

**Saeimas sēžu stenogrammu
izvilkumi no sēdēm, kurās tiek
izskatīti parlamentāro
izmeklēšanas komisiju
galaziņojumi
(1993.-2015.)**

SATURS

(Nr.9)Parlamentārās izmeklēšanas komisija Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbības izmeklēšanai.....	4
(Nr.10)Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu valsts budžeta izlietojumu, ārvalstu kredītu un humānās palīdzības izmantošanu, valsts īpašumu pārvaldīšanu un privatizācijas gaitu, okupācijas armijas, PSKP un VDK īpašumu pārņemšanu, valsts augstāko amatpersonu rīcību galaziņojums.....	10
(Nr.11)Parlamentārās izmeklēšanas komisija 1992. gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai.....	42
(Nr.12)Parlamentārās izmeklēšanas komisija SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai	50
(Nr.13)Parlamentārās izmeklēšanas komisija par finansu krīzi komercbankās	88
un valsts finansu sistēmas stabilitāti	88
(Nr.14)Parlamentārās izmeklēšanas komisija bankas "Baltija"krīzes cēloņu un bankrota pamatotības noskaidrošanai un iesniegto bankas sanācijas projektu izvērtēšanai	89
(Nr.15)_Toc436436574Parlamentārā izmeklēšanas komisija Nacionālās radio un televīzijas padomes darbības likumības un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai	95
(Nr.16)Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu G - 24 kredītu piešķiršanas pareizību, to atmaksāšanas iespējas un personiskās atbildības noteikšanas iespējas šo kredītu izsaimniekotājiem.....	96
(Nr.17)Parlamentārā izmeklēšanas komisija akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumības un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai.....	104
(Nr.18)Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu LATVENERGO, "Bankas Baltija" un Lihtenšteinas firmu cesijas līguma rezultātā zaudēto trīs miljonu Ls lietu	109
(Nr.19)Parlamentārās izmeklēšanas komisija Latvijas Republikas un "Tilts Communication" līguma izpildes un SIA "Lattelekom" tarifu politikas analīzei, kā arī Telekomunikāciju tarifu padoemes pilnvaroto pārstāvju rīcības atbilstības likuma "Par telekomunikācijām" prasībām.....	130
(Nr.20)Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju).....	159
(Nr.21)Parlamentārās izmeklēšanas komisija A/S "Latvijas kuģniecības" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā	190
(Nr.22)Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus un apstākļus, kas saistīti ar 1991. gada 29. augustā Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija īpaši pilnvarotā deputāta Pētera Simsosna un PSRS Valsts drošības komitejas pārstāvju parakstīto slepeno protokolu, kā arī izvērtētu tā nozīmi	195

(Nr.23)Parlamentārās izmeklēšanas komisija jautājumā par iespējamo valsts amatpersonu iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā	197
(Nr.24)Parlamentārā izmeklēšanas komisija Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei.....	205
(Nr.25)Parlamentārās izmeklēšanas komisija sakarā ar iespējamu pretlikumīgu un neētisku rīcību tieslietu sistēmā	221
(Nr.26)Parlamentārās izmeklēšanas komisija sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām A/S “Parex banka” pārņemšanas un restrukturizācijas procesā.....	228
(Nr.28)Parlamentārās izmeklēšanas komisija par Ķemeru sanatorijas pārvaldīšanas juridisko un faktisko situāciju, izvērtēt Ķemeru sanatorijas privatizācijas tiesiskumu, privatizācijas līguma izpildi, kā arī izvērtēt situāciju saistībā ar SIA "Ominasis Latvia" reģ. Nr.40003417017 maksātnešpēju.....	233
(Nr.29) Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā.....	239
(Nr.30) Parlamentārās izmeklēšanas komisiju par valstij piederošo 75% bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā.....	264

Nr.9

Parlamentārās izmeklēšanas komisija Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbības izmeklēšanai.

Latvijas Republikas 5. Saeimas rīta plenārsēde

1993. gada 29. jūlijā

Sēdi vada Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

http://saeima.lv/steno/st_93/290793.html

Nākamais jautājums - Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darba Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijas ziņojums. Kas, lūdzu, ziņo? Deputāts Kamaldiņš? Lūdzu!

L.Kamaldiņš ("Latvijas ceļš").

Godātais priekšsēdētāj, godātie deputāti! Ar Saeimas šā gada 7. jūlija lēmumu izveidotā Parlamentārā izmeklēšanas komisija, izpildot Saeimas uzdevumu - divu nedēļu laikā ziņot Saeimai par Totalitāro režīmu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbību, iepazīs:

pirmkārt, ar normatīvajiem aktiem, kas reglamentē Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbību, un tiem dokumentiem, kas saistīti ar Latvijas Republikas Augstākās padomes pārziņā esošo Latvijas PSR VDK materiālu nodošanu Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijai, un šo materiālu apstrādes kārtību;

otrkārt, ar Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas sēžu protokoliem no komisijas izveidošanas brīža līdz šā gada 17. jūnijam;

treškārt, ar masu informācijas līdzekļos parādījušos informāciju par Totalitārisma seku dokumentēšanas centra rīcībā pārņemtajiem VDK materiāliem.

Parlamentārā izmeklēšanas komisija noklausījās Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāju Daini Vanagu un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītāju Paulu Kļaviņu, Totalitārisma seku dokumentēšanas centra galveno speciālistu Induli Zālīti, Latvijas Republikas ģenerālprokurora vietnieku uzraudzībai pār totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanu Uldi Strēli, kā arī atsevišķu masu informācijas līdzekļu pārstāvjus.

Veiktās izmeklēšanas rezultātā konstatēts, ka Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Dainis Vanags ir izplatījis masu informācijas līdzekļos ziņas, ka Totalitārisma seku dokumentēšanas centra pārņemtajos VDK materiālos ir atrodami pieci 5. Saeimas deputātu uzvārdi. Savukārt Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs Kļaviņš masu informācijas līdzekļos izplatījis ziņas,

ka Totalitārisma seku dokumentēšanas centra pārņemtajos VDK materiālos ir atrodami pieci 5. Saeimas deputātu uzvārdi un, ka starp šiem deputātiem nav ne Valdis Birkavs, ne Ojārs Kehris. Bez tam Kļaviņš atzina, ka ir izsniedzis vienai no Saeimā iekļuvušo sarakstu vadībām ziņas par šā saraksta deputātu vai depu tātiem, kuru uzvārds ir atrasts Totalitārisma seku dokumentēšanas centra pārņemtajos Latvijas PSR VDK materiālos. Kļaviņš atteicās paskaidrot, kura saraksta vadībai viņš izsniedzis šīs ziņas.

Parlamentārā izmeklēšanas komisija konstatē, ka pārējā informācija par 5. Saeimas deputātiem, kuri it kā sadarbojušies ar VDK, ir radusies uz baumu pamata un to izcelšanās avotus noskaidrot nav iespējams.

Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas nolikums, kurš apstiprināts ar Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija 1992. gada 16. aprīļa lēmumu (ar grozījumiem šā gada 3. maijā), tā 3. daļas 1. punkts un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra nolikums, kurš apstiprināts ar Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija 1992. gada 16. aprīļa lēmumu (ar grozījumiem šā gada 3. maijā), tā 4. daļas 1. punkts uzliek par pienākumu Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbiniekiem, stājoties darbā, nodot zvērestu ar sekojošu tekstu: "Es... (vārds, uzvārds), stājoties darbā Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijā un tās izveidotajās struktūrvienībās, ar savu parakstu apliecinu, ka apsolu Latvijas tautai godīgi izpildīt man uzticētos pienākumus, stingri ievērot starptautisko tiesību pamatprincipus, Latvijas Republikas Satversmi un citus likumus un neizpaust valsts un dienesta noslēpumus." Šo zvērestu ir parakstījis gan Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Dainis Vanags, gan Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs Paulis Kļaviņš. Totalitārisma seku dokumentēšanas centra instrukcijas numur viens, kas apstiprināta ar Totalitāro noziegumu izmeklēšanas komisijas šā gada 20. maija lēmumu, par inventarizēto VDK un PSKP (LKP) dokumentu un informācijas materiālu apstrādi, 1. punkts nosaka, ka visi Dokumentēšanas centra inventarizētie VDK un PSKP (LKP) dokumenti un informācijas materiāli sastāda Dokumentēšanas centra dienesta noslēpumu krājumu un uz to apstrādi attiecas zvērests par dienesta noslēpumu neizpaušanu.

Bez tam Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas sēdē šā gada 17. jūnijā tika nolemts, ka materiāli par VDK kartotēkā atrastajiem astoņu Saeimā iekļuvušo sarakstu pārstāvjiem tiks nodoti Saeimas Mandātu komisijai. Komisija šajā sēdē nolēma paziņot masu informācijas līdzekļos tikai to, ka strādājot ar VDK materiāliem, ir parādījušies Saeimas deputātu uzvārdi, un sakarā ar to Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisija pārbaudīs visu iekļuvušo sarakstu pārstāvju uzvārdus. Iegūtā informācija, ja tāda patiešām būs, tiks nodota Saeimas Mandātu komisijai. Komisijas sēdē vairākkārt tika uzsvērts, ka masu informācijas līdzekļos nedrīkst minēt šo uzvārdu skaitu. Šāds lēmums pēc konsensusa principa arī tika pieņemts.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, Parlamentārā izmeklēšanas komisija konstatē, ka Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Dainis Vanags, norādot VDK materiālos minēto deputātu skaitu, un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs Paulis Kļaviņš, arī norādot šo skaitu, kā arī nosaucot Valdi Birkavu un Ojāru Kehri kā deputātus, kuri nav minēti Totalitārisma seku dokumentēšanas centra rīcībā esošajos VDK materiālos un nododot vienai no Saeimā

iekļuvušo sarakstu vadībām ziņas par šā saraksta deputātiem, ir pārkāpuši gan Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra nolikumus, gan Totalitārisma seku dokumentēšanas centra instrukciju numur viens, gan Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas šā gada 17. jūnija lēmumu.

Iepazīstoties ar Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas, Totalitārisma seku dokumentēšanas centra un Latvijas Republikas Prokuratūras Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas pārvaldes darbību, Parlamentārā izmeklēšanas komisija atzīmē, ka darbu, ko veic šīs institūcijas, ir nepieciešams turpināt. Pagaidām totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšana gan atrodas organizatoriskā sākumstadijā, taču lielā mērā to kavēja likumdošanas bāzes trūkums. Tikai šā gada 6. aprīlī Augstākā padome papildināja Kriminālkodeksu ar pantiem, kas nosaka atbildību par noziegumiem pret cilvēci, genocīdu, noziegumiem pret mieru un kara noziegumu izdarīšanu. Parlamentārā izmeklēšanas komisija konstatē arī to, ka darbam ar VDK materiāliem nav pietiekamas tiesiskās reglamentācijas. Šāda situācija rada neobjektīvu vērtējuma iespējas un spriedzi sabiedrībā un tādēļ ir novēršama iespējami īsā laikā.

Saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 175. pantu un Saeimas šā gada 7. jūlija lēmumu par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidošanu un izmeklēšanas laikā konstatēto Parlamentārā izmeklēšanas komisija iesniedz Saeimai atbilstošu lēmuma projektu. Šis projekts jums visiem ir izdalīts, bet es tomēr nolasīšu tā tekstu:

"Noklausījiesies Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbības izmeklēšanai ziņojumu, Saeima nolemj:

1. Uzdot Latvijas Republikas Tieslietu ministrijai mēneša laikā izstrādāt un iesniegt Saeimai likumprojektu, kas reglamentētu VDK materiālu uzglabāšanas un izmantošanas kārtību, noteiktu, kad un kā veicama šajos materiālos atrodamo ziņu pārbaude, kā arī paredzētu atbildību par šā likuma neievērošanu.
2. Uzdot Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijai un Totalitārisma seku dokumentēšanas centram līdz lēmuma 1. punktā minētā likuma spēkā stāšanās brīdim stingri ievērot Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra nolikumus, Totalitārisma seku dokumentēšanas centra instrukciju numur viens, nodrošināt Totalitārisma seku dokumentēšanas centra rīcībā esošo VDK materiālu, to kopiju un šajos materiālos esošās informācijas saglabāšanu un neizplatīšanu ārpus Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas, Totalitārisma seku dokumentēšanas centra un Latvijas Republikas Prokuratūras Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas pārvaldes, pēc likuma spēkā stāšanās rīkojoties atbilstoši tā prasībām.
3. Atzīt Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra darbības izmeklēšanai uzdevumu par izpildītu un izbeigt komisijas darbību.
4. Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi." Paldies.

Priekšsēdētājs. Lūdzu, vai kāds no deputātiem vēlas runāt? Nevieni nevēlas. Vai par lēmumprojektu ir kādas iebildes, grozījumi vai papildinājumi? Deputāts Lagzdiņš - lūdzu!

J.Lagzdiņš ("Latvijas ceļš").

Man kā juristam ir viens neliels priekšlikums, proti, Tieslietu ministrijai nav likumdošanas iniciatīvas, tāpēc Tieslietu ministrijas likumprojekts nebūs oficiāla likumdošanas iniciatīva un tam nebūs tiesisku seku. Es pilnīgi pievienojos tam priekšlikumam, ka šim likumprojektam ir jātiek izstrādātam Tieslietu ministrijā, bet tas ir jāiesniedz tā, kā to prasa likumdošana, - to dara Ministru kabinets, un šajā sakarā es ierosinu pirmo rindkopu aiz vārda "un" papildināt ar diviem vārdiem "Ministru kabinetam".

Priekšsēdētājs. Paldies. Vai kādam ir iebildes pret šo papildinājumu 1. punktā? Deputāts Endziņš. Lūdzu!

A.Endziņš ("Latvijas ceļš").

Cienījamo priekšsēdētāj, cienījamie deputāti! Izmeklēšanas komisijas ziņojumā ir norādīts, ka sarakstā it kā esošie deputāti ir nodoti vienai no Saeimā iekļuvušo frakciju vadītājiem un ka līdz ar to divas personas - Kļaviņš un Vanags - ir pārkāpušas gan šīs norādītās instrukcijas, gan arī savu zvērestu. Tā kā viņi tās nav pildījuši, es ierosinu papildināt šo lēmumprojektu ar punktu par šo abu personu atbrīvošanu no darba.

Priekšsēdētājs. Vai vēl kāds vēlas runāt? Lūdzu - deputāts Kiršteins!

A.Kiršteins (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Godājamais priekšsēdētāj, godājamie deputāti! Mēs noklausījāmies Totalitāro noziegumu izmeklēšanas... tās komisijas, kas pārbaudīja šīs komisijas darbu, ziņojumu, un es domāju, ka mums ir jāpiekrīt šīs komisijas slēdzieniem un jānobalso par lēmumu bez papildinājumiem, jo, pirmkārt, šajā komisijas slēdzienā bija teikts, ka mums nav likumu, kas reglamentē šo darbu. Atsaukties uz to, ka ir pārkāpts instrukcijas viens kaut kāds punkts un, teiksim, nenosaucot uzvārdus, ir pateikts, ka ir 5 vai vēl nez cik uzvārdi, tas nav nopietns iemesls, lai šajā situācijā atbrīvotu komisijas priekšsēdētāju no darba. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Mums nākamajā starpfrakciju sēdē, piedaloties visu frakciju pārstāvjiem, jānoklausās gan Kļaviņa kunga, gan Vanaga kunga ziņojumi, uzdodot arī viņiem jautājumus, jo šeit mums nebija iespēja uzdot jautājumus ne Kļaviņa kungam, ne Vanaga kungam, un līdz ar to mēs pašreiz nevaram papildināt šo lēmumu ar tādu punktu, kādu ierosināja Endziņa kungs. Tāpēc mans priekšlikums ir balsot bez labojumiem par to lēmumprojektu, ko ir iesniegusi komisija, un tikai pēc tam lemt tālāk. Paldies. Jā, par Lagzdiņa kunga ieteikto, protams.

Priekšsēdētājs. Vai vēl kāds vēlas runāt? Deputāts Kide. Lūdzu!

E.Kide ("Saskaņa Latvijai").

Cienījamie deputāti! Es lūgtu atbalstīt Kiršteina kunga priekšlikumu, jo patiešām Augstākā padome uzdeva šo sarežģīto lietu veikt šai komisijai bez kāda reglamenta, bez kādas instrukcijas, un tagad mēs gribam bargi sodīt, pat neuzklausījuši šos cilvēkus, kas, liekas, ir darījuši darbu ar visu atbildības izjūtu, bet tikai bez reglamenta un bez instrukcijas. Tāpēc arī es lūgtu atbalstīt šo priekšlikumu un pieņemt lēmumprojektu bez Endziņa kunga papildinājuma.

Priekšsēdētājs. Deputāts Žīgurs - lūdzu!

A.Žīgurs (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Godātais Prezidij, godātie kolēģi! Es tomēr uzskatu, ka šeit ir darīts liels darbs, ko mums šī komisija ir veikusi, bet komisija ir bijusi ļoti ierobežota savā darbībā, jo tai jau nebija iespējams darboties likuma ietvaros, tā kā tāda likuma mums nav, kas šo izmeklēšanu regulētu. Un, atsaucoties uz tiesu, es teikšu tā: labi, mums taču ir tie paši tiesneši, kas deva to zvērestu toreiz padomju valdībai un tagad deva to Latvijas valdībai, un arī tie likumi, kurus viņi mācījās, tie arī bija padomju likumi. Un mums būs ļoti grūti izskaidrot latviešu tautai, ka mēs šo lietu esam līdz galam izsprieduši. Es domāju, ka mums vēlreiz būtu jāpārdomā visa šī situācija. Paldies.

Priekšsēdētājs. Deputāts Panteļejevs - lūdzu!

A.Panteļejevs. Cienījamais priekšsēdētāj, klātesošie! Lai nebūtu pārpratumu, es vienkārši informēju, ka "Latvijas ceļa" frakcija atbalsta to lēmumprojektu tādu, kādu to ir iesniegusi komisija bez Endziņa kunga labojumiem, jo arī mēs uzskatām, ka visa pamats pirmām kārtām ir likums. Bez likuma vispār šī lieta tālāk nekur nevar virzīties un nevar sākt nevienu ne noņemt no darba, ne mainīt, kamēr šā likuma nav. Ja mēs sāksim kaut ko darīt bez likuma, tad tas beigsies slikti. Tāpēc es atbalstu šo lēmumu tādu, kādu to ir iesniegusi komisija, un mūsu frakcija kopumā to atbalsta.

Priekšsēdētājs. Vai vēl kāds deputāts vēlas runāt? Vai par papildinājumu "Latvijas Republikas Ministru kabinetam", kas izriet no lietas būtības, ņemot vērā, ka Tieslietu ministrija tiešām to var izstrādāt, taču nevar iesniegt kā likumdošanas iniciatīvu, kādam ir iebildumi? Nav balsojams? Paldies.

Tad būs divi balsojumi. Pirmais būs deputāta Endziņa papildinājums un pēc tam balsosim lēmumu kopumā. Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim Endziņa priekšlikumu - atbrīvojot no darba komisijā tās priekšsēdētāju Vanagu un Dokumentēšanas centra vadītāju Kļaviņu. Lūdzu rezultātu! 7 - par, 58 - pret, 22 - atturas. Šis priekšlikums nav pieņemts.

Lūdzu, balsosim lēmumprojektu kopumā ar vienu papildinājumu - aiz 1. punkta vārdiem "laikā izstrādāt" iestarpināt "... un Latvijas Republikas Ministru kabinetam iesniegt". Tālāk kā tekstā. Balsošanas režīmu! Balsosim! Lūdzu rezultātu! Par - 86, pret - 1, 5 - atturas. Lēmums ir pieņemts.

Nākamais jautājums - par Saeimas deputātu grupas iesniegtajiem patstāvīgajiem priekšlikumiem. Saeimas deputāti: Berklavs, Grīnblats, Mīlbergs, Pētersons, Prēdele, Saulītis, Seile, Sinka, Stalts, Straume, Tabūns ir iesnieguši Deklarācijas projektu un Saeimas lēmumprojektu. Ir desmit paraksti, un saskaņā ar Kārtības ruļļa 97. pantu

patstāvīgie priekšlikumi iesniedzami vismaz ar 10 deputātu parakstiem un apspriežami vienā lasījumā. Apspriešana notiek tanī pašā sēdē, kurā priekšlikums tiek iesniegts, ja tam piekrīt iesniedzēji un neviens deputāts neceļ iebildumus. Deputāts
Endziņš - lūdzu!

(Nr.10)

Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu valsts budžeta izlietojumu, ārvalstu kredītu un humānās palīdzības izmantošanu, valsts īpašumu pārvaldīšanu un privatizācijas gaitu, okupācijas armijas, PSKP un VDK īpašumu pārņemšanu, valsts augstāko amatpersonu rīcību galaziņojums

http://www.saeima.lv/steno/st_94/st0809.html

Latvijas Republikas 5. Saeimas sēde

1994. gada 8. septembrī.

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Godājamie deputāti, lūdzu, ieņemiet vietas! Godātie deputāti, Saeimas 8. septembra sēdi paziņoju par atklātu.

[..]

Nākamais jautājums - patstāvīgo priekšlikumu izskatīšana. Te ir iekļauts **Saeimas Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai galaziņojums**. Lūdzu! Deputāts Bukovskis - Saeimas Izmeklēšanas komisijas vārdā.

I.Bukovskis (TSP).

Cienījamie deputāti! Cienījamais Prezidij! Es domāju, ka pirms ziņojuma sniegšanas mums ir jāatrisina viena maziņa problēma. Ziņojums bija iesniegts Saeimai, kā paredz lēmums par Izmeklēšanas komisiju, jūnijā. Šobrīd ir izmainījies Kārtības rullis, kurš paredz, ka referentam ir dots vārds vienu stundu. Ziņojums bija sastādīts pa blokiem. Katrs bloks izmeklē savu darbību. Mēs visu to apspriedām komisijā, komisija uzrakstīja savu ziņojumu. Līdz ar to, ka tagad Kārtības rullis neparedz runāt vairāk par vienu stundu, bet, pēc provizoriskiem datiem, ziņojums ir divarpus stundas, es saprotu, tas ir ļoti apgrūtinoši, un es gribētu to saīsināt. Šajā sakarībā es konsultējos ar komisijas biedriem, un viņi piekrīt tam, bet es nevaru galvot, ka es iekļaušos tieši vienā stundā. Es negribētu, lai manu runu aprauj kaut kādā brīdī un kaut kādu manu kolēģu veiktā izmeklēšanas darba rezultāti pēkšņi nebūtu zināmi. Tāpēc es lūdzu pieņemt atsevišķu Saeimas lēmumu, ka es drīkstu runāt līdz galam, un pats godprātīgi apsolos saīsināt ziņojumu un mēģināt iekļauties vienā stundā, vismaz pusotrā stundā. Bet es nevaru nolasīt viena kolēģa secināto un nelasīt otra. Es domāju, tā mums ir tāda tehniska problēma. Es lūdzu sēdes vadītāju atrisināt to.

Sēdes vadītājs. Kārtības ruļļa 64.pants: "Izņēmuma gadījumos Saeima bez debatēm lemj par runas laika pagarināšanu." Konkrēti kāds ir jūsu priekšlikums?

I.Bukovskis. Mans priekšlikums - atļaut nolasīt ziņojumu līdz galam, un es pats apsolos to saīsināt, tas ir mūsu komisijas saskaņots lēmums.

Sēdes vadītājs. Godātais deputāt Bukovski! Runa ir par laiku, nevis par atļauju nolasīt ziņojumu.

I.Bukovskis. Ja es jūs pareizi sapratu, runa ir par laika pagarināšanu - konkrēti, nevis par pagarināšanu, bet par atļauju pagarināt uzstāšanās laiku.

Sēdes vadītājs. Uz cik ilgu laiku? Tas taču loģiski izriet, ja runas laiks referentam nedrīkst pārsniegt vienu stundu, un izņēmuma gadījumos Saeima bez debatēm lemj par runas laika pagarināšanu. Tātad cik - 10, 15 minūtes?

I.Bukovskis. Es lūdzu apmēram pusstundu, bet es domāju, ka es pabeigšu ātrāk.

Sēdes vadītājs. Stundu un 30 minūtes. Lūdzu, balsosim par to, lai saskaņā ar Kārtības ruļļa 64.pantu runas laiks referentam būtu stunda un 30 minūtes! Balsojam. Lūdzu

rezultātu! Vai jūs pats nobalsojāt? Lūdzu rezultātu! Par - 62, pret - 2, atturas -3. Lūdzu - stunda 30 minūtes!

I.Bukovskis. Paldies. Saeimas Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai ziņojums. Ar Saeimas 1993.gada 13.jūlija lēmumu izveidotā parlamentārā Izmeklēšanas komisija, izpildot Saeimas uzdevumu - noskaidrot valsts budžeta izlietojumu, ārvalstu kredītu un humānās palīdzības izmantošanu, valsts īpašuma pārvaldīšanu un privatizācijas gaitu, okupācijas armijas, PSKP un VDK īpašumu pārņemšanu, valsts augstāko amatpersonu rīcību 1991.gada janvārī un augustā un viņu ārpolitisko darbību Latvijas valsts vārdā, kā arī citus svarīgus jautājumus, saskaņā ar Saeimas Kārtības ruļļa 151. - 182.panta nosacījumiem laikā no 1993.gada 13.jūlija līdz šim brīdim veikusi šādu darbu.

Notikušas 66 komisijas sēdes. Komisijas darbības laikā Latvijas Zemnieku savienības frakcija ir nomainījusi savu pārstāvi, frakcijas "Tņvzemei un brņvņbai" pārstāvim Robertam Milbergam ir apturēts mandāts. Pildot Saeimas uzdevumu, komisija dažādām valsts un pašvaldību iestādēm izsūtījusi 1630 pieprasījumus, lai saņemtu darbam nepieciešamo informāciju un dokumentus. Līdz šim saņemtas atbildes uz 1101 pieprasījumu. Es te lūdzu atvainot; tas ir tāpēc, ka ziņojumu es lasu šobrņd, bet tas bija sastādņts uz jņniju. Tagad ir izdarņtas dažas korekcņjas, un varbņt es pęc tam debatēs atbildēšu, varbņt bņs dažas neprecizņtātes. Es turpināšu. Tālāk.

Vņl papildus no iestādēm, organizācijām, amatpersonām un privātpersonām saņemti 509 dokumenti. Komisņjas lietvedņbā atrodas 1610 dokumentu kopas. Lai noskaidrotu atsevišķus jautājumus, Izmeklēšanas komisņjas darbinieki ir izbraukuši uz Kolku, Ventspili, Liepāju, Daugavpili, Punduru staciju, Balviem, Kuprovas pagastu. Komisņjai izveidojusies lietišķa sadarbņba ar Lietuvas Ekonomisko noziegumu apkarošanas komisņju. Pamatojoties uz izmaiņām Latvņjas Administratņvo pārkāpumu kodeksā un Latvņjas Kriminālkodeksā, Izmeklēšanas komisņja savās sēdēs ir noklausņjusies 22 bijušās amatpersonas. Izmeklēšanas komisņja Latvņjas Republikas Prokuratņrai iesniegusi 12 lietas. Tagad stāstņšu pa blokiem, tāpēc, ka ziņojums ir izstrādāts pa blokiem.

Pirmais bloks. Ārvalstu kredņti.

Saeimas Izmeklēšanas komisņja konstatēja, ka uz 1993.gada 1.jņliju kopējais Latvņjas Republikas ārējais parāds pęc Ministru padomes datiem bija 141 miljons 990 tņkstošņ. Ārvalstu un starptautisko institņciju piešķirto kredņtu piešķiršana un izmantošana notika saskaņā ar Latvņjas Republikas Ministru padomes lēmumiem - 1992.gada 4.augusta lēmumu nr.308 un 1993. gada 12.aprņļa lēmumu nr.197-, kuru prasņbas kredņtu piešķiršanai un kontrolei pār to izmantošanu bija pietiekamas. Saskaņā ar minētajiem lēmumiem tika izveidota valdņbas komisņja, kā arī attiecņgas komisņjas nozaru ministrijās. Taču Ministru padomes lēmumi un prasņbas netika pildņtas, jo nebija izveidots sadales un kontroles mehānisms. Tā rezultātā valstņj var bņt nodarņti ievērojami finansiālie zaudējumi.

Izdotie likumi un normatņvie akti lielākoties nebija reglamentņjuši lietvedņbas organizāciju. Katra valsts institņcija lietoja un vņl lieto dažādus normatņvo aktu komplektus savā lietvedņbā. Spēcā esošie Latvņjas PSR Ministru padomes izdotie normatņvie akti, kas nosaka lietvedņbas organizācijās pamatus, praktiski ministrijās un pašvaldņbās netika lietoti. Tā rezultātā kļuva neiespējami pārbaudņt likumu un lēmumu izpildi, jo netika iecelti atbildņgie, netika izdoti dokumenti, vadoties pęc kuriem var veikt izpildes kontroli. Kontroles trņkums savukārt veicināja visatļautņbu. Pat pie Latvņjas Republikas Ministru padomes sēžu protokoliem trņkst vairākiem jautājumiem sagatavoto dokumentu. Minētās neskaidrņbas dēļ Lauksaimniecņbas ministrijas uzņņemums ATA "Lata" (šobrņd tā ir SIA "Lata International"), kam tika piešķirti

valdības garantētie ārvalstu kredīti (10 miljoni Kanādas dolāru, 50 miljoni Somijas marku, 10 miljoni Amerikas dolāru) un kas šobrīd nevar atmaksāt procentus par saņemtajiem ārvalstu kredītiem, tika pārveidots par SIA ar ārvalstu kapitāla ieguldīšanu; tas rada pamatu šaubām par ārvalstu kredītu piedzišanas iespēju no šā uzņēmuma. Un to jūs tagad lasāt laikrakstā "Diena", bet tas jau bija faktiski pirms gada. Piemēram, var minēt arī SIA "Lears", kura ir saņēmusi valdības garantēto ārvalstu G-24 kredītu trīs miljonu Amerikas dolāru apmērā dīzeļdegvielas iegādei. Pēc Valsts ieņēmumu dienesta veiktās revīzijas datiem, šis uzņēmums nav spējīgs atmaksāt iepriekš minēto ārvalstu kredītu, kā arī līdz šim brīdim nav apmaksājis Labklājības ministrijas Sociālās palīdzības departamentam jeb ārvalstu humānās palīdzības fondam par humāno palīdzību, kas saņemta no Zviedrijas, - benzīnu. Tomēr Ministru kabinets ir pagarinājis G-24 kredīta apmaksas termiņu, nepārbaudot SIA "Lears" reālo finansiālo stāvokli.

Lai pārbaudītu G-24 kredītu sadali un izmantošanu, komisija pārbaudīja izlases kārtībā 11 privātfirmas, kurām tika piešķirts G-24 kredīts 1993.gada pirmajā pusgadā, un konstatēja, ka visas strādājušas ar zaudējumiem. Katram dokumentam ir pielikums.

Pretēji Ministru padomes lēmumam par ārvalstu kredītu sadali, kredītu pirmo daļu dalīja Latvijas Banka bez valdības pārstāvju piedalīšanās, bet Latvijas Banka nekādi nebija atbildīga par ārvalstu kredītu sadali un izmantošanu. Iepriekš minēto apstākļu dēļ G-24 kredīti tika piešķirti arī Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā neregistrētām firmām. Akciju sabiedrības "Krogzemji" valūtas kontā (ziņojumā ir minēts šā valūtas konta numurs) 1993.gada 14.jūnijā ir pusmiljons ASV dolāru, pirms uzņēmums tika reģistrēts. Dažādas firmas bija saņēmušas G-24 kredītu aptuveni 0,5 miljonu ASV dolāru apmērā, pāris mēnešus pirms kredīta saņemšanas pierēģistrējušas ar statūtkapitālu - 100 latu. Kā piemēru var minēt SIA "Faber", kurai ar valdības garantiju tika piešķirts 2,1 miljonu ASV dolāru liels kredīts. Tas tika izmantots firmas parādu dzēšanai, bet G-24 kredīta pārējā summa izlietota bankas procentu dzēšanai. Tur ir 323 000 latu. Tikai 2,1 procents no iepriekšējiem kredītiem. Tas nav atgriezeniski. Kaut arī Ministru padomes lēmums nr.308 uzdeva kontrolēt G-24 kredītu izmantošanu, netika organizēts kontroles mehānisms, un pat netika iecelta atbildīga persona, lai veiktu šo darbību. Tā rezultātā pēc komisijas pieprasījuma VESAD ir konstatējis kriminālnoziedzuma sastāva pazīmes kredītu izmantošanā 4 firmās. Galvenā valsts finansu inspekcija un Valsts ieņēmumu dienests ir konstatējuši G-24 kredītu izlietošanu citiem mērķiem. Šobrīd G-24 kredītu izlietošanas pārbaude turpinās. To jūs varat redzēt avīzēs.

Humānā palīdzība.

Pārbaudījusi humānās palīdzības tehniskās palīdzības piešķiršanu un izmantošanu, komisija konstatēja, ka ar Ministru padomes lēmumu nr.197 1993.gada 22.aprīlī tika noteikts, ka Ārlietu ministrijai divu nedēļu laikā jānodod Finanšu ministrijai Ārvalstu palīdzības koordinācijas daļas funkcijas, štati un tehniskie līdzekļi. No Ārvalstu humānās un tehniskās palīdzības komisijas vadītāja teiktā par lietu nodošanu Finanšu ministrijai: "Mēs lūdzām, lai atsūta kādu darbinieku no Finanšu ministrijas, kuru mēs varētu iepazīstināt ar sistēmu, ar dokumentiem, sagatavot šim darbam, bet nevienu mēs tā arī nesagaidījām. Galu galā mēs aizvedām tās kastes ar dokumentiem un nokrāvām. Es saprotu, ka līdz pat šodienai neviens tajās kastēs nav ielīdis..." Var secināt, ka pieņemšana un nodošana nav notikusi; tas pamato to, ka līdz šim brīdim komisija nevar saņemt apkopotus datus par Latvijas Republikas saņemto humāno un tehnisko palīdzību, ko arī apliecina augstākā ranga amatpersonu atbilde komisijai: "Jā, puisis, kas nodarbojās ar datu bāzi, tika steidzami aizkomandēts uz Briseli. Nebija cilvēku, kas pieņemtu lietas. Daļa dokumentu tiešām tika atvesta un nolikta. Es neesmu pārliecināts

par to, ka bija konkrēta uzskaitē. Iespējams ka tika sastādīts protokola projekts, - varbūt tas palicis darba variantā."

Izslases kārtā tika pārbaudīts privātu uzņēmums SIA "Lears" un valsts uzņēmums "Latvijas nafta". Pēc komisijas pieprasījuma Valsts ieņēmumu dienests pirmajā, es atvainojos, 1994.gada 10.janvārī veica komplekso revīziju SIA "Lears", kurā Valsts ieņēmumu dienests konstatēja: SIA "Lears" ir parādā Īpašās palīdzības fondam par 1992.gada februārī saņemto autobenzīnu A-76 pāri par 4000 tonnu Zviedrijas valdības piešķirtās humānās palīdzības ietvaros, ko arī apliecināja Finanšu ministrijas Ārvalstu palīdzības koordinācijas daļas vadītāja Ludzīša. Viņa paskaidroja, ka par humānās palīdzības neatmaksāšanu atbildīga ir bijusī Rūpniecības un enerģētikas ministrija. Šobrīd, kā jūs zināt, tās vairs nav. Tika izdalīta humānā palīdzība, bet tagad neviens nezina, kam tā ir izdalīta un cik naudas jādod atpakaļ. Tad kam bija šī humānā palīdzība - atsevišķām privātfirmām vai tautai?

1992.gada aprīlī Ventspils ostā tika saņemts Ķīnas Republikas - Taivanas humānās palīdzības sūtījums - 10 000 autobenzīna (tankkuģis "Panis Grīva"), kurš tika nodots valsts uzņēmumam "Latvijas nafta" tālākai realizācijai. Saskaņā ar iepriekšminēto ministrijas pavēli valsts uzņēmumiem "Latvijas nafta" un "Ventspils nafta" tika uzlikts ziņot par pavēles izpildi ministrijai ne vēlāk kā līdz 1992.gada 30.aprīlim.

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas šā gada 7.aprīļa atbildē redzams: valsts uzņēmums "Latvijas nafta" līdz šim brīdim neko nav samaksājis. Valsts uzņēmuma "Latvijas nafta" ieņēmumi par realizēto benzīnu sastāda pāri par 507 tūkstošiem latu, atskaitot akcīzes nodokli un apgrozības izmaksas.

Pēc komisijas rīcībā esošajiem datiem orientējošais humānās palīdzības sūtījums lauksaimniecībai 1992.gadā bija pāri par 100 miljoniem ASV dolāru, medicīnai - vairāk nekā 6 miljoni ASV dolāru, energoresursiem - vairāk nekā 20 miljoni ASV dolāru, kā arī nav zināma kopējā summa par Itālijas pārtikas produktiem (192 tūkstoši tonnu) un par ASV sūtītajiem pārtikas produktiem no Persijas līča kara krājumiem.

Ar savu 9.maija pieprasījumu komisija pieprasīja Valsts kontrolei veikt pārbaudi par ārvalstu humānās palīdzības saņemšanu, sadali un izlietošanu valdības līmenī. Valsts kontrole tikko sākusi darbu šajā virzienā.

Valsts īpašuma pārvaldīšana un privatizācija.

Lielā mērā valsts budžetu, valsts uzņēmumu stāvokli un privatizāciju iespaidoja likuma "Par valsts uzņēmumu" pirmā redakcija (1990.gadā) un Ministru padomes lēmums nr.197. Šis likums un Ministru padomes lēmums, darbojoties pretēji Augstākās padomes lēmumiem "Par valsts īpašuma aizsardzību Latvijā" un "Par valsts īpašuma konversijas pamatprincipiem", izveidoja dubultstandartu.

Dubultstandarta būtība bija ietverta divējā vienas darbības (valsts mantas pāriešana privātstruktūru īpašumā) nosaukumā - privatizācija vai valsts uzņēmuma mantas realizācija. Ja tika lietots nosaukums "privatizācija", tad bija nepieciešams publiskums, privatizācijas komisijas un tā tālāk; ja tika lietots nosaukums "valsts uzņēmuma mantas realizācija", tad, piemēram, nekustamajai mantai pietika ar Ministru padomes rīkojumu, kas praktiski bija vienpersoniski pieņemts, nevis koleģiāls lēmums.

Likums "Par valsts uzņēmumu" atļāva brīvi pārplūdināt valsts uzņēmumu līdzekļus privātstruktūrās, kas atstāja diezgan ievērojamu iespaidu uz valsts budžetu un praktiski noplicināja valsts uzņēmumus. Šo faktu min Ministru padomes bijušais priekšsēdētājs Ivars Godmanis savā atskaitē Augstākajā padomē 1992.gada rudenī. Privātstruktūrām tika realizēta arī krietna daļa valsts uzņēmumu mantas, kuru ienākumi, paliekot valsts uzņēmumu rīcībā, atkal varēja tikt aizplūdināti uz privātstruktūrām. Šāds dubultstandarts bija spēkā līdz 1992.gada vidum, kad tika pieņemts likuma "Par valsts uzņēmumu" otrā redakcija.

Komisija izsūtīja pieprasījumus Latvijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētājam Godmanim, Latvijas Bankas Privatizācijas fonda priekšsēdētājam Krastiņa kungam, Latvijas Republikas Ministru kabineta priekšsēdētājam Valdim Birkavam. Līdz šim nekādas konkrētas atbildes no Godmaņa un no Krastiņa kungiem nav saņemtas.

1993.gada 19.augustā komisija saņēma Valda Birkava vēstuli, kurā uzlikts par pienākumu atbildēt uz komisijas jautājumiem par privatizāciju finansu ministram Uldim Osim, valsts ministriem Edmundam Krastiņam un Druvim Skultem, valsts reformu ministram Gailim, satiksmes ministram Andrim Gūtmanim un zemkopības ministram Jānim Kinnam; līdz šim brīdim viņi nav snieguši nekādas atbildes.

Līdz ar to komisijai bija liegta iespēja pārbaudīt valsts īpašuma privatizāciju Latvijas Republikā.

Izlases kārtā pārbaudot valsts īpašuma privatizāciju, komisija konstatēja: dažādu uzņēmumu parāds... Es atvainojos - nevis privatizāciju, bet pārvaldīšanu! Dažādu uzņēmumu parāds uz 1993.gada 23.septembri valsts uzņēmumam "Ventpils nafta" kopsummā ir vairāk nekā 13 miljoni ASV dolāru, no kuriem uzņēmuma "Ventrans" parāds sastāda vairāk nekā 10 miljonus ASV dolāru. Ar šo nosaukumu pēc vienas un tās pašas adreses Ventpils pilsētā ir reģistrēti divi uzņēmumi. (To es varbūt pateikšu debatēs, tur ir kas vairāk.)

1992.gada 30.decembrī Ventpils pašvaldība un "Ventpils nafta" noslēdz līgumu par atļauju transportēt caur Ventpils pilsētu naftas produktus. Saskaņā ar to "Ventpils nafta" maksā Ventpils pašvaldībai 15% apmērā no uzņēmuma rīcībā atlikušās tarifa likmes daļas, bet ne vairāk nekā 10 miljonus ASV dolāru gadā. Lai segtu "Ventrans" parādu, "Ventpils nafta" slēdz savstarpēju līgumu ar Ventpils pašvaldību, akciju sabiedrību "Ventrans" un valsts uzņēmumu "Ventpils nafta", saskaņā ar kuru "Ventpils nafta" nepiedzen un atsakās no akciju sabiedrības "Ventrans" parāda 6 miljoni ASV dolāru apmērā par labu Ventpils pašvaldībai (galīgi nelikumīgs darījums). Šis līgums nav pamatots ar Latvijas Republikas esošo likumdošanu un rada zaudējumus valsts budžetam par labu Ventpils pašvaldības budžetam.

Veicot ar Valsts ieņēmumu dienesta palīdzību finansiālo revīziju Ventpils pašvaldībā, komisija konstatējusi: Ventpils pašvaldība no 6 miljoniem ASV dolāru ir saņēmusi tikai 2,5 miljonus ASV dolāru un nav pieprasījusi no uzņēmuma "Ventrans" atlikušos 3,5 miljonus ASV dolāru. Tālāk strādājot, es pieprasīju Ventpils pašvaldībai un saņēmu Lemberga parakstītu valdes lēmumu, ka parāda piedziņa tiek atlikta uz trijiem gadiem (es saprastu, ja tā būtu Lemberga personīgā nauda).

Pēc revīzijas datiem uz 1994.gada 1.janvāri akciju sabiedrība "Ventrans" ir palikusi parādā "Ventpils naftai" vēl vairāk nekā 2 miljonus latu, kas sastāda aptuveni 3,5 miljonus ASV dolāru. Kopējā "Ventpils naftas" parādu summa ir izaugusi līdz 11,5 miljoniem latu, kas sastāda apmēram 20 miljonus ASV dolāru.

Komisijas rīcībā nav ziņu, ka valsts akciju sabiedrība "Ventpils nafta" būtu spērusi soļus parāda piedzīšanai caur Saimniecisko tiesu. Taču tagad ir Saimnieciskās tiesas lēmums par parāda piedzīšanu un izpildraksts, kurš diemžēl netiek pieprasīts.

Parādu nepiedzīšana un atteikšanās piedzīt parādus par labu trešajai personai rada ievērojamus zaudējumus valsts budžetam.

Kā piemēru var minēt likumdošanas dubultstandartu izmantošanu savtīgos nolūkos - valsts uzņēmuma "Kosmoss" pamatlīdzekļu izsaimniekošanu. Rūpniecības ministrijas komisija revīzijas aktā 1991.gada februārī norādījusi, ka valsts uzņēmuma "Kosmoss" pamatlīdzekļu pārdošana kooperatīvam "Stils" ir bijusi nelikumīga, bet bijusi Latvijas Republikas Rūpniecības ministrija nav veikusi pasākumus izdarīto nelikumību novēršanai, un līdz ar to bijušais valsts uzņēmuma īpašums tagad ir firmas "Stils"

īpašumā un pārvaldīšanā. Akciju sabiedrība "Stils" no darījuma sākuma, 1990.gada, izmanto rūpnīcu "Ilģuciems" un "Pārdaugava" čkas, kas pieder valsts uzņēmumam "Kosmoss". Starp valsts uzņēmumu "Kosmoss" un akciju sabiedrību "Stils" nav noslēgts nomas līgums. Akciju sabiedrība "Stils" nemaksā īres maksu, līdz ar to valsts uzņēmumam "Kosmoss" tiek radīti zaudējumi.

Revīzijas laikā valsts uzņēmuma "Kosmoss" kopējais parāds valsts budžetam sastādīja vairāk nekā 300 tūkstošus latu. Revīzijas gaitā konstatēts, ka valsts uzņēmumam "Kosmoss" vēl ir naudas līdzekļi, kuri nav atspoguļoti uzņēmuma grāmatvedības reģistros un uzņēmuma bilancē. Valsts uzņēmuma "Kosmoss" bilancē neuzrādītie naudas līdzekļi atrodas Vācijas firmas "Thanas Dully GmbH un Co Kb" rīcībā. Kopējais naudas līdzekļu atlikums, kas glabājas ārzemju kontos, sastāda vairāk nekā 800 tūkstošus DM.

Valsts uzņēmums "Latvijas kuģniecība". Saskaņā ar veikto revīziju 1993.gada 28.septembrī "Latvijas kuģniecība" laikperiodā no 1990.gada līdz 1993.gada septembrim ir norakstījusi no savas bilances 14 kuģus, ar ko ir norakstījusi zaudējumus neamortizēto kuģu daļā vairāk nekā 7,5 miljonus latu. Norakstīšanas gaitā tika pieļauti rupji likumdošanas pārkāpumi. No 21 kuģa ekspluatācijas, kuri nodoti ārvalstu kuģošanas kompānijām, revīzijas laikā netika uzrādīta nekāda peļņa. Atļaujās par ārzemju kompānijas veidošanu uz "Latvijas kuģniecības" kuģu bāzes, kuras tika izsniegusi Latvijas Republikas Jūras lietu ministrija, nav minēti nosacījumi par obligāto iepriekšminēto uzņēmumu peļņas pārskaitīšanu "Latvijas kuģniecības" kontos, kā arī atļaujas izprasīšana no Latvijas valsts institūcijām kuģu iekļāšanas gadījumos. Es jums varu pateikt, ka tagad, peldot zem Libērijas karogiem, lielākā daļa kuģu ir iekļāta. Viss iepriekš minētais liedz iespēju kontrolēt ārzemju uzņēmumu, kuri nodibināti uz Latvijas valsts īpašuma pamata, finansiālo darbību, kā arī rod iespēju Latvijas kuģu neatgriešanai Latvijas Republikā, ja ārzemju kompānijas darbība būs neveiksmīga.

Latvijas Banka.

Pārbaudot Latvijas Bankas nodaļu darbību un privatizāciju, komisija konstatēja: laikperiodā no 1990.gada līdz 1993.gada vidum Latvijas Bankas nodaļas ir izsniegušas tā saucamos sliktos kredītus (nu tagad mēs zinām no avīzēm) vairāk nekā 25 miljonus latu, bet neatmaksātā procenta likme kopā ar soda naudu sastāda vairāk nekā 4 miljonus latu. Kopsummā zaudējumi sastāda vairāk nekā 25 miljonus latu. Šie zaudējumi radās lielākoties tādēļ, ka šajā laika posmā Latvijas Bankas vadība nebija izdevusi nevienu instrukciju, kas reglamentētu Latvijas Bankas nodaļu darbību kredītu jomā. Tas deva iespēju negodīgiem uzņēmējiem ņemt arvien lielākus un lielākus kredītus, tos neatdodot un neatmaksājot procentu likmes par kredītu resursiem, kā arī sedzot vienu kredītu ar no jauna paņemto kredītu, dažreiz pat vienā un tajā pašā Latvijas Bankas nodaļā. Šie "sliktie" kredīti šobrīd ir iekļauti jaunizveidotajā Valsts Universālās bankas bilancē. Šobrīd ir izstrādāta valdības programma, kurā paredzēts segt "sliktos" kredītus no valsts budžeta, atbrīvojot no atbildības par "slikto" kredītu izsniegšanu Latvijas Bankas vadību, kaut viņu darbība "slikto" kredītu izveidē bija apzināta. Valsts Bankas prezidents Einars Repše paskaidroja komisijai: "...Repšiem, kuram galva pilna ar daudzām svarīgām problēmām, būtu bijis neloģiski sākt mācīt banķierus uz vietām. Mēs apzināti gājām uz to, ka nodaļu vadītājiem bija pilnīga brīvība lemt un atbildēt." Tikai līdz šim neviens nav atbildējis par to. Kā izriet no Einara Repšes atbildes komisijai, Latvijas Bankas nodaļu nekontrolētības dēļ Latvijas Bankas vadība ir par iepriekš minētajām problēmām uzzinājusi tikai tad, "kad nodaļas jau bija pārgājušas privatizācijas fondā", tas ir, trīs gadu laikā neviens neko nezināja. Kā izriet no Einara Repšes atbildes komisijai, visa Latvijas Bankas peļņa 1993.gadā ir 7 miljoni 913 tūkstoši latu. Ja mēs paskaitīsim, cik viņi ir pazaudējuši, tad mēs sapratīsim. Lai nosegtu

"slikto" kredītu apjomu, Latvijas Bankai jāstrādā vairāk nekā četrus gadus. Šajā sakarā ļoti dīvaini izklausās Latvijas Bankas prezidenta "slikto" kredītu novērtējums: "Daļēji to var uzskatīt par zināmu skolas naudu." 1993.gada decembrī komisija pieprasīja Valsts kontrolei veikt tematiski komplekso revīziju Latvijas Bankā, pieaicinot starptautiskas auditfirmas speciālistus. Līdz šim laikam komisija nav saņēmusi nekādu atbildi; tas liedz iespēju kompleksi izvērtēt Latvijas Bankas darbību.

Tālāk. Krievijas Federācijas bruņoto spēku objektu pārņemšana, Latvijas komunistiskās partijas un LPSR VDK darbības izbeigšana un īpašumu pārņemšana. Tā kā jūs, cienījamie deputāti, bijāt līdz šim klausījušies debatēs Kostandas runu, tad, saskaņojis ar Kostandu, es jums pateikšu tikai secinājumus.

Pirmais. Krievijas Federācijas bruņoto spēku objektu pārņemšana. Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumi un darbība. Latvijas Republikas Augstākā padome un tās Aizsardzības un iekšlietu komisija jautājumos par Krievijas bruņoto spēku objektu apzināšanu un pārņemšanu laikā no 1990.gada līdz 1993.gadam darbojusies apmierinoši. Īpaši jāatzīmē, ka 1990.gadā un 1991.gadā tieši Augstākās padomes deputāti bija tie, kas organizēja un veica šo darbu, patiesībā tas bija jāveic Ministru padomei un tās institūcijām. Kā neapmierinoša jāvērtē Augstākās padomes nespēja panākt, lai Ministru padome praksē īstenotu likumdevēja pieņemtus lēmumus.

Latvijas Republikas Ministru padomes darbība. Savukārt Ministru padomes Militāro objektu pārņemšanas komisija savas darbības laikā, līdz 1993.gada jūnijam, strādāja gausi, nespēja operatīvi pieņemt lēmumus, tādējādi kavējot pārējo objektu tālāku izmantošanu - atdošanu likumīgajiem īpašniekiem, privatizāciju un tā tālāk. Līdz ar to šī komisija radīja priekšnoteikumus daudzu objektu izlaupīšanai. Dineviča un viņa vadītās Militāro objektu pārņemšanas komisijas bezatbildībai bijušas postošas sekas valsts saimniecībā.

1993.gada pavasarī desmitiem neizskatītu priekšlikumu sakrājās un iestrēga Ministru padomes Militāro objektu pārņemšanas komisijā. Kad pēc Augstākās padomes darbības izbeigšanas arī Ministru padomes Militāro objektu pārņemšanas komisija pārtrauca darbību, militāro objektu pārņemšana vēl vairāk sarežģījās, un tikai pēc Saeimas Izmeklēšanas komisijas ziņojuma un pēc jautājuma apspriešanas Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijā jaunais Ministru kabinets organizēja šīs pārtrauktās darbības atjaunošanu. Ministru padomes Krievijas bruņoto spēku izvešanas kontroles biroja darbs attiecībā uz karaspēka daļu uzskaites jautājumiem vērtējams apmierinoši, bet kopumā Ministru padomes darbība Krievijas militāro objektu pārņemšanā vērtējama neapmierinoši.

Latvijas Republikas pašvaldību darbība. Daudzas pašvaldības - rajonu, pilsētu, pagastu - ir centušās panākt ātrāku Krievijas bruņoto spēku izvešanu no savas teritorijas. Piemēram, Kuldīgas rajona Skrundas pagasta, Rudbāržu pagasta, Raņķu pagasta, Laidu pagasta pašvaldības pieņēmušas noteiktus lēmumus Latvijas Republikas Ministru padomei 1992.gadā. Kuldīgas rajona Tautas deputātu padome 1992.gada rudenī pieņēma lēmumu atvienot uz trijām dienām elektroenerģijas piegādi Skrundas radiolokācijas stacijai, jo tika liegts veikt pārbaudi garnizona teritorijā. Jāmin arī cīņa par Saldus rajona Zvārdes poligona likvidēšanu un Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas vadības enerģiskā rīcība.

Diemžēl ļoti daudzas pašvaldības nav pildījušas Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu "Par ārvalstu militāro resoru pārziņā esošo objektu uzskaiti un kontroli", un viņu rīcībā nav pilnīgas informācijas par Krievijas karaspēka objektiem. Šāda attieksme un operatīvas uzskaites un kontroles trūkums ir radījušas šādas tendences: karaspēka daļas atstāj objektus, bet pašvaldība par to nemaz nezina; karaspēka daļu atstātie objekti tika pārņemti, nepieaicinot vietējo pašvaldību pārstāvjus

un bez viņu ziņas, piemēram, Ventspils rajonā un Liepājas rajonā tā rīkojās Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas Robežsargu brigāde un Jūras spēki; vēl biežākas ir situācijas, kad militārais objekts ir iedalīts pašvaldībai, bet tā par to neliekas ne zinīs. Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums "Par pagasta pašvaldību un pilsētu pašvaldību" noteica, ka īpašuma pārdošanas vai izmantošanas gadījumos jārīko izsoles un konkursi. Vairumā gadījumu nekādi konkursi vai izsoles nav notikušas. Vēl ļaunāk - pašvaldības nav pieņēmušas nekādu lēmumu par objektu tālāku izmantošanu, kaut vai lēmumu par objekta nojaukšanu. Tā ir noticis ar militārajiem objektiem Liepājas rajona Grobiņā, Pāvilostā, Vaiņodē un citur.

Latvijas pašvaldību darbs operatīvās informācijas iegūšanā par Krievijas bruņoto spēku objektiem Latvijā vērtējams neapmierinoši; militāro objektu regulārā apsekošana, pārņemto objektu apsardzes un tālākas izmantošanas organizēšana ir - ar dažiem izņēmumiem - vērtējama neapmierinoši. Nav aprēķināti galīgie zaudējumi, kurus laikā no 1990.gada līdz 1994.gadam nodarījušas Latvijā esošās Krievijas karaspēka daļas, - nav galīgā aprēķina par Krievijas armijas patērētajiem resursiem un vides piesārņojumiem.

Daudzviet, Krievijas karaspēkam atstājot aizņemto objektu, nav sastādīts pieņemšanas un nodošanas akts, nav aktu par ekonomiskajiem zaudējumiem. Vēl dīvaināk, ka apsekošana notikusi formāli un tiek slēpti Latvijai nodarītie zaudējumi. Piemēram, Dineviča 1993.gadā apstiprinātajā, parakstītajā aktā Nr.2 par nerūdas izrakteņu kombinātu Nr. 462, kurš atrodas Aizkraukles rajona Pļaviņās, ir rakstīts, ka pārbaudīts ekoloģiskais stāvoklis un ka objekts nav nodarījis Latvijas valstij ekonomiskos zaudējumus (kaut gan gadu desmitiem ilgi mūsu valsts derīgos izrakteņus militāristi te raka, sasmalcināja un izkaisīja Baltijas kara apgabala militārajos objektos). Krievijas Federācijas bruņoto spēku objektu pārņemšana Latvijā laika posmā no 1990.gada līdz 1993.gadam ir notikusi neapmierinoši, tādēļ radušies ekonomiskie zaudējumi Latvijas Republikai, notikusi valsts īpašuma izlaupīšana.

Tagad - daži secinājumi par Latvijas kompartijas darbības izbeigšanas gaitu un tās īpašuma pārņemšanu. Nav bijusi Augstākās padomes LKP īpašuma pārņemšanas komisijas atskaite, šī komisija nerakstīja darba sēžu protokolus, nav pieejami tās lēmumi vai citi materiāli. Augstākās padomes LKP īpašuma pārņemšanas komisija nav veikusi savu darbu, tādēļ pazuduši daudzi LKP arhīvu dokumenti, nav skaidrības par LKP naudas līdzekļu likteni - un tā tālāk. Sevišķi ir jāatzīmē komisijas priekšsēdētāja Viļa Selecka bezatbildība un bezdarbība.

Pie Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas tika izveidots Totalitārisma seku dokumentācijas centrs, sāka represēto kartotēkas, LKP materiālu krātuves un VDK materiālu krātuves veidošana, radīta arī Prokuratūras izmeklēšanas pārvalde. Kaut arī Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisija skaitījās parlamenta pakļautībā, Augstākā padome nav vadījusi un kontrolējusi komisijas darbu. Šī komisija no 1991. līdz 1993.gadam nebija ierosinājusi nevienu krimināllietu, kaut vai atjaunojusi un pabeigusi tādas krimināllietas kā "Litenes notikumi" vai "Materiāli par Alfonu Noviku".

Latvijas Republikas Augstākās padomes un tās izveidoto institūciju darbība Latvijas kompartijas darbības izvērtēšanā, pretvalstiskās darbības izbeigšanā, kā arī īpašuma pārņemšanā vērtējama neapmierinoši. Augstākā padome lielākoties aprobežojās ar deklaratīviem paziņojumiem, vilcinājās pieņemt tiešus, pret Latvijas komunistiskās partijas darbību vērstus lēmumus.

Ministru padomes un Augstākās padomes veidotās komisijas LKP īpašumu pārņemšanai nav izmeklējušas kompartijas naudas līdzekļu likteņus. Turklāt netika ievērots arī Augstākās padomes lēmuma "Par LKP antikonstitucionālo darbību Latvijas

Republikā" 3.punkts, kas uzdeva pārtraukt naudas līdzekļu izmaksu no Latvijas kompartijas struktūrvienību norēķinu kontiem, kā arī attiecīgais Ministru padomes rīkojums Nr. 318-r. Konstatēts, ka izmaksas no LKP kontiem notikušas gan 1991.gada beigās, gan 1992.gadā ar Latvijas Bankas toreizējā prezidenta vietnieka Berga-Bergmaņa un citu atbildīgu bankas darbinieku atļauju.

LKP darbības izbeigšana un tās īpašumu pārņemšana notikusi neapmierinoši. Tā rezultātā Latvijas valstij nodarīti ekonomiskie zaudējumi, notikusi svarīgas dokumentācijas iznīcināšana un valsts īpašuma izlaupīšana.

LPSR Valsts drošības komitejas īpašuma pārņemšana.

Latvijas Republikas Augstākās padomes darbība LPSR VDK darbības izbeigšanā.

Kaut arī 1990.gada sākumā Johansons ar plenārsēdes balsojumu netika apstiprināts vienlaikus ar Ministru padomes sastāvu, faktiski (tāpat kā LPSR laikā) LPSR VDK priekšsēdētājs turpināja skaitīties valdības loceklis, bet tikai kādu laiku parakstījās nevis kā VDK priekšsēdētājs, bet kā VDK priekšsēdētāja vietas izpildītājs.

1990.gada 16.jūlijā Augstākās padomes lēmumā tika konstatēts, ka PSRS valsts drošības iestāžu darbība Latvijā nav tiesiski pamatota, un uzdots Augstākās Padomes Prezidijam izveidot deputātu komisiju VDK statusa noteikšanai Latvijas Republikā. Šo komisiju vadīja Einars Repše. Tā 1990.gada oktobrī un novembrī savāca ziņas par normatīvajiem aktiem, par I daļām un citām ar slepenības režīma nodrošināšanu saistītām struktūrvienībām. Komisija sagatavoja arī vairākus lēmuma projektus par VDK statusu, kuros bija paredzēts, ka VDK pārstāj būt Latvijas valsts struktūrvienība un VDK darbiniekiem jāatņem Latvijas valsts pārstāvju statuss. Taču līdz akceptēšanai plenārsēdē šie lēmumu projekti nenonāca - Einara Repšes vadītā komisija pārtrauca darbu. Kāpēc? Par to Einars Repše Saeimas Izmeklēšanas komisijai atbildi nav sniedzis. Bankas prezidents raksta, ka pagājis pārāk ilgs laiks, lai kaut ko varētu atcerēties.

Pēc 1991.gada "augusta apvērsuma" mēģinājuma 24.augustā Augstākā Padome pieņēma lēmumu "Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijas Republikā". Tika izveidota deputātu komisija VDK īpašuma pārņemšanai Viļa Selecka vadībā. Tā sapulcējās uz dažām sēdēm, kuras netika pat protokolētas. Nekādi dokumentāri lēmumi netika pieņemti. Netika sniegta atskaite Augstākajai padomei par padarīto darbu. Vilis Seleckis vienpersonīgi izlēma, ka komisija uzdevumu ir "izpildījusi" un tāpēc darbību izbeidz. Faktiski Viļa Selecka rīcības dēļ komisija neizpildīja Augstākās padomes lēmumu par VDK īpašuma pārņemšanu. Komisija nav parakstījusi VDK likvidācijas un pārņemšanas aktu. Vilis Seleckis ignorēja Augstākās padomes 1991.gada 24.augusta lēmuma 12.punktu, kas uzdeva šai komisijai pārņemt VDK operatīvo arhīvu un kartotēkas. Viļa Selecka bezatbildības un komisijas kontroles trūkuma dēļ, ļaujot visu kārtot Ministru padomes pilnvarotajam A.Borovkovam, bija radušies priekšnoteikumi VDK materiālu iznīcināšanai vai izvešanai uz Krieviju. Tikai pateicoties nesankcionētai deputāta Muciņa rīcībai kopīgi ar Augstākās padomes apsardzes darbiniekiem, Latvijas valsts īpašumā tika pārņemta VDK aģentu kartotēka un atvesta "maisos" uz Augstākās padomes ēku 1991.gada 27.novembrī.

1991.gada 27.augustā Augstākās padomes Prezidijs izveidoja vēl vienu komisiju Simsona vadībā. Tika pieņemts lēmums "Par komisijas izveidošanu sarunām ar PSRS VDK par Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmuma "Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijas Republikā" realizēšanu".

1991.gada 29.augustā PSRS VDK panāca protokola "Par savstarpējām saistībām starp Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidiju un PSRS VDK, īstenojot Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu "Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijas Republikā"" parakstīšanu. Protokolu no Latvijas puses parakstīja Augstākās padomes Prezidija pilnvarotais Simsons, bet no otras puses - PSRS VDK

pilnvarotais F.Mjasņikovs. Protokols noteica, ka LPSR VDK tiek saglabātas atsevišķas tās funkcijas, ka tiek turpināta VDK slepenā lietvedība, ka VDK turpinās apsargāt pašas VDK apsardze kopā ar Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas darbiniekiem.

Šis Simsona parakstītais protokols bija pretrunā ar Augstākās padomes lēmumu par VDK darbības izbeigšanu un atstāja VDK likvidāciju pašu VDK darbinieku ziņā. Tas vērtējams kā sadarbība ar VDK pretēji Latvijas Republikas valsts interesēm un kvalificējams kā nodevība pret Latvijas valsti.

Latvijas amatpersonu piekāpību nekavējās izmantot PSRS VDK, 1991. gada 2. septembrī izvirzot savas tiesības uz bijušās LPSR VDK speciālajiem tehnikas līdzekļiem, autotransportu un ieročiem. P.Simsona komisijas locekļi 1991. gada rudenī vairākkārt tikās ar PSRS VDK pārstāvjiem, izskatīja Krievijas sagatavoto dažādo vienošanos protokolus, taču nezin kāpēc netika izstrādāti Latvijas puses priekšlikumi. Neviena savstarpējā tikšanās ar VDK nav protokolēta, nav ticis pieņemts un dokumentēts neviens lēmums. Tā ir rupja nolaidība.

Vienlaikus Simsons pārkāpa Augstākās padomes Prezidija dotās pilnvaras un ar nepārdomātiem rīkojumiem radīja vēl lielāku sajukumu VDK rajona komiteju īpašuma pārņemšanā. Piemēram, 1991. gada 2.septembrī Simsons visām rajonu pašvaldībām izsūtīja rakstisku rīkojumu, norādot, ka pārņemtie VDK dokumenti un ieroči jānogādā Rīgā. Tas radīja liktenīgus pārratus - pašvaldības pārņemtos materiālus atveda un nodeva Rīgas VDK galvenajā ēkā Stabu ielā tieši čekistu rokās.

Ne 1992. gadā, ne 1993. gadā Simsons un viņa vadītā komisija nav sniegusi nekādas atskaites Augstākajai padomei, nav bijušas sarunas par VDK mantas un dokumentu atgūšanu, šie jautājumi nav ierosināti delegācijai starpvalstu sarunām.

1990. un 1991. gadā Augstākās padomes rīcība, lai izbeigtu VDK darbību, vērtējama kā neapmierinoša. 1991. gada rudenī izveidoto V. Selecka un Simsona vadīto komisiju darbība VDK likvidācijā vērtējama neapmierinoši.

Ministru padomes darbība VDK likvidācijā.

Ministru padomes priekšsēdētājs Godmanis ne reizi neizvirzīja jautājumu par to, lai pārtrauktu LPSR VDK darbību. Latvijas Republikas Ministru padome VDK jautājumā nepieņēma nevienu normatīvo aktu, kur noteiktu norobežošanas no šīs okupācijas režīma represīvās iestādes. Tieši otrādi. LPSR VDK priekšsēdētājs faktiski bija Latvijas Republikas Ministru padomes loceklis. Kad saskaņā ar Ministru padomes 1990. gada 29. maija rīkojumu nr. 7-r Latvijas Republikas valdības dienesta automašīnām tika iedalītas jaunas numura zīmes, to piešķīra arī VDK priekšsēdētāja automašīnai.

Līdzīgi 1991. gada 26. martā Latvijas Republikas Ministru padome izdeva rīkojumu nr. 112-r, kurš uzdod ne tikai Prokuratūrai un Iekšlietu ministrijai, bet arī Valsts drošības komitejai "pilnībā realizēt savas funkcijas".

Ministru padomes priekšsēdētāja palīgs drošības jautājumos A.Bunka pēc 1991. gada asiņainā "janvāra apvērsuma" mēģinājuma notikumiem centās pārliecināt Augstākās padomes deputātus, ka Augstākajai padomei jāpieņem politisks lēmums - pārveidot LPSR VDK par Latvijas Republikas VDK, citādi būšot sagaidāma neapreķināma rīcība no VDK darbinieku puses.

Pēc "augusta puča" sekoja jau minētais 1991. gada 24. augusta lēmums "Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijā". Ministru padome tikai 1991. gada 4. oktobrī - tātad pēc pusotra mēneša - izdeva rīkojumu nr. 384-r, uzdodot valdības lietu ministra vietniekam V.Zeikatam vadīt visu VDK ēku un transporta pārņemšanu, bet apstiprinātajam Latvijas Republikas Ministru padomes pagaidu pilnvarotajam valsts drošības jautājumos A.Borovkovam vadīt LPSR VDK sakaru sistēmu, bruņojumu, operatīvās tehnikas, operatīvās lietvedības lietu, materiālu, kartotēku un citu operatīvās informācijas datu banku, krimināllietu un visa arhīva

materiālu pārņemšanu Latvijas valsts īpašumā. Ar Borovkova atļaujām izvesti vai iznīcināti daudzi VDK dokumenti, kā arī tehniskie līdzekļi. Atbildot uz jautājumu par VDK dokumentu atlasī un iznīcināšanu, K.Rancāns komisijai teica, ka tika izpildīti atsevišķi mutiski norādījumi. Nebija nedz oficiālu rakstveida norādījumu, nedz oficiālu mutisku norādījumu. Visus norādījumus deva Borovkovs un pulkvedis, kas bija atbraucis no Maskavas.

Nav atrodamā informācija par A.Borovkova un viņa pieaicināto speciālistu darba rezultātiem, nav arī valdības pilnvarotā pārstāvja Borovkova parakstīta galvenā akta, ka viņš paveicis valdības uzdoto VDK likvidācijā un īpašuma pārņemšanā. Ministru padomes rīcība, it īpaši tās priekšsēdētāja Godmaņa un valdības pagaidu pilnvarotā valsts drošības jautājumos Borovkova darbība vērtējama neapmierinoši.

1991. gada 29. augustā P. Simsona un F.Mjasņikova parakstītā protokola 8. punktā noteikts, ka VDK kontos esošie naudas līdzekļi tiek pārskaitīti atpakaļ PSRS budžetā. Kāpēc Latvijas puse tam piekrita, kāpēc Latvijas Bankai nav bijis nekādas informācijas par VDK kontiem - tas vēl ir jānoskaidro.

Daudzi VDK dokumenti nenonāca Latvijas īpašumā. Joprojām nav izveidots precīzs pārskats par dokumentiem, kuri izvesti uz Krieviju, kuri dokumenti pārņemti Latvijā un kā sadalīti starp Iekšlietu ministriju, VESAD, Prokuratūru, Valsts arhīvu, Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisiju un tā tālāk.

VDK materiāli Rīgā tika pārņemti tikai daļēji. Piemēram, Latvijas Policijas akadēmija pārņēma VDK bibliotēkas fondus, taču ieguva gandrīz tikai Ļeņina un Marksa kopotos rakstus, akadēmijai netika nodoti specbibliotēkas fondi.

Ļoti daudzus materiālus VDK darbinieki iznīcināja. 1991. gada oktobrī un novembrī LPSR VDK darbinieki turpināja atlasīt un iznīcināt dokumentus ar Ministru padomes pilnvarotā A.Borovkova atļauju. Latvijas Republikas Prokuratūra nav ierosinājusi nevienu krimināllietu par šādiem faktiem. Praktiski visas bijušās VDK amatpersonas - gan E.Johansons, gan J.Trubiņš, gan M.Saša-Zaša, kā arī VDK īpašuma pārņemšanas komisijas priekšsēdētājs V.Seleckis komisijai apliecināja, ka VDK gribēja nodot Latvijas valdībai dokumentus un īpašumus, bet to nevarēja izdarīt - Augstākās padomes un Ministru padomes pilnvarotās amatpersonas... Tūlīt... Cik vēl laika ir atlicis?

Sēdes vadītājs. Es ļoti atvainojos, ir atlikušas vēl divas minūtes, jūs mēģiniet tādā veidā, lai jums būtu ērti pēc satura pārtraukt, un pēc tam jūs turpināsiet pēc pusdienu pārtraukuma.

I.Bukovskis. Varbūt tad arī mēs tagad pārtrauksim, jo pēc tam atliks vēl ārlietu darbība un slēdziens.

Sēdes vadītājs. Paldies. Lūdzu zvanu reģistrācijai! Deputāt Juri Sinka, vai jums ir paziņojums? Es saprotu, ka tas būs organizatoriskas ievirzes. Lūdzu - jums vārds!

J.Sinka (TB).

Priekšsēža kungs, dāmas un kungi! To, ko nesenā pagātnē pārcieta Latvija, tagad pārcieš Tibeta, un tajā sakarībā es gribētu nodibināt Tibetas atbalsta deputātu grupu. Ja būtu kādi interesenti, tad lūdzu pienākt pie manis šeit, Prezidija zālē, tūlīt pēc pārtraukuma. Ar tiem, kuri nolēmuši piedalīties, es gribētu aprunāties. Paldies.

Sēdes vadītājs. Lūdzu, reģistrēsimies! Sekretāra biedru Zigurdu Tomiņu lūdzu nolasīt klāt neesošos deputātus.

Z.Tomiņš (Saeimas sekretāra biedrs).

Nav reģistrējušies:

Valdis Birkavs,

Ilmārs Dāliņš,

Aivars Endziņš,

Juris Janeks,

Aleksandrs Kiršteins,
Nikolajs Krasohins,
Andrejs Krastiņš,
Ģirts Valdis Kristovskis,
Aristids Lambergs,
Egils Levits,
Jānis Lucāns,
Ruta Marjaša,
Gunārs Meierovics...
Sēdes vadītājs. Gunārs Meierovics ir zālē.
Z.Tomiņš.

Andrejs Pantelējevs,
Aleksandrs Pētersons...
Sēdes vadītājs. Ir zālē.
Z.Tomiņš.

Velta Puriņa,
Ivars Silārs,
Leonards Stašs...
Sēdes vadītājs. Stašs ir zālē.
Z.Tomiņš.

Jānis Urbanovičs...
Sēdes vadītājs. Arī ir zālē. Lūdzu reģistrēties nākamreiz!
Z.Tomiņš.

Joahims Zīgerists.
Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pulksten 13.30.
(P ā r t r a u k u m s)

Sēdi vada Latvijas Republikas 5.Saeimas priekšsēdētājs
Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Lūdzu, ieņemiet vietas! Cerams, ka mūsu ir vismaz puse, bet šaubas ir, un, lai apliecinātu cieņu jums, tiem, kuri ir zālē, reģistrēsimies. Reģistrēsimies! Rezultātu! Reģistrējušies ir 55 deputāti. Turpinām izskatīt jautājumu "Saeimas Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai galaziņojums". Igor Bukovski, komisijas vārdā, lūdzu, turpiniet savu ziņojumu!

I.Bukovskis (TSP).

Cik laika man vēl ir atlicis?

Sēdes vadītājs. Diemžēl kāds ir izslēdzis laika rādītāju, bet, manuprāt, bija atlikusi pusstunda. (Starpsauciens no zāles: "Katrai pacietībai ir robeža!")

I.Bukovskis. Man pietiks, paldies. Es gribu pabeigt to tematu, ko es īsti nepabeidzu iepriekšējā runā. Praktiski visas bijušās VDK amatpersonas - gan Johansons, gan Trubiņš, gan Saša-Zaša - un arī VDK īpašumu pārņemšanas komisijas priekšsēdētājs Seleckis komisijai apliecināja, ka VDK gribēja nodot Latvijas valdībai dokumentus un īpašumu, bet to nevarēja izdarīt, jo Augstākās padomes un Ministru padomes pilnvarotās personas Borovkovs, Simsons un citi vilcināja īpašuma pārņemšanu, nebija tam gatavi, tādēļ nav pamata runāt par kaut kādu Latvijas puses vadītu un organizētu VDK likvidāciju un pārņemšanu.

Nākamais bloks. Augstāko amatpersonu rīcība 1991.gada janvāra un augusta notikumos. Augstāko amatpersonu apspriedes, kurās izšķīrās Latvijas liktenis, bieži vien notika neformāli un netika dokumentētas. Ar Augstākās padomes 1991.gada 18.janvāra lēmumu tika izveidota Vienotā valsts paš aizsardzības komisija šādā sastāvā:

Anatolijs Gorbunovs, Ivars Godmanis, Jānis Dinevičs, Romualds Ražuks, Andrejs Inkulis; ar Augstākās padomes 1991.gada 21.augusta lēmumu tajā tika iekļauts Dainis Īvāns un Andris Teikmanis, izslēdzot Andreju Inkuli. Šīs komisijas sēdes notika neregulāri, tās netika protokolētas vai kā citādi dokumentētas. Augstākās padomes uzdevums - ik dienas sagatavot un izplatīt oficiālu informāciju par stāvokli valstī - netika pildīts. Dinevičs šādu situāciju komisijai komentēja tā: "[darba materiālu] gandrīz nebija, tiesa, bija daži lēmumi, attiecībā uz OMON".

Augstāko amatpersonu janvāra un augusta rīcības izmeklēšanu papildus apgrūtināja tas, ka Latvijas Republikas Ministru padomei ir bijusi slepenā lietvedība un sevišķa lietvedība. Valsts kancelejas direktors Zeikats paskaidro, ka 1991.gada 26.augustā saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1991.gada 24.augusta lēmumu "Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijas Republikā" valdības administrācijas slepenais lietvedības sektors tika likvidēts. Daļai šajā sektorā esošo dokumentu tika atcelta slepenība, un tie tika iznīcināti, daļa tika nodota arhīvā. Šīs darbības ir pretrunā ar 1991.gada 26.marta "Likuma par arhīviem" 12.un 16.panta nosacījumiem, kas nepieļauj dokumentu iznīcināšanu bez Valsts arhīva atļaujas.

Situācija Latvijā gan janvārī, gan augustā (kad bija iespēja mācīties no janvāra kļūdām!) tika kontrolēta daļēji. Nebija saskaņotas darbības starp Augstāko padomi, Ministru padomi un Latvijas Tautas fronti. Procesi attīstījās vairāk stihiski nekā vadīti, bija vērojama atbildīgo amatpersonu bezatbildība. To var secināt no visai pretrunīgiem amatpersonu paskaidrojumiem komisijai, piemēram, no bijušā aizsardzības ministra Tālava Jundža 1993.gada 30.jūlija paskaidrojuma: "...Vazni - [iekšlietu ministru] šajās [augusta] dienās nebija iespējams atrast un nācās uzklaut mīklainus paskaidrojumus par viņa prombūtni. Arī Aizsardzības padome [Vienotā valsts paš aizsardzības komisija] nedarbojās..."

1991.gada 22.augustā Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma lēmumu, kurā teikts: "Sakarā ar frakcijas "Līdztiesība" deputātu iespējamo līdzdalību valsts apvērsuma mēģinājumā Latvijas Republikā neiekļaut minētās frakcijas deputātus jaunizveidojamo Augstākās padomes komisiju sastāvā līdz parlamentārās komisijas izmeklēšanas rezultātu izskatīšanai Augstākajā padomē."

1992.gada 7.jūnijā Augstākās padomes Parlamentārās izmeklēšanas komisija šo savu darbu beidza un sniedza ziņojumu Augstākajai padomei. Augstākā padome par piedalīšanos 1991.gada augusta valsts apvērsuma mēģinājuma organizēšanā anulēja mandātus 15 Augstākās padomes deputātiem. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas veikto darbu var vērtēt pozitīvi, bet bija iespējams iepazīties tikai ar komisijas ziņojumu, jo komisijas sēdes netika protokolētas.

Par Latvijas Republikas ārpolitiku Augstākās padomes un Ministru padomes laikā. Analizējot Augstākās padomes un Ministru padomes ārpolitiku, Izmeklēšanas komisija nonāca pie secinājuma, ka lielākais tās panākums bija Latvijas valsts neatkarības atgūšana un nostiprināšana, kā arī kontaktu nodibināšana ar vairākām valstīm un starptautiskām organizācijām, kas atzina Latviju kā neatkarīgu valsti tūlīt pēc 1991.gada 21.augusta. Pēc neatkarības pasludināšanas Latvijas Republiku bija atzinušas vairāk nekā 100 valstis. Diplomātiskās attiecības tika nodibinātas ar 53 valstīm. Latvija kļuva par lielāko starptautisko organizāciju dalībvalsti uz vienlīdzīgu attiecību pamata vai ar speciālu dalībvalstu statusu. Tika atvērtas Latvijas vēstniecības, konsulāti un pārstāvniecības 22 valstīs. Latvijas ārpolitiskās darbības būtiskākais sasniegums ir EDSA 1992.gada 10.jūlijā pieņemtā deklarācija par ātru un pilnīgu Krievijas karaspēka izvešanu no Baltijas valstīm un līdzīga dokumenta apstiprināšana ANO Ģenerālās Asamblejas 47.sesijā 1992.gada 25.novembrī.

Latvijas Republikas divpusējie starptautiskie līgumi. Laika posmā no 1990.gada 4.maija līdz 1992.gada maija beigām Latvija parakstīja 60 līgumus, to skaitā ir 10 līgumi, kas ir parakstīti, bet nav ratificēti; 53 divpusējie līgumi, kas tika parakstīti laikā no 1920.gada līdz 1940.gadam, formāli juridiskā spēkā ir arī pašlaik. Noslēgto līgumu skaits liecina par Latvijas centieniem kļūt par aktīvu starptautiskās politikas dalībnieci. Tomēr parakstīto un ratificēto dokumentu kvantitāte vienlaicīgi negarantē kvalitāti. 1990.gadā parakstīti tikai 6 līgumi: līgums ar Lietuvu un Igauniju par Iekšlietu ministriju sadarbību; līgums ar Moldovu par sadarbību ekonomikas un kultūras jomā; līdzīgs līgums ar Kirgīziju; līgums par Baltijas valstu sadarbību izglītības un kultūras jomā; līgums par Latvijas un Krievijas Federācijas sadarbību izglītības jomā. Ņemot vērā to, ka pēc 1990.gada 4.maija Latvijai bija jāšāk veidot starptautiskās attiecības no pašiem pamatiem, sarežģītā starptautiskā situācijā, kad tās atzīšana kavējās, saprotams, ka Latvijas ārpolitiskās aktivitātes tika kavētas, tomēr grūti attaisnot vājo Baltijas valstu sadarbību. Jo aktīvāka būtu bijusi politiķu darbība ekonomisko attiecību partneru meklējumos, jo vieglāk būtu pārvaramas tās ekonomiskās grūtības, ar kurām nācās saskarties drīz pēc tam. Pēc Latvijas starptautiskās atzīšanas sākās straujāka divpusējo līgumu slēgšana. 1991.gadā kopumā parakstīti un ratificēti 33 līgumi. Lielākā daļa ir dokumenti, kuri fiksē Latvijas Republikas un NVS sadarbību dažādās jomās: sadarbību ar Armēniju, Baltkrieviju, Gruziju, Moldovu, Tadžikiju, Turkmēniju, Uzbekiju. Minētie līgumi bija nozīmīgs solis attiecību sakārtošanā ar jaunizveidotajām valstīm. Novērtējot dokumentus, kuri 1991.gadā tika parakstīti starp Baltijas valstīm, jāsecina, ka Latvijas ārpolitika bijusi nepamatoti pasīva Baltijas sadarbības veidošanā un veicināšanā. Par to liecina parakstītie līgumi ar Igauniju un Lietuvu par ekonomisko sadarbību zivsaimniecības jomā, līgumi starp celtniecības ministrijām un līgumi par kopīgiem pasākumiem pasaules okeāna un Baltijas jūras zivju resursu izpētē, aizsardzībā un racionālā izmantošanā. Vai tie bija visnepieciešamākie? Rietumu virzienā 1991.gadā ir parakstīti līgumi ar ASV, Dāniju, Islandi, Poliju, Zviedriju, Čehoslovākiju un deklarācija ar EFTA valstīm.

Līdz 1992.gada vasarai ir parakstīti 14 līgumi, starp tiem 8 - ar Baltijas valstīm. Lai arī skaita ziņā ir vērojama rosība, tomēr līgumu saturs neliecina par ievērojamām izmaiņām Baltijas sadarbībā. Politiski nozīmīgi ir tikai divi: Protokols par Latvijas, Igaunijas un Lietuvas valdību vadītāju tikšanos un Komunikē par tirdzniecības un ekonomiskiem sakariem ar NVS valstīm. Parakstītie dokumenti norāda, ka Latvijas ārpolitiskās koncepcijas trūkums veicinājis haotismu un prioritāšu trūkumu ārpolitiskajā darbībā.

Latvijas Republikas ārpolitiskā darbība nebija brīva no trūkumiem, un der iezīmēt visnozīmīgākos.

Latvijas ārpolitiskās koncepcijas trūkums. Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas Nolikums regulēja ministrijas darbību un noteica, ka ministrijas galvenais uzdevums ir nodrošināt Latvijas Republikas ārpolitiskās koncepcijas realizāciju, kā arī tās izstrādi. Ārpolitiskā koncepcija bija nepieciešama, lai noteiktu Latvijas vietu starptautiskajā sistēmā, apzinoties tās stiprās un vājās puses. To varētu nosaukt par valsts ārpolitiskās pašidentifikācijas procesu. Šāds pašidentifikācijas trūkums noveda pie tā, ka neatkarības pirmsākumos Latvijas ārpolitika bija haotiska, sākot ar Baltijas sadarbības trūkumu un beidzot ar attiecībām ar Taivānu un Ķīnu.

Ārpolitiskā koncepcija bija nepieciešama nacionālo interešu noformulēšanai un izteikšanai oficiālā līmenī. Stājoties starptautiskajās attiecībās, valstis ir ieinteresētas savstarpējo spēles noteikumu izstrādāšanā un pieņemšanā. Caur nacionālajām interesēm kļūst skaidrs, kādi ir valsts ārpolitiskie mērķi, kādi ir tās centieni attiecībā uz

citām valstīm, bet bez oficiālas nacionālo interešu noformulēšanas var rasties šaubas par politikas noturīgumu vai īslaicīgumu.

Ārpolitiskā koncepcija nosaka valsts darbības prioritātes un galvenos darbības virzienus. Šaubas rada situācijas objektīvs novērtējums. 1992. gada ārpolitiskajos pamatvirzienos prioritāte tiek dota EK, bet Baltijas valstu sadarbība parādās tikai starp citu.

Ārpolitiskās koncepcijas trūkums dažkārt noveda Ārlietu ministriju, Augstāko padomi un atsevišķu ministru darbību pie nesaskaņotības. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija vairākkārt mēģināja izstrādāt ārpolitisko koncepciju, sākot ar 1991. gada maiju, un to bieži apsprieda Augstākās padomes Ārlietu komisijā. 1992. gada aprīlī vēl mēģināja šo darbu koordinēt, bet Ārlietu ministrijas departamentus pieslēdza procesam pie beigu varianta tikai pēc tam. 1992. gada jūnijā bija paredzēts apspriest un likt uz balsošanu Latvijas Republikas Augstākajā padomē, bet tā aizrāvās ar ministra Jurkāna politiskajiem uzskatiem un noraidīja konceptuālo pusi.

Bieži vien Latvijas ārpolitika nodarbojās ar taisnošanās politiku, reaģējot uz Krievijas, kā arī uz citu valstu apmelojumiem. Var konstatēt, ka ārlietām nebija pietiekami daudz līdzekļu, profesionālu, pieredzējušu kadru, trūka arī tehniskā nodrošinājuma, lai laikus apkarotu visus pārmetumus, kā arī lai piedalītos visos nepieciešamajos starptautiskajos forumos un varētu uzreiz reaģēt. Latvijas starptautiskajam prestižam kaitēja arī amatpersonu izteikumi, kas ne vienmēr sakrita ar valsts viedokli. Pārāk maz sabiedrības domu izklāsta par ārpolitiskajiem lēmumiem un procesiem.

Lēmumu pieņemšanas procesa trūkums. Ārlietu ministrijas reglamentējošo dokumentu klāstā nebija neviena, kas regulētu lēmumu izstrādāšanas un īstenošanas gaitu. Tas liek secināt, ka lēmumi tika pieņemti no gadījuma uz gadījumu, noņemot atbildību no konkrētiem cilvēkiem, jo bieži vien lēmumi tika pieņemti koleģiāli.

Reģionālo attiecību trūkums. Kamēr ļoti aktīvi veidojās attiecības ar Eiropas rietumiem un Ziemeļvalstīm, tika novilcināta un palaista garām iespēja tuvāk sadarboties ar Austrumeiropas valstīm, NVS (piemēram, Ukrainu) un jau pieminētajām Baltijas valstīm. Baltijas valstu sadarbības trūkums bremsēja atgriešanos Eiropas struktūrās.

Vāji attīstījās politiskās un ekonomiskās attiecības ar Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu. Attīstījās kontakti tikai ar Maskavu, ignorējot citus nozīmīgus Krievijas reģionus (izņemot Tjumeņas apgabalu un Sahas Republiku). Bieži vien attiecības veidojās tikai sakarā ar Krievijas armijas izvešanu, tādējādi aizkavējot Latvijai nozīmīgus ekonomiskos un sociālos jautājumus.

Krievijas un Latvijas sarunas. Es domāju, ka Augstākā padome izveidoja delegāciju sarunām ar Krieviju par vienu jautājumu - par Krievijas karaspēka izvešanu līdz 1993. gada 31. decembrim. Noklausoties Latvijas delegācijas vadītāja Dineviča atbildes uz komisijas jautājumiem un pētot sarunu protokolus, var secināt, ka šis jautājums atspoguļots ļoti ierobežotos materiālos, kuri neļauj izdarīt kvalificētus secinājumus. Var tikai konstatēt, ka bija stingri reglamentēts armijas izvešanas beigu termiņš. Sarunas notika tikai krieviski (neievērojot starptautiskās normas, ka oficiālās sarunas valsts līmenī notiek oficiālajās valstu valodās ar tulku palīdzību vai kādā neitrālā valodā), iekšējās sarunas, kā arī ekspertu diskusijas un sēdes netika protokolētas.

Abrene. Iepazīstoties ar dokumentiem par Punduru dzelzceļa staciju, ir konstatēts, ka valsts uzņēmums "Latvijas dzelzceļš", pamatojoties uz telegrammu no Maskavas, nesaskaņojot ar Latvijas Republikas Satiksmes ministriju un Ārlietu ministriju, nodeva Punduru staciju Krievijas "Oktobra dzelzceļam". Punduru stacija atrodas okupētajā Abrenes teritorijā, un šo jautājumu vajadzēja risināt starpvalstu sarunās ar Krieviju kopā ar jautājumu par okupētās Abrenes teritorijas atgūšanu.

Latvijas un Japānas attiecību veidošana ir pretrunīga Latvijas ārpolitikas daļa. 1991. gada septembrī Latviju un pārējās Baltijas valstis apmeklēja Japānas premjerministrs Kaifo un speciālais vēstnieks Akai. Lietuvā un Igaunijā viņš tika uzņemts valsts vadītāju līmenī, bet Latvijā - tikai otro personu līmenī. Tā rezultātā, dodot novērtējumu šai vizītei, Japānas prese rezumē, ka Latvija nav gatava sadarbībai ar Japānu, kas ir viena no pasaules ekonomiskā toņa noteicējām. Dokumentā, kas nosūtīts Latvijas pārstāvniecībai Maskavā, ir rakstīts, ka Japāna ir gatava piedot šo soli tikai gadījumā, ja Latvijas valdības pārstāvji tiešām nekad nav dzirdējuši, ka Japāna ir vadošā valsts pasaules ekonomikā. Šīs kļūdas rezultātā Japānas finansiālā palīdzība nonāk tikai Lietuvā un Igaunijā.

Latvijas un Taivas attiecības. Latvijas iepriekšminētās ārpolitiskās nepilnības atspoguļojās arī Latvijas un Taivas attiecībās. Sekojot šo attiecību veidošanas gaitai, rodas virkne jautājumu, kuriem grūti rast racionālu izskaidrojumu. Valsts, izstrādājot galvenos ārpolitiskos virzienus, balstās uz noteiktiem objektīviem un subjektīviem priekšnosacījumiem. Var saprast, ka Latvija, meklējot savu vietu starpvalstu sistēmā, meklē sev, pirmkārt, draudzīgas un, otrkārt, tās ekonomiskajos un politiskajos procesos ieinteresētas valstis. Taivana, kura ar zināmu interesi novēroja politiskos procesus Latvijā 1990. gadā, tomēr nebija to valstu skaitā, kuras steigtos veidot diplomātiskās attiecības. Tikai pēc 1991. gada 21. augusta, kad Latviju sāka atzīt masveidīgi, gan Ķīnas Tautas Republika, gan Taivana sāka izrādīt zināmu interesi

1991. gada 12. septembrī, parakstot "Kopīgo paziņojumu par diplomātisko attiecību nodibināšanu starp Latvijas Republiku un Ķīnas Tautas Republiku", Latvija apliecināja, ka līdzīgi citām pasaules valstīm tā ir izšķīrusies par Ķīnas Tautas Republiku un apņemas neuzturēt oficiālus kontaktus ar Taivanu. Kā šī dokumenta rezultāts sekoja Ķīnas sūtniecības izveidošana, ekonomisko un kultūras sakaru dibināšana.

1992. gada 29. janvārī, parakstot dokumentu, kas apliecināja Latvijas un Taivas attiecību nodibināšanu oficiālā līmenī, Latvija sevi nodemonstrēja kā valsti, kura dažu mēnešu laikā ir spējīga pārkāpt iepriekšējos parakstītos līgumus un nepildīt saistības. Tas ļoti negatīvi ietekmēja Latvijas valsts prestižu pasaulē.

Vienlaicīgi ar attiecību veidošanos ar Ķīnas Tautas Republiku Latvijas politiķi turpināja sarunas ar Taivas vadošajām aprindām. Laikposmā no 1991. gada septembra līdz 1991. gada decembrim notika vairākkārtējas Latvijas delegāciju viesošanās Taivanā. Latvijas valdības vizīte 15.-19. decembrī lika pamatus ciešākai abu valstu sadarbībai, un ieskanējās doma par oficiālu attiecību izveidošanu. Var saprast pašmāju politiku sajūsmu par šīs zemes "ekonomisko brīnumu", tomēr grūti rast attaisnojumu lielajai cerībai kaut ko līdzīgu izveidot Latvijā, jo maksa būtu atteikšanās no diplomātiskajām attiecībām ar vienu no lielākajām pasaules valstīm.

Arī šī ārpolitiskā kļūda apliecināja neizstrādāto Latvijas ārpolitisko lēmumu pieņemšanas mehānismu. Pirmkārt, Latvijas, Ķīnas Tautas Republikas un Taivas attiecību veidošana notika diezgan lielā slepenībā, kura pastāvēja ne jau tāpēc, ka būtu ko slēpt, bet tāpēc, ka Ārlietu ministrija kultivēja sabiedriskās domas ignorēšanas politiku. Ja šā jautājuma risināšanā tiktu iesaistīti speciālisti, žurnālisti un ieinteresētās personas, būtu iespējams izvairīties no kļūdām.

Otrkārt, netika ņemtas vērā rekomendācijas no dažādām ar Latvijas ārpolitiku saistītām struktūrām. Politiskā departamenta referents, kura pārziņā bija Āzijas valstis, brīdināja, ka lielākajai daļai valstu ar Taivanu ir neoficiālas, nevalstiskas attiecības, un 1992. gada 9. janvārī ieteica Latvijai dibināt līdzīgas attiecības, lai izvairītos no Ķīnas Tautas Republikas diplomātiskā spiediena. Konsultācijas notika arī ar Augstākās padomes Ārlietu komisijas priekšsēdētāju I.Bērziņu, kurš uzskatīja, ka Latvijas un Taivas

attiecības ir svarīgas, bet lēmumam ir jābūt ļoti pārdomātam un ka to nedrīkst pieņemt pēkšņi.

Treškārt, 1992. gada 28.-29. janvārī Latvijā ieradās Taivas delegācija un vizītes laikā uz sarunu galda nolika līgumu, kurā iekļauts teksts par Ķīnas Republikas ģenerālkonsulāta atvēršanu Rīgā un 20 miljonu dolāru aizdevumu ar izdevīgiem atmaksāšanas noteikumiem. Ārlietu ministrs Jurkāns bilst, ka līguma teksts būtu apspriežams Augstākajā padomē, Taivas pārstāvji savukārt prasa, ko teikšot savai tautai, atgriežoties mājās ar neparakstītu līgumu. Jurkāna kungs paraksta līgumu 29. janvārī. Dokumenta parakstīšanas gaita liecina par neizstrādāto starptautisko dokumentu parakstīšanas procedūru.

Ceturtkārt. Latvijas un Taivas līguma parakstīšana un no tā izrietošās sekas (Ķīnas Tautas Republika vairākas protesta notas, Latvijas un Ķīnas tirdzniecības līguma neparakstīšana, Ķīnas Tautas Republikas vēstniecība Baltijas valstīs tiek pārcelta no Rīgas uz Viļņu) pierādīja Latvijas ārpolitikā iesaistīto politiķu neprofesionalitāti.

Vēstniecību darbība. Viens no jebkuras ārpolitikas efektivitātes rādītājiem ir attiecīgās valsts vēstniecību darbība un to mijiedarbība ar Ārlietu ministriju.

Pēc neatkarības atjaunošanas sākās aktīvs darbs pie informācijas biroju, konsulātu un vēstniecību atvēršanas. Pirmie tika atvērti Latvijas informācijas biroji Stokholmā, Kopenhāgenā un Briselē. Divu gadu laikā izveidotas Latvijas vēstniecības lielākajās un Latvijai nozīmīgākajās valstīs - ASV, Krievijā, Vācijā, Igaunijā, Lietuvā, Zviedrijā, Dānijā un citās. Sāka darboties Latvijas pārstāvniecības ietekmīgākajās starptautiskajās organizācijās - ANO un EDSA. Tomēr vēstniecību darbība nebija vienmērīga un līdzvērtīga, un Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas loma - pietiekami nozīmīga. Pamatojoties uz dokumentiem, kuri reglamentē Ārlietu ministrijas darbību, nav norādīts vēstniecību un ministriju savstarpējo pienākumu sadalījums. Norādīts, ka vēstniecībām jāsniedz informācija par mītnes zemēs notiekošajiem ekonomiskajiem un politiskajiem procesiem, bet nav skaidrs, ar kādiem mehānismiem tiek īstenota atgriezeniskā saikne. Minētās nekonkrētības rezultātā bija izveidojusies šāda situācija: vēstniecības vairāk vai mazāk regulāri sūtīja Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai ziņojumus, kuru saturs bija ļoti nevienmērīgs. Piemēram, no Informācijas biroja Briselē tiek sūtīti avīžu rakstu izgriezumi un tulkojumi, no Stokholmas - Zviedrijas ekonomiskās un politiskās situācijas raksturojums, bet no Maskavas ienāk apjomīgi (gan kvantitātes, gan kvalitātes ziņā) analītiski materiāli par stāvokli Krievijā ar pamatīgām rekomendācijām, kā uzlabot Latvijas un Krievijas attiecības, kā panākt labākus rezultātus Latvijas un Krievijas sarunās par Krievijas armijas izvešanu, kā pilnveidot Latvijas masu mediju darbu Krievijas virzienā, lai pārtrauktu informācijas vakuumu par notikumiem Baltijas valstīs.

Šie dokumenti radīja vairākus jautājumus. Kas notika ar šiem materiāliem? Kā tie tika izmantoti? Un vai tie iespaidoja ārpolitikas veidošanu?

No Latvijas vēstniecībām regulāri nāca lūgumi sūtīt aktuālo informāciju par notikumiem Latvijā. Šādi lūgumi parādās gandrīz visos faksos, vēstulēs un plašākos ziņojumos. Attaisnojama būtu situācija 1990.-1991. gadā un arī tad, ja runa būtu par ASV vai kādu citu tālāku valsti, bet tas, ka diplomātiskais korpuss Krievijā netika nodrošināts ar informāciju, novērtējams negatīvi.

1992.gada aprīlī vēstnieks Zviedrijā raksta, ka no Latvijas nepienāk informācija, 7.oktobrī atkārtoti to pašu. 7.jūnijā Latvijas vēstniecība Francijā ziņo, ka vēstniecība nevar strādāt informācijas trūkuma apstākļos. Ziņas iegūst no privātiem kanāliem, pat Ārlietu ministrijas informatīvo biļetenu sagādā ar paziņu palīdzību.

Vēstnieks Krievijā raksta, ka par notikumiem Latvijā uzzina no Krievijas masu informācijas līdzekļiem.

No Dānijas pienāk lūgums nosūtīt plānotāju un departamentu vadītāju analītiskos materiālus, valsts vadītāju runas un paziņojumus. Pārstāvji Dānijā, Francijā un Beļģijā lūdz izsmeļošu informāciju par saimniecisko uzņēmumu attīstību Latvijā, jo Rietumi ir ļoti ieinteresēti sadarboties ar Latviju. Šāda veida ziņu trūkums nesekmēja Latvijas ekonomisko augšupeju.

Kā Ārlietu ministrijas neizdarība jāmin nekonsultēšanās ar vēstniecību darbiniekiem par likumdošanas jautājumiem. Pieņemtie likumi nonāk līdz vēstniecībām lielāko tiesu latviešu valodā. Tas traucē diskusijās ar Rietumu diplomātiem lietot objektīvu un izsmeļošu argumentāciju. Tas, ka Beļģijā...

Sēdes vadītājs. Es atvainojos, Saeimai jālemj par jūsu uzstāšanās laika pagarināšanu.

I.Bukovskis. Es tūlīt pateikšu, cik laika vēl vajag. Es domāju, ka ne vairāk par 10 minūtēm. (Starpsauciens no zāles: "Mēs vairs neticam!")

Sēdes vadītājs. Cik jums ir lapaspusē?

I.Bukovskis. Divarpusi. Divas.

Sēdes vadītājs. Tas ir, pilnas lapas? Jā, tās ir lapas. No abām pusēm apdrukātas. Divas ar pusi lapas. Un atlikušas 10 minūtes. Vai ir iebildes?

No zāles. Nav.

Sēdes vadītājs. Nav. Turpiniet!

I.Bukovskis. Paldies. Tas, ka Beļģija bija viena no pirmajām valstīm, kurās atvēra Latvijas informācijas birojus, nenoliedzami ir Latvijas ārpolitikas sasniegums, tomēr tālākā notikumu attīstības gaita nav apmierinoša. Augstākās padomes laikā vēstniecība Beļģijā netika atvērta. Tā bija nepiedodama kavēšanās, ņemot vērā to, ka Briselē ir EK/ES, NATO NACC centrs. Tieši šajā pilsētā tiek pieņemti visai Eiropai (un arī Latvijai) nozīmīgi lēmumi. Šajā pašā laikā posmā vēstniecības netika atvērtas arī Ukrainā un Izraēlā. Tikai 1992.gada maijā apstiprināja vēstnieku Vācijā, bet oktobrī - Dānijā. Der pieminēt Krievijas vēstniecības kavēšanos atvērt vēstniecību Latvijā un abu valstu strīdu par vēstniecību īpašumiem.

Pozitīvi ir jānovērtē Latvijas valsts īpašumu atgūšanas process ārzemēs. Tomēr sakarā ar vēstniecību iekārtošanu kavējas starpvalstu sadarbība. Piemēram, nenokārtotie jautājumi sakarā ar Latvijas Republikas vēstniecības ēku Lietuvā, kaut gan bija priekšlikumi. Pozitīvi vērtējama arī Latvijas zelta atgūšana no Lielbritānijas.

Lietvedība.

Iepazīstoties ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas un Latvijas Republikas Augstākās padomes Ārlietu komisijas dokumentiem, jākonstatē, ka Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas informācijas daļas, vēstniecības, sūtniecības un preses dienests sniedz izsmeļošu informāciju par to, kas notiek aiz Latvijas robežām, un to darbība kopumā jāvērtē apmierinoši, ņemot vērā to, ka šī ministrija tika veidota no jauna. Diemžēl ir jākonstatē, ka ir vairāki dokumenti bez datuma, nosūtīšanas vietas, informācijas autora vai viņa paraksta. Protokoli ir ar roku rakstīti, nepilnīgi un neparakstīti. Trūkst atskaišu par komandējumiem, saņemtajiem līdzekļiem un to izmantošanu.

1992. gada otrajā pusē vērojama uzlabošanās. 1992.gada septembrī paraksta jaunu Ārlietu ministrijas nolikumu.

Ņemot vērā cilvēku reālo pieredzi, kadru profesionalitātes trūkumu, ļoti ierobežoto līdzekļu daudzumu ārpolitikas veidošanai, var tomēr secināt, ka nekādas traģiskas vai būtiski neatgriezeniskas un nelabojamas kļūdas netika pieļautas.

Latvijas Prokuratūra.

Latvijas Republikas Augstākās padomes Parlamentārā Izmeklēšanas komisija savas darbības laikā iegūtos materiālus nodeva Latvijas Republikas Prokuratūrai. Nav saņemta nekāda informācija par Prokuratūras padarīto, lai izmeklētu 1991.gada janvāra

un augusta notikumu organizētāju rīcību. Izmeklēšanas komisija iesniegusi Latvijas Republikas Prokuratūrā vairākas lietas par dokumentu iznīcināšanu. Piemēram, 1993.gada 10. novembrī un atkārtoti 1994.gada 31.janvārī Prokuratūrā tika iesniegti materiāli par VDK dokumentu iznīcināšanu. Izmeklēšanas komisija joprojām gaida Prokuratūras atbildi.

Ir skaidrs, ka darbs ar Latvijas komunistiskās partijas un LPSR VDK likvidāciju un ar to īpašumu pārņemšanu saistītajām problēmām jāturpina citai komisijai, kurai jāturpina Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai sāktais darbs.

Veicot Saeimas uzdevumu - noskaidrot valsts budžeta izlietojumu, ārvalstu kredītu un humānās palīdzības izmantošanu, valsts īpašumu pārvaldīšanu un privatizācijas gaitu - darba gaitā komisija sastapās ar valsts ekonomisko interešu masveidīgu pārkāpšanu un valsts augstāko amatpersonu nolaidīgu dienesta pienākumu pildīšanu; tā rezultātā valstij ir nodarīti ievērojami materiālie zaudējumi.

Izsauc izbrīnu Prokuratūras bezspēcība valsts ekonomisko interešu aizstāvēšanā. Komisijas darba gaitā Prokuratūrai tika nosūtīti 8 materiāli valsts interešu aizstāvēšanai saskaņā ar likumu "Par Prokuratūru". Ne par vienu no šiem materiāliem Prokuratūra neveica savlaicīgu un kvalitatīvu pārbaudi, netika iesniegts neviens prasības pieteikums tiesā valsts ekonomisko interešu aizstāvēšanai, nerunājot nemaz par to, ka Latvijas Republikas Prokuratūra nepildīja savas funkcijas kopējā uzraudzībā.

Pārbaudot iemeslus tādai Latvijas Republikas Prokuratūras rīcībai, komisija neatrada attaisnojošus iemeslus no Latvijas Republikas Prokuratūras puses. Darba gaitā komisija ir sastapusies ar Latvijas Republikas Prokuratūras darbinieku nekompetenci un nevēlēšanos strādāt valsts interešu aizstāvēšanas jomā. Sakarā ar iepriekš minēto komisija konstatēja, ka Latvijas Republikas Prokuratūra ģenerālprokurora Skrastiņa vadībā nav spējīga pildīt likuma "Par Prokuratūru" prasības, aizstāvot valsts intereses. Paldies par uzmanību. Te ir priekšlikums, ko komisija piedāvā saskaņā ar šo ziņojumu. Saeimas Izmeklēšanas komisija Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai ierosina šādu lēmumu:

..."Noklausījusies parlamentārās Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai galaziņojumu, Saeima nolemj:

izveidot komisiju organizētās noziedzības, ekonomisko noziegumu un korupcijas izmeklēšanai. Komisija izveidojama pēc frakciju pārstāvniecības principa - pa vienam deputātam no katras frakcijas." Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Uzsākam debates. Vārds Jurim Sinkam - "Tņvzemei un brņvņbai". Pēc tam uzstāsies Pēteris Tabņns.

J.Sinka (TB).

Priekšsēža kungs! Dāmas un kungi! Vispirms jāizsaka zināmā mērā gandarņjums - lai gan man nav viegli to izteikt -, ka šo ziņojumu nenolasņja mans bijušais vai tagadņjais, vai suspendētais kolēga (skaists vārds!) Roberts Milbergs, bet ka to nolasņja Bukovska kungs, kurš pieder partijai, kas ir tagad "Latvijas ceļā"jaunā sabiedrotā. Tur ir tāds sāļs gandarņjums. Lai tņļņt nemestu acņs, ka tā jau ir "Tņvzemei un brņvņbai", kas tādus apvainojumus met vienā zināmā virzienā. Rezumē: bezatbildņba, nespēņjņba, darbņba pret valsts interesēm, ar gariem taustekļiem, kas ir iesniegušies tagadņjā valdņbā. Diemžēļ arī tagadņjā parlamentā.

Sāksim ar Prokuratūru. Tā sakot - no otra gala. Nekompetence. Te nu ir - nekompetence. Šis aspekts vien būtu mņsu valdņbas vēļ pirms stundas gandrņz pilnņgi tukšo sēdekļu uzmanņbas vērts. Starp citu, valdņbas partijas sēdekļņ nebija vienņgie, kas izcēļās ar savu tukšumu. Es atceros, ka pirms gada vai vēļ mazļiet agrāk, šis Augstais

nams tīri labprātīgi, no visiem aspektiem, piekrita šīs Izmeklēšanas komisijas veidošanai. Tajā laikā, cik es atceros, tas bija tīri pilns, visi sēdekļi bija pilni un tas bija labi. Tas apmierināja dažu laba sirdsapziņu, ka tādu nu izveido un ka tagad nu būs izmeklēšana, kas pabrauks pa virsu un izdarīs savu darbu, pieliks punktu un mēs visi būsīm ļoti apmierināti. Diemžēl jau kaut kas pusceļā, tam pašam Robertam Milbergam nācās dzirdēt visādus pārmetumus, arī mūsu Ārlietu komisijas viens loceklis - nē, divi aprunājās, ka nu tagad Roberts Milbergs uzaicinot ļaudis "stučīt". Tie bija mūsu agrākais ārlietu ministrs un šīs mūsu vadošās partijas ļoti prominents loceklis - Bērziņa kungs. Tā bija mūsu pašu Saeimas komisija, kurai bija ļoti, ļoti smags uzdevums - izsmiešana.

Cik man vēl laiks ir? Es jau aizmirsu.

Sēdes vadītājs. Lūdzu, tur ir tablo - 10 minūtes un 49 sekundes.

J.Sinka. Paldies. Jo tas iepīkstējās. Piedošanu, jā, es redzu. Paldies.

Tagad - ārlietas. Šis pats mūsu prominentais agrākais ārlietu ministrs tajā pašā mūsu Saeimas Ārlietu komisijā vairākkārt ar svētu (es uzsveru - svētu, jo tā tas tiešām izklausījās) sašutumu pārmeta mūsu komisijai un arī Ārlietu ministrijai ārlietu politikas koncepcijas totālu trūkumu. Un es tagad Bukovska kunga ziņojumā dzirdēju atkārtoti pārmetumus Jurkāna kungam un tā laika Ārlietu ministrijai - sākot ar 1991.gadu un tā tālāk - par absolūtu ārlietu politikas koncepcijas trūkumu. Šis svētais sašutums, manuprāt, izklausās ļoti, ļoti neīsts. Man ir žēl, ka Jurkāna kunga šeit nav klāt, - bet nu ko var darīt? Šis jau nav pietiekami svarīgs temats, vai ne? Šīs laikam ir raganu medības vai kaut kas tamlīdzīgs. Bet tomēr es atgādinu, ka tas bija šis Augstais nams, kas sastādīja šo komisiju no visām partijām, no visām frakcijām un tai deva šo uzdevumu. Un tagad, kad nu ir tas galaziņojums, mūsu kolēģas vai nu nav nemaz šeit klāt, vai sarunājas savā starpā, ko nu katrs grib un kas nu katram ir sakāms citiem kolēģām. Es pat pie labākās gribas nevaru pieņemt, ka tā ir uzmanīga klausīšanās, jo domā - šis jau laikam nav būtisks jautājums. Bet tas ir ļoti būtisks. Un šajā pašā ārlietu politikas sfērā. Labi, es personīgi nedalos tieši Bukovska kunga izvērtējumā attiecībā uz mūsu politiku pret Ķīnu, bet tas, kas notika Taivas gadījumā, varētu tiešām teikt, no otra gala ņemot, ir zem katras kritikas. Par to es jau šeit esmu izteicies. Par to gandrīz nemorālo steigu, ar kuru tie paši divi cilvēki - Jurkāna kungs un Gaiļa kungs - aizdrāzās uz Pekinu, tie paši kungi, kas 1992.gadā ar tādu nemorālu steigu parakstīja līgumu ar Taivanu valdības līmenī, un tagad šim, man jāsaka, nabagam ģenerālkonsulam šeit uzliek pienākumu spēlēt valdību, bet visu, ko viņš grib, lai tajā pašā valdības līmenī atkal grozītu tos nolīgumus, kas bija tik svēti parakstīti un ar tādu pateicību pieņemta dāvana - un lielāka dāvana no Taivas puses. Man liekas, nevajadzētu dziļi iedziļināties un tik ilgi domāt un gudrot, lai aptvertu, ka šeit ir bijusi viena ļoti nepatīkama spēle ar ļoti nemorālu pamatu. Un viens no tiem cilvēkiem tagad pūlas sastādīt nākamo valdību. Es nesaku to speciāli tādēļ, ka tai iepriekšējai valdībai neizdevās iekļūt amatā. Bet, protams, tas būtu cilvēcīgi, ja es tādēļ to tā tagad teiktu. Bet pašlaik mani tomēr vairāk interesē visas šīs lietas morāle un tas, kā tā politika tiek veidota. Cik tā ir pretrunīga! Tai jau nu jābūt pašai par sevi kaut kādai, es ceru, mācībai nākotnē. Tad - Japāna. Mēs esam dzirdējuši visas tās analīzes, cik tas ir bezgalīgi svarīgi - uzturēt sakarus ar lielo Ķīnu, un es principā pret to neiebilstu, nepārprotiet mani, - bet tajā pašā laikā cik mazs uzsvars ir likts uz Japānu! Tiktāl, ka mēs pat lielo Japānu esam apvainojuši. Savādi, bet Japāna nav sarkana! Es domāju, ka tam ir kaut kāds sakars ar to. Ej nu sazeni! Bet Japāna nav sarkana. Kurpretim lielā Ķīna tāda ir -un pagaidām vēl ļoti. Mēs ceram, ka tā kļūs arvien bālāka, ka kādu dienu tas tā būs. Bet vai tādēļ mums ir sevi jāprostītu? Mēs esam suverēna valsts. Vai tādēļ mums - mazliet novirzos, bet tas ir ļoti lielā mērā tajā pašā kontekstā - vai tādēļ mums ir jādod pavēle, instrukcijas mūsu vēstniecībai

Maskavā, lai tā neizdod vīzas tibetiešiem, lai tie iebrauktu šeit, Latvijā, kā privātpersonas? Es domāju, tik tālu mums nevajag liekties. Vai mēs nevarētu mazliet stiprināt mūsu mugurkaulu? Var būt, ka ir zāles ar kaļķi, ko varētu ieņemt.

Atlikušas četras minūtes. Atgriezos atpakaļ pie pirmā punkta. Kas tad nu te ir? Es palasīšu. Pirmais punkts, ziņojuma sākums. Lieli finansiāli zaudējumi. Nav skaidrības - simtiem miljonu dolāru kaut kur pazuduši. G-24 aizdevumi kaut kur pakļūduši. Dažādas firmas. Valdības iesaiste. Un atkal un atkal ir teikts - bezatbildība. Un palaikam tiek minēti cilvēki, kuri ir vēl joprojām prominences mūsu tagadējā valdībā, kas tagad pūlas sastādīt jaunu. Padomājiet, kaut kur kaut kas vēl nav kārtībā! Tie taustekļi nav pārcirsti, tie pavedieni vēl te ir.

Šogad esot ļoti labs sēņu gads - un tieši tādēļ, ka bijis ļoti karsts, mums neparasts klimats. Micēlijs apmēram 10 metru dziļumā esot tik labi attīstījies, ka tagad tie sporangiņi parādās un mums te ir baraviku "eksplozija". Ziniet, tāds micēlijs, tas ir, tā sēne, tā var izplatīties, ka mēs par to nezinām, neredzam to. Un man liekas, ka tas micēlijs ir iegājis iekšā te - mūsu sabiedrībā un pašreizējā valdībā. Es tomēr vēl joprojām domāju, ka kaut kur kaut kāda atklāšana, kaut kāda tīrīšana ir nepieciešama.

2.punkts - par VDK. Vai 3. punkts. Nav jau svarīgi. Viena minūte un 30 sekundes. Atkal galīga bezatbildība. Arhīvu sadedzināšana, iznīcināšana. Mēs nekā nezinām. Nu tad jāsap - ir ļoti jauki, ka tie četri "maisi" saglabājušies. Bet, ak Dievs, kur ir tie citi? Sadedzināti pretēji visiem arhīva likumiem. Tā arī ir vēl nesenā valdības pagātne. Es domāju, ka šis ziņojums ir liela, liela apsūdzība, kuru mēs nevaram tik vienkārši nolikt pie malas, sēžot tikai garā šajos sēdekļos. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pēteris Tabūns - LNNK. Lūdzu! Pēc tam - Jānis Kokins.

P.Tabūns (LNNK).

Cienījamie kolēģi! Man patiešām bija skumji un bēdīgi, klausoties šo ziņojumu un skatoties uz mums - deputātiem, uz šo noskaņojumu, uz šo intereses trūkumu. Bet es nepārmetu jums, ka jums nebija šīs intereses, no viena viedokļa. Un jums nebija intereses tāpēc, ka mums ir zudusi ticība, ka kādam ir jāatbild par nedarbiem. Šī ticība ir zaudēta. Un tāpēc es nepārmetu jums pat šo vienaldzīgo noklausīšanos, ja kāds vispār patiešām klausījās. Sinkas kungs atgādināja ar kādām cerībām un ticību, ka mēs sauksim tos, kuri darījuši sliktus darbus Latvijai, pie atbildēšanas un pie soda. Cerējam uz to. Diemžēl nesagaidījām. Un čākstēdama izčākstēja šīs komisijas darbība un interese par šo komisiju. Jau daudzas reizes mēs esam klausījušies un tā arī atmetuši ar roku, ka tur nekā prātīga nebūs. Taču mani visvairāk uztrauc tas, ka mēs esam, lūk, samierinājušies ar to, ka vainīgie tā arī paliks nesodīti, nesaukti pie atbildības un pat neatbildējuši. Viens otrs, pat vairāki nav ieradušies pēc šīs komisijas aicinājumiem un nav arī atvesti ar varu, bet laikam vajadzēja tā darīt un noskaidrot, ko viņi visādos veidos ir darījuši. Vai patiešām mēs, es gribu jautāt, tā miegodamies noklausījušies šo ziņojumu, kurā tādā vai citādā formā, bet ir bezgala daudz pateikts... Varbūt tur trūkst konkrētības, varbūt trūkst materiālu. Astoņu materiālu vietā prokuratūrā vajadzēja būt 20 vai 30, un vajadzētu pasekot un paprasīt - un Saeimai ir tiesības paprasīt arī prokuratūrai - lai šiem materiāliem būtu tālāka virzība. Tas mums bija jādara. Tas ir mūsu pienākums. Bet diemžēl tas nav bijis. Tāpēc ir bezgala skumji turpināt šo bezcerību ar nolaistām rokām, ka tie, kuri lielā bezkaunībā, lielā visatļautībā piedalījušies valsts mantas, mūsu mantas, izsaimniekošanā, izzagšanā un izlaušanās, tā arī paliks nesodīti. Bet tā nedrīkst, tā nedrīkst palikt nekādā gadījumā! Ne velti mēs esam šodien pie sasistas siles, un nevaram iedot nepilnu miljonu šiem piena pārstrādes uzņēmumiem, jo kur citur ir laupīts desmit, divdesmit, trīsdesmit, simtiem miljonu, kā mēs šodien dzirdējam. Laupīts un laupīts, un, starp citu, šī laupīšana turpinās. Agrāk, kad valdībai teica, ka valdība ir korumpēta, tad Godmanis un citi sūdzēja tiesā. Mēs

atceramies Krisberga lietu, kura ātri vien izbeidzās, protams, nenonākusi necik tālu, un tā tālāk. Man arī nācās tiesāties šajā sakarībā, un Godmaņa kungs pēdējās dienās paspēja nodot četrus armijas objektus oficiāli "Software House", par ko es dabāju maksāt pēc tam šai nabaga firmai "Software House", un arī Latvijas radio, kas iztiek no budžeta, samaksāju 80 tūkstošus rubļu. Mēs visu to aizmirstam, bet mēs nedrīkstam aizmirst, tas ir pārāk nopietni, jo šīs nelaimes, kā Sinkas kungs uzsvēra, turpinās. Un šodien, ja par valdību avīzēs raksta, ka tā ir korumpēta... Es nezinu, vai tā ir korumpēta vai nav korumpēta, bet to vajadzētu noskaidrot. Taču valdība vairs neuztraucas nemaz. Agrāk sūdzēja tiesā, sauca pie atbildības vai vismaz kaunināja tos, kuri tā nosauca, bet šodien vairs nemaz neiebilst. Nu kā tad ir?

Lūk, šodien mums tomēr ir jāpieņem nopietns lēmums, ir jāizveido speciāla parlamentārā komisija. Protams, nevis tāda, kāda tā bija šobrīd, un ne jau ar tik neaptveramu diapazonu, jo tad jau vajadzēja šim nolūkam radīt gandrīz vai speciālu prokuratūru vai kaut kādu milzīgu dienestu, kas varētu izmeklēt visu to, kas šai komisijai bija uzkrāts. Protams, tā nespēja to visu izdarīt dažu cilvēku sastāvā un finansu trūkuma dēļ un tā tālāk un tā joprojām. Es domāju, ka šos materiālus vēl vajadzētu iesniegt Prokuratūrā un parlamentam pasekot, lai tie gūtu attiecīgu risinājumu, ziņojumu pilnībā publicēt un izsniegt arī mums, deputātiem, un ne tikai to, ko šodien Bukovska kungs mums nolasīja. Tur nav viss, tikai tas, kas jūnijā teikts.

Un patiešām komisiju šodien ir nepieciešams izveidot, lai sekotu tam, kas notiek valstī. Kas notiek? Jo patiešām šī visatļautība turpinās arī šodien, to jūs ļoti labi zināt, un te varētu stundām ilgi stāstīt, minot faktus un skaitļus, bet, cienījamie deputāti, mums vispirms ir jābūt gribēšanai to darīt, taču šodien es to diemžēl nejutu, bet mums tas ir jādara. Tas ir mans galvenais aicinājums, kāpēc es kāpu tribīnē, lai runātu par to. Paldies jums!

Sēdes vadītājs. Jānis Kokins - Latvijas Zemnieku savienība. Pēc tam - Indulis Bērziņš. J.Kokins (LZS).

Augsti godātais Prezidij! Augsti godātie kolēģi! Izmeklēšanas komisija it kā ir beigusi savu darbu, gaužām acīm redzami neko nepanākusi, un diez vai tā arī kaut ko panāks, jo pārāk daudzi ir ieinteresēti, lai tā nepanāktu neko. Uztrauc galu galā ne jau tas, ka mēs esam bezspēcīgi privatizācijas, blēdīšanās, korupcijas priekšā, bet gan galvenais ir tas, ka notikusi apzināta cilvēku aplaupīšana un mānīšana. Par to mums ir jāatbild vismaz morāli tautas priekšā. Nerunāšu par to, ko kurš tieši ir pievācis vai kurš kuru ir apkrāpis. Beigu beigās tur, kur ir muļķis, tur ir blēdis, un otrādi, jo viens bez otra nepastāv. Šajā pašā reizē gribētos vērst augsti godājamās Saeimas uzmanību uz tām nelaimēm, kuras joprojām ir palikušas un gaužām plaukst. Pirmkārt, tā ir izpildvaras bezdarbība un nespēja kontrolēt situāciju bieži vien uz vietām vai tas, ka šī bezkontrole pāriet apzinātā nolaidībā. Otrkārt, tā ir mūsu nespēja likumu pielietošanā un ievērošanā. Treškārt, privatizācija kopā ar visām izdarībām - ar pajām laukos, ar agroservisa sagraušanu, ar kopsaimniecību mantas izvazāšanu, arī par apsmieklu pārvērstās mantiskās pajas - ir bīstams brīdinājums sagaidāmajai masveida privatizācijai par sertifikātiem. Tas bija masveida eksperiments ar pajām, kas gaužām acīm redzami varbūt tiks atkārtots ar sertifikātiem. Ņemsim to vērā, godājamie kolēģi!

Joprojām nav skaidrs, kas ar tām daudzajām atklātajām lietām nodarbosies. Prokuratūra ar šīm lietām nodarbojas kājminamā tempā pēc principa - laiks to rādīs, un Dievs gan jau reizi vainīgos sodīs. Valsts kontrole ir norobežota no šīm lietām, un, liekas, viņu tas vairs nemaz neinteresē. Godājamie kolēģi, vai tiešām mēs atstāsim bez sekām šīs lietas? Vai ļausim arī turpmāk - sertifikātu ērā - šim taifūnam vēlreiz pārstaigāt mūsu valsti - Latviju. Un nobeigumā es atbalstu Izmeklēšanas komisijas priekšlikumu - izveidot komisiju (varbūt korupcijas izmeklēšanas komisiju?). Ir vienalga, kā tā sauksies, bet

tomēr kas nodarbotos ne tikai ar pagātnes pētniecību, bet vismaz ar apzinātu vienu vai otru šodienas "sasniegumu". Paldies par uzmanību būsīm godīgi tautas priekšā!
Sēdes vadītājs. Indulis Bērziņš - "Latvijas ceļš". Pēc tam - Antons Seiksts.

I.Bērziņš (LC).

Cienījamais sēdes vadītāj, cienījamie kolēģi! Man tiešām patika Kokina kunga kritiskā nostāja pret to, ko mēs esam kopīgi ar Zemnieku savienību darījuši valdībā. Pirmkārt, viņš vērsās pret vietējām pašvaldībām. Taču, ņemot vērā vēlēšanu rezultātus, es domāju, ka arī uz laukiem ir ievēlēti Zemnieku savienības cilvēki, arī viņi droši vien klausās šīs dienas pārraidi, ņems to vērā un visu sakārtos. Vismaz līdz nākamajām vēlēšanām ir gandrīz gads. Es domāju, ka šeit rezultātus mēs neapšaubāmi redzēsim.

Es gribētu runāt par divām lietām. Pirmā lieta ir par šo te tā saucamo komisiju lietu. Tad, kad izveidoja iepriekšējo komisiju, man bija pilnīgi skaidrs, ka tas beigsies apmēram tā, kā tas beidzās, jo ir pilnīgi naivi... Man tiešām arī gribētos... man kādreiz gribas būt mazam bērnam, un gribētos, lai ir tā, ka ar savu vēlēšanos vai ar vienu rokas mājienu, vai vienas komisijas izveidi mums izdotos visu sakārtot vai nokārtot, ka mēs varētu izveidot komisiju un ka tad viss nonāktu beidzot līdz pilnīgam rezultātam. Ja tik vien būtu vajadzīgs darīt, tad mēs droši vien izveidotu desmit, simts komisiju un atrisinātu visus jautājumus. Par nožēlu jautājums ir kompleksāks, un, lai cīnītos pret iespējamo, es pasvītrotu - iespējamo! - korupciju Latvijas valstī, mums ir vajadzīgs, lai visi tiesību aizsardzības orgāni strādātu normāli, to skaitā arī parlaments, kuram ir jādarā savs, parlamenta, darbs. Un tieši ar parlamentāru darbu parlamentārieši var ļoti daudz darīt, cīnoties pret korupciju. Un šajā gadījumā arī Lagzdiņa kungs ir pirmais parakstītājs. Viņš arī ir sagatavojis šo dokumentu, te ir viņa priekšlikumi, kur tiek konkretizētas šīs nākamās komisijas darbības formas un uzdevumi, jo citādi tas atkal būs tā, ka tiek uzdots viss un attiecīgi netiek padarīts nekas. Lagzdiņa kunga priekšlikumā ir skaidra prasība, un tāpat skaidri arī varēs paprasīt ne tikai no iespējamajiem vainīgajiem, bet arī no komisijas, ko tad šī komisija ir izdarījusi.

Visvairāk mani pārsteidza tas, ka daži cilvēki nāk priekšā un saka: vai, redzat, cik ir slikti - mēs neesam atklājuši nevienu blēdi! Īstenībā mani tas ļoti priecē, iepriecina, jo es būtu laimīgs, ja tiešām komisijas izdarītu savu darbu un izrādītos, ka mūsu valstī ir tikai godīgi cilvēki. Taču apriori pieņemt, ja vēl nav atklāts, ka ir zaglis, es domāju, neviens nedrīkst, jo tikai tiesa vai attiecīgā komisija, iesniedzot materiālus tiesā, var pierādīt, vai cilvēki ir vainīgi vai nav vainīgi. Un šajā gadījumā es piekrītu Tabūna kunga aicinājumam - sūdzēt tiesā visus tos, kuri apmelo, (Starpsauciens no zāles: "Pareizi!") un droši vien rezultāts būtu tāds, kā Tabūna kunga gadījumā, jo atkal šiem cilvēkiem būtu jāmaksā par meliem, bet tā nu par nožēlu ir iznācis, ka pēdējā laikā ir tik daudz dažādu melu no visām pusēm politikā, ka bieži vien cilvēki vienkārši nereaģē, jo ir jau notrulinājušies. Cienījamie kolēģi, tas novedīs pie tā, ka nākamajās vēlēšanās cilvēki vienkārši neies balsot. Ne vairs par "Latvijas ceļu", ne Zemnieku savienību, ne LNNK. Visi jūs tur vienādi gāžat dubļus viens uz otru un pie tam neko nepierādāt. Jā, tas tur vainīgs, ķeriet zagli! Pēc tam paiet mēnesis - ķeriet zagli! - un tāpat nekas netiek pierādīts. Gadu runā par atsevišķiem cilvēkiem valdībā, bet nekādu materiālu joprojām nav. Tad kurš te īsti ir melis?

Un pēdējais. Es daudz kur varētu piekrist Sinkas kungam, kad viņš runāja par konkrētām izdarībām vai neizdarībām ārlietu resora darbā, arī pēdējā laikposmā. Un tomēr kā cilvēks, kas visu laiku ir bijis saistīts ar ārlietām (es biju Ārlietu komisijā un no 1992.gada sākuma zināmu laiku arī vadīju Augstākās padomes Ārlietu komisiju), es gribētu pateikt, ka no šīs dienas viedokļa arī es varētu ļoti daudz par ko kritiski izteikties. Un tomēr tajā pašā laikā es gribu atzīmēt, ka tad, kad es šeit pavadīju praktiski visas naktis tajā laikā Augstākajā padomē, šīs janvāra dienas, man daudzas lietas izskatījās

citādāk. Jā, šobrīd, izrādās, man Elferta kungs pārmeta, ka Ārlietu komisijai, kad es vēl viņu nevadīju, bet vienalga, nav bijuši daži protokoli par atsevišķām sēdēm. Šādas sēdes notika, notika Budovska kunga kabinetā, bet ļoti daudzas bija šeit pat lejā, jo vienkārši negribējās iet pāri ielai uz otru māju. Tepat mēs, Ārlietu komisija, sanācām un lēmām. Jā, ne vienmēr bija šie dokumenti, kad Vulfsona kungs vadīja šo komisiju.

Bet, cienījamie kolēģi, tagad, kad prasāt visus tiesāt un visus likt cietumā, es gribētu atgādināt tikai vienu tādu mazu lietu. Jā, bija šī te pašlaik tik ļoti lamātā Augstākā padome, par kuru jūs te sastādāt ziņojumu, un iznāk gandrīz vai tā, ka viss tur ir bijis slikts. Tomēr neaizmirsīsim tikai vienu, kādu mazu sīkumiņu, kas bieži vien mums, cienījamie kolēģi, ir aizmirsies savstarpējos dubļu plūdus, - tā ir neatkarīgā Latvija. Jā, varbūt nav īstie cilvēki, varbūt ne ar īstajām metodēm, bet, parlamentāri normāli darbojoties parlamentā, mēs panācām to kopā ar visu Latvijas tautu, kas šeit aizstāvēja Augstāko padomi uz barikādēm, kas nāca šeit mītiņos pēc tam, kad tika paaugstinātas cenas trīs reizes... Atcerieties to visu! Tā panāca to, ka Latvija šobrīd ir neatkarīga valsts. Jā, daudz lamātā komisija un delegācija sarunās ar Maskavu panāca to, ka krievu kareivji aizgāja no Latvijas - tāds ir rezultāts!

Jā, varbūt kādam gribētos pašam to izdarīt. Es gribu pateikt, ka es esmu lepns un priecīgs, ka es biju tajā laikā tur, kur es biju, - Ārlietu komisijā - un ka es varēju darīt to, ko es darīju. Varbūt man šur tur nepietika prasmes, varbūt man šur tur nebija pieredzes, jo es nekad iepriekš to nebiju darījis, bet es darīju tā, kā es tolaik domāju vislabāk izdarīt. Ja man ļautu dzīvi dzīvot otrreiz, varbūt es to varētu darīt citādāk, - varbūt gudrāk, varbūt profesionālāk. Varbūt es labāk būtu iemācījies dažu labu svešvalodu jau uz to laiku, bet, reāli runājot, ja man būtu tas jādara otrreiz, es tomēr darītu un droši vien tāpat kā pirmo reizi, jo tad tiešām šīs pieredzes nebija.

Es piekrītu daudz kam kritiskajam, kas tur ir teikts, bet tikai izteikšu vienu piebildi no mūsdienu skatījuma. Un tieši tāpat kā, teiksim, šā gadsimta beigās moderno automobiļu īpašnieki var kritizēt pirmos iekšdedzes dzinējus, kas gadsimta sākumā vilka uz priekšu jocīgus spararatus, tieši tāpat mēs, jau daudz gudrāki un profesionāli būdami, varam kritizēt, piemēram, tā laika Ārlietu komisijas un Ārlietu ministrijas darbu, kur tiešām viss nebija kārtībā. Bet vienkārši, cienījamās dāmas un kungi, atcerēsimies, kad tas bija un kādi mēs tad bijām, un arī to, kur kurš no mums tad bija. Paldies!

Sēdes vadītājs. Antons Seiksts - "Latvijas ceļš". Lūdzu!

A.Seiksts (LC).

Godātie kolēģi! Tā kā es biju Augstākajā padomē, tad psiholoģiski jutos it kā līdzdalīgs par to, par ko te runā. Godātie kolēģi, es teikšu paldies komisijas locekļiem, ieskaitot klātneesošo Milberga kungu, par milzīgo paveikto tehniskā darba apjomu. Un par to tiešām var teikt paldies cilvēkiem, kuri strādāja, un ir liels darbs izdarīts. Man ir zināms pamats runāt, jo ar iepriekšējo valdību - Ivara Godmaņa valdību - arī man ir bijušas zināmas saskares dažos jautājumos, un es joprojām palieku pie savām domām tā saucamajā vagona lietā, lai gan šodien par to es neesmu kompetents runāt un arī negribu šeit attīstīt šo lietu. Cits jautājums ir par to, ka mums analizējot, kā Bērziņa kungs nupat teica, skaidri un gaiši vajadzētu nodalīt hronoloģiski šīs lietas, kad mēs runājam, jo citādi es klausos par G-24, bet zemtekstā visu laiku "aiz matiem" tiek pievilktā it kā tagadējā valdība. Taču neviens nav skaidri nosaucis, cik šo "slikto" kredītu ir. Cik to bija Birkava laikā un cik - Godmaņa laikā. Var izrādīties un - kā es domāju, arī izrādīsies, ka tie visi ir bijuši Godmaņa laikā. Nu tad par to arī runāsim. Un es lūdzu presi skaidri to nodalīt, ja ir šīs lietas, un tās ir daudzas. Un es piekrītu daudz kam tam, ko kolēģis nupat lasīja, kas tur ir iekšā. Bet tad ir skaidri jānodala, kurš ir vainīgs. Pretējā gadījumā mēs spēlējam ārkārtīgi bīstamu spēli - devalvējam jebkuras valsts varas autoritāti kā tādu. Speciāli devalvējam jebkuras varas autoritāti. Tā jau arī nav.

No otras puses, mēs kritizējam Ārlietu ministriju. Jurkāna kungs man precīzi pateiks, ka tā bija, - viņš šeit stāvēja vienā no sēdēm, bet es tur stāvēju un prasīju: "Kāpēc mūsu politika netiek propagandēta ar kritiku? un tā tālāk, bet mēs vēl neesam pateikuši arī Jurkāna kungam paldies, jo šī ministrija sāka no nulles. Nu tad analizēsim pilnīgi. Citās ministrijās bija vismaz kaut ko paņemt kaut kādā veidā, un tās bija ekonomiskā bloka ministrijas, turpretī šī ministrija sāka darboties absolūti no nulles. Eižena Poča laikā vai vēl tur pirms tam kāds bija Ārlietu ministrijā... jūs paši saprotat, kas tā bija par ministriju. Tad par to arī vajag pateikt paldies. Mēs ļoti protam mest āķus, akmeņus utt., bet neprotam pateikt paldies. Ir jau par ko arī Godmanim pateikt paldies. Kaut vai par to, ka janvārī un augustā tik maz - piedodiet par šo ārkārtīgi sāpīgo jautājumu - bija tik maz, paldies Dievam, asiņu.

Pats pēdējais. Es aicinu atbalstīt Lagzdiņa kunga (tā viņš tur pirmais stāv tajā sarakstā) ieteikto projektu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Jānis Jurkāns - Tautas saskaņas partija. Lūdzu!

J.Jurkāns (TSP).

Godātais priekšsēdētāj, godātie deputāti! Arī man droši vien mans bijušais amats liek runāt šeit par ārpolitiku, jo šīs debates, kas te šodien izskanēja, un tā kritika, kas izskanēja šodien parlamentā... Es negribu būt pārāk emocionāls, bet tā padara mani vairāk nekā skumju, jo būtībā par šīm lietām runā cilvēki, kas tanī laikā vispār bija visai tālu no Latvijas un tālu no ārpolitikas. Es brīnos, ka šie cilvēki var nākt un sākt runāt par ļoti svarīgām lietām, absolūti nezinot lietas būtību. Nevaram, Sinkas kungs, par ārpolitiku runāt, lasot laikrakstos virsrakstus. Ārpolitiku neveido laikrakstos un laikrakstu slejās. Es domāju, ka jums kā cilvēkam, kurš ir ieguvis izglītību Rietumos, vajadzētu vismaz to zināt, ka katrā valstī ir zināmi valsts noslēpumi, ir lietas, kuras tiek kārtotas pavisam citādi, nevis skaļi - no tribīnes.

Jūs runājāt par Taivanu, bet jūs taču tur nebijāt klāt. Jūs runājāt par šās problēmas morālo pusi. Būtībā, ja mēs uzliktu uz svāriem šo morālo kritēriju no mūsu puses un no Taivanas puses, tad vēl, kā saka, nav zvanīts, kuru labā šie morāles svāri nosliektos.

Tāpat par visu mūsu ārpolitiku. Šeit ir daudzi cilvēki zālē, kas ir liecinieki tam, ka šajā Augstajā namā vēl līdz šim nevienu reizi neviens nav konceptuāli runājis par mūsu valsts ārpolitiku. Šis Augstais nams - nedz šī Saeima, nedz iepriekšējā Augstākā padome - nekad nevienu reizi nav runājis par Latvijas valsts, es uzsveru - valsts! - ārpolitikas koncepciju. Tomēr šodien ir daudzi cilvēki, kuri gan šeit, gan presē runā par to, ka mums nav politikas, ka mūsu ārpolitika ir bezzobaina, ka tā ir saraustīta, ka tā fragmentāra. Par visu, ko šie cilvēki saka, un pārsvarā tie ir cilvēki, kas ir tik tālu no šīm lietām, būtībā man gribas teikt, ka tas ir amorāli, - kāpt tribīnē, vismaz šinī tribīnē, un runāt par lietām, kuras cilvēki nezina.

Par Ārlietu ministriju. Vai Sinkas kungs maz zina, cik reižu 1991.gadā Ārlietu ministrija tika evakuēta? Kā tika nīcināti dokumenti? Kādos apstākļos mēs strādājām? Te jau cilvēks teica, kādā mēs ienācām Ārlietu ministrijā un kāda tā izskatījās. Kas bija tie cilvēki, kuri iesāka šo grūto, smago un atbildīgo darbu? Jūs domājat, ka kāds šinī valstī bija trenēts šīm lietām? Cilvēki vienkārši nāca ar atbildības sajūtu. Cilvēki, kuri gribēja un domāja, ka viņi kaut ko zina, un viņi darīja. Un Bērziņa kungs pareizi teica. Arī es esmu lepns par to, ka Latvija ir izcīnījusi neatkarību un ka arī es esmu pielicis tur savu roku. Un šodien nākt šeit un runāt par to, ka tas nu bijis izdarīts greizi, nepareizi vai kā citādi, ir vairāk nekā amorāli. Es domāju, ka tiešām ir pienācis pēdējais laiks sākt reizi šinī Augstajā namā runāt nevis par kādas atsevišķas frakcijas vai par kādas partijas, bet par Latvijas valsts ārpolitiku. Un mums vajadzētu izrunāt, kādu mēs galu galā gribam to redzēt. Jo būtībā, ja mēs par šo konceptu šeit nevienojamies, tad mums nekad nebūs ārpolitikas. Es pieņemu, ka šeit zālē sēž tomēr cilvēki, kuri par pamatlietām var

vienoties, un viņiem ir jāvienojas. Jo pretējā gadījumā es nedomāju, ka mēs varētu runāt par Latvijas neatkarību vai par Latvijas stabilu vietu starptautiskajā laukā. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pēteris Elferts - "Latvijas ceļš". Lūdzu! Pēc tam - Mārtiņš Virsis.

P.Elferts (LC).

Godājamais Prezidij, cienījamie deputāti! Strādājot Izmeklēšanas komisijā, mums bija uzdots veikt milzīgu darbu. Sākumā tā bija liela ņirgāšanās par uzdevumu, kā arī par komisiju. Atcerieties, ka mums bija uzdots veikt izmeklēšanu 30 dienu laikā. Faktiski, lai veiktu šo pašu darbu, manuprāt, to nevarētu veikt pat 30 gados. Taču komisija ir sagatavojusi lēmuma projektu un faktiski uz tās bāzes, kas bija, un kā tika veidota pirmā komisija. Faktiski tas bija pretrunā ar Kārtības rullī, jo pēc iepriekšējā Ruļļa veidoja izmeklēšanas komisijas, lai izmeklētu konkrētas lietas. Tā ir ierakstīts arī jaunajā Kārtības rullī. Un pēc komisijas lēmuma, kas ir iesniegts Saeimā, ir tā, ka, lai izveidotu komisiju organizētās noziedzības, ekonomisko noziegumu un korupcijas izmeklēšanai. Tas pats par sevi būtu apsveicams, taču Saeima taču neveic izpildfunkcijas, bet veic likumdošanas funkcijas.

Ir otrs priekšlikums - izveidot speciālu komisiju, kas izstrādās likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veiks parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Mēs esam sagatavojuši alternatīvu priekšlikumu, lai faktiski Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija uzņemtos izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un lai tā veiktu parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Es domāju, ka tas būtu vislabākais risinājums šajā gadījumā arī Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai, kur proporcionāli ir pārstāvētas Saeimas frakcijas. Paldies.

Sēdes vadītājs. Līdz pārtraukumam ir 5 minūtes. Mārtiņš Virsis - vai jūs runāsit 5 minūtes? (No zāles deputāts M.Virsis: "Es runāšu 5 minūtes!") Lūdzu - Mārtiņš Virsis, "Latvijas ceļš"!

M.Virsis (LC).

Godātais Prezidij, godātie klātesošie! Es pilnībā piekrītu tiem runātājiem, kuri sacīja, ka Izmeklēšanas komisijai uzdevums bija ārkārtīgi grūts un sarežģīts, jo faktiski tas aptver visas Latvijas dzīves sfēras no 1990.gada maija līdz noteiktajam konkrētajam brīdim. Uz to attiecas Izmeklēšanas komisijas darbs. Un, manuprāt, tajā reizē, kad mēs to visu darījām, tomēr pareizāk būtu bijis, ja visu šo lietu pētītu prokurors (kas attiecas uz noziegumiem) un vēsturnieks (kas attiecas uz politisko procesu), kā tas viss norisinājās, un tad mums nebūtu šo daudzo īpatnējo pārpratumu un aizdomīgo norādījumu uz to vai citu momentu. Jo faktiski neapšaubāmi attiecībā uz šo ekonomisko un varbūt arī neekonomisko aspektu, ja tiešām ir kaut kas tāds, par ko var ievadīt šo izmeklēšanu, tad tā būtu Prokuratūras funkcija.

Turpretī attiecībā uz visu šo politisko procesu jāteic, ka tā ir politologu, vēsturnieku lieta. Taču Izmeklēšanas komisijai var pateikties tieši par to, ka tā ir savākusi lielu materiālu klāstu par attiecīgo laikposmu. Tomēr ir jāatceras, ka ir arī citi avotu masīvi, kā teiktu vēsturnieki, un tad nākotnē vēsturnieki, es ceru, tik tiešām izpētīs visu šo procesu, kāds tas bija, un izpētīs arī to, ko tad īstenībā gribēja šī Izmeklēšanas komisija vai ko mēs gribējām, kad izveidojām šo Izmeklēšanas komisiju. Paldies par uzmanību! Sēdes vadītājs. Godātie deputāti, pārtraukums līdz pulksten 15.30. Pēc tam, lūdzu, būs balsojums. Tāpēc esiet tik laipni un ieskatieties vairāk un biežāk pulkstenī pārtraukuma laikā.

(P ā r t r a u k u m s)

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Turpināsim apspriest Saeimas Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai

galaziņojumu. Vārds Mārtiņam Ādamam Kalniņam - Latvijas Zemnieku savienība, pēc tam - Jānis Lagzdiņš.

M.Ā.Kalniņš (LZS).

Godātais Prezidij, cienījamie deputāti! Tā kā manis personīgi nebija šeit klāt tanī laikā, kad risinājās tie notikumi, par kuriem runā šis izsmelošais ziņojums, es necentīšos to papildināt ar pārgudru kritiku no tālienes.

Mazliet varētu komentēt par ārpolitiku. Raugoties no Rietumu perspektīvas, mums vairākiem bija tāds viedoklis, ka toreizējā ārlietu ministra Jurkāna kunga lielākais un manāmākais trūkums, kā mēs to saskatījām, varbūt bija vājā Latvijas aizstāvēšana starptautiskajās sarunās pret nepamatotu kritiku no Padomju Savienības un vēlāk no Krievijas puses, bet attiecībā uz to pārējo, uz šo darbību, ja tur bija kāds pieredzes trūkums vai kāda kļūda, vai kāds apsvērums, kas varbūt, tagad raugoties, būtu bijis jārisina citādāk, tur tiešām maz varētu ko pielikt vai atņemt. Visumā ir jāsaka, ka darbība bijusi vērtīga un sekmīga, un nez vai kāda cita persona to būtu varējusi daudz labāk izdarīt. Tāpēc varu pievienoties mūsu vēsturnieka deputāta Virša kunga teiktajam, ka laba daļa no šā ziņojuma īstenībā ir vēsturisks materiāls, nevis kaut kas tāds, kas varētu noderēt prokuratūrai. Taču, pieskaroties šim punktam, jāsaka, ka tomēr šinī ziņojumā daudz kas tiešām ir pārdomu vērts. Ja mēs nesāksim enerģiski apkarot korupciju un virzīt uz prokuratūru nodarījumus, attiecībā uz kuriem nav šaubu, ka lietas ir darītas tādā veidā, ka vajadzētu piemērot kriminālatbildību, ja mēs neķersimies tagad klāt pie tā, ko esam konstatējuši par pagātni, tad tas pats notiks arī nākamreiz - šī nelegālā darbība un varbūt krimināldarbība, kura varbūt notiek šīs Saeimas laikā. Un tā tas notiks tālāk un tālāk nākotnē, un mēs nekad no šā zaņķa netiksim ārā.

Tamdēļ es gribētu aicināt spert drosmīgus soļus, lai virzītu normālā virzienā lietas, kur, liekas, vainīgie ir jāsauc pie kriminālatbildības. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Jānis Lagzdiņš - "Latvijas ceļš", Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētājs. Lūdzu!

J.Lagzdiņš (LC).

Priekšsēdētāja kungs, kolēģi deputāti! Neapšaubāmi komisija, par kuras darbu ziņoja kolēģis Bukovskis, ir paveikusi ļoti lielu darbu. Un par to tai varētu pateikt paldies, jo sabiedrībā ir pievērsta uzmanība tām problēmām, par kurām runāja Bukovska kungs. Sabiedrība, manuprāt, ir nobriedusi, ka valdība un Saeima rīkosies radikāli, un katrā ziņā situācija prasa, lai mēs, Saeimas deputāti, aktīvi darbotos.

Manuprāt, tas darbs, ko ir sākusi Bukovska vadītā komisija, ir jāievirza konstruktīvā gultnē atbilstoši likumos noteiktajai Saeimas kompetencei un galu galā parlamenta līmenī, jo man kā juristam šķiet, ka nebūtu lietderīgi, ja Saeimas deputāti, kuri ir tautas vēlēti priekšstāvji, nodarbotos ar tādām lietām, ar kurām būtu jānodarbojas Prokuratūrai, Valsts kontrolei, speciālajām izmeklēšanas institūcijām. Tāpēc, godātie kolēģi, es gribētu ierosināt, lai Saeima, nobeidzot šo darba cēlienu, pieņem tādu lēmumu, kas uzdotu kādai Saeimas komisijai izstrādāt likumprojektus, izveidot sistēmu mūsu valstī un, pats galvenais, piespiestu tās institūcijas, kas mūsu valstī darbojas, ievērot likumus, kā arī veiktu parlamentāro uzraudzību pār to, kā Prokuratūra, Valsts kontrole, Civildienesta pārvalde un pašvaldības pilda antikorupcijas normas. Faktiski šo darbu līdz šim vairāk vai mazāk ir veikusi Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija, bet tomēr mūsu spēki bija par mazu. Es te domāju tieši tehniskā ziņā. Kas attiecas uz tiem deputātiem, kuri strādāja manis vadītajā komisijā, tad jāteic, ka viņi līdz šim ir ļoti aktīvi darbojušies šajā jomā, un es ierosinātu Saeimai varbūt pieņemt šādu lēmumu, ka Saeima uzdod Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veikt parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. No savas puses, godātie kolēģi, es apsolvu, ka gadījumā, ja šāds lēmums tiktu

pieņemts, komisija periodiski ziņotu par paveikto darbu, un galu galā arī iesniegtie likumprojekti vairāk vai mazāk liecinātu par darba rezultātiem. Es aicinātu balsot par šādu grozījumu Bukovska vadītās komisijas iesniegtajā lēmuma projektā. Vienlaicīgi es atsaucu savu parakstu no iepriekšiesniegtā dokumenta nr. 866. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Vairāk deputātu debatēs nav pieteikušies runāt. Galavārds. Lūdzu - Igors Bukovskis.

I. Bukovskis (TSP).

Cienījamie kolēģi! Te varbūt rodas tāds priekšstats, ka notiek kaut kāda cīņa starp vienu lēmumu un otru. Zināt, nekā tamlīdzīga nav. Abi ir vajadzīgi, un abi ir pareizi.

Un tagad es gribētu varbūt paskaidrot cienījamajiem klātesošajiem, kādus uzdevumus sev izvirzīju un kā savu darbu saprata Izmeklēšanas komisija. Tā nav rakņāšanās pagātnē pagātnes dēļ, tāpēc ka tur, redziet, kāds kaut kur ir kļūdījies. Liels paldies tiem cilvēkiem, kuri veicināja Latvijas neatkarību, un tikai tāpēc mēs šodien te esam un tikai tāpēc mēs varam te vispār kaut ko runāt, kaut ko vērtēt un izstrādāt. Tomēr es gribētu, lai jūs saprastu tā, ka tas lielais darbs ir izdarīts pavisam priekš kaut kā cita. Tas darbs ir izdarīts priekš tā, lai mēs tālāk neietu kļūdu ceļu tur, kur mēs kļūdījāmies. Lai mēs to neatkārtotu. Es domāju, ka komisijas galaziņojumam jābūt par rokasgrāmatu jaunajai valdībai. Kāpēc? Tāpēc, ka komisija izvirzīja sev uzdevumu parādīt sistēmu, kāda tā ir šobrīd... Es nezinu, vai tā ir apzināti vai neapzināti izveidojusies sistēma, teiksim tā, ekonomiskajos un citos jautājumos, kura dod iespēju negodīgiem cilvēkiem iedzīvoties no valsts līdzekļiem, iedzīvoties no budžeta, tas nozīmē - uz mūsu bērnu, māšu un vecmāšu rēķina.

Vēl vairāk. Es šausmīgi negribu, lai es rīt nevarētu skatīties saviem bērniem acīs tad, kad mums būs jāatdod tie kredīti. Un par to, kas jau notiek. Es gribu, lai šai sistēmai būtu nolikts šķērslis un lai to izdarītu. Vienīgā, kas to ir spējīga izdarīt, ir pati valdība, un neviens cits to nevar izdarīt. Bet, izvērtējot visu šito darbu, mēs konstatējam, kā tad strādā mūsu valsts institūcijas. Kā tad strādā mūsu valsts tiesībsargājošās institūcijas? Un te nu izrādās, ka tās nav spējīgas to darīt. Un tieši tāpēc ir ierosināta parlamenta Izmeklēšanas komisija, lai tā varētu kontrolēt, kas pēc būtības notiek. Ir godīgi cilvēki Iekšlietu ministrijā, Prokuratūrā, un viņi mēģina darīt kaut ko, un viņi mēģina cīnīties, bet augstākās amatpersonas ir atkarīgas no politikas, tās var iecelt un tās var nomest. Un viņi pilnīgi normāli var paņemt no viena izmeklētāja lietu, kurš ir spējīgs, un atdot to nespējīgam izmeklētājam, un tā tas notika no reizes uz reizi. Un tas cilvēks, kas mēģina pret kaut ko cīnīties, kad viņš redz, ka tas nevienam nav vajadzīgs, ka ne parlaments, ne kāds cits viņu neatbalsta, ka viņš nejūt sev aiz muguras... Zināt, vienreiz viņš nosplaujas un aiziet strādāt no turienes prom. Pie tam tur nekādus zelta kalnus jau nemaksā. Un tāpēc mums tagad ir tāda Prokuratūra un tāpēc mums ir tāda Iekšlietu ministrija. Tāpēc, ka cilvēki, kuri gribēja cīnīties, kuri bija spiesti cīnīties, tie lielākoties ir aizgājuši prom, tāpēc ka viņiem vismaz ir jājūt kaut kāds atbalsts, ka vismaz kāds valstī grib to darīt. Tur es redzu to parlamentārās Izmeklēšanas komisijas nostāju.

Ir konstatēta sistēma, kura dod iespēju valstī iedzīvoties, un tā sistēma ir jāmaina. Tieši sistēma ir jāmaina. Būtu šausmīgi naīvi cerēt, ka ir kaut kāds viens cilvēks nelietis... Jā, mēs viņu noņemsim, bet, zināt, atnāks otrs, un sistēma viņu piespiedīs zagt un darīt tieši to pašu. Tāpēc ir jāmaina sistēma, un pilnīgi pareizi Lagzdiņa kungs izteica priekšlikumu, ka vajag tādu komisiju, kas izstrādās šo sistēmu un noliks šķēršļus. Un pilnīgi pareizi ir arī tas, ka vajag kādu, kurš tai lietai sekotu.

Ja mēs runājam par likumiem. Jūs zināt, Kriminālkodeksā ir tāds pants - ja prokuroram ir pietiekami dati, lai ierosinātu krimināllietu, un viņš to neierosina, tad pret viņu ierosinās krimināllietu. Bet pasakiet, kur tad ir mehānisms, kurš noteiks, ka viņš to nav

izdarījis? Likums ir, bet tas ir jārealizē. Bet kādā veidā mēs to varam realizēt? Baumu līmenī? Kaut kāds deputāts atnāks un pateiks - ziniet, man liekas, ka prokurors ne to ir izdarījis. Nē, visa tā lieta ir jāpārbauda. Profesionāli un būtiski. Un tikai pēc tam var nonākt pie secinājuma. Nevar taču baumu līmenī! Tas pats - ka parlamentam ir pakļauts, bet valdībai nav pakļauts. Nu, tā pati Latvijas Banka. Tā pati Valsts kontrole. Bet, ja mēs pieļaujam, pat ne pieļaujam, bet ja komisija vienbalsīgi izlēma, ka viņi nedarbojas, kas tad viņus piespiedīs darboties? Un kas no sākuma uzzinās, ka viņi nedarbojas? Tas būs atkal baumu līmenī. Tā ka šiem procesiem pastāvīgi jāseko līdzi. Un, ja mēs nesekosim, mēs saņemsim to, kas mums šodien ir. Un mēs pazaudēsim visus pēdējos kadrus, mēs nedabūsim jaunus kadrus, un mēs pārvērtīsimies par vienu bandītu un korupcijas valsti. Es domāju, ka neviens šajā zālē sēdošais to negrib. Tā ir mana daļējā argumentācija, kāpēc tiešām nepieciešama tieši šī Izmeklēšanas komisija, plus vēl noteikti vajadzīga varbūt speciālā komisija, kas izstrādās to likumdošanu, varbūt valsts un pašvaldības komisija, kas to izdarīs. Bet, ja mēs palaidīsim vaļā to kontroli, kura līdz šim nebija eksistējusi, bet nepiespiedīsim valsts tiesībaizsardzības orgānus strādāt - un pie tam rūpīgāk, konkrētāk katrā lietā, - tad nekas nenotiks. Paņemsim varbūt ļoti maziņus, šausmīgi maziņus piemērus, kas parādīs šodienas nespēju - gan Prokuratūras, gan Valsts kontroles, gan Ministru kabineta - darboties šajā nozarē. Tātad ir ļoti daudzi visādi raksti par "Ventspils naftu", un saka: ziniet, Bukovskim nav nekādu pierādījumu un viņš tikai apvaino, apgalvo un tā tālāk. Vispirms es gribu uzprasīt klātesošajiem - kā vārdā tas tiek darīts, kādēļ? Varbūt to nedara, lai valstij naudu atdotu, varbūt to dara kaut kādās citās, savtīgās interesēs. Un paskatīsimies - kurš tas ir? Kurš šādā veidā neatdod valstij naudu - 13 miljonus, pēc tam saņem atlaides, pēc tam veido jaunas firmas, jaunas un jaunas? Ziniet, izrādās, ka tie ir vieni un tie paši cilvēki. Bet tādēļ vajadzēja ielīst Reģistra datus no sākuma. Pats interesantākais - neviens neuzskatīja par nepieciešamu izdarīt to, aiziet un konkrēti paskatīties, kāpēc tas notiek. Visi tikai pa augšu skatās, bet neredz būtību. Būtība ir ļoti prasta. Divām firmām ir atlaides, un kas tad ir īpašnieks tajās firmās? Kurš piešķir atlaides un kurš visu to dara? Minēsim galveno "Ventpils naftas" amatpersonu - Jāni Blažēviču. Uzņēmums "Puses" pārkrāvis 6,5 miljonus tonnu, dabūjis atlaides attiecībā uz 6,5 miljoniem dolāru, un viens no tā īpašniekiem ir Ernests Blažēvičs - Jāņa Blažēviča dēls. Paskatīsimies tālāk! Ir uzņēmums, kurš izmanto nelikumīgu atlaidi, un tas ir "Ventrans-Rīga", kuram tā atlaide nav piešķirta. Un ir "Ventpils naftas" jurists V.Kokalis, kurš, juridiski būdams arī "Ventpils naftas" valdē un būdams "Ventpils naftas" uzņēmumu jurists, apstiprina, ka darījums ir pareizs. Un ko tad mēs redzam? Mēs redzam, ka tieši tas pats Blažēvičs ir viens no tā paša "Ventrans-Rīga" īpašniekiem. Un te mēs dabūjam izskaidrojumu, kāpēc tas viss var notikt vispār. Kā tas var būt. Paņemsim atkal to uzņēmumu "Puses" un padomāsim, kas tad tur notiek. Atkal tā paša jurista Kokaļa sieva tur ir īpašniece. Varbūt viņa ir kaut kāda šausmīgi liela naftas speciāliste? Varbūt viņa kaut ko sevišķu ir izdarījusi? Nē, bet mums taču ir "Ventpils naftas" valde, ir taču Ekonomikas ministrija, ir taču amatpersonas. Es taču saprotu - vienu varbūt nezina, otru nezina, bet viņas neuzskata par nepieciešamu vispār kaut ko zināt. Tur jau tas trakums. Kad es runāju ar amatpersonām, viņi saka: ziniet, man ir jāpilda, tā teikt, no šejienes līdz šejieni, bet, kas tālāk, mani neinteresē. Tā, kā Raikins teica, - viens šuj pogas, otrs piešuj rokas, bet par uzvalku neviens neatbild. Un tāda sistēma tagad ir izveidota Latvijā. Tieši tāda ir izveidota. Un es neredzu, ka kaut kas te būtu mainījies. Es galīgi to nevaru ieraudzīt.

Ļoti žēl, ka tieši tā notiek. Redziet, vajag taču mazdrusciņ pasēdēt un papētīt, kas tā tāda ir - "Lattransnafta", kas tie ir, kas nemaksā, un tā tālāk. Nu, paņemsim kaut vienu cilvēku: tas pats Vladimirs Krastiņš, kurš ir tas, kas naudu neatdod un kas nelikumīgi

izmanto to atlaidi. Viņš ir SIA "Ventrans-Rīga" dibinātājs, akciju sabiedrības "Ventrans" prezidents, "Ventrans" terminālu īpašnieks, "Naftas parks-100" arī 30 procenti. Un pēdējais - SIA "Lattransnafta". Tai "Software House Zūrih" uzdāvina 426 daļas. Jūs saprotiet - te jauni uzvārdi un jaunas firmas neparādās. Tie ir vieni un tie paši cilvēki un vienas un tās pašas firmas, kuri nav atdevuši valstij parādus - 13 miljonus, kuri ir nelikumīgi saņēmuši atlaides, kuri ir izmantojuši visi to un to. Varētu abstrakti runāt. Varbūt viens domā tā, otrs domā tā. Bet tur ir šausmīgi konkrēta substance - tā ir nauda. Tā nekur nav pazudusi. Tā fiziski nevar pazust, tā nav sadedzināta. Tā "sčž" kādam kabatā. Un pats interesantākais ir tas, ka tieši šis fakts nosaka arī tālāk visu politiku un darbību. Un mēs domājam, ka Saeimai, tieši otrādi, jānosaka tai sistēmai kaut kāda barjera, lai vairs nebūtu tā. Tāpēc, jūs saprotiet, biznesā notiek tā: ja tu man nesamaksā parādus un vienu reizi mani apmāni, tad es otro reizi ar tevi nestrādāju. Kāpēc valsts atļauj sevi šmaukt - vienu reizi, otro reizi, trešo reizi un ceturto reizi? Kāpēc tā notiek? Kur ir palikuši visi tie mūsu tiesībsargājošie orgāni? Varbūt viņi kaut ko nezināja, varbūt viņiem nav aizsūtīti dokumenti? Nē, viss ir aizsūtīts. Un es negribu teikt, ka viens ir nelietis vai zaglis vai ka otrs ir nelietis vai zaglis. Man ir viens vienīgs jautājums - kur ir nauda? Nauda ir jāatnes un jānoliek. Tā ir paņemta no mūsu bērniem, no mūsu mātēm, no mūsu vecāmmātēm. Tas ir ļoti konkrēti. Tā nav nekur pazudusi. Tā ir te. Un vienīgais, ko es biju prasījis Prokuratūrai, - lai tā atdod valstij valstij pienākošos naudu. Un tieši to tā nav izdarījusi. Tās ir viņu - tiesībsargājošo orgānu - tiesības pēc tam domāt, kurš ir vainīgs un kurš ir nevainīgs. Nemaz netaisījies iejaukties tieslietās, Prokuratūras darbā un tā tālāk. Izmeklēšanas komisija nekad to nav darījusi. Izmeklēšanas komisija vienmēr ir vērsusi Prokuratūras, Valsts kontroles vai kāda cita orgāna uzmanību uz to, ka tiešām ir jādara kaut kas.

Sēdes vadītājs. Deputāt Bukovski, ir laiks beigt!

I.Bukovskis. Es atvainojos! Spriežot pēc Kārtības ruļļa, referents var runāt stundu.

Sēdes vadītājs. Jūs aizmirsāt, ka referātu jūs jau esat teicis.

I.Bukovskis. Labi, paldies.

Sēdes vadītājs. Lūdzu!

Godātie deputāti! Es paziņoju, ka debates ir izbeigtas. Par dokumentiem, kuri ir iesniegti. Dokuments nr.727, dokuments nr.876, dokuments nr. 882. Lūdzu, paņemiet šos trīs dokumentus! Jānis Lagzdiņš atsauca savu parakstu dokumentam nr. 876 un aicināja balsot par dokumentu nr. 882. Patstāvīgā priekšlikuma iesniedzēji var to ņemt atpakaļ, tomēr katram deputātam ir tiesības šo priekšlikumu uzturēt spēkā, ja to atbalsta vismaz 10 deputāti. Atbalsts priekšlikumam izsakāms balsojot. Tā kā citi deputāti nav atsaukuši savus parakstus, atbalstu šim priekšlikumam, dokumentam nr. 876, mēs izsacīsim balsojot. Tātad pietiek, ja kāds no šiem 10 deputātiem ir "par", lai šis dokuments atkal būtu spēkā, es tā saprotu Kārtības rulli.

Godātie kolēģi, ar šiem dokumentiem ir saistītas nedaudzas problēmas, un es gribētu, lai mums visiem būtu skaidrība balsojot un izvērtējot. Es domāju, ka, savu attieksmi izvērtējot un balsojot, par to ir jābūt skaidrībā. Es nosaukšu jums dažus Kārtības ruļļa pantus. Paņemiet grāmatiņu! Paskatieties, lūdzu, 150. pantu, kurš atrodas aiz virsraksta "Saeimas komisijas". Pants skan šādi: "Atsevišķu likumdošanas uzdevumu veikšanai Saeima var izveidot speciālas komisijas. Saeimai jāieceļ noteiktiem gadījumiem parlamentārās izmeklēšanas komisijas, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešdaļa deputātu. Priekšlikumi par šādas komisijas izveidošanu izskatāmi tuvākajā Saeimas kārtējā sēdē." Savu atzinumu par Saeimas Izmeklēšanas komisijas galaziņojumu pati Saeimas Izmeklēšanas komisija, manuprāt, tiešām varētu iesniegt projekta veidā, to komisija arī ir izdarījusi, bet, lai saskaņā ar nupat nolasīto Kārtības ruļļa nolasīto pantu tā tiešām būtu Izmeklēšanas komisija, kā šeit ierosina Saeimas bijusī Izmeklēšanas

komisija, ir jābūt vienas trešdaļas deputātu pieprasījumam. Ar balsošanu to izlemt nevar. Tie gadījumi, kad var izlemt ar balsošanu, ir paredzēti Kārtības rullī.

Nākamais. Gan pirmais, gan otrs Deputāta Lagzdiņa priekšlikums attiecas uz komisijas iesniegtā projekta lemjošo daļu kā papildinājums vai grozījums, faktiski gan viens, gan otrs: papildinājums-grozījums. Tātad varētu domāt, ja Saeima pieņem ar tādu... Es tagad jums izsaku savu viedokli, es neaicinu ne uz kādu balsošanu. Ja Saeima pieņem vienu vai otru papildinājumu-grozījumu, kuru ir izteicis deputāts Lagzdiņš un kuru pārējie deputāti ir parakstījuši, tad šī pretruna ar 150.pantu zūd, kā jūs saprotat. Jo atsevišķu likumdošanas uzdevumu veikšanai var izveidot speciālas komisijas; šeit gan ir teikts, ka vajag izveidot speciālu Saeimas komisiju, kas gan izstrādās likumdošanas aktus, gan arī veiks parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Tātad tā pretruna ar 150.pantu zūd. Tāda nu ir tā situācija. Tāpēc vispirms vajadzētu balsot par to, vai deputāti uztur spēkā deputāta Lagzdiņa priekšlikumu - dokumentu nr.876, proti, lemjošo daļu izteikt šādā redakcijā: "Izveidot speciālu Saeimas komisiju, kas izstrādās likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veiks parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Komisija izveidojama, iespēju robežās ievērojot frakciju proporcionālās pārstāvības principu." Ja šis iesniegums tagad saņems no Saeimas 10 balsis, tad tas saskaņā ar Kārtības ruļļa 118.pantu... Izlasiet 118.pantu! Ja viens deputāts ir priekšlikumu atsaucis, bet pārējie nav atsakuši, tad Saeima balso. Un, ja ir 10 balsis, tas paliek. Tātad es vienkārši jums pasaku, kāda ir situācija. Vispirms balsosim par dokumentu nr. 876, vai tas paliek spēkā kā iesniegums, kā priekšlikums. Ja tas paliks, sēdes vadītājam būs tiesības likt par to balsot kā par papildinājumu, lemjošās daļas grozījumu, priekšlikumu - izteikt lemjošo šādā redakcijā.

Tas dos tiesības balsot par šo priekšlikumu, un atkarībā no balsojuma tad ir jābalso arī par nākamo - deputāta Ābiņa un pārējo deputātu iesniegto: uzdot Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veikt parlamentāro uzraudzību pār to (kā Lagzdiņa kungs teica). Arī šis ierosinājums par papildinājumiem un grozījumiem attiecas uz lemjošo daļu. Vai es daudz maz par procedūru nevaru runāt, deputāt Bukovski? Neparedz Kārtības rullis. Var runāt tikai par procedūras pārkāpumiem, ja sēdes vadītājs ir pārkāpis procedūru. Deputāt Bukovski, ja jums ir ļoti konkrēts priekšlikums, kā lieta tālāk virzāma, lūdzu, runājiet! Bet, ja jūs runāsit par kaut ko citu, man būs jāpārtrauc jūs. Lūdzu! Igors Bukovskis - "Saskaņā Latvijai".

I.Bukovskis (SL).

Es piedāvāju balsot par dokumentu nr.876, nav problēmas. Neizslēdzot komisijas priekšlikumu, un tas tā pagaidām sakrīt? Jā? Un bez tam es piedāvāju nobalsot par šito kā papildinājumu komisijas priekšlikumam, kā tādu, kas neizslēdz komisijas priekšlikumu, un abus divus priekšlikumus nobalsot kopā, un tas būs viens lēmums.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, man ir ļoti grūti komentēt, kad izskan tikai priekšlikums - "ģito", taču es apmēram sapratu lietas būtību. Bet diemžēl tā nedrīkst, jo katrs iesniegums ir iesniegts rakstveidā un to attiecīgi pārveidot un kaut ko citādu ierosināt es nevaru, tāpēc man diemžēl jānoraida jūsu priekšlikums. Kaut gan arī es līdz galam to nesapratu, bet tā ir varbūt tiešām mana lieta. Lūdzu zvanu! Pēc šiem emocionālajiem mūsu komentāriem vēlreiz ļoti īsi pateikšu secību. Vispirms būs balsojums par dokumentu nr. 876, lai noskaidrotu, vai 10 deputāti to atbalsta. Lūdzu, balsosim par priekšlikumu atbalstīt dokumentu nr.870, iesniegumu nr.876, kurā deputāti ierosina izveidot speciālu Saeimas komisiju, kas izstrādās likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veiks parlamentāro uzraudzību pār to izpildi; komisija izveidojama, iespēju robežās ievērojot frakciju proporcionālās pārstāvības principu. Balsosim par atbalstu šim iesniegumam! Balsojam. Lūdzu rezultātu! Par - 18, pret - 26, atturas - 28.

Līdz ar to dokuments atgūst savu iesnieguma spēku, jo saskaņā ar 118.pantu tiešām... Jūs smaidāt. Es vienkārši nolasīšu, lai nebūtu pārpratumu: "Patstāvīgā priekšlikuma iesniedzēji var ņemt to atpakaļ," - tā tad Lagzdiņa kungs to ņēma atpakaļ, - tomēr katram deputātam ir tiesības šo priekšlikumu uzturēt," - pārējie deputāti to neatsauca, - "ja to atbalsta vismaz 10 deputāti." Atbalsts priekšlikumam izsakāms balsojot. Tas ir pabeigts etaps. (No zāles deputāts I.Bukovskis: "Pirmā iesniedza komisija!")

Nākamais ir balsojums par šo - tagad jau pilntiesīgu - iesniegumu, jo tagad ir jābalso iesniegšanas kārtībā. Deputāt Bukovski, es centos izskaidrot, tas ir papildinājums un grozījums, tas ir akadēmisks variants, kā no Saeimas precedentu vēstures (atcerieties, ka "Tņvzemei un brīvībai" lēmuma projektu papildināja ar vienu punktu, un šis viens papildinājuma punkts apturēja piecu deputātu mandātu darbību). Vienkārši, lai jums būtu skaidrība: šis iesniegums, protams, ja to akceptēs, izmainīs jūsu iesniegto priekšlikumu, bet šī izmaiņa notiek divos balsojumos: ja šis iesniegums gūst atbalstu un ja pēc tam kopumā lēmuma projekts (nu, tad jau tas ir lēmums) tiek nobalsots un arī gūst atbalstu. Tā tad vispirms tiks balsots par dokumentu nr.876, es to jums nolasīju. Pēc tam tiks balsots par dokumentu, kurš arī ir papildinājums un grozījums. Kā teica deputāts Lagzdiņš: uzdot Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veikt parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Lūdzu zvanu! Pirms katra balsojuma es jums nolasīšu tekstu. Tagad būs balsojums par dokumentu nr.876 - lemjošo daļu izteikt šādā redakcijā: "Izveidot speciālu Saeimas komisiju, kas izstrādās likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veiks parlamentāro uzraudzību pār to izpildi. Komisija izveidojama, iespēju robežās ievērojot frakciju proporcionālās pārstāvības principu." Lūdzu, balsosim! Lūdzu rezultātu! Par - 22, pret - 30, atturas - 29. Nav pieņemts.

Nākamais balsojums arī būs par lemjošo daļu - izteikt to šādā redakcijā: "Uzdot Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veikt parlamentāro uzraudzību pār to izpildi." Lūdzu, balsosim! Lūdzu rezultātu! Par - 60, pret - 7, atturas - 12. Šis papildinājums un grozījums ir pieņemts. Un tagad, lūdzu, balsosim par lēmumu kopumā! Es jums to nolasīšu: "Noklausījusies parlamentārās Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai galaziņojumu, Saeima nolemj: uzdot Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai izstrādāt likumdošanas aktus korupcijas novēršanai un veikt parlamentāro uzraudzību pār to izpildi." Lūdzu, balsosim! Balsojam. Lūdzu rezultātu! Par - 57, pret - 9, atturas - 8. Lēmums ir pieņemts.

Nr.(11)

Parlamentārās izmeklēšanas komisija 1992. gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai.

http://www.saeima.lv/steno/st_955/st2109.html

Latvijas Republikas 5. Saeimas sēde

1995. gada 21. septembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Godātie deputāti, lūdzu, ieņemiet vietas! Saeimas 1995.gada 21.septembra sēdi paziņoju par atklātu.

[..]

Tālāk - lēmuma projekts "**Par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 1992.gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai galaziņojuma akceptēšanu**". Komisijas vārdā Oskars Grīgs. O.Grīgs (TB).

Prezidija priekšsēdētāja kungs! Cienījamie deputāti! Es saprotu, ka jums ir izdalīts un ka jūs ne visai vēlētos dzirdēt no tribīnes šo ziņojumu skaļi izpaustu, bet man ir komisijas lēmums, un es esmu spiests pakļauties komisijas lēmumam, lai šo galaziņojumu nolasītu no tribīnes. Tā ka es atļaušos jūs aizkavēt 10 minūtes.

Sēdes vadītājs. Lūdzu!

O.Grīgs. Tātad Latvijas Republikas 5.Saeimas izveidotās Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 1992.gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai galaziņojums. Saeima 1994.gada 27.oktobra sēdē izveidoja Parlamentāro izmeklēšanas komisiju 1992.gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai.

Laikā līdz 12.09.95 ir notikušas 47 komisijas sēdes. Komisija ir iepazinusies ar Latvijas Republikas Valsts kontroles slēdzieniem, revīzijas materiāliem, izziņām no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra; ir saņemti dokumenti no Zemkopības (agrāk - Lauksaimniecības) ministrijas, Finanšu ministrijas un Ekonomikas ministrijas. Komisijas sēdēs ir piedalījušies un uzklauti Valsts kontroles darbinieki Dzintra Levrence un Dzintra Zolte. Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pārstāvji Andris Piebalgs, Indra Sāmīte, Finanšu ministrijas atbildīgas amatpersonas Ainārs Platacis, Dainis Tunsts, Aija Poča, Valentīna Andrējeva, Ingūna Sudraba un citi, Latvijas ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš un Ģenerālprokuratūras darbinieki Mirdza Celma un Edvīns Piliksers, Zemkopības, (Lauksaimniecības) ministrijas esošie un bijušie ministri Ārijs Ūdris, Jānis Kinna, Andris Šķēle (pēc Ārija Ūdra demisijas ministra vietas izpildītājs) un Dainis Ģeģers, Lauksaimniecības ministrijas atbildīgi darbinieki, kā arī Ekonomisko sakaru departamenta direktors G.Krūze. Taisnību sakot, mums viņu neiznāca uzklaut, jo viņu apcietināja.

Sēdes vadītājs. Esiet tik laipns un nesteidzieties, lasiet lēnāk, lai...

O.Grīgs. ...Kā arī lauksaimniecības ministra vietnieku Bēniņi. 28.02.95 sēde notika Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamentā, kur notika bijušās SIA "Lata International" direktores Edītes Jansones izjautāšana.

28.03.95 sēde pilnībā tika veltīta, lai uzklausītu dažādu ieinteresēto pušu - Valsts kontroles, Latvijas Bankas, Ģenerālprokuratūras, Finanšu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Komerčbanku asociācijas - viedokļus par grozījumiem likumā "Par bankām". Komisijas materiāli par šo jautājumu nodoti Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai, kura turpinās darbu pie grozījumiem likumā "Par bankām". Pamatojoties uz tiem, Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā tika izstrādāti grozījumi Latvijas Republikas likumā "Par kredītiestādēm", kas ir sagatavots trešajam lasījumam Saeimas sēdē.

30.05.95 sēdē izvērsās interesanta diskusija ar bijušo Latvijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāju Ivaru Godmani - retrospektīvs atskats nesenās pagātnes ekonomiskajās problēmās.

Paralēli Izmeklēšanas komisijas darbam konkrētu darbu likumpārskāpēju saukšanā pie likumā paredzētās atbildības veica Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra un Valsts kontrole. Latvijas Republikas Finanšu ministrija un SIA "Lata International" kreditoru administrācija veica pasākumus parādu atgūšanā no debitoriem.

Izmeklēšanas komisijas uzdevums ir dot novērtējumu piešķirto kredītu saņemšanas un izmantošanas lietderībai un likumībai kopumā, bet, iepazīstoties ar Valsts kontroles un Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras rīcībā esošajiem materiāliem un slēdzieniem, nav iespējams nepieminēt atsevišķu amatpersonu lomu šajā jautājumā.

Grūtības ar ražas novākšanu 1990. gada rudenī, Krievijas ekonomiskās blokādes draudi un izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā radīja trauksmi par iespējamo pārtikas produktu un lopbarības trūkumu Latvijā. Presē parādījās raksti un intervijas, kurās Ministru padomes priekšsēdētājs Godmanis, vadošie Lauksaimniecības ministrijas pārstāvji un citi speciālisti raksturo izveidojušos situāciju kā draudošu, brīdina par iespējamo "kartiņu sistēmas" ieviešanu un par krīzi iedzīvotāju apgādē ar pārtiku, kas var izraisīt iedzīvotāju krasu neapmierinātību. Līdzīga situācija turpinās arī 1991. un 1992. gadā. Šādos apstākļos lauksaimniecībai un Latvijas nodrošināšanai ar pārtiku un lopbarību tika veltīta īpaša uzmanība. Ārvalstu humānā palīdzība un kredītu resursi galvenokārt tika izmantoti tieši šajos minētajos virzienos.

Tālāk, cienījamie deputāti, ir diagramma par kredītdevējiem, un, kā redzat, te ir pieci kredītdevēji. Es tikai teikšu kopumā, ka kredītu pamatsumma, kas saņemta Latvijā, ir 38,01 miljons ASV dolāru, kas kopā ar kredītu procentiem, kuri jāatdod, sastāda 54,54 miljoni ASV dolāru.

Un tāpat - pirmais kredīts. 1992. gada 28. aprīlī tiek noslēgts kredītlīgums ar Somijas Graudu valdi par 10,02 miljoniem ASV dolāru. 1991. gada 5. decembrī Latvijas Republikas Ministru padome un 1992. gada 31. maijā

Finanšu ministrija sniedz nepieciešamās garantijas. Kredīta nepieciešamība tiek pamatota ar smago stāvokli lauksaimniecībā un gandrīz vai bada draudiem. Lauksaimniecības speciālisti uzskata, ka šī kredīta saņemšana ir bijusi nepieciešama, ņemot vērā tā laika situāciju.

Kontroles trūkuma rezultātā iegūtie līdzekļi no saņemtā kredīta realizācijas tiek izmantoti nesaimnieciski un rada zaudējumus. Par kredīta līdzekļiem iegādājas 5 tūkstošus tonnu rudzu, iepriekš neatrisinot jautājumu par pašu zemnieku izaudzēto rudzu iepirkšanu un par humānās palīdzības 98 tūkstošu tonnu apmērā izmantošanu.

Otrais kredīts. 1992. gada 15. maijā tika noslēgts Latvijas Republikas un Kanādas Eksporta attīstības korporācijas kredītlīgums par summu 10 miljoni Kanādas dolāru, kurš akceptēts ar Ministru padomes lēmumu nr. 387 1992. gada 10. septembrī. Sojas pupas tiek iepirktas par cenu 358,86 Kanādas dolāri par tonnu, tajā pašā laikā tās Kanādas tirgū maksā 291,02 dolāri par tonnu. Cena ir nesaprotami augsta. Turklāt ārējās tirdzniecības apvienība "LATA" ar Kanādas firmu "Roland A. Chrisholm"

līgumu par sojas pupu piegādi noslēdz jau 1992. gada 30. aprīlī, proti, pusmēnesi pirms paša kredītlīguma parakstīšanas. Faktiski Latvijas valdībai nav izvēles tiesību nedz attiecībā uz darījuma partneri, nedz uz piegādājuma nosacījumiem. Latvijā sojas pupas tiek pārdotas par 223 ASV dolāriem tonnā. Zaudējumu summa ir 1 868 631 dolārs. Līdz 1994. gada 1. oktobrim sojas pupu daudzums Latvijā radījis zaudējumus 3 971 590 ASV dolāru apmērā.

No Lauksaimniecības ministrijas puses nav pietiekami izvērtēts kredīta ņemšanas lietderīgums un tā izmantošanas iespējas. Pieņemti kredīta devēja neizdevīgie noteikumi: 15% priekšmaksa, īsais kredīta apmaksas termiņš, augsts kredīta procents, produkcijas nesamērīgi augstā cena un attiecīgi nespēja par tādu to realizēt. Šo problēmu valstī radīja masveidīga lopu izkaušana 1993. gada otrajā pusgadā un produkcijas eksporta iespēju izbeigšanās.

Trešais kredīts. 1992. gada 29. maijā tiek noslēgts līgums starp Latvijas Republiku un ASV Patēriņa preču kredīta akciju sabiedrības aģentūru, to paraksta ministrs Ģeģers. Visumā kredīts, saskaņā ar kuru Latvijai tika piešķirti graudi par summu 10 miljoni ASV dolāru, pēc Valsts kontroles slēdziena, ir izdevīgs, bet netiek ievērota graudu glabāšanas un realizācijas uzskaitē un kontrole. Iegūtie līdzekļi netiek izmantoti pilnībā kredīta un tā procentu atmaksāšanai.

Ceturtais kredīts. 1992. gada 26. jūnijā tiek noslēgts kredītlīgums ar Somijas valdību 10 miljonu ASV dolāru apmērā par lauksaimniecības tehnikas iegādi. Minētā kredīta saņemšanas nepieciešamība ir pamatota ar biznesa plānu, kura izstrādāšanā piedalās arī Edīte Jansone. Šajā biznesa plānā netika paredzēta meža un ostas tehnikas iegādāšanās un izmantošana. Par meža un kravas pārvadājumu tehnikas iegādi tiek noslēgta papildu vienošanās 19. augustā Rīgā, to paraksta Edīte Jansone. Jansone nesaskaņo izmaiņas kredītlīgumos, minētās tehnikas iegāde netiek apstiprināta ar Ministru padomes lēmumu.

Meža izstrādes un ostas kravas pārvadājumu tehnika (41,9% no kopējās Somijas valdības kreditētās tehnikas) uz izdevīgiem noteikumiem tiek iznomāta firmās "Pārdaugava" un "Darka". Nomas līgums ar firmu "Pārdaugava" ir izbeigts, bet parāds nav reāli piedzīts, un joprojām nav atgūta visa tehnika. Atgūtajai teknikai ir nepieciešams remonts. Ar firmu "Darka" līgums nav pārtraukts.

Līgumsabiedrības "Pārdaugava" dibinātāji ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Pārdaugava" Vladimira Ļeskova personā un sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lata International" Edītes Jansones personā. Valsts kontrole ir konstatējusi, ka tehnikas iznomāšana SIA "DARKA" un koncernam "Pārdaugava" ir radījusi valstij zaudējumus 1 295 505 latu apmērā.

1992. gadā tika noslēgts līgums ar Norvēģijas firmu "Belarus Norge" par 250 MTZ traktoru iegādi. Valsts kontrole ir izdarījusi slēdzienu, ka šā iemesla dēļ nebija iespējams realizēt daļu no Somijas kreditētās tehnikas, kuru ar zaudējumiem nācās pārdot atpakaļ. Zaudējumu summa ir 1,2 miljoni ASV dolāru. Tehnika tika izmantota, neveicot kontroli pār tehnikas izmantošanu un uzturēšanu. Līzings procenti tika noteikti pārāk augsti. Nomas parāds par tehniku 1994. gadā bija 2 123 915 ASV dolāru. Visa saņemtā nauda par iznomāto tehniku netiek novirzīta kredīta dzēšanai. Noslēgtie līgumi par tehnikas piegādi nebija izdevīgi Latvijai, jo jau 1993. gadā graudu iepirkšana no Latvijas zemniekiem samazinājās gandrīz divas reizes.

Piektais kredīts. 1993. gada 4. martā Ministru padome pieņēma lēmumu nr. 197, ar kuru Lauksaimniecības ministrijai tika piešķirts Pasaules Bankas kredīts - rehabilitācijas kredīts par kopējo summu 14,5 miljoni ASV dolāru, no kuriem 1,13 miljoni ASV dolāru - premiksa (tas ir piemaisījums pie putnu barības) iegādei. Tika iepirktas 1100 tonnas premiksu, kuri tika izgatavoti pēc mūsu lauksaimniecības speciālistu izstrādātas

unikālas receptes. Nevienā citā valstī putni netiek baroti ar tāda sastāva piedevām. Ne toreizējais lauksaimniecības ministrs, ne viņa vietnieki, ne Jansone, ne arī citas tā laika amatpersonas tā arī nav varējušas atbildēt, kurš konkrēti ir šīs receptes autors un kurš pieņēma izgatavotos premiksus.

Latvijā cenas premiksiem tika samazinātas par 30-50%, bet, neskatoties uz to, Latvijā reāli nebija iespējams realizēt šādu daudzumu premiksu. Latvijā noliktavās līdz pat šā gada jūnijam tika uzglabātas apmēram 70 000 tonnas minētās lopbarības, kuras derīguma termiņš bija beidzies jau šā gada martā.

Minētais kredīts izmantots gandrīz simtprocentīgi nelietderīgi, jo tā izmantošana tika balstīta uz kļūdainiem sociālistiskās ekonomikas aprēķiniem, neņemot vērā putnkopības apjomu samazināšanos un lauksaimniecības situāciju.

Tālāk. Valdības un Lauksaimniecības ministrijas loma. 1991. gada 22. oktobrī Latvijas Republikas Augstākā padome pieņem likumu "Par kārtību, kādā tiks izsniegti kredīti zemnieku saimniecībām tehnikas iegādei". 1992. gada 25. februārī tiek pieņemts lēmums "Par lauksaimniecības produkcijas ražošanas stabilizāciju". Juridiskais pamats ir izstrādāts un pieņemts.

1991. gada 28. decembrī Ministru padome pieņem lēmumu nr. 382, kurā noteikta ārvalstu tehniskās un finansiālās palīdzības un kredītu iesaistīšanas un izmantošanas komisijas izveidošana. Priekšsēdētājs ir tagadējais Ministru prezidents un aizsardzības ministrs Māris Gailis. Komisijas rīcībā nav pierādījumu, ka minētā institūcija faktiski būtu veikusi jebkādu darbību attiecībā uz augstāk minētajiem kredītiem. Jāatzīmē, ka līdz 1993. gada 18. jūnijam Ārlietu ministrijas valsts sekretāra Māra Gaiļa pārziņā atradās arī īpašās palīdzības fondi.

Visi kredītu pieprasījumi un to izmantošanas projekti tika izstrādāti Lauksaimniecības ministrijā. Tieši šīs ministrijas speciālisti ministra vadībā bija atbildīgi par lauksaimniecības politikas noteikšanu un informācijas apkopošanu un sniegšanu Ministru padomei un arī presei. Piemēram, 1992. gada 13. maijā lauksaimniecības ministrs Dainis Čēģers nosūta Latvijas Republikas Augstākās padomes Apvienotās budžeta komisijas priekšsēdētājam Zeiles kundzei ziņojumu "Par saņemtajiem ārvalstu kredītu aizdevumiem, to izmantošanas un atmaksas noteikumiem". Šajā ziņojumā ministrs pamato kredītu saņemšanas nepieciešamību ar kritisko situāciju 1991./92. gadā, ar nepieciešamību nodrošināt iedzīvotājus ar maizi un ganāmpulku - ar lopbarību. Ziņojumu gatavo Jansone kopā ar citiem Lauksaimniecības ministrijas speciālistiem no nozaru pārvaldēm. Lauksaimniecības ministrijas viedokli atbalsta toreizējais finansu ministrs Siliņš un premjerministrs Godmanis. Lauksaimniecības ministrijas prognozes, kas kalpoja par pamatu valdības garantēto kredītu saņemšanai, nav sevi attaisnojušas. Lauksaimniecības ministrijas speciālisti bija spējīgi pārkārtoties ārvalstu kredītu saņemšanai, bet savas prognozes par lauksaimniecības attīstību un kredītu izmantošanu balstīja tikai uz pieredzi un aprēķiniem, kādi bija sociālistiskās saimniecības periodā. Visos kredītu saņemšanas gadījumos jau pašā sākumā bija paredzēti zaudējumi, bet netika izvērtētas iespējas, no kādiem avotiem segt šos zaudējumus.

Galvenā valsts finansu inspekcija jau 1992. gada jūlijā un atkārtoti oktobrī konstatēja trūkumus SIA "Lata International" saimnieciski finansiālajās operācijās, nesakārtotu grāmatvedības uzskaiti, attaisnojošu dokumentu trūkumu par izlietotajiem līdzekļiem. Ne ārējās tirdzniecības apvienībā "Lata", ne SIA "Lata International" praktiski netika veikts iekšējo revīziju darbs, tika pieļauti dažādi likumpārkāpumi. Ziņojumi par to no Valsts kontroles un Finanšu ministrijas puses tika iesniegti gan valdībai, gan Lauksaimniecības ministrijai, gan arī personīgi ministram Čēģeram.

Neskatoties uz to, 1992. gada 9. novembrī Finanšu ministrija, ministrs Siliņš, slēdz pirmo līgumu ar ārējās tirdzniecības apvienību "Lata" par Kanādas kredīta

izmantošanu. Līgumu slēgšana notiek pēc kredītu saņemšanas un nodošanas ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" sabiedrībai "Lata International" un sakrīt ar apvienības "Lata" reorganizāciju. Pirms tam šādi līgumi netika slēgti.

Vēl agrāk - 1991. gada 13. septembrī - Dainis Ģeģers sagatavo projektu, bet Ilmārs Bišers izdod rīkojumu nr. 357, kurā tiek noteikts, ka Lauksaimniecības ministrijas pakļautībā esošo lauksaimniecību apkalpojošo uzņēmumu patēriņa fondu līdzekļu izlietojums Latvijas banku iestādēm nav jākontrolē. Viens no šādiem uzņēmumiem ir ārējās tirdzniecības apvienība "Lata". Ārējās tirdzniecības apvienības "Lata", vēlāk SIA "Lata International", darbība netiek kontrolēta no Lauksaimniecības ministrijas puses - nedz no ministra Dainis Ģeģera puses, nedz no viņa vietnieka Šķēles puses, nedz arī vēlāk zemkopības ministra Jāņa Kinnas laikā. Tās darbību nekontrolē arī Finanšu ministrija ar Siliņu un Osi priekšgalā. Netiek kontrolēts līdzekļu izlietojums, finanšu darbība, nav veikta neviena dokumentālā revīzija. Uzraudzībai ir tīri formāls raksturs. Ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" un SIA "Lata International" un citu sabiedrību izveidošanas un darbības novērtējums.

Veicot ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" reorganizāciju, tika izveidotas šādas uzņēmēj-sabiedrības: "Agroinvest Consulting" - 51% valsts kapitāla (pēc 1994. gada 7. oktobra - 100% valsts kapitāla), "Danlat Inform" - 33% valsts kapitāla, "Agroleasing" - 50% valsts kapitāla, "Agroinvest" - 100% valsts kapitāla, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lata Holdings" - 100% valsts kapitāla, SIA "Lata International" - 40% valsts kapitāla.

Sēdes vadītājs. Esiet tik laipns, tagad mums vajadzētu par pārtraukumu domāt. Nekādi priekšlikumi Prezidijam nav iesniegti. (Starpsaucieni no zāles: "Jā, jā!") Vai referents lūdz atļauju nolasīt līdz galam ziņojumu? Kolēģi, nevis "jā" vai "nē", bet vispirms referents to dara.

O.Grīgs. Ja kolēģiem nekas nav pretī, es pabeigšu piecās minūtēs.

Sēdes vadītājs. Nav iebildumu deputātiem? (Starpsaucieni no zāles: "Nav, nav.")

O.Grīgs. Paldies, sirsnīgs paldies.

Sēdes vadītājs. Lūdzu!

O.Grīgs. SIA "Lata International" reģistrēta 1992. gada 27. novembrī, un tās dibinātāji ir Lauksaimniecības ministrijas ārējās tirdzniecības apvienība "Lata" (vēlāk valsts uzņēmums "Lata Holdings"), Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas firma "Avante", Zviedrijas firma "Barterinvert AB" un Dānijas firma "Cormall Holding". Valsts kapitāla daļa ir 40%, un to pārstāv Uldis Bēniķis, toreizējais lauksaimniecības ministra pirmais vietnieks. Pretēji likuma prasībām ar Uldi Bēniķi netiek noslēgts darba līgums par valsts pilnvarnieka pienākumu veikšanu. Faktiski valsts pilnvarnieka iecelšanai ir formāls raksturs, neparedzot nekādus pienākumus un atbildību.

1993.gada 5.martā lauksaimniecības ministrs Dainis Ģeģers vienpersoniski, nesaskaņojot ar Juridisko pārvaldi, izdod pavēli nr. 89, ar kuru nodod visu valdības garantēto kredītu apkalpošanu SIA "Lata International", tajā pašā laikā ar otru pavēli nr. 90 nosakot, ka ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" tiesību un saistību pārņemēja ir valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lata Holdings".

Apkopojot Ģeģera, Šķēles, Bēniķa un Jansones paskaidrojumus, jāizdara secinājums, ka vienīgie, kam rūpēja saņemto kredītu apkalpošana, bija SIA "Lata International" dibinātāji, un ministrs ir rīkojies saskaņā ar SIA dibinātāju vēlēšanos, kas atspoguļota 1993. gada 7. janvāra un 11. februāra sapulču protokolos. Priekšlikumu sapulcē izsaka valsts pārvaldnieks Uldis Bēniķis. Valsts kontrole ir konstatējusi, ka jau 4. janvārī ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" ģenerāldirektore Jansone un grāmatvede Ozoliņa nodod sabiedrībai SIA "Lata International" ārējās tirdzniecības apvienības "Lata" bilances

daļu 9 miljonu 3 tūkstošu 265 latu apmērā un pamatlīdzekļus 72 205 latu vērtībā, un arī līgumsaistības.

Jansone tajā pašā laikā bija arī SIA "Lata International" ģenerāldirektore.

Valsts kontrole uzskata, ka ir noticis Latvijas Republikas likuma "Par valsts uzņēmumu" pārkāpums. Arī komisijas rīcībā nav dokumentu, kas attaisnotu minēto darbību.

SIA "Lata International" līdzekļi, kuri tika ieguldīti, realizējot saņemtos kredītus, netika izmantoti tikai kredītu parādu dzēšanai vai ieguldīti turpmākai peļņas iegūšanai, bet tika ieguldīti citu uzņēmēj sabiedrību dibināšanā (piemēram, sabiedrība ar pilnu atbildību "Pārdaugava", akciju sabiedrība "Fenix Airways" un SIA "Darka" un vēl citas), savu darbinieku vai Lauksaimniecības ministrijas bijušo un esošo darbinieku finansēšanā (kredītos, aizdevumos un citos veidos), nepamatotos kredītos uzņēmēj sabiedrībām vai iestādēm, kas nav saistītas ar lauksaimniecību (piemēram, Rīgas Tehniskajai universitātei - 849 tūkstošu 903,04 latu apmērā, Jāņa ielas namu rekonstrukcijai - 1 383 189 latu apmērā), tiek apmaksāti ārzemju komandējumi, uzturēšanās izdevumi Lauksaimniecības ministrijas amatpersonām, iegādātas un uzturētas vieglās automašīnas ministrijas darbinieku vajadzībām (viena VAZ-2109, viena "Volvo", divas "Audi-80"), mobilie telefoni - un tā tālāk, un tamlīdzīgi.

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lata Holdings" faktiski neveica nekādu reālu saimniecisku darbību, izņemot norēķinu kārtošanu SIA "Lata International" vietā. "Lata Holdings" personāla uzturēšana un administratīvās izmaksas kopumā, pēc Valsts kontroles datiem, ir uzskatāmas pa zaudējumiem valstij 410 tūkstošu latu apmērā.

Līdzīgi var raksturot SIA "Agroinvest Consulting", kas arī praktiski reālu darbību nav veikusi. 1993. gada budžeta tāme ir pārtērēta par 13 677 latiem, tiek apmaksāti komandējumi 16 400 latu apmērā, reprezentācijas pasākumiem tiek iztērēti 14 400 lati (bet budžeta tāmē tiem atvēlēti tikai 750 lati gadā). Krūze ir šīs uzņēmēj sabiedrības vadītājs, vēlāk - konsultants ar ievērojamu atalgojumu.

Lauksaimniecības ministrija nav noslēgusi nevienu līgumu par valdības garantēto kredītu apkalpošanu ar SIA "Lata International". Šos līgumus gatavoja Finanšu ministrija.

SIA "Agroinvest" darbība arī atzīstama par nelietderīgu. 1994. gada 30. novembrī ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas pavēli nr. 323 tā tika likvidēta. Pēc Valsts kontroles slēdziena, faktiski ir notikusi uzņēmuma reorganizācija, jo tā tiesību pārņēmējs ir valsts akciju sabiedrība "Lauku attīstības fonds".

Reālu saimniecisku darbību ir veikušas tikai trīs no sešām sabiedrībām: SIA "Lata International", SIA "Danlat Inform" un SIA "Agroleasing". Pārējās sabiedrības faktiski uzturēja pašas savus un Lauksaimniecības ministrijas darbiniekus.

Kredītu lietderības novērtējums un pašreizējais stāvoklis.

Nosakot kredītu saņemšanas un izlietošanas lietderību, šis jautājums jāvērtē no tā laika un pašreizējām pozīcijām. Nevar noliegt smago stāvokli, kādā nonāca Latvijas ekonomika - īpaši lauksaimniecība - 1991. un 1992. gadā. Līdzīgas problēmas bija arī kaimiņvalstīs. Kredītu saņemšana deva ieguldījumu stāvokļa normalizēšanā, jo tika piesaistīts ārzemju kapitāls uz izdevīgiem noteikumiem. Zaudējumus radīja nepamatotās un kļūdainās prognozes un lauksaimniecības politikas izmaiņas 1993. gadā, nepareizi izvēlētie kredītēšanas virzieni un arī dienesta stāvokļa ļaunprātīga vai nolaidīga izmantošana. Nevar noliegt faktu, ka ārvalstis, sniedzot kredītus, nedeva iespēju izvēlēties darījuma partnerus un kredīti tika izsniegti konkrētas produkcijas veidā. Kredītdevējas valstis tā nodrošināja savu uzņēmumu ienākumus un produkcijas noietu (piemēram, Kanādas valsts kredīts sojas pupu iegādei vai Somijas kredīts tehnikas iegādei).

Ārvalstu kredītu saņemšana, vērtējot šo procesu no pašreizējā viedokļa, deva īslaicīgu efektu lauksaimniecības stabilizācijai, bet kopumā radīja zaudējumu, palielinot budžeta deficītu. Valdības garantētie kredīti nav atmaksāti 24 miljonu 695 tūkstošu ASV dolāru apmērā, un, pieskaitot procentu maksājumus, kopējā parādu summa Latvijai ir 54,54 miljoni ASV dolāru, kuri var palielināt parādu summu dubultīgi. Visas uzņēmēj sabiedrības, kas veic šo kredītu apkalpošanu un izmantošanu, faktiski ir maksātnespējīgas. Saņemto kredītu realizācija tikai daļēji sedz parādu. Kredītu atmaksāšana jāveic no citiem avotiem.

Valsts budžets ir sedzis SIA "Lata International" valsts garantētos kredītus 7 miljonu 188 tūkstošu 473 latu apmērā. Saimnieciskajā tiesā piedzīti parādi no debitoriem 2 miljonu 10 tūkstošu 662 latu apmērā. Reāli valsts budžetā ir saņemti aptuveni 350 000 ASV dolāru.

Secinājumi. Apkopojot iepriekšminēto, var izdarīt šādus secinājumus. Pirmais: kredīti netika izmantoti tiem mērķiem, kam tie bija paredzēti.

Otrais. Ministru padomē un atbildīgo ministriju vadošo speciālistu līmenī nebija pietiekami izvērtēta kredītu lietderība. Nevienam nebija personīgi atbildīgs nedz par parakstīto līgumu izpildi, nedz par pieņemto lēmumu izpildi.

Trešais: daļu zaudējumu var attiecināt uz neražu, grūtajiem ekonomiskajiem apstākļiem un tamlīdzīgi, bet, neapšaubāmi, lielākā daļa no zaudējumu kopsummas ir tā laika valdības bezatbildības sekas.

Ceturtais: nepieļaut turpmāk kredītu garantēšanu valdības, valsts vai Latvijas Bankas vārdā.

Piektais: SIA "Lata International" kreditoru administrācijas un tās uzturēšana ir neizdevīga un rada papildu zaudējumus. SIA "Lata International" varēja likvidēt, nododot tās prasījumu tiesības valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Lata Holdings", kuru arī ir pārņēmusi kreditoru administrācija.

Un pēdējais - sestais: kredītu apkalpošanu turpmāk varētu nodot privātu uzņēmēj sabiedrībām tikai uz konkrēta cesijas līguma pamata.

Piešķirto ārvalstu kredītu un humānās palīdzības izvērtēšanas darbs turpināsies Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūrā, Valsts kontrolē un kreditoru administrācijās, bet Saeimas Izmeklēšanas komisija savu darbu ir beigus.

Toreizējo valsts vadītāju un politiķu tuvredzība, kļūdas un vēlme noturēt savus portfeļus radīja labvēlīgus apstākļus nekontrolētai valsts īpašuma izsaimniekošanai, izšķērdēšanai un ļaunprātīgai dienesta stāvokļa izmantošanai. Neskatoties uz mūsu komisijas slēdzienu, izmeklēšanas rezultātiem vai kreditoru administratoru darbību, var droši apgalvot, ka lielākais seku likvidēšanas smagums tiks uzkrauts jaunās Latvijas Republikas valdības pleciem, bet parādus maksāsim mēs visi - neatkarīgi no tā, par ko nobalsosim. Jaunajai Latvijas Republikas valdībai ir iespēja nepieļaut šādu kļūdu atkārtosanos nākotnē. Paldies par jūsu uzmanību!

Izsaku paldies Valsts kontrolei un vairāku ministriju ierēdņiem par pretimnākšanu dokumentu sagādāšanā. Paldies tehniskajiem darbiniekiem, kas palīdzēja mums kārtot šos jautājumus, arī juriskonsultam, un paldies komisijas locekļiem par ārkārtīgi precīzo un vienbalsīgo jeb viendomājošo darbu.

Cienījamā Saeima! Vēl minēti es jūs aizkavēšu. Ja jūs akceptējat šo galaziņojumu, lai neizraisās debates par šo jautājumu, tad komisija lūdz jūsu akceptu gan ziņojumam, gan komisijas darbības izbeigšanai. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu, balsosim par Saeimas lēmuma projektu - akceptēt Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 1992.gadā Latvijas Republikas lauksaimniecības stabilizācijai un attīstībai piešķirto valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietderības izvērtēšanai galaziņojumu. Un

otrs - izbeigt Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas (arī šoreiz tiek lietots pilns tās nosaukums) minēto darbību. Balsojam. Lūdzu rezultātu! Par - 66, pret - 2, atturas - nav. Lēmums ir pieņemts.

(Nr. 12)

Parlamentārās izmeklēšanas komisija SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai

http://www.saeima.lv/steno/st_955/st2707.html

Latvijas Republikas 5. Saeimas sēde

1995. gada 27. jūlijā.

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Saskaņā ar Saeimas lēmumu 5. Saeimas 1995. gada rudens sesija ir sākusies 24. jūlijā. Rudens sesijas kārtējo 27. jūlijā sēdi paziņoju par atklātu.

[..]

Sēdes vadītājs. Tālāk - **lēmuma projekts sakarā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai ziņojumu.**

Komisijas priekšsēdētājs deputāts Bordāns - "Latvijas ceļš". Lūdzu!

J.Bordāns (LC).

Godāto Prezidij! Priekšsēdētāj! Cienījamie deputāti! Man ir tas gods sniegt jums ziņojumu, kuru ir sagatavojusi Parlamentārā izmeklēšanas komisija savas darbības rezultātā sakarā ar SIA "Lattelekom" izveidošanu un darbību.

Saeima 1995.gada 20.janvāra sēdē izveidoja Parlamentāro izmeklēšanas komisiju SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai. Laikā līdz 1995.gada 2.maijam ir notikušas 17 sēdes. Komisija ir noklausījusi vairāku kompetentu speciālistu un valsts amatpersonu liecības un ziņojumus. Komisijas sēdēs ir piedalījušies valsts pilnvarnieks "SIA Lattelekom" Guntis Bērziņš, SIA "Lattelekom" izpilddirektors Gavents Džefrijs, SIA "Lattelekom" Direktoru padomes priekšsēdētājs un prezidents profesors Gundars Strautmanis, Latvijas satiksmes ministrs Andris Gūtmanis, Latvijas Zinātņu akadēmijas loceklis profesors Pēteris Guļāns, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis profesors Kalvis Torgāns, Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis profesors Juris Bojārs, Telekomunikāciju tarifu padomes priekšsēdētājs Jānis Lelis, Latvijas Bankas viceprezidents, Telekomunikāciju tarifu padomes loceklis Ilmārs Rimšēvics, Latvijas Bankas padomes locekle Valentīna Zeile, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras priekšsēdētājs Viktors Kulbergs, advokātu biroja "C.B. & M." partneri Ivars Bārs un Justs Karlsons, advokātu biroja "C.B. & M." zvērināta advokāte Iveta Krodere, Dānijas konsorcijs "Tilts Communication" pārstāvji Džeimss Hatts un Kristers Naikops, kuri pārstāvēja uzņēmumus "Cable & Wireless" un "Telecom Finland", komisijas uzaicināts eksperts, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Starptautisko un jūras tiesību katedras vadītājs Aivars Fogels, Radioelektronikas tehnoloģijas centra valdes priekšsēdētājs Jānis Smilga, inženierzinātņu doktors Teodors Rozītis, bijusī SIA "Lattelekom" padomes atbildīgā sekretāre Skaidrīte Pakalna.

Iepazinusies ar ziņojumiem un saņemtajiem dokumentiem un atzinumiem, komisija konstatēja:

"Lai nodrošinātu kvalitatīvu telekomunikāciju pieejamību visiem valsts iedzīvotājiem, telekomunikāciju sektorā nepieciešams ieguldīt ne mazāk kā 300-400 miljonus latu, vienlaicīgi ieviešot mūsdienīgas telekomunikāciju organizācijās pieņemtās vadības metodes un veicot vispusīgu darbinieku apmācību. Ņemot vērā Latvijas ekonomisko stāvokli un nepietiekamo pieredzes līmeni sekmīgai darbībai tirgus ekonomikas apstākļos, problēmas atrisinājums relatīvi īsā laikā var tikt panākts sadarbībā ar kādu no dominējošajām Rietumu telekomunikāciju organizācijām, kas bāzēta uz kopīga uzņēmuma izveidošanu. Ir saprotams Latvijas valdības lēmums izšķirties par ārējo

investoru piesaitīšanu, taču speciālistu noklausīšanās izsauc nepieciešamību konstatēt, ka ekonomiskās (tātad faktiskās) vadības nodošana "Tilts Communications" rokās ir nepamatota, jo Latvijā bija un ir pietiekami daudz augstas klases telekomunikāciju speciālistu, kas varēja vadīt projekta izpildi un realizēt politiku, kas aizstāvētu Latvijas intereses.

SIA "Lattelekom" izveidošana ietilpst Latvijas telekomunikāciju modernizācijas projekta pasākumos. Latvijas telekomunikāciju modernizācijas nepieciešamību un mērķus nosaka virkne normatīvo aktu. Tādi ir: Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums "Par telekomunikāciju sistēmas principiem"(pieņemts 1992.gada 6.oktobrī), kas, cita starpā, noteica, ka akciju sabiedrības"Lattelekom" akcijas tiek pārdotas ārvalstu partnerim, to izvēloties atklātā starptautiskā konkursā, nodrošinot kontrolpaketes turētāja tiesības Latvijas valstij, un telekomunikāciju pakalpojumu sniegšana tiek norobežota no telekomunikāciju pamatlīdzekļu ražošanas); Ministru padomes rīkojums nr. 376-r "Par starptautiskā konkursa organizācijas komiteju" (komitejas sastāvā ietilpa pieci zinātņu doktori, no tiem divi - Rīgas Tehniskās universitātes profesori), likums "Par telekomunikācijām", Telekomunikāciju tarifu padomes nolikums. Balstoties uz minētajiem normatīvajiem aktiem, Latvijas Republikas Ministru kabinets ir veicis Latvijas telekomunikāciju modernizācijas projektu.

Potenciālā ārvalstu partnera izvēle notika pēc šādiem konkursa komitejas noteiktiem kritērijiem, kurus komisija sīkāk neizvērtēja: telekomunikāciju tīkla arhitektūra, lielums, finansiālās iespējas, pakalpojumu kvalitāte, investīcijas tīkla attīstība, tarifi, uzņēmuma vadība, darbinieku apmācība, ražošanas iespējas.

Novērtējot visus piedāvājumus, par labāko konkursa komiteja vienbalsīgi atzinusi Dānijā inkorporētā konsorcijs "TILTS Communications A/S" projektu.

Novērtējot Latvijas Republikas, SIA "Lattelekom" un "TILTS Communications" juridiskās saistības, komisija secināja:

1. Latvijas Republikas kā suverēnas valsts, "TILTS Communications", kas nodibināta un reģistrēta Dānijā, un SIA "Lattelekom", kas reģistrēta Latvijā, juridiskās attiecības Latvijas telekomunikāciju modernizācijas projektā noteiktas SIA "Lattelekom" statūtos, "jumta" līgumā ar pielikumiem, Vadības un Piegādes līgumos. Visas savstarpējās saistības un pienākumi, ko Puses uzņēmušās "jumta" līgumā, vērtējamas SIA "Lattelekom" Statūtu un Latvijas Republikas likumu kontekstā.

2. Jumta līgums ir starptautisks civiltiesisks darījums. Līguma dalībnieki ir Latvijas valsts, "TILTS Communications" un SIA "Lattelekom", tāpēc šī darījuma formu un saturu, atbilstoši starptautisko privāttiesību vispāratzītajam principam, nosaka pēc līguma slēgšanas vietas likuma - lex loci contractus.

Bez tam arī pašā "jumta" līgumā(15.2. pantā) ir nostiprināts noteikums, ka attiecībā uz šo līgumu piemērojami attiecīgie Latvijas Republikas likumi. Tāpēc pilnīgi nepamatoti un tikai sabiedriskās domas ietekmēšanai sev vēlamā virzienā presē vairākkārt ir vērojami dažu cilvēku centieni operēt ar Lielbritānijas Common Law vai arī Eiropas kopienas Vispārējām tiesībām vai šo tiesību atsevišķām normām, kas Latvijai nav juridiski saistošas.

3. Puses saistošie dokumenti nebūt nesatur kaut kādus noteikumus, kas būtu pretrunā ar Latvijas valstisko suverenitāti. "Jumta" līgums nav traktējams kā skaidri neizdevīgs, paverdzinošs Latvijai.

5. Latvijai ir iespējams precizēt sadarbības uzdevumus pēc trešā līguma darbības gada, kā arī ierosināt papildinājumus Latvijas puses interesēs.

6. Šaubas izsauc apstākļi, ka "jumta" līgumā nodaļā "Saulriets" ir paredzēta situācija, ka "TILTS Communications" varētu atteikties garantēt SIA "Lattelekom" kredītus, un tādā gadījumā Latvijas puse ir tiesīga pārdot savas īpašuma daļas, lai nodrošinātu tālāku kreditēšanu. Saskaņā ar Latvijas likumiem par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, tieši "TILTS Communications" ir tas, kam ir priekšrocības tiesības "Lattelekom" Latvijas daļas pirkšanā. Tāpēc ļoti būtisks ir apstākļi, ka jau pirmajā un turpmākajos gados projektētā naudas plūsma ir ļoti atšķirīga no tās, kas sastādīta pēc 1994. gada rezultātiem. Realitāte ir tāda, ka SIA "Lattelekom" jau ar 1995. gadu ir spiesta ņemt kredītus, kas 1997. gadā pēc SIA "Lattelekom" prognozēm varētu būt apmēram 70 miljoni latu. Tātad ātri varētu iestāties apstākļi, kad būs jāpielieto līguma noteikumu iedaļas "Saulriets" noteikumi. Un līdz ar to Latvijai rodas reāla iespēja zaudēt noteikšanu pār "Lattelekom", jo galējā variantā var izrādīties, ka "Lattelekom" monopola faktiskais īpašnieks pēc 20 gadiem būs "TILTS Communications" ar visām no tā izrietošajām sekām.

Šo naudas plūsmu reālo noviržu pamatā, pēc ekonomistu vērtējumiem, ir kļūda projekta sākotnējos nosacījumos un no tiem izrietošais aprēķins, kā arī nekontrolējams stāvoklis ar iekārtu piegādi, jo faktiski angļu puse to realizē pilnībā savās interesēs un tāpēc, pēc speciālistu vērtējuma, ļoti dārgi. Tas vedina uz atziņu, ka "TILTS Communications" varētu realizēt tādu ekonomisko vadību, kad Latvijas puse, iespējams, būtu spiesta ātrāk pārdot savas īpašuma daļas, kas ir 51%. Un šajā ziņā projektā nav pietiekami līdzsvarojosa nosacījuma, kas ļautu aizstāvēt Latvijas intereses. Tātad ir zināms pamats aizdomām par Latvijas ekonomiskās neatkarības apdraudējumu.

Attiecībā uz jebkādam saistību garantijām un valsts atbildību par jebkādiem "Lattelekom" parādiem, jāmin "jumta" līguma noteikumi. 3.1. punkta ceturrtā daļa nosaka, ka Latvijas Republikai nav jāiegulda nekādi papildu maksājumi "Lattelekom" pamatkapitālā vai citi kapitālieguldījumi vai jādod finansiālās garantijas. Un līguma 3.2. punkta pielikumi "M" un "O" nosaka, ka konsorcijs "TILTS" "mātes" uzņēmumi garantē saistību izpildi ar savu kapitālu.

Tiek izveidota telekomunikāciju sistēma, kas ir neatkarīga no bijušās PSRS sakaru sistēma, un tās tehniskais līmenis ir nodrošināts pret nesankcionētu sarunu noklausīšanās iespējām.

Vienlaikus jānorāda, ka Latvijas Zinātņu akadēmijas loceklis Pēteris Guļāns un sakaru speciālisti J.Smilga un T.Rozītis ir izteikuši viedokli, ka projekta kapitālieguldījumi ir nepamatoti lieli no diviem aspektiem.

Pirmkārt, tiek mainīts pārāk daudz iekārtu, un tas maksā pārāk dārgi. Tās arī ir iespējams dabūt lētāk, jo pašreizējā tehnoloģija nav pati jaunākā. Un, otrkārt, pārāk optimistiska ir iekšzemes kopprodukta pieauguma vērtējuma prognoze, kā rezultātā "Lattelekom" ienākumi, neskatoties uz augstajiem "griestiem" - 4% no kopprodukta - ilgus gadus nespēs līdzsvarot plānotos kapitālieguldījumus. Tas viss rada reālus draudus Latvijai zaudēt valdījumu pār "Lattelekom" monopola apstākļos.

"Jumta" līgumā ir paredzēta iespēja laika gaitā koriģēt projektu atbilstoši Latvijas attīstībai, taču komisijas sēdēs, vairākkārt atgriežoties pie šī jautājuma, šie priekšlikumi tiek noraidīti kā priekšlaicīgi, taču "Lattelekom" iedzīšana milzīgajos parādos un zinātnieku sliktās ekonomiskās prognozes pašreizējā "Lattelekom" vadībā nerada nekādas bažas, un tas ir izpētes vērts apstākļi.

Pretēji tam SIA "Lattelekom" valsts pilnvarnieks Guntis Bērziņš ir norādījis, ka jāmin sekojoši apsvērumi: projektu veidotāji 1993. gadā uzskatīja, ka Latvijas ekonomiskā nākotne un ar to saistītā "Lattelekom" ekonomiskā nākotne nebūt nav tik viekārši prognozējama. Tādēļ "jumta" līgums ir sastādīts tādējādi, lai būtu iespējams laika gaitā

projektu koriģēt atbilstoši Latvijas attīstībai un "Lattelekom" darbības rezultātiem. Šāda koriģēšana notiek jebkurā ilglaicīgā projektā. Ienākumu pieauguma galvenais avots ir nevis tarifu paaugstināšana, bet tas, ka līdz ar labāku kvalitāti pieaugs abonentu iespējas, vajadzības un vēlmes izmantot starppilsētu un starptautiskos sakarus. Pieaugot kopējai slodzei, līdz ar to pieaugs arī ieņēmumu daļa.

Nedrīkst aizmirst par potenciālo iespēju tranzītsakaru veidošanai caur Latviju, kas ļauj cerēt uz papildu ienākumiem.

Vērtējot Latvijas rūpniecības iesaistīšanu projekta realizēšanā, jākonstatē sekojošais:

- 1) Latvijas rūpniecība ir spējīga ņemt lielu daļību,
- 2) Latvijas valdībai bijusi nepietiekoši ieinteresēta rīcība konkursa gaitā, kā rezultātā Latvijas rūpniecība faktiski atstāta ārpus projekta.

Analizējot "Lattelekom" pirmā darbības gada rezultātus, tika konstatēts, ka nodoti sekojoši objekti: starptautiskās telefonu centrāles, divas telefoncentrāles ar iznesumiem Rīgā, zonu un rajonu tranzītu un vietējo sakaru vajadzībām, optiskais maģistrālais kabelis Rīga-Ventspils-Rīga, jūras kabelis starp Latviju un Zviedriju, satelītu zemes stacija darbībai "Eutelsat" sistēmā, starptautisko operatoru zvanu pulsts sistēma, tīkla vadības un apkalpošanas centrs, abonentu norēķinu sistēma.

Nav pilnā apjomā izpildīti sekojošie pirmajā gadā paredzētie darbi: taksofonu uzstādīšana, lauku apvidus radio sistēmas, norēķinu centrs, tehniskā auditorpārbaude.

Iepriekš minētie modernizācijas projekti apgūti 91 miljona ASV dolāru apjomā. Jāatzīmē, ka, lai "Lattelekom" kā vienīgajam operatoram, kurš Latvijā sniedz telekomunikāciju pakalpojumus, nerastos iespēja noteikt nepamatoti augstas tarifu maksas, ārkārtīgi būtiska loma ir nevainojamai Telekomunikāciju tarifu padomes darbībai. Nākas atzīmēt, ka "Lattelekom" nav pienācīgi pildījis savus pienākumus attiecībā uz visu kontrolei nepieciešamo ziņu sniegšanu Telekomunikāciju tarifu padomei, šādā veidā apgrūtinot un kavējot šīs kontrolējošās institūcijas darbību.

Bez tam īpaši jānorāda, ka valdības kā uzņēmuma valsts daļas pārvaldītājas rīcībai jānodrošina projekta reāla realizēšana pilnā apjomā, nepieļaujot konkursa noteikumos izvirzīto un līgumos ar ārvalstu partneri apstiprināto prasību par tīkla modernizēšanu nepamatotu neizpildi jebkādā apjomā, kā arī atbildīgu Latvijas interešu aizstāvību.

Izmeklēšanas gaitā komisija konstatēja, ka vairāki "jumta" līgumā ietvertie noteikumi var tikt traktēti kā neizdevīgi Latvijai. Tāds ir vadības līgums, kura noteikumi dod zināmas privilēģijas "TILTS Communications" ieceltiem darbiniekiem gan attiecībā uz lēmumu pieņemšanu, tas ir, "TILTS" izvirza finansu direktoru, gan uz darba apmaksu, kas ir aptuveni piecas reizes lielāka par vadošo darbinieku algu, un dažādās dzīvošanas izmaksas - auto, dzīvoklis un tamlīdzīgi. Un vadība 10 gadu laikā kopā ar kadru sagatavošanu notērē aptuveni 100 miljonu ASV dolārus.

Piegādes līgumu noteikums, ar kuru "TILTS" apņemas izmantot lielu daudzumu savu pirkšanas iespēju, lai izvēlētos un iegādātos iekārtas "Lattelekom" vajadzībām ar atlaidēm, saņemot samaksu 5% apmērā, kas šajā vadības attiecību sistēmā nepavisam nedod cerības uz lētāku iekārtu iegādi.

Projekta realizēšanā nav paredzētas priekšrocības Latvijā ražotajai produkcijai, maksimālais tarifu lielums var sasniegt 4% no vidējā ģimenes ienākuma.

Komisija uzskata, ka ir jāturpina telekomunikāciju modernizēšanas projekta realizēšana, ņemot vērā, ka modernā telekomunikāciju sistēma ir Latvijas saimnieciskās attīstības svarīgākais priekšnoteikums. Tāpat uzskatām, ka Satiksmes ministrijai un "Lattelekom" ir jāturpina sarunas un kopdarba organizēšana ar Latvijas ražošanas uzņēmumiem un zinātniskajām iestādēm par iespējamo Latvijas ražojumu un izstrādņu izmantošanu. Pie tam "jumta" līguma nosacījumu pārskatīšana jādara iespējami ātri un noteikti.

Līdz ar šo ziņojumu lūdzu Saeimas deputātus arī balsot par lēmuma projektu, kuru komisijas vairākums ir ieteicis atbalstīt Saeimas sēdē. Tas jums ir pievienots ziņojumam un iesniegts iepazīšanās nolūkā. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Andris Gūtmanis - satiksmes ministrs. Lūdzu! Pēc tam - deputāts Lucāns.

A.Gūtmanis (satiksmes ministrs).

Godātais priekšsēdētāja kungs, cienījamie deputāti! Noklausoties SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanas komisijas ziņojumu, un iepazīstoties ar lēmuma projektu, es gribētu teikt sekojošo. Satiksmes ministrija regulāri seko telekomunikāciju modernizācijas projekta īstenošanai. "Jumta" līguma izpildes pirmā gada rezultātus izskatīja arī Ministru kabinets. Ne pirmā gada rezultāti, ne apstiprinātais finansu plāns 1995. -1999. gadam nedod pamatu komisijas ziņojumā norādītajām aizdomām par Latvijas ekonomiskās neatkarības apdraudējumu.

"Lattelekom" darbības stratēģiju nosaka Direktoru padome, kurā balsu vairākums ir Latvijas pusei un kuras lēmumi, ieskaitot finansu plāna apstiprināšanu, ir obligāti gan finansu direktoram, gan visai vadības komandai. Sīkumaina administrēšana, iesaucoties pieaicināto speciālistu darbībā, kamēr tie nepārkāpj finansu plānu vai citus priekšrakstus, mūsaprāt, nav nepieciešama.

Es gribētu teikt, ka Latvijas telekomunikāciju speciālisti nav atstumti no projekta realizācijas. Visi speciālisti, izņemot nedaudzus - pensijā aizgājušos, turpina strādāt savos amatos. 50 labākie speciālisti tieši piedalās "Alcatel" centrāļu uzstādīšanā, notiek jaunu speciālistu sagatavošana, izveidots mācību centrs Bulduros, kurā nākotnē, iespējams, mācīsies arī citu valstu pārstāvji.

Parlamenta komisijas ziņojumā ir izteiktas bažas par "Lattelekom" ielīgšanu parādos un līdz ar to par iespējamību pārdot Latvijas daļu ārvalstniekiem. Arī šīs bažas neliekas pamatotas. Latvijas telekomunikāciju modernizācijas projekts ir ilgtermiņa projekts 10 gadiem, kas sākotnēji paredz lielu līdzekļu investīcijas sākumperiodā, bet efektīvu atdevi vēlākajos gados. Pasaules prakse rāda, ka telekomunikācijās ieguldītie līdzekļi atmaksājas seškārtīgā līdz septiņkārtīgā apmērā. Latvijai ir vitāli nepieciešams attīstīt sakarus kā būtiski svarīgu priekšnoteikumu visu citu ekonomikas nozaru attīstībai, kā arī iedzīvotāju ērtībām. Finansu plāns paredz izdevīgu ilgtermiņa kredītu piesaistīšanu ar kredītu procentu 4-6 procenti gadā, kas 1997. gadā būtu 63,5 miljoni latu. Kredīta dzēšanā ir ieinteresēti abi "Lattelekom" dibinātāji - gan Latvijas valsts, gan arī "TILTS Communications", it īpaši pēdējais, kas par kredītiem sniedz garantijas ārvalstu bankām.

Salīdzinot kredītu summas ar "Lattelekom" pamatfondiem vien, neskaitot apgrozāmos līdzekļus, kas 1994. gadā bija 80 miljonu latu, bet 1999. gadā paredzam 245,8 miljonus latu, nav pamata runāt par "Lattelekom" iedzīšanu milzīgos parādos. Pārliecību, ka projekts ir perspektīvs, ir izrādījusi arī starptautiskā finansu korporācija IFC - viena no pasaules bankas institūcijām, kas ar Ministru kabineta piekrišanu kļuvusi par līdzīpašnieku projekta izpildē, investējot 10% no kopuzņēmumu pamatkapitāla.

Ziņojumā ir norādīts, ka "jumta" līguma 15. un 20.punkts, kas saucas "Saulriets", var novest pie Latvijai piederošās daļas 51% pārdošanas ārvalstu partneriem. Tāds apgalvojums neatbilst šī punkta satura būtībai, jo tajā pirmām kārtām ir noteikts, ka pat nepārvaramu šķēršļu gadījumā "Lattelekom" netiek likvidēta un ka puse palīdz "Lattelekom" turpināt uzņēmējdarbību kā valsts telekomunikāciju organizācijai Latvijā. Latvijas valdībai nav pienākuma, bet ir tikai tiesības pārdot savu daļu, un tā var kaut šodien paziņot, ka nepārdos savu daļu ārvalstniekiem. Iegādāties šo daļu konsorcijs "TILTS" vai citai ārzemju kompānijai nav nekādas ekonomiskas intereses, jo likums "Par telekomunikācijām" un Latvijas Republikas Augstākās padomes

1992.gada 6.oktobra lēmums par Latvijas telekomunikāciju sistēmas principiem, nosakot valsts monopolu, neļauj ārvalstniekiem bez valsts līdzdalības izdarīt Latvijā telekomunikāciju pamatpakalpojumu veikšanu.

Es gribētu teikt, ka "Lattelekom" sadarbība ar "TILTS Communications" līdz šim noritējusi lietišķā un savstarpējas sapratnes atmosfērā. Satiksmes ministrija uzskata, ka nav pamata apšaubīt, ka Latvijas pārstāvji Direktoru padomē darbojas Latvijas interesēs, tāpat to, ka viss projekts atbilst Latvijas attīstības un ekonomiskās patstāvības nostiprināšanas interesēm.

Telekomunikāciju modernizācijas projekts ir lielākais ārvalstu investīciju projekts Latvijā, analoga tīkla uzturēšanai "Lattelekom" turpina iepirkt Latvijā ražotās centrāles un turpina sarunas par Latvijā ražoto ciparu centrāļu iepirkšanu lauku rajonu tīkliem pēc projekta realizēšanas trešā gada beigām. Satiksmes ministrija kopā ar "Lattelekom" meklē projekta realizācijas optimālos ceļus un ir gatava iesniegt līgumpartneriem arī Saeimas akceptētus priekšlikumus par līgumu grozīšanu vai papildināšanu.

Parlamenta izmeklēšanas komisijas lēmuma projektā ir ierosināts risināt jautājumu par vadības komandas papildināšanu, projekta palētināšanu, kredītu ņemšanas ierobežošanu, abonentu tarifu kontroli un citu. Tie ir svarīgi un aktuāli jautājumi. Tomēr, neskatoties uz to, ka komisijai, kas strādāja vairāk nekā trīs mēnešus, tika iesniegti dokumenti vairāk nekā 600 lappušu apjomā, tika noklausīti 20 speciālisti, komisijas locekļu priekšlikumi šodien nav pietiekami konkrēti. Tāpēc Satiksmes ministrija uzskata, ka jaunas komisijas izveidošana tādā situācijā nav nepieciešama. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Jānis Lucāns - Tautsaimnieku politiskā apvienība. Pēc tam - Aivars Berķis.

J.Lucāns (TPA).

Priekšsēdētāja kungs! Godājamie deputāti! Es šo projektu pacentīšos analizēt no Latvijas interešu viedokļa. Šeit Gūtmaņa kunga runa lielā mērā it kā nomierināja prātus, kuri bija sakarsuši dažus mēnešus atpakaļ. Diemžēl es nevarēšu turpināt šajā pašā garā, jo acīmredzot man vajadzēs atkal drusku uzkurināt kaislības. Tātad kādiem vajadzēja būt sākuma nosacījumiem, strādājot pie šāda projekta?

Pirmkārt - Latvijai jāmodernizē sava komunikāciju sistēma, un par to, protams, nav nekādu šaubu.

Otrkārt - tas jādara pēc iespējas lētāk un iespējami ātrāk, bet ne uz liela sadārdzinājuma rēķina.

Treškārt - modernizācijas procesā maksimāli jāizmanto Latvijas zinātniskais un ražošanas potenciāls.

Ceturtkārt - meklējot ārvalstu investoru, jāatceras, ka telekomunikāciju sistēmas ekspluatācija visā pasaulē ir izdevīgs bizness, un tāpēc iespējamajam investoram nav jārada ilūzijas, ka viņš varēs paņemt visu sistēmu.

Piektkārt - modernizācijas projekta vadībai ir jābūt tādai, kas ļauj pilnvērtīgi aizstāvēt Latvijas intereses.

Un, sestkārt - Latvijas iedzīvotājiem jābūt spējīgiem maksāt par sniegtajiem pakalpojumiem pēc sistēmas modernizācijas.

Protams, šo nosacījumu sarakstu varētu turpināt, bet aprobežosimies ar šiem svarīgākajiem. Vairāku mēnešu ilgs darbs komisijā, daudzu ekspertu ziņojumu noklausīšanās, konfidencialās tikšanās ar daudziem zinātniekiem un "Lattelekom" darbiniekiem, kuri demokrātiskai valstij nepiedienīgā veidā negribēja, lai viņu vārdi tiktu pieminēti, vedina uz nopietnām pārdomām. Zinātnieki savu īpatnējo nostādni pamatoja tādējādi, ka, atklājot savus vārdus Gūtmaņa kunga laikā, viņi varētu ieiet vēsturē kā "bijušie" zinātnieki. Nezinu, cik pamatotas ir šīs bažas, bet patiesības labā

jāsaka, ka radās tāds iespaids, ka "TILTS Communications" vara caur Gūtmaņa kungu sniegtas tālu. Domāju, ka šis ir īpašas uzmanības vērts apstāklis nākamajai, īstajai, izmeklēšanas komisijai. Jo vairāk tāpēc, ka šīs bažas ir zināmā mērā ar pamatu. Piemērs - pietika Videnieka kungam - bijušajam "Lattelekom" prezidentam - sacelties pret konsorcijs "TILTS" nodomiem un mēģināt vadīt "Lattelekom", aizstāvot Latvijas intereses tieši salētināšanas virzienā, kad tūdaļ Gūtmaņa kungs Videnieka kungam nekavējoties "iāva" (pēdiņās) aiziet no prezidenta amata pat bez atlūguma rakstīšanas. Es atļāvos atgādināt šo sīko epizodi, kur bija runa tikai par nieka 30 miljonu latu ekonomiju, lai piesaistītu tam Saeimas uzmanību.

Tādad atgriezīsimies pie Latvijas interesēm. Kā tad tika realizēti šie loģiskie Latvijas interešu nosacījumi? Lai arī cik paradoksāli tas izklausītos, nevienā punktā Latvijas intereses nav realizētas, izņemot daļēji 1.punktu, kas runā par modernizāciju. Bet arī tad tikai daļēji, jo, pēc inženierzinātņu doktora T.Rozīša kunga ieskata, pie mums ieviešamā tehnoloģija bija jauna pirms 20 gadiem.

Kas attiecas uz projekta iespējamo lētumu, tad šeit gribu atsaukties uz profesora Guļāna analīzi, kurš pierādīja, ka projekts ir nesamērojami dārgs salīdzinājumā ar valsts un valsts iedzīvotāju reālajām un reāli paredzamajām ekonomiskajām iespējām tuvākajos gados. Šeit nedaudz ir jāiztirzā projekta finansēšanas iecere, lai deputātiem būtu saprotama situācija.

Tādad sākotnējā iecere ir bijusi šāda: apmēram 150 miljonus dolāru kapitālieguldījumu sākuma etapā iegulda "TILTS", turpmākajā laikā, apmēram līdz 1997.gadam, modernizācija turpinātos no šā starta kapitāla un "Lattelekom" peļņas, un vēlāk vēl paredzēti daži miljoni kredītu, ko garantētu kreditoriem "TILTS" ar savu kapitālu. Šis visumā saprotamais plāns, izrādās, nespēj pastāvēt pat pirmo gadu, un "Lattelekom" iekļūšana parādos ir sākusies jau pagājušajā gadā, un 1997.gadā tie sasniegs vismaz 70 miljonus. Tādad jau ir pirmā nopietnā atkāpe no projekta. Jau pašā sākumā. Un piedevām jaunākā informācija ir tāda, ka arī šie skaitļi var izrādīties pārāk mazi, ka situācija šajā sistēmā ir ekonomiskā ziņā vēl sliktāka. Kādi ir cēloņi šādam stāvoklim? To ir visai daudz, tāpēc minēšu tikai galvenos.

Pirmais - ieprojektētie kapitālieguldījumi, pēc elektronikas speciālista Smilgas kunga aprēķiniem, ir par 350 miljoniem dolāru lielāki, nekā bija nepieciešams.

Otrs - konsorcijs "TILTS" sākotnējie ieguldījumi apmēram 90 miljonu apjomā ir izlietoti nepiedodami izšķērdīgi. Dārgais angļu speciālistu vadības aparāts un tā uzturēšana, algas līdz 18 000 dolāru mēnesī, nevajadzīgi dārgā apmācību sistēma, ko varēja augstākā kvalitātē (uzsveru šo teicienu: "augstākā kvalitātē") realizēt Rīgas Tehniskā universitāte, nesamērīgi dārgās iekārtas - tas izriet no praktiski pilnīgas Latvijas interešu ignorēšanas, pret ko ir protestējis pat viens no somu direktoriem, modernizācijas pat anekdotiski nekompetentā vadība, kas noveda pie 1994.gada saistību neizpildes - 40 000 abonentu nepieslēgšanas un attiecīgu ienākumu neiegūšanas. Lūk, otrā ļoti būtiskā atkāpe no projekta sākotnējā gara.

Protams, ļoti dārgās taksofonu iekārtas, kuras šobrīd vēl joprojām netiek uzstādītas savas nepiemērotības dēļ, tādad ir saņemtas šeit bez sertifikācijas. Izcili dārgie "Phillips" sistēmas radiotelefoni, kurus varēja ražot lētākus, pieejamākus patērētājiem - varēja ražot tepat VEF.

Visam tam gribu pievienot vēl savu īpašo viedokli. "TILTS" realizē īpašu ekonomisko politiku, kuras mērķis ir iespējami drīz saņemt "Lattelekom" īpašuma lielāko daļu un tādējādi kļūt par monopoluzņēmuma īpašnieku uz vismaz 20 gadiem, tas līgumā ir nostiprināts.

Kas attiecas uz Latvijas zinātniskā un ražošanas potenciāla izmantošanu un projekta realizāciju, jāsaka, ka tas ir viens no visgrūtāk saprotamajiem stāvokļiem. No vienas

pusēs, analīze rāda pilnīgu Latvijas valdības neieinteresētību šā potenciāla izmantošanā, pat projekta ekspertīze netika veikta. Tas ir beidzies ar to, ka pat telefona kabīnes ievēd no ārzemēm par 1400 latiem gabalā, bet šeit tikai samontē. Liekas, ka man nav īpaši jāpierāda, ka daudzas Latvijas rūpnīcas labprāt izpildītu šo kabīņu būvi ne sliktākā kvalitātē, jo vajag tūkstošiem kabīņu.

No otras puses, visai īpatnējs ir angļu ekspertu vērtējums konkursa laikā (es uzsveru - angļu ekspertu vērtējums konkursa laikā), ko Latvijas valdība ir akceptējusi tieši šajā jomā. "Hansatel" projekts, kurā bija tiešām reāli priekšlikumi, tika novērtēts zemāk nekā konsorcijs "TILTS" priekšlikumi, no kuriem neko pat negatavoja realizēt.

Visai interesanti ir tas, ka ne valdība, ne "Lattelekom" vadība pret to neprotē, bet konsorcijs "TILTS" pozīciju dedzīgi aizstāvēja visās komisijas sēdēs. Kas attiecas uz ceturto interešu punktu - Latvijas īpašumtiesībām uz "Lattelekom", - tad atliek tikai konstatēt, ka ar latviešu izcelsmes advokātu Bāra un Karlsona kungu palīdzību un Latvijas valdības atbalstu konsorcijam "TILTS" ir izdevies iestrādāt projektā tādus nosacījumus, kas garantē "Lattelekom" nonākšanu pilnīgā konsorcijs "TILTS" īpašumā, ne tikai vadībā. Ir runa par "jumta" līguma nodaļu "Saulriets", kur ir paredzēta "Lattelekom" Latvijas īpašuma daļu pārdošana, ja tas ir nepieciešams projekta realizācijas kredīvēšanas nodrošināšanai. Redzot, kā tas viss norit dzīvē, šīs nevainīgās normas, ko Bāra kungs raksturoja kā formālas un nenozīmīgas, rada pārlicību, ka "Lattelekom" pārņemšana pilnīgā konsorcijs "TILTS" valdījumā ir tikai neliela laika jautājums, ja Latvija jau šodien nesāks nopietni aizstāvēt savas intereses. Diemžēl tādi ir fakti, kas, tā sakot, vedina tā domāt, un arī pēdējie notikumi šajā uzņēmumā sakarā ar naudas trūkumu un visu pārējo liecina par to pašu. Tieši par to pašu! Saproto visu to, nav grūti izskaidrot konsorcijs "TILTS" devīgumu, samaksājot Bāra kunga firmai par pakalpojumiem 15 miljonus, kaut gan, pēc lietpratēju domām, būtu pieticis ar 3 miljoniem. Savukārt saprotamāks kļūst Bāra kunga firmas devīgums, aplaimojot, piemēram, "Latvijas ceļā" partijas vēlēšanu kampaņu ar kādiem 60 tūkstošiem dolāru, un kopumā saprotamākas, liekas, kļūst Latvijas valdības īpatnējās pozīcijas šajā jautājumā. Domāju, ka visi šie jautājumi ir nākamās izmeklēšanas komisijas īpašas uzmanības vērti, nebaidoties izdarīt nepatīkamus slēdzienus par dažu valdības locekļu īpatnējo nostādni Latvijas interešu aizstāvēībā.

Kas attiecas uz "Lattelekom" projekta realizācijas vadību, komisijai nācās sadurties ar pilnīgi bezcerīgu stāvokli. "Lattelekom" it kā Latvijas nodrošinātā vadība ar balsu pārsvaru atbilstoši īpašumtiesībām šobrīd ir faktiski pilnīgi bezspēcīga konsorcijs "TILTS" ieceltā finansu direktora priekšā. Liekas, prezidents Strautmaņa kungs un valsts pilnvarnieks Bērziņa kungs ir no Videnieka kunga liktenīgā piemēra izdarījuši "pareizos" secinājumus (pēdiņās!). Viņi "nepīkst" pretī Džefrija kungam, jo Gūtmaņa kungs var kļūt dusmīgs. Liekas, ka šajā jautājumā Saeimai ir jāizdara savi secinājumi, ja Saeima patiesi grib iestāties par Latvijas interesēm.

Un visbeidzot - par "mazo" cilvēku, kā Birkava kungs teica savas valdīšanas laikā. Cik tad viņam būs jāmaksā? Pagaidām tie ir 4% no kopprodukta, ko "TILTS" paredzējis savākt. Pasaules praksē ir apmēram 2-2,5 procenti, citādi cilvēks sāk ekonomēt, viņš savas lietas sāk kārtot no darba telefona un tā tālāk. Protams, to visu varētu uzskatīt par ievērības necienīgu sīkumu, ja vien tas viss nesaistītos ar prognozēm attiecībā uz kopproduktu un ja tas viss kopumā nekalpotu par starta pozīciju nodaļas "Saulriets" noteikumu realizācijā, jo tieši šīs projekta daļas kļūdainība iedzīs "Lattelekom" parādos un nodos konsorcijs "TILTS" pilnīgā valdījumā, jo trūkstošā nauda, ko nevarēs maksāt abonenti, būs jāsedz ar kredītiem, un šī kredīvēšana jau ir sākusies. Un nav grūti paredzēt, ka šī kredīvēšana nebūs bezgalīga, jo Latvijas īpašuma daļa arī ir apmēram

150 miljoni dolāru, tātad mēs varētu cerēt, ka līdz 150 miljoniem dolāru šāda kreditēšana varētu būt un tālāk būs jāatdod īpašums. Un tas ir loģiski.

Un vēl viens "sīkums". Projekts paredz stingru darbavietu skaita saglabāšanu "Lattelekom". Bet savukārt uzņēmuma direktors saņems jo lielākas prēmijas, jo vairāk cilvēku atbrīvos no darba. Šogad esot paredzēts atlaist 800, un no tiem tikai 400 ir pensionāri, vārdu sakot, cilvēki pensionēšanas vecumā.

Un tomēr es gribētu teikt tā: līgums, slikts vai labs, ir tomēr līgums, tāpēc ar to jokoties nedrīkst, un, ja domājam aizstāvēt Latvijas intereses, projekts ir nopietni jāuzlabo, neizslēdzot iepriekš teikto. Domāju, tam par iegāsti, kā tas ir paredzēts mūsu likumdošanā, var kalpot projektā iestrādātais maldīgums. Šāds maldīgums projektā ir iestrādāts.

Sēdes vadītājs. Es atvainojos, deputāt Lucān, - dzirdot tik draudīgus signālus, jums būtu jālūdz papildu laiks! Piecas minūtes. Deputāts Lucāns vēl lūdz piecas minūtes. Vai ir iebildumi? Nav. Lūdzu!

J.Lucāns. Tātad - kāds ir šis projektā iestrādātais maldīgums? Pirmkārt, kopprodukta prognoze un lata kursa prognoze, uz kā balstās viss ekonomiskais aprēķins, ir acīm redzami kļūdaina, nepildās tādā veidā, kā tas ir paredzēts, līdz ar to ir iemesls runāt par šādu maldīgumu. Otrkārt, projektā ir virkne interesantu nekorektību, ko ir atraduši Latvijas zinātnieki un ir gatavi atklāt, ja Saeima garantēs viņu nesodāmību par to (uzsveru - ja Saeima garantēs viņu nesodāmību par to!) Un, treškārt un visbeidzot, pagājušā gada saistību lielā neizpilde, par ko konsorcijam "TILTS" būtu jākompensē Latvijai, un paredzamā vēl lielākā neizpilde šogad (tas ir, attiecībā pret projektā paredzēto izpildes līmeni).

Pēc manām domām, stāvoklis nav tik bezcerīgs, ja grib aizstāvēt Latvijas intereses šodien, bet esmu pārliecināts, ka neko vairs nebūs iespējams darīt pēc pāris gadiem, kad "Lattelekom" būs angļu firma.

Tātad beidzot es gribētu izteikt šādus secinājumus:

1. "Lattelekom" modernizācijas projekts, neapšaubāmi, respektē visas "TILTS Communications" intereses, bet maksimāli ignorē Latvijas intereses.
2. "Lattelekom" projekts ir nepiedodami dārgs.
3. Ir visas pazīmes, kas liecina, ka "Lattelekom" var kļūt par gadsimta afēru Latvijā, tāpēc valdības goda aizstāvēšanai ir vajadzīga jauna un jau speciāla komisija, kas pierādītu, ka viss līdz šim sacītais ir pārpratums, taču Saeimai ir jāšķūst par garantu šo speciālistu darbībai.

Nekavējoties ir jāpanāk, pirmkārt, projekta realizācijas vadības līdzsvara atjaunošana, nomainot Latvijas puses vadību un varbūt arī kādu ministru. Jāpanāk izteikti neizdevīgo nosacījumu koriģēšana. Piemēram, attiecībā uz iekārtu piegādēm ir vajadzīgi obligāti konkursi, jo šobrīd iekārtas piegādā iespējami dārgas; kaimiņi, lietuvieši, piemēram, taksofonus pērk uz pusi lētākus. Jā, starptautiskos taksofonus - uz pusi lētākus, nekā Latvijai piegādā "TILTS" ar savām organizācijām!

Treškārt, pilnībā jāizslēdz iespēja Latvijai pazaudēt kontroli pār "Lattelekom". Šis "Saulrieta" punkts ir jāizmet no līgumprojekta ārā. Ja reiz Gūtmaņa kungs apgalvo, ka tas nekad nedarbosies, tad to tur arī nevajag! Izsviedīsim ārā! Un jāsāk nopietna izmeklēšana visa "Lattelekom" projekta sakarā, bet tas, pēc manām domām, ir jādara jau nākamajai Saeimai. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Aivars Berķis - Latvijas Zemnieku savienības frakcija. Lūdzu! Pēc tam - Ilga Kreituse.

A.Berķis (LZS).

Godātais priekšsēdētāj! Godātie deputāti! Man par šo lietu ir visai pretrunīgs viedoklis, jo es atceros, ka vēl Augstākās padomes laikā šeit nāca tāpat zinātnieki un sabiedrības

pārstāvji un lūdza darīt visu iespējamo, lai tiktu lauzts līgums ar zviedru firmu, un tas pats Radioelektronikas tehnoloģijas centra valdes priekšsēdētājs Jānis Smilga un jurists Ivars Bārs un vēl arī citi panāca to, ka šis kontrakts tika lauzts un tika slēgts jauns līgums, kurš atkal izrādās nederīgs un atkal tātad ir pārskatāms. Un šajā gadījumā mums tomēr ir jāapzinās, ka līgums ir līgums, kurā katra puse cenšas panākt sev iespējamo, katra kaut kādā ziņā piekāpjas, katra kaut ko panāk, un tad ir līgums kā kompromiss. Tikai tāpēc jau šis līgums tiek slēgts, lai šos kompromisus nostiprinātu, un, ja līgumi atkal un atkal tiek lauzti, tad nekādi darījumi, protams, nav iespējami un nekāds nopietns partneris tāds līguma laužējs, protams, nav, tāpēc es arī izsaku viedokli, ka, protams, līgums nevar tikt lauzts. Es domāju, ka ir beidzot jāsaprot tas, ka mēs esam nokļuvuši vai atgriezušies kapitālisma pasaulē (par ko tik daudz lasīja mūsu politekonomijas pasniedzēji), kur ir gan šo firmu noslēpumi... Tur cilvēks, kas iesaistījies darbā firmā, paraksta kontraktu, ka viņš glabās firmas noslēpumu, un, ja viņš grib šajā darbā palikt, viņš ir spiests šo kontraktu pildīt. Un, ja viņš grib šo kontraktu lauzt, tad diez vai viņam ir pamats prasīt saudzību vai apelēt pie Saeimas. Tā ka tur tad ir jāizšķiras starp savām un valsts interesēm, un drosmīgi katrs esam. Un tur ir arī, protams, firmas peļņas intereses, un, runājot ar diezgan daudziem ārzemju speciālistiem, es esmu sapratis, ka šī firma, protams, slēgs līgumu ar savām "meitas" firmām un pirks iekārtas no tām, un nepirks no citas firmas, kura to pašu iekārtu piedāvā lētāk, jo pirmajā variantā šai firmai tomēr ir lielāka peļņa un lielāks ieguvums, un tās visas acīmredzot ir tādas ābece patiesības, kuras mums, kā saka, uzspiedīs un kurām mēs nespēsīm pretoties. Un tikai vienā gadījumā mēs varam pavisam reāli prasīt līguma pārskatīšanu un šis līgums tomēr var tikt pārskatīts, un tas ir tādā gadījumā, kad šis līgums reāli netiek pildīts. Un, mums par laimi vai par nelaimi, tāda iespēja tomēr ir, jo, kā jau atzīmēja izmeklēšanas komisijas ziņojumā un kā to teica arī Lucāna kungs, ir šis galvenais līgums un ir tam pievienotie pielikumi, un tur ir rakstīts, ka vienīgi tādā gadījumā, ja "TILTS" būtiski pārkāpj līgumu, Latvijas Republikai un "Lattelekom" ir tiesības celt prasību uz izpildes garantiju pamata un tad "TILTS" ir atbildīgs par zaudējumu atlīdzību Latvijas Republikai un "Lattelekom" saskaņā ar darījuma dokumenta noteikumiem. Un par būtisku līguma pārkāpumu ir uzskatāmi arī gadījumi, kad "TILTS" neizpilda modernizācijas plāna pamatelementus, kā paredzēts, un tur ir minēti veseli panti. Detalizēti tas ir noteikts pielikumā "A1". Un tālāk ir arī šis pielikums, kur minēts, cik nav uzstādīts, cik no 20 000 paredzētajiem pieslēgumiem līnijās nav pieslēgti, cik ir faktiski izpildīts un kā nav veikusies paredzētā lauku telefonizācija, un kā nav uzstādīts vajadzīgais tālsarunu līniju skaits un tā tālāk. Tas viss ir šajā pielikumā iekšā, un uz šā pamata, es domāju, mēs arī varam runāt ar konsorciju "TILTS" un līdz ar to panākt arī atbilstoši citādus noteikumus - sev labvēlīgākus. Ir tiesa, ka, pārskatot šo līgumu, ir redzams un ir skaidrs, ka "TILTS" ir panācis sev izdevīgus noteikumus un ka par Latvijas pusi un par Latvijas kā valsts vispārīgajām interesēm, protams, domāts ir mazāk. Nu, kaut vai minēsim tādu gandrīz anekdotisku gadījumu, ka šīm tālsarunu kabīnēm pat cementa pamatne tiek gatavota Vācijā un, kad atved to šeit, tad tā jau daudzkārt ir salūzusi, jo tā nemaz nav tik izturīga. Lai nu ko, bet vismaz vienkāršu betona pamatni arī Latvijā varēja izliet! Tas attiecas arī uz līguma slēgšanu ar somu strādniekiem, ar somu firmām. To pašu varēja veikt Latvijas strādnieki. Tā tas ir daudzos citos gadījumos. Kas attiecas uz izglītību, nu ir izglītības centrs Bulduros, tajā pašā laikā mūsu pašu Tehniskajā universitātē, kur ir atbilstoša Sakaru fakultāte, kurā ir attiecībā uz Latvijas pusi ieinteresēti un spējīgi cilvēki, kas varētu gatavot šeit speciālistus un varētu vienlaikus šo speciālistu mācīšanu saistīt ar tām modernajām iekārtām, kas tiek ieviestas, veidojot, teiksim, jauno telefonizācijas sistēmu, jauno sakaru sistēmu, šīs iekārtas nav izmantotas, jo, lūk, firmai daudz

izdevīgāk ir nošķirties, atsevišķi izveidot mazu centru Bulduros, pieaicināt tur speciālistus, kuri jau pirmo kursu pabeiguši - varbūt arī tajā pašā Tehniskajā universitātē, - un, lūk, tur gatavot savus speciālistus. Tā ka tas viss parāda firmas attieksmi pret valsti. Valsts, protams, nav ērts partneris, un no tās ir jātiek vaļā. Tas, ka pārmetumi ir pamatoti, ir arī redzams, piemēram... Manā rīcībā ir viens no dokumentiem, ko, protams, redzēs arī komisija, - ir runa par "Lattelekom" direktoru padomes Latvijas puses locekļu tikšanos ar galveno funkcionālo daļu un struktūrvienību vadītājiem 1994.gada 26.augustā. Un lasām pārmetumus par tehnisko politiku, nav savstarpējas izpratnes tehniskās politikas veidošanā, partneri pieņem lēmumus, nekonsultējoties ar Latvijas speciālistiem un neievērojot vietējos apstākļus, dažkārt pat pretrunā ar Latvijas Republikas likumiem, instrukcijām, kurus partneri nezina. Kopējā komanda nav izveidota, partneri neiedziļinās mūsu problēmās. Nevar "viens pret vienu" pārcelt pie mums uz šejieni Rietumiem raksturīgās vadīšanas metodes. Šobrīd it kā strādājam divās dimensijās, nav savstarpējās saiknes starp modernizācijas plāna virzieniem, partneru menedžeriem, ir šaura specializācija, nav atbildības par visu darbu kopumā, netiek paredzēti līdzekļi analogā tīkla uzturēšanai un attīstībai, vadības zonu direktoriem un izpilddirektoriem ir tikai virspusīgs priekšstats par notiekošo, uz konkrētiem jautājumiem atbildēt nevar. Ne visi partneru speciālisti ir pietiekami profesionāli sagatavoti, traucē augstāk minētā ārzemēs parastā šaurā specializācija, kas neļauj aptvert problēmas kopumā. Darbu apgrūtina arī neskaidrības struktūrās un tā tālāk. Vārdu sakot, tas viss, kas ir zināms, tas viss, kas ir izmeklēšanas komisijas rīcībā, tas, kas ir arī attiecīgajiem deputātiem nodots, - tas tomēr liecina, ka ir jārīkojas, pašreiz maksimāli izmantojot visu neizpildīto, to, kas līgumā paredzēts. Ir jāmēģina, ir jāiet un jāpārskata līgums un jāizpilda tie noteikumi, ko mēs, Zemnieku savienība, esam paredzējuši savā lēmuma projektā, kurš ir, mūsaprāt, precīzāks un radikālāks nekā izmeklēšanas komisijas izveidotais lēmuma projekts un krietni radikālāks nekā "Latvijas ceļa" deputātu izvirzītais variants. Es nepārslasīšu visus šos priekšlikumus, tie visi ir jūsu priekšā. Radikālākais tur ir tas, ka mēs tomēr prasām, arī ņemot vērā parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai rīcībā nonākušos faktus par pašreizējā "Lattelekom" prezidenta Strautmaņa un valsts pilnvarnieka Bērziņa neapmierinošo darbību Latvijas puses interešu aizstāvībā, uzraugot "Lattelekom" darbību, lūgt Ministru kabineta iecelt divus jaunus uzņēmuma direktoru padomes locekļus no Latvijas puses Strautmaņa un Bērziņa vietā. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Ilga Kreituse - Demokrātiskās partijas "Saimnieks" frakcija. Pēc tam - Aleksandrs Kiršteins.

I.Kreituse (DPS).

Cienījamie kolēģi! Mums ir izveidojusies tāda savāda situācija - visu laiku, ja darbojās komisijas, tad bija komisijas lēmums, to nu balsoja "par" vai "pret", bet tagad izrādās, ka nav nemaz vajadzīga komisija, ka sanāk 10 deputāti, pieņem savu lēmumu, paraksta un iesniedz Saeimā. Un mani visvairāk pārsteidza "Latvijas ceļa" viena deputāta paraksts zem šā lēmuma, un tas ir Glāzīša kunga. Viņš nebija parlamentā, kad vispār šo jautājumu pieņēma izskatīt, un atnāca uz parlamentu piecas dienas pirms šo lēmumprojektu parakstīšanas. Ja šādi ir darba tempi un, kā saka, informētības pakāpe, tad, es domāju, mēs visi šeit esam nekas attiecībā pret šādu darba tempu. Tas ir tā, runājot par lēmumu projektiem. Bet es tā jūtu, ka manā rīcībā ir dokumenti, kādu nav citu komisijas locekļu rīcībā, un šajā sakarā man jāsaka ļoti liels paldies Černaja kungam, jo es iepazīnos ar Valsts kontroles pārvaldes materiāliem. Un mani teorētiskie spriedumi un pieņēmumi par "Lattelekom" Černaja kunga atskaitē ir saņēmuši pilnīgi materiālu pamatojumu.

Pirmais. Komisija patiešām saņēma ļoti daudz dokumentu. Tikai uzreiz jāsaka, ka lielākā daļa dokumentu bija angļu valodā un nebija tulkoti latviski. Tāpēc pirmā, kam būtu jāpievērš tam uzmanība un kam būtu jāiekasē soda naudas no "Lattelekom", būtu Valodas inspekcija. Jo, man liekas, angļu valoda Latvijā ir tieši tāda pati svešvaloda kā krievu valoda un šiem tulkojumiem būtu jābūt. Bet izrādās, ka tas, ka mēs nesaņēmām visu prasīto dokumentāciju, nav nekas. Valsts kontroles komisijas slēdzienā ir norādīts, ka Valsts kontroles komisija 1995.gada 3.aprīlī ir secinājusi, ka veselai rindai dokumentu, kurus tā ir izskatījusi, nav nepieciešamo amatpersonu apstiprinājuma parakstu, tāpēc dokumenti, kuri darbojas, vispār ir bez paraksta. Citēju:

1. "Jumta" līguma 1994.gada 11.janvāra labojums.

2. Grozījumi Latvijas - Dānijas sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelekom" Statūtos.

3. Vadības līgums. Un tā tālāk. Astoņi dokumenti, uz kuriem nav amatpersonu paraksta. Kā rīkoties tālāk? Kā vērtēt šos dokumentus? Un vai komisija, kura saņem šādus dokumentus, var pieņemt kvalitatīvu, pareizu lēmumu?

Otrs jautājums, uz kuru mēs tā arī nesaņēmām atbildi. Kāpēc "TILTS Communications" tik vienkārši piekrita samaksāt 15 miljonus advokātu kantorim? Tā ir grandioza summa - ne tikai Latvijas apstākļos, bet arī ārzemēs. Un izskaidrojums varētu būt tikai pavisam vienkāršs: tā bija maksa par to, ka "TILTS Communications" saņēma monopoltiesības iepirkt iekārtas, kabeļus un visu, kas ir saistīts ar telefonitīklu pārveidošanu Latvijā. Saņemot šīs monopoltiesības, viņi vienlaicīgi saņēma arī 5% , kā lai saka, "Cash", tulkojumā no angļu valodas - tīro naudu, savā kabatā, no visas iepirktās iekārtas kopsummas. Un ir skaidrs, ka šie 15 miljoni tiks atpelnīti ne jau 10 gados, kā ir jāizpilda šis līgums.

Vēl par kaut ko citu. Mēs nesen iepazināmies ar Lagzdiņa kunga likumprojektu par īpašumu legalizāciju. Tur bija rakstīts, ka būs jāatskaitās par visiem īpašumiem, kas iegūti, sākot no 1990.gada 4.maija. Un tad es sāku skatīties - kas tad īsti strādā šajā advokātu kantorī? Un viens no juristiem, kas izstrādāja šo līguma projektu un līdz ar to piedalījās šo 15 miljonu saņemšanā, ir Justs Karlsons, "Berga bazāra" mantinieks. Man būtu liels lūgums "Latvijas ceļam" - mums norādīt, cik viņi maksā Justam Karlsonam par sava biroja telpām, kas atrodas viņa īpašumā. Kāda ir šīs samaksas summa?

Un cik likumīgi ir tas, ka ilgāku laiku Justa Karlsona īpašumos strādā galvenā arhitekte, kura ir mūsu premjera sieva? Vai tā ir vai nav ieinteresētība? Kā tas viss saistās kopā? Es šeit negribu nevienu apvainot, es tikai gribētu dzirdēt, kā tas ir interpretējams un izskatāms kopā ar Lagzdiņa kunga priekšlikumiem.

Nākamais jautājums. Valsts kontroles komisija apstiprināja to viedokli, ko izteica mūsu komisijā Latvijas speciālisti, - ka iegādātās iekārtas nav bijušas lietderīgas un nav bijušas tādas, kas ir nepieciešamas Latvijai. Un Rozīša kungs izteica domu, ka koncerna "Alcatel" piegādes Rietumos jau skaitās novecojušas. Priekš mums tās ir modernākās, bet nevis pasaulē! It īpaši - elektroniskā vadības sistēma. Ļoti dārgas lauku telefonizācijas iekārtas, kuras izrādījās Latvijai nepiemērotas. Un Valsts kontroles komisija to apstiprina. Un te nu ir atbilde Berķa kungam.

"Izskatot SIA "Lattelekom" pirmā gada darbības pārskatu, ir konstatēts, ka tika pildītas "Lattelekom" tīkla fiziskās uzlabošanas saistības, bet nebija izpildītas vairākas citas saistības, to skaitā modernu taksofonu pakalpojumu ieviešana, kā arī daudzpunktu radio sistēmas lauku abonentiem realizācija. Mēs komisijā tā arī nesaņēmām atbildi uz to, vai kāds kaut vai par santīmu ir par to sodīts materiāli vai kāds ir atstājis posteni tāpēc, ka nav izpildītas šīs saistības - it īpaši, ja mēs runājam par lauku telefonizāciju.

Nākamais moments. Komisija tā arī nesaņēma atbildi, cik naudas ir ieguldīts jaunajās līnijās, cik - veco līniju uzturēšanai. To mums tā arī neizdevās nekādā veidā - ne latviski,

ne angļiski - "izmānīt" no tiem cilvēkiem, kas runāja "Lattelekom" sēdēs. Un tā arī mums šī skaidrība par 70 miljoniem (mīnusā) neradās. Kāpēc ir tik liela uzmanība veltīta šim mīnusam? Tāpēc, ka projektā nav mīnusi paredzēti, bet ir paredzēti tikai plusi. Un kāpēc jautājums ir aktuāls? Kurš ir vainīgs? Latvijas puse, kas iedeva nepareizu informāciju, ja tā tas ir noticis, vai otra puse - "TILTS Communications", kas nemācēja novērtēt Latvijas rīcībā esošo informāciju un nemācēja pieņemt pareizus secinājumus?

Par to, ka šī situācija ir reizēm traģikomiska, liecina viens cits dokuments. Komisija tomēr saņēma no "Lattelekoma" vienu atskaiti par izdevumiem. Es jums, kolēģi, atļaušos citēt pāris rindiņu no šīs atskaites. Varbūt jums ir gaišākas galvas un jūs sapratīsiet, ko nozīmē šādi izdevumi firmā:

- 1) apģērbu inventārizācija - 98 000 latu;
- 2) amortizācijas inventārizācija - 90 000 latu;
- 3) formas - 116 000 latu;
- 4) apmācība (dzīvošana, ceļošana) - 429 000 latu;
- 5) citas izmaksas - 319 000 latu. Un tā tālāk.

Es līdz šim brīdim neesmu sapratusi ne to, kas ir "apģērbu inventārizācija", ne to, kas ir "amortizācijas inventārizācija". Un nesaprotu arī, kas ir vienkārši "formas". Agrāk bija - formastērpi. Vai arī formas, uz kurām rakstīja padomju laikā... Tā arī neesmu sapratusi, kur šie, jāsaka godīgi, tūkstošiem un tūkstošiem latu ir aizgājuši un kam iztērēti?

Tālāk. Cik mēs zinām, piecus mēnešus darbojas ciparu centrāles. Tie, kas pirmos mēnešus bija pieslēgti pie ciparu centrālēm, bija ļoti priecīgi. Viņi nesaņēma nekādus rēķinus, jo, izrādījās, pavisam elementāri bija nekvalitatīva norēķinu sistēma, kas nedarbojās. Es personīgi esmu saņēmusi piecas abonentu sūdzības par to, ka viņiem ir nepareizi aprēķināta telefona maksa. Visus piecus nosūtīju "Lattelekom" valdei. Uz visām piecām pienāca atbilde - jā, jums ir nepareizi aprēķināta maksa! Aprēķinos kļūda svārstījās līdz pussummai, kas būtu jāmaksā. Tātad tas pierāda, ka šī sistēma nedarbojas, un man gribas teikt: pirms maksājiet, pārbaudiet, jo var izrādīties, ka jums pārdesmit latu ietaupās un paliek jūsu makā.

Un pēdējais. Ne pēdējais, bet viens no sarežģītākajiem un grūtākajiem jautājumiem, kas ir bijis, ir jautājums par to, cik liels tarifs ir jāmaksā un kāpēc? Komisijā tika viennozīmīgi pateikts, ka tarifam būs jābūt 4% no 117 latiem, kas ir vidējais ieņēmums uz ģimeni, tas ir, 5,16 latiem, ja jūs runājat ne vairāk par 5 - 6 minūtēm dienā, un vienu republikas mēroga tālsarunu. Ja jūs runāsit aptuveni 20 minūtes dienā, tad jūs maksāsiet vismaz 14 latus. No kurienes ir ņemti šie aprēķini - 117 lati, grūti pateikt, jo, pēc oficiālās statistikas, vidējais ģimenes ienākums 1994.gadā bija 99 lati. Kā parāda statistika, tad 30% ģimeņu vidējais ienākums ir līdz 80 latiem un 20 procentiem - līdz 100 latiem. Tātad visus šos cilvēkus, lietojot šādu aprēķinu - 4% no 117, jūs varat izskaitīt ārā un atzīt par maksātnešpējīgiem.

Bet bija vēl tādas pārdomas. Kāpēc ir noteikts šāds tarifs un no kurienes ir ņemta līgumā noteiktā konstantā dolāra un lata attiecība? Tur nav 0,5! Līgumā ir noteikts, ka dolārs pret latu mainās ar 0,78. Komisijā mēs nekādi nevarējām saprast, kāpēc neviens mums to nevarēja atbildēt. Tagad es noliecu galvu Bērziņa kunga, "Lattelekom" valsts pilnvarnieka un valdes locekļu priekšā, kurš atsūtīja paskaidrojumu uz šo manu jautājumu. Un paskaidrojums ir satriecošs. Un es varu teikt, viņš ir izracis blakus mums citiem "reālo kapu" Einaram Repšem, jo Bērziņa kungs - Latvijas izcelsmes angļu speciālists, ir uzrakstījis ļoti vienkārši, ka šāda lieta un šāds kurss ir noteikts tāpēc, ka lata reālā vērtība Latvijā visu laiku pazeminās, jo Amerikā inflācija ir 4%, bet Latvijā - 34%. Tāpēc viņi ir spiesti ņemt to vērā. Un viņi uzskata, ka lata pārdošanas vērtība

atbilstoši valūtas kursam nav tā reālā vērtība valstij, kurā tā ir nacionālā valūta. Varbūt, kolēģi, tagad visi kopā padomāsim par to, kā tas ir iespējams un kāpēc ir izveidojusies tāda situācija?

Arī Valsts kontroles komiteja ir bijusi ļoti korekta un viennozīmīgi atzinusi, ka situācija ar "Lattelekom" naudu veidojas traģiska. Es jums atļaušos nocītēt: "Projektētais kapitālieguldījumu apjoms desmit gados - 613 miljonu dolāru. Tas vairākkārt pārsniedz "TILTS Communications" ieguldījumu - 160 miljonu dolāru. Starpību iecerēts segt ar ārējiem aizņēmumiem un investīcijām. Tātad šie 452, 7 miljoni dolāru - aizņēmums un investīcijas - būs jāsedz no peļņas. Valsts kontroles komiteja tā atzīst. Faktiski vajadzība ir ievērojami lielāka, jo par aizņemtajiem līdzekļiem ir jāmaksā arī procenti. Kā galvenais naudas ieguves avots ir minēta palielināta maksa par sniegto pakalpojumu, šajā gadījumā - par tarifu. Bet izrādās, ka komiteja nav saņēmusi pilnu informāciju par to, kā tiks aprēķināti tarifi. Valsts kontroles komiteja mums paskaidroja sīkāk, ka saskaņotie tarifi, tātad tas, ko es jums teicu, katru ceturksni tiks mainīti atbilstoši vispārējam inflācijas koeficientam un lata devalvācijai.

Tātad vispirms Valsts kontroles komiteja paskaidro par lata devalvāciju, ko atbalsta "Lattelekom". Un, otrkārt, ka tarifi augs reizē ar inflāciju. Man interesē: kuram alga valstī aug reizē ar inflāciju? Vai pensija aug reizē ar inflāciju? Kas vēl pieaug? Kādi ieņēmumi vēl? Vai bērnu pabalsti pieaug reizē ar inflāciju? Bet telefona tarifi pieaugs reizē ar inflācijas izmaiņām katru ceturksni.

Līdz ar to es gribu kolēģus aicināt pārdomāt reālo situāciju, kāda ir valstī, kāda tā ir izveidojusies ar telefona tīkliem, un atbalstīt komisijas lēmumu. Līgums nav jālauž, bet līgums ir krietni jāpārskata. Un pirmais un svarīgākais ir jautājums par 5% peļņu, iepērkot iekārtas no ārzemju monopolfirmām. Šā punkta obligātu pārskatīšanu kategoriski pieprasīja Kulberga kungs, kad bija atnācis uz mūsu komisiju, jo citādi Latvijas ražotājam telefonizācijas tīklā neiekļūt.

Ir vēl atsevišķi punkti arī par tarifiem. Tāpēc man ir lūgums: "Kolēģi, kuri nestrādāja komisijā, it īpaši tie, kuri Saeimā ienāca pēdējā brīdī, atsauciet savu parakstu un noņemiet šo lēmuma projektu, jo citādi mēs par katru komisiju sāksim rakstīt 5-6 lēmuma projektus, ja sadalīsimies pa 10 deputātiem lielās grupās. Izdomājiet un pārskatiet vēlreiz komisijas lēmumu! Lūdzam jūsu atbalstu."

Sēdes vadītājs. Deputāt Kiršteins, vai jūs izmantosit 8 minūtes, jo pēc tam mums ir jābalso. Lūdzu!

A.Kiršteins (LLNK).

Godājamais Prezidij! Godājamie deputāti! Es saprotu, ka mums ir divas lietas. Tātad viena lieta, ka mums nevajag neko, kas ir saistīts ar moderno infrastruktūru. Un otrs, kā es sapratu no dažādiem rakstiem, - un tas arī šeit tika pieminēts, - ka visas organizācijas - sabiedriskās un politiskās - dalās divās daļās. Un arī ziedotāji dalās "labajos" un "sliktajos". Es gan neesmu redzējis sarakstu, bet man ir skaidrs, ka visi tie, kas ir ziedojuši LLNK, ir nekur nederīgi blēži, bet visi tie, kas finansē organizāciju "Saimnieks", - tie ir kristāltīri eņģeļi.

Es mēģināšu varbūt nedaudz paskaidrot savu tēzi tuvāk tālākajā gaitā, bet man ir skaidrs, ka viss, kas ir saistīts ar pakalpojumu eksportu kādreiz, bija slēpts - Latvijā slepens, un tas viss atradās Maskavas pārziņā. Tādi ir dzelzceļa ienākumi, noliktavas preču sadalīšanai, ostas, avioliņijas, tātad viss, kas ir saistīts ar pakalpojumu eksportu, bija slepens. Un kā tāds tas ir arī daudzu bijušo padomju ekonomistu aprēķinos, tas vispār netiek ieskaitīts. Latvijā ekonomisti nezina, ka čehu tirdzniecības bilances deficīts vienā mēnesī ir 400 miljoni, bet viņi sedz to no tūrisma ienākumiem, tāpat kā Latvija var segt no pakalpojumu eksporta. Tas, ka šīs ostas daudziem traucē šeit, tas ir skaidrs, bet neviens taču neteiks: "Nost ar Latvijas ostām! Nost ar modernu

infrastruktūru! Nost ar telekomunikācijām!". Pagriezīsim šo lietu drusciņ savādāk! Viss jau ir labi. Bet saprotiet, nāks kaut kāds neredzēts padomju inženieris, kas ir beidzis 1960.gadā padomju skolu ar rokas griežamu telefona aparātu, un viņš pārsniegs "Alkatel", kurš gadā tikai zinātniskiem pētījumiem vien ziedo 3 miljardus dolāru. Mums ir vesela rinda "sprigulišu" - šie izstrādātie nacionālie projekti, kuru princips ir viens un faktiski ir izsakāms divos teikumos - savākt pēc iespējas vairāk depozītu un labākajā gadījumā, teiksim, par kaut kādu trešo daļu vērtības pārdot to visu Krievijas bankai, pa ceļam ieraujot kādus 100 miljonus; sliktākajā gadījumā - paņemt 80% uzreiz un pazust uz neatgriešanos. Es pagaidām nevienu liela mēroga nacionālo projektu neesmu redzējis, bet es ceru, ka drīz mēs "Neatkarīgajā Cīņā" žurnālista Zalūkšņa rakstos to visu izlasīsim.

Tagad nākošais. Skaidrs, ka Latvija ar savu ģeogrāfisko vietu ir nostājusies, teiksim, starp Krieviju un Atlantijas okeānu un pinas te visiem pa kājām. Un ļoti precīzi to ir formulējis izcils autors, diemžēl jāsaka - putrotājs, Bojāra kungs, kurš saka tā: "Bet vēl septiņus gadus (es citēju no "Neatkarīgās Cīņas") mēs taču varējām izmantot vecos VDK kabeļus". Nu te taču viss ir pateikts. Nu prīmā! Vecie VDK kabeļi - lēti, labi, jāmaksā nekas nav. Tas, ka telefoni pļerkst un atslēdzas no datoriem, tas ir normāli. Kādēļ gan vispār mums dators ir vajadzīgs? Mēs taču esam, zināt, pieticīga tautiņa, mums nevajag datorus, un es saprotu, mums viņu nav arī uz robežas. Mašīnu nozog un pazūd - visi gali ūdenī. Un arī nebūs. Bet tas arī nav tik svarīgi.

Tātad, vārdu sakot, no visa teiktā es sapratu, ka Latvijai nevajag pirmās šķiras telekomunikāciju projektu. Tas nu man ir skaidrs, ka mēs vēl varam iztikt lēti, labi un kaut kā kulties cauri tos septiņus gadus, bet pēc tam - kaut vai ūdens plūdi. Tad būs pavisam cita Saeima un valdība.

Nākošais. Es, protams, ticu Lucāna kungam un, kā jau teicu, es ļoti ticu arī "Neatkarīgajai Cīņai" jeb tagad "Neatkarīgajai Rīta Avīzei", bet nav skaidrs viens. Ja mums ir tik daudz labu projektu, tad kāpēc visa šī "kreisā fronte" neliekas ne zinīs par tiem 20 projektiem, kuri vispār netiek realizēti. Es jums dažus nosaukšu, cienījamie kungi! Nevienu neuztrauc mūsu izcilo speciālistu radītais, kā jau es teicu, teiksim, bankas "Baltija" depozītu grandiozais projekts, ko, starp citu, "Neatkarīgā Cīņa" pašreiz ļoti aizstāv un arī slavē, ka tas viss labs bijis, bet kaut kādi ļaunprāši tagad grib nogremdēt to visu. Tur taču vēl var 5 miljonus iekasēt un tos 400 miljonus atdot... Protams, devalvējot latu. Kāpēc nevienu neuztrauc lieliskie Latvijas dzelzceļi? Tur taču ir milzīgas iespējas visu ko uzlabot. Bet es kaut kā neredzu nevienu deputātu, kas te uzstātos ar tik grandioziem projektiem. Paņemiet šos kredītus un reorganizējiet! Cik daudz runu bija par to, ka nevajag nekādu reorganizāciju aviācijā, nevajag SAS, nevajag tur kaut kādu "Lufthansa"... Vilciens ir aizgājis. Tāpēc, ka ir arī projekts "Tallina" - reģionālais centrs ar simtiem miljonu dolāru ieguldījumu. Banka "Baltija" attīstīja savas avioliņijas un lidos ar kura tur gada lidmašīnu, kuras nekur vairs nelaiž iekšā. Ideāli, saprotiet, - telekomunikāciju nebūs, prāmji nebrauc no Skandināvijas. Piedošanu, brauc "Iļjičs" - visiem tik ļoti dārgais kuģis, kas pieder, izrādās, Sanktpēterburgai, ar balalaikām, un tur visi tie zviedri un skandināvi, kas brauc uz Latviju, tā arī nesaprot, uz kuriem viņi brauc. Bet tas visiem ir ļoti labi, tas visus apmierina, un neviens vispār te nenāk klajā ne ar kādām idejām. Aprakstiet taču šos lieliskos projektus latviešu inženieru vadībā, kur, es saku, ir simtiem neizmantotu iespēju. Es absolūti nesaprotu. Bet nu viens projekts ir radies. Skaidrs, ka viņš nekur neder. Kāpēc? Tāpēc, ka viņu nav iztaisījuši, teiksim, vācieši vai nav uzvarējuši konkursā vācieši vai zviedri. Mēs viņus varētu lamāt kā vēsturiskos ienaidniekus uzreiz, un daudz ko viņiem "pierakstīt". Tagad, teiksim, tur ir briti un somi. Viņus par vēsturiskajiem ienaidniekiem grūti nosaukt. Ne tur tie automāti nopirkti, ne tā nauda ņemta. Advokātiem samaksāti pieci

miljoni, pašmāju advokāti būtu par 5 miljoniem uztaisījuši. Tiesa gan, nederīgu projektu, bet tas jau neko nenožīmē. Nav tik svarīgi!

Tagad tālāk. Protams, lielu uzņēmumu privatizācija - tas ir blefs. Galvenais ir sasniegts - nav ārzemju kapitālieguldījumu. Polija dabūja savā laikā 30 miljonus, kurus viņa norakstīja, un pēc tam dabūja vēl kādus 40 miljardus - nevis miljonus! un šis te ir "Centrāleiropas motors" ar 7% ekonomikas pieaugumu. Bet mums galvenais - lai nebūtu šo kapitālieguldījumu. Mums vajag apkarot infrastruktūru, kapitālieguldījumus, visu pārējo.

Tagad nākošais, ko es vēl gribēju pateikt. Tie ir vietējie ētikas principi. Šodien "Neatkarīgajā Cīņā" es izlasīju vienu grandiozu rakstu, kur ir pateikts, ka "Lattelekom" vadība nekam neder, jo tur ir finansu direktora pavēle - nepirkt datorus, nešķiesties ar naudu, un kārtējais žurnālists tur... kā nu bija... raksta tā, ka tas neatbilst vietējiem ētikas principiem. Es domāju: kas tie vietējie ētikas principi tādi ir? Beigās es sapratu - tas ir tas, ka paņem tos depozītus, nopērk "Mersedes" un pazūd. Bet to es jau pieminēju. Tātad izrādās, ka trūkst naudas, jo, lūk, tur tieši ir pateikts, ka šo rajonu vai nodaļu vadītāji nespēj iesniegt prognozes par naudas plūsmām. Tāpat šie nabaga padomju inženieri. Es domāju, ka jebkurš, kas te atnāktu, - vācietis, polis, ķīniešs vai, teiksim, tibetietis, viņš apmulstu, jo viņš nezina veco PSRS principu - ja ir kaut kas slikts, reizini ar divi un pieliec nulli galā. Visas telekomunikācijas ir "sapuvušas" apmēram 20 reizu vairāk, nekā visos šajos projektos bija uzrādīts. Šie lieliskie padomju inženieri to bija parādījuši. Es pats esmu redzējis sapuvušus telefona stabus, kas ir apgāzušies. Es domāju, ka vislielākajos murgos nevar redzēt tādu stāvokli, kādā ir šīs mūsu telekomunikācijas. Protams, mēs paši to ātri un bez naudas atrisināsim. Es tam tiešām ticu, un lai Dievs to dod nākošajai valdībai. Es ceru, ka tā tiešām būs saimnieks un arī to atrisinās.

Tagad pēdējais, ko es vēl gribēju pateikt. Tātad Vēlēšanu likums...

Sēdes vadītājs. Es atvainojos, cik minūtes jums papildus vajag?

A.Kiršteins. Man? Trīs.

Sēdes vadītājs. Nav iebildes? Lūdzu!

A.Kiršteins. Tātad jautājums - kur tad bija šie lieliskie latviešu inženieri, kad vajadzēja konstatēt, ka šis stāvoklis ir 10 reizu sliktāks, nekā viņš ir? Kur viņi bija?

Nākošais jautājums. Vēlēšanu likumā mēs steidzīgi ierakstīsim... lai gan, ja runā nopietni, tad LNNK bija priekšlikums, ka vajadzētu ieviest šo sistēmu un no valsts budžeta finansēt Vēlēšanu likumu. Jā, pensionāri kliež, ka tas ir dārgi, bet tas nedod iespēju spekulēt, teiksim, dažādiem spekulantiem, ka, lūk, LNNK ir saņēmusi... tiesa gan, ne no "Lattelekom", lai gan arī to "Neatkarīgā Cīņā" iemanījās ierakstīt savā laikā, bet gan no advokātu firmas. Tad varbūt ierakstīsim Vēlēšanu likumā to firmu sarakstu, tās "labās", kuras drīkst finansēt vēlēšanu kampaņu, un "slikto" firmu sarakstu, kuras nedrīkst finansēt vēlēšanu kampaņu? Vai arī pieņemsim likumu, ko mēs ierosinājām, ka Saeima, teiksim, atļauj zināmu summu izlietot visiem vienādi, lai pēc tam iegūtu balsu skaita, vai kaut kā citādi, teiksim, pēc biedru skaita. Bet tad skaidri un gaiši to pateiksim, nevis te nāksim un sacīsim tā: "Redziet, tas birojs ir tajā rajonā, bet tam māsīca ir tur un tur". Runāsim tātad par telekomunikācijām.

Es domāju tā, ka lai jaunā valdība... protams, es ceru, ka tā nebūs LNNK valdība... lai viņa, protams, to visu uzlabo. Bet secinājumi ir tādi. Tātad pirmais. Es gribētu tomēr redzēt vienu lielisku projektu, ko būtu izstrādājusi šī kreisā fronte. Varbūt tas ir... Es zinu tikai vienu - privatizācijas atcelšanas un lata devalvācijas projektu. Lai nebūtu jāatdod tā nauda, kas ir aizņemta no šiem depozītiem noguldītājiem. Es citus projektus te neesmu dzirdējis.

Otrs projekts, ko es esmu dzirdējis, - varbūt vajadzētu atcelt latu un nacionālo valūtu nosaukt par "santīmu", lai viens dolārs būtu 52 santīmi, japāņiem - 8 jēnas, tad eksports būtu fantastisks.

Trešais projekts - ja "Latvijas gāze" un "Latvenergo" turpinās kreditēt visus šo padomju monstrus, tad, protams, mēs nekādu naudu neatradīsim. Ja es ticētu, ka ir projekti, kā beidzot pabeigt šo liela mēroga privatizāciju, tad es ticētu, ka mums ir brīva nauda un ka kredīti nav vajadzīgi, un tad mēs varam modernizēt arī telekomunikācijas. Es šādus projektus pašreiz neesmu redzējis, kā privatizē šos lielos objektus.

Un pēdējais, ko es pateikšu, - mēs, LNNK, atbalstījām (pretēji tam, ko rakstīja "Neatkarīgā Rīta Avīze") šo komisijas ziņojumu kā tādu. Protams, valdībai ir jākontrolē un tā tālāk, bet tagad vilciens jau ir aizgājis. Plus, teiksim, es esmu uzzinājis daudz ko interesantu - ja kāds žurnālists ietaisa 100 tūkstošu lielu parādu, tas nebūtu nekas bīstams - paņemt kredītu, ja viņš tur, teiksim neveiksmīgi ar uzņēmuma darbību ir nodarbojies, jo kaut kā ekonomikai ir jāmacās, bet, ja viņš pārdodas uz visu mūžu šīs naudas dēļ un raksta muļķības, tad man ir žēl šīs avīzes, kas šādas muļķības publicē. Es tagad aicinu, es gribu skaidri pateikt, ka man ir žēl šīs "Neatkarīgās Cīņas", kura nu saucas "Neatkarīgā Rīta Avīze", jo viņa ir kļuvusi par vislatvijas vientiešu muļķošanas tribīni un neko normālu vairs neraksta. Diemžēl. Es ceru, ka tās īpašnieki izdarīs kaut kādus secinājumus.

Un pēdējais. Es, piemēram, vairs negribu balsot par šo, lai gan frakcija nobalsoja, bet man roka neceļas vairs balsot ne par vienu no šiem četriem projektiem. Pirmkārt, tāpēc, kā jau es minēju, ka te es neko labāku neredzu. Otrkārt, tāpēc, ka pēc diviem mēnešiem būs jauna valdība. Skaidrs, ka tā varbūt atradīs lētākus šos aparātus un ka viņi to kontrolēs bez visiem šiem lēmumiem, ko mēs te pieņemām.

Un vēl ko es gribu pateikt. Es domāju, ka mums vajadzētu vairāk uztraukties, kāpēc Vjetnama pēdējos divos gados pārņēma bez kaut kādas iepriekšējas pieredzes Kanādas un Amerikas tekstilrūpniecības tirgu, kāpēc pēdējos divos gados šajā situācijā nauda miljardiem aiziet uz Velsu un simtiem miljonu - uz Igauniju. Kāpēc mūs absolūti neuztrauc tas, ka šī nauda ir pilnīgi apstājusies ceļā uz Latviju? Bet mēs sēžam un fantazējam, kā samazināt kapitālieguldījumus. Paldies par uzmanību. (Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Deputāti Gundars Bērziņš, Tomiņš, Rozentāls, Prēdele, Putniņš, ierosina turpināt sēdi bez pārtraukumiem un starpbrīžiem līdz 35.darba kārtības punkta izskatīšanai. Vai kāds vēlas runāt par šo priekšlikumu? Lūdzu balsosim par šo priekšlikumu!. Balsojam. Lūdzu rezultātu! Par - 16, pret - 31, atturas - 24. Priekšlikums nav pieņemts.

[..]

Latvijas Republikas 5. Saeimas sēde

1995.gada 3.augustā

Sēdi vada Latvijas Republikas 5.Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

http://www.saeima.lv/steno/st_955/st0308.html

Sēdes vadītājs. Labrīt! Lūdzu, ieņemiet vietas! Saeimas 3.augusta sēdi paziņoju par atklātu. **Turpinām izskatīt iepriekšējā sēdē nepabeigto jautājumu. Lēmuma projekts sakarā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai ziņojumu.**

Turpinām debates. Pēteris Tabūns - Latvijas Nacionālā neatkarības kustība. Lūdzu!

P. Tabūns (LNNK).

Cienījamie kolēģi! Sākšu ar pamatnostādni. Jā, Latvijai ir vajadzīga teicama, moderna telekomunikāciju sistēma - un nevis pēc 20 vai 30 gadiem, bet ātri. Skaidrs, ka mēs paši, lai arī kā to gribētu, diemžēl nevaram to paveikt. Diemžēl nevaram. Investīcijas šajā nozarē bija vajadzīgas, valdība tās meklēja, atrada, un tika noslēgts attiecīgais līgums. Ir sācies darbs. Ir diezgan lieli ieguldījumi. Diemžēl jau izjūtam padārdzinājumus telefona izmantošanā, un pastāv draudi, ka par telefona izmantošanu būs jāmaksā vēl vairāk - līdz 4% no nacionālā ienākuma. Es domāju, ka nevajag uztvert sāpīgi to, ka sabiedrība izrāda tik lielu interesi par šā projekta - jā, dārgā projekta - realizēšanos. Pat tad, ja ir pārspilējumi spriedumos, es domāju, ka tas ir ļoti normāli. Es jau sākumā pateikšu to, ka es neesmu un nekad neesmu bijis par līguma laušanu, kā tas daudzkārt ir izskanējis sabiedrībā un pat komisijā. Absolūti ne! Bet līguma attiecīgu pantu grozīšanu gan es atbalstu. Taču mani kārtējo reizi pārsteidz "Latvijas ceļa" deputātu nekonstruktīvā rīcība, lūk, kāpēc. Komisija strādāja četrus mēnešus, godprātīgi pētīja un izpētīja, bet ne līdz galam detaļās, jo mēs, deputāti, nebijām speciālisti šajā sarežģītajā nozarē, tādēļ radās ļoti loģisks secinājums - papētīt vēl papildus, lai nebūtu kļūmīgu secinājumu.

Ko piedāvā pozīcija un pieci deputāti, kas parakstījuši attiecīgo lēmumu, - Panteļejeva kungs, Bunkša kungs, Elferta kungs, Glāzīša kungs un Zvaigznes kungs? Viņi piedāvā lēmumu. Un es esmu pārliecināts, ka viņi nav iedziļinājušies šajā lietā, jo to vienkārši nevarēja izdarīt, jo mēs komisijā vienīgi šos četrus mēnešus klausījāmies visus cilvēkus, kuri ir saistīti ar šo lietu. Lūk, šajā lēmumā rakstīts: pieņemt zināšanai Izmeklēšanas komisijas ziņojumu. Bet ko nozīmē - "pieņemt zināšanai"? To, ka šo ziņojumu ieliks plauktā, lai uz tā krājas putekļi. Lai lietas, tā sakot, iet, kā gājušas! Protams, šeit ir ieviests vēl šāds punkts: divreiz gadā noklausīties "Lattelekom" ziņojumu par darbu. Vēl pāris nenozīmīgu vai maznozīmīgu punktu - un, kā saka, punkts! Komisijas secinājumi viņus īpaši neinteresē. Norakt, tā teikt, un cauri! Galvenais - glābt "mundiera godu", nepieļaut, ka kāds apšaubā kaut punktu līgumā. Tas, kungī, nav nopietni, nav atbildīgi pret valsti - es skaidri un gaiši to saku - un pret iedzīvotājiem, jo līgumā ir punkti, kas Latvijai nav izdevīgi - (par to jau tika runāts iepriekšējā sēdē debatēs) un pat bīstami! Tādēļ tie ir nopietni izanalizējami un novēršami - gan iespēja pazaudēt kontrolpaketi (51%), gan punkti par iekārtu piegādēm, kas ir pilnībā uzticētas ārzemju partneriem un par ko viņiem tiek dota papildu peļņa 5% - bez īpašas izvērtēšanas un bez konkursa, gan nesamērīgi augstie tarifi un likmes "griesti" - 4%, kā jau es teicu, no nacionālā ienākuma, kas mūsu nabadzības apstākļos ir ļoti augsti. Pasaulē to šur tur pieļauj, taču pie mums tas nav pieļaujams, vismaz nav pieļaujams tuvākajos gados.

Es atzīmēju, ka pērn šī akciju sabiedrība, šī SIA, ir guvusi peļņu par 30% vairāk, nekā bija paredzēts sakarā ar valūtas starpību. Bet tarifi diemžēl aug.

Nākamais. Pilnīga vadības nodošana angļiem, modernizācijas plānus vadot, par to desmit gadus maksājot attiecīgi 72 miljonus dolāru. Lielas algas ar visādām privilēģijām. Jāpiemin valsts, tāpat Latvijas rūpniecības neiesaistīšana projekta realizēšanā. Es vēl neesmu pieminējis to, ka līgumā paredzētais lielā mērā nepildās. Par to ir jābūt attiecīgām sankcijām, kas paredzētas līgumā, bet mūsu puse klusē un pretenzijas neuzrāda.

Dažus punktus nosaukšu. Nav vienota attīstības plāna. Diemžēl nav. Laikus netika uzstādīti taksofoni. Mēs zinām, ka bija paredzēti 1400. Tagad gan Rīgas centrā mēs jau tos redzam - vienu daļu, bet netika uzstādīti. Tad vajadzēja iesniegt rēķinu. Diemžēl mūsu puse to nedarīja.

Lauku apvidus radiosistēmas absolūti netiek izveidotas. Pasūtīja "Philips" markas aparātūru, un viens telefons laukos izmaksātu 1000 dolāru. Tad saskiet, kurš no zemniekiem un cik daudz šādu telefonu, tik dārgu, varētu iegādāties?

Norēķinu centrs. Vai ir norēķinu centrs? Nav norēķinu centra. Vai tehniskā auditorpārbaude ir organizēta? Nav.

Par darbavietām. Bija runa, ka palielināsies darbavietu skaits. Diemžēl tas samazinās. Šogad ir paredzēts atbrīvot no darba 800 cilvēku. Nav pieslēgtas 20 000 jaunas ciparu līnijas. Tātad - neizpilde. Un līgums paredz attiecīgas sankcijas - finansiālas sankcijas. Saskiet, nosauktie "Latvijas ceļa" deputāti, vai tad drīkst aprobežoties ar "pieņemt zināšanai"? Šo līgumu ārzemnieki slēdz ne jau tādēļ, lai kā "labie onkuļi" mums sniegtu kaut kādu dāvanu - tas maksā ļoti dārgi, - bet, kā jau biznesā, protams, lai nopelnītu. Ja kolēģus tas neinteresē, varbūt man, cienījamais sēdes vadītāj, aiziet no tribīnes? (Zālē liels troksnis.)

Sēdes vadītājs. Sēdes vadītājs par interesi vai neinteresi atbildēt nevar, bet par klusumu gan. Aicinu deputātus būt klusākiem!

P.Tabūns. Tas jau arī ir tas... Jo daudziem jau laikam ir skaidrs... Tā, kā rakstīts šo deputātu attiecīgajā lēmumā. Es turpinu.

Tātad mums neviens negrasās dot dāvanas. Nu tad mēs darīsim tā, lai šo telekomunikāciju sistēmu mēs iegūtu, protams, bet ar izdevīgiem noteikumiem - ar pēc iespējas izdevīgākiem noteikumiem, nevis bārstot miljonus pa labi un pa kreisi: gan jau iedzīvotāji un nākamās paaudzes atmaksās un atlīdzinās! Tas iztukšo maciņu, un par to ir jādomā.

Paziņojumā, ko parakstījis satiksmes ministrs Gūtmaņa kungs, - ieskatieties dokumentā nr. 459! - ir rakstīts 2.lappusē: "Latvijas valdībai nav pienākums, bet tikai tiesības pārdot savu daļu, un tā var kaut šodien paziņot, ka nepārdos savu daļu ārzemniekiem." Lūk, to arī prasa komisija. Jāizdara šāds labojums. Kāpēc tad noliegt to? Turpat rakstīts, ka konsorcijs "TILTS" neesot nekādas ekonomiskas intereses iegādāties šo daļu, tas ir, Latvijas daļu (51%), jo likums par telekomunikācijām, attiecīgais 1992.gada lēmums par telekomunikāciju principiem to neļaujot.

Pirmkārt, ekonomiskas intereses ir, Gūtmaņa kungs. Otrkārt, starptautiskie līgumi ir prioritāri salīdzinājumā ar Latvijas likumiem par telekomunikācijām.

Un vēl. Šā dokumenta 3.lappusē ir izteikts satiksmes ministra Gūtmaņa kunga viedoklis. Es palasīšu: "Satiksmes ministrija kopā ar "Lattelekom" meklē projekta realizācijas optimālos ceļus un ir gatava iesniegt", - ieklausieties! "līgumpartneriem arī Saeimas akceptētus priekšlikumus par līguma grozīšanu vai papildināšanu. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas lēmuma projektā ir ierosināts risināt jautājumus par valdības komandas papildināšanu, projekta palētināšanu, kredītu ņemšanas ierobežošanu, abonentu tarifu kontroli un citus. Tie ir svarīgi un aktuāli jautājumi." Lūk, tā raksta Gūtmaņa kungs. Tātad satiksmes ministrs ir gatavs iesniegt līgumpartneriem, tātad ārzemniekiem, Saeimas akceptētus priekšlikumus par līguma grozīšanu un piekrist šim variantam vai papildināšanai. Ja reiz tā saka ministrs, tad es saprotu, ka viņš atzīst, ka pamats tam ir. Un tam piekrist arī daudzi no "Lattelekom" vadītājiem un viņu padomniekiem juridiskajos jautājumos. Bet iesniegumā, šajā "Latvijas ceļa" deputātu lēmumā ir sacīts: Viss ir kārtībā!

Man šajā sakarā jāsaka, ka šīs rindkopas beigās Gūtmaņa kungs diemžēl aplami ir secinājis kaut ko citu - ka jaunas komisijas izveidošana nav nepieciešama. Es nolāsīšu šo vienu teikumu: "Diemžēl, neskatoties uz to, ka komisijai, kas strādāja vairāk nekā trīs mēnešus, tika iesniegti dokumenti vairāk nekā 600 lappušu apjomā, ka tika noklausīti 20 speciālisti, komisijas locekļu priekšlikumi nav pietiekami konkrēti. Tāpēc Satiksmes ministrija uzskata, ka jaunas komisijas izveidošana nav nepieciešama."

Bet, Gūtmaņa kungs, jūsu rakstītais, ka tie ir svarīgi un aktuāli jautājumi, liecina, ka papildu komisija, precīzāk - darba grupa, ir tieši vajadzīga, lai konkretizētu, lai precīzi uzrakstītu un vispirms atrastu tos punktus, kuri ir jākorģē. Un tas, ka komisijas locekļu priekšlikumi nav pietiekami konkrēti, tieši apliecina, ka šāda grupa ir vajadzīga, lai darbu pabeigtu un lai mēs iegūtu patiesu vērtējumu.

Mans secinājums...

Sēdes vadītājs. Cik jums vēl laika, lūdzu, vajag?

P.Tabūns. 2. minūtes.

Sēdes vadītājs. Nav iebildes deputātiem? Lūdzu!

P.Tabūns. Mans secinājums ir tāds, ka Latvijas puse ir pārāk delikāta, kautrīga, lai saviem partneriem prasītu to, kas ir paredzēts līgumā, prasītu pildīt līguma pantus, un, ja nepilda, prasītu par to attiecīgu atlīdzinājumu. Un Latvijas puse no tā tikai iegūtu.

Es varētu minēt daudz faktu un pierādījumu nupat sacītajam komisijas protokolos, kur ir visu šajā līgumā iesaistīto personu izteikumi un tā tālāk, viss ir ļoti precīzi rakstīts. Tāpēc es neaizkavēju jūsu uzmanību. Mēs, komisija, ļoti nopietni strādājam, un šie secinājumi, kas ir izdarīti komisijas lēmumā, es domāju, ir patiešām optimāli un pieņemami. Un tāpēc es ierosinu atbalstīt komisijas lēmumu, lai pēc tam izveidotā darba grupa precizētu mūsu komisijas slēdzienu, izdarītu papildinājumus vai atteiktos no attiecīgajiem punktiem vai kāda punkta šajā lēmumā, un tā rezultātā telekomunikāciju sistēma Latvijā taptu ātrāk, labāka un mazāk sāpīgi skartu iedzīvotājus. To rosinu darīt mūsu, nevis ārzemju partneru labā un esmu pārliecināts, ka viņi - ārzemju partneri - sapratīs, ko mēs vēlamies, kāpēc un ka viņi piekritīs šiem attiecīgajiem grozījumiem šajā līgumā. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Larisa Laviņa - "Līdztiesība". Lūdzu! Pēc tam - Bordāns.

L.Laviņa (L).

Cienījamie kolēģi! Es domāju, ka tas, ka mēs šeit pēc ilga laika, strādājot un kaislībās laiku pavadot, beidzot esam nonākuši līdz lēmuma projekta pieņemšanai par "Lattelekom" darbības izvērtēšanu, liecina arī par ko citu. Par to, ka šeit zālē sēdošie un arī tie, kas kādreiz sēdēja pirms mums šajā zālē, nav bijuši vienaldzīgi pret šīm te "Lattelekom" attīstības vai neattīstības lietām.

Un "Lattelekom" darbības izvērtēšanas komisijā nepārprotami atklājās skaitļi un fakti, kas liecina, ka mēs runājam ne tikai par ekonomiskām lietām, par valsts telekomunikāciju modernizēšanu, bet esam spiesti runāt arī par to, ka "Lattelekom" savā laikā ir finansējusi priekšvēlēšanu kampaņu, atvēlot 40 tūkstošus dolāru tagadējai Saeimas LNNK frakcijai un 60 tūkstošus dolāru "Latvijas ceļam". Tāpēc nebūt nav tik viennozīmīga šeit zālē sēdošo attieksme un mēs runājam par visu ko, piemirstot, ka mums ir jāatrisina stratēģiski svarīgas valsts nozares tālākā pastāvēšana un attīstība.

Kas attiecas uz līgumā minēto modernizācijas plānu, tad visiem, manuprāt, ir saprotams, ka līguma prasību lielākā daļa gluži vienkārši nav izpildīta. Un arī argumenti par to, ka tas viss notiek un notiks arī nākotnē, ar faktiem neiztur nekādu kritiku, jo netika pieslēgti 20 tūkstoši jauno ciparu līniju, tas ir, 20 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju netika nodrošināti ar telefona sakariem. Pašreizējā brīdī ir pieslēgta tikai 1/10 daļa no pagājušā gada plāna. Ja jau mēs neesam tikuši galā ar pagājušā gada līgumā paredzētajiem uzdevumiem, tad kāds ir pamats domāt, ka tas viss tiks atrisināts pēkšņi pēc mūsu šīm te diskusijām un pozitīva lēmuma pieņemšanas šeit, Saeimā.

Interesanta ir visa attīstības vēsture, un jau 1994. gada martā Zinātņu akadēmijas ekspertu dotajā slēdzienā, kas tika izdarīts profesora Gulāna vadībā, ir nepārprotamas norādes uz likumu pārkāpumiem, uz Latvijas valsts interešu ignorēšanu un uz "Lattelekom" darbības nopietnu izvērtējumu. Šinī ekspertu slēdzienā cita starpā ir teikts: "Nesaprotama un nepieņemama ir "Lattelekom" pilnīga nodošana "TILTS

Communications" pārvaldīšanā, turklāt neparedzot tā materiālo atbildību par sistēmas funkcionēšanas tehniskajiem, bet it īpaši ekonomiskajiem rezultātiem. Nododot vadību "TILTS Communications" ziņā, Latvijas puse piekritusi veidot vadības komandu no 38 ārzemju speciālistiem, kas pārņem visu galveno "Lattelekom" struktūru vadību, piekrītot uz Latvijas rēķina maksāt viņiem fantastiskas, vadoties pēc vietējiem apstākļiem, algas. Vidējā mēneša alga 1995. gadā - 17 760 dolāru un 2003. gadā - 41 580 dolāru. Tātad jau sākuma stadijā šo pieaicināto ārzemnieku alga apmēram 20 reizi pārsniegs Latvijas Valsts prezidenta atalgojumu. Katram no šiem speciālistiem Latvija nodrošinās jaunu, ik pēc trim gadiem nomaināmu, vieglo automobili. To iegādei vadības līguma darbības laikā būs jāizlieto no 2,5 līdz 3 miljoniem dolāru, neskaitot ekspluatācijas izdevumus. Un kopsummā šī vadības nodošana ārzemju konsorcijam Latvijai izmaksās apmēram no 67 līdz 68 miljoniem dolāru (algas plus automobiļi). Šīs summas jāuzskata par tīro zaudējumu, jo Latvijā ir pietiekami kvalificēti speciālisti, kas reāli vadītu šo sistēmu un nodrošinātu tās saprātīgu modernizāciju. Par to liecina "Lattelekom" sakaru līdzekļu rūpniecības un speciālistu sagatavošanas sistēmas darba rezultāti iepriekšējos gados. Pat bez šādas pieredzes noraidāma nihilistiskā dogma, ka pašu tauta ir mazāk spējīga nekā citas vidēji sarežģītu projektu realizācijā."

Un mēs jau zinām, ka uz "Lattelekom" nemitīgi ierodas viesstrādnieki jeb vieslektori, kas mūsu darbiniekiem māca ābece patiesības, ko viņi mācījušies savulaik mūsu augstskolās otrā kursa līmenī.

Un interesanta ir arī tāda lieta, ka finansu direktors raksta pieprasījumu valsts pilnvarojumam: "Sakarā ar to, ka Latvijas likumdošanā nav paredzēta kārtība, kādā atmaksājamas komandējumu izmaksas ārzemju partneriem, kuri nesaņem samaksu par darbu Latvijā, lūdzu izskatīt un pieņemt pozitīvu lēmumu par ārzemju komandējumu apmaksām Latvijā." Direktoru valde tiek lūgta pilnvarot finansu direktoru iepriekš katru mēnesi apstiprināt nozīmīgākos ārzemju komandējumus ārzemju speciālistu sarakstam, uz kuriem tas attiecas, un tam ir jābūt pievienotam šai pilnvarai. Līdz ar to mēs redzam, ka te parādās arī tādi momenti, kas nebūt nav paredzēti "jumta" līgumā, bet tie katrā ziņā ir izpildīti un samaksāti.

Par visām šīm lietām ļoti labi bija informēta arī Latvijas puses Direktoru padome. Savulaik Videnieka kunga vadībā, jūtot un secinot, ka 1994. gada otrajā pusē "TILTS Communications" vadība līdz pat 1994. gada septembrim nespēja nodrošināt akceptējamu uzņēmuma vienotas attīstības plānu kopā ar desmit gadu finansu plānu, latviešu-somu-angļu vadošie darbinieki un eksperti 1994. gada septembrī un oktobrī Videnieka vadībā izanalizēja modernizācijas plāna gaitu, tā izmaksas un rezultātā deva priekšlikumus projekta un investīciju efektivitātes celšanai, attiecīgi par 1994. gada un 1995. gada rādītājiem iegūstot 35 miljonu latu ekonomiju. Ar šādiem priekšlikumiem tika ieteikts atteikties no ļoti dārgām iekārtām, piemēram, "Philips", lauku radio sistēmām, kas katram Latvijas zemniekam izmaksātu 1 000 dolāru par līniju, atrodot tā vietā alternatīvas, kā samazināt uzstādāmo ļoti dārgo taksofonu un to kabīņu skaitu, jo nebūt ne visi šie taksofoni Latvijas apstākļos ir vajadzīgi. Bija arī ieteikums - kārtīgi izpētīt tirgu, bet galvenais - maksimāli nodrošināt jauno līniju pieslēgšanu, kā arī vecajām analogajām līnijām nodrošināt tiešos starptautiskos sakarus.

Ar šiem galīgajiem aprēķiniem un iespējamo līdzekļu ekonomiju 1994.-1995. gadā tika iepazīstināta "TILTS Communications" Direktoru padomes puse, bet 1994. gada 14. oktobrī uz Londonu tika izsaukts Videnieka kungs, kam sekoja mūsu ministra Gūtmaņa kunga vēstule par Videnieka atbrīvošanu no amata pēc "TILTS Communications" pieprasījuma.

Ir interesanti, ka mēs šeit runājam par Latvijas valsts neatkarību. Man gan liekas, ka tā ir vislielākā atkarība, ja lēmumu par mūsu vadošo uzņēmumu vadītāju pieņem Londonā

un akceptē Rīgā, nevis otrādi. Un vēl ir interesanti... Man arī palicis atmiņā liela sakaru speciālista Rozīša kunga teiktais mūsu Saeimas izmeklēšanas komisijā, ka ar šo te tā saucamo modernizācijas projektu mēs esam nonākuši tiktāl, ka Latvijas telekomunikāciju sistēmu ir pilnībā iespējams kontrolēt no Londonas. Arī par to mums šeit vajadzētu runāt un par to mums arī šeit vajadzētu domāt, ja mēs esam nopietni ieinteresēti Latvijai stratēģisku nozaru attīstībā un to pakļautības saglabāšanā. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. "Latvijas ceļa" deputāts Bordāns, pēc tam - Edvīns Kide.

J.Bordāns (LC).

Godātie kolēģi! Gribētu izteikt dažus secinājumus, kas man ir radušies, strādājot par Izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāju, un es vēlētos arī jums izteikt savu viedokli par "Lattelekom" problēmu.

Sākumā es gribētu pateikt, ka, manuprāt, lielā mērā toni, kādu izvēlas katrs no šeit runājušajiem, nosaka tas, kādu ekonomisko koncepciju viņš atbalsta savā darbībā, tas, kādi viņam ir uzskati par to, kādai būtu jāveidojas Latvijai nākotnē. Es gribētu arī teikt, ka šāda atšķirība uzskatos nav tikai politiķu vidū, ko mēs redzam šeit, Saeimā, bet arī speciālistu vidū - konkrēti sakaru speciālistu vidū. Tāpēc gan komisijas darba gaitā, gan arī presē es esmu vērojis, ka arī speciālisti sakaru jomā, kurus nevar uzskatīt par amatieriem, jo vairāki no viņiem ir ieguvuši zinātnisko grādu, ir galēji pretējos uzskatos attiecībā uz "Lattelekom" projektu. Šajā sakarā es nocītēšu laikraksta "Sakaru Vēstis" 1994. gada marta numurā publicētos viedokļus. Šeit ir īss pārpublicējums no avīzes "Dienas Business" un tas, ko saka VEF ģenerāldirektors Edvīns Laucis un Latvijas Sakaru institūta direktors Leonīds Misulovins. Lauča kungs uzsver, ka Latvijā šodien pirmajā vietā ir revolucionārs lozungs - graut lielos rūpniecības uzņēmumus, jo tie taču ir orientēti uz Austrumiem.

Protams, ir ļoti patīkami, ja topošo biznesmeņu rīcībā būs modernākais telekomunikāciju tīkls pasaulē, bet cik tas reāli maksās, par kā naudu tas tiks pirkt un kas sagaida Latvijas tīklu pēc 20 gadiem monopoldarbības laika beigās? Viņš arī uzsver, ka satiksmes ministra un ekonomikas ministra parakstītajā līgumā ar konsorciju "TILTS Communications" Latvijas telekomunikāciju rūpniecība ir padarīta atkarīga no ārzemju firmu piedāvājumiem tirgus attiecību ietvaros.

Un otrs viedoklis. Leonīds Misulovins, kā jau es teicu, ir Latvijas sakaru institūta direktors. Konkursa gaitā "cīnījās" divas koncepcijas. Viena paredz Latvijā izveidot modernāko elektronisko ciparu sakaru sistēmu astoņos gados, otra - veco sistēmu "pielāpīšanu". Latvijas apstākļos, ņemot vērā kompakto teritoriju un diemžēl sociālisma atstāto slikto tīklu un veco centraļu slikto tehnisko līmeni, variantam ar forsētu visas valsts sakaru sistēmas digitalizāciju ir redzamas priekšrocības. Latvijas sakarnieku un to speciālistu, kuri būtu iesaistīti šī projekta realizācijā, tehniskais līmenis līdzināsies pasaules līmenim. "Vāroties savā sulā" īsā laikā tas nekad nevarētu notikt. Saistībā arī ar šādiem viedokļiem, raugoties no šādas robežšķirtnes, daudzu Izmeklēšanas komisijas locekļu viedokļi nebija vienprātīgi un brīžiem, kā to varēja manīt arī pēc ziņojumā ietvertajām tēzēm, bija krasi atšķirīgi. Taču es gribētu uzsvērt, ka komisija galu galā nonāca pie galīgā rezultāta, kas tika atspoguļots ziņojumā un ietverts tēzēs, - līgums nav laužams. Līgums nav traktējams kā Latvijai skaidri neizdevīgs un paverdzinošs, un vairākas pirmajā gadā paredzētās darbības no "Lattelekom" puses nav izpildītas.

Mani uzskati, ko vajadzētu turpmāk darīt: pirmkārt, lai mūsu runas neizklausītos un nekļūtu vienkārši par populistisku uzstāšanos pirmsvēlēšanu cīņā, bet tiešām būtu orientētas uz Latvijai visizdevīgāko veidu, būtu jāievēro tas, ka mēs nevaram par juridiski definētām lietām runāt abstrakti un runāt absolūti nekompetenti. Un tāpēc es

nocitēšu atsevišķas vietas no "jumta" līguma, kuras dažādu apsvērumu dēļ vairākkārt nekur netiek publicētas, nekur netiek uzrādītas un par to netiek runāts.

Es pilnīgi saprotu Latvijas iedzīvotājus, kuri ir pilnīgā neizpratnē, kā šādus dokumentus var parakstīt Latvijas valdība un kas notiks ar Latvijas sakaru sistēmu un Latvijas rūpniecību.

Tātad - ko tad īsā kopsavilkumā nosaka "jumta" līguma noteikumi? Tās būtu konsorcijs "TILTS Communications" saistības, kas ir ietvertas 3.2., 8.1., 8.2.pantā. "TILTS" pamatkapitālā iegulda 60 miljonus ASV dolāru. "TILTS" veicina 240 miljonu lielu kapitālieguldījumu izmantošanas programmu. "TILTS" sedz bez atlīdzības samaksu par projekta izstrādāšanu un sniedz izpildes garantiju. "TILTS" veic attiecīgajā pantā paredzētos uzdevumus, kur ir ietverti visi ar modernizāciju saistītie pasākumi, izpildiekārtu piegādes. Bez tam "TILTS" apgalvo, ka viņš var uzņemt risku ieguldīt investīcijas "Lattelekom" uzņēmumā. Šis teikums pilnīgi pierāda to, ka mēs nevaram, ka Latvija nav atbildīga par to, ka konsorcijs "TILTS" kaut ko nav aprēķinājis, ka viņam šobrīd ir nepieciešamas lielākas izmaksas, nekā tās bija paredzamas. No tā ir jāsecina, ka nevis Latvija cietīs zaudējumus, bet Latvija ir piesaistījusi tādu ārvalstu partneri, kurš ar savu parakstu ir apliecinājis, ka viņš veiks visas nepieciešamās investīcijas, ka viņš radīs iespējas atrast šīs investīcijas, ieguldīs tehnoloģiju, lai tādējādi izpildītu visus "jumta" līgumā paredzētos noteikumus. Ja jebkuru no šiem noteikumiem "Lattelekom" neizpilda, "TILTS" uzņemas par to atbildību. Kas šajā gadījumā mums, Latvijai, ir izdevīgi? Tas, ka atšķirībā varbūt no daudziem citiem monopoluzņēmumiem, ja mēs runājam par "Latvijas gāzi" vai par jebkuru citu Latvijas enerģētikas nozari, projekta neizpildīšanas gadījumā mēs zinām, no kā mēs varam prasīt atbildību, kur ņemt līdzekļus un to, ka tie nav obligāti ņemami no tarifu izmaksām, bet tādos gadījumos, kad nav izstrādāta konkrētas nozares attīstības programma, kaut vai, piemēram, enerģētikā, jebkuras izmaksas būs jāsedz nemitīgi no tarifu paaugstināšanas, un mums jebkurā gadījumā vajadzēs pieprasīt, tiks pieprasītas no iedzīvotājiem šīs piemaksas, kaut kāda veida papildu darbība un tamlīdzīgi. Šajā "Lattelekom" gadījumā nekas tamlīdzīgs nav nepieciešams, jo ir konkrēts projekts un konkrēti noteikumi, kur ir konstatēts, kādā veidā tiek piesaistītas investīcijas un kādā veidā tās tiks atmaksātas.

Vēl nedaudz par garantijām, kuras iegūst Latvija. Līguma noteikumos ir teikts, ka "TILTS" mātes uzņēmums garantē saistību izpildi ar savu kapitālu, nevis tā, kā daudzreiz tika apgalvots, ka "TILTS" atbild tikai ar 45 000 ASV dolāru lielu kapitālu, kas ir inkorporēts Dānijas uzņēmumā.

12.2. pants, manuprāt, ir ļoti būtisks. Gadījumā, ja "Tilts" būtiski pārkāpj līgumu, Latvijas Republikai un "Lattelekom" ir tiesības uz izpildes garantijas pamata izvirzīt prasību, un tad "TILTS" ir atbildīgs par zaudējumu atlīdzināšanu.

Vēl pāris atzinumu, ko esmu guvis Izmeklēšanas komisijas darbības laikā. Ja mēs runājam par parlamentāro izmeklēšanu, nevis, es atvainojos, par "matu skaldīšanu", ja runājam, ka ir līgums, kas varēja būt arī labāks, tad ir jāatzīmē daži būtiski, svarīgi fakti. Izmeklēšanas gaitā neatklājās, ka jebkāda Latvijas valsts amatpersona būtu veikusi darbības, kas ir klaji neizdevīgas Latvijas valstij, kas nostādītu to paverdzinošā situācijā, un šādā veidā būtu guvušas sev kādu labumu. Tas ir attiecībā uz korupciju. Tātad, ja šādi fakti nav konstatēti, tad par to mēs nevaram tik vienkārši runāt un šeit no tribīnes apvainot valsts amatpersonas. Es esmu salīdzinoši varbūt nesen šajā namā, bet man tas liekas dīvaini. Varbūt šeit tā ir pieņemts - jebkāda veidā bez pamatotiem faktiem apvainot jebkuru cilvēku. Es savā jurista praksē esmu pieradis, ka to nevar atļauties, jo šajā gadījumā man automātiski būs jāatbild tiesas priekšā un jāsniedz attiecīgi fakti.

Ja runā par turpmākajām nepieciešamajām darbībām, tad, manuprāt, ir nevis jānostāda ļoti bīstamā situācijā "Lattelekom" puse, Latvijas puse uzņēmumā "Lattelekom", stāstot, ka otrs partneris, es uzsveru - partneris, nevis ienaidnieks, konsorcijs "TILTS" izmanto savu darbību, lai krāptu Latviju, lai gūtu nepamatotu peļņu. Šādā veidā Latvija partneri nostāda situācijā, kad viņš būs spiests atbildēt tieši tāpat tiesas priekšā un sniegt zināmu pamatojumu, kāpēc tas ir radies. Un, ja šāda pamatojuma nebūs, tad attiecīgi Latvijai būs jāmaksā konsorcijam "TILTS" par to, ka "TILTAM" ir radušies visi šie zaudējumi, jo nav tālu tas brīdis, kad konsorcijs "TILTS" varēs paziņot, ka viņš tālāk vairs neieguldīs līdzekļus, jo Latvijas valsts vairs nesniedz nekādas garantijas par to, ka viņš varēs realizēt savu projektu.

Ir vairāki panti, kas tiešām nebija izpildīti pirmā gada plānā, un, manuprāt, tieši par to ir jārunā. Ir jārunā par konkrētām lietām, kas nav izpildītas, un jārunā par to, kādā veidā piespiest gan "Lattelekom" visu uzņēmumu, gan attiecīgi abus "Lattelekom" partnerus izpildīt visas projektā paredzētās prasības. Un tas nozīmē, ka ir jādarbojas speciālistiem, jāmeklē visas iespējas un jārod risinājumi. Kālab komisijas ziņojumā nebija konkrēti norādīts, kādi punkti ir jālabo un kādi nav jālabo? Es uzskatu, ka tā nebija tāpēc, ka komisijas locekļi nevēlējās strādāt, ka viņi vēlējās to novelt uz kāda cita atbildības. Manuprāt, šeit vienkārši atspoguļojās tas, ko Parlamentārā izmeklēšanas komisija var izdarīt un ko Parlamentārajai izmeklēšanas komisijai nav pa spēkam izdarīt, arī tas, kas vispār nav viņas kompetencē. Lai spriestu, cik pamatoti ir tarifi, lai spriestu, vai investīcijas ir pamatotas vai nepamatotas, ir jādarbojas speciālistiem un jādarbojas tiem cilvēkiem, kas diendienā strādā šajā uzņēmumā. Un tikai viņi varēs atrast pareizo risinājumu. Pretējā gadījumā politiku spriedelējumi par to, vai mums ir labas vai sliktas ārvalstu investīcijas, noved pie absolūti tukša rezultāta un pie tā, ka mēs esam nelietderīgi zaudējuši milzum daudz laika.

Un, manuprāt, pats galvenais, pēdējais, gan komisijas ziņojumā, gan arī pēc maniem uzskatiem ir tas, ka projekts ir jāatbalsta visiem spēkiem, lai viņš nepārtrauktu darboties, ir jādarbojas tanī virzienā, lai mēs panāktu līguma jebkura punkta izpildi, grozot līgumu vai runājot par šī līguma grozīšanu. Nevar tikai vienkārši runāt, ka mums ir jāgroza līgums, ka mēs tūlīt ķersimies klāt un to darīsim, jo juridiski ir konkrētas normas, kādā veidā to darīt. Bez tam "jumta" līgumā ir paredzēti punkti, pēc cik ilga perioda tiek pārskatīts līgums, kādā veidā komisijas strādā, kādā veidā strādā partneri, tā ka ir jāvadās pēc konkrētā līguma noteikumiem. Un tad mēs varēsim panākt varbūt ne tikai to, kā mēs dzirdam reklāmā, ka "Lattelekom" pietuvina mūs pasaulei, bet arī dzirdēsime to, ka Latgale - Balvi, Rēzekne un vēl attālāki nostūri šajos rajonos tiek pietuvināti Rīgai un līdz ar to arī visai pasaulei. Tāds būtu mans viedoklis, un es lūgtu gan balsojot, gan arī turpmākajiem runātājiem uzstāšanās reizē ņemt vērā, ka mēs šeit esam atbildīgi par to, lai netiktu izteikti klaji nepamatoti spriedelējumi un lai tādā veidā netiktu apdraudēts viss projekts un arī Latvijas attīstība. Paldies.

Sēdes vadītājs. Edvīns Kide - Tautsaimnieku politiskā apvienība. Lūdzu! Pēc tam deputāts Lucāns.

E.Kide (TPA).

Cienījamo Prezidij! Cienījamie kolēģi! Es īsti nezinu, vai mēs jau esam kaut kur nosvinējuši gadadienu, varbūt pat divas gadadienas, kas saistītas ar "Lattelekom" projekta analīzi, ar "Lattelekom" projektu, kas varbūt ir parakstīts vienas stundas vai pat 10 minūšu laikā, bet pēc tam gadu vai divus gan ekspertu komisijas, gan speciālisti, gan politiķi spriež par to, kas ir izdarīts. Un man ir bažas. Mēs pašlaik izskatām "Lattelekom", esam šo laiku patērējuši "Lattelekom" līguma analīzei, šī projekta analīzei, bet, ir iespējams, ka mums stāv priekšā vēl daudz "telekomu", attiecībā uz kuriem mums vajadzēs tērēt enerģiju un konstatēt, ka esam 10 minūtēs vai stundas laikā

parakstījuši nepieņemamus līgumus, kas rada zaudējumus gan valstij, gan tautai. Un tādēļ es negribu šoreiz tik daudz runāt par "Lattelekom" problēmu, bet gan vēlos nedaudz vispārināt mūsu pieeju valstiski un stratēģiski svarīgu objektu privatizācijai, lai novērstu tās bažas, par kurām es tikko kā runāju. Manuprāt, pašlaik ir vērojamas vairākas raksturīgas iezīmes valstiski svarīgu objektu privatizācijā, kas var radīt šādas pašas sekas, kādas ir "Lattelekom" projektam. Un es dažas no tām nosaukšu. Tās būs manā skatījumā.

Privatizācijas aģentūrai pamatā ir tendence un tieksme privatizēt tos objektus, kuri valstij stratēģiski ir ļoti svarīgi un kuri nes valsts kasē ļoti daudz naudas. Visi šie objekti, kuri nes valsts kasē naudu, tie visi "virmo gaisā", ka ir steidzīgi, steidzīgi (tikpat steidzīgi kā toreiz "Telekom") ir jāprivatizē. Pavisam otrā plānā tiek atstāti objekti, kuri sen, sen gaida privatizāciju un kurus varbūt varētu noprivatizēt par vienu latu, diviem latiem, vai piemaksājot klāt, lai šis objekts sāktu darboties un arī valsts kasei nestu naudu. Ja ļoti steidzīgi, bet nepārdomāti noprivatizēs objektus, kuri nes šodien valsts kasei naudu, tad mūsu budžets no tukša pārvērtīsies par pavisam tukšu. Kas tad ir šie objekti? Jūs jūtat, ka gaisā virmo tieksme privatizēt naftas "koridoru", naftas koncernu. Tas jau bija rakstīts avīzē "Dienas Bizness". Aprunājoties ar "Latvijas ceļa" politiķiem, protams, tādas tieksmes izdevās nobremzēt, bet tas ir galvenais objekts, kas nes mums naudu budžetā. Jūs jau redzējāt, ka parādījās privatizācijas objekta... ar steigu notika "Latvijas kuģniecības" privatizācija. Arī to mums, "Tautsaimniekiem", pēc tādiem noteikumiem, kādi tie bija iecerēti, izdevās apturēt, lai izanalizētu situāciju, kāda ir "Kuģniecībā" un kāda "Kuģniecībai" ir saistībā ar banku "Baltija", un lai mēs neparakstītu neizdevīgus privatizācijas noteikumus, un faktiski nelikvidētu un tā teikt, nesadalītu pirmreizīnātajos "Latvijas kuģniecību" kā tādu. Man nācās būt zvejniecības un kuģniecības pārstāvju konferencē, kuru organizēja Privatizācijas aģentūra, un tur tika konstatēts, ka visa zvejas flote, visi pārstrādes uzņēmumi, notiekot stihiskai privatizācijai, nekontrolētai privatizācijai, ir faktiski, tā teikt, sadalīti pirmreizīnātajos, nenes vairs naudu, un faktiski mums tādas zvejas flotes kā nacionālas flotes gandrīz vairs nav. Ja mēs vēl to pašu izdarīsim ar kuģniecību, tad tālāk...

Virmo gaisā tieksme steidzīgi privatizēt "Latvenergo". "Latvijas gāzi" jau privatizē. Varbūt tas ir labi, bet mēs nezinām, kā un uz kādiem noteikumiem, un cik izdevīgi tas ir valstij. Lūk, šādi stratēģiski objekti tiek privatizēti lielā steigā. "Latavio" - tās ir visas gaisa trases, viss gaisa tranzīts, un tas viss jau gaida privatizāciju. Tas, nevis rūpnīcu monstri, kuras vairs nedod nekādus ienākumus. Tas ir pirmais.

Otra iezīme šajā privatizācijas procesā, manuprāt, ir tāda, ka privatizējot pamatā tiek ievērotas dažādu politisko grupējumu un kompāniju intereses, bet es nekādi nesaredzu, ka tiktu ievērotas valsts intereses. Par to liecina tas, ka šodien dažādi politiski parlamenta grupējumi diametrāli pretēji spriež kaut vai par "Lattelekom" projektu. Diametrāli pretēji! Un šeit ir skaidri redzamas intereses. Jūs atceraties, kā Tautsaimnieku politiskā apvienība cīnījās, lai vismaz uz laiku "Unibanka" šajā finansu krīzes situācijā paliktu valsts rīcībā kā instruments finansu krīzes pārvarēšanai un valsts interešu realizācijai. Bet politiskie spēki šo jautājumu noraidīja, teica, ka nevajag to skatīt šeit parlamentā. Tas liecina, ka nav lobija valsts interesēm, ir lobijs kompāniju interesēm, ir lobiji dažādām... Lobijs nav slikts, bet ir jābūt lobijam arī valsts interesēm. Man šķiet, ka Tautsaimnieku politiskā apvienība ir palikusi viena no tām, kas ir zināms lobijs valsts interesēm. Tā nav abstrakta valsts lieta, tas ir valsts maks, - un vai šodien ir ko izmaksāt tautai pensijas vai algas no šā valsts maka? Vakar es skatījos, kā pie Ministru kabineta piketē par "Latvijas gāzes" privatizāciju. Maznodrošinātie jau sāk skatīties, kas notiek ar tiem objektiem, kas viņiem, proti, valsts kasei, dod naudu.

Vispirms mums, Saeimai, ir jāskata šis jautājums, lai maznodrošinātie, kas varbūt ekonomiku nepārzina, pēc tam dzirdētu, ko mēs par to lemjām.

Tālāk. Ar ko trešām kārtām ir raksturīga Privatizācijas aģentūra? Šie projekti, kas tiek pasniegti, faktiski ir samērā pavisā, bieži vien sastādīti nekompetenti un lielā, lielā sasteigtībā, tā, ka neviens nezina, kurš ir ko parakstījis un vai vispār ir parakstījis. Minēšu piemēru. Tad, kad laikrakstā "Dienas Bizness" parādījās projekts, ka it kā tiks privatizēts viss naftas "koridors" - koncerns, neviens... Jau bija Ministru kabineta noteikumi publicēti, protams, bez parakstiem, bet apakšā parakstījušies bija ekonomikas ministrs un premjers, taču nebija parakstu klāt, tikai tās vietas, ka parakstīts... Tad neviens nezināja, no kurienes tas dokuments parādījies presē. Arī "Telekom" tieši... "Telekom" projekts raksturīgs ar sasteigtību, un "Latavio" projektam arī ir raksturīga tāda pati sasteigtība.

Kāda ir nākamā iezīme stratēģisko objektu privatizācijā? Tā ir tāda, ka noprivatizēsīm "gardākos kumosus", labākos objektus, kas nes valsts kasē naudu, un atstāsim tiem objektiem parādus, ko dzēsīs budžets. Minēšu piemēru. Privatizējot "Unibanku", kā jūs visi zināt, paliek parāds uz mūsu nabadzīgo budžetu - 25 miljoni, bet faktiski ar procentiem - līdz 50 miljoniem!

Sēdes vadītājs. Es atvainojos! Lūdzu, runājiet par tēmu!

E.Kide. Es sākumā, Gorbunova kungs, teicu, ka gribu novērst bažas par nākamā šādu pašu objektu privatizāciju. Bet es centīšos runāt par tēmu.

Par parādu. Tiek atstāti parādi, G-24 kredītu parādi, šiem objektiem, šo objektu neizdevīgākajām daļām, un izdevīgākās daļas tiek privatizētas.

Vēl viena lieta. Tas attiecas arī par "Lattelekom". Netiek dots projekta tautsaimnieciskais pamatojums. Arī attiecībā uz "Lattelekom" es neredzēju tautsaimniecisko projekta pamatojumu, ka tas ir izdevīgs - tautai izdevīgs un Latvijai izdevīgs. Es redzu pats savu izdevīgumu, to, ka es maksāju par telefona sarunām jau 20 latus mēnesī par to, ka telefona sakaru kvalitāte ir palikusi sliktāka. (Starpsauciens no zāles: "Varbūt, ka pietiks!") Varbūt es sabiezinu tās krāsas, bet tas tā ir. Kā jau te tika teikts, var būt, ka drīz zemnieki nemaz vairs nevarēs atļauties telefonu kā tādu. Kādēļ tas tā ir? Jeb, kā kādreiz saka, - kas vainīgs? Es negribu teikt - kas vainīgs. Manuprāt, tas ir ielikts mūsu tiesiskās likumdošanas - likumdošanas par privatizāciju pamatos. Proti, kādreiz Lagzdīņa kungs iesniedza projektu, un tautsaimnieki to atbalstīja, ka Privatizācijas aģentūrai jābūt institūcijai, kas aizstāv arī valsts intereses. Nē, to izveidoja par akciju sabiedrību, kuras galvenā funkcija ir dabūt atskaitījumus un izdevīgu peļņu. Protams, šī akciju sabiedrība - Privatizācijas aģentūra - arī darbojas pēc principa: jo izdevīgāks objekts, jo lielāki atskaitījumi, jo tai lielāka peļņa. Algas viņi paši sev nosaka, un viņiem tas ir izdevīgi. Nav lobisma. Lagzdīņa iesniegtajā variantā toreiz bija lobisms attiecībā uz valsts institūcijām.

Vai mēs šo likumu pārskatīsim? Redzams, ka nepārskatīsim. Ko tad vajadzētu tomēr darīt? Mums, Tautsaimnieku politiskajai apvienībai, arvien vairāk rodas pārliecība, ka valstiski stratēģiskus objektus, kuru privatizācija ir neizdevīga un var apdraudēt valsts ekonomiku un vispār valsts ekonomisko suverenitāti, vajadzētu izskatīt Saeimā. Vajadzētu šo projektu ekonomisko pamatojumu, tautsaimniecisko pamatojumu, izskatīt šeit, Saeimā, nevis cīnīties gadu pēc tam, kad projekts ir pieņemts un kad ir izrādījies, ka tas tautsaimniecībai galīgi nav izdevīgs. Mēs domājam ieteikt arī šādus labojumus likumprojektā par valsts un pašvaldību īpašumu privatizāciju.

Ko tad darīt ar "Lattelekom"? Man liekas, ka šeit jau runāja par to, ka nedrīkst pārtraukt šādu projektu, kurš patiešām ir liels un kuram ir milzu ieguldījumi, un kura pārtraukšana varētu radīt investīcijām ļoti neizdevīgu situāciju Latvijā. Bet es aicinu deputātus balsot par Tautsaimnieku politiskās apvienības... tas ir, dokuments nr. 614 - dokuments, kurā

iesaka Ministru kabinetam veselu virkni ieteikumu, lai šo projektu mīkstinātu un padarītu izdevīgāku valstij. Tas nenozīmē, ka Ministru kabinetam visu to vajadzētu ņemt vērā. Tur var būt izmaiņas. Bet tā ir laba griba, ieteikums tomēr pārskatīt šo projektu, nevis lauzt šo projektu, nevis atteikties no šā projekta, bet gan to pilnveidot tā, lai Latvijas valsts intereses, kur tas ir iespējams, vēl varētu tikt realizētas.

Ja šis lēmuma projekts tiks pieņemts, es domāju, ka valdība ar labu gribu arī pacentīsies izdarīt tā, lai to, ko var izdarīt, vēl var izdarīt. Domāju, ka valdība padomās arī par to, ka attiecībā uz nākamajiem stratēģiski svarīgajiem objektiem jau iepriekš tas viss tika izdarīts un izanalizēts kopā ar ekspertiem, nevis pēc tam, kad "vilciens jau sen ir aizgājis" un kad faktiski gandrīz neko izdarīt vairs nevar. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Esiet tik laipns, precizējiet dokumenta numuru! Man ir dokuments nr.532-a. Precizējiet sava iesnieguma jeb dokumenta numuru Sekretariātā!

Juris Sinka - par procedūras pārkāpumiem.

J.Sinka (TB).

Priekšsēža kungs! Dāmas un kungi! Mēs tikko noklausījāmies - tas bija vismaz 14 ar pusi minūtes - runu par pavisam citu tematu. To varētu dažādi nosaukt - cita starpā par Tautsaimnieku politiskās apvienības vēlēšanu kampaņas runu vai vēl kā citādi - par Kides kunga konceptu par privatizāciju, par to, vai viņu nevajag vai vajag, vai tā ir valsts interesēs vai nav. Apspriežamais temats tika pieminēts pāris reižu, bet vairāk nekā par šo tematu. Es domāju, ka tā nevajadzētu rīkoties, kā Kides kungs to darīja, un nevajadzētu ļaunprātīgi izmantot šo platformu, runājot par pavisam citu tematu.

Sēdes vadītājs. Jānis Lucāns - Tautsaimnieku politiskā apvienība.

J.Lucāns (TPA).

Cienījamie deputāti! Liekas, ka šī saruna tuvojas noslēgumam, un man gribas izteikt vēl dažas atziņas, kuras es nepaspēju pirmās uzstāšanās laikā pateikt jautājumā par "Lattelekom".

Šeit Bordāna kungs mūs mēģināja pārliecināt, cik projekts ir labs un pareizs. Par to komisijā mūs mēģināja pārliecināt gan Karlsona kungs, gan Bāra kungs no šīs juridiskās firmas, kura vadīja šo izcilo projektu. Diemžēl šī pārliecība nerodas. Es domāju, ka arī pats Bordāna kungs, veicot šo analīzi, nonāca pretrunās, pieminot kaut vai 12.pantu, kur ir rakstīts, ka "TILTS" atbild par izpildi. Es gribu uzdot tādu pavisam primitīvu jautājumu: kāda atbildība "TILTAM" ir iestājusies par to, ka nav izpildīts pagājušā gada plāns? Un kāda atbildība iestāsies par to, ka arī šāgada plāns netiks izpildīts? Tas jau ir redzams šodien. Redzat, šādu paskaidrojumu es šeit neesmu dzirdējis. Un līdz ar to 12.pantu, es domāju, Bordāna kungs, šajā gadījumā nebija izdevīgi pieminēt.

Es dzirdēju arī tādu teicienu, ka komisijas locekļi nevēlējās strādāt. Es gribu teikt tā, ka nevis komisijas locekļi nevēlējās strādāt, bet daudzos gadījumos komisijā bija tāds stāvoklis, ka komisijas locekļu padarīto kopsummā nevēlējās pieņemt. Lūk, šāds stāvoklis bija! Tāpēc acīmredzot būtu jāpadomā par to, kā pareizi noformulēt šādas lietas.

Cik tad dārgs ir šis "Lattelekom" projekts? Es domāju, ka pie šā jautājuma mēs atgriezīsimies vēl un vēl. Bet nu jau mums ir pirmie simptomi, kas rāda, cik patiesībā dārgs tas būs nākotnē. Tie deputāti, kuri dzīvo kopmītnē Valdemāra ielā, jau ir saņēmuši rēķinu par vairākiem mēnešiem, un vismaz man šī rēķina vidējais apjoms ir apmēram piecas reizes lielāks, nekā bija līdz šim. Tas ir vēl tikai sākums. Es gribu "iepriecināt" klātesošos, ka "Lattelekom" kompānija ir domājusi 20 gadu laikā savākt Latvijā no iedzīvotājiem vairāk nekā 2 miljardus latu! Vairāk nekā 2 miljardus! Parēķiniet un salīdziniet šo summu ar gada budžetu! Tas ir apmēram piecu gadu Latvijas budžets. Es domāju, ka šis skaitlis vien varētu būt pārdomu vērts.

Protams, šo apspriešanu var padarīt par farsu, kā to pagājušajā sēdē centās izdarīt Kiršteina kungs ar savu monologu, kas pēc saviem uzbūves principiem būtu pielīdzināms Juhana Smūla "Pulkveža atraitnes" monologiem, bet, salīdzinot ar "Pulkveža atraitni", Kiršteina kunga monologi, protams, bija nesalīdzināmi pārāki. Tā ka, es domāju, būtu laiks padomāt, vai nav vērts vairāk nodarboties tieši šajā rakstniecības jomā, jo tur ir talants! Tas ir skaidri redzams. Tas būtu labi. Bet, kas attiecas uz padomju inženiera vērtējumu, tad, starp citu, Kiršteina kungs acīmredzot to domāja arī par sevi. Šeit, man liekas, nevajadzētu... Ja jūs par sevi esat tik sliktās domās, tad varbūt nebūtu vajadzības to attiecināt uz visiem inženieriem, jo starp padomju inženieriem ir arī normāli cilvēki.

Un šajā sakarībā es gribu vienkārši pieminēt vienu no šiem inženieriem, kas vērtēja šo projektu. Tas ir inženierzinātņu doktors Teodors Rozītis - zinātnieks, kuru pazīst Eiropa telekomunikāciju jomā, zinātnieks, kura izgudrojumus šobrīd ievieš Vācijas telekomunikāciju ražošanas firmas. Man liekas, ka būtu ļoti neērti šo vispārīgumu tādā veidā lietot. Tā ka šajā ziņā mani šis cinisms zināmā mērā aizskāra.

Mani pārsteidz nihilisms, kas šobrīd valda Latvijas valdībā attiecībā uz Latvijas zinātniekiem. Latvijas zinātnieki jau sen šo projektu vērtē kā ļoti apgrūtināšu Latvijas ekonomikai. Sen viņi to teica. Un ne jau visi šie zinātnieki ir tādi, kas pierādījuši tikai to, ko funkcionāri gribēja pagājušajos laikos. Starp viņiem bija arī nopietni zinātnieki. Diemžēl šis zinātnieku vērtējums ir aizgājis garām. Nav pieņemts. Es domāju, ka Saeimai šī kļūda ir jālabo un šis projekts ir vēlreiz jānodod zinātnieku vērtējumam. Saeimai vienīgi jāgarantē, lai šiem zinātniekiem pēc šāda vērtējuma viņu dzīvē neparādītos kaut kādas nelabvēlīgas sekas.

Pēdējais. Iekams jūs nospiedīsīt pogu "par" vai "pret" jaunas izmeklēšanas uzsākšanu šajā jautājumā, es gribu sacīt vienu, to, ka "Lattelekom" kompānija strauji tuvojas "Saulrieta" nodaļas realizācijai. Strauji tuvojas "Saulrieta" nodaļas realizācijai! Es gribu teikt - neizbēgami tuvojas "Saulrieta" nodaļas realizācijai. Es domāju, ka zīmīgi ir izvēlēts šis nosaukums - "Saulriets". Ja mēs šodien šajā zālē neizlemsim, kā aizlikt šķēršļus šī "saulrieta realizācijai", tad pēc dažiem gadiem, ne vairāk, "Lattelekom" būs angļu firma. Un mēs ar savu rīcību būsīm izšķīruši šo jautājumu tādā virzienā. Es lūdzu deputātus vēlreiz pārdomāt šo iespēju! Paldies.

Sēdes vadītājs. Ministru prezidents Māris Gailis. Lūdzu! Pēc tam - Juris Sinka.

M.Gailis (Ministru prezidents).

Godājamais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Godājamie deputāti! Vispirms atļaujiet man atgādināt Latvijas telekomunikāciju modernizācijas projekta tapšanas vēsturi. Saskaņā ar starptautiskajā praksē pieņemtajām normām notika starptautisks konkurss starp diviem nopietniem konkurentiem - starp "Hanzatel" un "TILTS Communications". Uzvarētājs tika izvēlēts ļoti rūpīgas atlases rezultātā. Projektus izskatīja konkursa komisija, neatkarīgie eksperti un "Lattelekom" speciālisti, tie tika apspriesti arī valdības sēdēs. Uzvarētājs tika noteikts, balsojot visiem konkursa komisijas un valdības locekļiem.

Galvenie Latvijas valdības mērķi, savulaik strādājot pie "jumta" līguma ar "TILTS Communications", bija sekojoši. Pirmkārt, iegūt pēc iespējas augstākas ārzemju investīcijas. Otrkārt, īsā laikā modernizēt visu Latvijas telekomunikāciju infrastruktūru. "Jumta" līgumā, kas parakstīts starp Latvijas valdību un "TILTS Communications", šie mērķi ir sasniegti, un tas pilnībā sabalansē abu pušu intereses. "Lattelekom" audita apstiprinātie gada finansu rezultāti raksturo "Lattelekom" kā finansiāli stabilu uzņēmumu. Bieži diskutētā problēma par to, ka "Lattelekom" projekta dinamika saglabāšanai izmanto kredītus, ir normāla parādība pasaules praksē līdzīgu uzņēmumu darbībā.

Projekta galvenie sasniegumi ir sekojoši: pusotra gada laikā apgūto investīciju apjoms ir 62 miljonu lati, kā rezultātā Rīgā uzsākušas darbu trīs jaunas ciparu centrāles, to skaitā - viena starptautiskā. Starptautisko sakaru kanālu nodrošināšanai ekspluatācijā nodota satelītu zemes stacija, zemūdens optiskās šķiedras kabelis Zviedrija-Latvija un mikroviļņu līnija Rīga-Tallina. Kurzemē ekspluatācijā nodots optiskās šķiedras kabeļa rietumu loks 718 kilometru garumā. Līdz šim brīdim "Lattelekom" ciparu centrālēm ir pieslēgti 23 tūkstoši abonenti. Jaunās centrālēs, kas uzstādītas pēdējo 18 mēnešu laikā, ir radījušas potenciālu iespēju papildus pieslēgt 48 tūkstošus klientu jaunajām ciparu līnijām. Vēl šogad paredzēts ierīkot ciparu centrāles Rīgā, Cēsīs, Ventspilī, kuras ievērojami uzlabos sakaru kvalitāti minētajās pilsētās un to apkārtnē. Līdz šim "Lattelekom" Rīgā ir uzstādījis vairāk nekā 200 modernu telekaršu telefonu.

Ievērojot projekta mērīgus un augsto tehniskās sarežģītības pakāpi, kā arī ļoti īsos realizācijas termiņus, protams, ir jāreķinās ar to, ka rodas grūtības un problēmas. Protams, ir pamatoti pārmetumi par dažu līguma punktu neizpildi. Nav izdevies īstenot taksofonu paredzēto uzstādīšanas grafiku, tehnisku un organizatorisku iemeslu dēļ aizkavējusies lauku telekomunikāciju un radiosistēmas realizācija. Ievērojot telefonu tīkla augsto nolietojamību pakāpi ne vienmēr izdodas savlaicīgi nodrošināt vajadzīgo pakalpojumu kvalitāti. Un šajā ziņā tiešām "Lattelekom" ir steidzīgi jāuzlabo savs darbs.

Godātie deputāti! Neapšaubāmi izšķiršanās par tik nopietnu un tālredzīgu projektu, kāda ir iesāktā Latvijas telekomunikācijas sistēmas modernizācija, liecina par mūsu valsts briedumu un gribu nākotnē līdzināties vismodernākajām sabiedrībām. Tā ir ķīla Latvijas attīstībai, pamats, uz kura var tālāk attīstīties saimniecība, zinātne un izglītība. Kā jau ikkatru projektu, arī šo, laikam ritot uz priekšu un uzkrājot darba pieredzi, ir iespējams uzlabot. Esmu pārliecināts, ka te lieti noderēs arī Saeimas komisijas paveiktais, tomēr es nekādi nevaru pievienoties tām balsīm, kuras pilnībā apšaubā šī projekta lietderību. Tas ir ceļš uz pagātni, no kuras mēs ar tādām pūlēm cenšamies attālināties. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Juris Sinka - "Tēvzemei un brīvībai". Lūdzu!

J.Sinka (TB).

Dāmas un kungi! Daudz jau ir teikts, tāpēc minēšu tikai pāris punktu varbūt no otra gala, par ko teica Lucāna kungs un sākumā arī Laviņas kundze. Lucāna kungs mūs baida ar to, ka pēc dažiem gadiem "Lattelekom" pārvērtīsoties par Lielbritānijas firmu, savukārt Laviņas kundze saka, ka viss ir labi, kā ir bijis, - apmēram tā. Tagad es baidīšu jūs ar to iespēju - bet daudzi laikam varbūt nebaidās -, ka pēc kāda laika mēs vispār atgriezīsimies Krievijā. Un tad jau būs labi, tad mums nevajadzētu šo moderno telefona tīklu, un it sevišķi VDK par to ļoti priecātos, jo tagad modernie tīkli atkal rada jaunas galvassāpes, kā tiem pieslēgties un kā katru numuru noklausīties.

Latvijai ir absolūti nepieciešama moderna telekomunikāciju sistēma. Padārga. Un šis tas varbūt arī ir jāuzlabo līguma izpildes laikā, taču par to es tagad nediskutēšu. Tomēr līgumam ir jāturpina sava darbība, tas ir absolūti nepieciešams, viņš nedrīkst tagad apstāties. Jo, domājot par modernas Latvijas nākotni, Latviju Eiropā, moderna telekomunikāciju sistēma ir dzīvības jautājums mūsu tautsaimniecībai. Tālrunis, tālsarunas ir ļoti dārgas - jā, Lucāna kungs! Arī es dzīvoju tur, kamēr man vēl nav dzīvokļa, un arī es saņemu rēķinu. Un arī es biju, tā sakot, "inficēts" ar to, ka šeit, Latvijā, nebija jāmaksā par vietējām sarunām. Tas ir pilnīgi nereāli, jo nekur citur pasaulē tik lēta tālruņa nav, tur par katru minūti, par katru pusminūti ir jāmaksā un par to katram runātājam ir jāpdomā. Ir jārunā ārkārtīgi ekonomiski jārunā un bieži absolūti nepieciešamo var pateikt tiešām sekunžu laikā. Un nav minūtēm vai pat stundām, kā to daži dara, un es to zinu.

Tā tad ir pienācis laiks padomāt, ka katra lieta, ko mēs tagad gribam iegūt, maksā naudu. Mēs nevaram dzīvot nereālā, tādā padomiskā gaisotnē. Jā, toreiz nemaksāja vietējās sarunas, maksāja tālsarunas, kuras gāja caur Maskavas centrāli, kuras visi attiecīgie noklausījās un tā tālāk. Dzīvojot Eiropā, domājot par Eiropas savienību un citām Eiropas institūcijām, moderna telekomunikāciju sistēma ir absolūti nepieciešama, un tādēļ es nedomāju, ka būtu vērts mest sprunguļus riteņos un to visu apturēt. Padomajiet par to! Paldies.

Sēdes vadītājs. Vai vēl ir pieteikušies deputāti runāt? Lūdzu! Aivars Kreituss - Demokrātiskā partija "Saimnieks".

A.Kreituss (DPS).

Cienījamo priekšsēdētāj un cienījamie deputāti! Es neaizkavēšu ilgi jūsu uzmanību, jo domāju, ka būtībā viss ir pateikts, un pateikts tas tika jau iepriekšējā reizē, kad tika analizēti cipari. Es nedomāju, ka šeit zālē sēdošie ir pret mūsu telefona tīklu modernizāciju pasaules standartu līmenī, bet, noklausoties, piemēram, Sinkas kunga runu, tomēr dažus vārdus gribas teikt, jo cilvēki, kuri klausās, var nodomāt, ka mēs, viena daļa, tiešām šeit negribam runāt par telefoniem, jo mēs gribam gandrīz vai atgriezties pie sazināšanās sarādotes ar pirkstiem vai ar spoguļiem. Es domāju, ka tā tas nav un ka šādai runāšanai, kādu mēs tikko dzirdējām, ir viens konkrēts mērķis - novērst runu no tiem cipariem, no tās lielās naudas tērēšanas, kāda patiesībā notiek. Savukārt mūsu mērķis, runājot par to, ir atkal parādīt, kā šī nauda tiek tērēta, un mēs gribam arī sagaidīt atbildes uz to. Diemžēl mēs atbildes neesam saņēmuši, piemēram, uz tādu jautājumu: kāpēc 15 miljoni dolāru bija jāsamaksā advokātu firmai? Neviens šeit nav nācis priekšā un paskaidrojis, kā šie 150 tūkstoši izauga par 15 miljoniem. Tādu atbildi mēs neesam sagaidījuši. Otrkārt, mēs neesam sagaidījuši arī skaidru atbildi, kāpēc vienai daļai speciālistu ir jāsaņem 18 tūkstoši dolāru liela alga mēnesī. Arī šeit nav bijusi runa par šīm milzīgajām algām.

Tāpat mēs neesam saņēmuši atbildi par veselu virkni citu skaitļu. Es varu pieminēt garāmejot arī tādu, kas nepatīk, protams, divām partijām. Tā ir "Latvijas ceļa" sponsorēšana ar šiem 60 tūkstošiem un LNNK sponsorēšana ar 40 tūkstošiem, jo viņi, redz, nav valdošajā koalīcijā, tāpēc viņiem iedeva mazliet mazāk - par mutes turēšanu, citādi es to nosaukt nevaru. Par mutes turēšanu un nemēģināšanu šos ciparus, kurus es tikko nosaucu, noskaidrot un skaidri un gaiši par viņiem atbildēt.

Tā tad vēlreiz - mēs neviens neesam pret telekomunikāciju tīkla modernizēšanu, bet mēs gribam dzirdēt šo milzīgo tēriņu izskaidrojumu. Tāpat mēs gribam dzirdēt paskaidrojumus, kāpēc atkal ir gaidāma cenu palielināšanās jau tepat rudenī - no 1.septembra. Mēs gribam dzirdēt paskaidrojumus par to, vai, piemēram, "Lattelekom" pašreiz ir grūtā finansiālajā stāvoklī vai nav. Tos datus, kas bija nupat publicēti avīzē, neviens šeit priekšā nav mēģinājis ar cipariem skaidri un gaiši atspēkot. Arī nemēģina to darīt. Mums mēģina iestāstīt, ka mums ir jādzīvo Eiropas un pasaules līmenī un ka šī firma ir vienīgā, kas to nodrošinās. Es turpretī gribētu teikt, ka mums ir milzīga rūpnīca VEF, kas varētu daudz ko no tā, ko šeit ved iekšā, pati ražot, un, ja tā nespēj to ražot šodien un uzreiz, tad viņa to varētu ražot, ja viņai piesaistītu to naudu, kas patlaban šeit tiek tērēta šā projekta ietvaros. Tā tad mūsu rūpe ir pavisam konkrēta - lai nauda, kas šeit apgrozās, vairāk paliktu pašā Latvijā un paliktu viņas cilvēkiem, strādniekiem, kuriem šodien tās algas nav. Taču tā vietā es noklausos šeit kaut kādu nekonkrētu runu par to, ka mēs gribam dzīvot Krievijā, un šis teiktais nekādi nav pamatots. Mums piedāvā Eiropas standartus, mums piedāvā Eiropas cenas, bet neviens nepiedāvā pensionāram vidējo pensiju Vācijā. Vācijā vidējā pensija pensionāram ir 3200 marku, un es gribētu redzēt, kā Sinkas kungs to mēģina piedāvāt. Viņš, protams, var nākt tribīnē

un apstrīdēt, ka par dažām markām šī summa ir zemāka. To var, protams, mēģināt darīt, bet kā šeit pacelt šīs pensijas - to neviens šeit priekšā nepasaka.

Nākamās runas tūlīt būs par budžeta aizpildīšanas iespējām, par grūtībām un par nodokļiem. No kurienes tad radīsies sociālajā budžetā vai budžetā vispār nauda, ja mēs nemēģināsim no šādām milzīgām investīcijām kaut daļu dabūt savu uzņēmumu un ražošanas atbalstīšanai un pēc tam nodokļu iekasēšanai? Es domāju, ka mēs šeit dažreiz pilnīgi absurdas runas runājam. Un tāpēc es gribētu lūgt deputātus nesākt tikai slavīnāt...

Man vienmēr ir interesanti klausīties, kad saka: Zviedrijā ir tā, Amerikā ir tā un Vācijā ir tā. Jā, ir tā, bet, lūdzu, uzreiz pasakiet, kāda tur ir vidējā alga, un pasakiet, kāds ir bezdarbnieka pabalsts Amerikā. Es jums to varu pateikt un, kad jūs dzirdēsiet šos milzīgi lielos ciparus, tad redzēs, ko jūs varēsīt atbildēt tiem daudzajiem pensionāriem, kuriem nav nekādas cerības, ka viņu pensiju kāds palielinās taču ar šādu pieeju vispār neko palielināt nevar, ja mēs nemēģināsim tās investīcijas, kas ienāk Latvijā, pagriezīt Latvijas interesēs. Tātad es domāju, ka mēs visi esam par telefona tīkla modernizāciju, bet mēs gribam dzirdēt atbildes par konkrētiem cipariem, kā viņi ir iztērēti un kāpēc viņi ir iztērēti. Bet šeit tās atbildes neviens nedod. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Deputāt Lamberg, vai jūs 10 minūtes izmantosit? Lūdzu! Aristids Lambergs - Latvijas Nacionālās neatkarības kustība.

A.Lamberg (LNNK).

Godātais Prezidij! Godātie deputāti! Ir tiešām jāsaka, ka daži no mūsu deputātiem savās uzstāšanās runās šeit apzināti sagroza faktus un pauž netaisnību. Es gribētu teikt... Arī jūs, Kreitusa kungs, ļoti labi zināt, kas ir fakti. Latvijas Nacionālās neatkarības kustība nav saņēmusi nevienu santīmu, nevienu dolāru no "Lattelekom". Nav saņēmusi! Nav saņēmusi, Kreitusa kungs un pārējie - nav! Ir saņēmusi gan ziedojumu pagājušajā gadā, jā, es saņēmu ziedojumu no diviem latviešu advokātiem, kuri strādāja šinī firmā "Kerol Bredik and Makdana", un, ja jūs uzskatāt, ka LNNK to ir saņēmusi par mutes turēšanu, tad kāpēc LNNK tūlīt paziņoja, ka tāda nauda ir ienākusi? Ja tā būtu bijusi par mutes turēšanu, tad mēs arī turētu muti un nevienam neteiktu, ka tāda nauda ir ienākusi. Taču tūlīt publiski tika paziņots, lai būtu skaidra lieta. Un šis politiskais ziedojums uz pašvaldību vēlēšanām likuma robežās bija atļauts, tā ka tā nav nekāda nelikumība, tāpēc sacītais, ka LNNK ir saņēmusi kaut kādu naudu no "Lattelekom", nav taisnība. Un, lai vienreiz izbeigtu šitās... tiešām jāsaka, ka tā ir nekorekta rīcība no dažu deputātu, kā arī no dažu preses avotu puses. (No zāles deputāts A.Kiršteins: "Kreituss melis.")

Nākamais. Man personīgi ir nepieciešams šad tad sazināties ar ārzemēm. Kāda pirms gada bija procedūra? Jāpiezvana uz "Lattelekom" uz speciālu numuru un jāpiesaka saruna. Dažreiz es pieteicu sarunu deviņos vakarā, bet man pateica, ka es dabūšu šo sarunu pāri divpadsmitiem naktī. Jāgaida bija stundām, lai dabūtu ārzemju sarunas. Paldies Dievam, tagad, dzīvojot Saeimas viesnīcā, arī Saeimas telefonu numuri ir pieslēgti ciparu tīklam. Es varu no savas Saeimas viesnīcas istabiņas uzgriezt numuru bez "Lattelekom" operatora starpniecības un momentāni saņemt... es tieku savienots ar ārzemēm. Es uzskatu, ka tas ir progress.

Labas telekomunikācijas ir pamats ekonomiskajai attīstībai Latvijā. Ir arī progress, ja ar latkarti var iet telefona būdiņā un sazvanīt kuru katru vietu pasaulē. Tas ir progress! Jo nestrādā vecās analogās līnijas, kuras tiek mainītas. Jaunās līnijas visas strādā labi. Es uzskatu, ka "Lattelekom" projekts ir labs, tajā ir jāizdara dažas maiņas, uzlabojumi, bet vispār es neatkārtošu to, ko teica Sinkas kungs. Es absolūti atbalstu šo, ko teica Sinkas kungs un daudzi citi šeit, bet nevaru atbalstīt totālus melus un demagoģiju, kas ir vērsta pret LNNK. Paldies par uzmanību! (No zāles deputāts A.Kiršteins: "Parasta lieta Saeimā - ko tu gribi?")

Sēdes vadītājs. Godātie deputāti! Tiešām Kārtības rullis atļauj starpsaucienus, bet kā sēdes vadītājs es nevaru atbalstīt visu to, kas, kā jūs jūtat, tagad mums sākas.

Jūs izmantosit 5 minūtes? Lūdzu - Aivars Kreituss, otrreiz.

A.Kreituss (DPS).

Cienījamo priekšsēdētāj un cienījamie kolēģi! Es esmu spiests atbildēt. Es mēģināšu to darīt korektā formā. Šeit tāda runāšana un tāda lēta taisnošanās, kādu mēs tikko dzirdējām, es domāju, ir pilnīgi nevietā, jo, kā mēs labi zinām, Lamberga kungs bija "Lattelekom" Direktoru padomes loceklis, pie tam "pa kluso" - bez Saeimas atļaujas. Un tikai pēc Prokuratūras iejaukšanās, kur viņš gāja un dikti taisnojās, kā arī atmaksāja tur "pa kluso" saņemto naudu atpakaļ, tikai pēc tam viņš no šīs Direktoru padomes izstājās un viņa vietā tur sāka darboties cits cilvēks. Tā ka, es domāju, šeit tāda lēta taisnošanās ir pilnīgi nevietā, bet es domāju, ka mans, ja tā var teikt, apvainojums par 40 tūkstošu saņemšanu ir pilnīgi vietā, jo nav jau svarīgi, vai to saņem caur atbalstošo advokātu firmu vai to saņem pa tiešo no "Lattelekoma". Fakts ir fakts. Un tāpēc mums ir jādzird šī Latvijai ekonomiski neizdevīgā projekta tik kaismīga aizstāvēšana šeit.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu reģistrācijai! Dzintars Ābiķis - "Latvijas ceļa" deputāts. Vārds paziņojumam. Pēc tam - Juris Sinka.

Dz.Ābiķis (LC).

Cienījamie Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas locekļi. Es gribētu atgādināt, ka mums tūlīt pusvienpadsmitos komisijas telpās būs komisijas sēde. Paldies.

Sēdes vadītājs. Juris Sinka - frakcijas "Tņvzemei un brīvībai" deputāts. Vārds paziņojumam.

J.Sinka (TB).

Laipni lūdzu Čečenijas atbalsta grupas locekļus uz īsām pārrunām tūlīt tepat Prezidija zālē. Paldies.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Tagad lūdzu uzmanību paziņojumam par to, ka mēs visi sirsnīgi sveicam Alfredu Čepāni - Demokrātiskās partijas "Saimnieks" deputātu - dzimšanas dienā!

Lūdzu reģistrēties! Irēnu Folkmani, Saeimas sekretāra biedri, lūdzu nosaukt deputātus, kuri nav reģistrējušies.

I.Folkmane (5. Saeimas sekretāra biedre).

Cienījamie kolēģi! Nav reģistrējušies tikai 2 deputāti:

Mārtiņš Ādams Kalniņš,

Valdis Pavlovskis.

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pulksten 11.00.

(P ā r t r a u k u m s)

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Sēdes vadītājs. Turpinām izskatīt Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai lēmuma projektu. Turpināsim debates.

Ilmārs Dāliņš - frakcija "Tņvzemei un brīvībai". Lūdzu! Pēc tam Andrejs Krastiņš.

I.Dāliņš (TB).

Cienītais Prezidij, cienītie kolēģi! Es par šo tematu sāku interesēties jau iepriekšējās - Milberga kunga komisijas laikā, un es domāju, ka tik tiešām būtu vērts iejaukties šajā lietā un aizstāvēt Latvijas intereses. Es nonācu šinī komisijā... un manas balsošanas rezultāts faktiski ir bijis pretējs tam, ko es sākotnēji vēlējos, bet zināmā mērā tomēr tā tas bija jādara. Es nevarēju pieņemt to, ka mēs laužīsim šo līgumu un tad zināmā mērā atdosim šīs sistēmas izveidi kādai internacionālai grupai Stokholmā, kas kādu gadu

mācīsies Latvijas likumus un tad neatkarīgi no tā, vai mēs kaut ko vēlamies vai nevēlamies, lems par mūsu telefonu sistēmu. Un būtu tomēr arī svarīgi piekrist, ka zināmā mērā vairākuma ideja ir turpināt šā līguma īstenošanu. Un arī es atbalstu šo domu, ka tas projekts ir jāturpina.

Uz ko es gribētu vērst jūsu uzmanību? Ir ļoti nepatīkam, ka šinī procesā ir notikuši tādi maldināšanas mēģinājumi. Pie tam zināmā mērā no abām pusēm, bet vairāk pēdējā laikā uzkrīt tas, ka, piemēram, ar tādiem paņēmieniem kā līknēm, kas parādījās "Neatkarīgajā Cīņā"... Jūs varbūt atceraties, ka tur bija tāda līkne, kura it kā nākot no Zinātņu akadēmijas, un to man piegādāja. Tad šo Zinātņu akadēmijas līkni pēc tam uzlaboja. Tur bija parādīts, ka pirmajā rāvienā it kā 2003. gadā būšot tāds rezultāts, ka tas viss prasīšot 26% no Latvijas kopprodukta. Tad, kad sāka rēķināt, kā tas notiks, tad izrādījās, ka tas ir nepareizi, un tad šo līkni uzlaboja un nonāca it kā pie 6%. Tātad mans ieteikums būtu tāds, ka šādas tehniskas lietas vajadzētu publicēt zinātniskos žurnālos, kuras izvērtē, kā tas parasti ir, neatkarīgas grupas cilvēki, kuri ir speciālisti. Viņi zināmā mērā ir anonīmi, un tad pēc tam šos tehniskos faktus zināmā mērā arī var izvērtēt neatkarīgi no tā, vai viņi ir pareizi vai nepareizi. Vienīgi šis jautājums tiek... Taču to nevajadzētu dot parastas tautas izvērtēšanai ar vienkārša laikraksta starpniecību. Tas parasti nedarbojas. Ja jau mēs visu zinātnei tā sāksim taisīt šeit Latvijā un visur citur pasaulē, tad mēs nonāksim absurdā situācijā, kādā mēs esam tagad. Tāpēc mums ir milzīgi ilgi jādiskutē, vai tas ir lietderīgi vai nav lietderīgi no tehniskā un ekonomiskā viedokļa. Es to gribētu uzsvērt, ka tāda neatkarīga izvērtēšana būtu nepieciešama. Tas būtu pirmkārt.

Otrkārt, es centos, es gribēju būt pārliecināts, vai Latvija pati to varēja izdarīt. Un tur ir tāds jautājums. Viens no tiem ir par VEF un ALFA kombināciju. Es ņēmu vērā savu ārzemju pieredzi, un liekas, ka tik tiešām latviešiem ir speciālisti, kuri darbojas teorētiskajā laukā. Es varbūt neminēju tieši šos vārdus, bet viņi, piemēram, ir publicējuši grāmatu, un tā publicēšana ir izdevusies bez viņu līdzekļu izlietošanas un neatkarīgi. Zināmā mērā tas ir zinātnisks darbs, kura vērtību nevar apšaubīt. Un tas ir vērtīgs. Bet viņi tomēr nevarēs, kā paši to atzīst, ja viņiem atdotu šo telefonu reorganizācijas projektu Latvijā uzlabot visu sistēmu, viņi to nevarēs īstenot.

Treškārt. VEF neiesniedza pieteikumu konkursā, arī neviena cita grupa neiesniedza kaut kādus piedāvājumus, konkrētus plānus. Arī mums, komisijai, neviens neparādīja vākus, kuros tas plāns būtu iekšā. Un neviens mums neteica: te nu mēs esam, mums ir šāds un šāds plāns, sasauciet ekspertus, izvērtējiet! Un tad mēs to līgumu varbūt varam lauzt un varam skatīt tālāk. Bet lauzt šo līgumu bez kaut kāda plāna šajos apstākļos - to ir grūti pieņemt. Tiešām grūti pieņemt! Ja nu mēs gribam to lauzt, tad vajadzētu būt kaut kādam skaidram citam alternatīvam projektam, kuru tad var likt lietā. Bet atdot, teiksim, šķīrējtiesai uz kaut kādu ilgāku laiku - es domāju, ka tas aizņems veselu gadu - būtu briesmīgi, un pie tam mēs nezinām, ko mēs dabūsim šā vietā.

Tad vēl viena lieta, ko es gribētu uzsvērt. Un tas ir tas, ka šī ciparu sistēmas tehnoloģija vispār - es te nerunāju par telefonu sistēmu vien -, šī telefonu sistēma ir viena no tām izpausmēm, kurā ciparu sistēma tiek lietota. Jūs visi pazīstat tagadējos datorus, skaitļotājus jeb kompjūterus, kuri ir attīstījušies šīs tehnoloģijas ietekmē. Šī visa nozare taču ir kaut kas līdzīgs tam, kas ēģiptiešiem bija piramīdas, un, ja Latvija, šī mazā mūsu dzimtene, tik tiešām mēģinātu visu ko darīt paši, tad mēs būtu milzīgās sprukās, jo mēs nevaram sacensties ar visu pasauli tehnoloģijas ziņā plašā apmērā. Varbūt ar šo telefonu sistēmu kaut kas arī būtu iespējams, bet tagad, kad citi visā pasaulē prasa viņai pieslēgties un grib, lai būtu attiecīgās sistēmas, lai tās saražotu, tad būtu tā, ka mēs atkal sāktu izgudrot velosipēdu un tā tālāk. Tā ka par to vajadzētu padomāt, jo šis ir viens no lielākajiem cilvēces sasniegumiem. Tagad vairs, piemēram,

kvadrātsaknes reizināšana un dalīšana nav jādara uz papīra ar zīmuli, bet to var izdarīt, nospiežot dažas podziņas, un tas skaitlis būs precīzs.

Un beigās drusciņ par algām. Nelaimīgā kārtā šī telefonu sistēma ir iznākusi dārga, tā ir pēc Rietumu cenu parauga jeb, teiksim, pēc Rietumu standarta. Un algas nav cēlušās. Tā tiešām ir ļoti liela nelaime, tāpēc to vajadzētu kaut kā uzlabot. Ja paskatās Rīgas ielās, tad mēs redzam, cik daudz mašīnu vairs nav krievu, Padomju savienības, ražojums. Attiecībā uz telefonu sistēmu varam minēt kaut vai to pašu Latvijas mikrobiusu, kuru ražoja un it kā... bet tagad, salīdzinot ar ārzemju mašīnām, vairs nemaz nevar iedomāties... Vai tik tiešām ar šo telefonu sistēmu nav kaut kas līdzīgs?

Vēl attiecībā uz pārējām lietām. 1991. gadā mēs daži braucām šurp un gribējām te pastāstīt par Rietumu zinātņi, un to mēs arī darījām. Nelaimīgā kārtā, kad mēs atbraucām, pēc kāda laika atklājās, ka iemaksas... tā piedalīšanās nauda, ir it kā aizgājusi garām un ka daži no mūsu tautiešiem ir it kā dabūjuši kaut kādu peļņu. Ne nu tieši pievākuši to naudu, bet izmantojuši sakarā ar to. Turpretī Igaunijā, ja tā kaut kas notiktu, būtu gandrīz milzīga valdības krīze. Mums tomēr tas ir nepatīkami, ka mūsu tautieši to izmanto, jo mēs braucām toreiz daudzi, kas strādājām Amerikā dažādos uzņēmumos, kas bija saistīti ar valdību un drošību. Mēs bijām spiesti riskēt ar savām darba vietām, kā mēs to arī darījām. Tas ir ļoti nepatīkami, ka tas ir noticis. Un tagad, kad jūs salīdzināt, kas ir noticis ar to slaveno banku, kur mēs nevarējām izskaidrot, kāpēc tur tādus augstus procentus maksā, izrādījās, ka tagad tas viss ir diezgan skaidrs, kā tas ir noticis. Vai arī tad, ja mēs paši būtu taisījuši to telefonu sistēmu, arī tad zināma korupcija nebūtu sākusies? Un to nu arī vajadzētu novērst.

Es gribētu beigt ar to, ka tik tiešām šis līgums būtu maksimāli jāuzlabo. Bet tas būtu jādara ārpus šīm oficiālajām debatēm sarunās ar šo angļu vai dāņu firmu, privātās sarunās, lai viņi redz, cik tālu var iet. Derētu apspriesties, vai nevar panākt ar viņu piekrišanu tos uzlabojumus, nevis mēģināt diktēt, jo mēs vienam otram braucam garām un rādām dūres, un it nekas līdz ar to nenotiek. Paldies.

Sēdes vadītājs. Andrejs Krastiņš - Latvijas Nacionālās neatkarības kustība. Lūdzu!

A.Krastiņš (LNNK).

Godātais priekšsēdētāj! Godājamie kolēģi! Es varbūt nebūtu šodien gājis šeit, tribīnē, jo debates ir ļoti garas un plašas, ir izteikti dažādi politiski un nepolitiski viedokļi, bet, atklāti sakot, man šeit viens no iemesliem bija tas, ka tā ir iespēja tomēr izteikt savu viedokli, savas partijas viedokli, frakcijas viedokli, paust to masu informācijas līdzekļos. Jo, tiklīdz šeit no Saeimas tribīnes kaut ko norunā, kas nepatīk zināmiem politiskajiem spēkiem, tā acumirkļi "Neatkarīgajā Cīņā" parādās milzīgs raksts ar portretu, par kuru dabīgos apstākļos prasa milzīgu naudu, lai nopublicētu avīzē šādu rakstu. Tāpēc es domāju sekot savu kolēģu piemēram, jo varbūt arī man laimēsies šajā sakarībā.

Un otrs iemesls ir tāds - mazsvarīgāks gan - , ka šeit uzstājās Kreitusa kungs - Demokrātiskās partijas "Saimnieks" pārstāvis - ar kārtējo iznīcinošo runu par LNNK un viņas dalībniekiem. Man vienkārši kļuva ļoti skumji, redzot, kāda tomēr prakse dažās partijās ir mūsu parlamentā, mūsu Saeimā, jo Kreitusa kungs ir pilnīgi pārliecināts, ka LNNK ir samaksāts, kā viņš pats izteicās, par mutes turēšanu. Un tas droši vien ir no personīgās pieredzes, jo laikam ir samaksāts arī par mutes brūķēšanu un papīra smērēšanu. Iepriekš es šeit jau atbildēju, atbildēja arī Lamberga kungs, kurš uzreiz saņēma iznīcinošu kritiku, tāpēc es domāju...

Te bija izsaucieni, kas apvainoja Kreitusa kungu, ka viņš nav īsti godīgi runājis. Es juridiskā valodā gribētu pateikt, ka Kreitusa kungs šeit no tribīnes apzināti sagrozīja faktus, pie tam pauda tādu viedokli, ka Lamberga kungam - LNNK frakcijas pārstāvim - būtu kaut kāda saistība ar Prokuratūru, kas viņam ir aizliegusi kaut kur tur strādāt un

tamlīdzīgi. Es neteikšu to vārdu, ko šeit izsaukienā minēja Kiršteina kungs, es teikšu, ka Kreitusa kungs kārtējo reizi runāja nepatiesību. Tas varbūt ir tāds parlamentārās un politiskās darbības stils - runāt nepatiesību. Patiesība bija tāda, ka Lamberga kungu šajā "Lattelekom" Direktoru padomē izvirzīja kā Latvijas Republikas Saeimas Tautsaimniecības, agrārās un reģionālās politikas komisijas priekšsēdētāja vietnieku, pie tam izvirzīja ar šīs komisijas balsojumu. Un komisijā ir pārstāvji no visām Saeimas frakcijām, lielākā daļa no Saeimas frakcijām, kādas šajā reizē bija. Tā kā šis te nozīmējums bija ne jau Lamberga kunga vai LNNK nozīmējums, bet komisijas nozīmējums, par kuru nobalsoja.

Kas seko tālāk? Tālāk seko visas šīs insinuācijas presē par "Lattelekom" līgumu, un tām, dabīgi, ir viens vienīgs mērķis. Protams, tur ir arī citi - daudz savtīgāki un sīkāki mērķi, bet mērķis, es domāju, ir viens. Mērķis ir tāds, ka Latvijai nedrīkst būt telekomunikāciju sakaru, kas ir tieši saistīti ar Rietumiem, kur nav izejas caur Maskavu, jo tie ir telekomunikāciju sakari, kas balstās uz moderno Rietumu tehnoloģiju, tāpēc Latvijas telekomunikāciju sakari kļūst neatkarīgi. Un jūs paši zināt, no kā - no Austrumu kaimiņa. Un šajā ziņā es gribētu teikt vienu nelielu piemēru.

Savā laikā, pēc 1991.gada augusta, bija tāda iespēja - pārņemt sakaru tīklus, kur darbojās un arī vēl tagad darbojas tā saucamais trīsciparu valdības telefons, kuru daudzi šeit klātesošie lieto. Un toreiz šajā Valdemāra ielā, šajā speciālajā telefona centrālē, tika runāts par to, kādā veidā viņi ir saistīti... vai tas valdības tīkls nav saistīts kaut kādā veidā ar krievu armiju un tamlīdzīgi. It kā -nē, viss ir kārtībā, viss ir ļoti droši, un tikai tad, kad pārņēma namu Alberta ielā 13, kur bija Baltijas robežapsardzības štābs un viss pārējais, izrādījās, ka visi šie valdības sakari tiešā ceļā nonāk šajā Baltijas robežapsardzības štābā un tālāk visā pārējā PSRS tīklā. Viens otrs politiķis ar lielām ambīcijām mūs aicina lietot vecos Valsts drošības komitejas kabelus, ka tie ir ļoti labi. Es arī esmu pilnīgi pārliecināts, ka tie ir ļoti labi un taisni, ka tie taisnā ceļā no mums, kā saka, iet līdz tiem cilvēkiem, kurus interesē, kādā veidā tiek organizēti telekomunikāciju sakari un kāds tam ir sakars.

Es šeit domāju, ka balsojums ir ļoti vienkāršs. Ja mēs nobalsojam par komisijas variantu, kas ir arī kompromisa variants, jo paredz zināmu analīzi un tālāko darbību gan ar šo līgumu, gan ar visu pārējo un arī zināmu uzraudzību, tad mēs nobalsosim par neatkarīgu Latvijas telekomunikāciju tīklu, kas ir domāts tādai Latvijai, kas ir neatkarīga valsts ar orientāciju uz Rietumiem un ar mērķi ieiet Rietumu politiskajās, drošības un saimnieciskajās organizācijās. Ja mēs nobalsojam par kādiem citiem variantiem, par ko šeit runāja "kreisie" politiskie spēki vai vismaz uz to pusi orientētie, tad mēs nobalsosim par šī procesa izbeigšanos, par pakāpenisku pāreju uz tāda tipa komunikāciju sistēmu, ko visveiksmīgāk var kontrolēt mūsu Austrumu kaimiņš un uz viņu orientētie politiskie un ekonomiskie spēki. Balsojums ir pavisam vienkāršs, bet ar lielu politisku būtību. Es domāju, ir ļoti labi, ka tagad to varēs redzēt gan mūsu vēlētāji, gan ierēdņi, kas ir saistīti ar šo, gan speciālisti, ko pārstāv katrs cilvēks, kas nospiedīs šo podziņu. Un tāpēc es domāju: abstrahēsimies no visiem šiem personīgajiem apvainojumiem, kas šeit bija, no aizrādījumiem, no nepatiesām ziņām, kas šeit tika paustas par vienu vai otru politisko spēku vai personu, un, domājot tieši par mūsu Latvijas valsts statusu, nobalsosim par šo komisijas variantu. Un šeit es vēl gribētu piebilst, bet tas nebūt nav retoriski un tamlīdzīgi... Es vienmēr, it īpaši tagad - pēdējos gados, skatoties uz politiķiem, žurnālistiem un tamlīdzīgi, mēģinu viņus iedalīt divās kategorijās. Vieni ir tie, kuri ir par mūsu zemi - par Latviju, un viņi saka - mūsu valsts, bet otri ir tie, kuri saka - mūsu republika. Es domāju, ka, nobalsojot par šo komisijas variantu, mēs nobalsosim par mūsu valsti. Paldies.

Sēdes vadītājs. Tupešu Jānis - pie frakcijām nepiederošs deputāts. Lūdzu!

J.Tupesis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienītais sēdes vadītāj! Godājamie deputāti un deputātes! Esmu tikpat liels speciālists šajā jomā kā gandrīz visi iepriekšējie runātāji, tādēļ arī es atļaušos runāt. Bet es runāšu kā īslaicīgs politiķis un runāšu par principu, proti, par principu, kas attiecas tieši uz "Lattelekom". Un tas princips ir tāds - vienalga, vai tas ir valstī vai tas ir sportā, vai tas ir komandā - ,ka tad, ja paši vai pats nevar kaut ko izdarīt, aicina kādu palīgā, kas to var izdarīt; proti, jo mēs ātrāk ļausim nākt palīgā, - vienalga, vai tās ir avioliņijas, vai tā ir gāze, vai tā ir "Latvijas nafta", vai daudzas citas lietas, - jo ātrāk mēs tiksim vienreiz vaļā no tās valsts, kura šeit tiek pieminēta atkal nezin kuro reizi. Un tā valsts tiek vaļā no tām struktūrām, kuras mēs šeit pieminām reizi no reizes, paturot šo regulāciju, paturot šo kontroli, bet lai tiktu vaļā, ļausim viņiem atdalīties. Bet mēs turpinām un turpinām slaukt to "zelta govi", ko mēs saucam par valsti, bet viņai pupi jau sen ir sausi, es atvainojos. Taču mēs turpinām to darīt. Pie tam tās telītes tur jau ganās, tad radīsim apstākļus, kas ļautu viņām dzīvot. Un tas attiecas tieši uz "Lattelekom", tas attiecas uz mūsu naftu, tas attiecas uz struktūrām, kas šeit jau tika minētas. Neder salīdzinājumi, ka šeit viens deputāts, jau otro reizi piesauca Ameriku, piesauca Rietumvāciju, piesauc citas valstis. Kāpēc tajā pašā laikā mēs nepiesaucam Sansalvadoru vai Bengladešu, vai Baltkrieviju? Mums nepatīk to teikt, bet, salīdzinot ar divām trešdaļām iedzīvotāju pasaulē, mēs dzīvojam paradīzē. Un varat mani citēt - paradīzē, salīdzinot ar divām trešdaļām iedzīvotāju, taisni attiecībā uz tām jomām, kuras mēs šeit minām. Un domāsim par valsti, nevis divus mēnešus uz priekšu, kā mēs šeit darām. Domāsim par valsti sešus gadus uz priekšu! Varbūt pat paaudzi uz priekšu! Un, ja paši nevaram, tad ļausim citiem to darīt, bet paturēsim kontroli un paturēsim regulāciju! Nevis "mūsu valsts" vai "mūsu republikas", bet mūsu Latvijas labad. Paldies.

Sēdes vadītājs. Ilga Kreituse - Demokrātiskā partija "Saimnieks". Lūdzu!

I.Kreituse (DPS).

Cienījamie kolēģi! Tā kā Saeima turpina savas aktīvās rūpes par sievieti, tad šodien mēs spriedīsim par to, ka sievietēm vienīgajām Latvijā ir uzticēts turpināt darbu un saņemt pensijas piecus gadus vēlāk, atšķirībā no vīriešiem, un es domāju, ka arī šinī diskusijā varbūt būtu vērts mums, sievietēm, mazliet pielikt punktu tam, kas te notiek, un savilkt galus kopā. Un tāpēc man ir dziļi patīkami dzirdēt, ka LNNK pārstāvis Krastiņa kungs aicina balsot par komisijas lēmumu atšķirībā no savas frakcijas vadītāja Kiršteina kunga, kurš komisiju pagājušajā sēdē nolika "līdz ar zemi". Taču man ir skumji klausīties, kad Krastiņa kungs analizē politiskus, laikam pats sevi pie viņiem nepieskaitīdams. Tas ir skumji, ka Krastiņa kungam "valsts" un "republika" ir dažādi jēdzieni. Tad jāsaka vēlreiz - skumji, jo dažādi jēdzieni tie bija tikai sociālisma apstākļos. Šodien mēs sakām "Latvijas Republikas" vai "Latvijas Valsts" un lietojam šos jēdzienus identiski.

Nākamais moments. Ir ļoti patīkami, ka šeit tribīnē beidzot ir godīgi un skaidri izskanējis, kas, par ko un cik ir saņēmis. Tikai viens precizējošs moments, Lamberga kungs! Uz Direktoru padomi jūs komandēja, bet jums neviens neteica, ka jūsu komisija nezināja. Kā komisijā tika ziņots. Direktoru padomes dalībnieka alga ir no 5 līdz 800 latiem. Un jūs šo algu godīgi atmaksājāt atpakaļ. Tas bija godīgs darbs. Bet atmaksājāt atpakaļ tikai tad, kad Saeima sāka izskatīt, vai jums ir tiesības saņemt šo algu, jo, kā jūs zināt, pēc Saeimas kārtības ruļļa un pēc šiem noteikumiem algotu darbu drīkst darīt tikai zinātnieki un radošie darbinieki. Bet tas ir labi, ka jūs to atzināt, ka jūs to godīgi pateicāt. Un es domāju, ka mēs varētu pavilkt svītru zem šī strīda. Nauda ir saskaitīta, katram tā ir ieguldīta tur, kur viņš to ir ieguldījis, un ar to viss ir beidzies.

Es gribētu teikt vēl vienu lietu. Mīļie kolēģi! Mani šausmīgi pārsteidz mūsu ģeogrāfiskie jēdzieni. Tad, kad mēs runājam par Radio un televīzijas likumu, tad pēc mūsu

Nacionālā bloka atbalsta mēs nobalsojām, ka 80% raidījumu būs veidoti Eiropā, nenoskaidrojot, kas ir Eiropa. Cik es zinu, šodien Eiropas robeža nav no Urālu kalniem pārcelta uz Vācijas-Polijas robežu. Līdz ar to jūs toreiz pieļāvat, ka 80% var būt Maskavā veidoti raidījumi. Jūsos tas neradīja ne pārdomas, ne aizdomas, ka varētu būt kaut kas cits, bet arī Maskava ir Eiropā. Tagad jūs sakāt Austrumi - Krievija, bet man austrumos no Latvijas atrodas arī Japāna. Ko nu lai dara? Kādus jēdzienus lai mēs šeit lietojam? Un tāpēc es gribu jums teikt vienu - pārdomājiet, pirms jūs svaidāties ar vārdiem "Austrumi - Rietumi". Ja jums šis krievu bieds ir visa Austrumu pasaule, tad padomājiet, vai jūs neesat pārāk pārbijušies. Un es jums vēlreiz atkārtāju - arī Japāna atrodas uz austrumiem no Latvijas, tāpēc šodien pārdomājiet vēlreiz, jo varbūt patiešām ir vērts ieklausīties komisijas teiktajā, kura ir strādājusi, nolikt malā ambīcijas un padomāt par to, kas, kam un cik maksā, nevis slavināt Rietumus vai Austrumus, nevis mēģināt izdomāt jaunu ģeogrāfiju, jaunus biedus un cilvēkiem teikt: "Tagad jūs Austrumos apēdīs!". Japāņi neēd cilvēkus. Un tāpēc es jūs aicinu - pārdomājiet vēlreiz, cik Latvijas cilvēks ir spējīgs maksāt! Jo mēs jau varam gribēt Mēnesi nonest uz Zemes un nolikt Latvijā virs prezidenta pils, bet mums nav ne šīs iespējas, ne šīs naudas, lai to izdarītu. Un tāpēc es jūs lūdzu vēlreiz - izlasiet kārtīgi un padomājiet par komisijas priekšlikumu, kāds tas ir izskanējis. Un padomājiet par tiem cilvēkiem, kuriem ir jāmaksā šī nauda atbilstoši inflācijas līmenim un kuriem algas un pensijas nepieaug atbilstoši inflācijas līmenim. Padomājiet par tiem reāli, kuru lielākajai daļai būs šīs naudas maks jāattaisa un kuriem būs jāmaksā, un pēc tam spriediet par to, uz kuru pusi kurš kuru aicina. Nolieciet malā politiskās ambīcijas un padomājiet par cilvēkiem, kuriem būs jāpiepilda "Lattelekom" kase, jo skaidrs ir viens - "Lattelekomam" parādnieku skaits aug tieši tāpat kā nenomaksāto rēķinu skaits par siltumu Latvijā. Un, ja mēs nonāksim pie tā, tad patiešām - vakar mums bija diskusijā ar Bērziņa kungu radio - ir jānoskaidro, vai patiešām jūs gribat nonākt pie tā, ka Latvijā telefons būs tikai elitārs priekšmets, lai Lamberga kungs piezvanītu uz Ameriku, bet es nevarētu piezvanīt uz Jūrmalu, jo ar Jūrmalu sakari šodien nedarbojas. (No zāles deputāts A.Kiršteins: "Varēs Lamberga kungam piezvanīt". Deputāte I.Kreituse: "Es nevēlos viņam zvanīt.") Sēdes vadītājs. Diemžēl, deputāt Lucān, es nevaru jums vairāk dot vārdu, jo jūs šajā lietā jau divas reizes esat runājis un Kārtības rullī nav paredzēts, ka trešo reizi var runāt. (No zāles deputāts J.Lucāns: "Es neizmantoju visu laiku - 3 minūtes palika.") Ja runājam par laiku, tad ir jāsaprot, ka diemžēl sēdes vadītājs pārkāpj Kārtības rullī, jo otrreiz jums iedeva 15 minūtes runāšanai. Tiešām - nepārkāpsim Kārtības rullī, jo mūsu labā un sliktā prakse liecina tikai par vienu - ka tad vēl lielāki rodas sarežģījumi. Aristids Lambergs, Latvijas Nacionālās neatkarības kustība, - otrreiz, 5 minūtes. A.Lambers (LNNK).

Jā, es domāju, ka ir varbūt pienācis laiks pavilkt tam visam strīpu, bet, pirms mēs pavelkam strīpu, man ir atkal jālabo - šajā gadījumā deputāta Kreitusa teiktais. Kamēr es pārstāvēju Saeimu padomē, padomes loceklim alga bija 250 latu. Man liekas, to jūs zinājāt. Nevis 500 vai 800 latu. Varbūt tā tas ir šodien, es nezinu, es nestrādāju padomē kopš pagājušā gada decembra, un tad bija 250 latu. Un nebija arī 11 tūkstoši, kā to ir ļoti negodīgi publicējusi viena avīze. Tā ka nevajag tiešām... tiešām nevajag demokrātiskās partijas "Saimnieks" pārstāvjiem apzināti paust nepareizu informāciju! Līdz ar to es ceru, ka mēs varam pavilkt strīpu šai lietai. Paldies par uzmanību. (No zāles deputāts A.Kiršteins: "Kā tu sevi izcelsi, ja nemelosi...")

Sēdes vadītājs. Vai vēl ir pieteikušies deputāti runāt? Debates pabeigtas. Lūdzu zvanu! (No zāles deputāts A.Panteļejevs: "Referents runās.") Referents vēlas vārdu. Lūdzu! Deputāts Bordāns - "Latvijas ceļš".

J.Bordāns (LC).

Godātie kolēģi! Kreituses kundze un Lamberga kungs šeit divas reizes pavilka svītru, es velku trešo un pēdējo reizi. Mēģināšu pavilkt svītru šīm debatēm. Paldies par jūsu ieinteresētību un uzstāšanos. Es tiešām jūs aicinu balsot par komisijas variantu, jo visas debates un viss šis darbs un laiks, kas tika pavadīts pie "Lattelekom" tēmas apspriešanas, lika man secināt, ka mūsu komisijas darbs ir bijis tomēr... kopējiem spēkiem ir gājis pareizā gultnē un acīmredzot vispareizākais ir mūsu komisijas lēmums. Tādas ir manas domas, un es aicinu jūs balsot par to. Paldies.

Sēdes vadītājs. Atļaujiet jums atgādināt Kārtības ruļļa 89.pantu! Kārtības rullis nenosaka kārtību, kādā izskatāmi lēmuma projekti. Līdz šim mūsu prakse ir bijusi tāda, ka mēs uz lēmuma projektiem esam attiecinājuši arī to praksi, kādā mēs izskatām likumprojektus. "Ja iesniegti vairāki likumprojekta varianti, Saeima pēc debatēm par visiem projektiem lemj, kuru no tiem pieņems pirmajā lasījumā." Tas uz mums neattiecas, jo mums ir lēmuma projekts. "Balsojami visi līdz debašu beigām neatsauktie likumprojekti to iesniegšanas secībā." Ar šo pantu es gribēju atgādināt, ka mums arī līdz šim ir bijusi tāda prakse, ka mēs esam balsojuši iesniegšanas secībā. Iesniegšanas secība ir atzīmēta arī darba kārtībā. Pirmais ir balsojums par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai iesniegto lēmuma projektu. Otrais - par deputātu Rozentāla, Kokina, Lucāna, Jurkovska, Staša, Berķa, Resnā, Prēdeles, Putniņa un Grīga iesniegto projektu. Trešais - par deputātu Elferta, Graudiņa, Zvaigznes, Lībanes, Glāzīša, Bunkša, Andersona, Ābiķa, Endziņa un Birznieces iesniegto projektu. Un ceturtais - vēlreiz par deputātu Rozentāla, Kokina, Lucāna, Jurkovska, Staša, Berķa, Resnā, Rugātes, Prēdeles un Mārtiņa Ādama Kalniņa iesniegto projektu. Tāda ir secība. Par balsošanas motīviem diemžēl nevar runāt, pēc tam var... jūs jau pagājušajā sēdē iesniedzāt paziņojumu par balsošanas motīviem. Pēc tam, kad ir nobalsots. Tādu lietu paredz Kārtības rullis. Pirmais - tad... Vai deputātiem ir iebildes pret procedūru? Nav. Lūdzu, balsosim par pirmo lēmuma projektu sakarā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai ziņojumu. Iesniedz Parlamentārā izmeklēšanas komisija SIA "Lattelekom"... vienu mirklīti... izveidošanas un darbības izvērtēšanai. Es ļoti atvainojos, deputāti Kide, Bressis, Urbanovičs, Kaža un Folkmane ir iesnieguši šim dokumentam nr.532 papildinājumu - papildināt ar trešo punktu šādā redakcijā: izskatīt Parlamentārās izmeklēšanas komisijas lēmumā (dokuments nr.532) Ministru kabinetam izteiktos priekšlikumus un divu mēnešu laikā sniegt Saeimā ziņojumu par šā lēmuma izpildi. Līdz ar to, godātie deputāti, atkal attiecinot uz šo gadījumu likumprojektu izskatīšanas procedūru, par lietas papildinājumiem būtu jābalso vispirms. Mūsu prakse līdz šim ir tāda bijusi. Ko deputātiem darīt, es nezinu, bet secība ir tāda, ka mēs tagad balsosim par šo papildinājumu un pēc tam par dokumentu nr.532, par komisijas iesniegto lēmuma projektu. Vai pret procedūru ir iebildes? Nav. Lūdzu, balsosim par deputātu Kides, Breša, Urbanoviča, Kažas un Folkmanes priekšlikumu - papildināt lēmuma projektu ar 3.punktu šādā redakcijā: izskatīt Parlamentārās izmeklēšanas komisijas lēmumā Ministru kabinetam izteiktos priekšlikumus un divu mēnešu laikā Saeimā sniegt ziņojumu par šā lēmuma izpildi. Lūdzu rezultātu! Par - 27, pret - 38, atturas - 18. Papildinājums nav pieņemts. Tagad, lūdzu, balsosim par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas SIA "Lattelekom" izveidošanas un darbības izvērtēšanai iesniegto lēmuma projektu! Lūdzu rezultātu! Par - 78, pret - 7, atturas - 2. Šis lēmuma projekts ir akceptēts un līdz ar to kļūst par Saeimas lēmumu. Tātad pārējie lēmumi nav izskatāmi, tas ir, nav balsojami.

(Nr.13)

**Parlamentārās izmeklēšanas komisija par finansu krīzi komercbankās
un valsts finansu sistēmas stabilitāti**

http://www.saeima.lv/steno/st_955/st2610.html

Latvijas Republikas 5. Saeimas sēde

1995. gada 26. oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 5. Saeimas priekšsēdētājs Anatolijs Gorbunovs

[..]

Sēdes vadītājs. Lūdzu, izskatīsim nākamo jautājumu! Lēmuma projekts "**Par finansu krīzi komercbankās un valsts finansu sistēmas stabilitāti**". **Galaziņojums.**

Izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Vilis Krištopans - "Latvijas ceļa" deputāts.

Lūdzu!

V.Krištopans (LC).

Godājamais Prezidij! Godājamā Saeima! Katram deputātam ir izdalīts dokuments nr. 2011, un komisijas vārdā lūdzu akceptēt iesniegto lēmuma projektu, un pielikumā ir komisijas galaziņojums. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Esiet tik laipni un paņemiet attiecīgo dokumentu - nr. 2011. Vai debatēs ir pieteikušies runāt? Nav. Lūdzu zvanu! Lūdzu, balsosim par Saeimas lēmuma projektu, kuru iesniegusi Saeimas izmeklēšanas komisija, "Par finansu krīzi komercbankās un valsts finansu sistēmas stabilitāti"! Balsojam. Lūdzu rezultātu! Par - 44, pret - 3, atturas - 6. Pieņemts.

(Nr.14)

Parlamentārās izmeklēšanas komisija bankas "Baltija" krīzes cēloņu un bankrota pamatotības noskaidrošanai un iesniegto bankas sanācijas projektu izvērtēšanai

http://www.saeima.lv/steno/st_96/st1912.html

Latvijas Republikas 6.Saeimas rudens sesijas

četrdesmit pirmā sēde

1996.gada 19.decembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātie deputāti! Lūdzu, ieņemsim vietas sēžu zālē! Turpinām izskatīt Saeimas sēdē apstiprināto darba kārtību saskaņā ar mūsu vakardienas balsojumu

[..]

Godātie kolēģi! Mums nākamā ir septītā sadaļa - lēmuma projekts "**Par Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijas akciju sabiedrības bankas "Baltija" krīzes cēloņu un bankrota pamatotības noskaidrošanai un iesniegto bankas sanācijas projektu izvērtēšanai galaziņojumu**".

Taču varbūt, kolēģi, mēs varētu tagad, ja ir paziņojumi, noklausīties tos un doties pārtraukumā, bet šo jautājumu skatīt pēc pārtraukuma.

Es, godātie kolēģi, gribu jums darīt zināmu, ka šodien pulksten 12.35, tātad pēc 11 minūtēm, šeit blakus - Sarkanajā zālē notiks labdarības koncerts. Tas tiek rīkots Latvijas Bērnu fonda organizētās labdarības akcijas "Nepaej garām!" ietvaros, un ziedotie līdzekļi tiks izmantoti mazgadīgo invalīdu rehabilitācijas centra "Baltezers" izveidošanai, Krāslavas rajona bērnu patversmes celtniecībai un mazgadīgo invalīdu vasaras un ziemas nometņu organizēšanai. Es lūdzu deputātus, valdības locekļus, Kancelejas darbiniekus un citus klātesošos piedalīties šajā koncertā. Paldies.

Pārtraukums līdz pulksten... Atvainojiet, vēl paziņojumam lūdz vārdu Juris Kaksītis.

J.Kaksītis (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Cienījamie Juridiskās komisijas deputāti! Pulksten 13 komisijas sēžu zālē notiks komisijas sēde.

Sēdes vadītājs. Rudīte Leitena.

R.Leitena (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Cienījamie deputāti, kuri strādā Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā! Šīs komisijas sēde pulksten 12.25 Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas telpās.

Sēdes vadītājs. Jānis Kazāks.

J.Kazāks (frakcija "Latvijai").

Kolēģi! Aizsardzības un iekšlietu komisijas deputāti! Uz pavisam īsu sēdi komisijas telpās. Tūlīt. Tūlīt!

Sēdes vadītājs. Dzintars Ābiķis.

Dz.Ābiķis (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamie kolēģi no Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas! Es ļoti aicinātu uz sēdi starpbrīdī, jo ir ieradušies arī Finanšu ministrijas pārstāvji, un mums ir svarīgs jautājums jāizskata.

Sēdes vadītājs. Indulis Bērziņš.

I.Bērziņš (frakcija "Latvijas ceļš").

Es atgādinu cienījamajiem kolēģiem no Ārlietu komisijas, ka mums tagad ir ārkārtas sēde, bet es ceru, ka mums izdosies sanākt uz sēdi un atnākt arī uz šejieni, lai piedalītos labdarības pasākumā.

Sēdes vadītājs. Paldies. Pārtraukums līdz 13.30.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Lūdzu, reģistrēsimies kvoruma noteikšanai. Lūdzu rezultātu! Zālē ir 19 deputāti. Lūdzu nervozu zvanu. Vairākkārtēju un ilgstošu. Un visus, kas dzird mūs, lūdzu atgriezties sēžu zālē.

Godājamie kolēģi! Vēlreiz lūdzu atgriezties sēžu zālē visus deputātus no visām frakcijām. Mēģināsim vēlreiz reģistrēties. Lūdzu reģistrācijas režīmu. Lūdzu visus kolēģus reģistrēties. Lūdzu rezultātu! Diemžēl nav kvoruma. 46 deputāti. Piecu minūšu pārtraukums. Es lūdzu frakciju pārstāvjus un komisiju priekšsēdētājus tomēr parūpēties, lai deputāti atgrieztos zālē.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Deputāti, reģistrēsimies vēlreiz! Lūdzu reģistrācijas režīmu. Lūdzu visus deputātus reģistrēties. Lūdzu rezultātu! Kvorums ir nodrošināts.

Turpinām izskatīt darba kārtību. Jāapspiež lēmuma projekts "Par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas akciju sabiedrības banka "Baltija" krīzes cēloņu un bankrota pamatotības noskaidrošanai un iesniegto bankas sanācijas projektu izvērtēšanai galaziņojumu".

Ziņo Elmārs Zelgalvis - frakcijas "Latvijai" deputāts. Lūdzu!

E.Zelgalvis (frakcija "Latvijai").

Godātais Prezidij! Godātie deputāti! Izskatām dokumentu nr.1746. Šis dokuments sastāv no divām daļām. Šeit ir komisijas galaziņojums un Saeimas lēmuma projekts. Šis dokuments ir izdalīts visiem Saeimas deputātiem. Es galaziņojumu nelasīšu, bet izteikšu dažus komentārus, kas saistīti ar komisijas darba noslēguma posmu pēc 9.jūlija, kad Saeima izskatīja komisijas starpziņojumu un pieņēma arī attiecīgus lēmumus.

Kādu uzdevumu komisija sev izvirzīja pēc 9.jūlija Saeimas lēmumiem? Praktiski komisija atsāka darbu pēc vasaras brīvdienām. Pirmkārt, komisija turpināja izmeklēšanas darbu. Šajā sakarībā komisija noklausījās vairākas amatpersonas, to skaitā Latvijas Bankas prezidentu Repši, finanšu ministru Kreitusa kungu un arī ieceltos bankas "Baltija" likvidatorus. Viņi sniedza zināmu ieskatu savā darbā. Arī par to, ko viņi bija iecerējuši tajā laikā darīt tālāk.

Otrs komisijas darba virziens bija vērsts uz to, lai veiktu zināmu kontroli jeb uzraudzību pār tiem Saeimas lēmumiem, kuri tika pieņemti 9.jūlijā. Un, kā mēs atceramies, tādi lēmumi bija divi. Mēs saņēmām no Latvijas Bankas prezidenta un toreizējā finanšu ministra Kreitusa kunga vēstules, kurās bija izklāstīta viņu attieksme pret tiem punktiem, kādi bija iekļauti Saeimas 9.jūlija lēmumos, un kurās bija izteiktas arī domas jeb prognozes par to, kā šos jautājumus un problēmas varētu tālāk risināt. Šajos lēmumos bija arī uzdots Ministru kabinetam izskatīt Saeimas lēmumos ietvertos priekšlikumus. Ministru kabineta priekšlikumus mēs laikā nesaņēmām, tāpēc komisija atgādināja Ministru kabinetam par šādu lēmumu esamību un nepieciešamību tos izskatīt. Pēc tam mēs saņēmām izrakstu no Ministru kabineta lēmuma, ka šīs vēstules, Repšes kunga un Kreitusa kunga vēstules, ir izskatītas un akceptētas. Nu ko var teikt par šādiem rezultātiem? Protams, šie lēmuma punkti, Ministru kabineta lēmuma punkti, komisiju neapmierināja pilnībā... visi šie aspekti. Par to komisija ir ierakstījusi savā galaziņojumā, proti, ka netika risināts jautājums par ierosināto 500 latu kompensācijas garantēšanu ar valsts obligācijām un to apmaksas kārtību, arī jautājums par neatkarīgas banku uzraudzības aģentūras izveidošanu. Arī šis jautājums netika risināts. Tāpēc šeit

galaziņojumā arī šie priekšlikumi ir atkārtoti un arī lēmuma projektā, Saeimas lēmuma projektā, par to ir minēts.

Ko vēl varētu teikt? Nav risināts arī tas lēmums, kuru Saeima pieņēma 9.jūlijā, proti, par bankas "Baltija" kreditoru prasību apmierināšanu. Tur bija ierakstīts, ka ir uzdots Ministru kabinetam kopā ar Latvijas Banku, banku "Baltija" un arī ar Izmeklēšanas komisiju izstrādāt šādus konkrētus priekšlikumus un iesniegt Saeimā, bet šādus priekšlikumus mēs diemžēl neesam saņēmuši.

Šajā sakarībā mēs šajās vēstulēs, kuras es jau minēju un kuras akceptēja Ministru kabinets, varējām lasīt tikai to, ka gan Finanšu ministrijas, gan Latvijas Bankas, gan arī Ministru kabineta nostādne ir tāda, ka vienīgais ceļš, kā risināt bankas "Baltija" noguldītāju problēmu, šo noguldījumu izmaksu, ir likvidēt banku "Baltija", tātad saskaņā ar Kredītiestāžu likumu veikt šo likvidācijas procesu. Lūk, tādā ceļā. Tikai to, ko likvidācijas ceļā saņems likvidatori, - to tad arī izmaksāt. Likvidatori tika iecelti jūnija vidū. Viņi strādāja. Par to, kā likvidatoriem ir veicies savā darbā, mēs esam daudz lasījuši presē. Mēs zinām, ka pirmās atskaites par likvidatoru darbu Rīgas apgabaltiesa neapstiprināja, norādīdama, ka ir pieļauti vairāki trūkumi. Un ieņemtās summas ir niecīgas, bet izdevumi ir daudz lielāki... likvidatoru darba izmaksas. Šeit ir dažādi viedokļi. Beigās mēs esam lasījuši tādu viedokli, ka tas tika atzīts par pareizu. Nu, bet noguldītāji pagaidām nekā nav saņēmuši, un nav arī zināms, kad un cik viņi saņems.

Otrs aspekts, kas raksturo likvidatoru darbu, ir tas, kā likvidatori pārdeva bankas "Baltija" īpašumu, mantu. Nu mēs visi dzirdējām un redzējām, ka šī manta tika izpārdota par ļoti zemām cenām. Un atkal jautājums - kāds ieguvums, izpārdodot šādā veidā bankas "Baltija" mantu, būs bankai? Un līdz ar to - cik naudas varēs izmaksāt noguldītājiem? Tāpēc jautājums par likvidatoru darbu ir tāds ļoti, es teiktu, problemātisks, un es šeit vēl varētu daudzus dažādus faktus minēt par to, kā viņi tika iecelti, un raksturot... jo man pašam bija saruna ar likvidatoru, tiesa, ar vienu, ar Berija kungu, jo otrs jau bija savu darbu atstājis. Ir šeit arī tādi neskaidri jautājumi, kas varbūt prasītu arī tālāku risinājumu. Bet situācija šobrīd ir tāda, kādu es to raksturoju, un komisijas vārdā es aicinu Saeimu pieņemt, akceptēt iesniegto lēmuma projektu, kāds ir sagatavots. Paldies.

Sēdes vadītājs. Atklājam debates. Runās Ilmārs Bišers - Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcijas deputāts.

I.Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Godātais priekšsēdētāj! Cienījamie kolēģi! Katreiz, kad rodas jautājums par parlamentārās izmeklēšanas komisijas dibināšanu, uzreiz atskan divi pretēji viedokļi. Vieni apgalvo, ka tas ir ārkārtas notikums, ka tas var apdraudēt tās iestādes darbu, ka tas acīmredzot novedīs pie šīs iestādes izformēšanas vai vismaz pie būtiskām kadru pārmaiņām, un to uztver ar lielām šausmām. Otrs viedoklis ir tāds, ka šīs komisijas jau nekā neizlemj, nekā nedara un ka tā esot tukša laika nosīšana. Man liekas, ka tās komisijas, kuras loceklis arī es biju, darbība pierāda, ka nav taisnība ne vienam, ne otram viedoklim. Nevar teikt, ka šī komisija nebūtu devusi rezultātus. Protams, bija lielas problēmas, kas norāda, ka vispār šādu komisiju darbs mūsu parlamentā nav īsti izdomāts.

Pirmkārt, mūsu komisijas deputātu skaits nav liels, tie visi ir ievērojami noslogoti dažādās... vismaz divās citās komisijās, tāpēc atrast brīvu laiku komisijas darbam, nodarboties ar kādiem speciāliem jautājumiem ir ārkārtīgi sarežģīti, un mūsu komisija arī nevarēja strādāt vairāk kā reizi nedēļā.

Tālāk. Šīm komisijām tiek dots ļoti mazs nodrošinājums. Ja ārzemēs tiktu izveidota šāda komisija, esmu pārliecināts, ka tai būtu iedots liels štats - un ne tikai tehniskie darbinieki un ne tikai speciālisti, bet būtu pat piesaistīti arī vairāki speciāli prokurori,

kuriem būtu tiesības izdarīt dažādas izņemšanas, pārbaudes uz vietām, un tā tālāk... Taču mūsu komisijai diemžēl nācās apmierināties tikai ar vienu konsultantu un vienu sekretāri. Tas katrā ziņā nebija pietiekami. Bija arī citas grūtības, to skaitā arī tīri iekšējas. Viena no galvenajām bija tā, ka mēs, izturēdamies ar cieņu pret Zelgalvja kunga ilgstošo darbību banku tiesību pasniegšanā, viņu kā banku speciālistu ievēlējām par komisijas vadītāju. Diemžēl viņš neatrada kopēju valodu ar pārējo komisiju un visu laiku centās pretstatīt savu viedokli visu pārējo komisijas locekļu viedoklim. Kā zināms, pirmo komisijas ziņojumu viņš vispirms atteicās parakstīt, tad viņš to parakstīja, bet atteicās nolasīt. Tālākā darbībā viņš nomainīja iepriekšējo konsultantu, kurš bija šo ziņojumu sastādījis, bet kurš bija banku speciālists, un vienpersoniski pieņēma citu konsultantu, kurš agrāk ar šīm problēmām nebija saskāries. Bet arī šā konsultanta sastādītais galaziņojums viņu neapmierināja un viņš atteicās to nolasīt, un komisijai nācās sasaukt vēl speciālu sēdi, lai lūgtu viņu kā priekšsēdētāju tomēr ziņot par tās komisijas darbu, kuru viņš ir visu laiku vadījis. Tas viss, protams, nesekmēja komisijas darbu. Tomēr komisijai, manuprāt, izdevās veikt galvenos uzdevumus. Kas bija uzdots komisijai? Pirmkārt, noskaidrot, kas ir vainīgs un kādi ir cēloņi, un, otrkārt, noskaidrot, vai bankas sanācija ir iespējama. Jāsaka, ka tajā brīdī, kad tika izveidota komisija, bija diezgan liela neskaidrība gan par šiem cēloņiem, gan par to, vai banku ir iespējams sanēt, daži uzskatīja, ka var nosēdināt Laventu šajā bankā atkal atpakaļ un ka tad viņš visu izglābs.

Man liekas, komisijai izdevās diezgan skaidri pateikt, kas ir vainīgs. Vainojama ir bankas īpašnieku nekompetentā, reizēm negodīgā un - virknē gadījumu - arī noziedzīgā rīcība. Sakarā ar to bankā noguldītie līdzekļi ir gājuši zudumā - milzīga summa, kas sastāda 1/5 daļu no visa valsts budžeta.

Bet komisija, pateikusi to, ka cēlonis tomēr bija bankas vadības rīcība, ļoti skaidri norādīja arī to, ka ir bijusi rinda veicinošu apstākļu, kas paši par sevi gan neizraisīja, bet ievērojamā mērā veicināja šīs sekas. Tā ir sliktā uzraudzība.

Valdība sākotnēji visu laiku gāja bankas "Baltija" pavadībā un neskatījās uz to, ka jau 1994.gada beigās kompetenti eksperti, to skaitā ārvalstu eksperti, brīdināja, ka bankas stāvoklis ir ļoti grūts. Valdība neveica nekādus pasākumus, bet turpināja ierasties uz bankas pasākumiem un presē slavināt banku kā drošu noguldījumu vietu.

Arī Latvijas Banka pilnīgi ignorēja to faktu, ka bankas finansu pārskats par 1993.gadu tika izstrādāts līdz nākamā gada augustam, kas bija pilnīgi nepieņemami, un ar visu to samierinājās. Tie visi, protams, bija ļoti veicinoši apstākļi, kas sekmēja.

Tālāk. Nākamais jautājums. Vai banku bija iespējams atveseļot? Tajā brīdī, kad komisija sāka strādāt, - tajā brīdī vairs nebija tādu iespēju. Viennozīmīgi var pateikt - nē! Es negribētu teikt, kā tas bija tajā brīdī, kad banka sabruka un maksātnespēja tikai iesākās. Var būt, ka tad, ja tajā brīdī būtu bijusi kompetenta iejaukšanās šajā jautājumā, tas būtu bijis savādāk, taču tajā brīdī, kad komisija sāka strādāt, nebija nekādu iespēju. Pats galvenais iemesls bija tas, ka nevienam tajā brīdī nebija skaidrs, kam banka īsti pieder. Bankas īpašniekiem akcijas bija atņemtas, viņi bija atstumti no bankas vadības, un bankas vadību bija pārņēmusi Latvijas valsts, kura turpretim pati neko negribēja darīt šīs bankas atjaunošanā. Tādos apstākļos cerēt, ka kāds vēl ieguldīs kādu naudu šādas bankas atjaunošanā, bija pilnīgi neiespējami. Tas bija viens no būtiskākajiem secinājumiem, ko mēs izdarījām.

Vispār komisija konstatēja mūsu valsts iestāžu nespēju kompetenti rīkoties šādās ārkārtas situācijās. Konstatēja tiesu un prokuratūras mazspēju šādos sarežģītos gadījumos. Kā zināms, banku bankrotu mums ir bijis daudz. Par tiem ir ierosinātas 35 krimināllietas, kas atrodas prokuratūrā, un neviena no šīm krimināllietām vēl nav nonākusi līdz tiesai. Kāda var būt uzticība šādā situācijā bankai, kāda var cilvēkiem būt

uzticība bankai, ja viņi redz, ka nekas netiek darīts, lai tos, kas vainīgi apkrāpšanā, sauktu pie atbildības?

Arī tiesu darbība bija smaga. Notika daudzkārtēja tiesu spriedumu atcelšana, skatīšana daudzās instancēs, katrā pa divām trim reizēm. Tas viss arī kavēja procesu un parādīja zināmu mazspēju rīkoties.

Parādījās arī nespēja maksātnespējas procesus vadīt. Mēs atceramies, cik gan tur nebija ieceltu gan administratoru, gan likvidatoru. Atcerēsimies: pirmais bija Klauss, pēc tam bija Supe, pēc tam bija Grūbe, kaut kur pa vidu arī "Arthur Andersen". Tā vai savādāk, šīs bankas mazspējas likvidācijas procesā piedalījās četras ārzemju auditorfirmas - "Coopers & Lybrand", "Arthur Andersen", "Ernst & Young", "Deloitte & Touche" un tā tālāk. Un tas viss pusotra gada laikā. To, cik tas prasīja valsts līdzekļu, diemžēl mums tā arī neizdevās izdibināt, bet šī summa, kas ir samaksāta visiem šiem administratoriem un pārbaudītājiem, ir rakstāma ar sešām nullēm. Bet rezultāti ir niecīgi. Mēs vērsām uzmanību arī uz to, ka faktiski šī administratoru rīcība netiek kontrolēta pienācīgā veidā. Rezultāti ir niecīgi. Pagaidām ir atgūtas visai nelielas summas no tiem milzīgajiem zaudējumiem un tiem milzīgajiem parādiem. Turklāt izpaudās Latvijas Bankas bērnišķīgā ticība ārzemju auditorfirmām - pareizāk sakot, nevis ārzemju auditorfirmām, bet to izveidotajām vietējām filiālēm ar 1000 latu vai 2000 latu pamatkapitālu, kas faktiski pašas, ja viņas netiks galā, ne par ko nespēs atbildēt. Jo, kā mēs zinām, "Coopers & Lybrand" bija oficiālais bankas "Baltija" auditors, taču viņi tā arī nespēja savlaicīgi prognozēt šīs bankas reālo situāciju un tās attieksmi.

"Ernst & Young" ilgu laiku gatavojās kļūt par likvidatoru, cik zināms, šai gatavošanai viņiem no valsts tika izmaksāti diezgan palieli līdzekļi, bet galu galā viņi atteicās. Beigu beigās tika piesaistīta "Deloitte & Touche", - bet ko šie likvidatori arī izdarījuši?

Ne par velti tika atteikta viņiem viņu atskaites pirmā reģistrācija. Ar ko tika attaisnota šīs firmas piesaistīšana? Ar to, ka, lūk, šī firma, slavenā ārzemju firma, būšot spējīga piedzīt naudu no ofšorfirmām, kurp, kā zināms, bankas īpašnieki ir pārdzinuši milzu kapitālus.

Bet ko mēs redzam? Ko tad viņi dara faktiski? Kur tad viņi ir atraduši šīs ārzemju firmas, no kurām viņi grib naudu piedzīt? No šīm ārzemju firmām viņi praktiski neko nav piedzinuši, bet viss viņu mērķis ir piedzīt naudu no "Latvenergo" un "Ventspils naftas". Lūk, tur viņi ir atraduši to "zelta āderi"! Respektīvi, grib atkal no mūsu pašu nodokļu maksātāju maciņiem pēc būtības samaksāt citiem nodokļu maksātājiem, kas savu naudu ir pazaudējuši. Priekš kam tad tas ir vajadzīgs? Kāpēc tad mēs to nevaram izdarīt paši? Lieta ir nonākusi tiktāl, ka, izrādās, mēs šeit Rīgā vecu krēslu ūtrupī nemākam iztaisīt, ka dažu vecu krēslu un nobrauktas mašīnas ūtrūpei jeb izsolei ir jāpieaicina no Eiropas ūtrupes firma, kas izdarīs to pareizi. Cik pareizi, par to Zelgalvja kungs jau runāja.

Jāsaka, ka komisija ne tikai konstatēja trūkumus, bet izstrādāja arī priekšlikumus. Diemžēl, neskatoties uz to, ka priekšlikumus atbalstīja Saeima un lūdza valdību kopīgi ar komisiju apspriest tos un realizēt, faktiski mums tika atsūtītas tikai vēstules, ka mēs neko nezinām un neko negribam darīt. Vai tas ceļ uzticību šīm bankām? Vai tas var nodrošināt, ka šādi banku bankroti neatkārtosies nākotnē?

Mēs esam izteikuši veselu rindu priekšlikumu - gan par noguldījumu apdrošināšanas sistēmas ieviešanu, gan par banku uzraudzības sistēmas ieviešanu, jo mūs neapmierina, ka šobrīd Latvijas Bankā ir savienots banku uzraudzības priekšnieka amats ar bankas "bruņoto spēku" virspavēlnieka posteni, un šajā gadījumā var rasties visai neērtas situācijas, es domāju, pat interešu konflikti, ja ne vēl sliktāk.

Diemžēl šajos mūsu priekšlikumos neviens nav mēģinājis ieklausīties. Es domāju, ka principā komisija, protams, savu darbu ir beigusi, bet tās priekšlikumi paliek spēkā, un

es domāju, ka Saeimai vajadzētu vēl vispār pasekot, lai tomēr kaut kas tiktu darīts, jo citādi šādas situācijas var nākotnē atkārtoties. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Vairāk debatēs deputāti pieteikušies nav. Debates beidzam. Zelgalvja kungs, vai vēlaties ko teikt komisijas vārdā? (No zāles deputāts E.Zelgalvis: "Lūdzu balsot!") Komisijas vārdā Zelgalvja kungs nevēlas runāt. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu balsot par Saeimas lēmuma projektu, kas izteikts dokumentā nr. 1746. Lūdzu rezultātu! Par - 43, pret - 2, atturas - 6. Lēmums pieņemts.

Nr.15

Parlamentārā izmeklēšanas komisija Nacionālās radio un televīzijas padomes darbības likumības **un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai**

http://www.saeima.lv/steno/st_98/st2810.html

Latvijas Republikas 6.Saeimas rudens

sesijas četrpadsmitā sēde

1998.gada 29.oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs Alfreds Čepānis.

[..]

Sēdes vadītājs. Debatēs deputāti pieteikušies nav. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par likumprojekta pieņemšanu pirmajā lasījumā. Lūdzu rezultātu! Par - 49, pret - 1, atturas - 1. Pieņemts. Noteikt termiņus otrajam lasījumam acīmredzot vairs nav loģiski, jo tas būs jau 7.Saeimas kompetencē.

Godātie kolēģi! Parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Pēteris Tabūns lūdz lēmuma projektu "**Par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Nacionālās Radio un televīzijas padomes darbības likumības un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai galaziņojumu**" izskatīt tūdaļ pēc kārtējā likumprojekta izskatīšanas, jo pretējā gadījumā tā izskatīšana 7.Saeimā praktiski būs neiespējama. Vai kāds vēlas runāt "par" vai "pret" šo priekšlikumu? Nevēlas. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāja priekšlikumu. Lūdzu rezultātu! Par - 30, pret - 30, atturas - 15. Jābalso vēlreiz. Vēlreiz lūdzu zvanu. Vēlreiz lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par priekšlikumu izdarīt izmaiņas darba kārtībā. Lūdzu rezultātu! Par - 39, pret - 14, atturas - 20. Priekšlikums ir pieņemts.

Izskatām darba kārtības 35.jautājumu. Komisijas vārdā - deputāts Pēteris Tabūns.

P.Tabūns (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es speciāli lūdzu jūs, deputāti, izskatīt šo lēmuma projektu, jo patiešām tā ir 6.Saeimas kompetence, komisija ir strādājusi gandrīz divus gadus. Jums ir priekšā šis galaziņojums, un es, lai nekavētu laiku, tuvāk nepakavēšos pie tajā izteiktajām tēzēm un atzinumiem, es ceru, ka nebūs arī īpaši garas debates. Sakarā ar to, ka 6.Saeimas darba laiks beidzas un ir atlicis tikai nedaudz vairāk par pusstundu, es lūdzu apstiprināt šo Saeimas lēmumu par parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbu.

Sēdes vadītājs. Debatēs deputāti pieteikušies nav. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par Saeimas lēmuma projektu. Dokuments nr. 4775. Lūdzu rezultātu! Godātie kolēģi, vai tiešām mēs neatzīsim šīs komisijas darbu par pareizu? Vēlreiz lūdzu zvanu! Vēlreiz lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par Saeimas lēmuma projektu. Lūdzu rezultātu! Par - 46, pret - nav, atturas - 15. Lēmums ir pieņemts.

Nr.16

Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu G - 24 kredītu piešķiršanas pareizību, to atmaksāšanas iespējas un personiskās atbildības noteikšanas iespējas šo kredītu izsaimniekotājiem

http://www.saeima.lv/steno/st_97/st1610.html

Latvijas Republikas 6.Saeimas rudens

sesijas vienpadsmitā sēde

1997.gada 16.oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Cienījamie kolēģi, lūdzu, ieņemiet vietas sēžu zālē! Vizuāli vērtējot, nepieciešamais kvorums ir, tāpēc paziņoju par atklātu Latvijas Republikas Saeimas 1997.gada 16.oktobra sēdi.

[..]

Nākamais darba kārtības jautājums - lēmuma projekts **“Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu G-24 kredītu piešķiršanas pareizību, to atmaksāšanas iespējas un personiskās atbildības noteikšanas iespējas šo kredītu izsaimniekotājiem, ziņojuma apstiprināšanu”**.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas vārdā deputāts Viktors Stikuts. Lūdzu!

V.Stikuts (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Godājamo Prezidij! Cienījamie kolēģi deputāti! Strādāsim ar dokumentu nr.3170. Uzreiz gribu kā komisijas priekšsēdētājs atvainoties visiem deputātiem par tām neērtībām, kuras jums ir sagādātas sakarā ar to, ka nepārtraukti no dažādām institūcijām tiek iesniegti materiāli kā papildinājums dokumentam, ko mēs šodien izskatīsim. Šinī sakarā es gribu teikt, ka šie papildinājumi liecina par to, kā valsts institūcijas, kuras ir minētas mūsu komisijas galaziņojumā, interpretē vienu vai otru komisijā atspoguļotu materiālu. Un es gribu teikt, ka dokuments, ar kuru mēs strādājam šodien, ir tikai dokuments nr.3170 un neviens cits, jo visi pārējie ienākušie materiāli ir tikai informācijai un katra deputāta zināšanai, lai katrs no jums varētu izvērtēt un pie sevis secināt, kā komisija ir darbojusies vai nav darbojusies. Un spilgts piemērs tam ir Latvijas Bankas šodien iesniegtā informācija, kurā ir redzams, kā vienas institūcijas dažādas amatpersonas atkarībā no amata ranga pakāpes mēģina skaidrot materiālu, kas attiecas tieši uz Latvijas Banku.

Es negribu visu uzmanībai tagad sākt lasīt šo te garo materiālu galaziņojumam, bet man ir sagatavots saīsināts variants komisijas galaziņojumam, jo es uzskatu, ka galaziņojumam šis materiāls jums bija pietiekoši sen iesniegts, tāpēc domāju, ka visi deputāti ar to ir iepazinušies. Tomēr es gribu atspoguļot šā galaziņojuma tekstu, nemainot faktu būtību, mazliet saīsinātā variantā, ja jūs man dotu tam savu piekrišanu. Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Acumirkli! Tātad Stikuta kungs ierosina tikai fragmentāri un daļēji iepazīstināt jūs ar šā ziņojuma niansēm, kuras mums ir izklāstītas... (No zāles deputāti Dz.Ābiķis, J.Vidiņš: “Nevajag! Nevajag! Balsojam!”) Nu nekliedziet, es diezgan labi dzirdu! Švaki redzu, bet dzirdēt dzirdu labi. Nekliedziet! Ar tām, kas ir izklāstītas dokumentā nr.3170-a. Tur ziņojums ir atspoguļots pilnībā.

Kā jau Stikuta kungs teica, ir ienākuši arī atzinumi vai vērtējums par šo komisiju no Latvijas Bankas, no Finanšu ministrijas un no Latvijas Bankas Valūtas operāciju pārvaldes Ārējā parāda vadības daļas vadītājas Birkas kundzes. Tātad es saprotu, ka lielākā daļa kolēģu uzklausa Stikuta kungu vairs nevēlas. Vajadzības nav pēc tā. Vai ir

vajadzīgs balsojums par to? Stikuta kungs vēlas. (No zāles deputāts I.Bišers: “Kārtības rullis paredz ziņotājam tiesības ziņot!”) Daļa deputātu pret to iebilst.

V.Stikuts. Es domāju, ka ir vajadzīgs balsojums.

Sēdes vadītājs. Vai Stikuta kungam dosim vēl vārdu ziņojuma sniegšanai, ja deputātu lielākā daļa, kā es saprotu, ir pret to? Tātad, godātie kolēģi, ir jāpiebilst arī tas, ka Kārtības rullis paredz ziņotājam dot vārdu, līdz ar to šis jautājums nav apspriežams. Vārds Stikuta kungam. Lūdzu!

V.Stikuts. Tātad, cienījamie kolēģi, Saeima 1997.gada 17.aprīļa sēdē izveidoja Parlamentāro izmeklēšanas komisiju, lai noskaidrotu G-24 kredītu piešķiršanas pareizību, to atmaksāšanas iespējas un personiskās atbildības noteikšanas iespējas šo kredītu izsaimniekotājiem. Laikā no 17.aprīļa līdz 30.septembrim ir notikušas komisijas 16 sēdes, kurās komisija par galveno uzdevumu uzskatīja analizēt kļūdas kredītu piešķiršanas mehānismā, noteikt cēloņus situācijai, ka zaudējumi, kas radušies piešķirot G-24 kredītus, tiek segti no valsts budžeta, un noteikt to amatpersonu loku, atbildīgās amatpersonas, kuras veica šo kredītu sadali.

Komisija ir iepazinusies ar Latvijas Republikas Valsts kontroles slēdzieniem, dokumentiem no Latvijas Bankas, Finanšu ministrijas, Ekonomikas ministrijas un prokuratūras. Komisija noklausījās Latvijas Bankas viceprezidentu Rimševiču, Valsts kases pārvaldnieku A.Veisu, Riska vadības departamenta vecāko ekspertu P.Dzintaru, Norēķinu departamenta vecāko ekspertu J.Auziņu, Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas izmeklēšanas uzraudzības virsprokuroru Ē.Zvejnieku, Valsts zemes dienesta ģenerāldirektoru G.Grūbi, bijušo lauksaimniecības ministra pirmo vietnieku un ministra vietas izpildītāju Andri Šķēli, kā arī 5. Saeimas izveidotās Parlamentārās izmeklēšanas komisijas audioierakstus ar Latvijas Republikas Valsts kontroles ziņojumu, A.Platača, D.Ģeģera, I.Godmaņa, A.Šķēles un J.Kinnas ziņojumiem.

Komisijas uzdevums - analizēt tikai G-24 kredītu piešķiršanas pareizību - ierobežoja un sarežģīja komisijas darbu, jo G-24 kredīti ir tikai 3 kredītlīnijas, tas ir, Eiropas Ekonomiskās kopienas, Svenska Exportkredit un Finnish Export Credit aizdevumi. Pareizāk būtu bijis vērtēt ārvalstu aizdevumu piešķiršanu kopumā, iekļaujot arī Starptautiskā valūtas fonda un citus aizdevumus, jo personas, kas dalīja šos kredītus, bija tās pašas.

Kā zināms, G-24 kredīts tika piešķirts, lai Latvija varētu uzlabot maksājumu bilanci, kā arī nodrošināt moderno iekārtu iepirkšanu un tehnoloģiju ieviešanu Latvijas uzņēmumos. 1993. gada janvārī Latvijas valdība noslēdza līgumu ar Eiropas Ekonomisko kopienu par 80 miljoniem ekiju liela G-24 kredīta piešķiršanu. Tika noteikts, ka šie līdzekļi jāatmaksā aizdevējam pēc 7 gadiem. Toreiz tikko neatkarību atguvušajai valstij vēl nebija ne pieredzes tik liela apjoma kredīta dalīšanā, ne arī atbilstošas likumdošanas.

Un, ja ar kredīta dalīšanas tiesiskās bāzes izstrādāšanu veicās pietiekami labi, tad, kā redzam šodien, nevienu sevišķi nemulsināja, ka praktiskā ziņā šī smalkā sistēma izrādījās nefunkcionējoša jau tūlīt pēc tās radīšanas. Lai gan kompetences un atbildības sfēras dacādām ministrijām un resoriem bija noteiktas visai tieši, taču katras šīs institūcijas iekšienē eksistēja kaut kas līdzīgs “melnajam caurumam”, un situācija, ka vidējā līmeņa darbiniekiem nav noteikta pienākumu un atbildības sadale, jau sākotnēji radīja haosu, ļaujot visiem “galiem” grimt ūdenī.

Pirmais G-24 kredīts no Eiropas Ekonomiskās kopienas tika sadalīts, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru padomes 1993. gada 22. februāra sēdē akceptētajiem un 1993. gada 16. martā papildinātajiem noteikumiem “G-24 kredītu finansēšanas organizācija un nosacījumi”.

Komisija, izskatot visus šos noteikumus par kredītu sadali, vadījās tikai pēc tā laika likumdošanā esošajiem normatīvajiem aktiem, un pati no sevis komisija šeit nav neko izdomājusi. Un šodien, izskatot šo jautājumu par kredītu sadali, es kā komisijas priekšsēdētājs mēģināšu šo lietu skatīt, attiecīgi minot katru atbildīgo institūciju, kura piedalījās tieši šo kredītu sadalīšanā.

Viena no atbildīgajām institūcijām, kurai bija noteikts tieši sekot, kā kredītu sadalīšana notiks, kādas ir prioritātes kredītu sadalīšanā, bija Ekonomikas ministrija, un atbildības pakāpe Ekonomikas ministrijai par šo kredītu sadali acīmredzot ir vislielākā, un tieši tāpēc ir tāds moments, ka mēs, komisija, pirmos nosaucām tos cilvēkus, kas it kā bija atbildīgi par šo kredītu sadali, un tika nosaukta Bataragas kundze, Vītoliņš un citi atbildīgie darbinieki... Šeit galīgi nav ko apvainoties, jo komisija neuzskatīja par nepieciešamu kādu cilvēku tiesāt, komisijai vajadzēja izvērtēt apstākļus, kā notika kredītu dalīšana, un nosaukt pēc parlamenta dotā uzdevuma vainīgās amatpersonas, kuras pieļāva, ka tie kredīti, kuri tika dalīti, tika dalīti nepareizi vai arī vienkārši tika izsaimniekoti.

Šinī sakarā, cienījamie kolēģi, es domāju, ka daudzi šeit nāks tribīnē un uzstāsies, un dažādi vērtēs komisijas darbu, bet es arī domāju, ka komisijai pats galvenais uzdevums nebija vis izdarīt secinājumus - kā to mēģina tagad uzspiest -, kas būs rīt, bet mēs vērtējam, var teikt, vēsturiski to, kas ir noticis un šo vēstures atstāto mantojumu uz šodienu. Un tamdēļ tie secinājumi tagad, kurus atsūta Latvijas Banka un pārējās institūcijas, vairāk it kā mēģina uzspiest viedokli, ka nekas nav noticis, ka ir pietiekoši objektīvi dalīti līdzekļi. Šinī sakarā es kā komisijas priekšsēdētājs mēģināšu šo viedokli apstrīdēt, norādot uz situāciju, ka faktiski valsts augstākās amatpersonas, izmantojot momentu un piesedzoties ar it kā valstisko nepieciešamību, brīžiem tika uzņēmušās pārāk lielu personisko atbildību un mēģināja ietekmēt šos te procesus, kas nosaka šo kredītu atmaksāšanu. Kā piemēru var minēt to, ka tiek pagarināti kredīta atmaksāšanas termiņi, ka šodien vispār nepastāv kredītu pagarināšanas termiņu nosacījumi valstī kā tādi, un tad attiecīgi kāds ministrs kādā ministrijā, teiksim, izlemj... viņš tad arī nolemj pagarināt šo kredītu, var teikt, gandrīz vai vienpersoniski. Tas ir uz Šķēles kungu attiecināms piemērs, kad viņš, būdams vienā amatā - gan finansu ministrs, gan premjerministrs, ir pieņēmis lēmumus par kredītu pagarināšanu pārstrādes uzņēmumiem, kuriem faktiski jau šodien vajadzēja šos te kredītus atmaksāt.

Šis piemērs un arī vairāki citi piemēri, kas minēti galaziņojumā, liecina par tādu situāciju, ka valstī faktiski valda pietiekoši liela bezatbildība augstāko institūciju darbībā, kur nav konkretizēti un nav sadalīti konkrēti amata pienākumi ministrijās zemākstāvošajiem darbiniekiem, un tad rodas tāda situācija, ka kādā brīdī šis konkrētais darbinieks uzņemas pārāk lielu iniciatīvu un pārāk lielu atbildību par vienu vai otru lietu, bet, ja nākas par šo lietu atbildēt konkrēti, tad vainīgo nav.

Cienījamie kolēģi! Es negribu lasīt, teiksim, šīs te visas tabulas un veikt vērtējumus, es domāju, ka vērtējumus jūs jau katrs pats esat izdarījis un ka varbūt, nākot šeit un uzstājoties tribīnē, varēsīt mani papildināt vai arī apstrīdēt, bet komisijas locekļi, komisijas deputāti šo galaziņojumu ar vienu iebildi - no Bunkša kunga puses - ir parakstījuši. Es uzskatu, ka šis ir pietiekami kompetents un pietiekami analītisks dokuments, un es arī domāju, ka nav nekādu ierobežojumu, ja mēs arī Saeimā šodien šo dokumentu pieņemam un apstiprinām, un nākotnē arī no Saeimas puses mēģinām kontrolēt šo situāciju, lai līdzīgi gadījumi valstī ar naudas izšķērdēšanu neatkārtotos. Līdz ar to ir nepieciešams veikt daudz izmaiņu Kriminālkodeksā un citās likumdošanas sfērās, lai nepieļautu līdzīgu naudas izsaimniekošanu.

Es aicinu, kolēģi, atbalstīt komisijas galaziņojumu un līdz ar to beigt šīs komisijas darbu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Atklājam debates. Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība".

G.Valdmanis (Tautas kopas "Brīvība" frakcija).

Prezidij, Padomes pārstāvji un tautas pārstāvji! Es ļoti cienu Stikuta kungu un zinu, ka komisija daudz strādāja un pēc savas izpratnes ir veikusi labu darbu. Un mēs tur redzēsim un redzam nekaunīgas rīcības, par kurām vajadzētu cilvēkus sodīt, un būs pārbaude, vai mēs gribam šos cilvēkus sodīt vai ne.

Es gan gribētu izvirzīt plašāku jautājumu - G-24 kredīta struktūra kā tautas izlaupīšanas koncepcija vai kā daļa no tautas aplaupīšanas koncepcijas. Un, lai jums to ilustrētu, es gribētu parādīt kontrastu. Šis kredīts bija domāts lauku atbalstīšanai... Un, ja tas būtu pareizi izdalīts un būtu pareizi saimniekots, tad tur tomēr būtu notikusi liela tautas aplaupīšana. Paskatīsimies kontrastu šajā aizdevumu programmā, kur mēs dabūjam kredītu no G-24 par 6% gadā, bet Latvijā tika nolemts... Mūsu Latvijas Bankas prezidents un citi, kurus es negribētu apzīmēt, kādi cilvēki viņi ir... šie ierēdņi nolēma, ka Latvijā vajadzētu būt kredīta likmei 10% mēnesī, un tā attaisnojām to, ka 6% nauda kļūst par 18% naudu. Vai pat vēl dārgāka, jo praksē neviens pilnīgi to naudu nedabūja. Tur bija jāmaksā kukuļi, lai dabūtu šo naudu kā līgumā - par 18% gadā. Tie, kuri aizņēmas to naudu par 18% - es tagad nerunāju par dalīšanas vai par izsaimniekošanas negodībām - un kuri godīgi atmaksāja, kā Andris Rubins to darīja ar savu kredītu, maksāja 18% gadā. Viņi maksāja tiem godavīriem, kuri kontrolēja tās bankas, kas jūsu naudu aizsūtīja uz ārzemēm, 12% gada nodevu, tas ir divreiz vairāk, nekā mums bija jāmaksā tiem, kuri mums to naudu aizdeva. Tātad, ja tā nauda būtu pareizi dalīta un būtu pareizi saimniekots... Stikuta kungs mums stāsta, ka tā nav, bet, ja tā būtu, ja nekādu nekārtību dalīšanā nebūtu, ja nekādu nekārtību saimniekošanā nebūtu, kā tas bija Rubina kunga gadījumā, ko viņš arī tiesas priekšā pierādīja, tad saskaņā ar tautas aplaupīšanas programmu no Rubina kunga uzņēmuma būtu izzagti 12% gadā. Bet skatieties, kas notiek, ja... Līdzīga nauda ar 6% likmi ir vajadzīga, lai palīdzētu pilnveidot Krievijai tranzīta ceļus caur Latviju. Tad tas kredīta procents paliek 6% apmērā, un neviens nedrīkst vairs no tā kredīta zagt tos 12% gadā... Un laikam tur būs mazākas dalīšanas problēmas, jo "Ventpils nafta" paņem visu to naudu... vai Ventpils osta paņem visu to naudu... Un varbūt tur būs godīga saimniekošana, jo tur nebūs šīs tautas iznīcības spraugas - tās spraugas starp 6% kredīta, ar kuru mūsu lauku cilvēki, mūsu studenti un mūsu mājiņašnieki varētu dzīvot, varētu veidot bagātības... tur nebūs tās spraugas starp 6% gadā un 18% gadā. Un, kā jūs zināt, tas kredīts 18% gadā bija ļoti vēlams, jo tie, kuri grib mūsu tautu iznīcināt, bija noteikuši 10% mēnesī kredīta likmi, bet tie, kuri to darīja, tie, kuri to izdomāja...

Sēdes vadītājs. 5 minūtes ir pagājušas, Valdmaņa kungs...

G.Valdmanis. ... Es lūdzu vienu minūti vairāk uz manas otrās runas rēķina ...

Sēdes vadītājs. Vai dosim? Nē, Valdmaņa kungs, absolūtais vairākums ir pret to. (No zāles atskan, ka ir jābalso.)

G.Valdmanis. Balsosim!

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu. Izlemsim jautājumu par to, vai Valdmaņa kungam pagarināt runas laiku par 1 minūti. Lūdzu rezultātu... 37 - par, 23 - pret, 7 - atturas. Lūdzu, turpiniet!

G.Valdmanis. Paldies, kolēģi! Man ir prieks, ka tomēr tik daudzi no jums, kas ir pat Padomes pārstāvji, nolēma, ka ir labāk, ka Valdmanis runā 1 minūti tagad, nevis 2 minūtes vēlāk.

Skat, par šo tautsaimniecības iznīcināšanu tie, kuri to izdomāja... mēs to atbalstījām, lai viņi paliek amatā. Neviens no viņiem neiet cietumā, neviens no viņiem netiek apdraudēts ar to, ko Stikuta kungs mēģina darīt... Saprotiet, ka šīs lielās noziedzības

pret tautu var notikt tikai it kā likumīgā kārtā. Visas lielās noziedzības pasaulē, arī genocīds, kas šodien notiek pret latviešu tautu, var notikt tikai likuma kārtībā. Likuma vārdā veda uz Sibīriju, likuma vārdā žīdus veda uz krematorijām, ar likumu arī Padomes pārstāvji iznīcina mūsu tautu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Jānis Bunkšs - frakcija "Latvijas ceļš".

J.Bunkšs (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamie kolēģi! Saņemot šo dokumentu, es tiešām jutos vīlies, jo tik vāji sagatavots dokuments, kāds ir šis, ļauj un dod iespēju tādiem populistiskiem apgalvojumiem, kādus mēs nupat dzirdējām no Valdmaņa kunga. Un, otrkārt, tas ļoti viegli dod argumentus tam, lai šajā dokumentā minētos faktus vienkārši apgāztu.

Es minēšu varbūt dažus piemērus. Viens piemērs ir ļoti vienkāršs. 4. lapaspusē ir minēts, ka Ekonomikas ministrija (iekavās - ministrs O.Kehris), pati kļuvusi par G-24 kredītu parādnieci. Pirmkārt, Kehra kunga laikā šis kredīts tika piešķirts Latvijas Attīstības aģentūrai, un tikai cita valdība un pilnīgi cits ministrs pieņēma lēmumu... vai viņu laikā pieņēma lēmumu par šā kredīta nodošanu Ekonomikas ministrijai. Šie cilvēki nav nosaukti. Līdz ar to es dodu jums šo vienkāršo piemēru, bet šādi piemēri un daudz sarežģītākā formā turpinās.

Tajā pašā lappusē mēs atrodam, ka Ekonomikas ministrija, sākot no 1993.gada, pamatojoties uz septembra rīkojumu nr. 42, ir noteikusi prioritātes un kritērijus, lai izvērtētu I grupas kredītu pieprasītāju biznesa plānus, taču prioritātēs nav atrodami tādi rādītāji kā kredīspēja un maksātspēja. Pirmkārt, netiek pateikts, ka II grupas kredīti, sākot no minētā rudens, ir tie kredīti, kurus piešķir attiecīgā valdība, kurā darbojās Bataragas kundze, kas šeit tiek minēta. I grupas kredīti vispār netika piešķirti šīs valdības laikā.

Pie kam, ja runājam par II grupas kredītiem, ir jāteic, ka ziņojumā nav parādīta procedūra, ka biznesa plānus faktiski iesniedza komercbankas, kuras arī novērtēja gan maksātspēju, gan kredīspēju attiecīgajiem uzņēmumiem. Neparādās fakts, ka visas, es uzsveru, nebankrotējušās bankas ir šos kredītus atdevušas. Teiksim, es domāju, ka tas ir pietiekošs pamats, lai spriestu par izvēlētas pieejas pareizību, par Ekonomikas ministrijas lomu komercbanku darbības novērtējumā. Tas ir pilnīgi cits jautājums. Šāda veida fakti un uzskaitījumi ziņojumā ir atrodami ļoti daudzās vietās, līdz ar to es rezumēju, ka attiecībā uz šo problēmu loku ziņojumā vienkārši netiek analizētas kļūdas un nepilnības dažādu valdību laikā. Tāpat nav informācijas par izsniegtajiem un atdotajiem kredītiem dažādu valdību laikā. Ir nosauktas tikai atsevišķas personas. Līdz ar to ziņojums tādā formā, kādā tas ir iesniegts, kļūst tendenciozs.

Otra problēmu grupa ir saistīta ar to, ka ziņojums vispār nedod apkopojosu pārskatu par kopējo bilanci G-24 kredītu jautājumos. Šādus skaitļus mēs vienkārši neatrodam, tāpēc mani, piemēram, ļoti izbrīnī kaut vai presē izskanējusi ziņa, ka 52 miljoni ir tie zaudējumi, kas ir saistīti ar G-24 kredītiem. Šādus skaitļus un tādu pamatojumu mēs ziņojumā vienkārši neatrodam. Ja tādi skaitļi ir un ja tāds pamatojums ir, tad tam vajadzētu parādīties šajā ziņojumā.

Trešā problēmu grupa ir saistīta ar to, ko komisija vispār neizdarīja. Laiks, kas bija atvēlēts komisijas locekļiem, lai iepazītos ar ziņojuma tekstu, bija vienas nakts garumā. Līdz ar to nopietna ziņojuma apspriešana komisijā nevarēja būt un faktiski tā arī nenotika. Loģiski, ka dažādas pretenzijas un labojumi parādījās tikai pēc tam.

Ceturrtā problēmu grupa faktiski ir saistīta ar komisijas priekšlikumiem, un es domāju, ka tā ir visvājākā vieta šajā ziņojumā. Ja jūs tā uzmanīgi paskatāties, tad redzat, ka tie divi priekšlikumi, kuri tika noklausīti šeit Saeimā... šo divu amatpersonu ziņojumi faktiski ir gandrīz viss, kādi priekšlikumi ir iedoti.

Tie secinājumi, kas ir saistīti ar prokuratūras secinājumiem, atsevišķos gadījumos var izraisīt pat zināmu, es varētu atļauties teikt, pārpratumu, jo, ja mēs ierakstām šajā tekstā, ka ar tradicionālām pierādījumu iegūšanas metodēm nav iespējams pierādīt personu darbības subjektīvo pusi, tad man jājautā: kādas darbības tad mēs aicinām atbalstīt? Līdz ar to es varu teikt, ka komisija ar šo ziņojumu ir nonākusi pretrunā ar sev izvirzīto uzdevumu - noskaidrot kredītu piešķiršanas pareizību un atmaksāšanas iespējas, bet tā vietā ir minējusi vispārzināmas valsts struktūras, atsevišķus uzvārdus un ticamības labad nosaukusi vēl arī atsevišķus uzņēmumus, kuri jau tā ir...

Sēdes vadītājs. Piecas minūtes ir pagājušas...

J.Bunkšs. Es atvainojos, es beidzu. ... Kuri jau tā ir prokuratūras uzmanības lokā. Tāpēc es aicinu šo projektu neatbalstīt un nodot faktiski pārstrādāšanai.

Sēdes vadītājs. Andris Rubins - Tautas kopas "Brīvība" frakcija.

A.Rubins (Tautas kopas "Brīvība" frakcija).

Deputāti! Es domāju, ka komisija ir izdarījusi lielu darbu, tajā skaitā arī Stikuta kungs. Taču es gribu runāt šeit par dažiem datiem. Savulaik arī mana firma bija ņēmusi kredītu un to kredītu ir atdevusi 1997.gadā, un ir bankas "Baltija" parakstīts dokuments, ka viņi apliecina, ka SIA "DERMA-PHARM-RIGA" ir izpildījusi līgumsaistības pret šo banku, un dokuments ir parakstīts 1997.gada 17.janvārī. Es cerēju ieraudzīt komisijas slēdzienā, tabulā, ka tur tiešām būs pieminēta mana bijusī firma un ka būs pieminēts, ka kredīts ir atdots. Diemžēl - es jau to teicu arī Stikuta kungam - šeit tabulā ir redzams, ka tas kredīts it kā esot jāatdod - nevis bankai "Baltija", bet it kā vēl 2000.gadā bankai "Parex". Saproties, vēlreiz 200 000 dolārus mēs neatdosim. Stikuta kungs gan teica, ka te ir noteikti kļūda, jo viņam tādus datus deva ministrija, kurai viņš prasīja. Tāpēc es domāju, ka šī komisija kārtējo reizi apliecina, ka mūsu valsts finansēs nav kārtības, jo nav kārtības vispār ar to kredītu izdošanu, ar to kredītu uzraudzīšanu un apsaimniekošanu. Es domāju, ka vislielākā kļūda savulaik bija tā, ka tad, kad deva šos kredītus, par tiem negarantēja Latvijas Banka, bet pieprasīja - tur bija tāda vienošanās, - ka visiem kredītiem vajadzēja iet caur komercbankām. Tajā pašā laikā valsts it kā garantēja par komercbankām, bet, kad tās komercbankas sabruka un bankrotēja, tad vairs par viņām negarantēja. Liela kļūda jau bija arī tā, ka savukārt komercbankas vienmēr pieprasīja, lai kādas struktūras galvotu. Līdz ar to kredītu ņēmējam bija, protams, kaut kādas zināmas saistības ar galvotājiem, un tas ir dabīgi.

Tā ka es domāju, ka kopumā tas, kā komisija ir strādājusi, ir apsveicams. Viņa ir izdarījusi zināmu darbu un ir vēlreiz apliecinājusi to, ka turpmāk ļoti stingri jāraugās uz kredītu došanu un tām iespējām, kā tos var atdot. Es uzskatu, ka vispār pašreiz mūsu valstī vajadzētu ņemt kredītus un vajadzētu dot mazus kredītus tām zemnieku saimniecībām, kuras var galvot ar savu īpašumu vai ar saviem... teiksim, traktoru iegādei, un tā tālāk. Mums taču ir galīgi sabrukusi lauksaimniecība, tāpēc ka Latvijā zemniekiem nav naudas, nav pat dažu tūkstošu, ar ko apsaimniekot savu zemi. Nav pat benzīna iegādei. Tāpēc tā būs vēlreiz mācība, ka stingri jāraugās uz kredītu sadali. Es domāju, ka var pieņemt šo komisijas ziņojumu. Protams, es visus esmu informējis, un es informēju arī Stikuta kungu... ja tur vēl papildus tiek kādreiz izdarīti kādi labojumi vai kas... lai tomēr izdarītu tādus labojumus. Es domāju, ka nevienam nevar būt nekādu domstarpību, ka savas saistības mana bijusī firma ir izpildījusi.

Sēdes vadītājs. Ervids Grinovskis - Latvijas Zemnieku savienība.

E.Grinovskis (LZS, KDS un LDP frakcija).

Godātā Saeima! Piedalījos komisijas darbībā un gribu papildināt ar sekojošo: mēs nebijām faktiski pilnvaroti novest šo lietu līdz galīgai juridiskai konsekvencei. Manas uzstāšanās galvenais mērķis ir pasvītrot šo nepieciešamību, lai Saeima attiecīgo lēmumu arī pieņemtu. Tas ir, es nevaru paredzēt citādu šā jautājuma atrisinājumu, kā

nodot to prokuratūrai un tiesai, kas novestu lietu līdz galīgai, loģiskai konsekvencei. Mēs esam lietu ievadījuši un savu tiesību robežās esam darbu darījuši, bet - nepārsniedzot šīs tiesības. Lieta nav novesta līdz galīgai konsekvencei. Es pastāvu uz to.

Tālāk. Paplašinot šo jautājumu, es gribu teikt sekojošo: būtu pienākums Saeimai uzņemt atbildību, lai šāda izmeklēšana līdz galīgai loģiskai un juridiskai konsekvencei tiktu veikta par visām finansu afērām, kurās ir iejauktas firmas un bankas. Es, protams, neesmu ideālists, līdzšinējā tiesu pieredze rāda, sākot jau ar Haritonovu un beidzot ar Laventu, ka īpaši tiesai mēs uzticēties nevaram. Bet cita mehānisma mums nav. Un es neredzu arī citu iespēju, kā šo mehānismu pilnveidot, kā likt tam strādāt stingrā Saeimas prasību un uzraudzības garā. Visiem šiem gadījumiem būtu jātiek izmeklētiem. Es kādreiz jau nosaucu dažādās finansu afēras un panamas. Kopš neatkarības atjaunošanas tautai ir nolaupīti apmēram 1,7 - 1,8 miljardi latu. Šis skaitlis nav īsti pareizs, bet, ja kādam būtu iespējas to precizēt, kuru man nav, tad tas izrādīsies krietni lielāks. Mēs neesam tiesīgi uz to noskatīties no malas.

Mūs māca premjeri - īpaši atzīmēju iepriekšējo premjeru - un saka, ka tauta nestrādā līdz spēku izsīkumam.

Atbildu: iepriekšējās valdības ir daudz darījušas, lai pilnīgi sagrautu jebkuru darba motivācijas mehānismu. Par kādu motivācijas mehānismu var būt runa, ja cilvēks strādā, nopelnīto ieliek bankā, bet tur veikli darboņi viņu apzog - un izrādās, ka vainīgo nav! Kamēr šī lieta netiks izlabota - un galvenā atbildība šajā ziņā gulstas tomēr uz Saeimu, - tikmēr lai nerunā par darba un ražošanas motivāciju! Nevienam nav motivācijas strādāt, ja viņam nav garantijas par sava nopelnītā saglabāšanu.

Saknes ir iegājušas ļoti dziļi. Ja lietas ir tādas, kādas tās pašlaik ir, tas nozīmē, ka korumpētā biznesa intereses jau ir iefiltrējušās tajās struktūrās, kuru pienākums ir šīs afēras apkarot līdz to pilnīgai iznīcināšanai. Katrai negācijai mēs varam atrast savu specifisku cēloni, bet visas tās sakļaujas vienā kopējā. Es gribu šo dziļāko cēloņu sakarību formulēt. Tā ir politiskās elites un korumpētā biznesa alianse, to saaugums, kas jau reizēm nogājis līdz personālajai ūnijai. Lūk, šī ir visa ļaunuma sakne, un galvenā atbildība par to ir jāuzņemas Saeimai, un jāīrkojas tādā garā un virzienā, kādu es minēju sākumā, - līdz juridisko konsekvencu galīgai īstenošanai.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, debatēs deputāti vairāk pieteikušies nav. Godātie kolēģi, pirms balsošanas pēc būtības ir jāizskata deputātu Bunkša un Grīga parakstīts dokuments, kurā viņi, pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 136.pantu, ierosina nodot šo ziņojumu Budžeta un finansu (nodokļu) komisijai papildu ziņu ievākšanai un ziņojumā minēto faktu precizēšanai. Tātad pirms balsošanas par lēmuma projektu mums jāizlemj šis divu deputātu priekšlikums. Jābalso. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par deputātu Bunkša un Grīga priekšlikumu - ziņojumu nodot Budžeta un finansu (nodokļu) komisijai papildu ziņu ievākšanai. Lūdzu rezultātu! Par - 56, pret - 10, atturas - 16. Lēmums ir pieņemts.

Godātie kolēģi, pirms pārtraukuma lūdzu reģistrēties! Lūdzu reģistrācijas režīmu! Māri Rudzīša kungu lūdzu nolasīt reģistrācijas rezultātus. Bet vēl pirms tam vārds Ilmāram Bišeram. Paziņojums.

I.Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Nākamajā pārtraukumā, pulksten 15.00, lūdzu pulcēties Saeimas komisiju Satversmes otrās daļas izstrādei (par cilvēktiesībām). Lūdzu sapulcēties šeit, blakus, Dzeltenajā zālē.

M.Rudzītis (6.Saeimas sekretāra biedrs).

Cienījamie kolēģi! Nav reģistrējušies: Pēteris Apinis, Edgars Bāns, Viesturs Boka, Juris Celmiņš, Edvīns Inkēns, Roberts Jurdžs, Jānis Jurkāns, Imants Liepa, Ruta Marjaša,

Normunds Pēterkops (ir zālē), Anna Seile, Viktors Stikuts (ir zālē), Leonards Teniss, Andris Tomašūns, Māris Vītols un Roberts Zīle.

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz 13.30.

(P ā r t r a u k u m s)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Pārtraukumam paredzētais laiks beidzies. Lūdzu deputātus ieņemt vietas sēžu zālē.

Nākamais ir darba kārtības 25.jautājums (pēc pašreizējās numerācijas) - lēmuma projekts "Par Nikolaja Vederņikova uzņemšanu Latvijas pilsonībā par īpašiem nopelniem Latvijas labā". Pilsonības likuma izpildes komisijas vārdā - deputāte Aida Prēdele.

Nr.17

Parlamentārā izmeklēšanas komisija akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumības un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai

http://www.saeima.lv/steno/st_98/st1501.html

Latvijas Republikas 6.Saeimas ziemas

sesijas pirmā sēde

1998.gada 15.janvārī

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātās deputātes! Labrīt, godātie deputāti un klātesošie! Lūdzu, ieņemiet vietas sēžu zālē. Latvijas valsts karoga ienešanai lūdzu piecelties! (Zālē ienes Latvijas valsts karogu un skan Latvijas valsts himna).

[..]

Nākamais darba kārtības jautājums. Lēmuma projekts "Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai izvērtētu akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumību un atbilstību valsts un sabiedrības interesēm, galaziņojumu".

Komisijas vārdā deputāts Vents Balodis. Lūdzu!

V.Balodis (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Augsti godātie Prezidija locekļi! Augsti godātie deputāti! Komisija ir tikusies 11 komisijas sēdēs un tajās ir darbojušies deputāti Vents Balodis, Māris Vītols, Martijans Bekasovs, Kuprijanovas kundze, Aristids Lambergs, Andrejs Pantelējevs un Elmārs Zelgalvis. Visas šīs komisijas sēdes ir bijušas atklātas. Mēs esam aicinājuši arī preses pārstāvjus. Esam aicinājuši arī deputātus, kuri bija parakstījuši šo dokumentu. Adamsona kungam jo īpaši esam izteikuši aicinājumu, lai viņš nāk uz mūsu komisiju, taču viņš atnāca tikai vienreiz, kad mēs viņu aicinājām speciāli.

Gribu teikt tā, ka jūs varat iepazīties ar šo dokumentu nr.3571. Es kā komisijas vadītājs pastāstīšu saviem vārdiem jums par komisijas darbu. Pirmkārt, mēs par galveno uzdevumu savai komisijai izvirzījām to, kas jau ir pateikts nosaukumā, - šo banku privatizācijas likumība un atbilstība valsts interesēm, bet varbūt tik daudz nepētījām, kāpēc šīm bankām ir radušies zaudējumi, kam tās ir devušas kredītus un kas tos ir devis, jo te ir vairāki tūkstoši kredītu kopā izsniegti. Mēs to vienkārši nespējām izdarīt. Par pamatu mēs esam ņēmuši Valsts kontroles materiālus, pēc kuriem tad arī esam tālāk veikuši šo pārbaudi. Es varbūt atsevišķi jums pastāstīšu par "Unibanku" un par "Latvijas Krājbanku".

Galvenie pārmetumi par "Unibankas" privatizāciju ir tie, kurus ir konstatējusi Valsts kontrole. Runa ir par to, ka otrā akciju laidiena personālakciju pārdošanas atlaide ir segta no Latvijas Bankas 1993.gada deviņu mēnešu peļņas, un tas ir pretrunā ar likumu. Mēs šo faktu esam lūguši pārbaudīt prokuratūrai, kura ir atzinusi, jā, tas fakts ir nelikumīgs!

Tajā pašā laikā Latvijas Republikas Ministru kabineta 1996.gada 10.aprīļa noteikumos nr.142 "Par valsts un pašvaldības uzņēmuma pārveidošanu statūsabiedrībā" tika legalizēta personālakciju izlaide valsts akciju sabiedrībās un ar Ministru kabineta noteikumiem nr.135 "Grozījumi likumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju"" šā likuma 2.pantā tika iekļauta privatizācijas metode, kas paredz kapitāla daļu pārdošanu izpildinstitūciju locekļiem. Tādā veidā - gan ar novēlošanos -

šī nelikumīgā rīcība tika legalizēta. Un līdz ar to vairs nav pamata ierosināt krimināllietu.

Valsts kopumā "Unibankas" rehabilitācijas programmā ir ieguldījusi 30 miljonus, izlaižot valsts parādzīmes. Pagājušajā gadā valsts ir beigusi savus maksājumus, un tie vairs nebūs jāizdara "Unibankai". Gribu teikt, ka "Unibankas" rehabilitācijas programma ir bijusi viena no veiksmīgākajām banku rehabilitācijas programmām ne tikai Latvijā, bet arī Eiropā, jo pagājušā gada beigās tika pārdota (vienīgās no Latvijas uzņēmumu akcijām!) Ņujorkas un Londonas biržās daļa no valsts akcijām, par kurām tika saņemta veiksmīga cena. Un šobrīd ienākumi no valsts daļas pārdošanas ir lielāki. Vēl vispār nav pabeigta valsts daļas galīgā pārdošana, bet tā būs lielāka nekā šie 30 miljoni, kurus savā laikā ir ieguldījusi valsts šīs bankas rehabilitācijas programmā. Un tāpēc komisija uzskata, ka šīs bankas rehabilitācijas programma ir bijusi atbilstoša valsts un sabiedrības interesēm.

Mazliet grūtāk ir ar "Latvijas Krājbankas" privatizāciju. "Latvijas Krājbankas" privatizācija ir sākta, bet tā, vismaz mans uzskats ir tāds, nav bijusi veiksmīga, atrodot partneri, kas pievienojas Krājbankai. Tās partnere ir apvienotā "Baltijas banka", kurai pašai bija diezgan mazs statūtkapitāls - mazliet lielāks par miljonu, un tādējādi tā nespēj būtiski iespaidot ar savām finansēm "Latvijas Krājbankas" atveseļošanu.

Tajā pašā laikā man jāpiekrīt arī Ādamsona kungam, kaut gan mūsu skaitļi ne vienmēr sakrīt. Valsts ir ieguldījusi "Latvijas Krājbankas" rehabilitācijā pirmām kārtām visas filiāļu ēkas un ēkas Rīgā, kurām nav pat novērtējuma. Tad vēl 2,8 miljonus bankas pamatkapitālā. Līdz 1998.gada 1.janvārim valsts par parādzīmēm, to procentiem un apkalpošanu ir samaksājusi no budžeta 33,8 miljonus. Saskaņā ar līgumu valstij vēl būs jāmaksā 24 miljoni - parādzīmju pamatsumma, tas ir, 6 miljoni katru gadu. 1998., 1999., 2000. un 2001.gadā. Bez tam šai summai nāk klāt vēl procentu maksājumi. Tātad, kopā saskaitot visas šīs summas, mēs redzam, ka veidojas aptuveni 62 miljonus liela summa, ko valsts ir ieguldījusi "Latvijas Krājbankas" rehabilitācijā.

Bez tam gribu atzīmēt, ka vēl šodien nav aprēķināta tā summa, ko "Latvijas Krājbanka" ir ieguvusi, realizējot viņai iedalītās specializētās kvotas privatizējamajos uzņēmumos, jo šis process ir tikai sācies. Jūs redzat, ka tālāk dokumentos ir arī tabuliņa, kur ir redzamas šīs kvotas, ko Valsts privatizācijas aģentūra ir iedalījusi, un kādā daudzumā tās ir šajos uzņēmumos. Un ir pārdotas... ir veikta tikai jau privatizētās valsts akciju sabiedrības "Staburadze" akciju pārdošana caur aģentūru. Tāpēc mēs vēl nevaram pateikt, cik daudz tas būs naudas izteiksmē, kad beigsies visu šo akciju realizācija.

Tāpēc gribu arī teikt, ka nav bijis veiksmīgs bankas darbinieku iepriekšējais darbs, jo valstij bija jāsedz gandrīz 10 miljoni neveiksmīgo kredītu. Mēs uzskatām, ka tas nav mūsu komisijas darbs - vajāt šos cilvēkus, kuri ir izsnieguši šos kredītus, jo Prokuratūrā ir krimināllietas pret sešiem cilvēkiem. Kā zinām, Lindes kungs jau ir notiesāts ar brīvības atņemšanu. Tas ir pirmais gadījums, kad kāds "sēž" par Krājbankas izsaimniekoto naudu.

Bet arī "Latvijas Krājbankas" vadība šajos gados ir atguvusi tikai nepilnus 200 000 latu. Tas nav pat viens procents, un tādēļ komisija uzskata, ka arī jaunās "Latvijas Krājbankas" vadības darbība nav visai sekmīga. Un arī privatizācijas laikā viņiem nevajadzētu dot 20% bankas akciju par sertifikātiem, kā to sākotnēji bija iecerējusi Valsts privatizācijas aģentūra. Mēs domājam, ka šim skaitlim nevajadzētu būt lielākam par 5%.

Tāpat arī komisija uzskata, ka nevajadzētu samazināt valsts īpašumā esošo Krājbankas daļu mazāk par 51%, kā tas ir šobrīd, līdz rehabilitācijas programmas īstenošanas beigām, kas būs 2001.gadā, lai varētu šo banku veiksmīgi uzraudzīt, jo komisijas viedoklis bija tāds, ka, ja banka tagad saņems no valdības visu atlikušo summu, tad

mums nav nekādas garantijas, ka bankas darbība arī turpmāk būs sekmīga un ka vairāk nekā 50 miljoni, kas ir iedzīvotāju noguldījumi, nepaliks bez seguma.

Ir arī par vēlu veikt kādu citu darbību un apturēt šo Krājbankas rehabilitāciju, jo lielākā summa jau no valsts šajā bankā ir ieguldīta. Par to bija jādomā, pirms sāka realizēt šo rehabilitācijas programmu. Tādēļ mēs arī lūdzam, lai ar Saeimas lēmumu atzītu par pareizu Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai izvērtētu akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumību un atbilstību valsts un sabiedrības interesēm, darbību un apstiprinātu tās galaziņojumu.

2.punkts. Ministru kabinetam izskatīt iespēju pārskatīt Finanšu ministrijas un akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" 1996.gada 28.decembrī noslēgto līgumu un turpmākajai "Latvijas Krājbankas" rehabilitācijas programmas izpildei paredzētos līdzekļus ieguldīt kā valsts ieguldījumu akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" pamatkapitālā.

Izbeigt minētās komisijas darbību.

Sēdes vadītājs. Paldies. Atklājam debates. Runās Jānis Ādamsons - pie frakcijām nepiederošs deputāts. Lūdzu!

J.Ādamsons (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Godātais Prezidij! Cienījamie kolēģi! Es tomēr aicinātu deputātus neatbalstīt komisijas sagatavoto lēmuma projektu, kurš skan: atzīt par pareizu Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai izvērtētu akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumību un atbilstību valsts un sabiedrības interesēm, darbību un apstiprināt galaziņojumu.

Ja mēs paskatāmies, kas tad ir pateikts galaziņojumā un kādi ir noslēguma secinājumi un priekšlikumi, tad redzam, ka komisijas viedoklis par akciju sabiedrības "Latvijas Unibanka" privatizācijas likumību ir pozitīvs. Komisijas viedoklis arī par akciju sabiedrības "Latvijas Krājbanka" privatizācijas likumību ir pozitīvs.

Par kādu pozitīvumu mēs varam runāt un vispār diskutēt? Manā uztverē, šī komisija, kura ir strādājusi pie ļoti nopietnas problēmas, lai izvērtētu abu banku privatizācijas likumību, nav tikusi galā ar saviem pienākumiem. Tik tiešām, tā nav izvērtējusi visus aspektus. Nav arī nopietni prasījusi no prokuratūras, kāpēc prokuratūra ir tik "bezzobaina". Tā rezultātā man ir radies iespaids, ka arī komisija šajā galaziņojumā ir parādījusi savu principialitātes trūkumu un "bezzobainību".

Bet nu mazliet atgriezīsimies vēsturē, lai mēs varētu nopietni izprast visas šīs kopā sasaistītās problēmas. Jā, Baloža kungam ir taisnība, ka viņš vairākas reizes mani ir aicinājis un ka es vienu reizi esmu ieradies šīs komisijas sēdē. Bet labi atcerēsimies, ka jūs ar savu balsojumu man liedzāt strādāt kā pilntiesīgam komisijas loceklim šajā komisijā un ar savu darbu apliecināt tos faktus, kuri bija nākuši dienasgaismā.

Bet tagad paskatīsimies, kādā veidā tika veidota akciju sabiedrība "Unibanka". Faktiski šī banka tika nodalīta no Latvijas Bankas un pārņēma visus tā sauktos sliktos kredītus. Diemžēl komisija nav izanalizējusi šo tā saucamo slikto kredītu portfeli un nav arī iesniegusi parlamentam situācijas analīzi par to, vai faktiski vispār ir pastāvējuši šie sliktie kredīti. Varbūt tie nekad nav dabā eksistējuši? Mani aprēķini rāda, ka apmēram līdz 75% tā saucamo slikto kredītu vispār nav eksistējuši dabā. Tādā veidā tika likti pamati visai šai afērai. Sanāca neliels cilvēku grupējums un vienojās, kādā veidā var uztaisīt biznesu ne no kā, faktiski nozogot šo naudu no valsts budžeta. Un tad viņi izdomāja PSRS laikā piešķirtos limitus pārveidot "sliktajos" kredītos un par šo kredītu apkalpošanu saņemt procentmaksājumus no valsts budžeta un saņemt arī apmaksu par šo pašu kredītu apkalpošanu.

Konkrēts piemērs ir “Dzintarā”. “Dzintars” 1989.gadā saņēma no PSRS, tātad no Maskavas Centrālās bankas, mērķlimitu 189 miljonu PSRS rubļu apmērā, bet no šā limita “Dzintars” neizmantoja nevienu kapeiku. 1993.gadā šis limits, kurš vispār nekad netika izmantots, “Unibankā” tika pārvērsts par “slikto” kredītu un par to no valsts budžeta tiek maksāti procenti un tiek maksāts arī par šā kredīta apkalpošanu, lai gan, kā jau es teicu, šis kredīts nekad nav eksistējis dzīvē. Un vēl līdz šim brīdim notiek dažādi tiesas darbi, kur “Dzintars” mēģina pierādīt, ka nekad nav ņēmis šo kredītu. Kā es jau teicu, tādu neeksistējošu kredītu kopējā summa sastāda apmēram līdz 75%.

Tagad paskatīsimies naudas izteiksmē, ko ir zaudējis valsts budžets šajos gados? 1995.gada laikā no valsts budžeta “Unibanka” un “Latvijas Krājbanka” saņēma 63,2 miljonus latu. 1996.gada laikā no valsts budžeta “Unibankai” un “Latvijas Krājbankai” tiek pārskaitīti 98,3 miljoni latu. Kopā tas sastāda 171 miljonu latu. Kur ir palikusi šī nauda? Arī šodien, uzstājoties televīzijā, es teicu, ka tā ir elementāra valsts budžeta naudas “atmazgāšana”, kad valsts budžeta nauda kādam tiek legalizēta privātās kabatās. Un es nekādi nevaru piekrist tiem secinājumiem, kurus ir izdarījusi šī komisija. Vai ir iespējams iedomāties, ka kādas darbības rezultātā kāds biznesmenis var iegūt peļņu, kura ir rakstāma ar četriem cipariem? Ja atcerēsimies marksisma-ļeņinisma pamatlicējus, tad Markss savā laikā rakstīja, ka nav tāda nozieguma, kuru neizdarīs kapitālists, ja viņam ir iespēja iegūt peļņu 12-15% apmērā. Bet kādu peļņu ir ieguvusi “Unibanka”, veicot vienu vai otru apšaubāmu rakstura darījumu saistībā ar akcijām, kad akcijas darbiniekiem tiek pārdotas par sertifikātiem, bet pēc neilga laika šīs akcijas Valsts Banka atpērk jau par latiem? Ja runājam procentos, tad peļņa sastāda apmēram 1000%, bet visu pārējo afēru, ja mēs runājam par neeksistējošiem kredītiem, peļņa sastāda vismaz 1500%. Dabiski, ka nav tāda nozieguma, uz kuru neiet šie tā sauktie biznesmeņi, lai īstenotu šos darījumus.

Iespējams, ka komisijai ir traucējis būt objektīvai tas, ka savā laikā Andris Šķēle, kurš pagājušajā gadā visu laiku bija Ministru prezidents, savā laikā bija arī “Unibankas” padomes priekšsēdētājs un ilgu laiku bija arī “Unibankas” padomes sastāvā. Iespējams, tas ir traucējis komisijai būt pietiekoši objektīvai. Paskatīsimies, un, kā es jau teicu, arī šis Valsts kontroles atzinums, manuprāt, ir daudz objektīvāks nekā Ģenerālprokuratūras atzinums.

Tagad pāriesim mazliet uz citu tēmu un padiskutēsim par “Latvijas Krājbanku” un par to situāciju, kāda ir izvērtusies “Latvijas Krājbankā”. Arī visos tajos jautājumos, kas skar “Latvijas Krājbankas” privatizāciju, un visos tajos darījumos, kas saistīti ar “Latvijas Krājbanku”, Valsts kontrole ir atzinusi ļoti daudzus pārkāpumus. Pagājušā gada sākumā tika publicēti Valsts kontroles materiāli par to, ka no “Latvijas Krājbankas” nezināmos neceļos ir pazuduši vismaz 6 miljoni latu. Šie materiāli tiek nosūtīti Ģenerālprokuratūrai, bet Ģenerālprokuratūra līdz pat šim brīdim nav uzskatījusi par nepieciešamu ierosināt krimināllietu. Tātad šeit tik tiešām ir jārūnā par to, ka arī Ģenerālprokuratūra nebija ieinteresēta nosaukt īstās vainīgās amatpersonas.

Par procentu maksājumiem. Galaziņojumā tiek arī minēts, ka veiksmīgas darbības rezultātā valsts dividendēs par 1995.gadu ir saņēmusi 274 289 latus un 1996.gadā - 331 889 latus. Tik tiešām, ja mēs runājam par to, ka dažām bankām tiek pārskaitīti simtiem miljoni latu, tad pāris simts tūkstošu vai pat miljonu laikam nav zēl atdot valsts budžetam atpakaļ. Tā būtu tāda kā neliela pateicība vai neliela dāvana. Procentu maksājumus no valsts budžeta “Unibanka” 1994.gadā ir saņēmusi 3,4 miljonu latu apmērā. 1995.gadā - 4,1 miliona latu apmērā. Tajā pašā laikā tās peļņa pirms nodokļiem 1994.gadā bija 2,8 miljoni latu, bet 1995.gadā - 3,8 miljoni latu. Tātad no valsts budžeta tīri piešķirtajiem līdzekļiem, no procentu ienākumiem, banka ir “pazaudējusi” 0,9 miljonus latu. Tātad faktiski, pastāvot visām šīm dotācijām, kuras “Unibankai” ir

bijušas milzīgas, tā ir strādājusi ar zaudējumiem, bet, neskatoties uz to, ka tajā laikā "Unibanka" vēl ir valsts pārraudzībā, tā piešķir saviem darbiniekiem, četriem darbiniekiem, 200 tūkstošu latu prēmiju. Par kādiem panākumiem? Vai par to, ka ir slikti strādājusi?

Šeit varētu daudz diskutēt par tām nelikumībām, kuras ir bijušas vienā un otrā bankā. Gribu atgādināt arī kā pozitīvu piemēru to, ka, tiklīdz sāka darboties šī komisija, Krājbankas vadība bija spiesta lauzt līgumu ar tā saucamo LKB centru, kur firmas vadībā faktiski strādāja tikai viens cilvēks un arī firmas sastāvā bija tikai viens cilvēks, bet Krājbanka bija viņai nodevusi apmēram 3 tūkstošu lielas kredītlīnijas. Tātad pat teorētiski nav iespējams pieļaut, ka šī firma kādreiz būtu spējīga piedzīt kaut vai vienu kredītu. Pēc tam, pateicoties komisijas darbībai, šie kredīti tika atgriezti atpakaļ Krājbankai.

Pie tam, runājot par šiem kredītiem, varbūt atkal ir redzams iemesls tam, kāpēc komisija un prokuratūra ir bijušas pietiekoši "bezzobainas". Runa ir par to, ka arī atsevišķi politiķi Krājbankā ir ņēmuši kredītus un vēl līdz šai baltai dienai nav tos atdevuši. Pie tam ņēmuši kredītus, ieķīlājot vienu un to pašu ēku septiņas reizes. Tātad septiņas reizes attiecīgās amatpersonas būtu jāsauc pie kriminālatbildības, bet komisija nav uzskatījusi par vajadzīgu šīs amatpersonas pat pieminēt. Un nav uzskatījusi par vajadzīgu dot savu vērtējumu arī Ģenerālprokuratūras darbībai.

Šodien mēs ar savu akceptu, pieņemdami iesniegto lēmuma projektu, gribam legalizēt nelikumīgas darbības vienā un otrā bankā. Mēs gribam legalizēt arī to pašu principu, pret kuru bieži vien no šīs tribīnes kaisli iestājas mūsu godātie juristi. Kā tas var būt? Vai tiešām kādam likumam vai Ministru kabineta noteikumiem var būt atpakaļejošs spēks? Ja darījums ir bijis nelikumīgs 1994.gadā, tad kādā veidā tas var kļūt likumīgs 1996.gadā? Un tas top realizēts ar Ministru kabineta noteikumiem, kurus pieņēma bijušā Ministru prezidenta Andra Šķēles vadībā.

Cienījamie kolēģi, pirms balsojuma es lūgtu jūs tomēr rūpīgi izsvērt to, par ko jūs balsosiet. Un mans lūgums tomēr būtu pārdomāt balsojuma motīvus un noraidīt doto lēmuma projektu, nosūtīt to atpakaļ komisijai vai arī nodot Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai, kura, izrādās, strādā daudz efektīvāk, vai arī iepriekšējai G-24 komisijai, lai mēs tik tiešām varētu beidzot nosaukt lielākos afēristus, lai mums nebūtu jākaunas skatīties mūsu līdzcilvēkiem acīs un lai mūs neapmētātu - diemžēl bieži vien pamatoti - ar dubļiem. Paldies.

Sēdes vadītājs. Vairāk debatēs deputāti pieteikušies nav. Debates beidzam. Balsosim Saeimas lēmuma projektu, kurš jums ir izklāstīts dokumentā nr.3571 un ar kuru jūs iepazīstināja komisijas priekšsēdētājs Baloža kungs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim Saeimas lēmuma projektu! Lūdzu rezultātu! Par - 24, pret - 17, atturas - 17. Lēmums nav pieņemts. (Starpsauciens: "Jaunu komisiju!")

Godātie kolēģi, deputātiem acīmredzot ir jāizlemj, vai mēs pagarinām šīs komisijas darbu, nosakot kādu citu termiņu, vai atkārtoti izvīrām šo jautājumu uz apspriešanu, vai saskaņā ar Kārtības rullī veicam kādu citu attiecīgu darbību. Pašlaik lēmums nav pieņemts.

Lūdzu Kārtības rullī noteiktajā kārtībā virzīt šo lietu tālāk.

Nr.18

Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu LATVENERGO, "Bankas Baltija" un Lihtenšteinas firmu cesijas līguma rezultātā zaudēto trīs miljonu Ls lietu

http://www.saeima.lv/steno/st_98/st2708.html

Latvijas Republikas 6. Saeimas

rudens sesijas trešā sēde

1998. gada 27. augustā

Sēdi vada Latvijas Republikas 6. Saeimas priekšsēdētājs
Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātie kolēģi! Paziņojumu par atklātu Latvijas Republikas 1998. gada 27. augusta Saeimas sēdi.

[..]

Nākamais jautājums - Latvijas Republikas Saeimas parlamentārās izmeklēšanas, lai noskaidrotu "Latvenergo", bankas "Baltija" un Lihtenšteinas firmu cesijas līguma rezultātā zaudēto 3 miljonu latu lietu, komisijas ziņojums.

Komisijas vārdā - deputāts Andrejs Panteļejevs.

A.Panteļejevs (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamais priekšsēdētāj! Cienījamie klātesošie! Jūsu priekšā ir divi dokumenti - dokuments nr.3815, un nr.3815A. Viens - starpziņojuma formā, un otrs - ziņojuma formā. Tie atspoguļo jau gandrīz gadu garo mūsu izmeklēšanas komisijas darbu un šī darba rezultātus. Šobrīd diemžēl man jāsaka: tā kā krimināllieta, ar kuru būtiski ir saistīts komisijas darbs, šobrīd ir tikai, teiksim, zināmā mērā pusceļā, mēs nevaram šo mūsu ziņojumu apzīmēt ar vārdu "galaziņojums". Taču es gribētu uzsvērt, ka tieši pēdējā laikā krimināllietas tālākajā virzībā ir vērojams samērā straujš progress, un es ceru, ka arī mūsu izmeklēšanas komisijai būs iespēja vēl dot papildziņojumu vai nepieciešamības gadījumā iesniegt arī zināmus lēmumu projektus Saeimai laika gaitā, kad krimināllietas tālākas virzības rezultātā parādīsies vai apstiprināsies jauni fakti.

Bet, pirms es ķeros pie paša ziņojuma, kurš viss ir jūsu priekšā un kurš ir publicēts presē (tāpēc es tikai daļēji ziņošu par izmeklēšanas komisijas secinājumiem un rekomendācijām, kas, atkārtotju, ir tādi, kādus mēs varam dot šobrīd), es gribētu pateikt pāris vārdus par šo lietu kopumā. Es uzskatu, ka šī "Latvenergo" un bankas "Baltija" afēras lietas izmeklēšana ir zināma Rubikona Latvijas tiesiskās un politiskās sistēmas attīstības vēsturē un ka tieši tāpēc varbūt nav svarīgi, vai runa ir par lielāku vai par mazāku summu, jo te mēs dzirdam pārmetumus, kāpēc tik liels troksnis par 3 miljoniem, ja ir citas afēras par vairāk miljoniem. Šeit ir jautājums par principu. Jo tikai tādā gadījumā, ja tiešām šī "Latvenergo" lieta, kurai - pateicoties tieši komisijas darbībai - tik ilgu laiku bija pievērsta visas sabiedrības uzmanība (es domāju, ka šī sabiedrības uzmanība arī turpmāk nemazināsies pret šo "Latvenergo" lietu), - tikai tādā gadījumā, ja šī lieta tiešām beigsies ar visu (pasvītrotu - visu!) šīnī afērā iesaistīto personu nostāšanos tiesas priekšā un taisnīgas tiesas saņemšanu, taisnīga tiesas sprieduma saņemšanu, tikai tad mēs varēsīm teikt, ka Latvija ir pārgājusi zināmu Rubikonu, kuras vienā pusē ir politisku un administratīvu amatpersonu visatļautības sindroms un līdz ar to Latvija kā valsts, kas vairāk līdzinās nevis Eiropas valstij, bet dažam labam mūsu Austrumu kaimiņam vai Latīņamerikas zemei; ja mēs pārejam šo Rubikonu un nonākam tās otrā pusē, tad Latvija kļūst par eiropisku valsti, kurā

neatkarīgi no amatpersonas ieņemamā stāvokļa likums ir vienāds visiem un visi vienādi tiek sodīti par izdarītajiem pārkāpumiem.

Es to saku tāpēc, ka mana dziļākā pārlicība ir tāda: ja man kāds liktu vienā teikumā pateikt, kas bija galvenais apstāklis, kurš veicināja "Latvenergo" afēras iespējamību, tad es atbildētu - tā bija diemžēl tieši tajā laikā, Šķēles valdības laikā, kad valdošā bija augstāko politisko un administratīvo amatpersonu visatļautības sajūta. Tā sajūta bija tā, kas faktiski veicināja šīs afēras izdarīšanu. Un tikai tad, kad beidzot būs viena pabeigta šī afēra un būs notiesātas arī visaugstāk iesaistītās amatpersonas šīnī afērā, sabiedrībā varbūt kaut cik atjaunosies uzticība politiskajai sistēmai un kaut cik radīsies pārlicība, ka šī ierēdņu visatļautība tiek izbeigta. Tieši tāpēc es uzskatu šo lietu par tik būtisku. Tieši tāpēc komisija jau savā pirmajā sēdē izvēlējās darba stilu, kas varbūt atšķiras no iepriekšējo izmeklēšanas komisiju stila, proti, mēs strādājam ļoti publiski, mēs visu laiku informējam sabiedrību par tām lietām, kas notiek komisijā, speciāli, lai uzturētu neatslābstošu sabiedrības interesi par šo lietu un lai nekādā veidā neļautu tādiem vai citādiem politiskiem spēkiem vai varbūt kādiem citiem spēkiem mēģināt šo lietu notušēt, bremsēt vai kaut kādā veidā pagriezt citādā gultnē, nekā faktiski to prasa šīs lietas patiesā izmeklēšana.

Tagad pāriešu pie paša ziņojuma. Tas ir jūsu priekšā. Atkārtoju vēlreiz: tas tika publicēts, un man negribētos jūsu priekšā lasīt tagad visu šo ziņojumu. Tāpēc es atļaušos jūs iepazīstināt ar izmeklēšanas komisijas pamatsecinājumiem un rekomendācijām, kas attiecas gan uz izmeklēšanas iestādēm, gan arī uz valsts varas un pārvaldes iestādēm. Un es vēlreiz atkārtoju - tie ir secinājumi un rekomendācijas, ko mēs varam dot šodien. Bet arī krimināllieta turpinās šodien. Es pāris vārdu pateikšu par to pašās beigās. Un varbūt jau nākamnedēļ vai aiznākamnedēļ komisija varēs iesniegt arī zināmu papildu ziņojumu Saeimai.

Tomēr tagad runāsim par tiem secinājumiem un tām rekomendācijām, ko mēs varam izdarīt šobrīd.

Pirmais. Noklausījūsies liecības un apkopojusi arī citus komisijas rīcībā nonākušus dokumentus un pastarpinātu informāciju, komisija šobrīd viennozīmīgi secina, ka šāda "Latvenergo" un bankas "Baltija" savstarpējo saistību nokārtošana, kas realitātē ir notikusi un ir nesusi sabiedrībai, tātad mums visiem, kaitējumu 3 miljonu latu apmērā, nebūt nebūtu iespējama tikai dēļ divu ierēdņu, pašreiz apsūdzēto divu ierēdņu, "Latvenergo" amatpersonu - "Latvenergo" prezidenta Birkāna un viceprezidenta Purņa - nolaidīgas rīcības jeb, kā tas tagad tiek kvalificēts, pilnvaru pārsniegšanas. Komisijai ir pamats domāt, ka "Latvenergo" vadība rīkojoties varēja just politisku spiedienu vai politisku atbalstu savai rīcībai. Kā šāds politisks atbalsts darījumā iesaistītajām pusēm varētu tikt interpretēts kaut vai tas, ka divas ar politiskām aprindām saistītās personas ir šīnī darījumā piedalījušās, proti, bijušā Ministru prezidenta biedra biroja vadītājs Supes kungs un Ministru prezidenta Andra Šķēles ārštata padomnieks Grūtupa kungs. Kaut arī komisijas rīcībā šobrīd nav tiešu pierādījumu, ka Ministru prezidenta biedrs Čevers vai Ministru prezidents Andris Šķēle būtu tieši pilnvarojis šīs abas personas kārtot šo darījumu. Bet, atkārtoju vēlreiz, viņu piedalīšanās, kā to apliecināja vairāki liecinieki komisijā, tika uztverta kā politisks atbalsts šim darījumam, neatkarīgi no tā, vai to ir gribējušas šīs personas vai ne. Un acīmredzot tās ir vienas sekas, ar ko mums ir jārēķinās, domājot par to, ko augstas amatpersonas ņem par saviem padomniekiem. Ja par saviem padomniekiem viņi ņem advokātus, tādā gadījumā, lai kā mēs runātu par advokātu neatkarību, diemžēl mums jārēķinās, ka klienti, kam ir darīšanas ar šiem advokātiem, tajā pašā laikā ņem vērā faktu, ka šie advokāti ir padomnieki vai ir saistīti ar augstām politiskām amatpersonām, un tas ir bijis apliecināts komisijā. Tātad -

neatkarīgi no tā, vai viņi ir pilnvaroti vai ne, - diemžēl šo advokātu neatkarība ir samērā nosacīta.

Tāpat komisija uzskata, ka neiztur nekādu kritiku pieņēmums, ka šī darījuma iniciatore un darījuma rezultātā vienīgā peļņas ieguvēja būtu Lihtenšteinā reģistrētā firma IFCE, un līdz ar to it kā vienīgais noziegums ir divu "Latvenergo" amatpersonu Birkāna un Purņa nolaidība vai viņu dienesta pilnvaru pārkāpšana, kuras dēļ ir bijusi iespēja šai Lihtenšteinas firmai nopelnīt 3 miljonus latu. Es domāju, ka arī jūs, deputāti, diez vai par loģisku uzskatīsiet to, ka tiešām Lihtenšteinā divi advokāti vai kaut kādas juridiskās firmas vadītāji, lasot Latvijas presi, uzzina, ka ir tāds Latvijas "Latvenergo" un bankas "Baltija" parādu jautājums, un tad nolemj: "Ziniet, brauksim uz Latviju, būsime par starpniekiem, nopelnīsim 3 miljonus un brauksim atpakaļ!" Es domāju, ka tas ir pietiekami skaidrs, ka nav nekāda pamata tā uzskatīt. Līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka ir sabiedrībai nozagti šie 3 miljoni un ka šos 3 miljonus ir piesavinājušās personas šeit Latvijā, un ka attiecīgā Lihtenšteinas firma IFCE ir izmantota tikai kā instruments, nevis pati ir cesijas un attiecīgā parāda nokārtošanas iniciatore.

Vadoties pēc augšminētā, komisija uzskata, ka būtu neattaisnojama - šobrīd tas nav noticis, un mēs ceram, ka tas arī turpmāk nenotiks - Purņa un Birkāna krimināllietas par dienesta pilnvaru pārsniegšanu atdalīšana no pārējās krimināllietas un novirzīšana uz tiesu. Es domāju, ka šāda atdalīšana varētu traucēt īstās patiesības noskaidrošanai nākotnē.

Komisija uzskata (atkārtoju vēlreiz - tas ir komisijas uzskats, bet prokurors, protams, ir tas, kas pieņem galīgo lēmumu; es negribu, lai tas tiktu uztverts kā kaut kādā veidā obligāts vai kā spiediens, bet tas ir komisijas uzskats), ka šī lieta ir pārkvalificējama no tādas, kāda tā ir šobrīd (šobrīd tā ir vienkārša lieta par dienesta pilnvaru pārsniegšanu un ir vērsta pret divām konkrētām amatpersonām), uz jau daudz smagāku noziegumu - uz lietu, kas būtu kvalificējama kā piesavināšanās grupā, ar iepriekšēju nodomu. Šāda pārkvalifikācija varētu būtiski mainīt visas lietas tālāku virzību.

Tālāk. Noklausoties dažādu personu liecības, komisijai ir pamats uzskatīt, ka ir zināmā mērā paradoksāls fakts, ka šobrīd ir četras personas - Supe, Čapkevičs, Grūtups un Vītoliņš - , kas ir vispilnīgāk informētas gan par darījuma organizāciju, gan par tām iespējamajām politiskajām apritēm vai amatpersonām, kuras vai nu savtīgos, vai nesavtīgos nolūkos ir pildījušas vai nav pildījušas savus pienākumus, lai šī afēra varētu notikt. Paradoksālā kārtā ir iznācis tā: mēs zinām četras personas, kas principā zina visu, pat skaitļus, es domāju, bet tieši šīs četras personas aizstāv likums, pasargādams tās no liecināšanas. Trijus no viņiem aizstāv likums "Par advokatūru", un vienu no viņiem aizstāv likums, kurš nodrošina bankas klientu noslēpumu saglabāšanu. Paradokss. Mēs zinām, ka zina, bet ir likumdošanas akti, kas mums neļauj faktiski šo informāciju no šīm personām iegūt.

Tāpēc mēs uzskatām, ka pirmām kārtām vajadzētu nopietni revidēt pastāvošo likumdošanas aktu interpretāciju, sevišķi Advokatūras likuma interpretāciju attiecībā uz sadaļu par to, kas īsti ir kvalificējams kā juridiskā palīdzība un kas nav. Es atceros mūsu strīdu ar Kaksīša kungu, kad mēs apspriedām Juridiskās komisijas priekšlikumu. Un te nu ir tas spilgtais piemērs, ka tieši interpretācijas problēma (kurā brīdī mēs varam pielietot Saeimas nesen izdarītos grozījumus un kurā brīdī mēs nevaram pielietot Saeimas izdarītos grozījumus?) ir zināmā mērā traucēklis tam, lai šī krimināllieta virzītos tālāk.

Es uzskatu - un arī komisija uzskata - , ka tomēr nesen izdarītie grozījumi Advokatūras likumā ļauj Prokuratūrai rīkoties, interpretēt juridisko palīdzību, interpretēt, ka attiecīgie advokāti nav realizējuši juridisko palīdzību, un tādā gadījumā arī pieprasīt no viņiem liecības. Acīmredzot arī apsūdzības izvirzīšana kādai no šeit minētajām

personām varētu radikāli mainīt izmeklēšanas iestāžu iespēju iegūt informāciju tālākā krimināllietas attīstībā.

Nākamais secinājums. Komisija uzskata, ka izmeklēšanas iestādēm būtu arī jāpaplašina to cilvēku loks, pret kuriem tiek veiktas operatīvās izstrādes lietas, nebaidoties iekļaut operatīvās intereses lokā arī tās darījuma brīdī politiski atbildīgās amatpersonas, kuras potenciāli varbūt varēja savtīgos nolūkos rīkoties vai nerīkoties, lai darījums varētu notikt. Iepriekšējā ziņojuma tekstā (jūs varat to apskatīt) ir izanalizēta attiecīgo amatpersonu... un ir par toreizējā Ministru prezidenta, par toreizējā ekonomikas ministra, par Privatizācijas aģentūras direktora (kurš vēl aizvien ir Privatizācijas aģentūras direktors) rīcību. Katrā ziņā tās ir tās trīs personas, kuras visas trīs varēja novērst šo darījumu. Tas ir pilnīgi skaidrs. Un komisijai neliekas pārlicinoši tie argumenti, ko min šīs trīs amatpersonas, paskaidrojot, kāpēc viņas nav novērsušas šo darījumu. Tieši tāpēc mēs uzskatām, ka prokuratūrai nevajadzētu kautrēties un vajadzētu uzsākt operatīvās izstrādes lietu arī pret, iespējams, kādām no šīm amatpersonām (atkārtoju vēlreiz - bijušo premjerministru Andri Šķēli, pašreizējo Ministru prezidentu Guntaru Krastu, pašreizējo Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektoru Jāni Nagli) tieši tāpēc, lai vai nu apstiprinātu aizdomas, vai novērstu aizdomas. Jo diemžēl sabiedrībā valda diezgan kāpēc uzskats, ka operatīvā izstrāde nozīmē tikai telefona sarunu noklausīšanos vai kāda spiega nosēdināšanu uz staba... Operatīvā izstrāde var nozīmēt vispār informācijas vākšanu par attiecīgo pilsoņu rīcību attiecīgā laika periodā, par viņu ekonomiskā stāvokļa izmaiņām, cik tās attaisnojamas vai neattaisnojamas, par viņu kontaktiem, par viņu sakariem, un, pamatojoties uz šo sakrāto informāciju, prokurors vai nu nolemj, ka šī informācija ir pietiekama, lai noņemtu jebkuras aizdomas un šo lietu izbeigtu, vai arī nolemj, ka tomēr lieta izskatās nopietna un ka pret attiecīgajām personām jau jārīkojas savādāk, ieskaitot apsūdzības izvirzīšanu viņiem. Tas pats, protams, attiecas arī uz to, ka operatīvās uzmanības vērti būtu arī manis jau minētie tā saucamās juridiskās palīdzības (es saku - tā saucamās juridiskās palīdzības, jo te būs tas interpretācijas strīds) sniedzēji Supe, Grūtups un Čapkevičs, un iespējams, ka arī Cakara darbība būtu speciālas operatīvās uzmanības vērtā. Kāpēc mēs minam šo faktu? Varbūt kādam liekas samērā absurdi, ka komisija piemin šo operatīvās darbības uzsākšanu, jo pēc idejas neviens it kā nesaka iepriekš, ja pret kādu uzsāk operatīvo darbību. Mēs pieminam to tāpēc, ka tas nenozīmē, ka noteikti pret šiem cilvēkiem tā tiks uzsākta. Tāpat mēs nezīnām... iespējams, ka pret kādu no šīm personām tā jau ir uzsākta. Mēs minam to tāpēc, lai būtu pilnīgi skaidri un politiski pateikts, ka šajā valstī jebkurš ir pilnīgi vienlīdzīgs likuma priekšā. Neatkarīgi no tā, vai viņš ir bijis Ministru prezidents, vai viņš ir šobrīd Ministru prezidents, vai viņš ieņem kādu citu amatu. Te nevar būt citu argumentu, kā tikai konkrētā izmeklējošā prokurora motīvi. Diemžēl mums ir pamats mazliet šaubīties, vai dažreiz cilvēka ieņemamais amats tomēr netraucē viņa rīcības pietiekami konsekventu izmeklēšanu. Es minēšu kaut vai faktu, ka, neskatoties uz to, ka, nekur neapvainojot toreizējo ekonomikas ministru Guntaru Krastu, tomēr viņš bija viena no būtiskām personām visā to personu lokā, kas varēja ietekmēt darījumu; man jāsaka, ka pretēji Andrim Šķēlem un pretēji Jānim Naglim, piemēram, Guntars Krasts līdz šim brīdim vēl ne reizi nav uzaicināts pat uz nopratināšanu prokuratūrā.

Tas mums rada zināmas bažas par to, ka ieņemamais amats tomēr varētu atstāt kaut kādu efektu uz prokuratūras apņēmību darīt to vai citu, un tieši tāpēc mēs savās rekomendācijās ierakstām šo punktu, ka neviens šajā gadījumā nav brīvs no iespējamās izmeklēšanas. Un pasaulē ir pietiekami daudz precedentu, ka izmeklēšanas tiek visdažādākajā veidā uzsāktas arī pret visaugstākajām amatpersonām.

Mēs uzskatām, ka Ministru kabinetam - jo tas nav Saeimas kompetencē - būtu rūpīgi jāizanalizē Latvijas Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektora Jāņa Nagļa rīcība, jādod tai novērtējums un jāiesniedz komisijai informācija par atbilstošo lēmumu pieņemšanu noteiktā termiņā. Mēs šeit uzrakstījām, ka līdz 1.septembrim, taču nebijām paredzējuši, cik ilgā laikā tas tiks izskatīts šeit, bet tomēr arī jūs, tie, kuri esat iepazinušies ar visu pilnā ziņojuma saturu, varat konstatēt, ka Latvijas Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektors acīmredzami ir principā vienpersonīgi pieņēmis attiecīgu lēmumu, ar kuru akceptējis "Latvenergo" un attiecīgās Lihtenšteinas firmas divpusējo līgumu par savstarpējo saistību nokārtošanu, tajā skaitā cesijas līgumu.

Valdes locekļi, man jāsaka, komisijas sēdē ne īsti varēja sniegt motivāciju tam, ne arī īsti - tas ir pats komiskākais! - varēja atcerēties, kur vispār notika attiecīgā valdes sēde, kas tajā tika spriests, un to, vai viņi vispār ir redzējuši attiecīgo dokumentu. Līdz ar to mums ir jāsecina, ka ģenerāldirektors ir principā vienpersonīgi pieņēmis šo lēmumu, un es domāju, ka Ministru kabinetam šajā gadījumā būtu jānovērtē Latvijas Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektora loma.

Tālāk mēs uzskatām, kā jau es teicu, ka šobrīd kriminālizmeklēšana nav izbeigta, tāpēc komisija turpinās intensīvi sadarboties ar prokuratūru. Mēs uzskatām, ka par tālāko izmeklēšanas gaitu ģenerālprokuroram vai prokuratūras attiecīgajam pārstāvim (vislabāk, protams, izmeklējošajam prokuroram), šajā gadījumā Birutai Ulpei, būtu jāsniedz informācija, un tas jau notika pagājušajā nedēļā, 21.augustā. Mēs esam paredzējuši, ka nākošā reize būs septembrī, tas ir, 18.septembrī. Ja būs kaut kāda ekstrā informācija, komisija varēs sanākt uz ārkārtas sēdi un apspriest šo ārkārtas informāciju. Man jāsaka, ka nesen mums notika saruna ar prokuratūras pārstāvjiem, un varbūt pretēji publiski izskanējušajam viedoklim par to, ka komisija šobrīd traucē prokuratūras darbu it kā pārliekas politizācijas dēļ... Ir tieši otrādi! Tieši no prokuratūras puses bija lūgums, ka, ja tas būs iespējams, mūsu komisijai būs jāsasauca ekstrā sēdes un jānoklausās vēl kādi liecinieki, kurus prokuratūra tajā brīdī uzskatīs par nepieciešamu uzklaut tieši Saeimas izmeklēšanas komisijā. Tāpēc es gribu teikt, ka faktiski mūsu produktīvā sadarbība turpinās.

Tālāk vēl viens secinājumu bloks, ko es gribētu minēt no šīs tribīnes, tomēr skar Saeimu un tos likumdošanas un normatīvos aktus, kas acīmredzot Saeimai būs jālabo. Man nav ilūziju, ka Saeima varētu paspēt līdz nākošajām vēlēšanām visus šos labojumus izdarīt, bet es tomēr domāju, ka ar mūsu Izmeklēšanas komisijas rekomendācijām iepazīsies arī nākamās Saeimas deputāti, tāpēc katrā ziņā mēs varam jau zināmas iestrādes veikt šo likumdošanas aktu labošanā, jo tieši šo likumdošanas aktu nepilnība ir bijusi viens no apstākļiem, kas veicinājis šīs afēras realizāciju. Un, proti, es minēšu sekojošo: pirmkārt, likumā "Par akciju sabiedrībām" ir stingrāk jānosaka akciju sabiedrību valžu un uzraudzības institūtu savstarpējā atbildība, kā arī jāpanāk maksimāla depolitizācija akciju sabiedrību pārvaldē.

Izmeklēšanas gaitā mums bija jākonstatē, ka "Latvenergo" faktiski bija pārtrūkušas jebkuras normālas korporatīvās saites starp uzraudzības institūciju - "Latvenergo" padomi, "Latvenergo" valdi un "Latvenergo" ģenerāldirektoru, te nenotika savstarpējā informācijas apmaiņa un lēmumi tika pieņemti faktiski pretēji "Latvenergo" interesēm, nevienā punktā atbilstoši statūtiem un kārtībai, saskaņojot to ar nepieciešamajām institūcijām. Likumā tomēr pietiekami precīzi jānosaka šīs savstarpējās attiecības.

Tālāk. Likumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" sadaļā par Latvijas Privatizācijas aģentūras pienākumiem uzņēmumu privatizācijā mums tomēr jānosaka, kādi ir Latvijas Privatizācijas aģentūras uzdevumi valsts kapitāla daļu pārvaldē, jo šajā izmeklēšanas gaitā mēs konstatējām, ka bieži vien tieši Privatizācijas aģentūra, kuras paraksts tomēr faktiski ir galīgais, kas akceptē tādu vai citādu

darījumu... ka informētība par to, kas īstenībā notiek, ir ļoti formāla. Minēsim kaut vai tādu piemēru. Liktenīgajā Latvijas Privatizācijas aģentūras valdes sēdē, kurā ļoti steidzīgā kārtā tika akceptēts attiecīgais "Latvenergo" un Lihtenšteinas līgums, nepiedalījās tā saucamais "Latvenergo" kurators no Latvijas Privatizācijas aģentūras. Ēlerta kungs vispār netika uzaicināts, tātad netika pat uzklausīta persona, kas it kā formāli no Latvijas Privatizācijas aģentūras puses vispār par šo uzņēmumu ir atbildīga. Acīmredzot likumā ir pietiekami stingri jānosaka, kādi pienākumi Latvijas Privatizācijas aģentūras valdei tomēr ir attiecībā uz valsts uzņēmumiem, kas ir nodoti privatizācijai, vai attiecībā uz to valsts kapitāla daļas pārvaldi, kas ir nodota Privatizācijas aģentūras rīcībā.

Nākamais. Acīmredzot vislielākās kaislības gan nākošajā Saeimā, gan arī šajā Saeimā izraisīsies tad, kad mēs sāksim debatēt par to, kādas izmaiņas jāizdara Advokatūras likumā un Kriminālprocesa likumā. Tām būtu jābūt tādām, kas nepārprotami norobežotu juridisko palīdzību no advokātu iespējamās piedalīšanās jau nozieguma organizācijā un kas neabsolutizētu zvērināto advokātu tiesības nedot liecības, kas nepieciešamas nozieguma atklāšanā.

Es gribu teikt, ka mums šajā gadījumā ir unikāls likums, jo tomēr mūsu kopējie pētījumi ar ģenerālprokuroru rāda, ka katrā valstī ir atrunas, ar kādiem mehānismiem un kādas institūcijas var uzdot advokātam pienākumu dot liecības. Piemēram, Amerikas Savienotajās Valstīs ir speciāls tiesnesis, kas risina šo jautājumu un pie kura griežas apsūdzības uzturētāji, ja viņiem ir pietiekami pierādījumi vai argumenti. Tādā gadījumā šis tiesnesis var uzlikt advokātam pienākumu uzstāties šajā jautājumā un dot liecības. Mums nav tādas institūcijas, mums ir tikai sabiedriskās... profesionālās organizācijas, piemēram, tādas kā Advokātu kolēģija. Tādas var būt arī citas institūcijas, kuras, protams, visas ir ieinteresētās puses. Savā laikā ir bijuši precedenti, kad Advokātu kolēģija ir iesniegusi attiecīgus lūgumus advokātiem runāt, bet tas viss nav obligāti, jo likumā nav paredzēti šādi procesi. Tas šobrīd ir viens no klupšanas akmeņiem.

Tālāk. Viens būtisks likumprojekts, kas noteikti ir jārevidē, ir likums, kas regulē un nosaka brīvo ekonomisko zonu jeb, kā mēs tautā saucam, ofšora kompāniju darbību banku sektorā. Es uzskatu, ka pašreizējā situācija, kāda eksistē, un nosacījumi, kādā veidā tā saucamās ofšora bankas un ofšora uzņēmumi darbojas Latvijas Bankas ietvaros, nekādā veidā nav pieņemami, jo tie faktiski padara pilnīgi nekontrolējamus jebkuras naudas maksāšanas veidus vai katrā ziņā padara tos par gandrīz vai nekontrolējamiem.

Un beidzamais. Noteikti ir jāizstrādā un jāpieņem... Es domāju, ka to droši vien šī Saeima nevarēs izdarīt, bet es šajā ziņā piekrišu Juristu biedrības vēstulei, ka jārada speciāls likums par Saeimas izmeklēšanas komisiju, jo šobrīd ir paradoksāla situācija. Nevienam, kas ierodas Saeimas izmeklēšanas komisijā, netiek brīdināts un viņam arī nedraud nekāda atbildība par melošanu šajā izmeklēšanas komisijā. Mums ir zināmi gadījumi, kad cilvēki komisijā liecina vienu, bet pēc tam prokuratūrā maina savas liecības. Pēdējais gadījums bija, piemēram, Birkāna kunga liecība, kur viņš pēc tam pēc vairākkārtējas un mēnešiem ilgas slimošanas prokuratūrā no savas liecības faktiski atkāpās. Un tādu gadījumu ir ļoti daudz. Taču diemžēl nav likuma, kas uzlikt atbildību cilvēkiem par nepatiesu liecību sniegšanu izmeklēšanas komisijā.

Tāpat, protams, ir jānosaka izmeklēšanas komisijas statuss un jānovērš tās pretrunas, kas eksistē starp Satversmi, Kārtības rulli, kas nosaka izmeklēšanas komisijas tiesības, un speciālajiem likumiem, tādiem kā Advokatūras likums, Tiesu varas likums. Te varētu būt vēl kādi citi likumi, kas saistīti ar banku sfēru. Jo citādi iznāk paradokss. No vienas puses, Satversme un Kārtības rullis faktiski deputātiem un Saeimas izmeklēšanas komisijai dod neierobežotas tiesības, bet, no otras puses, speciālie likumi

tādas pašas tiesības dod attiecīgo profesiju pārstāvjiem, ļaujot viņiem nerunāt, neliecināt vai atteikties no liecības izmeklēšanas komisijā, tāpēc tas obligāti būtu jālabo. Noteikti būtu jāievieš tas, ka izmeklēšanas komisijas locekļi tiek zvērināti, jo informācijas konfidencialitāte, kas tiek pasniegta komisijā, ir būtiski saistīta ar to, cik lielā mērā liecinieki ir vai nav gatavi informēt par to, ko viņi grib darīt zināmu komisijai, un cik lielā mērā prokuratūra ir gatava informēt mūs par izmeklēšanas gaitu. Es tūdaļ nobeigšu, Dobeļa kungs, tāpēc neuztraucieties, vēl pāris sekundes.

Tātad tie ir tādi pamatpunkti un secinājumi, kurus šobrīd var izdarīt mūsu komisija un par kuriem ir nobalsojis komisijas vairākums. Un mēs arī uzskatām, ka komisijai ir jāturpina darbs un, saņemot papildu informāciju, ir jāsaņem papildziņojums Saeimai vai arī papildlēmuma projekts.

Un nobeigumā es gribētu pateikt vēl pāris vārdu. Tieši pēdējā laikā tiešām ir noticis samērā radikāls pagrieziens izmeklēšanas gaitā, jo tas, ko ļoti daudzi liecinieki uzskatīja kā pašu par sevi saprotamu, ka no Lihtenšteinas nav iespējams iegūt nekādu legālu informāciju, ir izrādījies nepatiesība. 4. augustā mēs esam saņēmuši vai, pareizāk sakot, Latvijas prokuratūra ir saņēmusi Lihtenšteinas augstākā tiesneša sankciju izdarīt dokumentu izņemšanu un personu nopratināšanu Lihtenšteinā, un tas būtiski var pavērt šo jautājumu, pavirzīt to uz priekšu, bet, galvenais, realizēt faktiski mūsu jau komisijas ziņojumā paredzēto ideju par lietas pārkvalificēšanu no vienkāršas piesavināšanās... no vienkāršas dienesta pilnvaru pārsniegšanas uz piesavināšanos... jā, tieši tā, grupā, jo, ja gadījumā atklāsies, ka Lihtenšteinas divi vai trīs attiecīgie darboņi nav saņēmuši 3 miljonus un tāpēc nav gatavi maksāt 750 tūkstošus latu nodokļos Latvijas valstij, tad tādā gadījumā būs pierādīts fakts, ka nauda ir palikusi Latvijā un ka tātad faktiski tā ir nozagta šeit. Es domāju, ka informācija, ko mēs iegūsim no Lihtenšteinas vai prokuratūras, varētu būt būtiska, un man ir cerība par to informēt arī Saeimu tālākajā izmeklēšanas gaitā.

Un nobeigumā vēl viena nedaudz provokatīva frāze. Es zinu, ka varbūt es nedrīkstu izmantot tribīni, lai to teiktu, bet tomēr... Es varbūt esmu pārāk aizdomīgs, bet tomēr man tā liekas neliela sakritība, ka tieši tad, kad no Lihtenšteinas tika saņemta šī būtiskā tiesneša sankcija, kas acīm redzami var radikāli izmainīt kriminālizmeklēšanas gaitu, sākās visas šīs peripetijas, kādas šobrīd mums ir ar ģenerālprokuru, kurš vai nu ārēja spiediena rezultātā, vai kāda cita spiediena rezultātā šobrīd ir iesniedzis atlūgumu. Es nezinu, varbūt es kļūdos, bet man ir tāds iespaids, ka tas, kurš varbūt ir speciāli organizējis to vai radījis apstākļus, kas liek ģenerālprokuroram spert šo soli... ka tie varbūt ir tie paši, kuri ir nobijušies no rezultātiem, ko mēs tuvākajā laikā iegūsim no Lihtenšteinas.

Un tieši tāpēc es uzskatu, ka jebkura novēlošanās ar ģenerālprokurora jautājuma risināšanu ir nepiedodama. Ir jāpieņem galīgais lēmums, lai ģenerālprokurors vai nu paņem savu iesniegumu atpakaļ un paliek amatā, vai arī Saeimai jālemj par ģenerālprokurora atbrīvošanu un jauna ģenerālprokurora iecelšanu, bet tāda situācija, ka stāvoklis ar ģenerālprokuru ir neskaidrs, tomēr var - es nesaku, ka tagad tas notiek - apdraudēt arī "Latvenergo" lietas tālāko izmeklēšanu, tāpēc es ceru, ka tas vistuvākajā laikā tiks atrisināts un ka nekas netraucēs "Latvenergo" lietai virzīties uz priekšu un beigties ar taisnīgu tiesu visām šajā afērā iesaistītajām personām. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates turpināsim pēc pārtraukuma. Pirms pārtraukuma divi paziņojumi. Druvas kungam - par komisijas sēdi.

K.J.Druva (Latvijas Zemnieku savienības frakcija).

Augsti godātie deputāti! Es lūdzu Aizsardzības un iekšlietu komisijas locekļus pēc pārtraukuma sākuma atnākt tepat blakustelpā. Mums ir jāapspriež viens steidzīgs jautājums.

Sēdes vadītājs. Dzintaram Ābiķim.

Dz.Ābiķis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Komisijas vārdā es aicinu uz komisijas sēdi tās telpās.

Sēdes vadītājs. Atgādinu: es aicinu Prezidija locekļus un Starpfrakciju padomes locekļus pulcēties tūlīt Sarkanajā zālē. Pārtraukums līdz 15.35.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētāja biedrs

Andris Ameriks.

Sēdes vadītājs. Godātie deputāti! Pulkstenis ir tieši tik, lai mēs sāktu savu darbu. Turpināsim izskatīt Izmeklēšanas komisijas ziņojumu! Referents Panteļejeva kungs savu ziņojumu ir sniedzis. Atklājam debates.

Pirmais debatēs vēlas runāt Jānis Ādamsons - pie frakcijām nepiederošs deputāts. Lūdzu!

J.Ādamsons (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Godātais Prezidij! Cienījamie kolēģi! Man ir gandarījums, ka beidzot mūsu parlaments ir noklausījies mūsu komisijas ziņojumu. Ir divējāda sajūta: no vienas puses, es neesmu gluži apmierināts ar padarīto darbu, ar to, ko mēs esam veikuši, bet, no otras puses, tas tik tiešām ir sākums, lai mēs beidzot varētu spert soļus tiesiskas valsts virzienā, kad tiek nosauktas amatpersonas, kuras ir uzskatāmas par līdzvainīgām visā šajā afērā.

Kas ir manas neapmierinātības iemesls? Tas ir pietiekoši vienkāršs. Mūsu komisija it kā iesāka ar trim miljoniem, bet diemžēl komisijas darbības laikā mēs saskārāmies ar faktiem, ka būtu jārunā nevis par trim miljoniem, bet vismaz par 200 miljoniem ASV dolāru lieliem zaudējumiem, kuri ir radušies "Latvenergo" darbības vai bezdarbības rezultātā. Diemžēl šajā kontekstā arī nav nosauktas pilnīgi visas vainīgās, vismaz politiskās amatpersonas.

Es gribu atgādināt, ka diemžēl mūsu komisija nepaspēja pievērst pienācīgu uzmanību afērai, kura ir notikusi starp "Latvenergo" un uzņēmumu "Rīgas siltums" 63 miljonu latu apmērā. Mūsu komisija tikai pieskārs Eiropas rekonstrukcijas un attīstības bankas kredītam 71 miliona ASV dolāru apmērā, bet atkal neattīstīja šo lietu laika trūkuma dēļ. Šeit vēl varētu pieminēt 37 miljonu lielo summu, kura ir radusies attiecībās starp "Latvenergo" un "Latvijas kuģniecību". Tā šo uzskaitījumu varētu turpināt.

Viens no galvenajiem slēdzieniem, pie kādiem ir nonākuši komisijas locekļi - un viņu ir vairākums - ir tāds, ka acīmredzot "Latvenergo" vispār nekad nav bijis parādā bankai "Baltija". Šie 10 miljoni, manuprāt, ir absolūti nepamatoti.

Kādā ziņā man ir gandarījums tieši par komisijas darbu? Es šeit negribu runāt pat par trim miljoniem, kuri ir nonākuši kādai privātpersonai kabatā. Lielākais gandarījums ir tas, ka Šķēles iecerētā afēra, kad viņš bija valdības vadītājs un kad tika plānots aktīvi sākt "Latvenergo" privatizāciju 1997.gada septembrī, ir totāli izgāzusies.

Es gribu atgādināt jums arī pāris skaitļus. "Latvenergo" aptuvenā bilances vērtība sastāda apmēram 920 miljonus latu, bet uz privatizāciju tas bija novērtēts par 92 miljoniem latu. Ņemot vērā visas šīs afēras, reālā naudas summa, kuru tika plānots samaksāt par šo milzīgo energouzņēmumu, sastādīja 14 miljonus latu. Faktiski vērtība atšķiras gandrīz 100 reižu no patiesās vērtības.

Mums visiem ir ļoti labi zināms, ka tas, kuram piederēs "Latvenergo", tas arī diktēs visus spēles noteikumus mūsu valstī. Mēs visi būsim atkarīgi no šā monopoluzņēmuma, un par to mēs varam pārliecināties, ja paanalizējam afēru, kas saistīta ar "Lattelekom", jo tarifi mums aug nevis pa dienām, bet pa stundām.

Diemžēl komisija bija spiesta iziet ārpus savām pilnvarām, kuras mēs paši sev bijām it kā noteikuši. Mums bija jānosaka tikai to likumu pārkāpumi, kuri ir atļāvuši, vai

pieļāvuši vienu vai otru afēru, mums bija jānosauc arī politiski atbildīgās amatpersonas. Mēs to arī izdarījām jau pietiekoši sen, bet savā darbībā komisija sastapās ar atsevišķiem pārsteigumu pilniem faktiem, ka, ja nebūtu aktīvi darbojusies mūsu komisija, tad ļoti pasīvi būtu darbojusies arī Ģenerālprokuratūra. Tad acīmredzot ne pret vienu amatpersonu, iespējams, nebūtu celta apsūdzība. Tas ir viens no lielākajiem komisijas nopelniem, ka tomēr kaut kāda virzība šeit notiek.

Arī komisijas ziņojumā ir ietverta sekojoša lieta: objektīvie faktori, kas traucējuši šīs krimināllietas tālāku izmeklēšanu, ir operatīvās darba grupas sadrumstalotība un iegūtās informācijas neefektīva izmantošana, Ģenerālprokuratūras nepamatota piesardzība tiesu sankciju saņemšanā, drošības līdzekļa piemērošanā un apsūdzības izvirzīšanā aizdomās turamajām personām, Ģenerālprokuratūras nepamatotā iesaistīšanās politiskās polemikās ar atsevišķiem Saeimas deputātiem. Komisijas atlaišanas...

Sēdes vadītājs. Piecas minūtes ir pagājušas. (Zālē troksnis.) (Starpsaucieni: "Papildu laiku! Stundu!")

J.Ādamsons. Ja man varētu iedot 2 minūtes, tad es neizmantošu otru laiku.

Sēdes vadītājs. Cik, lūdzu, Ādamson?

J.Ādamsons. 2 minūtes.

Sēdes vadītājs. Vai kādam ir iebildumi, ka Ādamsona kungs runā vēl 2 minūtes?

Kāds no zāles. Stundu!

J.Ādamsons. Es varētu, runājot par šo problēmu, izmantot arī veselu stundu, tāpēc ka tā ir ļoti nopietna.

Vakar es atgriezos no starptautiska semināra, kurš notika Baltijas Asamblejas ietvaros Narvā, kur tikās politiķi no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas parlamentiem. Viena no centrālajām problēmām bija veltīta tieši energosistēmas privatizācijai. Paldies Dievam, ka Lietuvas kolēģi ir mācījušies no mums un ir pieņēmuši likumu, kas nepieļauj energosistēmas privatizāciju, un tur 100% akciju pieder valstij. Arī Igaunijas kolēģi ir pārskatījuši šo normu un atcēluši iepriekšējos privatizācijas noteikumus.

Atgriežoties pie ģenerālprokurora kandidatūras un pie iemesliem, kāpēc es esmu kategoriski iestājies par to, ka ģenerālprokurors nevar vadīt šo sistēmu.

Man ir jāpiekrīt arī Panteļejeva kungam, ka ģenerālprokurors iesniedza savu atlūgumu tajā laikā, kad tika saņemta atbilde no Lihtenšteinas. Bet attiecībā uz to, kas skar Lihtenšteinas un mūsu Izmeklēšanas komisijas, kā arī Ģenerālprokuratūras attiecības, jāteic, ka šeit atkal ir vesela virkne pārsteigumu.

Vairāk nekā pirms pusgada mūsu komisija panāca, ka Lihtenšteina sniegs mums nepieciešamo palīdzību. Diemžēl Ģenerālprokuratūras pārstāvji nav atraduši iespēju apmeklēt Lihtenšteinu, lai šo palīdzību saņemtu. Tas ir absurda kalngals! Es uzskatu, ka ģenerālprokurors, kurš lobē viena vai otra ekonomiskā grupējuma intereses, nedrīkst atrasties savā amatā! Diemžēl Ģenerālprokuratūra neuzskata par nepieciešamu pārbaudīt to informāciju, kura ir publicēta Viļa Selecka grāmatā, par kuru saskaņā ar likumu būtu nepieciešams vismaz ierosināt pārbaudi, bet arī tas nenotiek, nemaz nerunājot par krimināllietas ierosināšanu, ja ir nepieciešamie fakti.

Sēdes vadītājs. Ādamsona kungs, arī 2 minūtes ir pagājušas!

J.Ādamsons. Paldies.

Sēdes vadītājs. Nākamajam vārds Gundaram Valdmanim - pie frakcijām nepiederošam deputātam. Lūdzu!

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība". Prezidij! Sadarbības padome un tauta! Jūs esat redzējuši teātri, kas ir ticis spēlēts ik nedēļu un kam daudzas stundas ir veltītas. Brīvs reklāmu laiks!

Redzat, Godmaņa laikā no Kriminālkodeksa izņēma veselu nodaļu par noziegumiem pret valsts un tautas mantu. Kad mēs to Juridiskajā komisijā pārrunājām, tad mani sauca par komunistu un visu ko citu, bet tad prokurors un Tiesas senāta priekšsēdētājs piekrita. Ja tādi panti būtu, tad varētu sodīt šos tautas apzadzējus. Kad es to ierosināju Saeimai, ka tie ir jāievieto atpakaļ Kriminālkodeksā, tad gandrīz visa Saeima balsoja “pret”. Jo, redzat, Sadarbības padome grib šo tautu izzagt. Tagad, sēžot arī komisijā... Jūs varbūt vēl atminaties, ka pienāca lūgums, lai mani izslēdz no tās komisijas, jo es prasīju citiem nepatīkamus jautājumus. Es prasīju par “Latvenergo” vērtību. Prasīju to daudziem.

Krasta kungs atzinās, ka “Latvenergo” varētu pelnīt vairāk nekā 200 miljonu latu gadā, ja mēs pareizi pārdotu Daugavas HES ūdeņus. Taču viņš “Latvenergo” taisījās pārdot par 24 miljoniem. Vienreiz un par 24 miljoniem latu, lai gan katru gadu tam vajadzētu pelnīt vairāk par 200 miljoniem latu.

Mēs uz komisiju izsaucām vairākus konsultantus, un es atkal prasīju “nepareizos” jautājumus. Es prasu: “Konsultantu kungi, kam jūs kalpojat? Vai patiesībai?”

“Nē, mēs rīkojamies tāpat kā advokāti - mēs kalpojam mūsu klientam. Mēs dodam to atbildi, ko klients grib.” Tad saprotiet, kā mūsu tauta tiek izzagta, jo konsultanti pastāstīja, ka “Latvenergo” ir vērts tikai 96 miljonus, lai nebūtu parādu, lai gan tas ir vērts 500 reizi vairāk, kā mums skaidroja “Latvenergo” prezidents. Es neparakstīju šo “teātra” izdoto dokumentu un man ir gods par to, jo viņi slēpj daudz daudz vairāk, nekā viņi varētu pastāstīt.

Viņi slēpj to, ka pirmajās sēdēs Sausnīša kungs un Nagļa kungs atklāti pateica, ka šis ir normāls darījums, ka tur nekas nav nepareizs, ka tas ir normāls komercdarījums. Tad viņi to darījumu atļāva. Viņi slēpj, ka Sausnīša kungs paziņoja savai padomei, ka nedrīkst “rakņāties”. Publikai nav jāzina! Bet visvairāk viņi slēpj to, ka Latvijā tieslietu sistēma nemaz nedarbojas. Es prasīju prokuroriem, es prasīju citiem: “Kas mums būtu jāatrod, lai jūs varētu kādu tiesāt?” Un viņi nespēja atbildēt. Jo, redzi, vainīgo tur ir ļoti daudz. “Latvenergo” bijušais prezidents skaidro, ka viņš nesaprot, kāpēc viņš ir vainīgs, jo viņš ir tikai klausījies un klusējis, ka viņš ir godavīrs. Viņš nedrīkst tautai pateikt, ka “Latvenergo” ir vērts 50 miljardus tāpēc, ka viņa priekšnieki negrib to. Un to viņš noklusē.

Viņa priekšnieki gribēja izzagt no latviešu tautas 3 miljonus, bet viņš noklusē. Un ir īpatnēji, ka to parādu, par kuru tā cesija bija, ka to noliedza tas, kas it kā to bija taisījis, - Koemeca kungs, kas sen jau ir aizgājis aizsaulē laikam negadījuma dēļ. Viņš teica saviem grāmatvežiem, un tā arī norēķinu centra grāmatveži izprata, ka tāds darījums nemaz nav bijis. Bet kādam gribējās to darījumu uztaisīt. Izmeklēšanas komisijā mēs redzējām, cik veikli cilvēki var rakstīt parādus. Un cilvēki, kas pat nerunā latviešu valodu. No Ventspils. Mēs redzam, kas valda pār mūsu zemi. Un no šā posta mums ir jātiek vaļā. Un to teātra spēli mums vajadzētu beigt. Nevieni šeit nemeklē īsti vainīgos. Sēdi vada Latvijas Republikas 6. Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Laiks beidzies, Valdmaņa kungs.

Paulis Kļaviņš.

P.Kļaviņš (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Cienījamie kolēģi! Vispirms gribu pateikt paldies komisijai par šo ilgo darbu un par rezultātiem, kas mums tomēr dod zināmu skaidrību par notiekošo... Arī tie ir rezultāti. Kaut arī vainīgie vēl nav nosaukti vārdā un nav saukti pie tiesas. Bet skaidrība jau ir sākums uz šīs nelaiemes risinājumu.

Tie 3 miljoni zaudējumu mūsu valsts budžetam - tas jau ir tikai tāds neliels simbols. Es domāju, ka tikko teiktais, ko dzirdējām no kolēģa Adamsona, arī atspoguļo mūsu stāvokļa nopietnību, un tad nav jābrīnās, ka mums trūkst līdzekļu - vairāk nekā Igaunijā un Lietuvā - tādām sfērām kā izglītībai, veselības aprūpei, valsts aizsardzībai, zinātnei. Uz visām pusēm mums trūkst. Nu nav ko brīnīties, ja tie līdzekļi plūst miljoniem un miljoniem kaut kur uz ārzemju firmām un bankām un neviens par to nav atbildīgs.

Tātad - kas te notiek? Vai tā ir likumu nepilnība? Labu atziņu mēs dzirdējām no Panteļejeva kunga, ka ir dažu likumu trūkums... Ja tas ir tā, tad es teiktu, ka nav spiedīgāka uzdevuma šai Saeimai, neviens cits likumprojekts... neviens cits darbs nav tik spiedīgs, kā tieši to labojumu vai papildinājumu pieņemšana, kas dotu iespēju šādas norises izsekot un sekmīgi atrisināt. Varbūt tā ir amatpersonu nespēja. Tā liekas, ka prokuratūrai nav spēka un visai mūsu tiesību sistēmai nav spēka. Bet nevar būt tā, ka viss ir kārtībā. Var būt, ka abi šie trūkumi vai to summa ir mūsu lielā nelaime: mums ir attiecīgu likumu trūkums - tādu likumu, kas dotu vajadzīgo instrumentu tiesību iestādēm, - un arī amatpersonu kaut kāda nespēja. Varbūt šī summa ir mūsu nelaime. Bet nekādā ziņā nevar teikt, ka viss ir kārtībā.

Un tāpēc es iesaku mums papulēties, pirms 6. Saeima beidz savu darbu, sakārtot likumdošanu. Tas ir mūsu primārais uzdevums - sakārtot to tiktāl, lai varam nākotnē novērst un, ja tādi notiek, izsekot un atrisināt visus šāda veida pārkāpumus, celt tos gaismā. Lai turpmāk mūsu valstij šādi zaudējumi vairs nerastos.

Sēdes vadītājs. Viktors Dinēvičs.

V. Dinēvičs (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Godājamais Prezidij! Cienījamās dāmas un kungi! Senos laikos bija tādi simboliski svētumi, tā saucamās svētās govīs. Bet tagad izrādās, ka svētās govīs ir arī mums, brīvajā Latvijā. Vispirms mēs sadūrāmies ar tādu svēto govī - valsts banku, kura tēlo valsti valstī; par to mēs nesam pārliecinošākus, apskatot budžeta jautājumus.

Tālāk mēs jau satiekamies ar svēto govī, ko sauc par masu informācijas līdzekļiem. Tie uzskata jau paši sevi par tautu - nu, dabīgi, tādi ir tikai atsevišķi, ne jau visi, - un par vienīgajiem tautas pārstāvjiem un vienīgajiem tautas taisnības nesējiem.

Nu mēs esam sadūrušies, noklausoties Panteļejeva kunga ziņojumu, ar vēl vienu svēto govī - prokuratūru. Latvijā it sevišķi ir jāieklausās tādos prokuratūras vadības uztraukumos, kurus mēs visi dzirdējām gan pa radio, gan televīzijas pārraidēs, - par to, ka Saeimas komisija atļaujas norādīt, kā un kas darāms. Bez šaubām, profesionalitāte ir apsveicama lieta, tomēr profesionalitāte nav vienīgā prokuratūras štata darbinieku prerogātīva, ir vēl arī citi juristi, kas lietu pārzina ne sliktāk kā prokuratūras štata darbinieki. Tādēļ nav mums Saeimā pieņemama tāda prokuratūras nostādne, ka viņa vienīgā spēj pieņemt pareizus lēmumus par to, pēc kura panta ierosināma viena vai otra lieta. Bez šaubām, prokuratūra pēc sava statusa ir tiesīga to darīt un tas tai ir jādara. Bet tai arī ir jāatbild par to, ko tā dara. Noklausoties Panteļejeva kunga ziņojumu, varam secināt, ka 3 miljonu lietā ir nepieciešams ierosināto lietu pārkvalificēt pēc citiem pantiem. Ja tas būtu vienīgais gadījums, teiksim, to 3 miljonu lietā, nu tad varētu teikt, ka tā ir kļūda vai kaut kāda nezināšana. Bet izrādās, ka ar līdzīgu situāciju man nācās pašam sadurties, strādājot G-24 kredītu lietas izmeklēšanas apakškomisijā, izskatot jautājumu par tām krimināllietām, kas ir ierosinātas par G-24 kredītiem. Un uzkrītoši ir tas, ka arī šoreiz lietas ierosinātas pēc tādiem pantiem, par kuriem jau iepriekš zināms, ka rezultāta nebūs. Taču par šo problēmu, tas ir, par valsts naudas izšķērdēšanu, kodeksā (es gan konsultējos ar citiem juristiem, es pats neesmu tik zinošs kodeksa jautājumos) ir daudzi citi panti, pēc kuriem varēja ierosināt lietu, veikt izmeklēšanu un gūt rezultātus ar vainīgo atrašanu, nevis ar lietas samudžināšanu.

Tādēļ uzskatu, ka prokuratūrai ir nopietni jāieklausās Saeimas komisijas norādījumos 3 miljonu lietā un nevajag uzskatīt sevi par vienīgo kompetento profesionāli, un turpmāk elastīgāk jāierosina lietas pēc tādiem pantiem, kas palīdz vainīgo atrast, nevis lietu samudžināt. Es domāju, ka mēs arī G-24 kredītu lietas izmeklēšanas apakškomisijā (vēl galīgā lēmuma nav) iesim tādu pašu ceļu, ka prokuratūrai tomēr būs jārēķinās ar Saeimas domām. Svēto govju laikam ir jābeidzas.

Sēdes vadītājs. Ilmārs Bišers.

I. Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Godājamie kolēģi! Sakarā ar ierobežoto debašu laiku es negribētu plašāk izteikties un izvērtēt visu komisijas ziņojumu kopumā, es gribētu tikai runāt par vienu jautājumu, kas bieži vien saistās ar šo lietu - par mūsu likumdošanas nesakārtotību.

Ziniet, tās runas par mūsu likumdošanas nesakārtotību ir parasti ļoti raksturīgas tiem, kas negrib vai neprot kaut ko darīt. Un tad viņiem visur vainīga ir nesakārtotā likumdošana. Es negribu teikt, ka mūsu likumdošana būtu ideālā stāvoklī, bet katrā ziņā tā lielā mērā nodrošina jau šodien cīņu ar noziedzību.

Šajā sakarā es gribētu pieskarties dažiem momentiem. Es, no vienas puses, varētu piekrist Panteļejeva kunga apgalvojumam, kas izskanēja ne tikai ziņojumā šodien, - ka būtu nepieciešams sīkāk noteikt šīs izmeklēšanas komisijas kompetenci. Bet vienlaikus es gribu teikt, ka šī kompetence ir jau tomēr ierobežota un zināmas nepieciešamās tiesības ir. Protams, tās varētu būt lielākas, jo daudzām ārzemju parlamentārajām komisijām ir daudz lielākas, it sevišķi vēl tiesības pieaicināt neatkarīgos prokurorus, veikt citus pasākumus, nozvērināt... un tā tālāk, un tā tālāk. Bet arī šodien tā dod... Un man liekas, ka mēs to neizmantojam.

Nākamais jautājums ir saistīts taisni ar to, ka daži advokāti uzskata, ka viņi var nenākt... Es domāju, ka komisija šajā ziņā neizmantoja tās tiesības, kas viņai ir. Advokatūras likums gan saka, ka advokāti var neliecināt par zināmiem jautājumiem, bet nekur un neviens likums neatļauj advokātam neierasties uz komisijas sēdi un neliecināt par tiem jautājumiem, par kuriem viņam ir tiesības liecināt un par kuriem komisijai ir tiesības pieprasīt liecināšanu.

Un arī līdz šim pastāvējušie ierobežojumi runā tikai par to, ka viņi nedrīkst liecināt par to, ko viņi ir uzzinājuši sakarā ar savu klientu uzdevumu, tas ir, ja viņiem ir vienošanās ar klientu un viņi ir veikuši lietu. Tātad katrā ziņā no šiem advokātiem būtu jāpieprasa, ar kādu klientu tad viņiem ir šī vienošanās un kāda ir viņu un tā klienta vienošanās, kura pastāv, kādi uzdevumi ir viņiem uzticēti. Un, ja viņi ir darījuši kaut kādus citus darbus ārpus šīs vienošanās, kura viņiem ir, tad par tiem ir jāliecina attiecīgajai komisijai un viņi nevar izvairīties no šādām liecībām.

Un vēl viens. Tas stāsts, ko savulaik arī viens komisijas loceklis te sirsnīgi izplatījis, - ka šo darījumu ir veicinājis tas mūsu labojums Maksātnespējas likumā, kas noteica, ka piedziņu var izdarīt... piedziņas izdarīšana tiek apturēta, ja ir nodots privatizācijai... un šajā gadījumā var privatizēt tikai ar Privatizācijas aģentūras piekrišanu. Un ka tāpēc, lūk, parādījusies šī Luksemburgas firma. Vai tiešām to var saprast tā, ka šis labojums attiecās vienādā mērā uz Beriju un arī uz šo Luksemburgas firmu? Un vai varētu iedomāties, ka Luksemburgas firma varētu panākt šo Privatizācijas aģentūras piekrišanu vieglāk, nekā šeit esošais Berija kungs, kas ir Latvijas tiesas iecelts likvidators? Tas ir arī pilnīgs absurds, jo viņi abi ir vienādā stāvoklī un neviens Luksemburgas firmas pārstāvis nenāktu šeit un neprasītu... un neriskētu ieguldīt savu naudu, ja viņam nebūtu drošības, ka Privatizācijas aģentūra šādu piekrišanu dos. Tātad: ja viņi vispār ir uz to parakstījušies, ja viņi vispār ir kaut ko darījuši, tad katrā ziņā viņiem jau bija tas nodrošinājums - Privatizācijas aģentūras piekrišana - iepriekš, nevis pēc tam.

Un visbeidzot. Par tā saucamo daudzcietušo oriģinālu - garantijas oriģinālu, kas ir cietis. Mūsu likumdošana, respektīvi, Ministru kabineta noteikumi par lietvedību, stingri nosaka, kādām ir jābūt dokumentu kopijām. Tie, kas ir redzējuši to kopiju, kas atrodas šajā lietā, uzskata, ka tas vispār nav dokuments, ka tam nav visu to nepieciešamo regāliju, lai to varētu pieņemt par dokumentu un ievietot jebkurā krimināllietā vai civillietā.

Tātad es domāju, ka vajadzētu komisijai vērst savā tālākajā darbībā uzmanību uz visiem šiem momentiem.

Sēdes vadītājs. Pēteris Tabūns.

P.Tabūns (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Manuprāt, primārais šajā lietā ir tas, ka Saeimai faktiski bija jāuzņemas prokuratūras funkcijas, un tas ir bēdīgi, nožēlojami un slikti. Jo Saeima nav profesionāla, deputāti nav gatavi šim darbam (varbūt ir ļoti mazi izņēmumi) un, protams, šo darbu profesionāli veikt nespēj. Un nespēs droši vien arī nākotnē. Redziet! Un tāpēc komisijas priekšsēdētājs bija spiests konstatēt un sacīt, ka ir secinājums, ka ir progress izmeklēšanas gaitā. Pēc ilgas izmeklēšanas ir progress izmeklēšanas gaitā. Bet vai tas ir daudz vai maz, kad mēs gaidījām šo rezultātu? Un ne velti Panteļejeva kungs teica: tikai tad, kad vainīgie, tā sakot, saņems sodu, - tikai tad Latvija kļūs par tādu un tādu valsti, un tā tālāk. Tā ir tāda filozofija, kuru mēs varam filozofēt jebkurā vietā, kafiju dzerot.

Jā, taisnība, ka šī izmeklēšanas komisija bija kā tāds savdabīgs Damokla zobens, kā drauds: sak', noķersim beidzot tos blēžus, kuri te Latvijā ir dažādos laikos izsaimniekojuši simtiem miljonu latu dažādās afērās, kuras nu ir sen jau aizmirstas. (No zāles deputāts M.Lujāns: "Pēter, nekas nav aizmirsts!") Protams! Diemžēl aizmirsts ir tāpēc, ka nekas netiek darīts šīs lietas labā. Un, lūk, mani, godīgi sakot, apbēdināja izmeklēšanas gaitā tas, ka faktiski izmeklēšana tika pārvērsta par divu cilvēku izrādīšanos. Faktiski divu cilvēku, jo pārējie komisijas locekļi bija visai atturīgi intervijās, un tā tālāk. Tas bija Panteļejeva kungs, kas allaž, katru reizi... tā sakot, ola vēl nebija izdēta un vēl šodien nav izdēta, taču kladzināja uz visām pusēm. Un, protams, Ādamsona kungs. Divi vīri. Es domāju, ka izmeklēšanas komisijai to nevajadzēja darīt, jo tas lielā mērā traucēja izmeklēšanas komisijas darbu. Ja, pabeidzot kāda cilvēka izprašāšanu, tūlīt publiski paziņo pa visu Latviju, ka, lūk, tas un tas, un tas, tad nākamais, kurš droši vien tiks aicināts uz komisijas sēdi, jau sāk spicēt ausis un gatavoties visām šīm lietām, un domā, kā komisiju veiklāk aptīt ap pirkstu. (Starpsauciens: "Pareizi!")

Tādēļ man liekas, ka nākotnē šie noteikumi par izmeklēšanas komisijām ir jāpapildina, un diez vai vajadzīgs komisijas locekļu zvērests. Varbūt. Lai nenotiktu, lūk, šādas lietas. Vienīgais, godīgi sakot, ir tas abstraktais, kas, man liekas, varbūt dos rezultātu. Jūs teicāt par Lihtenšteinu, ka nāk ziņas no turienes... Bet tas ir pagaidām, tā sakot, mums neatklāts... un tikai tādu vīziju līmenī. Varbūt. Tā kā tas ir gadu garumā, cilvēku interese, protams, ir sakāpināta, un cilvēki gaidīja, nervi tika kutināti. Nu ir labi, bet es domāju, ka te patiešām ir jādomā par to, kā aktivizēt citu institūciju darbu, kas patiešām atbildīgas par to, lai šādas lietas tiktu atklātas. Un skaidrs, ka ir ļoti grūti izmeklēšanas komisijai - es to ar atbildības sajūtu saku - iedziļināties šādās lietās.

Sēdes vadītājs. Juris Vidiņš.

J.G.Vidiņš (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es citēšu dažas rindas no viena pētījuma. Darījuma laikā Šķeļe bija premjers. Viņam zvanīja, viņu brīdināja, ka briesmīga blēdība, tomēr, kā vēlāk pats apgalvoja, viņš neko ne jutis, ne zinājis, it kā ausīs būtu korķi, acīm priekšā apsējs, mutei - atslēga. Atkal pazib pieminētais Andris Grūtups - smalko darījumu meistars,

Šķēles kompanjons vairākos brutālos privatizācijas gadījumos. Tātad atkal zināma aina. Zagļi krūmos velk maisu ar miljoniem, un nepavisam nejauši tuvumā nonāk arī mūsu varonis. Un nekad viņš neko ne redz, ne zina, un, protams, viņa kabatā ne santīma. Tā paziņo prokurori. Taču loģika liek domāt pavisam ko citu. Notikumu gaita liecina, ka afēra nebija iespējama bez visaugstāko varas iestāžu atbalsta. Ne velti Saeimas deputātu komisija ierosināja sākt operatīvās izmeklēšanas lietu pret Šķēli. Biznesa aprindās cirkulē viedoklis, ka "Latvenergo" 3 miljoni bija viens no tiem darījumiem, kas palīdzēja "Ave Lat" grupai atrisināt finansiālas problēmas, kas tika minētas pētījumu sākumā. Ar "Latvenergo" saistās vēl daži mīklaini darījumi un ieceres, kuros atkal bija iesaistīts Šķēle. Aizdomas izraisīja Šķēles milzīgā ieinteresētība ņemt 72 miljonus ASV dolāru lielo kredītu no Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas. Es ceru, ka mēs, kolēģi, to atceramies. Daudzi izteicās, ka šie miljoni nav vajadzīgi un ka tie saistīs rokas Latvijas valdībai. Bet Šķēle visus iebildumus noraida. Pēc tam atklājās, ka mūsu valsts hidroelektrostacijas bija ieķīlātas par nožēlojami zemu cenu - 92 miljoniem dolāru. Speciālisti apgalvoja, ka to patiesā vērtība ir desmit reizes lielāka. Vai nebija izkaldināti plāni vēl vienai grandiozai afērai - "Latvenergo" iztirgošanai? Un tā tālāk.

1995.gada decembrī, kad sākās diskusijas par Šķēles piemērotību premjera amatam, daudzi sprieda - bagātais, kas paspējis miljonus saraust, vairs nezags. Naivas cerības! Sīkais zaglēns laimīgs par krūmos atrastu tukšu pudeli, bet superblēdim jānočiepj miljoni, lai gandarījumu justu visi.

Es citēju. Lai radioklausītāji, ja varbūt klausās, zinātu: tā ir Viļa Selecka sarakstītā grāmata "Andris Šķēle - leģendas un patiesība". Šie nav mani vārdi.

Sēdes vadītājs. Andris Rubins.

A.Rubins (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Andris Rubins - Latvijas Atdzimšanas partija.

Deputāti! Marjašas kundze gribot dzirdēt par prezervatīviem. Marjašas kundze, es jums vēlāk individuāli to izstāstīšu. (No zāles deputāte R.Marjaša: "Paldies!")

Šodien mēs noklausījāmies parlamentārās izmeklēšanas komisijas ziņojumu. Tas, ka tos 3 miljonus neatradīs, mums bija skaidrs jau pašā sākumā. Jo komisiju sāka vadīt "Latvijas ceļa" pārstāvis Pantelējevs un viņa vietnieks, bijušais "Latvijas ceļa" pārstāvis Ādamsons. Un izmeklēja. Ko viņi izmeklēja? Kā pazuda "Latvenergo" 3 miljoni. Privatizācijas aģentūra deva "Latvenergo" atļauju pārskaitīt naudu. (Starpsauciens: "Kur tā nauda!") Kas tad ir Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektors? Tas arī ir "Latvijas ceļa" pārstāvis - Naglis. Un iedomājieties: "Latvijas ceļš" izmeklē kādu citu afēristu - teiksim, Nagļa - lietu. Naglis to pārskaitījuma atļauju, cik mums ir zināms, ir devis sestdienā kopā ar Šadinovu. Laikam savā mājā, kur viņi kopā dzīvo. Deva atļauju pārskaitīt to naudu uz Lihtenšteinas firmu. Nu padomājiet! Un Pantelējevs te pūš visu laiku miglu veselu gadu, ka viņš nu atradīs. Kur tad tā nauda ir? Jau sen ir zināms, kur tā nauda ir. Ja tiešām valstī grib atrast to naudu, tad aizsūtiet visus kopā ar izmeklēšanas komisiju uz kūdras purvu, lai viņi visi tur strādā. Ar visiem tiem advokātiem, kas tur iejaukti. Un tad, kad viņi saka, ka viņi var pateikt, kur tā nauda ir, tad laidiet viņus ārā. Ja viņi nevar pateikt, lai viņi tur strādā atlikušo laiku. Lai mierīgi strādā, taisa briketītes, un tautai būs briketītes, ko kurināt. Un to naudu ar laiku jau atradīs, jo citam varbūt tur apniks un gribēs kaut kādas citas izmaiņas. Tas jau ir skaidrs. Tagad Ādamsons uztraucies, skrien pie Pantelējeva. Jūs taču visi esat draugi - Pantelējevs, Ādamsons, Naglis. Viss "Latvijas ceļš". Un par to naudu noteikti zina cilvēki. To noteikti zina gan Pantelējevs, gan Ādamsons... viņš te citreiz nāk uzstāties, ka viņš visu zina. Nu, ja jūs zināt, Ādamson, tad jūs esat līdzdalībnieks. Tad Ādamsons ir līdzdalībnieks. Ādamsons ir tā pati "Latvijas ceļa" filiāle, no kā tas "Latvijas ceļš" sastāv. "Latvijas ceļš" tagad iztaisīja nez cik filiāļu. Viena - Ādamsona filiāle, viena -

Šķēles filiāle... Un tautai visu laiku pūš miglu acīs. Tā ka tas viss ir skaidrs. Visiem vajag kopā... (Starpsauciens: "Noķert zagļus ir ļoti grūti!") Bet ja kā komisijas vadītājs būs viens no "Latvijas ceļa" pārstāvjiem, vienalga, kurš kungs, šoreiz Panteļejevs, jo viņš labi māc runāt... viņš, saprotiet, senāk vadīja... ideoloģiskajā darbā daudz strādāja; veci cilvēki, kuri ņēma "Rīgas Balsi", saka, ka vienmēr 2.lapā Panteļejevs stāstījis par komunisma gaišo nākotni. Ja Panteļejevs izmeklēs otru "Latvijas ceļa" pārstāvju mahinācijas, tad jājautā - nu ko jūs te gribat atrast? Labi, vēlēšanu kampaņa jums iet. Strādājiet! Bet, ja mēs gribam to lietu parlamentā izmeklēt, tad nekad nedrīkst būt tā, ka vienas partijas cilvēks vai vadītājs izskatītu citas partijas afēristu darbību. To jau te viens... te vairāki kādreiz ir runājuši, ka Privatizācijas aģentūru atlaidīs, bet kā tas aiziet... Ministru kabinets... Es nezinu, Krasta kungs nekā tur nevar izdarīt. Vai nu viņš ir par mīkstu, vai arī ir ierauts tajā lietā iekšā. Viņš kādreiz bija ministrs par privatizāciju, kad notika visa šī afēra. Un kas tautai? Tautai nekā nav. Pat Marjašas kundze... kā jūs te sakāt, grūti ar tām citām lietām.

Sēdes vadītājs. Ģirts Kristovskis.

Ģ.V.Kristovskis (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamo sēdes vadītāj! Cienījamie kolēģi! Es, protams, ļoti gribētu just līdzīgu komisijai, ko vadīja Panteļejeva kungs un vada tiešām vēl joprojām. Jo šai deputātu komisijai nav kriminālprocesuālu tiesību. Es domāju, ka daudzi gribētu redzēt to, ka šī komisija vai nu izvēlas kādu drošības līdzekli, vai uzliek roku dzelžus personām, kuru rīcību komisija savā darbā ir noskaidrojusi un kuras tā tur aizdomās; paši komisijas locekļi to droši vien labāk zina.

Es, protams, noklausījos šo ziņojumu un mazliet rūpīgāk iepazīšos vēl arī ar rakstīto tekstu, un katrā ziņā varu teikt, ka es esmu pateicīgs komisijai par to, ka mēs esam informēti par to. To acīmredzot nevarētu izdarīt, ja šāda komisija nebūtu izveidota, ja visa šī informācija paliktu tikai prokuratūras ietvaros.

Tomēr vienlaicīgi arī jāsaka, ka man nav skaidrs, kāpēc mani mana bijusī partija savulaik neizvirzīja darbam šajā amatā, jo man tomēr ir jurista izglītība, pieredze iekšlietu ministra amatā, un jāsaka, ka arī esmu savulaik izstrādājis darbu, kurš saucas "Organizētā noziedzība: problēmas un apkarošanas iespējas Latvijas Republikā". Tā ka šīnī gadījumā jāsaka, ka, Rubina kungs, es nevaru piekrist jums, ka "Latvijas ceļš" ir savus cilvēkus izsūtījis uz citām partijām un izveidojis filiāles. Jo tā tas nevar vienkārši būt. Jo tad man nav skaidrs, kāpēc es netiku izvēlēts no manas partijas. Bijušās.

Bet nu atgriezīšos pie konkrētā jautājuma. Faktiski mani rosināja tā pati tēma, par ko runāja Bišera kungs. Man bija cits uzdevums. Bet tas, ko teica Bišera kungs... Jā, tiešām, to faktiski ierosināja Paulis Kļaviņš... par "caurajiem" likumiem. Rosinājums bija arī vēl līdz šīs Saeimas beigām šos likumus pielabot. Tomēr es gribu teikt, ka tā nu tas nav. Valstī, tiesiskā valstī nekad nebūs tāda kārtība, ka visi likumi paredzēs visas situācijas un ka likumi tiks izveidoti tādi, ka negodīgi cilvēki (es vēlreiz uzsveru - negodīgi cilvēki!) nemēģinās šīs lietas apiet. Tātad runa ir par ierēdņiem, runa ir par tiem cilvēkiem, kuri faktiski tā vai citādi ir atradušies tuvākā vai tālākā distancē no visas šīs 3 miljonu lietas. Runa ir par šo cilvēku profesionalitāti. Runa ir par viņu atbildību, runa ir par viņu morāli, runa ir par viņu ētiku, par noziedzīgajām tieksmēm, nolaidību jeb, varētu arī teikt, par ieņemamā stāvokļa izmantošanu. Visas šīs lietas ir pat ļoti svarīgas, un tās nevar palikt aizkadrā. Par morāli, ētiku, profesionalitāti runāt ir šajā situācijā daudz svarīgāk, nekā noskaidrot, kur šī nauda ir palikusi. Ja mēs atradīsim šo naudu, - labi! Tad 3 miljoni atgriezīsies. Bet, ja mēs to neatradīsim un šiem cilvēkiem atklāti nepateiksim tieši acīs, ka tieši viņu vainas dēļ, viņu nolaidīgās, noziedzīgās rīcības dēļ ir iespējama mūsu valstī šāda zagšana, tad faktiski rezultāts nebūs sasniegts.

Bet, ja mēs šos cilvēkus zinām, tad tas jau ir ļoti daudz. Jo pēc būtības, lai arī kādi būtu likumos "caurumi", ikvienam profesionālam cilvēkam, jo augstākā amatā viņš atrodas, ir jāredz šīs problēmas. Viņam ir jābūt gatavam šādas rīcības, šādas noziedzīgas rīcības, novērst.

Un, ja šeit varētu tikai teikt, ka šie cilvēki nezināja, tad viņi varētu nākamajā dienā godīgi teikt: "Jā, es tiešām nezināju. Šeit ir tā nauda, tā manā rēķinā tika ieskaitīta, un šeit ir tas rēķins. Es tiešām šeit biju tas nezinītis." Neviens no šiem cilvēkiem šādu atklātību nevar veikt un nevar sevi šādā veidā nostādīt. Tātad šie cilvēki faktiski ir negodīgi, ar aprēķinu piedalījušies organizētā noziedzībā pret valsti, sabiedrību un konkrēto uzņēmumu. Tātad ir jautājums - ko darīt ar šādiem cilvēkiem?

Nāk prātā nesen lasītais par kādiem uzņēmējiem Rietumos, ka ir tāds kredītzticamības reitings, to droši vien biznesmeņi zina labāk. Arī par atsevišķām personām. Ne tikai par konkrētām firmām. Par atsevišķām personām tiek pateikts, vai šai personai vispār var ticēt. Jā, šī persona ir piedalījies šaubīgos darījumos. Nav varēts šā cilvēka vainu pierādīt tiešā veidā, bet viņš ir palicis aizdomās turamo sarakstā. Neuzticamo cilvēku sarakstā. Acīmredzot tad šī ir tā vieta... Mums ir jāveido valstij šāds saraksts, kurā ieraksta cilvēkus, kuriem mēs vairs nevaram uzticēties. Viņus nevar notiesāt. Viņu vainu nevar pierādīt. Bet var pierādīt viņu negodīgumu un viņu naivitāti, kura savienojas ar noziedzību. Tā ka tas varbūt būtu mans priekšlikums esošajai komisijai - mums visiem to domu turēt pie sirds. Un arī tiem, kas turpinās darbu nākamajā Saeimā. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Leopolds Ozoliņš.

L.Ozoliņš (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidi! Ir vēl viena "svētā govs", par kuru varbūt nav īsti pārrunāts šodien, un tā ir Privatizācijas aģentūra. Manuprāt, bez Privatizācijas aģentūras atļaujas... vai nu sestdien, vai kādā citā dienā, ar Šadinovu kopā vai atsevišķi... Nagļa kungs tomēr atļāva šo darījumu nokārtot. Droši vien vienīgais, kas no šā darījuma oficiāli ieguva peļņu, bija advokāts Grūtups - šis inteliģentais un, man šķiet, ļoti glumais kungs, kurš šad tad redzams tepat pastaigājamies no Saeimas uz Ministru kabinetu un atpakaļ uz Valsts prezidenta pili. Kurš bija vienlaicīgi padomnieks ne tikai Berijam, bet arī Ulmanim un Šķēlem. Viņš vislabāk to zinātu pateikt, jo viņš ir oficiāli nopelnījis 250 000 latus. Kuram gan labāk tas būtu zināms? Diemžēl to varētu varbūt uzzināt tikai Novika kungs, ar viņu parunājoties, bet tas ir sen zem zemes. Tā ka mums pārējiem te nekas "nespīd". Ļoti veikli mūsu pašu izdots likums viņu sargā. Un viņam nekas nav jāsaka. Tā ka nez vai mēs kādreiz to uzzināsim. Manuprāt, Nagļa kungs vīpsnā par mums visiem, jo viņam jau oficiālā alga ir desmit reizes lielāka nekā deputātiem, tas ir, katram no mums. Tā ka viņš var darīt kā grib un ko grib, un kad grib. Un ir ļoti labi zināms, ka Nagļa kungs varēja neiesniegt deklarāciju, par to arī nekas īpašs viņam nebija. Krasta kungs teica, ka viņš arī neko nevar viņam izdarīt, kad es ar viņu runāju saistībā ar Ķemeru viesnīcas pārdošanu. Un nu ir rezultāts. Ķemeru viesnīca ar visām gleznām tiek pārdota. Piemēram, Ugas Skulmes "Ziedi" (1950.gads) - par 100 latiem, Karagodina "Ziedi" - par 40 latiem, Aleksandra Zviedra "Vakars" - par 15 latiem. Flīģelis, kas Ķemeru viesnīcas zālē atrodas, tas baltais lielais flīģelis - par 100 latiem. Lustra, četrzūburu, bronzas, 30.gadi, - par 60 latiem. Viss tajās cenās, ko Privatizācijas aģentūra nosaka. Ka 80% var apmaksāt sertifikātos. Tātad nekādu īpašu izredžu te nav... Tās ir varbūt tādas padrūmas noskaņas un pārdomas.

Es gribu uzsvērt, ka šāda privatizācija, kas tagad notiek... runāja par to, ka "Lattelekom" to jau ir pierādījis, ka, to visu nododot privātajām struktūrām, īpaši ārzemju kompāniju rīcībā, spiež mūsu patērētāju, spiež viņa maku un saērcina tautu, jo tie sakari jau ir

kļuvuši vājāki. Vismaz mūsu savstarpējie. No Jūrmalas nevienu vakaru nevar piezvanīt uz Rīgu.

Francijai ir vienota energosistēma un vieni no lētākajiem tarifiem (runāju par enerģijas tarifiem) tikai tāpēc, ka tā ir valsts struktūra. Savukārt Vācijā tā ir privatizēta un tarifi ir ievērojami augstāki. Tā ka patērētājiem šis privatizācijas variants, kas saistīts ar "Latvenergo", ir ļoti neizdevīgs. Tas ir izdevīgs tikai tiem, kuri varētu par 90 miljoniem šo uzņēmumu nopirkt.

Atmodas laikā viss bija ļoti vienkārši. Visu sagraut, visu sadalīt un visu pārveidot! Bet, visticamāk, šeit ir jādomā par Latvijas nacionālās bagātības, par Daugavas spēkstaciju iegūšanu kāda īpašumā. Šis novērtējums tiešām ir tikai 95 miljoni, jo tā vērtība ir 10 vai pat 100 reizes lielāka.

Gan Stalidzānes kundze, gan Grabovska kungs no elektrotīkliem ir jautājuši to Šķeļem un Krastam. Viņi jautāja: "Kas valdību uz to spieda?" Krasta kungs, kurš toreiz bija ekonomikas ministrs, nav atbildējis uz šiem jautājumiem.

Es gribētu pateikt, ka tautai ir jāsaprot, ka, ja mēs visi kopā neatbildēsim par mūsu valsti, visi kopā nesapratīsim, ka tomēr ir jāpiedalās politikā, jāpiedalās tād savas valsts pārvaldīšanā... Vēl ir viens mēnesis laika. Pārdomāsim visu to. Varēs atcelt daudzus no šiem likumiem, kas ir pieņemti, un katrā ziņā tādus cilvēkus, kuriem mēs nevaram uzticēties, kuriem mēs esam zaudējuši uzticību... Vai viņi būtu kādi Atmodas laika darbinieki vai tie cilvēki, kuriem esam ticējuši. Jā, vilšanās ir rūgta, bet šodien mēs esam šīs vilšanās galapunktā un mums ir jāveido mūsu nākotne, iesaistoties politikā, aktīvi balsojot un zinot, par ko mēs balsojam. Arī "Latvenergo" darbinieki var mums palīdzēt, skaidrojot visu to, un kopīgi mēs varētu aizstāvēt mūsu nacionālās bagātības. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Šeit daudzas runas ir izskanējušas pēc 3 miljonu lietas izmeklēšanas komisijas galaziņojuma vai šā ziņojuma sakarā un daudzas lietas šeit ir pateiktas, bet tā patiesība, kas ir aiz šīm lietām, ir ļoti vienkārša. Tā patiesība ir tāda, ka prokuratūra negrib šo lietu izmeklēt. Tā ir tik vienkārša patiesība, ko katrs var saprast, un tas ir viens ļoti vienkāršs izskaidrojums tam, kāpēc šīs lietas uz priekšu nav virzījušās. Un mēs varam šeit šo lietu konkrēti izanalizēt pa punktiem. Prokuratūra nav nomainījusi drošības līdzekli pret apcietinājumu tām divām personām, kurām ir izvirzīta apsūdzība, tas ir, "Latvenergo" prezidentam un viceprezidentam - Birkānam un Purnim. Šie cilvēki, kaut arī apsūdzība ir izvirzīta, staigā uz brīvām kājām un var justies tā, it kā viņus kāds joprojām piesegtu un it kā nekas nopietns viņiem nedraud.

Otra lieta. Tas ir jautājums par advokātiem - tād par Čapkeviču, Supi un Grūtupu. Un ir pilnīgi skaidrs, ka šie cilvēki zina to, kādā veidā šis darījums ir tapis, bet šobrīd, kamēr nav viņiem izvirzīta apsūdzība, tikmēr Advokatūras likums atļauj viņiem piesegties ar šo advokatūras statusu. Arī šajā ziņā vajadzīga pilnīgi konkrēta rīcība no prokuratūras puses, izvirzot konkrētas apsūdzības šiem advokātiem. Tādas iespējas ir bijušas.

Bet, ja mēs skatām šo lietu plašākā kontekstā, tad šī nepavisam nav vienīgā lieta, kur prokuratūra parāda savu darbību liela izmēra noziegumu slēpšanā. Es varu pilnīgi skaidri runāt par vairāk nekā 220 uzņēmumu privatizāciju nomā ar izpirkumu - tur, saskaņā ar Valsts kontroles darbinieku aprēķiniem, valstij ir nodarīts kaitējums, kas ir 1 miljarda latu apmērā. Prokuratūrai bija likumā noteiktas funkcijas - veikt šā privatizācijas procesa uzraudzību tajā laikā, kad tas notika. Prokuratūra šo uzraudzību neveica - viņa šo uzraudzību neveica, neskatoties uz to, ka bija no cilvēkiem saņemtas

konkrētas sūdzības. Tā vietā tika doti dezinformējoši slēdzieni no prokuratūras puses par to, ka vienā vai otrā uzņēmumā šādi likuma pārkāpumi vispār nav pieļauti.

Es šeit runāju pilnīgi konkrēti par valsts kokapstrādes rūpnīcas privatizāciju. Šī rūpnīca atrodas Rīgā, Sarkandaugavā, Tvaika ielā. Privatizācija nomā ar izpirkumu. Prokuratūra dezinformē sabiedrību. Var atrast vēl arī daudzas citas lietas, bet jau šī viena lieta - par šiem 220 uzņēmumiem un 1 miljardu latu liela kaitējuma nodarīšanu - ir pietiekami nopietna, lai izvirzītu jautājumu par Ģenerālprokuratūras vadības nomaiņu. Es ļoti ceru, ka šis Skrastiņa kunga iesniegtais demisijas pieteikums šādā veidā tiks loģiski atrisināts. Bet uz visu šo nelikumību fona, kas tiek pieļautas, ir ārkārtīgi skumji vērot šo politisko teātri - dažādi varas grupējumi, kas ir vienā vai otrā veidā pilnīgi konkrēti saistīti ar šīm nelikumībām, tagad nu spēlē kaut kādu politisko teātri, tā virspusēji cenšas viens otru apkarot, pateikt kaut sliktu, bet ne jau līdz galam. Tikai tā, lai tur kaut kādas duļķītes parādītos ūdens virspusē, bet nevienam nav intereses šeit nopietni aizrauties līdz ļaunuma saknei. Un var jau arī saprast. Šie politiskie un ekonomiskie grupējumi, kas nosaka varu mūsu valstī, savā starpā ir tik cieši saistīti, ka, sākot nopietni izmeklēt un analizēt kādu vienu konkrētu gadījumu, atklāsies arī daudzas citas lietas. Un to arī šie grupējumi, pat ja gribētu, nevarētu izdarīt...

Un ir ārkārtīgi skumji, ka uz šī politiskā teātra fona cilvēki atkal noticēs skaistiem solījumiem, jaunām partijām, kas ir tikai jaunās avju drēbēs tie paši vecie varas vilki, tie paši šī vecā režīma kalpi. Noticēs solījumiem vai nu no jauno lielbagātnieku partijas, vai arī sarkano sociālu puses, kas sola šeit visu izmeklēt, bet kas tik lieliski spēj spēlēt vienu un to pašu spēli un kas strādā Latvijai nelabvēlīgo ārējo spēku interesēs. Protams, mēs varam arī nevelt vainu uz šiem ārējiem spēkiem, bet ir jautājums - ko mēs varam darīt paši? Un šī ir atbilde - pastāvēt par taisnību un pastāvēt par patiesību. Tikai tā mēs varēsim izveidot nākotnes valsti, brīvu no politmafijas. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Ernests Jurkāns.

E. Jurkāns (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Augsti godātais Prezidij! Godātie deputāti! Mums ir jāuzdod sev jautājums, kāpēc tas viss ir noticis un vai ir tādi apstākļi - juridiskie un morālie -, kas mums ļauj pārliecināties, ka tas nenotiks nākamreiz. Man nav šādas pārliecības. Un es pateikšu, kāpēc. Arī atsevišķiem kolēģiem, kuri balsoja par vienu citu lietu, kura tika veiksmīgi "norakta" - jau pusgadu. Es domāju, ka izmeklēšanas komisija ir pieļāvusi, apzināti vai neapzināti, paviršību, ja to tā varētu nosaukt, - un ne tikai izmeklēšanas komisija, bet arī prokuratūra. Jo vēl šodien pastāv tāda iespēja - atklāt, pierādīt un nosaukt tās personas, kuras izveidoja finanšu norēķinu centru. Tikai tas deva iespēju... Tur bija ielikti pamati šai 3 miljonu afērai, ko veiksmīgi izmantoja vēl citas amatpersonas vai personas. Mēs zinām, kurā laikā tas tika izveidots; zinām pat to, kuros kabinetos tika spriests par šo finanšu norēķinu centru, bet komisijas ziņojumā diemžēl nav neviena vārda par to. To ir ļoti labi aprakstījis Zaļūkšņa kungs.

Un otrā lieta. 5. Saeimas laikā mēs izveidojām tā saucamo G-24 kredītu lietas izmeklēšanas komisiju, kura tā arī savu darbu veiksmīgi nepabeidza. Šīs Saeimas laikā mēs izveidojām vēl vienu komisiju, un tapa galaziņojums - jau ar konkrētiem uzvārdiem un ar būtībā aprakstītām viņu (no politiskā viedokļa, es varētu teikt, jo nav juridisku secinājumu) vainas pakāpēm. Un pirms pusgada mēs veiksmīgi "norakām" arī šīs komisijas ziņojumu, ar nodomu, ka Budžeta un finanšu komisija to precizēs. Jau pusgadu šīs komisijas ziņojums tiek precizēts. Tagad ir palicis mēnesis, un to varēs izmest miskastē. Un tā arī notiks. Un tāpēc arī tapa šī 3 miljonu lieta, jo tie, kas to darīja, ir pilnīgi pārliecināti, ka nekas ar viņiem nebūs. Un tiešām tas ir gan Saeimas, gan arī prokuratūras un Ģenerālprokuratūras goda jautājums - to atklāt un pieņemt visas juridiskās normas, lai nākotnē tas vairs nenotiktu.

Ņemot vērā attieksmi un to, kādā veidā šie procesi notiek tagad, diemžēl man nav pārlicības, ka tas nenotiks rīt. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns - otro reizi.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Jurkāna kungs šeit minēja, ka neesot garantijas par to, ka šādi notikumi, šādi noziegumi neatkārtosies nākotnē. Bet es pateikšu, kur ir šī atbilde un kā šo garantiju var iegūt. Pateikšu, kā valstī var nodrošināt kārtību.

Pirmais konstruktīvais punkts ir tas, ka mums valstī ir vajadzīga viena spēcīga antikorupcijas policija ar plašām pilnvarām, kura spēj panākt to, ka politiķiem, kas ir nelikumīgi iedzīvojušies uz tautas rēķina, ir jāatrodas cietumā, turpat, kur visiem pārējiem noziedzniekiem.

Kopējā situācija ir tāda, ka valstī mēs uzlabojumu varēsime panākt tikai tad, kad valsts vadībā būs ideālisti, kas spēs nolikt valsts intereses pirmajā vietā, kaut nedaudz augstāk par savām personiskajām. Tas mazumiņš ir vajadzīgs. Un to ir iespējams izdarīt, un ir iespējams pārtraukt šo grandiozos izmēros notiekošo valsts izlaupīšanu un pārtraukt varas ņirgāšanos par savu tautu gan šajā 3 miljonu lietā, gan arī visās pārējās. Es ticu, ka to var izdarīt. Es ticu savai tautai, es ticu tās gara spēkam, un es ticu, ka, uz tā balstoties, ir iespējams izveidot valsts varu, kas spēj kalpot tautas, nevis politmafijas grupējumu interesēm. Būs grūti, būs neiedomājami grūti, bet grūtības var pārvarēt, un es ticu, ka visi kopā un ar Dieva palīgu mēs to izdarīsim. Paldies.

Sēdes vadītājs. Jānis Mauliņš.

J.Mauliņš (frakcija "Latvijai").

Apsveicu politikā teātra meistarū, jaunu meistarū - Andreju Panteļejevu, kurš ir sasniedzis gandrīz tādus pašus rezultātus kā vecie politikā teātra meistari "tēvzemieši" un viņu vadītājs, Jāņa Simsona mīļš draugs Māris Grīnblats!

Es gribu vēl piebilst: ja kāds nezina, kas tur ir noticis (bet tas bija juristu aprindās zināms jau vairāk nekā pirms gada, pirms komisija bija sākusi darboties), tie tad ņemiet un izlasiet 29. jūlija laikraksta "Dienas Bizness" vidējo atvērumu, kur Paidera kungs ir pasakas formā pateicis to, kas mums jau bija pirms gada zināms! Tur ir skaidri saprotams, ka jūs esat visi sasmērēti un tāpēc nekas netiks atrisināts. Tas bija zināms jau pirms gada, un tas viss ir lielisks politisks teātris, kas lieku reizi apliecina, ka politmafija darbojas. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Andrejs Panteļejevs.

A.Panteļejevs. Jā, nu, pirmkārt, es gribu pateikt, ka acīmredzot ir skaidra viena persona, kura mūsu komisijai jāuzaicina uz komisijas sēdi, - tas ir Jānis Mauliņš. Es ceru, ka jūs liecināsi komisijā par to, ko jūs pirms gada jau zināji. Tuvāko komisijas sēdi mēs noturēsim un noklausīsimies jūsu liecību.

Kas attiecas uz uzstāšanos debatēs, man jāteic liels paldies tiem, kas ir izlasījuši ziņojumu un sevišķi piezīmes, kuras ir izteikuši mūsu cienījamie juristi - Bišera kungs un arī pārējie. Vienīgā problēma mums, neprofesionāliem juristiem, ir parasti tā, ka profesionālie juristi... es esmu vairākas reizes piedzīvojis komisijas sēdes laikā, ka par vienu un to pašu normu, kaut vai par to pašu Civilprocesa kodeksu, trīs juristi (es domāju, pret viņu profesionalitāti, jūs, Bišera kungs, neiebildīsi), piemēram, Višņakovas kundze, Šadinova kungs un Grūtupa kungs, dod trīs diametrāli pretējas interpretācijas visos trijos gadījumos. Tā ka profesionalitāte droši vien nav ķīla, lai pateiktu, vai attiecīgais jurists interpretē tā vai citādi kādu lietu. Bet katrā ziņā es ņemšu... mēs ņemsim, komisija noteikti ņems vērā jūsu piezīmes, un es pateicos par šīm piezīmēm.

Nedaudz runāšu par to, ko teica Tabūna kungs. Tika pieņemts apzināts lēmums komisijai strādāt publiski, jo, neskatoties uz visu to, ko jūs saucat par "zīmēšanos", man

jāsaka, ka tieši publiskais darba veids bija tas, kas nodrošināja komisijas darba vai izmeklēšanas darba neatgriezeniskumu. Un, ticiet man, nav nemaz tā, kā varbūt jums liekas, nebūt nav tā, ka Panteļejevs gāja... un ka visi uzreiz teica, kas viņiem bija mēles galā. Tieši otrādi, dažreiz mēs pat ar prokuratūras pārstāvjiem saskaņojām un to, ko prokuratūra nevarēja atļauties pateikt, pateicu es, jo prokuratūra bija ieinteresēta, lai tas publiski izskanētu un lai būtu attiecīgā reakcija, lai pēc tam varētu iespējami konfrontēt to ar citām liecībām. Tā nav neapzināta darbība - šī publiskā... Tā ir apzināta darbība, un es ieteiktu visām izmeklēšanas komisijām, to skaitā, man liekas, jūsējai, par kuru mēs vairs īsti nezīnām, vai viņa vēl ir vai nav... par televīziju un radio... ieteiktu tomēr arī pielietot šo metodi, lai sabiedrība zinātu, ka vispār tādas komisijas vēl dzīvo, elpo, strādā un ko viņas dara. Jo šis publiskais veids ir tas, kas tomēr nodrošina sabiedrības interesi par šo lietu, kā arī nodrošina zināmus panākumus izmeklēšanā, kaut vai, atkārtu vēlreiz, provocējot citus cilvēkus dot liecības, tos, kas, piemēram, ir aizskarti iepriekšējo cilvēku dotajās liecībās. Starp citu, tas nebūt nenozīmē, ka es vai Ādamsons vienmēr preses konferencē esam runājuši pilnīgi visu, kas ir noticis komisijā. Jo jautājumi, par kuriem mēs esam nosprieduši, ka tie ir konfidenciāli, tādi ir palikuši un nebūt nav visi izklāstīti.

Rubina kungam un Ozoliņa kungam man ir lūgums, atšķirībā no iepriekšējiem kolēģiem, izlasīt ziņojumu. Tur ir 27. lappuse, kur ir pietiekami daudz pateikts par Latvijas Privatizācijas aģentūru, arī rekomendācijās ir atsevišķs punkts par Nagļa kungu, un te absolūti nav svarīgi, vai viņš ir "Latvijas ceļa" biedrs vai nav "Latvijas ceļa" biedrs. Mūsu komisijas darbā piedalījās visu pārstāvēto partiju biedri, lēmums tika pieņemts kolektīvi, un, ja jūs paskatīsieties rūpīgi to ziņojumu, tad diez vai jūs konstatēsiet, ka Privatizācijas aģentūra būtu sevišķi kaut kādā veidā apieta vai ka attiecībā pret to būtu lietotas kaut kādas maigas frāzes.

Rubina kungam kaut kā vienkārši laikam sajuka "Rīgas Balss" ar "Atmodu", jo "Rīgas Balsis" es tiešām nekad neesmu publicējis, bet "Atmodā" gan es tiešām rakstīju rakstus, un acīmredzot tie cilvēki, kuri ir viņu konsultējuši, ir tiešām tik veci, ka vairs neatšķir lietas savā starpā... Es atkārtu vēlreiz, arī runājot par partijas piederību: izlasiet, lūdzu, rūpīgi ziņojumu! Rubina kungs, tas ir iespējams. Tas ir uzrakstīts latviešu valodā. Es domāju, ka jūs mākat lasīt latviešu valodā.

Un nobeigumā es gribētu pateikt par vienu tādu lietu. Zināt, Hamlets teica, ka kaut kas nav kārtībā šajā karaļvalstī, jo te visu laiku tiek cilāts šis jautājums par prokuratūras attiecībām ar Saeimu. Mēs varam mest akmeņus prokuratūras dārziņā, un prokuratūra var mest akmeņus mūsu dārziņā, bet kaut kas nav kārtībā, jo tiešām, teiksim, arī operatīvā izstrādē, kas tiek veikta pret aizdomās turētajiem, uzrāda, ka viņi gaida vēlēšanas. Viņi pilnīgi atklāti savā starpā... viņi saka: "Mums tikai ir jāgaida vēlēšanas, un tad viss mainīsies." Un tas nozīmē, ka kaut kas šajā karaļvalstī nav kārtībā, ja kāds krimināllietā apsūdzētais gaida vēlēšanas un uzskata, ka kaut kas mainīsies atkarībā no vēlēšanu rezultātiem.

Un acīmredzot mums tomēr ir jāpadomā par tiesībsargājošo institūciju, to skaitā prokuratūras, neatkarību no politiskās elites, kas būs vai nu tāda, vai šitāda pēc vēlēšanām, bet tagad tā nav pietiekami nodrošināta. Un tieši tāpēc tiem cilvēkiem varbūt ir kaut kāds pamats atsaukties uz to, gaidīt vēlēšanas, nedot liecības, nemitīgi slimot un faktiski sabotēt liecību došanu ar vienu domu - kaut kas pēc vēlēšanām mainīsies. Tas ir fakts.

Taču tas ir arī akmens mūsu dārziņā. Mēs esam tie, kuri esam pieņēmuši tādus likumus, ka šādas domas cilvēkiem var rasties. Un tieši tāpēc es tagad komisijas vārdā aicināšu atbalstīt... acīmredzot nākošajā nedēļā mēs izskatīsim iesniegtās izmaiņas Prokuratūras likumā. Tas būs viens maziņš solītis tajā virzienā, lai tiktu garantēta tiesu varas un

politiskās varas savstarpējā neatkarība un lai mēs turpmāk izvairītos no situācijas, ka liecinieki atsakās liecināt, sacīdami: “Es pagaidīšu vēlēšanas un pēc tam es domāšu - varbūt stāstīt, bet varbūt arī ne.” Tā ka es iesaku tiešām jau nākošajā reizē ķerties pie darba, kaut vai pie šīm izmaiņām Prokuratūras likumā, kas jau ir iesniegtas un izskatītas Aizsardzības un iekšlietu komisijā.

Nr.19

Parlamentārās izmeklēšanas komisija Latvijas Republikas un "Tilts Communication" līguma izpildes un SIA "Lattelekom" tarifu politikas analīzei, kā arī Telekomunikāciju tarifu padoemes pilnvaroto pārstāvju rīcības atbilstības likuma "Par telekomunikācijām" prasībām

<http://www.saeima.lv/steno/2000/st1105.html>

Latvijas Republikas 7.Saeimas pavasara sesijas trešā sēde

2000.gada 11.maijā

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs Jānis Straume.

[Satura rādītājs](#)

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas! Sāksim sēdi! Pirms izskatām

[..]

Izskatīsim Parlamentārās izmeklēšanas komisijas **“Latvijas Republikas un “Tilts Communication” līguma izpildes un SIA “Lattelekom” tarifu politikas analīzei, kā arī Telekomunikāciju tarifu padomes rīcības atbilstības likuma “Par telekomunikācijām” prasībām izvērtēšanai galaziņojumu”**.

Vārds deputātam Egilam Baldzēnam.

E.Baldzēns (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godājamais Saeimas priekšsēdētāj! Godājamie Saeimas deputāti! Latvijas Republikas pilsoņi un iedzīvotāji! Ziņojot par parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbu, vispirms es gribu pateikties parlamentārās izmeklēšanas komisijas deputātiem, kas piedalījās gan starpziņojuma, gan arī galaziņojuma izstrādē. Sevišķi - deputātiem, kas piedalījās gan starpziņojuma, gan galaziņojuma, abu šo ziņojumu izstrādē. Tātad - Ingrīdai Ūdrei, Imantam Stirānam, Dzintaram Kudumam, Pēterim Tabūnam, Igoram Solovjovam, Martijanam Bekasovam, Rišardam Labanovskim, Edvīnam Inkēnam, kā arī Marekam Segļiņam, Jānim Bunkšam un Aigaram Kalvītīm, kuru darbs parlamentārās izmeklēšanas komisijā pārtrūka laikā, kad viņi pildīja pienākumus Ministru kabinetā.

Manuprāt, ir ārkārtīgi vērtīgi tas, ka, strādājot parlamentārās izmeklēšanas komisijā, visi šie deputāti centās parādīt objektivitāti, lietišķumu, kompetenci un praktiski arī koleģialitāti darbā. Arī galaziņojums tika pieņemts vienbalsīgi, par to balsoja gan pozīcijas frakciju deputāti, gan opozīcijas deputāti. Manuprāt, tas liecina par zināmu kompromisu un vienprātību arī šā galaziņojuma tekstā. Diemžēl vienīgais, kas nepiedalījās šā lēmuma pieņemšanā, jo atradās ilgstošā komandējumā, bija Edvīns Inkēns.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijai daudz pārmests, ka tā nepietiekami iedziļinās nākotnē, bet aizraujas ar pagātnes pētīšanu un ar tagadnes negācijām telekomunikāciju jomā, bet es gribu uzsvērt, ka, neapšaubāmi, parlamentārās izmeklēšanas komisija nav zinātnieku futurologu pulciņš. Un arī tad, ja mēs gribam veidot prognozes par to, kā attīstīsies telekomunikāciju tirgus un joma, mums ir nepieciešams zināt, kāda ir situācija pašreiz. Jo tikai uz tā pamata var būt balstīta arī prognoze.

Mans viedoklis ir tāds, ka, analizējot visus šos jautājumus, valstiski noteicošais faktors bija telekomunikāciju sektora politika, un arī Ministru kabinets to ir apstiprinājis. Manuprāt, tā diezgan bieži tiek nepelnīti aizmirsta.

Es gribu uzsvērt arī to, ka Ministru kabinets, neapšaubāmi, ir paredzējis šajā nozares reformā, telekomunikāciju jomā ietvert vairākas savstarpēji cieši saistītas lietas, kuras nav atraujamas viena no otras, tādas kā tirgus liberalizācija, uzņēmumu privatizācija,

jaunu investīciju piesaistīšana un mērķtiecīga vēlme regulēt tirgu patērētāju un valsts interesēs.

Neapšaubāmi, jāsaprot, ka mērķis ir nevis nozare kā tāda, bet patērētāju labklājība saistībā ar šīs nozares modernizāciju un attīstības iespējām. Savukārt liberalizācijai ir pamatā doma par godīgas konkurences apstākļu radīšanu, par uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides veidošanu.

Es gribētu uzsvērt vēl arī to, ka Ministru kabinets ir paredzējis, ka privatizācijas mērķis ir tieši uzņēmējdarbības efektivitātes paaugstināšana, kas arī ir ārkārtīgi svarīga, un investīciju piesaistē - centieni pārvarēt infrastruktūras atpalicību.

Godājamie kolēģi! Gan parlamentārās izmeklēšanas komisija, gan arī eksperti ir atzinuši, ka telekomunikāciju jomā ir līdzīga situācija kā enerģētikā, ka šīs nozares reformas tiek virzītas bez detalizētas seku prognozēšanas un regulatoru darbības izpētes. Īpaši jāuzsver, ka Latvijā ir nepieciešams tiesībās spēcīgāks regulators nekā operatoru kompānijas. Diemžēl pašreiz Telekomunikāciju tarifu padome objektīvu iemeslu dēļ šo uzdevumu nevar pienācīgi pildīt.

Par to ir jādomā arī Saeimai, jo daudzi jautājumi ir mūsu kompetencē.

Es gribētu uzsvērt arī to, ka, ja mēs nerisinām šīs nozares reformu kompleksu, vienlaikus saistot procesā gan tirgus liberalizāciju, gan operatoru kompāniju privatizāciju un tirgus regulēšanu, kā to paredz Ministru kabineta noteikumi un sektoru politika, tādā gadījumā veidojas situācija, ka telekomunikāciju attīstības jomā mums draud neparedzamas, negatīvas ekonomiskās sekas.

Vēl viens jautājums, kas uztrauc gan ekspertus, tā Telekomunikāciju tarifu padomi, gan arī parlamentārās izmeklēšanas komisiju, ir tas, ka jaunajā likumprojektā "Par telekomunikācijām" mēs redzam, ka netiek pietiekami darīts viss, lai sakārtotu nozari. Vairāk tiek domāts par to, kā sakārtot "Lattelekom" kā vienu no nozares uzņēmumiem. Un nav ietverti arī nepieciešamie Eiropas Savienības pamatprincipi - tādi vispārējie pamatprincipi kā varas dalīšanas, varas decentralizācijas princips. Tas mūs attālina arī no Eiropas Savienības rekomendācijām. Ir arī vesela virkne citu konkrētu trūkumu.

Visu šo jautājumu rūpīgi izskatot, komisija tieši tāpēc savā lēmuma projektā ir piedāvājusi atturēties no straujas likuma "Par telekomunikācijām" virzīšanas uz priekšu, pirms mēs pienācīgi sakārtojam visus šos jautājumus.

Es gribētu uzsvērt arī to, ka parlamentārās izmeklēšanas komisija zināmā mērā uzskata par savu panākumu arī to, ka jautājumā par kompensāciju "Tilts Communication" (kompensāciju par monopoldarbības termiņa jeb ilguma saīsināšanu) pašreiz tiek runāts un domāts par "Lattelekom" akcijām, nevis par "Latvijas mobilā telefona" akcijām. Es domāju, ka tas ir arī valstiski nozīmīgs panākums.

Ja mēs runājam par to polemiku par parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbu, tad jāteic, ka tā ne vienmēr, manuprāt, ir korekta. Protams, arī parlamentārās izmeklēšanas komisija nevar pretendēt uz absolūtu objektivitāti, bet ir skaidrs, ka telekomunikāciju jomā ir milzu perspektīvas - tā ir pati ievērojamākā prognozējamā nākotnes biznesa projektu joma, kur nākotnē ir paredzams simtiem miljonu latu apgrozījums gadā. Un tāpēc ir tik neviltota interese un, manuprāt, arī politisko partiju un ekonomisko grupējumu kaislības, ne tikai objektivitāte. Tāpēc arī ir šī cīņa ap šiem nākotnes biznesa projektiem, bieži vien tas izraisa šo aso polemiku attiecībā uz viedokli par to, kādi varētu būt risinājumi nākotnē.

Tāpēc es pieļauju, ka vismaz daļā kritikas ir iespējama arī neobjektivitāte, un tas laikam ir neizbēgami, ja mēs saprotam, ka politika ir ne tikai ideju un ideālu sfēra, bet arī materiālo interešu sfēra.

Gribētu vēlreiz uzsvērt to, ka parlamentārās izmeklēšanas komisija nevienu skaitli, nevienu faktu nav pati vienpersoniski sacerējusi, izdomājusi vai kā citādāk no gaisa

pagrābusi. Mūsu pamatprincips bija maksimāla objektivitāte, kas balstīta uz dokumentu analīzi, to skaitā bija Ministru kabineta dokumenti, tādi, kuri izgājuši arī Ministru kabineta ekspertīzi, audita slēdzieni, ekspertu atzinumi, ekspertu dokumenti. Un, es domāju, tas mums ir devis iespēju cerēt, ka maksimāli iespējamā objektivitāte mūsu galaziņojumā ir ietverta. Es īpaši gribētu uzsvērt, ka šāda komisijas rīcība bija apzināta, ar centieniem pārvarēt ekonomiski vai politiski ieinteresētu kritiku un tās negatīvo ietekmi uz komisijas lēmuma apstiprināšanas iespējām Saeimā.

Godājamie Saeimas deputāti! Es gribētu uzsvērt, ka mūsu galaziņojumā ir likts uzsvars uz negatīvajām parādībām, uz neizdarītajiem darbiem, uz nepildītajiem līguma noteikumiem, bet mēs nenoliedzam arī to, kas ir paveikts šajā laikā labs. Mēs redzam arī to, ka parādās jauni moderni optiskie tīkli, ka darbojas arī jauni digitālie abonenti - vairāk nekā 300 tūkstoši - , ka ir ieviesta moderna tehnoloģija, ka ir ievērojams apgrozījums šajā sfērā un arī 5 tūkstoši labi atalgotu darba vietu. Taču, tā kā mēs esam parlamentārās izmeklēšanas komisija, mēs apzināti esam savu uzmanību pievērsuši tieši šīm negatīvajām parādībām, un par to, ka tas ir pietiekami pamatoti, liecina gan eksperti, gan arī tas, ka ir virkne jautājumu, kuros mūsu viedoklis pilnīgi sakrīt ar atsevišķu Telekomunikāciju tarifu padomes locekļu viedokli.

Es gribētu pateikt arī to, ka mums pašreiz telefonu abonentu skaits ir samazinājies - un tieši uz iedzīvotāju rēķina. Līdz 1998.gadam to skaits bija nepārtraukti augšupejošs, taču 1998.gadā, atbilstoši jaunajai tarifu politikai, bija krietns kritiens lejup. Lielā mērā mēs to izskaidrojam ar vietējo tarifu palielināšanos un abonentmaksas pieaugumu. Atgādināsim arī starpziņojuma tekstu, arī Gorbunova kunga izteikto kritiku, arī Gorbunova kunga vērsanos pret palielinātajiem tarifiem. Un atcerēsimies arī tautas plašās demonstrācijas un demokrātiskā veidā izteikto kritiku. Tas viss liecina par to, ka parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbs ir pietiekami objektīvs un parāda tās sociālās problēmas, kuras apiet nevarēs ne Saeima, ne Ministru kabinets, ja vien gribēs kaut cik nopietni ievērot sabiedrības intereses.

Es gribētu uzsvērt arī to, ka pašreizējā situācija ar telefonu ierīkošanu ir Latvijā diezgan bēdīga. Telefona ierīkošana Vācijā ir trīs reizes lētāka nekā Latvijā. Taču, ja mēs salīdzinām iekšzemes kopproduktu un salīdzinām arī algu vidējo līmeni, tad redzam, ka tur tās ir desmit reizes augstākas. Mēs redzam, ka Latvijas skolotājam, ārstam, pensionāram par iegūto telefonu ir 30 reizes grūtāk maksāt nekā Vācijā. Mēs saprotam, ka šī situācija nav normāla. Un es esmu pilnīgi pārliecināts, ka Saeima ar savu lēmumu mūs šajā jautājumā atbalstīs. Un pašreiz arī tie piekāpšanās varianti, kas ir bijuši no "Lattelekom" šajā jautājumā, ir pozitīvi vērtējami, taču nepietiekami. Es gribētu uzsvērt, ka 50% atlaide praktiski noved līdz tādai situācijai, ka Vācijā klients ir 15 reižu izdevīgākā situācijā nekā Latvijā. Taču ir jāatzīst arī tas, ka nebūtu pareizi vainot visās nelaimēs tieši "Lattelekom". Es domāju, ka mums, arī Saeimai, arī Ministru kabinetam, ir jāuzņemas sava atbildības daļa. Jo par 51% akciju ir atbildīgs tieši Ministru kabinets un valdība. Šinī gadījumā es negribētu vērst skatus tieši uz šo jauno valdību. Tā ir nupat apstiprināta, tai ir visas iespējas savu nostāju koriģēt, salīdzinot ar iepriekšējām valdībām. Latvijas valdība diemžēl "Lattelekomam" nav izvirzījusi nekādas prasības, nav pagarinājusi līgumu, nav to labojusi, pārskatījusi, kaut gan šādas iespējas bija jau 1996.gadā, kā to novērtēja arī neatkarīgie eksperti.

Es gribētu uzsvērt arī to, ka, piemēram, mūsu kaimiņrepublikā Lietuvā ir precīzi 120 minūtes mēnesī par brīvu - katru mēnesi, katram abonentam. Es domāju, ka tas viss ir jāvērtē kopējā skatījumā. Un tādā gadījumā mēs redzam, ka abonentmaksas plus vietējais tarifs - Latvijā tas maksājums ir trīs reizes augstāks nekā Lietuvā. Tas atkal ir pārdomu vērts jautājums.

Es gribētu uzsvērt arī to, ka ievērojami ir pieaugusi abonentmaksā Latvijā, praktiski piecas reizes, sākot no 60 santīmiem par mēnesi. Savulaik ne minimālo algu, ne pensiju nav izdevies paaugstināt attiecīgos apjomos. Šī atrautība ir, es domāju, ļoti nopietna lieta.

Es gribētu uzsvērt, ka nākotnē mums, Saeimai, Ministru kabinetam, Telekomunikāciju tarifu padomei, kopā ar operatoru kompānijām ir jādomā par šādu atlaidi gan pensionāriem, gan invalīdiem, gan daudz bērnu ģimenēm, un iespējams, ka šai atlaidei ir jābūt pietiekami nopietnai, tāpat kā Lietuvā. Es domāju, ka tas būtu viens no momentiem.

Būtu jādomā par interneta izplatību, par to, lai savienojuma ilgums interneta jautājumā būtu ņemts vērā. Un arī šajā ziņā vajadzētu paredzēt zināmas atlaides, kas palīdzētu mums ieiet jaunā tehnoloģijas laikmetā, un vajadzētu domāt arī par izglītību un informācijas apriti.

Godājamie kolēģi! Es gribētu uzsvērt arī to, ka mums vajadzētu censties iztikt bez savstarpējiem nekonkrētiem, neargumentētiem pārmetumiem un apvainojumiem, kādi reizēm preses slejās izskan, ja runā par daudzām un dažādām kļūdām. Jo visiem, arī mūsu kritiķiem, ir zināmi šie avoti, kurus mēs esam izmantojuši. Tādā gadījumā ir jāvērsas pie audita autoriem, jāvērsas pie Ministru kabineta izveidotās darba grupas, pie ekspertu viedokļiem, nevis pie parlamentārās izmeklēšanas komisijas, kas ir vienisprātis ar šo ekspertu viedokli. Es domāju, ka tas ir pietiekami nopietni.

Nākamais, ko es gribētu uzsvērt, ir tas, ka vakardien bija ļoti nopietna preses konference, kurā Latvijas telekomunikāciju asociācija lielā mērā izteica savu atbalstu parlamentārās izmeklēšanas komisijas lēmumam. Varbūt atsevišķos jautājumos ziņojuma tekstā viņi varētu arī, kā viņi uzsvēra, šo to redakcionāli uzspodrināt, bet principā viņi šo lēmumu atbalsta un uzskata to par nepieciešamu. Galvenās rūpes Latvijas telekomunikāciju asociācijai ir domāt par to, lai parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbs, kurā ir iesaistīts daudz, daudz mūsu deputātu ikdienas darbs, visu frakciju kolēģu darbs, būtu tāds, kas nepaliktu pusceļā. Ir nepieciešams arī radīt kontroles mehānismu tam, lai Saeimas komisiju lēmumi tiktu izpildīti un lai šī izpildes gaita būtu caurskatāma un sabiedrībai saprotama.

Godājamie kolēģi! Latvijas Telekomunikāciju asociācija uzsver, ka, viņuprāt, ir jāturpina darbs pie jaunā likumprojekta "Par telekomunikācijām", pie tā pilnveidošanas, un, protams, ir nepieciešams ar likuma spēku noteikt "Lattelekom" monopoltermiņa samazināšanu līdz 2003.gadam. Es domāju, visiem ir skaidrs, ka šis monopoltiesības mums nedara ne godu, ne slavu, bet tās diemžēl dod arī iespēju uzurpēt atsevišķus saimnieciskos un valsts resursus, izmantot tos resoru interesēs. Un tas katrā ziņā kavē arī telekomunikāciju nozares kopīgo attīstības gaitu un investīciju piesaisti Latvijai. Es domāju, ka nav nekā vērtīgāka par to, lai pie mums Latvijā noritētu godīga konkurence, lai piešķirtās privilēģijas būtu uz pietiekami īsu laiku un lai mēs to visu spētu regulēt. Un lielā mērā tas ir atkarīgs no mums, kolēģi, Saeimā.

Tagad es gribētu mazliet pievērsties tam, kas ir teikts tieši parlamentārās izmeklēšanas komisijas ziņojumā.

Tātad 1999.gada 21.janvāra sēdē Saeima izveidoja Parlamentārās izmeklēšanas komisiju Latvijas Republikas un "Tilts Communication" līguma izpildes un SIA "Lattelekom" tarifu politikas analīzei, kā arī Telekomunikāciju tarifu padomes pilnvaroto pārstāvju rīcības atbilstības likuma "Par telekomunikācijām" prasībām izvērtēšanai.

Godājamie kolēģi, es vēlreiz gribu uzsvērt, ka mūsu ziņojuma un vērtējuma pamats ir Saeimas 1995.gada 20.janvāra sēdē izveidotās komisijas materiāli, parlamentārās izmeklēšanas komisijas materiāli, 1998.gada "jumta" līguma audita materiāli, Ministru

kabineta ar 1995.gada 14.novembra rīkojumu nr.678 izveidotās komisijas materiāli, kompetentu speciālistu un valsts amatpersonu liecības un ziņojumi, kā arī no viņiem saņemtie dokumenti un atzinumi.

Godājamie kolēģi, vēlreiz uzsveru, ka mūsu uzdevums nebija sacerēt faktus, mūsu uzdevums nebija sameklēt nebijušus nezināmas izcelsmes skaitļus, bet mūsu uzdevums bija apkopot visus šos godprātīgi sniegtos ekspertu viedokļus un darīt tos zināmus Saeimai, Ministru kabinetam un sabiedrībai. To mēs esam arī darījuši.

1993.gada 21.decembrī Ministru kabinets pieņēma lēmumu nr.68 "Par starptautiskā konkursa rezultātiem valsts telekomunikāciju infrastruktūras modernizācijai", kuru tolaik parakstīja Ministru prezidents Valdis Birkavs un ekonomikas ministrs, Ministru prezidenta biedrs Ojārs Kehris un ar kuru tika nodots pilnvarojums satiksmes ministram Andrim Gūtmanim veikt nepieciešamos priekšdarbus līguma parakstīšanai un uzņēmēj sabiedrības ar ārvalstu ieguldījumu dibināšanai, kā arī pilnvarojums ekonomikas ministram Ojāram Kehrim un satiksmes ministram Andrim Gūtmanim parakstīt Latvijas Republikas vārdā līgumu ar konsorciju "Tilts Communication".

Godājamie kolēģi, minētajā līgumā atzīmēts, ka Latvijas Republika akceptējusi tieši "Tilts Communication" priekšlikumu, jo "Tilts Communication" iesniedza visaptverošu priekšlikumu Latvijas Republikai, kas sastāvēja no modernizācijas plāna, finansu plāna, valdības līguma un līguma par iekārtām un kas bija vērsts uz "Lattelekom" modernizāciju un privatizāciju ar mērķi nodrošināt modernas telekomunikāciju sistēmas un infrastruktūras izveidošanu Latvijā, to eksportēšanu un vadīšanu desmit gadu laikā.

Godājamie kolēģi, Latvijas pusi "jumta" līguma ietvaros pārstāvējis ekonomikas ministrs Ojārs Kehris un satiksmes ministrs Andris Gūtmanis, kuriem arī jābūt atbildīgiem par līgumā ietverto normu korektumu. Minētās amatpersonas divatā parakstījušas arī Latvijai neizdevīgākos vadības un piegādes līgumus.

Godājamie kolēģi, likuma "Par telekomunikācijām" un šā darījuma līguma izstrādāšanā Latvijas puse iesaistīja advokātu biroju "Carroll, Burdick & McDonough". 1995.gada novembrī Ministru kabinetā izveidotā komisija atzinusi, ka minētais advokātu birojs diemžēl darbu veicis nekvalitatīvi. Par sniegtajiem pakalpojumiem birojs saņēmis 15 miljonus ASV dolārus, ko apmaksāja "Tilts Communication".

Parakstot "jumta" līgumu no Latvijas puses, ekonomikas ministrs Ojārs Kehris un satiksmes ministrs Andris Gūtmanis uzņēmās atbildību par līgumā ietverto normu korektumu. SIA "Lattelekom" pirms līguma noslēgšanas pastāvēja kā viena īpašnieka (Latvijas) akciju sabiedrība. Viss šīs sabiedrības īpašums tika ieguldīts jaunajā kopuzņēmumā, kuram tika pārveidota uzņēmējdarbības forma no akciju sabiedrības uz SIA. "Tilts Communication", akciju sabiedrība, saglabāja savu juridisko identitāti, juridiskās personas tiesības arī ārpus SIA "Lattelekom" un faktiski ir līgumslēdzēja puse darījumā ar Latvijas Republiku.

Līgumam ir daudzi būtiski trūkumi, kas rada projekta nepamatotu sadārdzinājumu, diskriminē Latvijas pusi, padara projekta izpildi grūti kontrolējamu no Latvijas puses. Līguma slēgšanas brīdī pārāk optimistiski ir novērtētas Latvijas ekonomikas attīstības perspektīvas un faktiskais telekomunikāciju stāvoklis, pieļautas vairākas neprecizitātes un pretrunīgi formulējumi līguma tekstā. Kā minēts ekspertu vērtējumā par telekomunikāciju tarifu noteikšanu Latvijā, jau pirmajā darbības gadā kļuva skaidrs, ka līguma nosacījumi nav izpildāmi nevienai no pusēm. Galvenais līguma neizpildes cēlonis bija nepareiza (pārāk optimistiska) Latvijas ekonomiskās attīstības un galveno monetāro rādītāju (valūtas kursa un inflācijas) prognoze, kas nepieļāva ne līgumā paredzētos ienākumus un līdz ar to modernizācijas plāna izpildi, ne tarifus.

Godājamie kolēģi, dažviet līgums pēc būtības un bez speciālas atrunas ir pretrunā ar Latvijas Republikas likumiem. Saskaņā ar “jumta” līguma 7.17. un 15.4.pantu Latvija absolūti atsakās no jebkādas imunitātes attiecībā uz ikvienu tiesas vai arbitražas lēmuma izpildi “Lattelekom” līguma sakarā pret ikvienu Latvijas valsts īpašumu. Latvijas Republika kā suverēna un neatkarīga valsts nevar atteikties no savas neaizskaramības, pretējā gadījumā tā zaudē savu suverenitāti.

Godājamie deputāti, no valsts kā no suverēna objekta nedrīkst to pieprasīt, un šie Latvijas imunitātes zaudēšanas noteikumi no esošo Latvijas tiesību viedokļa nevar būt spēkā, jo 1994.gada “Lattelekom” līguma noslēgšanas brīdī Latvijas Republikas likumi neparedzēja imunitātes pret ārvalstu tiesu zaudēšanu vai atteikšanos no tās. Tas ir Latvijas likumu un valsts politikas telekomunikāciju attīstības jomā pārkāpums. Savukārt otras līgumslēdzējas puses - “Tilts Communication” atbildība līgumā ir stingri ierobežota.

Daudzi “jumta” līgumā ietvertie noteikumi ir neizdevīgi Latvijai. Uzņēmuma “Lattelekom” pamatkapitāls ir 196 miljoni 281 tūkstošis latu un to veido praktiski 196 281 daļa ar katras daļas vērtību - viens tūkstošis latu. Latvijas Privatizācijas aģentūrai Latvijas valdības vārdā pieder 100 100 daļas, kas sastāda 51% no pamatkapitāla. Pārējais ir “Tilts Communication” pārziņā.

Kaut gan Latvijai pieder 51% “Lattelekom” kapitāla, saskaņā ar “jumta” līgumu uzņēmuma vadība pilnībā nodota “Tilts Communication” izveidotajai vadības komandai. Tas uzņēmis atbildību par Latvijas Republikas telekomunikāciju sistēmas modernizācijas plāna izpildi, jaunu darba vietu radīšanu un ieguldījumu piesaisti Latvijas Republikā, konsultāciju un praktiskās palīdzības sniegšanu “Lattelekom”. Tātad šī sfēra ir investoru rokās.

Godājamie kolēģi, līgumā paredzētie 38 ārzemju speciālisti un vadības līgumā dotais amatu uzskaitījums ir diskriminējošs Latvijas pusei. Jau pirmo divu gadu pieredze liecināja, ka uzņēmuma nodošana pilnīgā ārzemju speciālistu pārvaldē neattaisno šā pasākuma izmaksas. Diemžēl līgumā noteiktais vadības modelis nepieļāva Latvijas speciālistu reālu līdzdalību uzņēmuma pārvaldē, kas minētos trūkumus varētu mazināt. Ekonomiskās vadības nodošana “Tilts Communication” rokās bija nepamatota, jo Latvijā bija un ir pietiekami daudz augstas klases telekomunikāciju vadības speciālistu, kas varētu vadīt un realizēt projekta izpildi, vēl vairāk - ņemt nopietnu līdzdalību.

Projekta realizēšanā nav paredzētas priekšrocības ne Latvijā ražotajai produkcijai, ne pat iespējas tai vispār tikt izmantotai šajā projektā.

Līgumā noteikta speciāla maksa par tehnoloģijas nodošanu (Latvija maksā “Tilts Communication” 10,97 miljonus ASV dolāru). Tad ir jāatzīst, ka, tā kā uzņēmuma vadību realizē “Tilts Communication”, faktiski tehnoloģiju tas nodod pats sev. Turklāt “Tilts Communication”, mūsu prāt, ir mākslīgi izveidots konsorcijs tikai projekta realizēšanai Latvijā, un šinī gadījumā tā iznāk starpniekfirma, jo tehniku tā neražo un savas tehnoloģijas tā nerada.

Iekārtu iegāde uz 20 gadiem nodota “Tilts Communication” un tiek realizēta bez konkursa, kas ir pretrunā ar Latvijas likumdošanu. Desmit gados šo pakalpojumu apmaksai ir paredzēti 24,7 miljoni ASV dolāru. Šāda apmaksā nav ekonomiski pamatota, jo preču, to skaitā iekārtu, iegāde ir vadības funkcija. Līguma noteikums, kas nosaka, ka aģents, kurš vienlaikus ir arī “Lattelekom” dibinātājs, saņem fiksētu samaksu procentos no piegādāto iekārtu vērtības, ir pilnīgi nepieņemams.

1994.-1997.gadā, šajā laika posmā, “Tilts Communication” tika izmaksāta aģenta maksa 7,29 miljonu dolāru apmērā, kas ir par 5 miljoniem mazāk, nekā paredzēja “jumta” līgums. Arī tā ir audita galaziņojuma atziņa.

Godājamie kolēģi, Latvijas intereses tiek pārkāptas statūtkapitāla sadalē, kur daļa no Latvijas kapitāla balsstiesības nedod un garantētu peļņu nenes. Stipri atšķirīgi dividenžu izmaksu nosacījumi ir pusēm, proti, "Tilts Communication" līguma darbības laikā saņems no "Lattelekom" fiksētu maksājumu veidā apmēram 99 miljonus latu, bet Latvijas Republika, paliekot kapitāla lielākās daļas īpašniece, līdz pat 2001. gadam neiegūs dividendes. Šie nosacījumi nodrošina "Tilts Communication" faktiski fiksētus ienākumus neatkarīgi no uzņēmuma darbības rentabilitātes. Kolēģi, mūsaprāt, tas ir pretrunā ar Latvijas likumdošanu un ar vispārpieņemtajiem uzņēmējdarbības principiem.

Saskaņā ar vienošanos, kas "jumta" līguma ietvaros panākta ar Latvijas Republikas valdību, eksistē A, B un C klases daļas, tātad klases akcijas. B un C klases daļu emisijas noteikumi paredz: par B klases daļām dividendes netiek maksātas, bet tās var tikt pārvērstas aizņēmumos tikai vienlaicīgi ar C klases daļām. Ja B klases daļas tiktu pārvērstas aizņēmumos, to atmaksāšanas termiņš tad būtu 2013. gada 31. decembris un līdz 2003. gada 31. decembrim šīs klases daļas procentus nepelnītu, bet pēc tam līdz 2013. gada 31. decembrim par šo parādu tiktu maksāti procenti tirgus likmes apjomā. Es domāju, šī situācija komentārus neprasa.

C klases daļu procentu likme ir 10% gadā (procenti tiek atskaitīti no peļņas), un tās var tikt pārvērstas aizņēmumos 41 miliona ASV dolāru apmērā jebkurā brīdī pēc "Lattelekom" ieskatiem. Ja C klases daļas tiktu pārvērstas aizņēmumos, tad procentu likme būtu vienāda ar attiecīgajā periodā esošo tirgus procentu likmi un to atmaksāšanas termiņš būtu 2003. gada 31. decembris vai arī agrāk - pēc "Lattelekom" ieskatiem.

Godājamie kolēģi! Summa, kas pārskata gadā tika samaksāta C klases daļu īpašniekiem, saskaņā ar augstāk minētajiem nosacījumiem, 1998. gadā bija praktiski 2,5 miljonu latu, 1997. gadā - 2,3 miljoni latu apmērā.

"Jumta" līguma 12. pants faktiski neaizsargā Latvijas Republikas kā suverēnas politikas realizētājas intereses un reducē tai pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus uz šauri komerciālu interešu aizsardzību, nepieļaujot pat tiesības tai saņemt atbilstošu zaudējumu atlīdzību.

Tādējādi Latvijas Republikas interesēm var tikt nodarīti - un, mūsaprāt, ir jau nodarīti - būtiski zaudējumi, kuru novēršanu vai pienācīgu kompensāciju nenodrošina "jumta" līguma 12. pants.

Godājamie kolēģi! Šā panta sakarā mēs redzam iekšējo ieguldījumu un darba vietu radīšanas līguma pārkāpumus, darba vietu un nodokļu zaudējuma summa ir ievērojama - aptuveni 9 miljoni dolāru. Ir papildu darba vietu un nodokļu zaudējumi sakarā ar modernizācijas plāna neizpildi. Ir arī kaitējums reģionālajai attīstībai sakarā ar kabeļu tīkla Austrumu loka neizveidi noteiktajā termiņā. Latvijas Republika ir zaudējusi dividenžu ienākumu sakarā ar nepilnībām un kļūdām finansu plānā - aptuveni 30 miljonus dolāru. Ir zaudējumi sakarā ar "Lattelekom" vērtības nepieaugšanu noteiktajā līmenī (kapitālieguldījumu programmas nepilnīgas realizācijas dēļ) - 4 miljoni latu sakarā ar digitalizācijas saistību neizpildi 1994.-1996. gadā vai 50-70 miljoni latu, ja nenotiek pilnīga telekomunikāciju sistēmas digitalizācija, 24 miljoni latu - par taksofonu sistēmas savlaicīgu neizveidi.

Kolēģi, šo uzskaitījumu mēs varam turpināt. Mēs redzam, ka tikai taksofonu programmas neizpildes dēļ vien Latvijas sabiedrībai ir radies 27 miljonu latu liels zaudējums.

Godājamie kolēģi! Šie skaitļi nav parlamentārās izmeklēšanas komisijas izgudrojums, šie skaitļi ir kompetentu ekspertu viedoklis, un šis viedoklis bija oficiāli zināms jau pirms tam, kad parlamentārās izmeklēšanas komisija uzsāka savu darbību.

Es gribētu uzsvērt, ka šie skaitļi nav Amerikas atklāšana, tā ir realitāte, kas ir jādara zināma sabiedrībai. Tas viss dod iespēju Ministru kabinetam un Privatizācijas aģentūrai šo jautājumu nopietni izvirzīt sarunās ar investori par monopoldarbības termiņa saīsināšanu.

Godājamie kolēģi! Būtiskākās līguma daļas, tādas kā, piemēram, modernizācijas plāns un finansu plāns, ir izteiktas brīvā aprakstošā formā, nevis juridiski precīzi formulētas. Tas tādējādi izslēdz izmantoto valodas jeb izteiksmes līdzekļu analīzi izteikumu juridiski saistošā rakstura noteikšanas vajadzībām. Mēs domājam, ka tas ir nopietns trūkums.

Līguma izpilde. Latvijas Republikas piekrišana "Tilts Communication" ieguldījumam "Lattelekom" un citi tās apsolījumi, to skaitā ekskluzivitātes garantijas, tika doti paralēli "Lattelekom" darbības efektivitātes un rentabilitātes nodrošināšanai, ņemot vērā plašākus mērķus, tādus kā Latvijas Republikas telekomunikāciju sistēmas modernizācija atbilstoši noteiktajiem kritērijiem un Latvijas Republikas likumam "Par telekomunikācijām", nodrošinot starptautiskajiem standartiem atbilstošas kvalitātes telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanu un pieejamību visiem Latvijas Republikas iedzīvotājiem.

"Jumta" līgumā paredzēts: sākoties pirmajiem trim gadiem, uzsākt "Lattelekom" reorganizāciju, izveidojot to par efektīvu telekomunikāciju organizāciju, kura respektē lietotāja vēlmes un kurai ir savs spilgti izteikts darba stils un kultūra.

Faktiski "Lattelekom" darbībā modernizācijas plāna izpilde atpaliek. Vadības izmaksas ir nepamatoti lielas un nav ekonomiski un organizatoriski pamatotas. Tarifi ir augstāki nekā citās, pat augstāk attīstītās Eiropas valstīs, kur darba algu līmenis un iekšzemes kopprodukta lielums uz vienu cilvēku ir 4 līdz pat 6 reizes augstāks nekā Latvijā.

1998.gada novembrī veiktā "jumta" līguma audita gaitā konstatēta līgumā noteikto saistību neizpilde pirmo trīs gadu laikā attiecībā uz daudzām līgumā paredzētām saistībām. Uzsveru - tāds bija "jumta" līguma audita rezultāts.

Uzskaitīšu būtiskākos no šiem neizpildes gadījumiem, kas nodarījuši būtiskus kaitējumus "Lattelekom": kabeļtīkla Austrumu loka neizveide, taksofonu programmas neizpilde, noteiktas digitālās kapacitātes nesasniegšana, neatbilstošas norēķinu sistēmas iegāde, otras starptautiskās centrāles neierīkošana atbilstoši līgumā paredzētajam termiņam (centrāles ierīkošana bija jārealizē 1996.gadā, diemžēl faktiski tā tika iedarbināta tikai 1998.gadā).

Tagad runāšu mazliet konkrētāk par šiem līguma saistību pārkāpumiem.

Kabeļtīkla Austrumu loka neizveide līgumā paredzētajā termiņā. Rezultāts - "Lattelekom" zaudēja daudzus potenciālus un nozīmīgus klientus, piemēram, Latvijas pasta norēķinu sistēmu un Valsts ieņēmumu dienestu, kuri bija spiesti veidot paši savus tīklus. Turklāt privāto tīklu izveide radījusi vairākus miljonus lielus zaudējumus Latvijas Republikai, kas ir akciju sabiedrības "Latvijas pasts" vienīgais īpašnieks. Tai bija jāuzņemas izdevumi arī par Valsts ieņēmumu dienesta datu pārraides tīkla izveidi. Arī šie Latvijas valsts tēriņi ir zināmā mērā šā līguma neizpildes rezultāts.

Taksofonu programmas neizpilde. Saskaņā ar "jumta" līguma A1 pielikumu līdz 1996.gada beigām bija jāuzstāda 5000 taksofonu pilsētās un 2,5 tūkstoši taksofonu laukos. Faktiski pilsētās tika uzstādīti gandrīz 2,5 tūkstoši taksofonu un 110 taksofonu - laukos. Iztrūkums ir ievērojams: pilsētās - 2663 taksofoni, laukos - 2390 taksofoni. 1999.gadā ir uzstādīti 3268 ciparu sistēmas taksofoni, no tiem 2615 - pilsētās un tikai 653 - laukos.

Kolēģi, noteiktā taksofonu skaita neuzstādīšana ir radījusi kapitālieguldījumu vērtības iztrūkumu par vairāk nekā 24 miljoniem latu. Klientu neiegūtais labums tiek lēsts 20 - 27 miljonu latu robežās. Sakarā ar "Alcatel" taksofonu izmantošanas radītajām

problēmām, galvenokārt ar telekaršu zemo kvalitāti, "Lattelekom" 1998.gadā ir sācis priekšlaicīgi šos taksofonus aizstāt ar uzlabotas kvalitātes taksofoniem. Tas radījis "Lattelekom" papildu zaudējumus - 3 - 4 miljonus latu lielus papildu izdevumus. Taču mēs zinām, ka tam, kas piegādā šīs tehniskās iekārtas, praktiski nav nekādas materiālas atbildības, tas ne Latvijas valsts, ne sabiedrības priekšā par to neatbild. Tāda diemžēl ir situācija, kas izriet no "jumta" līguma.

Saistībā ar ciparu tīkla kapacitāti es gribētu uzsvērt, ka Daugavpils, Jelgavas, Jūrmalas, Rēzeknes un Ogres centrāļu neuzstādīšana un noteiktās centrāļu digitālās kapacitātes nesasniegšana līgumā paredzētajā termiņā arīdzan ir saistīta ar nepatīkamām sekām.

Izsludinot konkursu par Latvijas telekomunikāciju sistēmas modernizāciju, viens no būtiskākajiem mērķiem bija nodrošināt, lai telekomunikāciju tīkls tiek digitalizēts visā Latvijas teritorijā pēc iespējas īsākā laikā. "Tilts Communication" apņēma šo uzdevumu veikt astoņu gadu laikā. Šī apņemšanās bija viens no pamatiemesliem, kuru dēļ "Tilts Communication" tika atzīts par izsludinātā konkursa uzvarētāju.

Pirmajos modernizācijas plāna izpildes gados digitalizācijas saistības netika izpildītas. Tas ir arī konstatēts audita galaziņojumā. Centrāļu savlaicīgas neierīkošanas radītais zaudējums līdz 1998.gadam radīja kapitālieguldījumu vērtības iztrūkumu par 4,1 miljonu latu. Atkal tas ir audita galaziņojums, kas apliecina šo bēdīgo situāciju.

1999. gada beigās "Lattelekom" apkalpoto tālruņa līniju skaits bija 731 000 (vai nedaudz vairāk), no tām tikai 313 (tie ir 43% no visām līnijām) bija pieslēgtas ciparu tīklam. Turklāt modernizācijas plāna pirmajos trīs gados tikai ciparu līniju klientiem bija pieejamas tiešas starptautiskas sarunas. Tiešo savienojumu nepieejamība samazināja to ienākumu, ko "Lattelekom" varēja gūt no starptautiskajām telefonu sarunām. Diemžēl arī šajā jautājumā "Lattelekom" intereses un līdz ar to Latvijas valsts intereses ir cietušas.

59 000 ciparu līniju neierīkošanas dēļ potenciāli samazinājās "Lattelekom" ienākums no maksas par vietējām sarunām. "Lattelekom" zaudētais ienākums sakarā ar ciparu līnijas kapacitātes nesasniegšanu laika posmā no 1994.gada līdz 1996.gadam vien ir vairāk nekā 2 miljoni latu. Plāna neizpildes radītā kapitālieguldījumu iztrūkuma vērtība 1998.gadā tiek vērtēta kā aptuveni 50 - 70 miljonus latu liela. Un atkal tie ir audita galaziņojumi, tas ir pietiekami nopietns avots, lai to mēs šeit no Saeimas tribīnes apstrīdētu.

Centrāļu neierīkošanai Latvijas ekonomiski depresīvajos rajonos var būt arī blakus efekts - negatīva ietekme uz šo lauku rajonu jeb reģionu attīstību, investīciju veikšanu tajos un pat civilo drošību.

Atkāpe no digitalizācijas saistību izpildes vienlaikus var tikt atzīta arī par likuma "Par telekomunikācijām" 7.1. punkta neizpildi jeb pārkāpumu. Šis punkts paredz, ka "Lattelekom" kā ekskluzīvai telekomunikāciju organizācijai ir pienākums attīstīt publiskā telekomunikāciju tīkla infrastruktūru, kas nodrošina starptautiskajiem standartiem atbilstošas kvalitātes pakalpojumu sniegšanu un to pieejamību visiem Latvijas Republikas iedzīvotājiem.

Godājamie kolēģi! Tādējādi pašreizējā telefonu abonēšanas maksa un maksa par sarunām lielai daļai telefonu lietotāju, kuri pieslēgti digitālai telefonu centrālei, uzspiež pienākumu samaksāt par tām dzīves ērtībām, kas pieejamas pavisam nelielai klientu daļai. Tas ir jautājumos, kas skar pakalpojumus - grafiskā informācija, internets.

Vēl jo vairāk, minētie klienti maksā par potenciālo iespēju izmantot pilnu pakalpojumu ciklu, taču tai klientu grupai, kura nav pieslēgta digitālai telefonu centrālei, šādu iespēju nav. Bet paaugstinātā maksa, kuru tie maksā, tiek novirzīta, lai veidotu un uzturētu sadārdzināto sistēmu pirmās grupas klientu interesēs. Tas, mūsaprāt, ir prettiesiski.

Veicot publiskā telekomunikāciju tīkla modernizācijas darbu, praktiski netika rekonstruētas abonentu līnijas - dzīvojamo ēku iekšējie tīkli. Tādējādi abonentiem netika garantēts pilns kvalitatīvs ciparu trakts. Bez tam šajos vecajos tīklos netika nodrošināta aizsardzība pret nesankcionētu pieslēgšanos, tādējādi daudziem abonentiem tika nodarīti ievērojami materiāli un morāli zaudējumi.

“Lattelekom” izveidotā norēķinu sistēma digitālā tīkla abonentiem neatbilda noteiktajām specifikācijām, bija ar neapmierinošu kvalitāti. “Lattelekom” tās uzlabošanai un modernizācijai bija spiests iztērēt aptuveni 1,1 miljonu ASV dolāru.

Godājamie kolēģi! Norēķinu sistēma radījusi šaubas arī par “Tilts Communication” kā “Lattelekom” ekskluzīvā piegādes aģenta un vadītāja integritāti. Sistēma tika nopirkta no “Tilts Communication” dalībnieka “Telecom Finland” meitas uzņēmuma. Pēc Latvijas speciālistu domām, šo sistēmu nodrošinošā datorprogramma ir nekvalitatīva. Beidzot 1998.gadu, “Lattelekom” bija izpildījis tikai nedaudz vairāk par pusi no modernizācijas programmas. Modernizācijas plāna saistību izpildei nepieciešamo izdevumu pārsniegums pār plānotiem izdevumiem, respektīvi, līdzekļu pārtēriņš, sasniedzis vismaz 58 miljonus ASV dolāru. Kopīgā modernizācijas plāna neizpildes radīto zaudējumu summa ir aptuveni 5% no “Lattelekom” 1994. - 1997.gada kopējā ienākuma un rada kopējās “Lattelekom” peļņas (pirms kapitālieguldījumiem) samazinājumu 1994.-1997.gadā par vairāk nekā 25 procentiem. Šāds peļņas zaudējums, mūsaprāt, ir nopietns zaudējums “Lattelekom”. Summas, kas nepieciešamas, lai segtu palielinājušās izmaksas, attiecīgi samazina “Lattelekom” peļņas daļu. Tas arī ir būtisks zaudējums.

Godājamie kolēģi! Modernizācijas plāna izmaksas palielinājums ir radījis Latvijas Republikai zaudējumus neiegūto dividenžu veidā par aptuveni 30 miljoniem dolāru.

Iekārtu līgums un piegādes līgums. Kā jau minēts iepriekš, 1994. - 1997.gada laikā “Tilts Communication” izmaksāta aģenta maksa 7,29 miljonu ASV dolāru apmērā. Saskaņā ar piegādes līgumu “Tilts Communication” ir tiesīgs saņemt komisijas maksu tikai tad, ja iekārtas “Lattelekom” tiek piegādātas ar cenu atlaidi, kas “Lattelekom” pašam nebūtu bijusi pieejama.

Godājamie kolēģi! Šā piegādes līguma izpildi praktiski nav iespējams noteikt, jo problemātiski ir izvērtēt, vai ar “Tilts Communication” noslēgtajos piegādes līgumos noteiktā cena ietver jebkādas “Lattelekom” nepieejamas cenu atlaides. Tādējādi var uzskatīt, ka visas komisijas maksas, kas izmaksātas bez attiecīgiem pamatojuma dokumentiem, var būt nelikumīgas.

Jumta līguma audita gaitā konstatēti arī vairāki gadījumi, kuros “Tilts Communication” nebija tiesīgs saņemt paredzēto komisijas naudu. Piemēri - norēķinu sistēmas iegāde no “Advancer” (“Finland Telekom” meitas uzņēmums) un kabeļu iepirkums (Austrumu loka vajadzībām) no “Sonera”.

Attiecībā uz vairākiem būtiskiem modernizācijas plāna realizācijas līgumiem (piemēram, līgums par zemūdens kabeļa iegādi, optisko kabeļu iegādi, zemes staciju un citām iekārtām) nav izdevies konstatēt nekādu apliecinājumu par līgumos ietvertajām atlaidēm. Tādējādi pastāv iespēja, ka ievērojama daļa no “Tilts Communication” izmaksātās aģenta maksas ir izmaksāta bez atbilstoša pamata.

Noslēgto līgumu tehniskā ekspertīze diemžēl nav veikta.

Vadības līgums. Saskaņā ar “Lattelekom” iesniegtajiem datiem nav izpildīti šādi vadības līguma noteiktie “Tilts Communication” pienākumi: modernizācijas plāns, iekārtu līgums, nav sasniegti atsevišķi tīkla darbības un kvalitātes rādītāji, kas noteikti vadības līguma pielikumā.

Vadības līgums nosaka, ka vadības komandai ir pienākums pārvaldīt “Lattelekom” tā labākajās interesēs, nevis “Tilts Communication” vai kādas citas juridiskās personas

interesēs. Audita gaitā konstatēts, ka vadības komandas locekļi darbojas dubultas lojalitātes apstākļos un tiem diemžēl piemīt tendence dot priekšroku viņu attiecīgo darba devēju interešu realizācijai. Godājamie kolēģi! Es uzsveru - tas ir audita gaitā konstatēts.

Godājamie kolēģi! Piemēram, nepilnīgas norēķinu sistēmas iegāde no "Sonera" - viens piemērs. Ir arī citi piemēri. Izpildīts nav arī vadības līguma nosacījums veikt "Lattelekom" pārvaldi atbilstoši finansu plānam. "Lattelekom" izdevumi ievērojami pārsniedz finansu plānā paredzētos.

Kā iekšējo investīciju un darba vietu radīšanas līguma būtiski pārkāpumi ir atzīstami šādi: "Lattelekom" darbinieku skaita samazinājums par vairāk nekā 1000 personām 1997.gadā bez Latvijas Republikas piekrišanas, kabeļu rūpnīcas neizveidošana, taksofonu ražotnes neizveidošana.

Godājamie kolēģi! Līgums paredz, ka pamattīkla modernizācijas laikā "Lattelekom" darbinieku skaits nevar tikt samazināts bez iepriekšējas Latvijas Republikas piekrišanas, taču "Lattelekom" ar 1997.gadu ir sācis darbinieku skaita samazināšanu. 1997.gadā vien tika atlaisti vairāk nekā 1000 darbinieki. 1998.gadā vien "Lattelekom" darbinieku skaits ir samazinājies par 9 procentiem.

Kolēģi! Darba vietu saglabāšana, nosakot konkrētas saistības, ir bijis viens no Latvijas Republikas privatizācijas politikas pamatprincipiem. Tādējādi patvaļīga darbinieku skaita samazināšana par 16% uzskatāma par būtisku iekšējo ieguldījumu un darba vietu radīšanas līguma pārkāpumu, kas, pieņemot, ka atlaistā darbinieka vidējā alga ir aptuveni 100 latu mēnesī, Latvijas Republikai gada laikā radījusi ievērojamus zaudējumus - aptuveni 750 tūkstošus latu.

No šā līguma otrajā daļā noteiktajām saistībām nav izpildītas vēl šādas: nav izdarītas 4,7 miljoni ASV dolāru lielas investīcijas sakarā ar to, ka nav izveidota rūpnīca telekomunikāciju kabeļu un zemas voltāžas kabeļu ražošanai. Kabeļu rūpnīcas neizveide kopumā Latvijas ekonomikai radījusi līdz 900 darba vietu zaudējumu un iekšzemes kopprodukta samazinājumu par aptuveni 9 miljoniem dolāru. Nav izveidota atsevišķa taksofonu ražotne. Arī šeit zaudējumi attiecībā uz darba vietām vien varētu sasniegt pat 100 darba vietas.

Godājamie kolēģi! Piešķirot "Tilts Communication" tiesības veikt "Lattelekom" pārvaldi, iepirkt modernizācijas plāna saistību izpildei nepieciešamās iekārtas un uzdodot tiem veikt Latvijas telekomunikāciju sistēmas modernizāciju, Latvijas Republika rēķinājās, ka 3 gadu laikā par noteiktu izmaksu daudzumu tiks sasniegta telekomunikāciju tīkla kvalitāte. Pirmās SIA "Lattelekom" pakalpojumu kvalitātes eksperimentālās pārbaudes diemžēl tika veiktas 1998.gada laikā no oktobra līdz decembrim. Viens no galvenajiem šīs pārbaudes secinājumiem bija tāds, ka sniegto pakalpojumu kvalitāte dažādos tīklos ir stipri atšķirīga, tas attiecas gan uz nesekmīgo savienojuma koeficientu, gan uz runas pārraides kvalitātes novērtējumu, gan uz savienojuma laiku.

Līgumā paredzēts, ka līdz 1997.gada beigām 99,9% no jauno ciparu centrāļu abonētu rēķiniem jābūt 100% pareiziem. Taču, ņemot vērā lielo sūdzību daudzumu par aprēķinu kvalitāti, nekontrolētajiem pieslēgumiem pie lietotāju telefonu līnijām, var konstatēt, ka netika un nav ievērota pakalpojumu kvalitāte un nav nodrošināta telekomunikāciju tīkla aizsardzība, kā arī tā drošība.

Laicīgi netika izpildīts līguma pielikums par to, ka "Lattelekom" līdz 1995.gada beigām bija jāievieš alfabētiskais telefonu saraksts visiem lietotājiem.

1996.gada decembrī ar Latvijas Republikas Ministru kabineta rīkojumu nr.54 privatizējamajai valsts akciju sabiedrībai VEF no 23% "Latvijas Mobilā telefona" akciju tika atsavināti 18%, kuri 1997.gadā tika pārdoti "Lattelekom" par aptuveni 2,8

miljoniem latu. 1997.gadā, akciju pirkšanas brīdī, "Latvijas Mobilā telefona" paša kapitāls bija gandrīz 14 miljoni latu un 18 procenti...

Sēdes vadītājs. Atvainojiet, jūsu rīcībā vēl piecas minūtes.

E.Baldzēns. Paldies. ... no tā sastādīja 2,5 miljonus latu, pat nedaudz vairāk. Tātad, raugoties no komisijas viedokļa, no ekspertu viedokļa, šie skaitļi, iespējams, norāda uz nesamērīgi zemu "Latvijas Mobilā telefona" akciju novērtējumu to pārdošanas brīdī akciju sabiedrībai "Lattelekom" un rada šaubas par novērtējuma precizitāti un objektivitāti.

Godājamie kolēģi! Šī situācija, mūsaprāt, radījusi zaudējumus Latvijas valstij, vismaz iespējamus zaudējumus. 1996.gada 27.septembrī pēc Latvijas Privatizācijas aģentūras ieteikuma ar Latvijas Republikas Ministru kabineta rīkojumu nr.540 šie 18% tika atsavināti. 1999.gadā no SIA "Latvijas Mobilais telefons" atsavināto 18% daļas tirgus vērtība, pēc Latvijas Privatizācijas aģentūras datiem, sastādīja aptuveni 63 miljonus latu. Tātad šis pieaugums vērtības ziņā ir milzīgs, un, iespējams, mūsu komisijas bažas ir pamatotas.

Godājamie kolēģi! Ar Ministru kabineta rīkojuma nr.678 izveidotā komisija 1995.gada novembrī tika izstrādājusi priekšlikumus par izmaiņām "jumta" līgumā un tā pielikumos, taču jāatzīst, ka šīs izmaiņas nav veiktas.

Tarifu politika un Telekomunikāciju tarifu padome. Mēs varam redzēt arī to, ka tarifu paaugstināšana kā galvenais "Lattelekom" modernizācijai domātais ienākumu avots bija paredzēts jau dokumentos, ko "Tilts Communication" iesniedza konkursā. Daudz izdevīgāks toreiz bija "Hanzatel" piedāvājums, kas neparedzēja tik augstus tarifus par telefona sarunu minūti. Finanšu plānā teikts, ka īpaši tiks pasargāti biznesa klienti, tātad aprēķini par "Lattelekom" peļņu un modernizācijai iegūstamajiem līdzekļiem pamatā tiek balstīti uz ierindas klientu maksājumiem rēķiniem.

Godājamie kolēģi! Finanšu plāns paredz, ka, salīdzinot ar 1994.gadu, "Lattelekom" ienākumi gandrīz desmitkārtšojās: 69 miljoni latu - 1994.gadā un 605 miljoni latu - 2003.gadā. Tādējādi mēs varam arī izprast "Lattelekom" tarifu dinamiku pēdējos gados.

Modernizācijas līgumā ietverta norma, kas ir pretrunā ar likumu "Par telekomunikācijām". Likums prasa veicināt pamatpakalpojumu izmaksu samazināšanu un valsts ekonomikas stāvokļa ievērošanu, turpretī līgums paredz paaugstināt tarifus. Tā, kolēģi, ir kārtējā pretruna!

Godājamie kolēģi, jau pati vienošanās ir pretrunā ar likumu "Par telekomunikācijām" un Telekomunikāciju tarifu padomes nolikumu. Par to mēs runājam jau starpziņojumā. Telekomunikāciju tarifū pamatpakalpojumu veidiem netika apstiprināti, pamatojoties uz faktisko izmaksu analīzi, jo šāda uzskaitē "Lattelekom" diemžēl netika veikta, bet ir sāka tikai 1998.gadā.

Kolēģi, bažas rada arī tas, ka vēl aizvien nav atrisināts jautājums par to, lai Telekomunikāciju tarifu padome būtu neatkarīga institūcija. Mūsu komisijas ziņojumā ir uzskaitīti visi atkarības nosacījumi, un pie šā jautājuma vajadzētu nopietni piestrādāt, jo arī pati Telekomunikāciju tarifu padome ir ieinteresēta būt neatkarīga institūcija. Tieši tāpēc Telekomunikāciju tarifu padome nav varējusi izmantot visus līgumā minētos regulēšanas mehānismus, un, saskaņā ar "Lattelekom" finanšu vadītāju apgalvojumiem, tikai 1998.gadā tika ieviesta izmaksu uzskaitē pa pakalpojumu veidiem. Tikai 1998.gada 12.martā ar Satiksmes ministrijas rīkojumu tika izveidots Telekomunikāciju kvalitātes kontroles centrs, kura sastāvā ir pārstāvji no lielākajiem sakaru pakalpojumu sniedzējiem, kas praktiski tomēr var būt arī ieinteresēti un var neveikt objektīvu pakalpojumu kvalitātes pārbaudi, jo viņi paši veic šos pakalpojumus. Arī šis jautājums nav atrisināts.

Es gribētu uzsvērt, ka tikai 1999.gada 3.martā Ekonomikas ministrija ir apstiprinājusi telekomunikāciju standartus, kas attiecināmi uz telekomunikāciju iekārtu kvalitātes noteikšanu. Tikai tā paša gada 21.maijā ir stājusies spēkā Telekomunikāciju tarifu padomes izstrādātā kārtība, kādā telekomunikāciju lietotājs ir tiesīgs pieprasīt telekomunikāciju pamatpakalpojumu maksas pārrēķinu vai kompensāciju, ja pakalpojumi neatbilst tehniskajiem noteikumiem vai līgumā noteiktajām pakalpojumu kvalitātes prasībām.

Kolēģi, telekomunikāciju pakalpojumu tarifi ir mākslīgi paaugstināti par 60-80% tikai modernizācijas dēļ, pretī nesaņemot attiecīgas kvalitātes pakalpojumus, kas rada klientu ieinteresētību izmantot "Call back" firmu pakalpojumus.

Sēdes vadītājs. Laiks!

E.Baldzēns. Es domāju, kolēģi, ka es pašreiz varētu nobeigt savu ziņojumu, bet vajadzības gadījumā uzstāties vēlreiz. Visiem deputātiem ir arī šā galaziņojuma teksts. Es domāju, jūs pratīsiet izvērtēt kopīgo darbu, ko ir paveikusi parlamentārās izmeklēšanas komisija, strādājot tajā visu partiju deputātiem. Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Paldies. Atklājam debates par galaziņojumu. Pēteris Tabūns.

P.Tabūns (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Baldzēna kungs ļoti plaši un arī sīki izklāstīja izmeklēšanas komisijas darbību un to, ko šī izmeklēšanas komisija atklāja savas darbības laikā. Bet es tomēr gribētu sākumā jums pateikt vienu salīdzinājumu. Ar "Lattelekom" latviešiem ir iznācis tāpat, kā kādreiz iznāca Amerikas indiāņu ciltīm, kad tur ieradās baltie cilvēki un ar visādiem lētiem spīgulīšiem izmānīja vispirms zeltu, bet pēc tam pakļāva pilnībā, vārdu sakot, sāka rīkoties tā, kā viņiem tīk. Un man ir ļoti žēl, ka arī šodien gan deputātu, gan preses un citu masu saziņas līdzekļu interese par "Lattelekom" izmeklēšanas komisijas darbību (šīs nu jau otrās "Lattelekom" izmeklēšanas komisijas darbību) ir bijusi visai minimāla. Es esmu bijis gan pirmās izmeklēšanas komisijas dalībnieks, gan arī šīs un tāpēc vēlos izteikt savas domas.

Redziet, pirmā izmeklēšanas komisija konstatēja skaidri un gaiši, ka līgums ir ļoti vienpusīgs - vienpusīgi izdevīgs ārzemju investoriem, nevis Latvijas valstij. Kāpēc tā notika? Mums, lūk, esot bijuši ļoti vajadzīgi šie lielie ieguldījumi - pirmais faktiski lielākais ieguldījums miljonos, simtos miljonu.

Ir taisnība, ka, bez šaubām, bija vajadzīgs šāds ieguldījums, un arī šobrīd Latvijai ir vajadzīgi šādi lieli ieguldījumi, bet tāpēc jau nevajadzēja būt muļķīšiem un noslēgt šādu līgumu. Vai patiešām tie, kuri noslēdza šo līgumu, bija muļķīši? Nebija! Nebija muļķīši, bet noslēdza šādu Latvijai, valstij un kā izrādās, īpaši iedzīvotājiem neizdevīgu līgumu. Es saprotu, Leiškalna kungs! Jūsu kundze strādā šajā uzņēmumā, un tāpēc jūs šeit ar replikām arī gribat izsaukties, ja jums nepiekrīt. Nomierinieties, Leiškalna kungs, un paklausieties, ko deputāts runā no tribīnes. Esiet solīds!

Kas notika tālāk? Tātad līgums netika pārskatīts, lai gan pirmā izmeklēšanas komisija prasīja pārskatīt šo līgumu, jo tas nebija izdevīgs Latvijas valstij. Bet tas nenotika. Lūk, paradoksāli, kolēģi ir tas, ka "Lattelekom" nepilda arī šo, es gribētu sacīt, valstij visai apkaunojošo līgumu. Nepildīja un nepilda! Lai gan sankcijas par līguma nepildīšanu, ja tās sarēķinātu, būtu ne tikai desmitos, bet simtos miljonu dolāru un arī latos, jo šis zaudējums, kas tika radīts, nepildot šos līguma punktus, ir ļoti plašs un arī grūti ir aprēķināms tā saucamais neiegūtais labums, ko varēja iegūt dažādi Latvijas novadi, Latvijas reģioni, Latvijas biznesmeņi un zemnieki, jo lauku telefonizācija faktiski netika veikta. Tas ir milzīgs zaudējums, kas faktiski paredzēts līgumā, sakarā ar kuru bija jāizpilda visi šie noteikumi, bet tie netika pildīti.

Bet, redziet, kāpēc netiek pildīti? Tāpēc, ka "Lattelekom" netiek pārstāvētas valsts intereses, tās netiek īsti pārstāvētas. Uzņēmumā "Lattelekom" Latvijas puses intereses,

es atkārtāju, netiek pārstāvētas! Cilvēki tur ir, bet intereses netiek pārstāvētas. Mūsu cilvēki šajā uzņēmumā "Lattelekom" pārstāv investora, šā ārzemju investora, intereses. Šie cilvēki saņem lielu naudu un dejo pēc ārzemnieku stabules. Tur jau ir tā bēda! Baldzēna kungs jau teica par kvalitāti. Kvalitāte diemžēl nav tāda, kādu līgumā solīja. Un tagad par tarifiem. Redziet, tarifu paaugstinājumi ir fantastiski, un uz to pamata šie ārzemnieki vēlas iegūt un iegūst milzīgu peļņu. Šī peļņa laika posmā no 1994.gada līdz 2003.gadam, kā aprēķināts, pieaugs 20,4 reizes. Astoņos gados - 20,4 reizes! Kolēģi, kāds fantastisks pieaugums! Uz kā rēķina? Faktiski uz absolūti visu Latvijas iedzīvotāju rēķina. Tur jau ir tā bēda!

Un tāpēc nav nekāds brīnums, ka arī šīs izmeklēšanas komisijas darbība neizraisīja interesi un diemžēl neizraisa to arī šobrīd šeit, Saeimā, lai gan strādāts ir ļoti nopietni. Jūs jau dzirdējāt, ko teica Baldzēna kungs kā ziņotājs. Ļoti nopietni ir strādāts arī pie lēmuma projekta, un tajā pamatoti ir ietverti daudzi punkti, piemēram: iesniegt materiālus prokuratūrai, lai izmeklētu un izvērtētu apstākļus, kuru dēļ, iespējams, Latvijas Republikai radušies zaudējumi saistībā ar "Lattelekom" darbību kopš "jumta" līguma noslēgšanas brīža; noskaidrot un nepieciešamības gadījumā saukt pie atbildības vainīgās personas. Vēl: ievērojot to, ka "Lattelekom" kapitāla lielākā daļa ir Latvijas īpašums, un sabiedrībā izplatīto neapmierinātību ar uzņēmuma sniegto pakalpojumu kvalitāti un to apmaksas līmeni, Valsts kontrolei veikt "Lattelekom" dibināšanas vēstures un finansiālās darbības pārbaudi. Un vēl pēdējais: atsākt sarunas ar ārvalstu investoru pēc tam, kad Satiksmes ministrija un Latvijas Privatizācijas aģentūra būs apkopējušas zaudējumu apmērus, kas radušies Latvijas pusei "jumta" līguma nosacījumu neizpildes rezultātā, un apkopotos rezultātus iesniegt Saeimā tālāku lēmumu pieņemšanai par kompensācijas apmēru noteikšanu.

Lūk, tāds ir uzdevums nākotnē! Lai nebūtu tā, kā bieži vien izmeklēšanas komisiju darbības rezultātā notiek: tiek nolasīts ziņojums, un punkts. Ar to arī viss beidzas. Tāpēc es aicinu kolēģus apstiprināt arī lēmuma projektu, jo tur ietvertais, godīgi sakot, ir mūsu godalieta. Tauta, visi iedzīvotāji, gaida mūsu izšķirīgo lēmumu, lai beidzot mēs pateiktu skaidri un gaiši, kā tad ir ar šo lielo, patiešām lielo, investoru, un es nenoliegšu, ka tas ir darījis daudz, jo telefona sakari ir uzlabojušies. To nenoliegsim! Tā tikai vēl trūka, ka tie nebūtu uzlabojušies, bet tomēr nav tā, kā tas bija iecerēts un kā tas līgumā bija paredzēts.

Es aicinu atbalstīt šo projektu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates turpināsim pēc pārtraukuma.

Lūdzu reģistrācijas režīmu! Reģistrēsimies ar identifikācijas kartēm.

Kamēr tiek gatavoti reģistrācijas rezultāti, vārds paziņojumam deputātam Romualdam Ražukam.

R.Ražuks (frakcija "Latvijas ceļš").

Godājamie Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas deputāti! Aicinu jūs tūlīt pat uz Sociālo un darba lietu komisijas sēdi komisijas telpās.

Sēdes vadītājs. Vārds Aijai Počai.

A.Poča (frakcija "Latvijas ceļš").

Budžeta un finansu (nodokļu) komisijas locekļi! Tūlīt pēc sēdes beigām lūdzu pulcēties tepat blakus Dzeltenajā zālē uz ļoti īsu sēdi. Paldies.

Sēdes vadītājs. Saeimas sekretāres biedru Aleksandru Bartaševiču lūdzu nolasīt reģistrācijas rezultātus.

A.Bartaševičs (7. Saeimas sekretāres biedrs).

Cienījamie deputāti, nav reģistrējušies: Boriss Cilevičs, Edvīns Inkēns, Andris Bērziņš, Silvija Dreimane, Vents Balodis, Palmira Lāce un Vladimirs Makarovs. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pulksten 13.30.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs
Jānis Straume.

Sēdes vadītājs. Pārtraukumam paredzētais laiks ir beidzies. Turpinām debates par parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojumu.

Leons Bojārs.

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Sveicu zālē palikušos deputātus! Cienījamie kolēģi! Cik lielu traci presē radīja pēdējā laikā "Lattelekom" vadība! Un piedalījās arī Nagļa kungs... Visa tā runa bija par Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbību "Lattelekom" lietā. Man nav saprotami viņa izteicieni: visi neko nesaprot, ir ekonomiski neizglītoti, runā nepareizi, raksta nepareizi un tā tālāk. Desmitiem visdažādāko izteicienu. Izrādās, ka paši gudrākie ir tikai "Lattelekom" vadība un Privatizācijas aģentūras darboņi. Nu kāds viņu sasniegtais rezultāts būs, to mēs vēl redzēsim, bet tagad jau, kā saka, mums ir priekšā paraugi. Protams, arī tie, kas nelasot 1994.gadā parakstīja "Lattelekom" neizdevīgu līgumu... Pielikumus parakstīja personas, kurām nebija pat paraksta tiesību. "Lattelekom" vērtība uz 1994.gadu bija 196 miljoni 281 tūkstotis latu. 51% palika Latvijas rīcībā, un "Tilts Communication" saņēma 49%. To visu savā rīcībā saņēma ārzemēs esoša nezināma starpnieku firma bez savām ražošanas bāzēm, bez tehnikas un patiesībā bez pieredzes strādāt telekomunikāciju jomā. Šī firma darbojās tikai Latvijā. Kāds bija tās statūtkapitāls starta laikā? Nu, kā rakstīja tad avīzēs un presē, - 50 000 dolāru. Tātad firma, kurai statūtkapitāls bija 50 000 dolāru, saņēma savā rīcībā vērtības 96 miljonu apmērā. Diezgan interesanta lieta.

Kas ir noteicējs "Lattelekom" vadībā? Latvieši, Latvijas Republikas valdība? Nē, tā tas tur nav. Kur ir valsts valoda? Kādā valodā notiek sēdes? Kur ir ienākums valsts budžetā? Cik liela ir gada peļņa? Tas viss Latvijas Republikas pusei un arī Latvijas Republikas iedzīvotājiem nav zināms. Tas viss ir noslēpums. Kāpēc vadošo darbinieku vairākums ir ārzemnieki, bet ne Latvijas pilsoņi? Un ko Latvijas Republikai dod tās 51% no īpašuma? Jautājumi ir, bet atbilžu nav.

Tā tiek nodotas valsts intereses un notiek Latvijas Republikas ekonomiskā kolonizācija. Nesaprotam vai negribam būt saimnieki savā valstī. Tika agrāk aprakstīts, ka "Lattelekom" ārzemju speciālisti saņem mēneša algu, kas ir vairāk nekā 12 000 latu mēnesī. Plus dzīvoklis un ik pēc trijiem gadiem jauna mašīna. Paradīzes darbs un paradīzes vieta! Viņi tiek ik mēnesi apmaksāti 12 reizes labāk nekā Latvijas Valsts prezidents un kādas 30 vai 32 reizes labāk nekā Latvijas Saeimas deputāti. Tā tik tiešām ir patiesība. Nav arī saprotams, kāpēc viņi atbrīvo no darba vairāk par 1000 Latvijas iedzīvotāju un pilsoņu. Tagad Latvijai viņi ir jāuztur, jāmaksā bezdarbnieka pabalsts. Kāpēc tik dārgi tika iepirkti taksofoni? Tagad tos trīs reizes nomainīja, viss taču tas maksā naudiņu! Kur Latvijā ir slavenā taksofonu rūpnīca? Tā nav uzbūvēta, to nedomā būvēt. Kur Latvijā ir kabeļu rūpnīca, kuru viņi gribēja būvēt? Tās mēs neredzēsim kā savas ausis. Viņi sagrāva VEF ražotni, un Latvijas iedzīvotāji maksā lielus maksājumus par nekvalitatīviem sakariem. Jo diemžēl tur, kur ir kvalitatīvāki sakari, kur viņi ievirzīja savas stacijas, tur tas puslīdz normāli strādā... Bet kur palika vecās stacijas? Mēs visi taču ļoti labi zinām, ka sakari ir ļoti slikti. Taču visi maksā vienādi! Kāpēc ir tādi zvērīgi maksājumi par telefona pieslēgšanu? Kāpēc ir tādi lieli maksājumi par telefona abonenta nomainīšanu? Telefona līnija un tas aparāts taču paliek uz vietas, nomainās tikai īpašnieki dzīvokļos.

Tā ka to, ko var noplēst no Latvijas īsākā laikā, to ir noplēsuši. Un tagad, man liekas, viņi cer, ka varbūt varēs vēl noprivatizēt.

Vēl par "Latvijas Mobilā telefona" nopirkšanu. 18% akciju tika nopirkti par 2,8 miljoniem latu. Bet, kā raksta presē, 1999.gadā šie 18% maksāja 63 miljonus. Tātad 60 miljoni no Latvijas nozuda. Mēs varējām uzcelt to "stikla kalnu", bet diemžēl tā naudiņa ir nozudusi.

"Lattelekom" tarifi. No Daugavpils piezvanīt uz Polocku, kas ir 100 kilometru attālumā, maksā vairāk nekā piezvanīt no tās pašas Daugavpils uz Ņujorku vai Vašingtonu. Vai tad tas nav jocīgi? Arī abonentmaksā tuvākajos gados būs palielināta līdz 5 latiem. Tā apstrādā mūsu vientiesīšus, un tā darbojas tie cilvēki, kas strādā Latvijas Republikas vārdā padomē un kas ir Latvijas valsts pilnvarnieki.

Jāņem vērā, ka no Finanšu ministrijas tiek slēpta peļņa. Jūs nekad nenoskaidrosiet, cik ir nopelnījis "Lattelekom" gadā. Kā raksta, 24 miljoni vai 26 miljoni. Ir pēdējais laiks iedarbināt soda sankcijas pret šo monsturu. Komisijas lēmums ir atbalstāms. Tas norāda uz to bezatbildību, kura izriet no Latvijas ierēdņu vai darbinieku darbības vai patiesībā bezdarbības. Diemžēl mūsu valsts intereses tiek ignorētas. Ir jāizpilda visas tās prasības, kuras ir izvirzījusi komisija, un ir jāatbalsta komisijas galīgais secinājums un slēdzieni. Un paldies komisijai par to darbu.

Sēdes vadītājs. Valdis Lauskis.

V.Lauskis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godātais priekšsēdētāj! Godātie deputāti! Es arī uzskatīju par nepieciešamu piedalīties šajā diskusijā, lai akceptētu to, ka atsevišķas mūsu amatpersonas vai partijas, uzņemoties politisku atbildību, dažreiz var sasniegt gan pozitīvus rezultātus, gan arī negatīvus. Un, izvērtējot pieredzi, varu pateikt, ko atsevišķas amatpersonas var izdarīt, lai situāciju labotu.

Runājot par "Lattelekom" privatizāciju, gribētos uzreiz vienu analogiju. Skaidrs, ka tajā laikā valsts politiskie vadītāji izvēlējās normu, ka jebkurš privātpašums apkalpo uzņēmumu labāk nekā valsts. Faktiski tas tā turpinās arī pašreiz, un rezultāts ir tas, ka tika uzreiz piedāvāts "Lattelekom" privatizēt ar jums zināmajiem noteikumiem. Protams, to var darīt. To izvēlējās arī blakus esošā Lietuvas valsts, taču Lietuvas politiķu analogas darbības rezultāts tomēr bija tāds, ka, pārdodot apmēram līdzīgu īpašuma daļu, Lietuvas valsts ieguva vismaz trīs reizes vairāk līdzekļu valsts budžetā, nekā to izdarīja Latvijas valsts.

Tomēr, ja mēs runājam par šo privatizāciju, rodas jautājums - vai bija cits ceļš, lai sakārtotu šo jomu? Es gribētu jums piedāvāt izvērtēšanai, es domāju, pietiekami pozitīvu citas valsts pieredzi, kura ir saistīta ar tieši šo pašu "Lattelekom". Kā jūs zināt, uzreiz pēc noteiktas darbības pabeigšanas "Tilts Communication" daļas iegādājās Somijas valsts uzņēmums "Sonera", kas faktiski ir tas pats "Lattelekom", tikai Somijas teritorijā. Tajā pašā laikā Latvijā tika nolemts savu valsts daļu nepārvaldīt, atteikties no tādas darbības kā sava valsts īpašuma pārvaldīšana un pat to 51% akciju, kas saglabāts valsts īpašumā, arī to daļu nodot "Tilts Communication" uzņēmēju rīcībā. Somi tajā laikā ar savu telekomunikāciju tīklu darbojās drusku savādāk. Arī viņiem tajā laikā bija jautājums par izšķiršanos. Viņu tīkls arī tika novērtēts 1 miljarda latu apjomā, bet Somijas valsts pati ieguldīja attīstībā vēl 1,5 miljardus latu. Līdz ar to nosacīti bilances vērtība palielinājās līdz 2,5 miljardiem, bet šodien valdības darbības rezultātā un to profesionāļu darbības rezultātā, kuri šos līdzekļus atguva, uzņēmuma "Sonere" īpašums tiek novērtēts 30 miljardu latu apjomā. Tas ir pietiekami nopietns piemērs, kā var strādāt. Vai Latvija varēja šo ceļu iet? Es domāju, ka varēja iet. Turklāt jāņem vērā, ka blakus atradās ļoti nopietns uzņēmums, kas bija saistīts tieši ar telekomunikācijām un bija kā bāze attīstībai. Tas bija lielais uzņēmums VEF. Protams, varbūt šīs pieredzes

ignorēšanas netiešs rezultāts ir tas, ka arī uzņēmuma VEF praktiski Latvijas teritorijā vairs nav.

Ko varētu secināt no šā piemēra? Es gribētu pateikt, ka varbūt mūsu politiķiem ir iespēja vēlreiz apdomāties, ka valsts pati var efektīvi apsaimniekot savus uzņēmumus. Mums visiem priekšā stāv jautājums par lielo uzņēmumu privatizāciju. Pirmām kārtām es gribētu šajā sakarā minēt "Latvenergo". Nosacīti valstij varbūt nav tādas naudas, 1,5 miljardu, ko kādreiz Somijas valsts ieguldīja sava uzņēmuma attīstībā, taču Latvijas teritorijā uzņēmumam "Latvenergo" pašam ir šāda nauda, šis miljards, lai nodrošinātu savu attīstību. Vienalga Latvijas valsts atsakās no šīs iespējas modernizēt savu valsti, savu uzņēmumu un strādāt! Tad varbūt mums nebūtu šodien jāsastopas ar situāciju, ka Somijas valsts uzņēmums šodien nopirka Latvijas valsts uzņēmuma daļu. Tas ir tāds jautājums.

Runājot par politisko atbildību, es gribētu, lai sabiedrība ļoti konkrēti apzinātos, ka dažreiz politiskā atbildība ir ļoti tuvu kriminālajai atbildībai. Bet to lai izlemj prokuratūra. Mūsu jautājums - kā politiķi izvērtē savu darbību un paņem to labāko no pasaules prakses.

Sēdes vadītājs. Imants Burvis.

I.Burvis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidij! Šo diskusiju šodien Tabūna kungs sāka ar moto: "Nevajadzēja būt muļķīšiem!" Nepiekrītu! Vai patiešām šinī zālē ir kāds, kurš uzskata, ka te bijušas kļūdas? Es domāju, ka neviens līdz šim abās šinīs Latvijas otrās brīvvalsts perioda valdībās nav bijis muļķis. Neviens. Jo dēļ valsts vārdā pastrādātām muļķībām neviens no šo muļķību darītājiem nav palicis nabags. Es būtu teicis, viņi ir palikuši krietni turīgāki. Un kāpēc es saku - abas valdības? Tāpēc, ka Latvijā līdz šim ir bijušas tikai divas valdības pēc PSRS sabrukuma - Godmaņa kunga vadītā pagaidu perioda valdība un labējo partiju valdība. Ar dažādām priekšā nostādītām figūrām. Un šīs figūras pildīja, tāpat kā Bērziņa kungs šodien pilda, savu partiju programmas. Tātad strādāja savu partiju, nevis valsts un tautas labā. Domāju, ka es nekļūdīšos, ja pateikšu, ka jūs šodien Saeimas balsojumā nedosiet atbalstu šīs izmeklēšanas komisijas ziņojumam, jo tad jums, maniem cienījamajiem kolēģiem no valdošajām partijām, būs godīgi jāatzīst, ka jūsu partijas arī šajā jautājumā, tāpat kā visas valsts totālās privatizācijas procesā, ir organizējušas atklātu valsts un tautas apzagšanu. Jūs jau to negribēsiet! Jūs zinājat, ko darāt, un precīzi apzinājaties sekas. Un būtībā, būdami pozīcijā, organizējat šo valsts apzagšanu. Ja jūs šodien, kā es ļoti to gribētu, cienījamie, patiešām cienījamie kolēģi, ar savu balsojumu atklāti atbalstītu šīs izmeklēšanas komisijas sagatavoto lēmuma projektu, tas būtībā būtu bijis pirmais signāls tautai, ka jūs patiešām gribat apturēt valsts un tautas apzagšanu. Bet vai tas tā būs? Lemiet paši. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Kārlis Leiškalns.

K.Leiškalns (frakcija "Latvijas ceļš").

Paldies, priekšsēdētāja kungs! Godātie deputāti! Godātais Tabūna kungs! Pēc jūsu loģikas iznāk, ka man vajag piekaut sievu, pie tam katru dienu, tikai tāpēc, ka viņa strādā SIA "Lattelekom". Es pat īsti nezinu, kā viņas amata nosaukumu avīzēs raksta preses sekretāri.

Burvja kungs! To, ka jūs sitat savu sievu, mēs zinām. Nepiesakieties rindā! Manējo es jums sist neļaušu, ja drīkst...

Ja mēs runājam šobrīd par Baldzēna kunga visnotaļ politiski skaisto, skaidro un saprotamo ziņojumu, tad jāteic, ka tur viss ir kārtībā. Darbojoties politikā, ik pa brīdim sabiedrībai ir jāatgādina, kas ir tās ienaidnieks, un Baldzēna kungs ar to tiek labi galā.

Ziņojums man patika, jūsu uzstāšanās arī patika, un nemitīgais refrēns “cienījamie kolēģi” jeb “pāvests guļ uz nāves gultas” bija vienkārši literāri perfekti. Ir redzams, ka cilvēks ir studējis Raini, bet pilnīgi nav redzams, ka cilvēks būtu studējis līgumu, kuru kāds slēdzis...

Jo kas tad būtu jādara izmeklēšanas komisijai? Kāda būtu izmeklēšanas komisijas jēga un sūtība? Tai vajadzētu noskaidrot, kas tad notika tajā nelaimīgajā, ja nemaldos, 1994.gadā. Kas un ko slēdza. Šeit, Tabūna kungs, man ir jāvēršas pie jums. Es tajā laikā atrados Demokrātiskās centra partijas frakcijā, kas pirmie Aivara Kreitusa un Ilgas Kreituses, toreiz Gravas, vadībā sita vara bungas un teica, ka ar līgumu kaut kas nav kārtībā, ka investīcijas ir vajadzīgas, bet līgums nav īsti perfekti uzrakstīts. Un jūs zināt gan vēstures zinātņu doktoru, gan arī Aivaru Kreitusu, kas vēl nesen Latvijā bija ekonomisko reformu ministrs, un viņi šīs lietas labi pārzina. Mēs sitām vara bungas un teicām: “Neder neviens no līgumiem!” Ne toreiz zviedru piedāvātais... zviedru kopā ar vāciešiem, ne arī angļu kopā ar somiem.

Šobrīd mēs nez kāpēc visu laiku lamājam “Lattelekom”, bet nevienā ziņojuma punktā es neredzu kādu tiešu apvainojumu korupcijā. Izņemot Pētera Tabūna teiktajā: “Ak tu, svētais Dievs, ne jau muļķīši slēdza”, no kā mēs varam saprast, ka slēdza briesmīgi gudrie, kas piebāza pilnas kabatas. Partijām, kas atbalstīja šo līgumu, atmeta sēnālas, un es toreiz biju DCP frakcijā, Tabūna kungs! Jūs bijāt LNNK frakcijas loceklis, un Ivars Bārs no saviem 15 miljoniem - es pat teikšu, apkaunojoši - jums iedeva tikai 40 tūkstošus. Šajā gadījumā es nedomāju jūs personīgi, bet jūsu partiju. Viens no partijas toreizējiem līderiem, Aristīds Lambergs, sita vara bungas un teica, ka nekā labāka par šo līgumu nav (No zāles deputāts J.Dobelis: “Kurā partijā viņš ir?”), un par to viņu ielika attiecīgā uzņēmuma valdē, pārvaldē, pilnvarniekos vai kaut kur citur, kur viņam maksāja arī ne sliktu algu... Arī citus? Lambergs? (Starpsauciens: “Kurā partijā ir Lambergs?”) Viņš ir mūžīgais “tēvzemietis”! Kā viņš Amerikā sāka Brīvības fondā, tā viņš “Tēvzemei un Brīvībai” to pabeigs. Par to man viss ir skaidrs, Dobeļa kungs, ka viņš pēc sirds ir jūsu bijušais un arī tagadējais kolēģis.

Protams, ja jūs rādāt uz Tautas partiju, tad īstenībā jums nav ideoloģiskas atšķirības. Trīs valdības veidojot, jūs sakāt, ka jūs esat tikpat kā viens. Drusciņ sastrīdaties, valdība krīt, bet jūs turpināt būt tikpat kā viens. Es pat teikšu - bez “tikpat kā”. Jūs esat viens! Un jūsu vadītājs ir vai nu Grīnblats, vai Šķēle, vai abi reizē, vai katrs savu laiku.

Sēdes vadītājs. Varbūt atgriezīsimies pie lietas!

K.Leiškalns. Atgriezīsimies pie lietas, jo vietnieks ir. Es gribētu teikt: kas tad ir jāizmeklē? Nu ja ir kādi konkrēti pierādījumi... Jo tā vien liekas, ka “Lattelekom” nav vainīgs. Tas ir uzņēmums, kas darbojas atbilstoši kaut kāda līguma nosacījumiem. Normāla starptautiska līguma nosacījumiem, kuru pie tam nav slēdzis vis Latvijas parlaments, bet Latvijas valdība. Mēs esam konstatējuši simts un vienu pārkāpumu. Par šiem pārkāpumiem nav jākladzina šeit no šīs tribīnes, to var pateikt tautai. Tautai jāzina savi varoņi un savi ienaidnieki. Tas mums ir skaidrs. Ir jāgriežas tiesā un jāprasa kompensācija, ja nav ielikuši telefonu, bet līgumā tas ir ierakstīts. Ejiet uz tiesu, spiediet valdību griezties tiesā, saņemiet kompensācijas par to, ko nav izdarījuši! Latvijas puse korupcijas vai kāda cita iemesla dēļ nepareizi ir apņēmusies nesamērīgi ātrā tempā celt tarifus, bet nav spējusi to izdarīt, tāpēc ka vai nu inflācija ir bijusi par zemu, vai vēl kas cits. Un tad “Tilts Communication” griežas tiesā un atrisina šīs problēmas. Kāpēc šīs problēmas mums ir jārisina ar lēmuma projektu, kurš, es atvainojos, Burvja kungs, nav vis komisijas sagatavots, bet gan 10 deputātu parakstīts. Pie tam ar lēmuma projektu, kas mūs var ievest, es domāju, visnotaļ nepatīkamā situācijā, jo tas juridisks nav, nav kompetents. Tā ir politisku lozungu virkne, kurā mēs kādu gribam nosodīt. Un tad tie cilvēki, kas strādā “Lattelekom”, - es gribu aizstāvēt savu sievu - galīgi nav vainīgi, ka

valdība ir slēgusi kaut kādus līgumus un ka šo valdību ir atbalstījusi toreiz opozīcijā esošā LNNK, pie tam darījusi to tikai par nieka 40 tūkstošiem.

Ko mēs te redzam? Mēs te redzam simtus un simtus miljonu. Es saprotu, ka "Lattelekom" ir izpostījis VEF, Rojas zivju konservu rūpnīcu un vēl kaut kādu kuģniecības "iestādījumu". Es saprotu, ka "Lattelekom" ir spiegu midzenis, ka viņi to vien ir darījuši, kā mūs te postījuši un aplikuši ar lielām lietām.

Lauska kungs! Viss ir kārtībā. Somi lēnām, mierīgi un izdevīgi pārdod savas valsts kapitāla daļas. Arī Latvijai ir 51%, bet šeit, nemitīgi sakot, ka šis uzņēmums ir korumpēts, ka tajā strādā zagļi vai Leiškalna sieva, ka tas ir nemitīgi jādauga un tamlīdzīgi... Mēs tādējādi to vien darām, Lauska kungs, kā samazinām šā uzņēmuma valstij piederošo akciju vērtību. Un beigu beigās, attīstoties tehnoloģijām, visi teiks: "Pie velna, kam latviešiem vajadzīgs telefons? Kāpēc mums vispār tās akcijas jāpērk? Mums no šā tirgus jāpaspēj ātrāk aizmukt, kā to izdarīja angļi." Viņi noklausījās mītiņus Esplanādē: noklausījās pirmo - izturēja, noklausījās otro - izturēja, bet trešo viņi vairs nespēja noklausīties. Viņi paskatījās, ka somu koncernam "Sonera" ir labi gada ienākumi, un ātri pārdeva akcijas. Viņi saka: "Labāk mēs nepelnām nekā, nevis katru dienu strīdamies ar latviešu parlamentāriešiem!" Jo šī cīņa ar "Lattelekom", kā Esplanādē tā sākās 1994.gadā, tā viņa nav beigusies vēl šodien. Mēs turpināsim karot, nevis apkarosim citus, jo viņi starptautiskajās tiesās no mums to naudiņu dabūs - vai nu tās LMT akcijas, vai kādu citu samazinājumu. To viņi dabūs, bet mēs samazinām sev piederošo vērtību daļu. Jā, Dobeļa kungs!

Sēdes vadītājs. Dialogs ar zāli nav pieļaujams!

K.Leiškalns. Tie ir izsaucieni no vietas pretī izsaucieniem no tribīnes. Nē, nē, nē! Dobeļa kungs, es nezinu, kurā partijā ir Aristīds Lambergs. Pēc pēdējām ziņām no Ventspils ostas, viņš ir Tautas partijas biedrs - bijušā finansu ministra padomnieks, bet tajā laikā, kad Latvijā tika nodarīts šis apkaunojošais līgums, laikā, kad mēs noslēdzām tos līgumus, kas iznīcināja... kad mēs ielaidām Latvijā tos, kuri iznīcināja ne tikai flagmani VEF, bet arī dažu labu zivju konservu rūpnīcu, tajā laikā viņš bija LNNK biedrs, redzams tās dalībnieks. Paldies.

Es vienkārši aicinu deputātus: "Noklausīsimies vēlreiz! Izkratīsim sirdis, bet tā ir politiska kratīšana, tās ir skaidri politiskas lietas. Nepieņemsim absurdus, varbūt jūtu un mediju, un nemitīgas cīņas diktētus lēmumu projektus, neapturēsim lasījumu tikai tāpēc, ka 1993. vai 1994.gadā ir noslēgts neizdevīgs, varbūt pat noziedzīgs - es neesmu prokurors, es te neko nevaru izdarīt - līgums! Tāpēc vien neapturēsim normāla, laba, jau otro lasījumu sasnieguša likuma "Par telekomunikācijām" izskatīšanu parlamentā. Nekas šajā pasaulē nav jāaptur! Ir jānāk ar saviem priekšlikumiem! Otrais lasījums nupat būs garām, būs trešais lasījums un mēģināsim kaut ko labot. Mēģināsim samazināt to ļauno efektu, ko, dažuprāt, ir nodarījis Latvijā ielaistais "Tilts Communication", kas ir līguma slēdzējs. "Lattelekom" ir normāls Latvijas Republikas strādājošo iedzīvotāju un pilsoņu, kas saņem par to algu un maksā sociālo nodokli, uzņēmums. Tas ir institūts, kur 3, 8 vai 10 miljonus nevar nozagt, kā tas ir dažā labā valsts uzņēmumā, kur nozog, nozog un vēl cenšas paturēt valsts īpašumā, lai, nedod Dievs, kad mēs nāksim pie varas, neatņemtu šo iespēju vēl kaut ko nozagt. No privātuzņēmuma neko nenozags! Paldies.

Sēdes vadītājs. Arnis Kalniņš.

A.Kalniņš (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godājamais priekšsēdētāj! Cienījamie kolēģi! Es negribētu gari runāt, bet es gribētu uzlikt mazu akcentu vēsturei. Šis līgums faktiski tika briedināts 1990.-1991.gadā. Man tobrīd bija liktenis strādāt Ekonomisko reformu ministrijā, un toreiz Ministru padomes vadība šo projektu tika devusi Ekonomisko reformu ministrijai izvērtēšanai.

Ekonomisko reformu ministrijas attieksme, kas tajā brīdī tika oficiāli juridiski noformēta, bija negatīva. Mēs nepiekritām tiem nosacījumiem, kas brieda šā iespējamā noslēdzamā līguma sakarā. Iespējams, ka tas bija viens no faktoriem, kas arī radīja nelabvēlīgu attieksmi pret tādu mūsu viedokli, jo visi bija, kā teikt, “burās” arī Augstākajā padomē, kā tas bija toreiz, tās Ekonomikas komisijā, kas toreiz bija Augstākajā padomē. Šāda līguma “briedināšana” tālāk notika stadionā, uz skrejceļa, kamēr kaut kādā gadā, kā mēs šeit dzirdējām, Kehra kungs un Gūtmaņa kungs finišēja un parakstīja. Un tie bija tuvi cilvēki laikam “Latvijas ceļam”.

Es gribēju šajā sakarībā tikai teikt, ka vajag uzticēties arī pašmāju speciālistiem, un šī ir tā reize, tā vēsturiskā pieredze, kad, neuzticoties pašmāju speciālistiem, viņu objektivitātei, mēs varam rupji kļūdīties. Es gribētu teikt: lai Dievs dod, ka mēs arī šodien nekļūdotos, atkal saukdami palīgā ārzemju ekspertus daudzu svarīgu jautājumu risināšanā, jo ne vienmēr tas izdevies, un šī rūgtā pieredze ir nākusi no pagātnes. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Pēteris Tabūns. Otro reizi.

P.Tabūns (apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK frakcija).

Jūs jau, kolēģi, zināt, ka Leiškalna kungam muti jau nu neaiztaisīsi, it īpaši tad, ja viņam uzkāpj uz varžacīm. Tagad jūs paši pēc viņa reakcijas varat spriest, ka es patiešām uzkāpu viņam uz varžacīm (No zāles deputāts K.Leiškalns: “Un neaiztaisīsi arī!”), un vienīgi saku Leiškalna kungam paldies, ka viņš mani nenosauca par “mudaku”, “liellopu” vai “kretīnu”. No tā viņš atturējās laikam tikai tāpēc, ka zina, ka es sirdī aizstāvu tautas intereses, un tāpēc viņš šos vārdus nelietoja. Paldies.

Sēdes vadītājs. Leons Bojārs. Otro reizi.

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Jā, kārtējo reizi nākas noklausīties to - un to noklausās arī mūsu radioklausītāji -, cik nopietni mēs risinām ar Latvijas valsti, Latvijas tautu un Latvijas iedzīvotājiem saistītās problēmas. Ļoti cienījamais Leiškalna kungs, nevajag zaimot Jāni Raini, diemžēl viņa vietu neviens neaizņems ne tagad, ne nākotnē, bet viņš lika pamatus Latvijas Republikas neatkarībai, un arī viņš to kaldināja.

Paldies, ka atklājāt 40 tūkstošus “kukuli” un to, kas saņēma, bet es domāju, ka vēl jau atklāsies 14 miljoni vai 7 miljoni, tas, kas tos ir saņēmis, un laikam to kukuļu ir bijis diezgan daudz, tikai tos, kā saka, ir smagi atklāt, jo neviens jau arī negrib tos atklāt. Tā mēs tirgojam savas nacionālās intereses, savas tautas intereses un tad, uzlikuši roku uz Bībeles vai aizgājuši uz baznīcu, mierīgi lūdzam Dievu par Latvijas nākotni.

Normālu starptautisku līgumu Latvijas Republika nezin kāpēc nevar noslēgt, tiklīdz slēdz līgumu - tā tūdaļ problēmas. Piemēram, jūras robežas līgumu ar Lietuvu pēdējā dienā parakstīja, un problēmu vairāk, nekā vajag. Mēs nevaram noregulēt attiecības arī ar Igauniju. Runājot par Daugavpils šķiedras rūpnīcu, nu tur ir muļķim jābūt, lai nesaprastu, ka tā ir rūpnīca, kura nes zeltu Latvijai. Arī to mēs pārdevām, pārdodam, dalām un sadalām, kamēr līdz galam tā būs iznīcināta. Un tas mūsu konkurentiem, protams, nāks par labu. Arī Ķemeru. Protams, latviešu cilvēkam vairs nav jāarstējas, viņam nav jāuztur kārtībā sava veselība, tāpēc jau mēs Ķemeru pārdodam arābiem. Minerālūdeņu ieguvī arī par sviestmaizi pārdevām. Arī kuģniecībai tagad ir jāatrod nabags, bet pats galvenais, lai viņš būtu ārzemnieks, un tad viņam varēs izveidot kompāniju par kādiem 20 tūkstošiem dolāru, un viņš noprivatizēs kuģniecību. RAF iznīcinājām, un tagad jau spāņi iepērk iekārtas. Patriotiski par noliktavu sicīliešiem pārvērtām VEF rūpnīcu. Ātri vien arī visa Vecrīga kļūs internacionāla. Tā turpināsim! Arī “Stikla kalna” celtniecība, ja tā notiks, dos šo 120 miljonu peļņu diemžēl tikai ārzemniekiem, nevis Latvijai. Un es šaubos, vai Limbažos vai Krāslavā dzīvojošie brauks uz šo bibliotēku. Vai esat padomājuši par to, cik latviešu paliks pēc desmit vai

piecpadsmit gadiem, kur viņiem būs iespēja dzīvot un par kādiem līdzekļiem? Tātad mēs tagad ielikām pamatus, lai latvieši būtu sulaini savu vecvectēvu zemē. Tas ir nievājoši! Cienījamie kolēģi, tā vispār ir apkaunojoša lieta! Paldies.

Sēdes vadītājs. Imants Burvis. Otro reizi.

I.Burvis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidij! Apsveicu Kārli Leiškalnu ar spožu runu, kaut arī būtībā nepiekrītu viņa pamatdomai: ja nav pierādījumu, tad nav notikusi zagšana. Ja valsts ir apzagta, tad zagšana ir bijusi, un, ja nav pierādījumu, tad vienīgi ir bijusi slikta, godīgi sakot, ļoti mēslīga Ģenerālprokuratūra un valdība - valdošās koalīcijas sastādītā valdība, kuras abas šodien turpina strādāt.

Kārlis Leiškalns pateica, ka LNNK ir saņēmusi 40 tūkstošus par šo līgumu. Nepatīkama ziņa! Cik saņēma pārējās valdošās partijas, varbūt Kārlis Leiškalns arī to pateiks? Varbūt mazāk, un tas ir vēl apkaunojošāk. Taču attiecībā uz sievu, Kārli, ja nav citu iemeslu, tad nesit viņu! Nesit viņu, viņa ir jauks cilvēks, un Rainis ne pie kā nav vainīgs! Sēdes vadītājs. Valdis Lauskis. Otro reizi.

V.Lauskis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godātie kolēģi! Arī es pateikšu vienu mazu repliku. Es nekādā ziņā negribētu pazemināt "Lattelekom" autoritāti un arī tā vērtību. Es domāju, ka "Sonera", kas privatizēja "Tilts Communication" Latvijā, ir ar ļoti labu autoritāti Somijas teritorijā. Arī Somijas speciālisti strādā pie likumdošanas Eiropas Savienībā, kādā veidā Eiropas Savienība sakārtos šo telekomunikāciju jomu Eiropā. Šodien Latvijai nav vairs darīšanas ar tiem cilvēkiem, ar "Tilts Communication", ar kuriem varēja risināt jautājumus noteiktā gultnē. Mums šodien, domājot uz priekšu, ir darīšana ar profesionāliem cilvēkiem.

Protams, šodien nav iemesla apšaubīt "Sonera" profesionālismu un godaprātu, viņi samaksāja ļoti precīzi naudu, savu naudu, un viņiem ir konkrēti nodomi Latvijas teritorijā. No vienas puses, ar godprātīgiem cilvēkiem ir iespējams runāt, lai varētu samazināt to termiņu, kad ir atvēlēts monopolstāvoklis, tas ir, līdz 2003.gadam, un, es domāju, varbūt mēs arī tiktu sadzirdēti. No otras puses, var strādāt uz priekšu, ja ir laba vēlēšanās, un arī pabeigt "Lattelekom" privatizāciju līdz galam. "Soneras" klātbūtne vismaz ļaus to izdarīt par maksimāli augstu vērtību. Paldies.

Sēdes vadītājs. Ingrīda Ūdre.

I.Ūdre (Jaunās partijas frakcija).

Cienījamais priekšsēdētāj, Prezidij, cienījamie kolēģi! Es ceru, ka mana uzstāšanās nesīs nelielu skaidrību gan klausītājiem, gan arī parlamentāriešiem par to, ko tad īsti darīja mūsu komisija.

Pirmām kārtām es gribētu teikt, ka komisijā darbojās desmit cilvēki, lai gan bija ievēlēti divpadsmit. Divi cilvēki regulāri šajās sēdēs nepiedalījās, un tādēļ es gribētu apgalvot, ka komisijas lēmuma projekts ir komisijas, nevis desmit deputātu sastādīts lēmuma projekts.

Žēl, ka viena daļa ekspertu un arī parlamentāriešu nesaprot, ko šī komisija ir darījusi, lai gan tieši šī komisija analizēja noslēgto līgumu un šā līguma sekas šodienas dzīvē. Atklāti sakot, ja valdība būtu ņēmusi vērā pašas izveidotās ekspertu komisijas priekšlikumu, - un šī valdība bija tā, kas strādāja 1996.gadā -, es domāju, ka ne šodien, ne arī turpmāk mēs nerunātu par kādu problēmu, kas ir saistīta ar šā līguma izpildi.

Gribu vērst uzmanību uz to, ka nevienā punktā mēs nerunājam par "Lattelekom" vai ārvalstu investoru apsūdzēšanu. Es vēlreiz gribu teikt, ka šis ir tikai līguma darbības analīzes sekas.

Jā, eksperti atklāja, ka līgumu no paša tā noslēgšanas brīža nevarēja izpildīt ne viena, ne otra puse, tāpēc nav brīnums, ka tas ir tik neveiksmīgs.

Atklāti sakot, arī par priekšlikumiem es domāju, ka tie nav politiski lozungi, bet tie ir ieteikumi. Mēs ņemām vērā mūsu iepriekšējo pieredzi, kad komisijas lēmuma projekts tika iesūdzēts Satversmes tiesā, jo mēs atļāvāmies uzdot Ministru kabinetam kaut ko darīt. Tādēļ, ja jūs uzmanīgi izlasītu, piemēram, pirmo ierosinājumu - iesniegt materiālus prokuratūrai, lai izmeklētu un izvērtētu apstākļus par pretrunīgu un Latvijas Republikai diskriminējošu "Lattelekom" dokumentu, "jumta" līguma, tā pielikuma un vadības līguma, sagatavošanas un pieņemšanas apstākļiem, un nepieciešamības gadījumā saukt pie atbildības vainīgās personas... Es domāju, ka šajā gadījumā tieši tas, ko mēs gribam panākt, kā jūs, Leiškalna kungs teicāt, ir izvērtēt šā līguma negatīvos rezultātus. To mēs panāktu, ja šodien mēs nobalsotu par šo lēmuma projektu.

Visiem ir pilnīgi skaidrs, ka Latvijas intereses ir skartas, ir arī pilnīgi skaidri saprotams, kādu iemeslu dēļ ārvalstu investori varbūt nevarēja izpildīt savas saistības. Bet, lai reizi par visām reizēm pieliktu punktu šim jautājumam, es tomēr ierosinu atbalstīt lēmuma projektu, nobalsot par to un pie šā jautājuma vairs nekad neatgriezties.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Rišards Labanovskis.

R.Labanovskis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godātā Saeima! Man tāpat kā vairumam komisijas locekļu ir ļoti nepatīkami, ka valstij, kurai pieder 51% kapitāldaļu, ir ļoti maza teikšana šajā padarīšanā, ko mēs saucam par "Lattelekom", bet ka tur valda un varu realizē "Tilts Communication".

Man tāpat kā vairumam mūsu komisijas locekļu, kas uzstājās pirms manis, ir ļoti nepatīkami, ka Latvijas speciālisti, līgumu slēdzot, tika atbīdīti sāņus, tika nonievāti un ka Latvijas produkcija nevar piedalīties šā līguma realizācijā. Tas ir pazemojoši valstij, tas ir pazemojoši mūsu speciālistiem, tā ir zināmā mērā nodevība. Man ir ļoti nepatīkami, ka, līgumu realizējot, nav nedz izpildīts modernizācijas plāns, nedz sasniegta attiecīgā solītā kvalitāte un ka vieni ir baudījuši priekšrocības, par kurām maksā tie, kuri šīs priekšrocības nebauda. Man tāpat ir ļoti nepatīkami, tiekoties ar vēlētājiem un lasot viņu vēstules, dzirdēt tos skumjos stāstus, ka par telefona aparātu, kurš stāv istabas kaktā, ir jāmaksā trīssarpus lati no 50 vai 60 latu pensijas tikai tāpēc... nevis tāpēc, lai pļāpātu ar citām tantēm, bet tāpēc, lai varētu sazināties ar ārstu un ar saviem radgabaliem. Un ka uz viņiem neattiecas nekādas atlaides. Nedz "Lattelekom" ir tādas paredzējis, nedz arī pārējā mūsu sociālās nodrošināšanas sistēma. Taču pats galvenais, kas visā šajā lietā ir nepatīkams, ir tas, ka valdības ir mainījušās, bet protesti un pretenzijas pret šo līgumu, pret šā līguma noslēgšanas apstākļiem, pret tā realizācijas gaitu būtiski nav mainījušies un nav ietekmēti.

Jā, acīmredzot ne jau parlamentam ir jārisina šādi jautājumi. Bet ja sabiedrībai, cilvēkiem vairs nav pie kā vērsties... Jūs labi zināt, cik "apmierināti" (pēdiņās) viņi ir ar "Lattelekom" darbību. Nevainosim šo iestādi un cilvēkus - inženierus, tehniķus -, kas tur strādā un dara darbu, bez kura mēs nevaram iztikt. Taču tad vainīgie ir jāmeklē tajos varas pārstāvjos, kuri ir pieļāvuši to. Un šajā ziņā es piekrītu Kārlim Leiškalnam, bet nepiekrītu tam, ka... viņš, blēdis, tomēr ir nosaucis 40 000 vienai partijai, bet ir aizmirsis, cik "Latvijas ceļam" iedeva. Sešdesmit. Pareizi! (Starpsauciens: "60".) Jā.

Lūk, ja mēs nevaram šo ietekmi kaut kādā veidā panākt... turklāt vairums to, kuri strādā "Lattelekom" lietas izmeklēšanas komisijā, ir cilvēki, kuri nav bijuši nedz iepriekšējās Saeimas deputāti, nedz iepriekšējās izmeklēšanas komisijas locekļi. Taču pamatsecinājumi ir tādi paši. Tikai nākuši klāt jauni fakti.

Godājamie deputāti! Ja jaunais vecās valdības vadītājs ir apgalvojis, ka viena no problēmām ir varas problēma, ir varas atrautība no sabiedrības, un ja mūsu Saeimas priekšsēdētājs 4.maija svinību sakarā apgalvoja to pašu, tad esiet konsekventi, ja jūs piekrītat šiem apgalvojumiem! Tagad ir iespēja parādīt, ka mēs gribam samazināt šo

plaisu starp sabiedrību un varu, attiecīgi reaģējot un balsojot par sagatavoto lēmuma projektu, un ka negribam pieļaut turpmāk monopolstāvokļa izveidi, kas var rasties līdz ar attiecīgo holdinga kompāniju izveidi. Ka gribam labot to, kas ir labojams... No otras puses, ir apgalvots, ka šī vara turpinās iepriekšējās varas kursu. Runā par kontinuitāti... Ja tas ir tā un ja tas ir ļoti konsekventi, un ja pie tā kursa turas, tad skaidri un gaiši vajag pateikt mūsu vēlētājiem, ka šajā karaļvalstī nekas nemainīsies!

Sēdes vadītājs. Kārlis Leiškalns - otro reizi.

K.Leiškalns (frakcija "Latvijas ceļš").

Baldzēna kungs, Ūdres kundze un visi pārējie! Es ļoti atzīstu, ka tie skaistie politiskie stāsti, kas ir komisijas ziņojumā... un parlaments noklausās, un noklausās arī valdība, noklausās tie, kas pieņēma lēmumus... Un šajā sakarā tiešām ir trīs iespējamie iemesli - pieredzes trūkums (pieņēma ātri, jo tā miljardu lielā investīcija dolāros izskatījās toreiz skaista), pieņēma aiz muļķības, nezinot starptautisko likumdošanu, pieņēma, ietekmēti no zinātāja Bāra, un pieņēma korupcijas rezultātā. Es šīs lietas nezinu, un, kā teica Burvja kungs, es nevaru mētāties ar apvainojumiem, nezinot, ka kāds ir ņēmis... Tas, ka mēs visi nebijām 1994.gadā pieredzējuši, ir vairāk nekā skaidrs. Arī tie... Bojāra kungs, jums taču jāatzīst, ka tomēr sākat uzņēmējdarbību un neiznāca... Es arī sāku audzēt govīs, 28 ir palikušas, naudas nekādas, atdevu māšai. Mēs katrs kaut ko darām ar mazāku pieredzi.

Es nespēju nevienu valdību, nevienu amatpersonu apvainot korupcijā sakarā ar šo līgumu, kurā, es piekrītu, ir vesela virkne nepatīkamu vietu.

Tabūna kungs, man jums jāatbild. Es galīgi negribu jūs nosaukt... negribu nevienu epitetu attiecināt uz jums. Es esmu parlamentam atvainojies, ka esmu tādus vārdus lietojis no šīs tribīnes. Kaut gan nevienā no nosauktajiem, izņemot varbūt tajā, kas ir ar "m" burtu, nekā nosodāma nav. Un, galvenais, es nenosaucu nevienu vārdā. Es to pateicu kā īpašības vārdu attiecībā uz cilvēkiem, kas var izmantot Satversmes 31.pantu vai 32.pantu... es esmu aizmirsis, jāprasa Kokinam, viņš zina labāk, kā Rasnačs saka...

Bet nu es runāšu par lēmuma projektu. Paskatieties, kas ir ierakstīts lēmuma projektā. Ūdres kundze! Mēs taču esam gatavi jūs likt... Es, piemēram, esmu gatavs, ja es būtu Bērziņa vietā, uzreiz jūs likt par finansu ministri vai, ja gribat, par ekonomikas ministri, taču Kalvītis apvainosies... Lēmuma projektā ir teikts: Saeima nolēma atzīt, ka ar "jumta" līgumu, kuru Latvijas valdība 1994.gada 11.janvārī noslēgusi, ir pārkāpta Latvijas Republikas suverenitāte. Vai mēs kāda tiesa esam? "Atzīt, ka ievērojama daļa "jumta" līgumā paredzēto pasākumu no ārvalstu investoru puses nav izpildīti..." Vai mēs kāda tiesa esam? Kā es varu balsot par šādiem atzinumiem? Šeit ir deviņi tādi atzinumi, kuros mēs visi redzam, ko kas nav izdarījis. Tad mums ir jāatzīst, ka Latvijas puse nav pietiekami laicīgi paaugstinājusi tarifus, kā tas izrietēja no noslēgtā līguma.

Ja mēs runājam par to, ka monopols ir kaitīgs, es jums pateikšu, ka, pirmkārt, Latvijas puse nekad nav nodrošinājusi monopolu telekomunikāciju jomā, tas jau nu ir pats par sevi skaidrs.

Otrkārt. Tīklu atjaunot, izveidot pilnīgi jaunu tīklu nav iespējams bez monopola. Monopols ir līdzeklis šā tīkla izveidei, un mums diemžēl nav laimējies ar to, ka monopola laiks ir jāsamazina. Monopoli ir slikta parādība. Es neko nesaku. Labi, ka maizes cepšanā nav monopola, jo tad pensionāriem jātērē apmēram 20 latu gadā... Ja, teiksim, "Rīgas maiznieks" būtu Šķēles monopols, tad viņi tērētu 40 latus un par telefona runāšanu vispār aizmirstu.

Kas attiecas uz to, ka jūs, Tabūna kungs, mīlat tautu, to nu es zinu vislabāk. Un to, ka jūs aizstāvat tautas intereses, es zinu vēl labāk, jo 1967.gadā vai kādā citā no tiem "gaišajiem" gadiem, kad viss bija monopols un kad nevienam neprasīja, cik tu zvanīji,

vienkārši noteica... Kad no Rīgas industriālā politehnikuma, kur es toreiz mācījos ķīmiju, mani aizdzina uz laukumu, pirmais, ko es dzirdēju, bija jūsu skanīgā balss, kas sauca: "Par partijas un tautas vienotību! Tautas interešu aizstāvībai - urrā!" Un tas manī ir iezīdies, un kopš tā laika es zināju: ja nu kāds šajā pasaulē aizstāv latviešu tautu, tautu vispār, arī lielo padomju tautu, un partijas, LNNK vai PSKP, vienotību ar šo tautu, tad tas esat jūs. Es tam vienmēr piekritīšu, es to vienmēr atbalstīšu, un pat mirdams es pēdējo teikšu: "Labi, ka man izdevās dzīvot kopā ar Tabūna kungu, kas tā mīlēja tautu!" Paldies. (Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Ivars Godmanis.

I.Godmanis (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamo Saeimas priekšsēdētāj! Cienījamie deputāti! Man rokās ir pēdējais "Economist" numurs. Te ir tāda speciāla starplika, kurā ir rakstīts, ka Eiropas ekonomika iet strauji uz augšu. Ir pat tādas prognozes, ka tā apsteigs Amerikas ekonomikas pieauguma tempus 2001.gadā. Te ir viens teikums, ko es gribētu citēt. Te ir rakstīts tā: Vācijā tālsarunu cena nokrita vairāk par 40% pāris gadu laikā, jo vācu Telekoms, privatizēts eksmonopols, bija zaudējis savu monopola situāciju un bija spiests pāriet uz diētu un meklēt jaunus biznesus ārpus valsts."

Dabīgi, acīmredzot galvenā sērga šeit ir monopolstāvoklis. Un te es gribētu uzdot jautājumu jums visiem. Es zinu, ka Valdības deklarācijā tas ir fiksēts... Patiesību sakot, arī es ar šo jautājumu mocījos, būdams vēl pēdējā... ne jau pēdējā, bet priekšpēdējā valdībā finansu ministrs. Vairākas reizes mēs noklausījāmies, kā rit šīs sarunas... starp citu, sarunas starp Privatizācijas aģentūru, kura pārstāv sarunās Latvijas valsti, un "Lattelekom" privāto daļu... par to, kā tikt no šā monopola vaļā. Valdības deklarācijā ir rakstīta tāda lieta: likvidēt monopolu līdz 2003.gadam. Iedomājieties, kāda ir situācija! Līdz šim faktiski neoficiāli figurēja tāda lieta, ka par to būs jāsamaksā. Tātad par desmit gadiem ir jāsamaksā - un, neapšaubāmi, diez vai skaidrā naudā, bet akcijās. Tātad no tā 51% kaut kāda daļa valstij ir jāsamaksā ar akcijām. Līdz šim nebija teikts, vai tās ir valstij piederošās "Lattelekom" akcijas vai citas, pārsvarā sarunas bija par šo akciju pārdošanu. Tajā brīdī, kad šīs akcijas pārdod, 51% valstij pazūd, pat ja tie ir tikai 10% vai 15%, kas kompensācijai par monopola likvidāciju ir jāsamaksā. Tad ir, protams, jautājums, cik ir vērtas tās atlikušās akcijas, ja to daudzums ir zem 51%. Redziet, mums te tā jociģi iznāk... Mēs lasām Eiropas pēdējās ziņas. Te ir skaidri un gaiši rakstīts, ka globalizācijas procesi izplatās pa visu pasauli un arī pa Eiropu un ka deregulācija un demonopolizācija ir jau noteikts likumdošanas pamatprincips Eiropas Kopienā. Es personīgi aicinu jūs padomāt par šo lietu un palīdzēt valdībai tādā vai citādā pakāpē, vienalga, vai mēs esam opozīcijā vai pozīcijā. Jo man nav pilnīgas pārliecības, vai tas ir vienīgais ceļš. Vai mēs nevaram izmantot normālās sarunās Eiropas Kopienas, Eiropas Savienības palīdzību... vai nu Briseles palīdzību, vai kā citādi... lai mēs tik dārgi nesamaksātu. Jo, ja mums būs jāmaksā ļoti dārgi ar akcijām... Patiesību sakot, tas ir valsts īpašums, visai tautai piederošs. Iedomājieties, kas notiks, ja mēs samazināsim to monopolstāvokļa termiņu par desmit gadiem! Līdz 2003.gadam... Nu ļoti skaisti! 2003.gadā "Lattelekom" monopola vairs nebūs. Uz papīra nebūs. Bet tagad uzzīmējiet man bildi, kā kāda cita kompānija, kurai nepieder... jo visi tie fiksētie tīkli, visa tā infrastruktūra ir tomēr vienas kompānijas īpašums. Uzzīmējiet man bildi, kā šis monopolstāvoklis 2003.gadā beigsies! Vai viņi paralēli vadus vilks vai pirks kaut kādu daļu no šīs fiksētās struktūras? Es, patiesību sakot, baidos, ka šī shēma, ka mēs samaksāsim lielu naudu akcijās, lai likvidētu monopolu, mums iznāks tikai uz papīra. Patiesību sakot, de facto monopols jau paliks. Pieņemsim, ka te nāks iekšā "Deutsche Telekom" vai kāds cits, teiksim, "Swedish Telecom", kas gribēs šeit darboties. Un tad izrādīsies, ka ir zināmas problēmas, jo visa infrastruktūra ir vienas kompānijas īpašumā.

Ka tas nav monopols, bet īpašums tomēr ir viens. Es domāju, ka mums jāpadomā arī par šādu lietu. Pagātne, protams, ir nepatīkama un sāpīga, bet es baidos, ka darba kārtībā ir arī šis jautājums, un te jāizmanto mūsu iespējas, te ir darbs Eiropas lietu komisijai, Ārlietu ministrijai, Ekonomikas ministrijai. Jo iznāk, ka, no vienas puses, mums no Briseles saka, ka vajag deregulēt, demonopolizēt, atvērt tirgu... Un šajā ziņā mums nevarētu būt nekādas palīdzības no Briseles... Bez šīs ļoti dārgās cenas, dabūjot rezultātu tikai uz papīra, mums par demonopolizāciju būs jāsamaksā ar valsts īpašumu. Es pat domāju, ka tas noteikti būs vairāku simtu miljonu dolāru vērtībā.

Sēdes vadītājs. Ingrīda Ūdre - otro reizi.

I. Ūdre (Jaunās partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Leīskalna kungs! Paldies par ārkārtīgi lielo uzticību, bet es gribētu izmantot Ulmaņa kunga teicienu: "Es palikšu savā vietā, un lai visi citi pārējie paliek savās vietās!"

Atklāti sakot, lēmuma projektā ir tikai četri tādi punkti, kuros ir runa par to, ko Saeima nolemj. Pārējos deviņos punktos ir runa par to, ko Saeima ierosina. Un šie četri lēmuma projekta punkti tapa, analizējot ekspertu priekšlikumus, kurus neņēma vērā valdība, kas pati bija nodibinājusi šo ekspertu komisiju. Taču man ir ļoti liels prieks, ka šī valdība savā deklarācijā ir ierakstījusi punktu, kas saistās ar "Lattelekom", - ka "Lattelekom" ieguldītāju jeb investoru kompensācija notiks ar "Lattelekom", nevis ar "Latvijas Mobilā telefona" akcijām. Jo, ja šī kompensācija notiktu ar "Latvijas Mobilā telefona" akcijām, tad, es domāju, mēs neizbēgtu no ārkārtīga visaptveroša monopola arī turpmāk.

Ja nedaudz paanalizētu to, ko tikko teica Godmaņa kungs, es gribētu jums piekrist, jo monopols turpināsies, jo neviens netaisīs jaunus stabus, vadus un tā tālāk.

Taču, runājot par kompensāciju, es tomēr gribētu atdalīt divas šā jautājuma daļas.

Jautājuma pirmā daļa būtu līguma izpilde. Un jautājuma otrā daļa ir kompensācija par neiegūto peļņu, ja tiks samazināts monopola laiks. Tādēļ, vajadzētu runāt par šo kompensāciju, vadoties tieši pēc otrās jautājuma daļas, -ko iegūs uzņēmums desmit gados, ja tiks samazināts šā uzņēmuma monopola laiks. Kā zināms, telekomunikāciju tirgus attīstās ārkārtīgi ātri, un, es domāju, fiksēto tīklu īpašnieki turpmākajos desmit gados saņemtu daudz mazāku peļņu vai arī nesaņemtu nemaz. Tādēļ, ja mēs skatītu šo jautājumu, sarunās vadoties pēc tieši tāda aspekta, tad, es domāju, mums nevajadzētu maksāt tik daudz, cik tad, ja mēs skatītu šo jautājumu kopā ar līguma neizpildi. Tātad šie jautājumi būtu atšķirami.

Tomēr, neskatoties uz visiem argumentiem, es tomēr aicinu deputātus balsot par lēmuma projektu, lai mēs šo jautājumu reizi par visām reizēm izbeigtu.

Sēdes vadītājs. Andrejs Panteļejevs.

A.Panteļejevs (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamie klausītāji! Man patiešām žēl, ka šīs ļoti precīzās lietas, par kurām runāja tagad Ingrīda Ūdre, nav koncentrētā veidā ierakstītas lēmuma projektā. Lēmuma projekts ir atšķaidīts ar politiku, kas ved mūs kaut kādā tādā strupceļā.

Mūsu valstī pastāv kaut kādi divi mīti. Viens mīts ir tas, ka šinī valstī ir divi monstri - Aivars Lembergs un Andris Šķēle - un ka visi pārējie ir tikai lelles viņu rokās. Tas ir viens mīts, ko bieži vien tiražē visi masu informācijas līdzekļi. Un visā, lai kas arī nenotiktu, vai kāda adata kādam iedurtos vai gadītos kaut kas cits, atkarībā no preses izdevuma parādās vai nu viena, vai otra ļaunprātības izpausme.

Otrs mīts ir tā saucamās nepārtrauktās kukuļošanas mīts. Ja mēs saskaitītu tās kukuļu summas, kas te sāka jau no Valdmaņa kunga puses skanēt, tad, man liekas, tās pārsniegtu jau ASV gada budžetu. Es nedomāju, ka tik lielas, tik milzīgas kukuļu summas ir ieplūdušas Latvijā. Ja tās tiešām tādas būtu, tad, man liekas, mēs te visi jau

staigātu gandrīz vai zeltā un briljantos. Ja būtu tāda kukuļošanas summa. Un tāpēc es uzskatu, ka mēs nedrīkstam atļauties politizēt šo jautājumu. Ļoti precīzi pateica Ivars Godmanis. Protams, tajā laikā varbūt varēja rīkoties savādāk, varēja rīkoties precīzāk, bet nevienam no mums nav iemesla tagad rīkot kaut kādas atpakaļejošas politiskās tiesas. Šobrīd komisijas pamatuzdevums, man liekas, bija izvirzīt pamatnostādni, ko darīt tālāk. Daļēji, fragmentāri tas ir ietverts lēmuma projektā. Taču, atklāti runājot, tas, atkārtotju vēlreiz, ir atšķaidīts ar šo, manuprāt, nevajadzīgo politisko pagātnes “ūdeni”, kas faktiski neved ne pie kā cita kā vien pie kaut kādas nesaprotamas politisko rēķinu kārtošanas. Es, starp citu, esmu bijis klāt angļu vēstnieka sarunā ar sociāldemokrātu līderi Juri Bojāru par to pašu “Lattelekom” jautājumu, un man jāsaka, ka Juris Bojārs toreiz nemaz tik briesmīgu drosmi neizrādīja šinī jautājumā. Bet, lai nu kā tur būtu vai nebūtu, es domāju, ka mums šobrīd ir jārod izeja no situācijas, kurā mēs esam, un jāveido tāds līgums, jāveido tādi noteikumi, kas ir izdevīgi Latvijas iedzīvotājiem.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Vārds referentam - deputātam Egilam Baldzēnam.

E.Baldzēns (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godājamais Saeimas priekšsēdētāj! Godājamie Saeimas deputāti! Kolēģi! Latvijas Republikas pilsoņi, iedzīvotāji! Es vispirms gribētu vērst jūsu uzmanību uz to, ka Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisija ir godprātīgi strādājusi pie šā jautājuma, spējusi apvienot dažādu partiju pārstāvjus gan starpziņojuma, gan galaziņojuma teksta izstrādē. Mēs esam nonākuši pie kopsaucēja. Ziņojums, manuprāt, ir pietiekami objektīvs, cik nu vispār objektīvs var būt deputātu kā personību ziņojums.

Es gribētu uzsvērt, ka mūsu uzdevums... un arī ziņojuma teksts neliecina par kaut kādu korupcijas atklāšanu vai skandālu, ko šeit vairākkārt minēja deputāti, it īpaši no “Latvijas ceļa”. Mēs nebijām izvirzījuši tādu mērķi - kaut kādā mērā tēlot tiesu vai prokuratūras iestādes. Tas nav mūsu mērķis.

Un ir skaidrs arī jautājums par to, ka “Lattelekom” līguma vēsture ir zināma, it īpaši tiem, kas ir bijuši arī Augstākās padomes deputāti. Es atgādināšu. Toreiz Latvijas Tautas frontes valdībā Arnis Kalniņš bija ekonomikas reformu ministrs, un šā paša “Lattelekom” līguma dēļ viņš bija spiests demisionēt, aiziet no ministra amata, un toreiz viņš izteica aktīvu pilsonisku pozīciju pret tām normām, kuras mēs arī šobrīd analizējam kā Latvijas Republikai un tās interesēm nepieņemamas. Tātad jau toreiz bija zināma vesela virkne jautājumu - bija zināma arī Tautas frontes frakcijai - , kuru dēļ Arnis Kalniņš demisionēja. Toreiz mums neizdevās zināmā mērā gūt Augstākajā padomē vairākumu. Es domāju, ka šobrīd šie šķēršļi ir pārvarēti, jo ir pilnīga skaidrība - deputātiem ir skaidrs, ka šis līgums ne visos jautājumos ir bijis izdevīgs, ne visos jautājumos ir ievērotas valsts intereses un ka daudzos jautājumos līgums pat, iespējams, kaitējis valsts interesēm.

Nākamais, ko es gribētu šeit teikt. Es pateicos savam kolēģim Kārlim Leiškalnam par viņa daiļrunību. Tā tiešām ir ievērojama, un es domāju, ka viņam varbūt vajadzētu šeit no Saeimas tribīnes piešķirt goda nosaukumu “Zelta mute” kā sengrieķu oratoriem. (Starpsauciens: Paldies, Kārlis dzirdēja!) Es gribētu vēlreiz pateikt to, ko jau teicu, - ka attiecīgi Rišards Labanovskis savulaik, kad mēs visi varējām iepazīties ar “Dienu”... Vienā no laikraksta “Diena” numuriem 3.lapaspusē bija skaidri rakstīts, cik nu kura partija tos tēriņus bija saņēmusi, un tas attiecas ne tikai uz LNNK, bet arī uz “Latvijas ceļu”. Un tas bija ziedojums Rīgas Domes vēlēšanām, nevis kukulis. Skaidri un gaiši. Protams, šis pats advokātu kantoris “Carroll, Burdick & McDonough” praktiski bija tas, kurš veica šo līgumu analīzi. Šeit, protams, mēs varam minēt daudz ko, bet es domāju, ka minējumiem nav nekāda stingra pamata.

Leiškalna kungs pareizi uzsvēra, ka Demokrātiskā centra partija, viņš un attiecīgi arī Kreituses kundze bija tribīnē un runāja daudz, tāpat kā Aivars Kreituss. Tas viss tā

toreiz bija. Taču aizmirsu pateikt vienu - ka arī "Tēvzemei un Brīvībai" deputāti toreiz skaidri un gaiši bija pret šo līgumu. Viena maza korekta piezīme. Es domāju, ka šī izvēlēta atmiņa varbūt šoreiz nebija korekta arī Kārlim, kas parasti ir diezgan delikāts, arī kolēģu kritikā, lai arī asprātīgs.

Es vēl ko gribētu uzsvērt, kolēģi! Jā, mums iesaka vērsties tiesā. Protams, ir tāda iespēja, un mēs esam to vairākkārt darījuši un vērsušies pie tiesas. Tie panākumi nav bijuši tādi, uz kādiem varētu cerēt. Un arī pavisam nesen Satversmes tiesā bija tiesas darbi par divu augstskolu piespiedu apvienošanu. Lai arī Ministru prezidentam Andrim Bērziņam pašam vēl ir šaubas, vai viss bija kārtībā, mums, Saeimas deputātiem no opozīcijas, ir absolūti skaidrs, ka tur tomēr bija Ministru kabineta noteikumi... un vēl šādi tādi pārkāpumi, kurus var vērtēt kā maznozīmīgus, nebūtiskus.

Tomēr, neapšaubāmi, pat Satversmes tiesa to atzina. Tikai lēmumu neatcēla. Un tāpēc mēs šeit nemēģinām "pārspēlēt" šo lēmuma projektu uz kādu citu "dārziņu", piemēram, uz tiesu varas dārziņu. Es domāju, no mūsu galvas un pienākuma apziņas novovelsim uz citiem to, kas ir! Mēs varam pateikt savu attieksmi - "par" vai "pret" šo attiecīgo parlamentārās izmeklēšanas komisijas lēmumu.

Es vēl ko gribētu uzsvērt, kolēģi! Ir daudz runāts par to, ka šāds godīgs, uz ekspertu, uz audita, uz Ministru kabineta izveidotās darba grupas, Ministru kabinetā neizkritizētās un pieņemtās darba grupas vērtējuma pamata veikts analīzes darbs ir kaut kas tāds, kas ir subjektīvs. Var to visu teikt, bet es domāju, ka tas ir, neapšaubāmi, pietiekami objektīvs, lai Saeima ar savu lēmumu varētu izteikt savu attieksmi. Mums nav obligāti jādodas atkal uz tiesu, lai kaut ko noskaidrotu. Attieksmi mēs varam paust. Jo pretējā gadījumā arī Neatkarības deklarāciju, Leiškalnāprāt, varēja pieņemt tikai LPSR Augstākā tiesa. Nepiekrītu, kolēģi! Nepiekrītu, ka tā tas bija vēsturiski iespējams. Manuprāt, iepriekšējā vēsture ir pierādījusi, ka arī Latvijas PSR Augstākā padome bija tiesīga to darīt. Tas ir vēl viens moments. Un es vēl gribētu uzsvērt, ka mēs, Saeima, neesam tiesu vara. Mums var būt savs viedoklis, sava attieksme, bet no tā nekas nemainās. Tas nav tiesas akts, tā ir mana pārliecība. Cita lieta, ka tam var būt politiska nozīme. Viena politiska nozīme tiem, kuri nav ievērojuši līgumu, to skaitā arī Latvijas pusei, arī Ministru kabinetam, jo es uzsveru, ne jau visur ir vainīgs "Lattelekom". Mums jāatzīst, ka pie vainas ir arī Ministru kabinets, pie vainas ir arī Latvijas Privatizācijas aģentūra, atsevišķos jautājumos varbūt arī Satiksmes ministrija. Tas viss ir iespējams, nav šeit tikai "Lattelekom" vaina vien, bet pie vainas ir arī tas, kam ir šī 51% lielā kontrolpakete. Tas no savas atbildības atbilstoši līgumam nekur nevar slēpties, jo tā ir viņa kompetence un pilnvaru lauks.

Kolēģi, es gribētu uzsvērt to, ka mums, neapšaubāmi, būs vajadzīgs spēcīgs regulators, lai varētu zināmā mērā ietekmēt operatoru. Mums būs vajadzīgs arī tas, lai tomēr būtu skaidrība, ka šie Ministru kabineta sektori politikā nosaka telekomunikāciju politikas pamatus. Ir vajadzīgi kompleksi, tas ir, tirgus liberalizācija, operatoru kompāniju privatizācija, tirgus regulēšana, jo pretējā gadījumā tie nestrādās. Tie nedarbosies, un mēs nonāksim ekonomiskas katastrofas vai tās draudu priekšā. Tas ir pilnīgi skaidrs, un, ja mēs mēģinām to atraut, tad jāteic, ka tas nav iespējams.

Šeit tika minēts, ka šāda kritika mazina "Lattelekom" akciju vērtību, it īpaši privatizācijas gadījumā. Bet, kolēģi, ja mēs konsekventi izturamies pret šo viedokli un ja mēs uzskatām "Lattelekom" akciju vērtību par pašu galveno, tad mēs vispār nedrīkstam saīsināt monopoldarbības termiņus, jo, pretējā gadījumā, tos saīsinot, mēs samazināsim arī akciju vērtību. Taču valdība to ir izlēmusi. Un kāpēc? Tāpēc, ka tā šajā jautājumā rīkojas gan telekomunikāciju jomas, gan valsts attīstības, gan tautas interesēs, bet tas notiek tikai vienā virzienā. Par maz, kungi un dāmas, vajag vairāk, lai varētu, teiksim, ne tikai atsevišķos fragmentos pārstāvēt tautu, bet arī pieņemt lēmumu,

kas būtu vērsti ne tikai uz viena uzņēmuma pamatinteresēm, bet gan sakārtotu nozari, un tas ir pats galvenais.

Kolēģi, tāpēc es arī domāju, ka šis jautājums par "Lattelekom" akciju vērtības samazināšanu principā ir mazliet spekulatīvs. Es gribētu uzsvērt arī to, ka, mūsdiā, ir jāņem vērā arī Latvijas Telekomunikāciju asociācijas viedoklis. Par mana kolēģa Kārļa Leiškāna mēģinājumu "cimdu" es varētu teikt, kā bruņinieks savulaik teica, ka vajadzētu uz trešo lasījumu dot šos priekšlikumus. Mēs apņemamies tos dot uz Latvijas Telekomunikāciju asociāciju un mēģināt atrisināt. Diemžēl mums parasti ir bēdīga pieredze, bet es nevaru noliegt, ka Leiškāna kungam šeit ir savs racionālais kodols. Pamēģināsim vēlreiz kārtējo reizi. Mēs arī zinām ko nozīmē Sīzifa darbs - velt akmeni, kas vienmēr veļas atpakaļ no kalna lejup, bet nekad neiet kalna virsotnē. Var jau izrakt bedri, bet tie bedres racēji tālu netiek, Dobeļa kungs!

Nākamais. Es šeit ar interesi klausījos arī mana kolēģa Godmaņa runu, un viņš teica par šo deregulāciju. Es domāju, ka tā ir ļoti tālas nākotnes perspektīva. Mums diemžēl pašreiz vairāk ir jādomā par tirgus liberalizāciju un par deregulāciju. Varbūt tas būs pēc piecpadsmit vai desmit gadiem, es nezinu, cik drīz, bet tas nav rītdienas jautājums. Kā es to saprotu, tas varbūt ir nākotnes jautājums.

Taču, tā kā man ir vēl četras minūtes laika, tad, lai lieki netraucētu jūs vēlreiz ar kādu uzstāšanos, es tomēr gribētu nolasīt, jo arī tas nav vēl pateikts, kāds tad ir šis komisijas lēmums, kuru tā ir aicinājusi Saeimu atbalstīt. Daru to tāpēc, lai vairāk nepiesaistītu jūs uzmanību šim jautājumam. Tātad:

1. Parlamentārās izmeklēšanas komisija nolēma atzīt, ka "jumta" līgums, kuru Latvijas valdība 1994.gada 11.janvārī noslēgusi ar "Tilts Communication", nepamatoti ierobežo Latvijas Republikas suverenitāti un ir pretrunā ar tās likumiem un interesēm.
2. Atzīt, ka ievērojama daļa "jumta" līgumā paredzēto pasākumu no ārvalstu investoru puses nav izpildīta, kas Latvijas pusei nodarījis papildu zaudējumus. Šeit, protams, es esmu arī tekstā atzinis, ka arī Latvijas puse nav izpildījusi virkni lietu, bet par tiem zaudējumiem, neapšaubāmi, uzskaitījumu investoru puse jau ir veikusi un to iesniegusi Latvijas Privatizācijas aģentūrai.
3. Ierosina valdībai panākt "jumta" līguma grozījumus, kas noteiktu "Lattelekom" monopolstāvokļa termiņa samazināšanu līdz desmit gadiem, kā arī Latvijas Republikas diskriminējošo normu atcelšanu.
4. Atzīt, ka SIA "Lattelekom" kopš dibināšanas brīža ir strādājusi pretrunā ar likumu "Par telekomunikācijām", nesaņemot speciālu licenci par pakalpojumu sniegšanu.

Komisija ierosina:

1. Iesniegt materiālus prokuratūrai, lai izmeklētu un izvērtētu apstākļus par pretrunīgo un Latvijas Republikai diskriminējošo "Lattelekom" dokumentu ("jumta" līguma, tā pielikumu un vadības līguma) sagatavošanas un pieņemšanas apstākļiem un nepieciešamības gadījumā saukt pie atbildības vainīgās personas.
2. Iesniegt materiālus prokuratūrai, lai izmeklētu un izvērtētu apstākļus, kuru dēļ iespējami Latvijas Republikai zaudējumi saistībā ar "Lattelekom" darbību kopš "jumta" līguma noslēgšanas brīža, noskaidrotu un nepieciešamības gadījumā sauktu pie atbildības vainīgās personas.
3. Ievērojot to, ka "Lattelekom" kapitāla lielākā daļa ir Latvijas īpašums, un sabiedrībā izplatīto neapmierinātību ar uzņēmuma sniegto pakalpojumu kvalitāti un to apmaksas līmeni, Valsts kontrolei veikt "Lattelekom" dibināšanas vēstures un finansiālās darbības pārbaudi.
4. Valsts kontrolei izvērtēt, vai privatizējamajai akciju sabiedrībai VEF atsavināto 18% uzņēmuma "Latvijas Mobilais telefons" akciju pārdošana "Lattelekom" par cenu, kura,

iespējams, ir zemāka par šo akciju tirgus vērtību, ir likumīga un atbilstoša valsts interesēm.

5. Līdz prokuratūras un Valsts kontroles slēdziena saņemšanai apturēt likumprojekta "Par telekomunikācijām" tālāku virzību Saeimā.

6. Atjaunot Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas Telekomunikāciju likumprojekta izstrādes darba grupu, vajadzības gadījumā papildināt to ar neatkarīgiem ekspertiem likumprojekta "Par telekomunikācijām" pilnveidošanai atbilstoši Latvijas Republikas telekomunikāciju sektora politikas nostādņem un patērētāju labklājības veicināšanai un interesēm.

7. Satiksmes ministrijai un Latvijas Privatizācijas aģentūrai izskatīt jautājumu par Direktoru padomes Latvijas puses pārstāvju atbilstību ieņemamajiem amatiem.

8. Lai nepieļautu jauna monopola izveidošanos telekomunikāciju nozarē, ieteikt Latvijas Republikas Ministru kabinetam izdot rīkojumu, kas neatļautu SIA "Lattelekom" un citu telekomunikāciju uzņēmumu privatizācijas procesā vienam īpašniekam vai īpašnieku apvienībai iegūt savā īpašumā tieši vai netieši vairāk par 25% no SIA "Latvijas Mobilais telefons" un citu telekomunikāciju uzņēmumu daļu (akciju).

9. Ierosināt atsākt sarunas ar ārvalstu investori pēc tam, kad Satiksmes ministrija un Latvijas Privatizācijas aģentūra būs apkopojusi zaudējumu apmērus, kas radušies Latvijas pusei "jumta" līguma nosacījuma neizpildes rezultātā. Apkopotos rezultātus iesniegt Saeimai tālāku lēmumu pieņemšanai par kompensācijas apmēra noteikšanu.

Tātad, kolēģi, mums ir divi ceļi. Protams, šo lēmumu vēl varētu drusciņ arī labot, ja mēs to nodotu komisijām, taču varam izteikt savu attieksmi arī tūlīt. Tomēr es gribu uzsvērt tikai vienu lietu, to, ka šis lēmums pamatā atbilst manai pārlicēbai, atbilst tam viedoklim, ko ir parakstījuši gan pozīcijas, gan opozīcijas partiju deputāti, kuri ir parlamentārās izmeklēšanas komisijas locekļi, kuri ir piedalījušies ļoti ilgstošā darbā, daži atsevišķi deputāti bijuši arī iepriekšējās Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijā par "Lattelekom" darbību, kuri ir strādājuši un izvērtējuši arī ekspertu viedokļus, audita viedokļus un Ministru kabineta darba grupas viedokļus. Tas atbilst. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Paldies. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojums ir izskatīts.

Nr.20

Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju)

<http://www.saeima.lv/steno/2000/st1304.html>

Latvijas Republikas 7.Saeimas ziemas sesijas septiņpadsmitā sēde

2000.gada 13.aprīlī

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs Jānis Straume.

[..]

Nākamais darba kārtības jautājums - "Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), darba apkopojuma ziņojums".

Komisijas vārdā - deputāts Jānis Adamsons.

J. Adamsons (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Augsti godātais Prezidij, cienjamie kolēģi! Saskaņā ar Saeimas 2000.gada 24.februāra lēmumu Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), ir sagatavojusi un iesniedz izskatīšanai komisijas darba apkopojuma ziņojumu.

Diemžēl komisija nespēj iekļaut ziņojumā visu tās rīcībā esošo informāciju tās milzīgā apjoma dēļ, bet ir apkopojusi un izanalizējusi šo informāciju. Komisijas darba apkopojuma ziņojuma mērķis ir sniegt vispusīgu pārskatu par komisijas noskaidrotajiem apstākļiem un faktiem, par šķēršļiem izmeklēšanas gaitā, par atklātajiem pārkāpumiem amatpersonu darbībā un nepilnībām likumdošanā, kā arī sniegt priekšlikumus par to novēršanu un ziņot par jau iesniegtajiem priekšlikumiem.

Izstrādājot ziņojumu, komisija ievēroja šādus pamatprincipus: liecinājušo personu vārdi un citi komisijai zināmie identifikācijas dati bez pašu personu piekrišanas netiek izpausti. Uzmanība tiek koncentrēta uz priekšlikumiem noziegumu novēršanai, cietušo bērnu un viņu ģimeņu aizsardzībai un rehabilitācijai, kā arī priekšlikumu sagatavošana grozījumiem attiecīgajos likumos.

Katram komisijas loceklim ir tiesības uz savu atsevišķo viedokli. Tiek nosaukti to amatpersonu vārdi, par kuru saistību ar izmeklējamu lietu komisija ir pārliecināta, ievērojot tās rīcībā esošo informāciju, audio, video, rakstiskas vai mutiskas liecības un dokumentus.

Komisijas uzdevums nav pierādīt iesaistīto amatpersonu vainu, bet gan konstatēt iespējamās noziedzīgās darbības pazīmes un vērst uz to Saeimas, tiesību aizsardzības un citu atbildīgo institūciju, kā arī sabiedrības uzmanību.

Komisija neuzskata par nepieciešamu atkārtot pilnā apjomā jau iepriekš pausto informāciju, kura bija iekļauta starpziņojumā un kurā bija analizēta Ģenerālprokuratūras darbība un izdarīti attiecīgie secinājumi, bet vērst uzmanību uz to, ka joprojām uzskata iepriekš sniegto informāciju par aktuālu, kā arī to, ka situācija Ģenerālprokuratūrā nav būtiski mainījusies.

Komisija līdz šim brīdim ir paveikusi ļoti sarežģītu, valstij un sabiedrībai nepieciešamu darbu un aicina Saeimu to izvērtēt.

1999.gada jūnijā tiek ierosināta krimināllieta par modeļu aģentūras LOGOS CENTRS amatpersonu noziedzīgajām darbībām. Presē - "Jaunajā Avīzē" un citos laikrakstos parādās žurnālistu savāktā informācija par LOGOS CENTRA organizētās pedofilijas un cilvēku tirdzniecības tīkla plašajiem apmēriem, par iespējamajām nelikumībām bērnu adoptēšanā uz ārzemēm.

1999.gada 4.septembra "Jaunajā Avīzē" pedofilijas lietas sakarā tiek nosaukts aģentūras "Mis Latvija" īpašnieka Aināra Eisaka vārds.

1999.gada 19.septembrī Latvijas Neatkarīgās televīzijas raidījumā "Nedēļa" izskan informācija, ka ciešā sadarbībā ar LOGOS CENTRU darbojušies arī Eisaks, SIA "Izimeks" vadītājs Ingus Tūns un esot arī liecības par to, ka starp LOGOS CENTRA klientiem minētas vairākas augstas amatpersonas, to skaitā divi valdības locekļi.

1999.gada 20.septembrī Saeimas deputāts Linards Muciņš publiski izsaka priekšlikumu izveidot parlamentārās izmeklēšanas komisiju, lai pārbaudītu publisko un privāto institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju).

Valdības locekļi, īpaši Ministru prezidents Andris Šķēle un tieslietu ministrs Valdis Birkavs presē oficiāli noliedz jebkādu augstu amatpersonu, to skaitā valdības locekļu, iespējamo saistību ar pedofilijas lietu.

Ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš pēc savas iniciatīvas, uzstājoties raidījumā "Panorāma", paziņo, ka pedofilijas lieta varētu būt provokācija un LNT liecinieku teiktais - falsifikācija. Ievērojot šo nemotivēto Jāņa Skrastiņa uzstāšanos, vairākums Saeimas deputātu nolēma atbalstīt lēmumu par parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidošanu. Ierosinājumu izveidot parlamentārās izmeklēšanas komisiju kategoriski noraidīja Ministru prezidents Andris Šķēle, tieslietu ministrs Valdis Birkavs un ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš, pamatojot savu viedokli ar to, ka šādas lietas jāizmeklē profesionālām tiesībsardzības iestādēm. Kā zīmīga sakritība jāpiemin tas, ka šajā laikā ir notikušas intensīvas telefona sarunas starp ģenerālprokuru Jāni Skrastiņu, Ministru prezidentu Andri Šķēli, kā arī tieslietu ministra Valda Birkava tikšanās ar ģenerālprokuru.

Lai nomierinātu parlamentāriešus un sabiedrību, tiek paziņots, ka objektīvai lietas izmeklēšanai tiks pieaicināti izmeklētāji no ārvalstu tiesībsardzības institūcijām, to skaitā no ASV Federālā izmeklēšanas biroja, tomēr šis solījums nav realizēts līdz pat šim brīdim. Vēl vairāk. Ģenerālprokuratūra atteicās starptautiskā līguma par krimināltiesisko palīdzību ietvaros izmeklējamās lietas sakarā lūgt ASV Federālā izmeklēšanas biroja pārstāvjus nopratināt cietušo, liecinieku, kas tajā brīdī atradās Amerikā. Šīs bezdarbības rezultātā formāli un nepamatoti tika novilcināta apsūdzības uzrādīšana Aināram Eisakam.

1999.gada 30.septembrī Saeima pēc frakcijas "Latvijas ceļš" iniciatīvas izveido parlamentārās izmeklēšanas komisiju. Komisijas izveidošanu atbalsta apvienības "Latvijas ceļš" un "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK, Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija un apvienības "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" frakcija. 1999.gada 7.septembrī tiek ievēlēti komisijas locekļi un noteikti tās uzdevumi. Pēc tam - 1999.gada 7.oktobrī pēc frakciju pārstāvības principa, izņemot Tautas partijas frakciju, kura komisijas darbā nepiedalās un iebilst pret komisijas izveidošanu, motivējot savu nostāju ar to, ka izmeklēšana jāveic profesionāļiem no prokuratūras, tiek ievēlēts komisijas sastāvs - 10 deputāti. Komisijā tiek ievēlēti deputāti:

Jānis Ādamsons - LSDSP, bijušais iekšlietu ministrs;

Andris Bērziņš - Jaunā partija, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas priekšsēdētājs;

Jānis Červers - LSDSP, bijušais Iekšlietu ministrijas darbinieks;

Silvija Dreimane - Jaunā partija, juriste, Saeimas Prezidija locekle;

Andrejs Klementjevs - "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā", bijušais Kriminālpolicijas operatīvais darbinieks;

Linards Muciņš - "Latvijas ceļš", jurists, Juridiskās komisijas priekšsēdētājs;

Jakovs Pliners - "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā", pedagogijas zinātņu doktors, bijušais skolas direktors, Izglītības un zinātnes ministrijas daļas vadītājs;

Aida Prēdele - "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK, žurnāliste, teoloģe, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas priekšsēdētāja biedre;

Dzintars Rasnačs - "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK, jurists, Juridiskās komisijas priekšsēdētāja vietnieks, bijušais tieslietu ministrs;

Helēna Soldatjonoka - "Latvijas ceļš", pedagoģe, bijusī Daugavpils Sociālās palīdzības dienesta vadītāja.

1999.gada 7.oktobrī Saeima uzdevusi komisijai: sagatavot priekšlikumus nepilngadīgo personu (bērnu) tiesību aizsardzībai, tajā skaitā liecinieku un cietušo aizsardzībai; sagatavot priekšlikumus policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā; līdz 2000.gada 15.februārim sniegt komisijas darba apkopojuma ziņojumu Saeimā.

Komisijas pirmā sēde notika 11.oktobrī. Par komisijas priekšsēdētāju vienbalsīgi tik ievēlēts Jānis Ādamsons, par komisijas sekretāri vienbalsīgi tika ievēlēta Helēna Soldatjonoka. Jāatzīmē, ka komisija tika izveidota ne tikai tāpēc, lai noskaidrotu valdības locekļu un citu publisko un privāto institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar izmeklējamo lietu, bet arī lai sagatavotu priekšlikumus nepilngadīgo personu (bērnu) tiesību aizsardzībai, tajā skaitā liecinieku un cietušo aizsardzībai, kā arī policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Pēc komisijas rīcībā esošajiem materiāliem, informācija par bērnu vardarbīgu izmantošanu seksuāliem mērķiem presē atrodamā kopš 1996.gada. Jautājums sevišķi aktualizējies 1998.-1999.gadā un kulmināciju sasniedzis līdz ar LNT 1999.gada 19.septembra raidījumu "Nedēļa".

Debatēs, apspriežot komisijas izveidošanu, tika vērsta uzmanība uz nepieciešamību atjaunot Tikumības policijas darbību, kuras budžets 1996.gadā tika divas reizes samazināts un kura kopš 1997.gada pārstājusi eksistēt līdzekļu trūkuma dēļ. Jāatzīmē, ka tajā laikā valdības vadītājs bija Andris Šķēle, bet iekšlietu ministrs - Dainis Turlais. Šā ziņojuma publicēšanas brīdī bijušās Tikumības policijas kompetences sfērā četri cilvēki darbojas Valsts policijas, Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Narkotiku apkarošanas biroja sastāvā un 7 cilvēki Rīgas Galvenās policijas pārvaldes 9.nodaļas sastāvā - Tikumības policijas un nepilngadīgo noziedzības apkarošanas grupā. Komisija vienmēr uzskatījusi par nepieciešamu atjaunot Tikumības policijas darbību.

Tāpat debatēs tika uzsvērtā nepieciešamība veikt papildu pasākumus bērnu tiesību aizsardzībai, it sevišķi no vardarbības cietušo bērnu tiesību aizsardzībai krimināllietas izmeklēšanas procesā, personas datu aizsardzībai, speciāli sagatavotu personu - psihologu līdzdalībai nopratināšanas procesā un citu. Turklāt jau sākotnēji pastāvēja aizdomas, ka izmeklēšanas iestādes, Ģenerālprokuratūra, nevar vai nespēj pilnīgi objektīvi izmeklēt šo lietu, ka uz prokuratūru tiek izdarīts spiediens.

Komisijas galvenais uzdevums bija šāds - noskaidrot publisku un privātu institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju) un, lai to paveiktu, noskaidrot un izvērtēt faktus un apstākļus, kas liecina par minēto amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu; uzaicināt uz komisijas sēdēm un iztaujāt (nopratināt) amatpersonas, kuru pienākumos ietilpst minētā nozieguma un līdzīgu noziegumu novēršana un izmeklēšana; noskaidrot un iztaujāt (nopratināt) citas personas, kas zināja vai varēja zināt par izdarītajiem noziegumiem; konstatēt noziedzīgu nodarījumu pazīmes un citu pārkāpumu izdarīšanas faktus; konstatēt iespējamās nepilnības un pārkāpumus to institūciju un amatpersonu darbībā, kas ir atbildīgi par šādu noziegumu novēršanu un/vai izmeklēšanu; konstatēt iespējamus trūkumus un nepilnības bērnu tiesību aizsardzībā, kā arī policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbību regulējošos likumdošanas aktos; iesniegt priekšlikumus par

grozījumiem Krimināllikumā, Kriminālprocesa likumā, Prokuratūras likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, kā arī citos likumos.

Līdz komisijas starpziņojuma iesniegšanai, tas ir, līdz 1999.gada 16.septembrim bija notikušas 22 komisijas sēdes. Uz komisijas sēdēm tika aicināti un uzklausīti masu mediju pārstāvji, žurnālisti, Narkotiku apkarošanas biroja un Ģenerālprokuratūras, Valsts policijas amatpersonas, Valsts bērna tiesību aizsardzības centra, Latvijas Bērnu fonda, Ģimenes aprūpes centra "Bulduri", aģentūras "Mis Latvija" pārstāvji, liecinieki - kopā vairāk nekā 30 personas.

Komisijā saņemti iesniegumi, paskaidrojumi un atbildes uz komisijas pieprasījumiem gan no valsts un pašvaldību institūcijām un amatpersonām, Valsts bērna tiesību aizsardzības centra, Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Valsts uzņēmumu reģistra, Valsts policijas, Narkotiku apkarošanas biroja, Ģenerālprokuratūras, Augstākās tiesas un citiem, gan no nevalstiskām organizācijām, gan arī no privātpersonām.

Komisija darba gaitā konstatēja, ka tiesībaizsardzības institūcijas, izņemot Valsts policiju, daudzos gadījumos pavirši un negribīgi izmeklē krimināllietas par nepilngadīgo seksuālo izmantošanu. Tikai pateicoties ceturtais varas - masu mediju - un komisijas darbībai, notikusi izmeklējamu lietu tālāka kriminālprocesuāla virzība.

Ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš, pretēji savam agrāk paustajam viedoklim par komisijas darba nelietderību, atzina, citēju, ka "izmeklēšanā var saskatīt dažus aspektus, kas mainījās. Pirmkārt, grupas sastāvs no diviem darbiniekiem un diviem prokuroriem palielinājās līdz 9 prokuroriem un daudziem policistiem. Otrkārt, mums vajadzēja sākt izmeklēt lietas, kuras, ja nebūtu šī sižeta ("Nedēļas" sižeta par pedofiliju), mums nevajadzētu pārbaudīt."

Komisijas sadarbība ar presi ir devusi pozitīvus rezultātus. Pateicoties žurnālistu iniciatīvai, drosmīgai un pašizliedzībai, sabiedrības uzmanība tika pievērsta cilvēku tirdzniecības, pedofilijas un nelikumīgas adopcijas problēmām valstī. Laika posmā līdz 1999.gada decembrim komisijas savāktā informācija liecināja par rūpīgi izstrādātu un realizētu noziedzīgu shēmu, pēc kuras darbojās LOGOS CENTRA izveidotais cilvēku (tajā skaitā nepilngadīgu personu) tirdzniecības tīkls, kā arī par pastāvīgiem starptautiskiem sakariem ar Somiju, Zviedriju, Norvēģiju, Slovākiju, Nīderlandi, ASV, Krieviju. Komisijas rīcībā esošā informācija (dokumenti, audio un video materiāli) liecināja par publisko un privāto institūciju amatpersonu iesaistīšanos cilvēku tirdzniecības pakalpojumu saņemšanā, tajā skaitā arī nepilngadīgo personu seksuālā izmantošanā. Komisijas rīcībā bija arī informācija par to, ka cilvēku tirdzniecības pakalpojumu pavadieni ved uz dažām tiesību aizsardzības institūcijām, tajā skaitā uz Ģenerālprokuratūru un citām prokuratūras iestādēm.

Tāpēc komisija uzskatīja par nepieciešamu nākt klajā ar speciālu starpziņojumu, lai informētu Saeimu un sabiedrību par prettiesiskas vienošanās (sazvērestības) pazīmēm starp minētajām organizācijām un atsevišķām valsts amatpersonām, kuras kavē patiesības noskaidrošanu izmeklējamajā lietā. Komisijas starpziņojumā kā amatpersona, kas, iespējams, saistīta ar pedofilijas lietu, tika nosaukts valsts akciju sabiedrības "Latvijas pasts" ģenerāldirektors Aivars Droiskis. Nākamajā dienā apbrīnojami ātri, pat nelūdzot komisijas paskaidrojumus, Ģenerālprokuratūra paziņoja, ka tai nav pierādījumu par Droiska saistību ar izmeklējamu lietu.

Komisija ierosināja: saskaņā ar Prokuratūras likuma 41.3.pantu veikt ģenerālprokurora darbības atbilstības Prokuratūras likumam pārbaudi; Ministru kabinetam atjaunot Tikumības policijas darbību; atbalstīt ātrāku likumprojekta "Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums" pieņemšanu un īpašā prokurora institūcijas ieviešanu.

Komisijas starpziņojums tika izskatīts 1999.gada 16.decembra Saeimas sēdē. Rezultāti: pamatojoties uz komisijas starpziņojumu, 1999.gada 21.decembrī Augstākās tiesas priekšsēdētājam Guļānam Prokuratūras likuma 43.2.panta kārtībā tika nosūtīts Saeimas 52 deputātu parakstīts pieprasījums norīkot īpaši pilnvarotu Augstākās tiesas tiesnesi ģenerālprokurora darbības pārbaudei. 1999.gada 28.decembrī Augstākās tiesas priekšsēdētājs Guļāns atsakās ierosināt ģenerālprokurora darbības pārbaudi. Pirms tam viņš pauda viedokli, ka neredz pamata šādai pārbaudei. Jāatzīmē, ka otrajā reizē jau 55 Saeimas deputāti parakstīja minēto pieprasījumu, ko Augstākās tiesas priekšsēdētājs atkārtoti noraidīja. Pirmos divus deputātu pieprasījumus Augstākās tiesas priekšsēdētājs noraidīja, pamatojot to ar dokumentu sastādīšanas formalitāšu neievērošanu.

2000.gada 27.janvārī Augstākās tiesas priekšsēdētājam tika nosūtīts jau 57 deputātu parakstīts pieprasījums ierosināt ģenerālprokurora darbības pārbaudi. Pārbaudi Augstākās tiesas priekšsēdētājs ierosināja tikai pēc 2000.gada 28.janvāra, pilnvarojot tās veikšanai Augstākās tiesas senatoru V.Čiževska kungu.

Komisija vairākkārt bija aicinājusi Augstākās tiesas priekšsēdētāju uz savām sēdēm, lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar ģenerālprokurora darbības pārbaudes procedūras iespējamību un iespējamajiem pārbaudes procedūras termiņiem un norisi. Uz komisijas aicinājumu diskutēt par iepriekš minētajiem aktuālajiem jautājumiem Augstākās tiesas priekšsēdētājs atbildēja noraidīši, uzskatot par nelikumīgu pat iespējamību apspriest šādus jautājumus ar izmeklēšanas komisiju.

Šajā sakarā 2000.gada 10.janvārī pat tika sasaukts Augstākās tiesas plēnums, kurā tika apspriests jautājums, kas saistīts ar Ģenerālprokuratūras darbības pārbaudi, un nolemts, ka ne Augstākās tiesas tiesneši, ne Augstākās tiesas priekšsēdētājs nav tiesīgi piedalīties šā jautājuma sagatavošanā vai apspriešanā, pirms nav pieņemts lēmums par pārbaudes ierosināšanu.

Sabiedrībai tiek uzspiests viedoklis, ka komisija pastāvīgi rada tiesu varas un likumdevēju konfrontāciju. Komisija uzskata, ka tiesu varas vadības pasivitāte tajā ziņā, ka tā necenšas nostiprināt savu neatkarību no izpildvaras, ir veidojusi labvēlīgu augsni izpildvaras inspirētam tiesu varas vadības un likumdevēju konfliktam.

Tūlīt pēc komisijas starpziņojuma 1999.gada 27.septembrī, faktiski pateicoties tikai komisijas darbam, tika arestēts Ainārs Eisaks, kuram uzrādīta apsūdzība pederastijā un dzimumtiesmes apmierināšanā netiklā veidā un kurš ir viena no galvenajām personām pedofilijas tīklā Latvijā. Arī šis arests ir uzskatāms par komisijas darba panākumu. Kriminālpolicijas priekšnieks Aloizs Blonskis jau 21.decembrī bija paziņojis, ka ir pietiekami daudz pierādījumu, lai varētu arestēt Eisaku, taču līdz komisijas starpziņojuma publicēšanai Eisakam tika dota iespēja vairākas reizes izbraukt uz ārvalstīm, kā arī ietekmēt personas, kas devušas liecības pret viņu un Tūnu.

Tika iesniegts priekšlikums likumprojektam "Par valsts budžetu 2000.gadam", kas nodrošinātu Tikumības policijas darbības atjaunošanu. Diemžēl priekšlikums netika atbalstīts. Ministru prezidents Andris Šķēle līdz 2000.gada aprīlim solīja atjaunot Tikumības policijas darbību. Iekšlietu ministrs Mareks Segliņš no Saeimas tribīnes apsolīja sameklēt līdzekļus Tikumības policijas atjaunošanai no ministrijas iekšējām rezervēm līdz šā gada aprīlim. Komisija tikās ar iekšlietu ministru šā gada aprīlī, taču uz to brīdi reāli līdzekļi iedalīti nebija.

Juridiskajā komisijā ir izstrādāts un pašlaik Saeimā trešajam lasījumam tiek gatavots likumprojekts "Parlamentārās izmeklēšanas komisijas likums", kas turpmāk reglamentēs izmeklēšanas komisiju tiesības, pienākumus un atbildību.

Ievērojot komisijas lielo darba apjomu, papildus iegūto informāciju, kuru nepieciešams izvērtēt, kā arī uzsāko Augstākās tiesas priekšsēdētāja ierosināto ģenerālprokurora

darbības pārbaudi, šā gada 24.februāra Saeimas sēdē tika izskatīts un pieņemts lēmuma projekts "Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), turpmāko darbību". Ar šo lēmumu komisijai tika noteikts darba apkopojuma - ziņojuma termiņš - šā gada 13.aprīlis.

23.februārī Augstākās tiesas senatoram V.Čiževskim tika nosūtīti ģenerālprokurora darbības pārbaudei nepieciešamie dokumenti. Deputāti tikās ar senatoru Čiževski 10.martā (kopā ar ģenerālprokuru Jāni Skrastiņu) un 21.martā, kad sniedza atbildes uz senatora jautājumiem. Komisija neuzskatīja par iespējamu nodot lietas materiālus Ģenerālprokuratūrai iepriekšējā ģenerālprokurora Jāņa Skrastiņa vadības laikā jau iepriekš minēto un starpziņojumā izklāstīto iemeslu dēļ. 28.februārī komisija nodeva visus uz to brīdi komisijas rīcībā esošos materiālus Satversmes aizsardzības birojam.

Līdz 3.februārim komisijā darbojās visu Saeimā pārstāvēto frakciju, izņemot Tautas partijas frakcijas, pārstāvji. Ievērojot to, ka par nepilngadīgu personu seksuālo pakalpojumu saņemšanu aizdomās turētajām personām neizdevās piekļūt Komisijas rīcībā esošajai informācijai, Tautas partijas frakcija mainīja savu sākotnējo kritisko nostāju, proti, ka tā nevēlas piedalīties šādā apkaunojošā pasākumā, un izteica vēlēšanos deleģēt savus pārstāvjus darbam komisijā. 3.februārī Saeima ievēlēja komisijā deputātus Vinetu Muižnieci un Aleksandru Kiršteinu.

Kopš 1999.gada 15.decembra notikusi trīsdesmit viena komisijas sēde. Komisija tikusies ar Augstākās tiesas, ar Ģenerālprokuratūras, ar Daugavpils prokuratūras, ar policijas amatpersonām, ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra pārstāvjiem, ar lieciniekiem un ar citām personām.

Saeimas 17.februāra sēdē deputāts Jānis Ādamsons paziņoja par trīs augstu amatpersonu - Andra Šķēles, Valda Birkava un Andreja Sončika iespējamo saistību ar izmeklējamu pedofilijas lietu. Minētās amatpersonas šo informāciju pilnīgi noliedza. Vēl jo vairāk. Tieslietu ministrs Valdis Birkavs pieteica badastreiku, paziņojot, ka Latvijā valda tiesisks nihilisms. Šāda neadekvāta rīcība tikai nostiprina komisijas pārlicību par minētās amatpersonas iespējamo saistību ar pedofilijas lietu, jo tieši tieslietu ministrs ir atbildīgs par tiesiskās kārtības nodibināšanu un ievērošanu valstī.

Paziņojums guva plašu rezonansi ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs. Par to parādījās ziņas Zviedrijas, Krievijas un Lielbritānijas laikrakstos. Tajā pašā dienā Ģenerālprokuratūra ierosināja krimināllietu par Jāņa Ādamsona publiskajiem izteikumiem. Komisija uzskata, ka deputāta Jāņa Ādamsona paziņojumu var vērtēt kā pārsteidzīgu, bet ne kā pretrunā esošu ar komisijas rīcībā esošo informāciju.

Komisijas deputāti ir sagatavojuši un iesnieguši grozījumus Kriminālprocesa kodeksā, kuri jau ir pieņemti, tāpat Krimināllikumā, Prokuratūras likumā, likumā "Par tiesu varu", Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos likumdošanas aktos.

Komisija ir pieprasījusi paskaidrojumus un informāciju no vairākām publiskām un privātām organizācijām - no Tieslietu ministrijas, no Iekšlietu ministrijas, no Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centra, Ģenerālprokuratūras, no Valsts ieņēmumu dienesta, no Valsts policijas un citām. Sadarbība ne vienmēr izvērtusies tik laba, kā varētu vēlēties. Atbildes no organizācijām vairākkārt bija formālas un neskaidras. Netika atbildēts uz konkrētiem uzdotajiem jautājumiem. Piemēram, Ģenerālprokuratūra nesniedza atbildi uz 14.martā komisijas vēstulē izteikto jautājumu par tiesājamā Kārļa Pētersona galvotājiem - 6.Saeimas deputātiem, kuri, iespējams, šādā veidā tiek ietekmēti darboties pret izmeklēšanas komisiju, tāpēc jautājums tika uzdots atkārtoti. Valsts ieņēmumu dienests - par Jura Millera SIA "Mini Mis" (pirmā komisijas vēstule ar jautājumu par "Mini Mis" kā nodokļa maksātāju - 16.novembrī, nodokļa auditu VID veica 1999.gada decembrī, un

atbilde tika saņemta šā gada 7.janvārī). No VID nav saņemta arī izsmeļoša atbilde uz komisijas uzdoto jautājumu par atsevišķu laikrakstu, kuri publicēja rakstus par pedofilijas problēmām, finansiālo pārbaudi pagājušā gada novembrī.

Jāatzīst, ka, pēc komisijas rīcībā esošās informācijas, Valsts ieņēmumu dienests to veica augstākstāvošas politiski atbildīgas amatpersonas uzdevumā. Saskaņā ar Satversmes 34.pantu komisija pieņēma lēmumu, ka sēdes ir slēgtas un komisijas viedokli publiski var paust tikai komisijas vadība. Komisija arī nolēma, ka, ievērojot jautājuma privāto un daļēji arī intīmo raksturu, tiek minēta tikai tā informācija, par kuras drošību komisija ir pārliecināta.

Sadarbība ar presi, radio un televīziju pārsvarā ir bijusi veiksmīga un produktīvāka nekā ar dažām valsts institūcijām. Jau sākotnēji, pateicoties žurnālistu savāktajai informācijai, tiesībsardzības institūcijām bija iespējams uzsākt operatīvās izstrādes lietu un vēlāk ierosināt krimināllietu par LOGOS CENTRA un ar to saistīto personu noziedzīgajām darbībām. Vairāki masu mediji komisijas darbībai godprātīgi ir sekojuši, cenšoties patiesi atspoguļot komisijas veikumu, it īpaši, ja ir runa par īsām ziņām un aktuāliem komentāriem. Diemžēl tad, kad žurnālisti par komisijas deputātu darbu ir vēlējušies runāt plašāk, tas ne vienmēr ir izdevies analītiski. Atsevišķi, no konteksta izrauti fakti un notikumi lasītājiem ir tikuši piedāvāti kā komisijas darba analīze. Patiesībā visu lielāko laikrakstu slejās nereti ir parādījušās publikācijas, kurās autori drīzāk ir meklējuši sensācijas komisijas darbā, nevis notikumu būtību. Tāpēc vēl jo augstāk vērtējami tie raksti, kuros to autori centušies atrast pedofilijas kā īpaša sociāli un morāli sakņota nozieguma cēloņus Latvijas valstī, gribējuši meklēt ceļus, kā šo noziegumu novērst.

Ir saprotama žurnālistu īpašā interese par komisiju, taču nereti tieši viņu uzstājība un vēlme par katru cenu un ātri sagatavot sensacionālu materiālu komisijas mierīgam un līdzsvarotam darbam par labu nav nākusi. Vairāki komisijas locekļi to ir sajutuši kā morālu spiedienu viena vai otra svarīga lēmuma pieņemšanā. Šādos gadījumos žurnālistiem ir jāuzņemas morāla, iespējams, arī juridiska atbildība par viena vai otra fakta neizsvērtu vai tendenciozu parādīšanos presē, radio un televīzijā. It sevišķi Aivara Ozoliņa, Askolda Rodina publikācijas laikrakstā "Diena" un Kārļa Streipa paustais viedoklis radio un televīzijā.

Jāpiemin arī klaji negatīvi piemēri, kad, pēc komisijas domām, netika ievērota elementāra mediju ētika. Tāds, piemēram, ir Valmierā aizturētā M.Pastiljona krimināllietas atspoguļojums TV žurnālista Sandija Semjonova veidotajā sižetā, kad tika iztaujāta aizdomās turamās personas ģimene; masu medijos parādījās arī bērnam un patversmju, iespējams, cietušo audzēkņu sejas, pasu fotogrāfijas un citi materiāli. Tas liecina, ka esam vēl tikai ceļā uz īsti brīviem un atbildīgiem masu medijiem.

Īpaša loma pedofilijas lietas izmeklēšanā ir tiem žurnālistiem, kuri komisijas sēdēs piedalījās liecinieku statusā un kuri nebaidījās atklāti runāt par gadījumiem, kad vairāku gadu garumā paši ir sastapušies ar seksuāli izmantotiem bērniem un jauniešiem un kad izmantotie ir stāstījuši par saviem nereti augsti stāvošiem izmantotājiem. Jāuzsver, ka komisijas darba iesākumā bija LNT raidījuma "Nedēļa" sagatavots sižets, un komisijas darba gaitā visbiežāk tieši starp žurnālistiem varēja atrast to sabiedrības daļu, kas godprātīgi atbalstīja patiesības noskaidrošanu.

Komisija pauž pateicību žurnālistiem Maijai Pohodņevai, Akselam Sadovskim, Marinai Mihailovai, Vairim Stašanam, Anitai Daukštei, Sandrai Veinbergai, Kasparam Funtam, Inesei Kārklīnai, Aināram Rutkēvičam, Ingai Šņorei, Mārai Jansonei, Madarai Ozoliņai, Madarai Fridrihsonai, Aināram Vladimirovam, Lindai Štokmanei, Andai

Rožukalnei, Ilonai Klinšānei-Bērziņai, Mārim Krautmanim, Andrim Bernātam, Abikam Elkinam, Alfrēdam Kruminam un daudziem, daudziem citiem.

Pedofilijas lieta pievērsusi sabiedrības uzmanību tādām problēmām kā vardarbība pret bērniem, tirdzniecībai ar bērniem, bet it īpaši nepilngadīgo seksuālajai izmantošanai. Līdz šim par nepilngadīgo seksuālo izmantošanu ierosināts maz krimināllietu. Spilgtākais piemērs ir Kārļa Pētersona lieta 1996.gadā. Kā atzīst speciālisti, vēl pirms daži gadiem šāda veida krimināllietas tika uzskatītas par kaut ko ārkārtēju. Tam ir vairāki iemesli: procesuāli grūti ir pierādīt noziedzīgā nodarījuma sastāvu; cietušo bailes; īpaši apmācītu speciālistu trūkums; nopratināšanas procesa nesakārtotība, kā rezultātā lietas par vardarbību pret bērniem izmeklē ļoti ilgi.

Pēc Iekšlietu ministrijas Kriminālpolicijas pārvaldes Narkotiku apkarošanas biroja datiem, Latvijā ierosināto krimināllietu skaits par bērnu izvarošanu un seksuālo ekspluatāciju uz cietušo iesniegumu pamata ir uzrādīts sekojošajā tabulā. Pieaudzis arī bērnu seksuālās ekspluatācijas īpatsvars no kopējā dzimumnoziedzumu skaita - no 53% 1993.gadā līdz 75% 1999.gadā. No 80 līdz 85% gadījumu šie noziegumi tiek atklāti un vainīgās personas krimināli sodītas, taču liela daļa krimināllietu tiek izbeigtas pierādījumu trūkuma dēļ.

Saskaņā ar Ģenerālprokuratūras sniegtajiem datiem krimināllietu, kurās cietuši nepilngadīgie, virzība prokuratūrā ir sekojoša - to jūs varat ieraudzīt tabulā.

Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes statistika par ierosinātajām krimināllietām par bērnu izvarošanu un seksuālo ekspluatāciju uz cietušo iesniegumu pamata ir šāda - arī šeit ir dota tabula, ar kuru jūs varat iepazīties.

Var secināt, ka pēdējo gadu laikā ir tendence palielināties dzimumnoziedzumu skaitam, kuri izdarīti pret nepilngadīgajiem, tajā pašā laikā tikai daļa krimināllietu tiek nodotas tiesai. Trūkst informācijas arī par vardarbībā cietušajiem bērniem, bet konstatētie bērnu tiesību pārkāpumi netiek uzskaitīti vienā valsts institūcijā pēc vienotiem kritērijiem. Nevienā valsts institūcijā netiek reģistrētas konkrētas personas, kuras izdarījušas bērnu tiesību pārkāpumus. Neskatoties uz to, ka Aizsardzības un iekšlietu komisija vairāk nekā pirms gada aicināja Ministru kabinetu, Iekšlietu ministriju, Tieslietu ministriju un Ģenerālprokuratūru izstrādāt un iesniegt parlamentā likumprojektu par vienota Sodreģistra izveidošanu, kurā būtu apkopota informācija par visām personām, kuras sauktas pie kriminālās vai administratīvās atbildības, līdz pat šim brīdim tas nav izdarīts. Vispār netiek uzskaitītas personas, kuras veikušas arī citus likumpārkāpumus pret bērniem, ja par šādu nodarījumu nav paredzētas nekādas sankcijas. Šāda situācija paaugstina risku, ka minētās personas varētu strādāt dažādās bērnu iestādēs, kas nav pieļaujams.

Saskaņā ar iepriekš minēto, arī pēc Komisijas locekļu iniciatīvas jau ir izdarīti grozījumi vairākos likumos, to skaitā Bērnu tiesību aizsardzības likumā, kas jau stājies spēkā, piemēram, 67.1.pants "Bērnu tiesību aizsardzības likumā" - "Informatīvi statistiskie pārskati par bērnu tiesību stāvokli valstī". Pats nosaka, ka Centrālā statistikas pārvalde reizi gadā apkopo informāciju par bērniem un iesniedz to Bērnu tiesību aizsardzības centrā. Grozījums tika izdarīts tāpēc, ka līdz šim apkopotā informācija par bērnu tiesību stāvokli valstī nebija pieejama.

Vardarbība pret bērniem, īpaši pedofilija, vairāk nekā jebkurš cits noziegums ietekmē cietušo nevis fiziski, bet arī psiholoģiski. Bērna uztverē šāds nodarījums ir kaut kas pret dabisku, apkaunojošs, slēpjams. Pastāv psiholoģiska barjera, lai stāstītu par notikušo cilvēkam, kas nav tam gatavs; vēl grūtāk ir runāt atkārtoti. Kā atzīst psihologi un bērnu tiesību speciālisti, izmeklēšanas laikā cietušie parasti tiek traumēti atkārtoti; lai izvairītos no turpmākajām pratināšanām, viņi maina liecības, atsauc iesniegumus un melo. Latvijā cietušo liecības parasti video netiek ierakstītas, tāpēc liecinieki tiek

pratināti vairākkārt. Pirmā liecība parasti ir visprecīzākā, vēlāk tā var izskatīties pavisam citāda, atmiņai zaudējot noteiktas notikušā detaļas. Jāņem vērā, ka bērni parasti nemelo, kaut gan bieži par pamatu izmeklēšanai tiek pieņemts pretējais.

Speciāla (psihologa) sagatavotība nepieciešama arī amatpersonām, kas nodarbojas ar cietušo, lai kvalitatīvi un profesionāli veiktu savus pienākumus. Nav pieļaujama situācija, ka amatpersonas cietušā liecību nopratināšanas gaitā vērtē tendenciozi un neobjektīvi. Likumdošana nepietiekami aizsargā cietušos un viņu ģimenes datus, netiek garantēta anonimitāte un konfidencialitāte. Komisijai vairākkārt nācies uzklaustīt liecības par to, ka lieciniekiem, cietušajiem vai viņu ģimenēm tiek draudēts, lai piespiestu mainīt liecību.

Joprojām nepilnīgi tiek pielietota psiholoģiskā ekspertīze. Tas uzskatāms par vienu no iemesliem, kāpēc vairākumu lietu pārtrauc, neizskatot līdz galam. Jāņem vērā, ka bērni bieži kategoriski atsakās sniegt rakstiskas liecības. Bērnu liecības ir īpaši jāvērtē arī tāpēc, ka bērns var neizprast atbildību par nepatiesas liecības došanu un ka uz nepamatotas liecības pamata var notiesāt nevainīgu cilvēku. Atsevišķās valstīs izveidota īpaša bērnu liecību uzklaustīšanas un izvērtēšanas sistēma.

Vardarbībā cietušo bērnu rehabilitācijas pasākumi jāveic pēc iespējas ātrāk pēc notikušā, lai novērstu tālejošas sekas. Diemžēl šobrīd Latvijā šādu rehabilitācijas centru nav pietiekamā daudzumā un cietušajiem jāstāv rindā. Tas nav pieļaujams. Pēc komisijas rīcībā esošajiem datiem, Bulduru Bērnu rehabilitācijas centrā rinda ir līdz augustam. Brīvas vietas šobrīd ir Talsu rehabilitācijas centrā.

Nepietiekami līdzekļi tiek iedalīti bērnu, kas cietuši no vardarbības, rehabilitācijai.

Cietušajiem un viņu ģimenēm bieži nav informācijas, kur griezties vardarbības un seksuālas izmantošanas gadījumos.

Bērnu tiesību aizsardzības sfērā pastāv tādas riska vietas kā internātskolas (konkrēts piemērs - Rīgas 1.internātskola), patversmes, bērnu nami, nodaļas psihoneiroloģiskajās klīnikās, iepriekšējās izmeklēšanas izolatori nepilngadīgajiem, vidējo speciālo mācību iestāžu kopmītnes, naktsklubi un geju kafejnīcas, un citas. Šajās iestādēs pastāv palielināta iespēja nepilngadīgo iesaistīšanai prostitūcijā vai noziedzībā, palielināta iespēja vardarbībai pret nepilngadīgajiem. Komisija ierosina bērnu tiesību aizsardzības speciālistiem kopā ar municipālo policiju, bet turpmāk (pēc atjaunošanas) - ar Tikumības policiju pastiprināti veikt profilaktisko darbu minētajās iestādēs.

Tālākā nākotnē komisija ierosina pašvaldību ietvaros organizēt Jaunatnes lietu policiju. Tuvākajā laikā tāda sāks darboties Daugavpilī.

Vēl viens svarīgs jautājums (papildus izmeklēšanai, rehabilitācijai) ir nākotnē iespējamu noziegumu profilakse. Pastāvot zināmiem profilakses pasākumiem, vardarbības gadījumu skaitu iespējams samazināt. Šeit viens no svarīgākajiem pasākumiem ir sabiedrības informēšana un informācijas pieejamība. Tāpat jāvērs uzmanība uz faktu, ka policijas iejaukšana vardarbības pret bērniem apkarošanā nav rezultatīva. Šeit noteikti jāiesaista gan mediķi, gan psihoterapeiti, gan arī dažkārt juristi. Latvijā bērnu adopcija uz ārvalstīm praktiski sākusies 90.gados, un pakāpeniski tā ir pieaugusi. Saskaņā ar Valsts cilvēktiesību konsultatīvās padomes Bērnu tiesību aizsardzības darba grupas ziņojuma datiem statistika par bērniem, kas ir adoptēti uz ārvalstīm, ir šāda: 1994.gadā - 76 bērni, 1999.gadā - 143 bērni. Uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits ir šajā laikā pieaudzis.

Saskaņā ar Tieslietu ministrijas datiem 1999.gadā visvairāk bērnu adoptēti uz Franciju (66) un ASV (51). Visvairāk bērnu adoptēti no bērnu bāreņu aprūpes centra "Rīga" (41 bērns) un no bērnu bāreņu aprūpes centra "Inčukalns" (24 bērni). Kopš 1993.gada neviens tiesas spriedums, ar kuru tikusi apstiprināta bērna adopcija uz ārvalstīm, nav ticis atcelts.

Pēc Tieslietu ministrijas Kriminoloģisko pētījumu centra datiem, Latvijā pēdējos gados ir gadījumi, kad pieļauta bērnu izvešana no Latvijas uz ārvalstīm pretēji bērnu interesēm.

Līdz pat komisijas darbības uzsākšanai internetā bija pieejama informācija par iespējam adoptēt Latvijā bērnus un to cenām (no 28 līdz 109 tūkstošiem ASV dolāru).

Līdz šim valstī praktiski nebija iespējams iegūt drošu informāciju par klaiņojošiem, skolu neapmeklējošiem un vispār neregistrētiem bērniem. Arī Izglītības un zinātnes ministrijas reģistrā tika reģistrēti tikai skolu apmeklējošie bērni. Sociāli ekonomiskā situācija valstī ir tāda, ka daudzas ģimenes tiek izliktas no dzīvokļiem parādu dēļ, mātes dzemdību namos atsakās no bērniem. Daudzi bērnu namu, patversmju iemītnieki ir tikai sociāli bāreņi. Viņu vecāki ir dzīvi. Daudzi bērni paši izvēlas tādu ienākumu avotu kā prostitūcija.

Šādā situācijā daudzi valsts ierēdņi iet vieglāko ceļu: lai bērnus adoptē uz ārzemēm, tur būs vieglāka un laimīgāka dzīve! Pēc Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta datiem, arvien vairāk pieaug no Latvijas uz ārzemēm adoptēto bērnu skaits. Satrauc arvien pieaugošais adopcijas firmu skaits, kuras nodarbojas ar Latvijas bērnu adoptēšanu uz ārzemēm. Komisijai ir zināmas 7 firmas, kas tieši nodarbojas ar visai pieprasītās preces - Latvijas bērnu adopcijas formalitāšu nokārtošanas jautājumiem. Komisiju satrauc arī divi sevišķi strīdīgi un plašu rezonansi guvušie gadījumi, kurus tiesību aizsardzības institūcijas atzinušas par likumīgiem, - Sergeja adopcija uz ASV 1999.gadā (zēns tika atzīts par neārstējami slimu, kaut gan, spriežot pēc dažādu medicīnas iestāžu izziņām un radnieku izteikumiem, Sergejs ar neārstējamām slimībām neslimoja) un atradeņu Jūlijas un Daiņa sasteigtā adopcija uz ASV 1999.gadā, nepārbaudot, vai bērniem ir vecāki.

Komisija ir pieprasījusi informāciju par vairākiem adopcijas gadījumiem, par kuru atbilstību likumam tai bija šaubas, bet vienmēr ir saņemtas atbildes no Ģenerālprokuratūras, ka nekādi likumu pārkāpumi nav konstatēti.

Saskaņā ar Tikumības policijas arhīva datiem kopš 1993.gada krasi pieaudzis prostitūcijā iesaistīto nepilngadīgo skaits: 1993.gadā - 20 bērni vecumā no 8 līdz 18 gadiem, 1997.gadā - 92 bērni. Par tālākajiem gadiem informācijas nav, jo Tikumības policija 1997.gadā tika likvidēta. Pieaugošais prostitūcijā iesaistīto nepilngadīgo skaits liecina, ka Tikumības policijas likvidācija bija milzīga kļūda.

Arvien izplatītāka Latvijā kļūst arī bērnu komerciāli seksuālā ekspluatācija, izmantojot interneta iespējas. Piemēram, piedāvā prostitūcijas pakalpojumus, ko apzīmē ar vārdu "eskorts"; modeļu darba piedāvāšana pornogrāfisku materiālu izgatavošanā, bērnu pornogrāfijas materiālu reklamēšana un izplatīšana, kā arī citi.

Sobrīd prostitūciju Latvijā regulē vienīgi 1998.gada 4.novembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi nr.427 "Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi", kuri ir nepilnīgi un pašvaldībās netiek ievēroti.

Pornogrāfisko materiālu ražošanas un izplatīšanas kārtību regulē 1995.gada 22.novembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi nr.348 "Noteikumi par erotiska un pornogrāfiska rakstura materiālu ievēšanu, izgatavošanu, izplatīšanu, publisku demonstrēšanu vai reklamēšanu". Kopš 1995.gada nav nepieciešama licence erotisku (pornogrāfisku) materiālu izgatavošanai, kuru agrāk izsniedza Kultūras ministrija. Šāda prakse padara Latviju ļoti pievilcīgu gan vietējiem, gan ārvalstu pornogrāfisko filmu ražotājiem, kā arī veido labvēlīgu vidi pornogrāfijas, prostitūcijas un komerciālās pedofilijas attīstībai Latvijā. Pornogrāfisko materiālu izgatavošanu regulē minēto noteikumu divi panti, kā arī Krimināllikuma 161.pantā paredzēta atbildība par nepilngadīgo iesaistīšanu erotisku (pornogrāfisku) materiālu izplatīšanā, izgatavošanā un tā tālāk.

Komisija savā darbībā un apkopojošajā ziņojumā ievēro un vadās pēc nevainīguma prezumpcijas principa, kas nosaka, ka nevienu nevar atzīt par vainīgu nozieguma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas pilnvarās un darbības pamatprincipos neietilpst kriminālprocesuālo pierādījumu vākšana, operatīvo darbību veikšana un pierādījumu nostiprināšana. Komisija saskaņā ar Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteikto kārtību var tikai uzklaut (nopratināt), apkopot un izvērtēt savāktu informāciju, sniegt priekšlikumus Saeimai, valsts pārvaldes iestādēm un tieslietu iestādēm. Komisijas rīcībā esošā informācija, respektīvi, iegūtās liecības, ir uztveramas un vērtējamas pēc katras personas subjektīvā viedokļa, iekšējās pārliecības un saņemtās informācijas ticamības pakāpes.

Komisija atzīst, ka noziedzīga nodarījuma pazīmes konstatētajās darbībās vēl nevar būt par pietiekamu pamatu kriminālprocesuālu apsūdzību izvirzīšanai minētajām amatpersonām. Minētie pierādījumi jānostiprina procesuāli un jāturpina patiesības noskaidrošana. Taču komisija atgādina, ka amatpersonu atbildība ir plašāks jēdziens, kas sevī ietver ne tikai kriminālatbildību, bet arī administratīvo, disciplināro, kā arī Satversmē noteikto valdības locekļu politisko atbildību. Respektīvi, komisija uzskata, ka gadījumā, ja arī netiek konstatēts noziedzīga nodarījuma sastāvs kādas amatpersonas rīcībā, tomēr būtu jāizvērtē konkrēti fakti un iespējamā citu atbildības veidu iestāšanās par šiem faktiem.

Šajā ziņojumā vēlreiz jāuzsver, ka komisija ir, pirmkārt, Saeimas izveidota parlamentāra izmeklēšanas komisija (tas liecina par tās publisko raksturu) un, otrkārt, komisija tika izveidota ar mērķi noskaidrot faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju) un informēt par to sabiedrību.

Tāpēc komisija uzskata par savu pienākumu nosaukt konkrētus uzvārdus, kas ir minēti komisijas rīcībā esošajās liecībās un saņemtajos materiālos, par kuru iespējamo saistību ar izmeklējamu lietu komisijas vairākumam nav šaubu. Komisija darba apkopojuma ziņojumā uzskata par nepieciešamu nosaukt tās ar nepilngadīgo seksuālu izmantošanu saistītās amatpersonas, kuras, izmantojot savu dienesta stāvokli, var reāli ietekmēt ne tikai krimināllietas izmeklēšanu, bet arī neatkarīgu žurnālistisku izmeklēšanu, un komisijas rīcībā esošā informācija liecina, ka šāda ietekmēšana arī notiek.

Komisijas rīcībā ir gan tiešas, nepastarpinātas, gan netiešas liecības, kurās vairākkārt kā iespējamie nepilngadīgo seksuālo pakalpojumu saņēmēji vai minētā pakalpojumu tīkla darbības līdzzinātāji ir minētas šādas publisko un privāto institūciju amatpersonas: Ministru prezidents Andris Šķēle, tieslietu ministrs Valdis Birkavs, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors Andrejs Sončiks, valsts akciju sabiedrības "Latvijas pasts" ģenerāldirektors Aivars Droiskis, Rīgas klasiskās ģimnāzijas direktors Romāns Alijevs. Komisija uzskata, ka īpašu pārbaudi vajag veikt par Ģenerālprokuratūras Administratīvā departamenta direktora Jura Zālīša darbību.

Komisija uzskata, ka šo amatpersonu tālākā atrašanās jebkādos amatos valsts varas iestādēs ir amorāla un, iespējams, tiesisku iemeslu dēļ nav pieļaujama.

Krimināllietā, kura tika ierosināta sakarā ar LOGOS CENTRA amatpersonu noziedzīgo darbību, ir konstatējamās organizētās noziedzības pazīmes. Noziedznieku pastāvīgus ienākumus veido ienākumi no pornobiznesa, ienākumi no cilvēku tirdzniecības (prostitūcijas) un no nodokļu nemaksāšanas. Organizētās noziedzības pazīmes LOGOS CENTRA lietā izpaudās, veidojot sazarotu savstarpējo attiecību sistēmu noziegumu izdarīšanas gaitā - seksa industrijas tīklu. Lomas starp noziedzniekiem bija sadalītas. Vieni nodarbojās ar vīriešiem, otri - ar sievietēm. Vieni veica modeļu iesaistīšanu un apmācīšanu, otri - to realizāciju pornobiznesā. Vieni nodarbojās ar cilvēku tirdzniecību

iekšzemē, otri - uz ārzemēm. Vieni piegādāja prostitūtas ierindas cilvēkiem, otri - augstākām aprindām. Vieni apsargāja, citi pārvadāja. Vieni tirgojās ar dzīvu precī klātienē, citi - internetā. Darba dalīšana organizētā grupā, precīza plānošana, sistemātiska nelikumīgu ienākumu gūšana un to sadale starp noziedzniekiem ir tipiskas organizētās noziedzības pazīmes.

Sevišķa loma šajā lietā ir apsūdzētajam Jurim Jurjevam. Viņš darbojās šajā organizētās noziedzības lietā kā "izejmateriāla" sagādātājs, iesācēju ievadītājs seksa biznesā. Komisijas rīcībā ir informācija, kas liecina par to, kādā veidā jaunieši tika vervēti darbam seksa industrijā. Skolās un citās vietās tika izvietota informācija par iespējām labi nopelnīt un aicinājums pieteikties par fotomodeli. Daudzi jaunieši nokļuva noziedznieku nagos naudas līdzekļu trūkuma dēļ - mazās stipendijas, vecāku nespēja finansiāli atbalstīt skolēnus un tamlīdzīgi. Atlasot kandidātus seksa industrijai, tika izmantotas psihologa zināšanas, tiem tika uzdots aizpildīt anketas - testi ar vairāk nekā 500 jautājumiem. Atlasīti tika izskatīgie, kā arī pakļāvīgie. Izmantojot aizpildītās anketas, tika ietekmēta jauniešu psihe un griba. Novesti alkoholisko un narkotisko vielu apreibumā, tie tika psihiski apstrādāti, iesaistīti, piespiesti un galarezultātā padarīti par prostitūtām; tas attiecībā uz vīriešu kārtas jauniešiem bija daudz sarežģītāks un komplicētāks process. Tālāk šo prostitūtu izmantošana seksa industrijas, pornogrāfijas vai cilvēku tirdzniecības nozarē jau bija tikai maksātpējīgu klientu esamības jautājums. Par šīs darbības apjomu liecina kratīšanas laikā izņemtie pierādījumi.

Sevišķa loma noziegumos, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību, bija krimināllietā apsūdzētajiem Ingum Tūnam un Aināram Eisakam. Pārdalot seksa biznesa modeļus un klientus, viņi daļēji pārņēma Jurijs Jurjeva biznesu, bet veidoja to daudz ienesīgākā jomā - saistībā ar klientiem ārzemniekiem gan Latvijā, gan arī ārzemēs, kā arī ar bagātiem, maksātpējīgiem Latvijas iedzīvotājiem - biznesmeņiem un publiskām amatpersonām. Ingus Tūns savas darbības piesegam veiksmīgi izmantoja Izglītības un zinātnes ministrijas telpas, bet Ainārs Eisaks nodibināja plašu pazīšanos politiskajās, biznesa, valsts un pašvaldību tā saucamajās augstākajās aprindās. Aināra Eisaka ciešā saistība ar šīm aprindām dod komisijai pamatu uzskatīt, ka viņam ir īpaša loma organizētās noziedzības seksa biznesa jomā, kā arī uzskatīt par ticamu, ka Ainārs Eisaks efektīvi izmantojis savus sakarus ar augstākajām aprindām, lai veiksmīgi slēptu savu darbību seksa industrijā un maskētu to ar dažādu, it kā legālu darbību veikšanu, ilgstoši izvairītos no saukšanas pie kriminālatbildības, slēptu un iznīcinātu pierādījumus krimināllietā. Ilgstošā prokuratūras bezdarbība krimināllietas laikā viņam ļāva sagatavoties nopratināšanām prokuratūrā un būt gatavam atbildēt uz jautājumiem, kuri viņam iepriekš bija zināmi. Apstiprinās komisijas rīcībā iepriekš esošā informācija par centieniem Aināru Eisaku glābt no atbildības, apsūdzot viņu nelielā skaitā epizožu, mainīt viņam drošības līdzekli, tiesāt atsevišķi no organizētās noziedzības lietā apsūdzētajiem pārējiem LOGOS CENTRA lietas apsūdzētajiem, bet pēc tam, piespriežot nosacītu sodu, ļaut doties uz ārzemēm pie uzkrātām naudas summām. Pēc komisijas pārlicības, tas liecina ne tikai par organizētās noziedzības augstu ietekmi valsts varas struktūrās, bet arī par plašu un aktīvu, attiecīgi seksuāli orientētu valsts amatpersonu saistību ne tikai ar Aināru Eisaku, bet arī ar organizēto noziedzību un par tās saaugšanu ar valsts varas struktūrām, faktiski - par mafijas veidošanos. Kompetentām valsts institūcijām jānoskaidro šī saikne un tās mērķi, tās noziedzīgā ietekme un tas, kā šādas organizētās noziedzības un varas struktūru saaugšana ietekmē nacionālo drošību.

Komisija savas izmeklēšanas laikā konstatēja LOGOS CENTRA lietā apsūdzēto personu un to darbības būtisku saistību ar bijušās LPSR Valsts drošības komitejas struktūrām. Komisija konstatēja, ka gandrīz visas krimināllietā pie atbildības sauktās

personas pirms 1990.gada tikušas savervētas par aģentiem LPSR VDK struktūrās, tajā skaitā Jurijs Jurjevs, Ingus Tūns, Ainārs Eisaks. Attiecīgi seksuāli orientēti VDK aģenti laika periodā līdz neatkarības atjaunošanai tika izmantoti, lai stātos kontaktā ar attiecīgi seksuāli orientētām personām. Šie kontakti notika VDK darbinieku vadībā, un to gaita tika dokumentēta. Dokumentēšanas rezultāti tika izmantoti šo personu vervēšanai un iesaistīšanai VDK darbā. Komisijas rīcībā ir informācija par bijušo augstu Lauksaimniecības ministrijas amatpersonu saistību ar šādiem VDK aģentiem.

Komisijai tādējādi ir pamats izdarīt secinājumus, ka, tuvojoties Latvijas neatkarības pasludināšanas brīdim, LPSR VDK būtiski pārveidoja aģentu vervēšanas metodi. Vervēšana, kas balstījās uz uzticību padomju varai, tika nomainīta ar aģentu vervēšanu, izmantojot pie jebkuras sabiedriskas iekārtas par kompromitējošiem atzīstamus homoseksuālas attiecības dokumentējošus pierādījumus. Jurijs Jurjevs, kuru VDK izmantoja tai interesējošo personu vervēšanai, tajā skaitā garīdzniecības vidū, turpināja VDK aģenta iemaņas izmantot pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas, pārvēršot to par ļoti ienesīgu biznesu, apdzirdot jauniešus, stājoties ar tiem vardarbīgās homoseksuālās attiecībās, dokumentējot tās un izmantojot iegūtās fotogrāfijas modeļu vervēšanai seksa biznesam. Speciālā dzēriena, kur tika sajaukts alkohols un narkotiskas vielas, izgatavošanas recepti Jurijs Jurjevs bija apguvis savā iepriekšējā praksē VDK vadībā.

No šāda aspekta raugoties, saprotama Jurijs Jurjeva vairākkārtējā atzīšana par nepieskaitāmu viņa krimināllietās padomju varas laikā. Kompetentām organizācijām nepieciešams pārbaudīt, kā darbojas šis bijušo VDK aģentu tīkls, vervējot seksa modeļus un nodarbojoties ar cilvēku tirdzniecību, piedāvājot šīs personas seksuālo pakalpojumu patērētājiem - maksāspējīgām augstāko aprindu prominentām personām - , un kā tas varēja ietekmēt un ietekmē mūsu valsts drošību.

Cienījamie kolēģi! Ziņojuma pielikumā ir pievienota noziedzīgās shēmas analīze, ar kuru jūs varat iepazīties.

Komisijas prieklikumi.

Ministru kabinetam: līdz 2000.gada 1.augustam jāizstrādā un jāapstiprina Valsts bērnu tiesību aizsardzības informatīvās sistēmas koncepcija; nekavējoties no valsts budžeta līdzekļiem, kas izplānoti neparedzētiem gadījumiem, jāpiešķir ne mazāk kā 300 tūkstoši latu gadā Tikumības policijas darbības atjaunošanai; līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā Prostitūcijas ierobežošanas likuma projekts; līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi 1995.gada 22.novembrī pieņemtajos Ministru kabineta noteikumos nr.348 "Noteikumi par erotiska un pornogrāfiska rakstura materiālu ievēšanu, izgatavošanu, izplatīšanu, publisku demonstrēšanu vai reklamēšanu", lai varētu aizliegt pornogrāfisku filmu uzņemšanu Latvijā; jāizstrādā un jāiesniedz valsts budžeta grozījumi valsts speciālas mācību programmas finansēšanai Policijas akadēmijā, Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē, Tiesnešu apmācības centrā un Policijas apmācības centrā; jāizstrādā un jāiesniedz budžeta grozījumi, lai finansētu advokātus lietu izskatīšanai tiesā, ja notikusi vardarbība pret nepilngadīgo; jāizstrādā un jāiesniedz budžeta grozījumi, paredzot ne mazāk kā 200 tūkstošus latu gadā no seksuālās vardarbības cietušo bērnu rehabilitācijai; jāizstrādā un jāiesniedz budžeta grozījumi, paredzot līdzekļus informācijas bloka (TV klipi, reklāmas bukleti) izveidošanai, kas sniegtu informāciju par narkotiku kaitīgumu, vardarbības pret nepilngadīgajiem profilaksi un rehabilitācijas centriem; jāizstrādā un jāiesniedz izskatīšanai priekšlikumi grozījumiem Krimināllikumā, lai Latvijā tiktu par cilvēku tirdzniecību noteikta atbildība saskaņā ar starptautiskām konvencijām, kurām mūsu valsts ir pievienojusies; līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā un Saeimai jāiesniedz Soda reģistra likuma projekts...

Sēdes vadītājs. Atvainojiet, Ādamsona kungs! Mēs esam strādājuši pusotru stundu. Mums ir jālemj par 10 deputātu iesniegumu, kuri lūdz pārcelt Saeimas šodienas sēdes pārtraukumu no pulksten 10.30 uz 11.30 un noteikt, ka tas ir stundu - līdz 12.30. Lai deputāti rastu iespēju piedalīties ziedu nolikšanā pie Brīvības pieminekļa sakarā ar Katiņas traģēdijas 60.gadadienu. Vai ir iebildumi pret o prieklikumu? Iebildumu nav. Lūdzu, Ādamsons kungs, tādā gadījumā turpiniet ziņojumu. Jūsu rīcībā vēl 10 minūtes. J.Ādamsons. Paldies.

Aizsardzības un iekšlietu komisijai: jāiesniedz Saeimā grozījumi Kriminālprocesa kodeksā - jauns 20.1.pants (prasība par izziņas izdarītāja, prokurora un tiesneša speciālu sagatavotību); steidzami jāizskata un jāiesniedz grozījumi Krimināllikumā un Prokuratūras likumā.

Juridiskajai komisijai: steidzami jāizskata un jāiesniedz grozījumi likumā "Par tiesu varu"; jāpaātrina Parlamentārās izmeklēšanas komisijas likumprojekta virzīšana izskatīšanai trešajā lasījumā; jāiesniedz priekšlikumi grozījumiem likumos, lai turpmāk būtu vienota izpratne par terminiem "pusaudzis", "jaunietis", "nepilngadīgais", kas šobrīd Latvijas likumdošanā tiek lietoti ļoti dažādās interpretācijās un rada daudz neskaidrību.

Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijai: jāsapatavo un jāiesniedz Civillikuma grozījumi, kas paredz sakārtot adopcijas jautājumus atbilstoši starptautiskajām bērnu tiesību aizsardzības konvencijām un Bērnu tiesību aizsardzības likumam; jāsapatavo un jāiesniedz grozījumi, lai realizētu Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50.1.pantu par aizliegumu bērniem piedalīties konkursos, kuros tiek novērtēts viņu ārējais izskats, citu konkursu (piemēram, apģērbu demonstrēšanā) sagatavošanā un dalībnieku apmācīšanas procesā, kas nodrošinātu obligātu pedagoga klātbūtni.

Komisija jau aicinājusi Latvijas vadošās modeļu aģentūras izveidot profesionālu asociāciju savu interešu aizsardzībai.

Tā kā komisija nav kriminālprocesuālās izmeklēšanas iestāde, turklāt tās statuss daudzās jomās saskaņā ar likumdošanas aktiem nav skaidri noteikts, savāktajiem materiāliem un liecībām nav kriminālprocesuālu pierādījumu raksturs. Komisija saskaņā ar Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteikto kārtību var uzklaustīt (nopratināt), apkopot un izvērtēt savāko informāciju, sniegt priekšlikumus Saeimai, valsts pārvaldes iestādēm un tieslietu iestādēm, taču tai nav operatīvas institūcijas funkcijas. Tāpat atklāts ir jautājums par saņemto liecību juridisku nostiprināšanu, jo likums nenosaka parlamentārās izmeklēšanas komisijas rīcībā esošās informācijas statusu.

Savu pilnvaru un iespēju robežās komisija ir centusies savākt vispusīgu un objektīvu informāciju par izmeklējamiem jautājumiem un uzskata, ka šo uzdevumu ir veikusi. Saņemtā informācija (liecības, paskaidrojumi) ir daudzveidīga, tai ir dažādas ticamības pakāpes, un pausts dažādu pušu viedoklis.

Ievērojot vairāku institūciju, to skaitā tiesību aizsardzības institūciju, saistību ar izmeklējamu lietu, šo institūciju paskaidrojumi, iespējams, satur maldīgas ziņas, un tās izvērtēšana un secinājumu izdarīšana vairākos gadījumos ir atkarīga no katras personas subjektīvā viedokļa un iekšējās pārliecības, kā arī no saņemtās informācijas ticamības. Viena no problēmām, kas apgrūtināja komisijas darbu, bija pastāvīga nepieciešamība aizsargāt lieciniekus no iespējamās ietekmēšanas (piemēram, Ingus Tūna veiktā liecinieku ietekmēšana).

Komisijas darbu apgrūtināja presē paustie dažādu amatpersonu un politiķu viedokļi. Pastāvēja un joprojām pastāv vairāki mīti un viedokļi par komisijas darbību, kas uzskatāmi par mēģinājumiem graut komisijas prestižu un padarīt maznozīmīgus

komisijas darba rezultātus, piemēram, mīti par to, ka skandālu izraisījuši ārvalstu specdienesti, melīgās informācijas izplatītāji ir nopirkti, un tamlīdzīgi.

Kā vienu no konkrētiem piemēriem var minēt Tautas partijas frakcijas deputāta Gundara Bērziņa preses konferencē izplatīto informāciju un apvainojumus. Gundars Bērziņš paziņoja, ka pedofilijas komisijas locekļi uzpērkot lieciniekus un solot summas, kurām nav robežu, ja kāds būšot ar mieru stāstīt, ka Andris Šķēle ir tieši saistīts ar pedofilijas skandālu. Gundars Bērziņš arī izplatīja it kā konfidenciālos prokuratūrā esošos stenogrammu tekstus, paziņojot, ka komisija gatavojoties nākt klajā ar paziņojumu par Ministru prezidenta saistību ar pedofiliju, lai gāztu valdību. Faktiski Gundars Bērziņš pirmais publiski izplatīja informāciju par iespējamo Andra Šķēles saistību ar pedofilijas skandālu. Gundars Bērziņš nav paskaidrojis, no kurienes ieguvis šos materiālus, aizbildinoties ar Satversmē noteiktajām deputāta tiesībām neizpaust informācijas avotu, toties nepārtraukti publiski aicinājis komisiju atklāt tās informācijas avotus.

Nepamatoti un melīgi ir Andra Šķēles publiskie paziņojumi, ka pedofilijas skandālu izraisījuši ārvalstu specdienesti. Šādu informāciju publiski noliedz gan Satversmes aizsardzības birojs, gan Drošības policija, arī Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētājs Andrejs Pantelējevs, paziņojot, ka viņu rīcībā nav informācijas par ārvalstu specdienestu iespējamo saistību ar pedofilijas lietu.

Komisija uzskata, ka absolūti nesavienojama ar ieņemamo amatu ir Ģenerālprokuratūras virsprokurores Birutas Ulpes bez jebkādiem pierādījumiem paustā informācija, ka komisijas locekļi uzpērk lieciniekus. Komisija šos paziņojumus vērtē kā absurdus.

Komisija savas darbības laikā nepakļāvās nekāda veida ietekmēšanas mēģinājumiem. Vairākiem komisijas locekļiem ir draudēts, arī brīdinot par briesmām viņu pašu un viņu ģimenes locekļu dzīvībai.

Uz deputāti Helēnu Soldatjonoku izdarīts spiediens par to, ka gadījumā, ja komisija ierosinās ģenerālprokurora darbības pārbaudi, netiks veikta Daugavpils uzņēmuma "Lokomotīve" parādu kapitalizācija.

Draudus saņēmis arī komisijas priekšsēdētājs Ādamsons, turklāt nepārtraukti notikusi komisijas vadītāja publiska apvainošana un pazemošana un viņa ģimenes locekļu psiholoģiska traumēšana. Jāatzīst, ka šo draudu izteikšana nav saistīta ar Jāņa Ādamsona personību, bet ar faktu, ka viņš ir komisijas priekšsēdētājs. Analogiskā situācijā spiediens tiktu izdarīts uz jebkuru citu deputātu, kas būtu komisijas priekšsēdētājs.

Arī komisijas loceklim Dzintaram Rasnačam tika izteikti netieši draudi, kas izpaudās tādā veidā, ka uzņēmējs Uldis Kokins personām, kas šo informāciju varētu nodot Dzintaram Rasnačam, esot skaidri licis saprast, ka gadījumā, ja deputāts Dzintars Rasnačs pārāk aktīvi darbosies Birkava iespējamās saistības ar nepilngadīgo seksuālo izmantošanu atmaskošanā, cietīs pats deputāts. Tas notikšot tā, ka ar Uldi Kokinu cieši saistīts Saeimas deputāts, atsaucoties uz it kā cietušu zēnu liecībām un Satversmes 31.pantu, no Saeimas tribīnes apvainos minēto komisijas locekli saistībā ar zēniem, kuru vārdi nav izpaužami.

Reālus draudus saņēmuši arī citi komisijas locekļi, kas nevēlas, lai viņu vārdi tiktu publiskoti, bet viņi ir uzrakstījuši iesniegumus prokuratūrai.

Diemžēl komisija nav kriminālprocesuālās izmeklēšanas institūcija un šo draudu avotus nevar pārbaudīt. Izbrīna tas, ka Ģenerālprokuratūra uz šiem draudu gadījumiem nav reaģējusi, neviena tiesību aizsardzības institūcija nav mēģinājusi šos draudus pārbaudīt, kaut gan, piemēram, nav grūti noskaidrot, kam ir pa spēkam ietekmēt lēmumu par Daugavpils uzņēmuma parādu kapitalizāciju.

Komisija, veicot savu darbu, pastāvīgi izjuta spiedienu no masu mediju puses. Piemēram, vairāki laikraksti ("Diena", "Lauku Avīze") bieži neobjektīvi un tendenciozi atspoguļojuši komisijas darbu.

Šā gada 28.februārī komisija nodeva Satversmes aizsardzības birojam visus uz to brīdi komisijas rīcībā esošos materiālus. 5.aprīlī kā slepens dokuments amatpersonām tika izsūtīts Satversmes aizsardzības biroja atzinums, ko plašākai sabiedrībai paziņoja Ministru prezidents Andris Šķēle. Satversmes aizsardzības birojs atzīst, ka komisijas darbība uzskatāma it kā par vienpusīgu un tendenciozu. Komisijas materiāli, kas atrodas nodoti SAB rīcībā, tika nosūtīti Ģenerālprokuratūras prokuroram Modrim Adleram un pievienoti krimināllietai par goda un cieņas aizskaršanu, nevis krimināllietai par LOGOS CENTRA, Eisaka, Tūna vai citu pedofilijas lietā iesaistīto personu noziedzīgo darbību.

Komisijai nav saprotams, uz kāda pamata Satversmes aizsardzības birojs izdarīja šādu sasteigtu secinājumu. Jāievēro: SAB biroja pārstāvji nevienu reizi nav tikušies vai izteikuši vēlēšanos tikties ar komisiju; Satversmes aizsardzības biroja darbinieki nav ņēmuši vērā materiālus, ko komisija ieguvusi pēc 28.janvāra; ar Satversmes aizsardzības biroja atzinumu komisija, kas iesniedza materiālus, netika iepazīstināta, un par šāda slepena atzinuma esamību komisija uzzināja no preses. Komisija uzskata, ka Satversmes aizsardzības biroja izdarītā pārbaude veikta formāli un pavirši, jo komisijas iesniegtie materiāli noteikti bija pietiekams pamats nopietnai izmeklēšanai, ko bija iespējams un nepieciešams veikt.

Par Ģenerālprokuratūras darbību komisija savu viedokli faktiski jau paudusi starpziņojumā, tomēr komisija uzskata par nepieciešamu uzsvērt dažus Ģenerālprokuratūras darbības aspektus, kurus nedrīkst atstāt bez ievērības. Neizpratni rada Ģenerālprokuratūras mēģinājums panākt, lai deputāti pārkāpj Satversmes 31. un 34.pantu, kā arī Saeimas kārtības ruļļa 168.panta prasības par liecību sniegšanu. Ģenerālprokuratūra, tāpat arī Satversmes aizsardzības birojs, vairākas reizes pieprasīja iesniegt komisijas rīcībā esošos materiālus un atklāt informācijas avotus. Komisijas locekļi vairākas reizes aicināti sniegt liecības prokuratūrā, tajā skaitā par neslavas celšanu ierosinātajā krimināllietā. Komisija Ģenerālprokuratūras darbībā saskata tendenci pārkāpt Satversmi un nodarboties nevis ar nepilngadīgo personu seksuālo izmantotāju atmaskošanu un saukšanu pie atbildības, bet gan ar atsevišķu valdības locekļu nepamatotu aizstāvēšanu.

Interesanta ir Ģenerālprokuratūras prakse krimināllietu izmeklēšanas darba grupu izveidošanā. Lai izveidotu rīcībspējīgu grupu pedofilijas lietas izmeklēšanai, bija nepieciešama komisijas aktīva rīcība. Savukārt krimināllietā par neslavas celšanu darba grupa sešu prokuroru sastāvā tika izveidota jau nākamajā dienā pēc komisijas priekšsēdētāja uzstāšanās 17.februāra Saeimas plenārsēdē. Tāpat Ģenerālprokuratūra nespēj vai nevēlas izmeklēt un noskaidrot, no kurienes nākuši draudi komisijas locekļiem.

Sēdes vadītājs. Atvainojiet! Referentam paredzētais laiks ziņojumam - viena stunda - ir pagājis. Vai deputāti uzskata, ka ir... (Starpsauciens: "Lai lasa!") Lūdzu, tādā gadījumā nobalsosim par to, lai turpinātu galaziņojumu vēl četras minūtes. Nav nepieciešams balsot? (Starpsauciens: "Nē!") Lūdzu, Ādamsona kungs!

J.Ādamsons. Kaut gan komisija ir vairākkārt norādījusi, ka ir pamats Aināram Eisakam un Ingum Tūnam uzrādīt apsūdzību par sutenerismu, kā arī par darbošanos organizētā grupā, Ģenerālprokuratūra to nav ņēmusi vērā.

Nepieņemama ir Ģenerālprokuratūras attieksme pret Valsts prezidentu. Komisija uzskata, ka Valsts prezidentam ir tiesības pieprasīt un saņemt informāciju. Tomēr Ģenerālprokuratūra atteikusies sniegt Valsts prezidentei, kura vienlaikus ir arī

Nacionālās drošības padomes vadītāja, saskaņā ar likumu pieprasīto informāciju. Arī situācijā, kad starp Ģenerālprokuratūru un Valsts prezidenti bija domstarpības par to, vai ir vai nav jāsniedz informācija par izmeklējamu lietu, Jānis Skrastiņš neuzskatīja par nepieciešamu ierasties uz Nacionālās drošības padomes sēdi, aizbildinoties ar nogurumu, aizņemtību, un tā tālāk. Vēl jo vairāk, bijušie virsprokurori Biruta Ulpe un Oļģerts Šabanskis paziņoja, ka pedofilijas lietas pavedieni ved uz Valsts prezidentes Kanceleju. Komisija pārbaudīja šo informāciju un uzskata to par mēģinājumu maldināt sabiedrību un izdarīt spiedienu gan uz Valsts prezidentes Kancelejas darbiniekiem, gan uz pašu Valsts prezidenti. Šādu uzvedību komisija uzskata par prokuratūras darbinieku necienīgu. Ģenerālprokuratūras darbinieki nav uzskatījuši par nepieciešamu publiski atvainoties Valsts prezidentei un Valsts prezidentes Kancelejas darbiniekiem. Komisija ir gandarīta, ka Valsts prezidente nav pakļāvusies šim spiedienam un ir izrādījusi patiesu izpratni un ieinteresētību objektīvā pedofilijas lietas izmeklēšanā un vainīgo personu saukšanā pie atbildības. Komisija pauž īpašu pateicību Valsts prezidentei par morālo atbalstu komisijas darbam.

Komisiju nepārsteidz Augstākās tiesas senatora Čiževska atzinums veiktajā pārbaudē par ģenerālprokurora Jāņa Skrastiņa darbības atbilstību likumam. Komisija jau uzreiz pēc Augstākās tiesas tiesneša norīkošanas saņēma vēstuli, kurā bija uzdoti 16 jautājumi, kas nepārprotami pēc būtības un kompetences bija uzdodami Ģenerālprokuratūrai.

Šā gada 23.februārī komisija nosūtīja Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvarotajam senatoram Čiževska kungam apkopotus materiālus, kas saturēja komisijas sēžu protokola atsevišķas daļas, vēstules un saraksti ar Ģenerālprokuratūru, kā arī papildus tika iesniegti videoieraksti. Komisija atzīst, ka senatora veiktā pārbaude bijusi tendencioza jau no pārbaudes ierosināšanas brīža. Čiževskis nepārprotami nostājies Jāņa Skrastiņa pusē. Vēl jo vairāk. Deputātiem, tiekoties ar Čiževski un Skrastiņu, radās iespaids, ka senators vairāk pielīdzināms Jāņa Skrastiņa advokātam, nevis pārbaudes veicējam. Neizpratni rada arī tas, ka senators nav saskatījis likumpārkāpumus vai Prokurora ētikas kodeksa pārkāpumus vairāku virsprokuroru darbībā un ka ģenerālprokurors nav disciplināri sodījis sev pakļautos prokurorus.

Komisija novērtēja Valsts policijas, sevišķi Narkotiku apkarošanas biroja darbinieku profesionālo un pašizliedzīgo darbu.

Nobeigumā es gribētu izteikt dziļu pateicību tiem komisijas locekļiem, kuri darbu komisijā iesāka 7.oktobrī, par viņu izpratni un par to, ka viņi nepakļāvās spiedienam.

Tāpat es gribētu izteikt dziļu pateicību tiem cilvēkiem, kuri ir snieguši morālu atbalstu komisijai, it sevišķi Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas arhibīskapam Jānim Vanagam un konsistorijas loceklim Jurim Rubenim.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Atklājam debates. Aleksandrs Kiršteins - Tautas partijas frakcijas deputāts.

A.Kirteins (Tautas partijas frakcija).

Godājamais priekšsēdētāj! Godājamie deputāti! Man diemžēl būs jāapbēdina daži sensāciju tīkotāji. Šā anonīmā ziņojuma saturs neatbilst vienam no komisijai dotajiem galvenajiem uzdevumiem - noskaidrot un izvērtēt faktus par amatpersonu iespējamo saistību ar minētajiem noziegumiem. Es saku - anonīms, jo nez kāpēc komisijas locekļi negribēja parakstīt šo ziņojumu, kaut gan iepriekšējo starpziņojumu bija parakstījuši desmit deputāti. Ņemot vērā komisijas priekšsēdētāja interešu konfliktu ar prokuratūru, kura bija ierosinājusi lietu par Ādamsona kunga piederību PSRS Valsts drošības komitejai, es saprotu un apzinu, ka prasīt no Ādamsona kunga kaut kādu minimālu objektivitāti liecību izvērtēšanā būtu pilnīgi lieki.

No 3.februāra, kad tika ievēlēta Tautas partijas pārstāve komisijā, tā arī neparādījās (es uzsveru - neparādījās!) neviens vērā ņemams liecinieks - pareizāk būtu teikt, neparādījās komisijas sēdēm noteiktajā darba laikā - pirmdienās un ceturtdienās. Tas, protams, netraucēja mistiskajiem lieciniekiem parādīties visneiedomājamākajās situācijās, vietās un brīžos, par ko ziņoja aģentūra LETA. Tad, kad klāt bija tikai daži acīmredzot visuzticamākie komisijas pārstāvji. Vienā gadījumā kāds liecinieks apmeklēja vienu komisijas locekli mājās, par ko mūs šis komisijas loceklis informēja ar piebildi: "Gribat - ticiet, gribat - neticiet!" Ādamsona kungs noticeja. Ne tikai noticeja, bet plaši ziņoja dažādos masu informācijas līdzekļos, tajā skaitā arī vairākas reizes televīzijā - raidījumā "Mūsu cilvēks" un citos raidījumos. Komisija bieži par jaunām (diemžēl) un it kā jaunām liecībām pret valsts amatpersonām, kā jau es teicu, uzzināja nevis no lieciniekiem, bet no viņu aģentūrām, kurām šīs intervijas bija sniedzis komisijas priekšsēdētājs.

Parādījās it kā neapgāžami pierādījumi (es minēšu trīs piemērus). Lūdzu deputātus novērtēt, cik šie neapgāžamie pierādījumi mums ir derīgi.

10.aprīļa numurā avīzē "Čas" katrs var izlasīt... es atkārtoju, 10.aprīļa avīzē "Čas" kāds minētais liecinieks, kuru plaši reklamēja LNT raidījumā "Nedēļa", sīki atstāstīja, kā 1995.gada 10.maijā, kad viņam palika 15 gadi (to viņš ļoti atceras, jo viņam tad bija dzimšanas diena), ticies ar vienu ministru, kuru pazinis pēc neapstrīdamām pazīmēm - skaistām, modernām mazām zelta brillēm. Kāds komisijas loceklis pārjautāja - vai tikai jaunais cilvēks kaut ko neputro, varbūt brilles bija lielas, vecmodīgas, varbūt tās bija ar bieziem stikliem? Jaunais cilvēks apgalvo - nē, jauniešiem ir modē mazas saulesbrilles, viņam arī tādas patīk, tāpēc viņš ļoti ļoti atceras, ka brilles bija mazas, modernas. Tā, sakot, redziet, dizainers, "feinšmekers"!

1995.gada oktobrī... ir runa par 1995.gada maiju... 1995.gada oktobrī Saeimas deputātiem un tiem ievēlētajiem cilvēkiem, kuri kļuva par ministriem, šajās fotogrāfijas diemžēl visiem ir, man jāatvainojas, ļoti vecmodīgas brilles, ar ļoti lieliem stikliem. Es domāju, ka varbūt ir, jūs saprotat, kaut kādas citas bildes. Izrādās, ka 29.maijā "Dienā" publicēts skats no preses balles - ir nofotografēts gan minētais ministrs, gan Ādamsons kungs. Arī ministrs ar šīm pašām brillēm... Un tā tālāk. Tas, ka šeit ir sajaukta 1996.gada otrā puse ar 1995.gadu, tas nav nekas!

Otra neapgāžama liecība par otru ministru ir tāda ka tikšanās ar ministru ir notikusi viesnīcā "Arizona" vai "Arigona". Protams, šādas viesnīcas nav, bet arī tas nemulsina nevienu mūsu komisijā.

Trešais neapgāžamais pierādījums ir tas, ka viens ministrs 1996.gadā šajā pašā viesnīcā "Arizona" ir pazīts pēc neapstrīdamām pazīmēm - brūni mati, krieviski runā bez akcenta, visu laiku lietojot krievu valodā parunas un sakāmvārdus. Ādamsona kungam ar to pilnīgi pietiek, lai norādītu vainīgos. Galvenais ir revolucionāra degsme, tāpat kā kādreiz iebrūkot "Lainbankā" ar automātiem un nobaidot klientus līdz nāvei: viņam likās, ka ir palīdzējuši palielināt Latvijas starptautisko kredītreitingu un prestižu.

Diemžēl man un arī dažiem citiem komisijas locekļiem šādi pierādījumi ir nepietiekami, jo tikai septiņi komisijas locekļi anonīmā balsojumā apliecināja, ka šis ziņojums ir tā vērts attiecībā uz šīm amatpersonām. Žēl, ka nekritiska attieksme pret liecībām un faktu neizvērtēšana, kā arī to tendenciozā atlasīšana pilnībā degradē arī to pozitīvo, kas tiešām komisijas darbā tika veikts.

Es gribētu minēt vienu faktu, kas tiek nepietiekami novērtēts, atstāts bez pienācīgas vērtības, un es ceru, ka Ģenerālprokuratūra tam pievērsīs uzmanību. Piemēram, ja liecinieki ziņo, ka kāds LNT žurnālists uzpērk lieciniekus, ne tikai maksājot desmit latus, bet vienā gadījumā ir piedāvājis 650 latus, kas šim jaunietim ir ļoti liela nauda, par nepieciešamo liecību sniegšanu, tad šāda informācija tiek atstāta bez ievērbas.

Manis minētās trīs liecības ir pierādījumi, kas tiek uzskatīti par neapgāžamiem un pierādāmiem. Fakti, kur liecinieki liecina tieši par Tūnu vai LOGOS CENTRU, tiek jaukti, piemēram, ar atstāstījumiem par trešajām personām, no kurām ir kaut kas dzirdēts par valsts amatpersonām. Es domāju, ka tas ir ļoti rūpīgi jāizvērtē tiesībsargājošajām institūcijām - prokuratūrai, SAB un citām iestādēm.

Dažas piezīmes par ziņojumu.

Nav nekāda pamata apšaubīt Augstākās tiesas senatora Čiževska veiktās pārbaudes objektivitāti (par Ģenerālprokuratūru).

Par izteiktajiem draudiem. Kādreiz televīzijā, kā jūs atceraties, izskanēja tādas ziņas, ka kādam komisijas loceklim esot draudēts, jo Daugavpils uzņēmumā "Lokomotīve", lūk, varētu nenotikt parāda kapitalizācija. Tā kā šis uzņēmums ir tik bankrotējis, tie nav draudi, bet prēmija, jo, ja šo uzņēmumu un tā parādus kapitalizē, tad nu būtu tādas nepatikšanas valstij, ka pēc tam būtu gadiem jāmaksā par visiem iespējamiem parādiem. Tāpēc šāda veida paziņojumu nekādā gadījumā nevar uztvert par draudiem. Paldies Dievam, ka tas ir izņemts no šā ziņojuma ārā.

Komisijas priekšsēdētāja iepriekšējais paziņojums, ka viņš uzticas tikai SAB un SAB tika nodoti šie komisijas materiāli, ir pretrunā ar vēlākajiem izteikumiem, ka SAB neko nespēja atklāt. Es tomēr piekrītu tam, ko paziņoja Satversmes aizsardzības birojs, - ka komisijas darbība diemžēl ir vienpusīga un tendencioza. Tautas partija pievienojās komisijai nevis tāpēc, ka viņa gribēja uzzināt kaut kādus atsevišķus faktus - šie fakti ir zināmi gan prokuratūrā, gan citur -, bet, pirmkārt, tāpēc, ka tika pagarināts komisijas darba laiks; otrkārt, noteiktā termiņā komisijai nebija nekā nopietna ko ziņot.

Daži secinājumi. Pirmais. Nav pieļaujama interešu konfliktā iesaistītu personu ievēlēšana izmeklēšanas komisijās turpmāk.

Otrais. Komisijām nevajadzētu iejaukties jau ierosinātās krimināllietās attiecīgos gadījumos.

Trešais. Nav pierādījumu par nosaukto valsts amatpersonu saistību ar minētajiem noziegumiem.

Ceturtais. Daļa komisijas locekļu uzskata, ka ir pamatota lietas ierosināšana prokuratūrā par goda un cieņas aizskaršanu.

Piektais. Daļa liecinieku liecina, ka ir maksāta nauda atkarībā no sniegtajām liecībām.

Sestais. Komisijas nevar vadīt cilvēki ar haotisku domāšanas veidu, kas nav spējīgi sistemātiski izvērtēt pierādījumus un organizēt komisijas darbu.

Septītais. 17.februārī Ādamsona kunga sniegtais paziņojums ar nosauktajiem uzvārdiem bija bez komisijas pilnvarojuma un uzskatāms par provokāciju, kas domāta ārzemju žurnālistiem, kuri lielā skaitā bija ieradušies Rīgā, lai piedalītos un apraksfītu prokuratūrā notiekošo sanāksmi par Otrā pasaules kara noziegumiem. Pirmajā lappusē šo ziņojumu ievietoja tikai krievu valodā iznākošie laikraksti. Par provokācijas raksturu liecina tas, ka 17.februārī no rīta iznākusī avīze "Respublika" bija salikta 16.februārī; tajā tika paziņots, ka Saeimā tiks nosaukts tieslietu ministra vārds.

Latvijas vēsturē šis ir otrais gadījums. Pirmais gadījums, kā atceraties, bija 1940.gada jūlijā, kad TASS paziņoja dienu pirms Saeimas tā sauktajām vēlēšanām Saeimas vēlēšanu rezultātus. Tā tas ir arī šoreiz - dienu pirms Saeimas sēdes tiek paziņots, ka tiks nosaukts attiecīgā ministra vārds. Kam negadās? Arī orgāni kļūdās.

Tāpēc pilnībā jāpiekrīt tam, kas teikts dokumentā, ko Saeimas priekšsēdētājam nosūtīja ģenerālprokurora vietas izpildītāja Rudīte Ābolaņa. Citēju: "Novērtējot krimināllietas izmeklēšanas laikā likumā paredzētajā kārtībā iegūtos pierādījumus, kas konstatēti ar liecinieku liecībām, lietiskajiem pierādījumiem, izmeklēšanas darbības protokoliem un citiem dokumentiem, šobrīd nav iegūti pierādījumi Ministru prezidenta, tieslietu

ministra, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora un citu valsts amatpersonu prettiesiskai kriminālsodāmai rīcībai.”

Es domāju, ka visi šie materiāli un liecības ir jānodod Nacionālās drošības komisijai, kā arī Ģenerālprokuratūrai un citām tiesībsargājošām iestādēm, kurām jāļauj izvērtēt profesionālā kārtībā iegūtos pierādījumus. Komisijas darbu pagarināt nav nepieciešams.

Un nobeigumā es gribētu lūgt Saimniecisko komisiju pārbaudīt paranormālās parādības Saeimas ēkā: Ādamsona kunga vadīto ārkārtas sēžu laikā pēkšņi sabojājas “Baltcom” un LMT telefoni un nevar piezvanīt no 4.stāva uz 2.stāvu, lai uzaicinātu arī citus komisijas locekļus.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Imants Burvis - Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija.

I.Burvis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidij! Es ceru, ka Kiršteina kunga ziņojums nebalstījās uz tiem materiāliem, ko viņš slepus nesa laukā no komisijas sēžu zāles.

Taču, ja runājam nopietni, noklausoties komisijas ziņojumu, principā var just dziļu gandarījumu par Andra Šķēles vakardienas paziņojumu par valdības atkāpšanos. Ja tas būtu noticis vēl pirms komisijas starpziņojuma - faktiski šo informāciju arī toreiz jau zināja daudzi -, Latvijai būtu ietaupīts daudz laika, daudz naudas un nervu, būtu saglabāts arī valsts prestižs. Simptomātiski ir tikai tas, ka tanī brīdī, kad sāka strādāt šī komisija, iedarbojās pilnīgi cits mehānisms - pederastijas un pedofilijas apkarotāju mālēšana par čekistiem, morālais spiediens uz Valsts prezidentu, uz komisijas locekļiem un uz neatkarīgās preses pārstāvjiem. Ceru, ka likumdevējs un Prezidente ņems vērā arī šīs komisijas darba atziņas. Ne tikai Kiršteina kunga, bet arī pārējo komisijas locekļu atziņas, izvēloties to personu, kura vadīs Ministru kabinetu kā pagaidu valdību līdz nākamās valdības sastādīšanai. Vai šos apstākļus ņems vērā arī partijas, izvirzot nākamos Ministru kabineta locekļus, - to jau rādīs laiks.

Man personīgi ir ļoti žēl, ka pederastijas un pedofilijas aizstāvji savas partijas nosaukumā ir pievienojuši tautas vārdu. Ļoti žēl! Principā varētu ieteikt būt konsekventiem un nomainīt arī oranžo krāsu.

Kiršteina kungs, protams, ir ģēnijs, jo, ienākot komisijā, viņš īsā laikā pirms tās darba beigām bija spējīgs dot komisijas darba novērtējumu. Strādāt viņš tur nevarēja, bet novērtēt citu darbu, ne tikai Ādamsona kunga darbu - to viņš varēja. Un žēl, ka šīs komisijas darba novērtējums viņa runā pārvērtās par advokāta runu, par advokāta runu “zilajai brālībai”. Ļoti žēl!

Sēdes vadītājs. Leons Bojārs.

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamais Prezidij! Cienījamie kolēģi! Labdien, cienījamie Latvijas radioklausītāji! Jā, šodien Pedofilijas izmeklēšanas komisijas ziņojums argumentos ir patiess. Ir taču tas! Lai arī kā Kiršteina kungs mēģina pārlicināt, ka tā nav, bet tas ir. Paldies komisijas locekļiem par viņu darbu!

Es saprotu komisijas locekļus, ka tas, ko viņi dzirdēja, redzēja, ar ko viņiem pienācās sastapties, arī ar dokumentiem, bija ļoti nepatīkami. Diemžēl sveša griba tika uzspiesta bērniem un pusaudžiem, viņus nežēloja - ne meitenes, ne zēnus, un jebkurā vecumā. Latviešiem tas ir svešs, pretīgs un nosodāms.

Nevajag liekuļot! Man rada izbrīnu un ir nesaprotama lieta, kāpēc Tautas partijas pārstāvji, sevišķi deputāti, meklē dažādus ieganstus, lai izvairītos no šīs psihiski fiziskās sērgas iznīcināšanas Latvijas Republikas tēlā. Nav saprotama arī Gundara Bērziņa negatīvā nostāja pret komisijas darbību. Kāpēc vajag aizstāvēt cilvēkus, kuri bendē

jauniešu psihi un viņu nākotni? Jauniešu pavedināšanu uz šo neķītrību pieaugušie veic apzināti. Tie bieži vien ir labi situēti tipi. Tikai ir viena lieta - viņi ir slimi, un šī slimība ir visatļautība.

Mēs ejam uz Eiropas Savienību. Tur diemžēl tādām lietām ir krimināli sodāms raksturs un tur ne katrs sevi cienoošs cilvēks pados roku sveicienam tādām cilvēkam, kas saistīts ar šo neķītro darbību. Latvijā šīs netīrās rokas met krustus un saņem apbalvojumus.

Cienījamie kolēģi! Lai arī cik tas ir nepatīkami, bet šī izmeklēšanas lieta ir jānoved līdz loģiskām beigām. Un Guntis Ulmanis, kad viņš atbrauca no Savienotajām Valstīm, pateica tik tiešām patiesus senatora vārdus, kurš viņam pateica: "Pie jums ir ļoti daudz kas atklāts, bet diemžēl viss nav labi novests līdz loģiskām beigām." Pats nožēlojamākais fakts ir tas, ka Latvijas Ģenerālprokuratūra arī ieņēmusi nevis cietušo bērnu aizstāvēšanas pozīciju, bet mēģina "nospodrināt spalvas" tiem tēviņiem, kuri ir iesaistīti šinī lietā.

Pēc pirmajām debatēm es tāpat kā arī citi deputāti bijām izsaukti uz Ģenerālprokuratūru, kur mūs pratināja. Un ko tad gribēja dzirdēt un kādi bija jautājumi? Pirmais bija: vai par pedofilijas skandālu pirmo reizi mēs esam dzirdējuši tieši tikai no Adamsona kunga uzstāšanās? Vai tas negrauj Latvijas Republikas ārpolitisko prestižu? Vai tas nav mēģinājums gāzt valdību? Galvenais bija jautājums - vai pie tā visa nav vainīgs Adamsona kungs?

Prokuratūras izmeklēšanas darbiniekus neinteresēja cietušo bērnu liktenis, tas, kā veikt viņu adaptāciju, kā viņus aizstāvēt, kādu palīdzību sniegt un kādus pasākumus veikt, lai šo nelietību Latvijā izskaustu?

Kas pasūtīja šo deputātu nopratināšanas modeli? Kas sastādīja instrukciju, kādā veidā atrast liecības un kaut kādā veidā izvilkt no deputātiem liecības, lai tās būtu par sliktu Adamsona kungam? Tas tika veikts kā politiskais pasūtījums, un diemžēl te mēs redzam, ka Latvijā nav aizsargāti pat Latvijas Saeimas deputāti.

Es tāpat kā daudzi kolēģi izlasīju Voldemāra Čiževska "memorandu". Nožēlojama satura raksts. Un, ja viņš neatzīst to, kas ir noticis Latvijā, tad es nezinu, kādā veidā viņš var strādāt šinī organizācijā.

Es pilnīgi piekrītu Amerikas Savienoto Valstu Valsts departamenta ziņojumam par narkotiku izplatīšanu Latvijā un par tām sekām, kas notiek. Patiesībā, ja analizētu ziņojumu, tad redzētu, ka Ģenerālprokuratūra ir nožēlojamā stāvoklī. Ja tā turpināsies arī tālāk un ja tā viņa darbosies, tad pēc diviem, trijiem gadiem tiks degradētas mūsu visas, it sevišķi lielo pilsētu, skolas. Narkomānu, narkotiku izplatītāju darbība šinīs skolās... Viņus neviens neapkaro - ne policija, ne prokuratūra.

Mēs nevaram pieļaut to, ka Iekšlietu ministrijai nav izdalītas naudas subsīdijas tādā apmērā, kādas ir vajadzīgas, lai tai būtu pilnvērtīga darbība. Nauda ir atrodama! Saka, ka nav degvielas, ar ko braukt uz izsaukuma vietu, bet, cienījamie kolēģi, kur paliek tā konfiscētā kontrabandas degviela? Kāpēc mēs to nenododam ar īpašu rīkojumu Iekšlietu ministrijas vajadzībām? Kāpēc mēs tai nenododam tūkstošiem litru konfiscētā spirta? Spirtu, sajaucot ar benzīnu, var izmantot dzinējos. Diemžēl konfiscētās mantas, kā redzams, aiziet citā aprītē.

Es nepiekrītu arī tam, ka mēs nevaram atrast 100 vai 200 tūkstošu latu apmērā līdzekļus, lai prokuratūra varētu iegādāties kompjūterus, lai tās kompjūteri būtu savienoti attiecīgā tīklā un lai prokuratūra būtu apgādāta ar tiem aparātiem un orgtehniku, kas ir vajadzīga tās darbībai. Diemžēl 2000. gadā, sastādot budžetu, ģenerālprokurors nebija pieprasījis šo naudu.

Jūs droši vien atceraties, ka Ministru kabinets pieprasīja 2 miljonus latu, lai iegādātos noklausīšanās iekārtu priekš mobilajiem telefoniem. Diemžēl tā maksā tikai 250 vai 300 tūkstošus. Tad kur un kam bija domāts 1 miljons 700 tūkstoši latu?

Cienījamie deputāti! Komisija savu darbu veica tā, kā viņai to vajadzēja, un pēc sirdsapziņas, un tāpēc viņas darbība ir jāturpina, bet mums ir jāgādā par to, lai likumprojektos tiktu iestrādātas normas par bērnu aizsardzību. Ir jārod līdzekļi, lai Iekšlietu ministrijā un prokuratūrā būtu sagatavoti speciālisti, kuri varētu strādāt ar cietušajiem bērniem un, protams, sniegt viņiem psihiatrisku vai psiholoģisku atbalstu un adaptāciju. Es vēlreiz izsaku savu pateicību komisijas locekļiem, jo darbs tik tiešām bija nepatīkams un smags, un atbalstu ziņojumu. Es vēlreiz aicinu jūs komisijas darbību pagarināt. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pēteris Tabūns.

P.Tabūns (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Skumīgs un sarūgtināts stāvu jūsu priekšā, kolēģi, un vēl vairāk - radioklausītāju priekšā, kuri klausās visu, kas šeit notiek ap šo lietu un par šo lietu vai, pareizāk sakot, ar šiem noziegumiem. Varbūt jūs neklausīsities arī manī, bet es tomēr pateikšu, ka es patiešām esmu sarūgtināts par visu to, kādā veidā no paša sākuma, kad televīzijā tika pārraidīta un celta trauksme par šo lietu, kā viss ir virzījies tālāk. Godīgi sakot, tas notika ar vienkāršu, prastu interesi, ar intrigām, nevis pēc būtības.

Kolēģi, vai nav desmitiem un simtiem, tūkstošiem sakropļotu bērnu? Ir! Viņus apdzirda, viņus sašpicē ar narkotikām, pieradina pie narkotikām, un desmitiem, simtiem bērnu aiziet bojā, raustoties konvulsijās no šīs sērgas. Bet mēs te it kā dancojam ap trim, četrām personām vai uzvārdiem. Tas viss ir nieks, salīdzinot ar visu to, kas kopumā notiek. Saprotiet, tā patiešām ir sērga, tā ir slimība, kas pārņēmusi sabiedrību, un, gribam to vai negribam, bet mēs katrā ziņā nedrīkstam izvairīties, nedrīkstam neredzēt to, kas notiek, kas bendē mūsu bērnus. To, kas viņus bendē pašos pirmsākumos. Bendē šīs dzīvības un viņu nākotni.

Man ir uztraukums un sarūgtinājums par to, ka ap komisijas darbu, kura bija un faktiski strādāja stresa apstākļos, pastāvot dažādām iebaidīšanām, ka tai tika nevis palīdzēts, bet notika it kā skatīšanās no malas. Adamsona kungs man sākumā atgādināja gluži vai Donu Kihotu, kurš cīnās ar vējdzirnavām, bet beigās, vismaz šodien, arī viņa cīņas spars ir saplacināts.

Man ir vienkārši skumji, ka mēs ar pilnu atbildības sajūtu nepievēršam vajadzīgo uzmanību šai traģēdijai, kas notiek mūsu sabiedrībā. Un Kiršteina kungs arī... Es pieņemu visu, ko jūs teicāt, bet es nedzirdēju šo trauksmi. Nu nevar būt, ka jūs, atrodoties... (No zāles dep. A.Kiršteins: "Nevainības prezumpcija!") Es neticu! Kiršteina kungs, es nevainoju jūs, es tikai nedzirdēju šo trauksmi, kuru man gribējās dzirdēt no jums par to, kas notiek sabiedrībā. Man gribējās tomēr, lai jūs kā komisijas loceklis, kurš tomēr ir iepazinies tuvāk ar šīm lietām... Es gribēju to dzirdēt no jums un arī kaut kādus tālākus meklējumus, ko tad darīt. Vai vajadzētu atstāt visu prokuratūras ziņā, kura nav gribējusi īsti rīkoties šajā sakarībā un notiesās tos dažus mazos starpniekus. Bet vai tā arī izčibēs šī lieta un bērni tiks kropļoti? Viņi tiek kropļoti masveidā, cilvēki mīļie!

Tā ir tā traģēdija, par kuru es esmu ļoti skumīgs, ļoti apbēdināts, bet ceru, ka mēs to tik vienkārši neatstāsim. Šī kopīgā lieta mani uztrauc, nevis kaut kāda siekalošanās un intrigu taisīšana ap dažiem uzvārdiem. Paldies.

Sēdes vadītājs. Egils Baldzēns.

E.Baldzēns (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Godājamie Saeimas deputāti! Godājamais Saeimas priekšsēdētāj! Latvijas Republikas pilsoņi, iedzīvotāji! Es domāju, ka šoreiz atkal ir tā reize, kad mums ir jāpieskaras tādām nozīmīgam jautājumam kā deputāta gods. Reiz jau Kārlis Leiškalns mums to izvirzīja, un tas ir ļoti nopietns jautājums. Un šis jautājums ir jāskata tieši tādā aspektā, kā to

nupat izvirzīja arī apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK deputāts Tabūns. Runa jau nav par mums šeit! Runa ir par Latvijas jaunatni, par Latvijas bērniem!

Mūsu kolēģis Kiršteina kungs pārmeta Jānim Adamsonam, ka viņam esot minimāla objektivitāte, bet, ja mēs paanalizējam Kiršteina domu graudus, mēs nonākam pie secinājuma, ka arī komisijas, kurā ir visu Saeimas frakciju pārstāvji, vienādā skaitā no katras frakcijas, ziņojums, izrādās, ir ar minimālu objektivitāti. Tādā gadījumā Kiršteina kungs pārmet arī “Latvijas ceļa” deputātiem, pārmet apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK deputātiem un nemaz nepamana, ka arī viņi ir valdības koalīcijas pārstāvji.

Es domāju, teikt, ka valdības koalīcijas pārstāvjiem ir minimāla objektivitāte, bet Kiršteina kungam ir maksimāla objektivitāte, jo viņš ir no citas partijas, šinī gadījumā - no Tautas partijas, būtu mazliet pretenciozi, tendenciozi, bet, protams, arī tā var rīkoties, ja tā domā. Nu ko es varu teikt? Tā laikam Kiršteina kungs domā. Mans viedoklis ir atšķirīgs. Es cienu viedokļu dažādību... (No zāles dep. A.Kiršteins: “Nevainības prezumpcija!”) Jā, jā, es saprotu, ka nevainību tu jau sen esi zaudējis... to es neapstrīdu... (Smieklī zālē) Tā ka neskarsim šo jautājumu!

Kolēģi, komisijas locekļu vairākums no dažādām Saeimas frakcijām - gan no opozīcijas, gan no valdības partijām, cilvēki ar dažādām politiskajām pārliecībām, cilvēki ar dažādu reliģisko pārliecību vai brīvdomību - ir nonākuši savā absolūtajā vairākumā pie zināma kopsaucēja, ko šodien mēs visi varējām uzklaut. Un tas, manuprāt, ir nopietni.

Mēs nupat dzirdējām vienu no labākajiem argumentiem, un es domāju, ka drīz to mēs redzēsīm jau īstenot kādā pilnmetrāžas filmā par to, kā arguments par brillēm tika izmantots kā nevainojams, neapstrīdams kontrarguments. Es domāju, ka tas varētu būt pat doktora Vatsona vai Šerloka Holmsa cienīgs kontrargumenta variants.

Es gribētu atgādināt, ka tas, ko nu katrs jauniešs saprot ar vecmodīgām vai modernām brillēm, ir dikti, dikti sarežģīts jautājums. Savulaik modernas brilles bija tādas, kādas bija Čakam redzamas, - apaļas, smukas, bet jūs jau zināt, ka tās modernās, kas kādreiz ir bijušas, ir arī it kā vecmodīgās. Tā ka par šo jautājumu - moderns vai vecmodīgs, es domāju, lai labāk mākslas zinātnieki pastrīdas, nevis mēs ar Kiršteina kungu... (No zāles dep. A.Kiršteins: “Mazas, Baldzēna kgs!”) Nu, protams, protams, ka jums ir mazas... Tālāk. Kolēģi, es gribētu uzsvērt... Man arī reiz bija tas gods, ka Gundars Bērziņš man uzdāvināja brilles pret tuvredzību. Es atvēru to kārbīņu un, godīgi pateikšu, redzu - brilles pret tālredzību. Viņš... Tā ka man bija ļoti interesanti, jo Gundars Bērziņš, īstenībā nemaz brilles nevalkājot, nezina, kuras brilles ir pret tuvredzību un kuras - pret tālredzību. Es domāju, ka šinī gadījumā man varbūt Gundara Bērziņa dāvinājums ir arī palīdzējis būt tālredzīgam. Paldies tev, Gundar, par to! (No zāles dep. G.Bērziņš: “Uzdāvināšu dzirdes aparātu!”)

Es domāju, ka arī dzirdes aparāts varbūt nebūs vajadzīgs, tu jau tik skaļi kliedz...

Tālāk ko es gribētu teikt. Kolēģi, runa ir par noziegumiem. Šeit tika skaidri uzskaitīts. Un atkal - Saeimas vairākums to ir tā vai citādi ar saviem pārstāvjiem akceptējis: par prostitūciju, arī par bērnu, par cilvēku un arī par bērnu tirdzniecību, par modeļu pornobiznesu...

Godājamie Tautas partijas deputāti! Šeit skaidri tika pateikts, ka arī Valsts drošības komitejas cilvēki un viņu aģentūra šeit ir iejaukta šajā biznesa tīklā. Un tagad Adamsona kungs, kā pareizi norāda Gundars Bērziņš, to visu koleģiāli atklāj kopā ar citiem Saeimas deputātiem. Un jums atkal ir iebildumi. Mani pārsteidz jūsu nekonsekvence. Gundaram Bērziņam, manuprāt, būtu jāstāv šeit tribīnē un jāsaka, ka vismaz viens Valsts drošības komitejas darbības virziens, kas turpinās neatkarīgajā

Latvijā, tiek atmaskots, un būtu jāsaka paldies parlamentārās izmeklēšanas komisijai. Es domāju, ka tas būtu godīgi, ja mēs runājam par deputāta godu, par morāli.

Es gribētu atgādināt arī to, ka bijušais Ministru prezidents Andris Šķēle arī tā vai citādi šo konfidencialo, slepeno SAB atzinumu darīja zināmu. Tas arī nebija korekti. Es domāju, ka likumdošanas normas ir jāievēro arī augstām valsts amatpersonām. Es domāju, tas ir labi, ka šis ziņojums tā vai citādi darīja zināmu šo tīklu. Ir labi, ka Valsts drošības komitejas šajā izvērstajā šantāžas tīklā tagad turpmāk varētu arī neiekrist tā dēvēto smalko aprindu pārstāvji. Es domāju, ka tas varētu palīdzēt mūsu valsts nacionālajai drošībai.

Protams, var būt arī cita pieeja. Protams, var arī domāt, ka tas varbūt būtu labi, ka šī informācija netiktu publiskota. Es domāju, tas ir ļoti vērtīgi arī cilvēkiem, kuriem šie morālie kritēriji ir tādi "slidenāki", tas liktu mazliet pārdomāt, pirms sagrēko. Pārdomājiet, vai tas neietekmēs mūsu valsts drošību. Un tas jau būtu ļoti nopietns jautājums. Tas ir personisks, intīms jautājums, bet ļoti nopietns, ja tas skar valsts amatpersonas. Un par to mums šeit ir jārunā, jo tā ir mūsu valsts drošība.

Godājamie kolēģi! Var būt dažāda izpratne par to, kas ir svarīgi, kas ir pirmšķirīgs un kas - otršķirīgs. Es domāju, ka šeit Saeimas deputātiem, tiem, kuri uzskata, ka mums ir jābūt neatkarīgai valstij, ka mums ir jābūt demokrātiskai valstij, ka mums ir jābūt valstij, kur cilvēktiesības tiek ievērotas, šis jautājums par mūsu valsts drošību ir viens no nozīmīgākajiem. Nenoniecīnāsim šo jautājumu! Nemēģināsim to padarīt par farsu! Jautājums, ka var iepīt savos tīklos augstas amatpersonas, ir ļoti nopietns. Un tieši tāds ir Saeimas vairākuma viedoklis, kas ir fiksēts šajā parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojumā. Es domāju, tas ir ļoti nopietni.

Pavisam nesen tieši šā strīdus objekta, šīs tēmas dēļ Gundars Bērziņš šeit sēdē konstatēja - es domāju, tas bija viņa emocionāls solis - , ka Saeimas vairākumu viņš nosauca par kauna traipu. Es tam kategoriski nepiekrītu. Kategoriski nepiekrītu! Šis nepatīkamais, tik tiešām nepatīkamais skandāls, pedofilijas skandāls, pierāda, manuprāt, tikai vienu - to, ka, neatkarīgi no politiskās pārliecības, neatkarīgi no piederības pie politiskajām partijām, neatkarīgi no reliģiskās pārliecības vai brīvdomības, Saeimā ir morāls vairākums. Un tas, es domāju, apliecina, ka deputāta gods ir pietiekami nozīmīgs daudziem, un tā es arī lūgtu vērtēt šos visus Saeimas deputātus - no "Latvijas ceļa", no "Tēvzemei un Brīvībai", no Jaunās partijas, no bijušās Tautas saskaņas partijas un no sociāldemokrātiem, kuri ir parakstījuši šo galaziņojumu. Es domāju, tas ir nopietni. Runāsim par deputāta godu!

Sēdes vadītājs. Vai deputāte Vineta Muižniece izmantos septiņas minūtes? Lūdzu!

V.Muižniece (Tautas partijas frakcija).

Godātie Saeimas deputāti! Es nevaru teikt, ka man bija gods. Man drīzāk bija smagi un daudzus gadījumos negods strādāt šajā komisijā. Par to, kas nav minēts ziņojumā, bet patiesībā notika, un kā tika organizēts darbs, zināmā mērā jau izstāstīja kolēģis Kiršteins. Pie visa es gribu piebilst tikai vienu - to, kāpēc man bija grūti un negods. Tāpēc, ka es esmu pilnīgi pārliecināta, ka vairākums arī no jums, parlamenta vairākums, vēlas redzēt Latviju kā tiesisku valsti. Es nemaz par to nešaubos. Un tomēr Saeimai ir jāizdara secinājumi no tā, kas notiek, kad katra frakcija deleģē savus pārstāvjus darbam komisijā - parlamentārās izmeklēšanas komisijā, kura savā darbībā lieto metodes, kas neatbilst tiesiskas valsts vārdam, kad komisija ar vienkāršu balsu vairākumu nolemj nepildīt likumus, kad komisija uzskata par iespējamu mest ēnu uz savu valsti, ļoti vienkārši nosaucot gan amatpersonu vārdus, gan izplatot baumas un vienlaikus neļaujot dažādā, īpatnējā veidā, par kuru jums jau stāstīja arī kolēģis Kiršteins, pārbaudīt savāktās liecības. Neļaujot liecības pārbaudīt, tātad izslēgt šaubas, gūt pārliecību un iet tiesisku ceļu.

Šāds risinājums man nav pieņemams. Es ceru, ka arī jums ne. Jo, ja mēs iesim šādu ceļu un atbalstīsim to, ka kāda parlamentāra vai neparlamentāra izmeklēšanas vai citāda komisija savos lēmumos rīkojas pretēji mūsu valsts likumiem un ignorē tiesībsardzības iestādes, apšaubot vienu, pēc tam apšaubot nākamo... Tajā pašā laikā, protams, varam uzskatīt par lielu sasniegumu to, ko jūs lasāt ziņojuma pēdējā rindkopā, - ka komisija nav kriminālprocesuālās izmeklēšanas iestāde un ka tās starpziņojums vai darba apkopojuma ziņojums nav uzskatāms par tiesas spriedumu. Ļoti labi, ka beidzot kaut tāds teikums šeit ir parādījies, jo darbībā par to spriest bija ļoti grūti. Ļoti grūti. Turklāt, ja komisija arī paziņo, ka neuzskata, ka tai ir tiesības uzzināto informāciju turēt slepenībā, tad ir jāvaicā, kādēļ vēl otrdien Saeimas priekšsēdētājam no Ģenerālprokuratūras ir jāsaņem vēstule, kurā ir teikts, es citēju: “Ņemot vērā to, ka deputāts Adamsons un Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisija ignorē prokuratūras un SAB amatpersonu oficiālos pieprasījumus, apzināti kavējot lietas izmeklēšanu un patiesības noskaidrošanu...” Šā gada 7.aprīlī tiek lūgta Saeimas priekšsēdētāja palīdzība Saeimas komisijas rīcībā esošo materiālu saņemšanai. Šādu materiālu neiesniegšana likumā noteiktām izmeklēšanas iestādēm liedz iespēju tām nodrošināt Satversmes 95.pantā garantētās cilvēka pamattiesības uz goda un cieņas valsts aizsardzību. Tad ko vēlas mūsu valsts? Vai īstenot Satversmē noteikto? Aizstāvēt pamattiesības? Noskaidrot patiesību? Es ceru, ka jā!

Un šajā gadījumā es, protams, neesmu varējusi atbalstīt šo ziņojumu šīs dienas rīta sēdē, par to arī tika runāts, un man jāsaaka, ka taisnība ir par neorganizēto vai slikti organizēto komisijas darbu, ja reiz ziņojums top vēl pēdējā rītā pirms sēdes, lielā steigā, neļaujot sīki analizēt un apspriest, apšaubot vispār tiesības kādam no komisijas locekļiem prasīt balsojumus par konkrētām lietām.

Tāču viena no lietām mani mulšina visvairāk - tas, ka Baldzēna kungs saka: “Vairākums atbalstīja”. Nu tad, Baldzēna kungs, varbūt daliet kopīgās bažas ar mani par tiesiskumu un iepazīstieties arī ar to lapu, kuru diemžēl nepievienoja komisijas ziņojumam, lai gan - un jums būs iespēja par to pārliecināties - lapā ir piezīmes par darba apkopojuma ziņojumu, un tur savas piezīmes ir izteikuši četri deputāti, un tie pārstāv trīs frakcijas. Šī lapa ir apzīmēta ar 21. numuru, jo bija paredzēta kā pēdējā šā ziņojuma pielikumā. Jūs varat pārliecināties, ka tā tas tiešām ir. Tā netika pavairota un izdalīta, lai gan tā nav sēdes pielikums, bet gan publiskojumā ziņojuma pielikums, tātad pēdējā ziņojuma lapa. Es ceru, kolēģi neiebildīs, ja es pateikšu, ka piezīmes rakstīja deputāti Aida Prēdele, Helēna Soldatjonoka, Vineta Muižniece un Aleksandrs Kiršteins. Tā ka runāt par absolūtu vienprātību šeit nevar. Tas, kas šeit ir teikts, ir ļoti svarīgs, un es ceru, ka es, nododot šo dokumentu Saeimas priekšsēdētājam, varu sagaidīt, ka tas tiks izdalīts papildus kā pēdējā šā ziņojuma lapa. Un to, ko es šeit esmu teikusi, es varu arī savā vārdā nolasīt.

Diemžēl bija tā, ka man bija jābalso pret ziņojumu, tā kā es uzskatu, ka darba apkopojuma ziņojums ir nekorekts, jo vairāku amatpersonu vārdi tiek minēti bez pienācīga pamatojuma. Turklāt jebkuras personas vārda minēšana saistībā ar smagu noziegumu bez liecību pārbaudes nav savienojama ar nevainīguma prezumpciju un tiesiskā valstī nav pieļaujama. Ziņojuma tekstā ir arī citas pretrunas, un arī materiāla analīze ir nepietiekama. Tas patiešām ir tā, un es neatsakos ne no viena sava vārda.

Un šajā pašā reizē es aicinu Saeimu izvērtēt, vai var darboties komisija, kuras darbs tiek organizēts tā, ka komisijas vārdā tiek sniegts paziņojums, bet visi komisijas locekļi netiek aicināti uz sēdēm. Ir spilgti piemēri - pats pēdējais vēl pat šajā pirmdienā. Tā tas tiešām ir, un man ir ļoti lielas šaubas par atsevišķu šīs komisijas locekļu labo gribu noskaidrot patiesību un izmeklēt lietu pēc būtības. Man ir lielas šaubas, un es neredzu, ka komisija šādā sastāvā un šādā vadībā var turpināt darbu.

Šie materiāli, šīs liecības ir jāpārbauda. Un es domāju, ka mums nebūs iespējams, kā tas bija šajā nedēļā otrdien un trešdien, kad Saeimas delegācija viesojās Zviedrijā, saņemt atbalstu no kolēģiem tiesu, tiesību un iekšlietu sistēmas sakārtošanas jautājumos, runāt par to un par savu labo gribu iet tiesisku ceļu. Nebūs mums tādu iespēju un nebūs mums atbalsta, ja pats parlaments atbalstīs prettiesiskas rīcības un neprasīs no saviem komisijās deleģētajiem locekļiem ļoti godīgu, kārtīgu un Latvijas likumiem atbilstošu darbu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debates turpināsim pēc pārtraukuma. Lūdzu reģistrācijas režīmu! Reģistrēsimies ar identifikācijas kartēm.

Kamēr tiek gatavota reģistrācijas izdruka, saskaņā ar Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas iesniegumu, ierosinu ar klusuma brīdi godināt Katiņas traģēdijas upuru piemiņu. (Klusuma brīdis.) Paldies.

Vārds paziņojumam Dzintaram Ābiķim.

Dz.Ābiķis (Tautas partijas frakcija).

Kolēģi no Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas! Es aicinu jūs tūlīt komisijas telpās uz komisijas sēdi.

Sēdes vadītājs. Saeimas sekretāres biedru lūdzu nolasīt reģistrācijas rezultātus.

A.Bartaševičs (7.Saeimas sekretāres biedrs).

Godātie deputāti! Nav reģistrējušies: Boriss Cilevičs, Egils Baldzēns, Pēteris Apinis, Jānis Škapars, Vaira Paegle, Jevgenija Stalidzāne, Juris Sinka. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pulksten 12.30.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs

Jānis Straume.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Pārtraukumam paredzētais laiks ir beidzies. Turpināsim debates par parlamentārās izmeklēšanas komisijas darba apkopojuma ziņojumu.

Imants Burvis. Otro reizi.

I.Burvis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidi! Man ļoti patika un principā visā būtībā varētu atbalstīt Tautas partijas pārstāves Vinetas Muižnieces teikto par valsts tiesiskajiem principiem, par tiesisko principu nostiprināšanas nepieciešamību. Tikai man ir ļoti žēl, ka šie tiesiskie principi, ievērojot formālo tiesiskumu, nonāk pretrunā ar morāli, un tādā gadījumā ir runa par amoralitāti. Ja tiesības princips nonāk pretrunā ar morāli, tad kaut kas ir jāmaina. Tautas morāli varbūt tomēr nevajadzētu mainīt, kaut gan liels darbs tiek darīts, lai to nomainītu. Un tautas morāles nomainīšana principā var novest pie tautas izmiršanas. Tomēr jebkurā gadījumā mēs kā likumdevēji varētu veikt zināmas darbības, lai nomainītos likums, un daudz uzmanīgāk, ar morālu pietāti skatīties arī uz nevainības prezumpciju, jo, ja mums tikai nevainības prezumpcijas ievērošanas dēļ ar miljoniem ļauj rīkoties cilvēkam, kurš tiek turēts aizdomās par izsaimniekošanu, bet kurš atkal kļūst par finansu direktoru, par valdes locekli lielā uzņēmumā, kurš rīkojas ar tautas naudu, ņemot to laukā no tautas kabatas... Un tas notiek, tikai ievērojot nevainības prezumpciju. Ja valsti vada cilvēki, kurus tur aizdomās par noziedzīgām darbībām, tad normālā valstī, acīmredzot tādā kā Anglija, Vācija, vai Francija, kur neievēro nevainības prezumpciju aiz morāliem apsvērumiem, tur tādi valsts vadītāji atkāpjas no amata. Un tādā gadījumā ir ļoti grūti runāt par tiesiskuma principiem, ja tie nesaskan ar morāles apziņu.

Sēdes vadītājs. Aleksandrs Kiršteins... Nav zālē. Debates beidzam. Jautājums ir izskatīts.

[..]

Izskatīsim lēmuma projektu - "Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanas (pedofiliju), darbības termiņa pagarināšanu". Dokumenta nr.1836. Vai iesniedzēju vārdā kāds vēlas runāt? Atklājam debates. Juris Vidiņš.

J.G.Vidiņš (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es gribētu jums pateikt, ka pašā sākumā es biju pret šādas komisijas izveidošanu un par to es no savas frakcijas dabūju tādu nelielu aizrādījumu. Tāpat es atsaucu savu parakstu zem dokumenta, kas pieprasīja Ģenerālprokuratūras darba pārbaudi, jo man šķiet, ka mēs lienam ne tanī sfērā, kur mums vajadzētu darboties. Man liekas, ka šīs komisijas darbība to arī pierādīja, un es arī neuzskatu, ka Ādamsons būtu tas Herakls, kas tos Augeja staļļus iztīrīs. Un šoreiz, es domāju, tas varbūt nav galvenais, kas to komisiju vadīja vai kas nevadīja. Galvenais ir tas, ko Vineta Muižniece atklāja, - tas, ka šī komisija varbūt ne vienmēr ir strādājusi pēc tiesiskas valsts principiem. Un es arī nebūtu nācis šodien tribīnē, ja Vineta Muižniece nebūtu mani izprovocējusi. Es viņai pilnīgi šajā ziņā piekrītu, ka visiem ir jāstrādā pēc tiesiskas valsts principiem. Un jo vairāk tādēļ, ka aiz premjera muguras ir uzraksts, ka "viens likums, viena taisnība visiem".

Taču es arī domāju, ka kaut kādā veidā, cienītā Muižnieces kundze, jūsu uzstāšanās nesaskan ar lietas būtību. Redziet, kas ir par lietu! Par Nagļa paraksta tiesību likumīgu anulēšanu faktiski pieprasa ministra demisiju. Tātad, ja ministrs ir rīkojies pēc likuma burta un gara, par to viņam vajag demisionēt, bet ministrs, kas ir Ministru kabinetu dezinformējis par juridiskās lietas būtību, līdz šim brīdim vēl strādā, it kā nekas nebūtu noticis. Par "Latvenergo" valdes locekli tiek iecelts Liuziniks, kurš atrodas kriminālvajāšanā par 3 miljonu nozagšanu. Premjers pēc tam uzstājas pa televīziju un saka, ka esot nevainības prezumpcija. Jā, es pilnīgi piekrītu, ka ir nevainības prezumpcija, un es nepieprasu, lai Liuziniku liktu tūlīt aiz restēm, bet es nevaru saprast... Ir vēl viena lieta - un tā ir morāli ētiskā lieta: ja viņš top apvainots vai top turēts aizdomās par 3 miljonu nozagšanu, kādas viņam ir morālas tiesības būt šā "Latvenergo" vadībā?

Paņemsim vēl vienu lietu. "Latvenergo" prezidentam Ginteram premjera padomnieks draud, un šo draudu rezultātā šis prezidents atkāpjas no amata. Vai Sausnītis ir zaudējis savu amatu? Viņš līdz šim brīdim strādā.

Tātad, Muižnieces kundze, jā, es tiešām jūs ļoti cienu, bet tiešām sekosim Valsts prezidentes aicinājumam tīrīt šos Augeja staļļus. Un tamdēļ man būtu lūgums jūsu frakcijai: "Izsauciet pie sevis "uz tepiķa" Šķēles kungu un pasakiet viņam šos skaidros likumu pārkāpumus, lai tas vairs neturpinātos."

Bet es tomēr aicinu deputātus neatbalstīt šīs komisijas darbības pagarināšanu, jo mums jau pietiek... Mēs esam mēslos līdz ausīm. Paldies.

Sēdes vadītājs. Aleksandrs Kiršteins.

A.Kiršteins (Tautas partijas frakcija).

Godājamais Prezidij, godājamie deputāti! Es jau vienreiz teicu un vēlreiz aicinu neatbalstīt šo sociāldemokrātu parakstīto dokumentu. Diemžēl man ir jāatkārto vēlreiz, ka mums sociāldemokrātiem acīmredzot ir jāuzdāvina klausāmais aparāts, jo Baldzēna kungs nebija pamanījis vienu lietu. Es nerunāju par komisijas vispārējo darbu, bet tikai par vienu komisijas uzdevumu - izvērtēt faktus par amatpersonām. Baldzēna kungs, es neizvērtēju visu komisijas darbu! Un tāpēc, atšķirībā no jums, mēs uzskatām, ja jūs 90% ticamu fakti piejauca 10% nepārbaudītus, tā jūs sabojājat visu šo dokumentu. Tas

ir apmēram tā: sociāldemokrāts Baldzēns izvāra zupu, kurā ieliek dažādas garšvielas, un zupa ir ļoti garšīga, bet sociāldemokrāts Burvis tur iesplauj iekšā, un tad viss jūsu brūvējums diemžēl, Baldzēna kungs, nekur nav derīgs.

Tāpēc nav jēgas pagarināt un atbalstīt sociāldemokrātu iesniegto priekšlikumu par komisijas darba pagarināšanu, jo mums - es ceru, ka arī pārējiem deputātiem, ne tikai Tautas partijai, atšķirībā no sociāldemokrātiem, - nav vienaldzīgi, kā saprot un ko nozīmē tiesiska valsts, ko nozīmē nevainības prezumpcija, un tāpēc mēs aicinām atdot... Es ceru, ka sociāldemokrāti pārdomās un atdos profesionāļiem šos dokumentus, lai viņi tos izvērtē, kur ir šie fakti un kur to nav. Ir jāatdod šie materiāli tiesībsargājošām institūcijām, un tiešām nav jēgas pagarināt šo termiņu, jo pats process ir saprotams. Paldies.

Sēdes vadītājs. Dzintars Rasnačs.

Dz.Rasnačs (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Godātie deputāti! Es saprotu, ka mūsu debates būs par divu lēmumu projektiem, un lielākā daļa deputātu šobrīd nāk uzstāties gan par vienu, gan par otru projektu, bet daļa deputātu nāk šajā tribīnē tāpēc, ka vienkārši diezgan strauji tika pabeigtas debates iepriekšējā jautājumā.

Tomēr jebkurā gadījumā, kolēģi, es gribētu minēt to, kas varbūt šajā starpziņojumā neparādās. Šajā starpziņojumā neparādās konkrētais komisijas locekļu reālā darba ieguldījums komisijas darbā un visa apkopojuma ziņojuma veidošanā, un, ja būtu jāvērtē šis reālais ieguldījums, tad jāsaka, ka diemžēl jūs, kolēģi no Tautas partijas, ne mazo pirkstiņu neesat pakustinājuši, lai veicinātu bērnu tiesību aizsardzību un lai te kaut ko labāk izregulētu... Ne mazāk par 500... tā vietā jūs komisijas darbā visu laiku esat uzvedušies un uzstājušies destruktīvi. Ir bijis mēģinājums iznest materiālus. Es ļoti ceru, ka tā bija nejaušība.

Tālāk. Jūsu darbs arī šā starpziņojuma veidošanas procesā bija vērsts nevis uz to, lai paplašinātu un izvērstu konkrēto uzdevumu loku, bet gan jūsu darbs bija vērsts uz to, lai maksimāli grautu komisijas darbu. Šeit tika izplatītas piezīmes pie protokola. Te jāmin, ka pirmie divi parakstītāji, kas ir parakstījuši piezīmes pie protokola, vaiga sviedros ir strādājuši šajā komisijā un pelnīti arī ir saņēmuši atalgojumu par šo darbu komisijā, bet jūs, kolēģi, tur neesat... Ja jūs varat pateikt, ko jūs - gan viens, gan otrs - konkrēti esat izdarījuši - tad es ļoti priecāšos. Jūs tur nekā neesat izdarījuši.

Tagad par konkrētajiem lēmumu projektiem. Protams, sociāldemokrātu bažām un vēlmei pagarināt komisijas pilnvaru laiku ir zināms pamats, bet kopš vakardienas, kad no amata ir atkāpušās konkrētās personas, es domāju, ka jums savu priekšlikumu vienkārši vajadzēja atsaukt, un tā būtu normālāk.

Ja runā par otru priekšlikumu, kuru ir sagatavojusi izmeklēšanas komisija, tad, kolēģi, es aicinu vismaz tos, kuri iebilst pret visu, kas ir šajā projektā, rūpīgi iepazīties ar to sadaļu, kurā ir atšifrēta Valsts drošības komitejas noteicošā loma aģentu tīkla vervēšanā augstāko amatpersonu vidū un tas, kādu tas atstāj ietekmi uz valsts drošību. Tāpēc šī ideja par materiālu nodošanu Nacionālās drošības komisijai ir visoptimālākā. Tālāk jau Nacionālās drošības komisija rīkojas pilnīgi patstāvīgi pēc saviem ieskatiem, nododot materiālus izmeklēšanas iestādē un atstājot šo materiālu kopijas sev, lai varētu kontrolēt šā procesa gaitu savas kompetences ietvaros. Tāds būtu mans priekšlikums.

Un nobeigumā es gribu pateikt dažus vārdus vēl diviem dižajiem oponentiem, kas komisijā principā nekā pilnīgi reāla nav izdarījuši, un to es saku uz savu atbildību. Šiem diviem dižajiem oponentiem es tomēr ieteiktu rūpīgi izlasīt 16.lapaspusē minēto un vismaz pastrādāt pie tā, lai 16.lapaspusē minētie uzdevumi būtu jaunās valdības deklarācijā. Paldies.

Sēdes vadītājs. Leons Bojārs.

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Tik tiešām pēdējā laikā televīzijā pavīd uzraksts - viens likums visiem! Un tad Latvijas iedzīvotāji man uzdod jautājumus sakarā ar bērnu izmantošanu. Viņi teica: "Ko ir izdarījušas tiesībsargājošās iestādes un Latvijas Ģenerālprokuratūra triju vai pat vairāku gadu laikā, kad tika izveidots šis bērnu izmantošanas tīkls Latvijā?" Tas taču ir izveidots! Pastāv bērnu seksuālā izmantošana un visas tās adoptācijas un pārdošanas uz ārzemēm... Diemžēl nekas nav izdarīts! Un tagad, kad Saeimas izmeklēšanas komisija vismaz ir atvērusi logu uz šo neredzamo pusi, uz kuru Tautas partija nekādi negrib paskatīties... Kas tad iznāk? Iznāk tā, ka tas ir slikti. Tāpēc šodien avīzē "Diena" pavīdēja tāds raksts, ka prokuratūra brīdina deputātus par juridisko atbildību. Un ļoti interesanti ir skatīties, jo tur ir tas, ka mūsu Ģenerālprokuratūra pielīdzina deputātus noziedzniekiem. Viņi ieraksta, ka tikuši nopratināti 53 liecinieki, un to starpā 22 Latvijas Saeimas deputāti. Tad kā mēs to varam tagad saprast?

Es jums teicu, kāda bija pratināšana. Vai tad tas nozīmē, ka seksuāli izmantoja bērnus? Un tagad vēl tiem pielīdzina deputātus... "Kraukļa avīzē" pavīd vienmēr tā deputātu ienākumu skaitīšana...

Un nākamais - ka bērnu seksuālā izmantošana tā var iedarboties, apdraudēt Latvijas neatkarību vai pastāvēšanu. Paskatieties, ko dara mūsu Ģenerālprokuratūra, kādus dokumentus viņi sastāda, un kādā jocīgā situācijā ir nolikti Latvijas Saeimas deputāti! Tāpēc es ierosinu komisijas darbību pagarināt, lai tomēr tās nejēdzības, kas ir notikušas, varētu līdz galam izmeklēt.

Sēdes vadītājs. Imants Burvis.

I.Burvis (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Cienījamais Prezidij! Principā jau varētu atbalstīt Vidiņa kunga priekšlikumu par staļļu tīrīšanu, par mēslu izvešanu. Taču, ņemot vērā, ka ir pavasaris, vajadzētu no tiem staļļiem papriekš dabūt laukā tos lopiņus, bet tie lopiņi ir tanī stallī. Un pats smieklīgākais ir tas, ka jūs taisāties tiem lopiņiem tikai tos steliņus mainīt, jūs jau netaisāties lopiņus vispār no tā staļļa vest laukā. Un tādā gadījumā ar tīrīšanu būs problēmas. Protams, es visu laiku domāju, kāpēc Kiršteina kungs šodien tik aktīvs, pamodies, saēdies piespļaudītu zupu. Tad nevajadzēja zagt no Baldzēna kunga virtuves to zupu, ne jau jums viņa bija domāta, Baldzēns jau nav apvainojies. Un tāpēc jūs jau šodien te rīstāties spļaudekļos.

Sēdes vadītājs. Aleksandrs Kiršteins. Otro reizi.

A.Kirteins (Tautas partijas frakcija).

Godājamie deputāti! Man beidzot ir skaidrs, kāpēc dažas avīzes izplata it kā baumas par to, ka 7.Saeimas "čerāns" vai "valdmanis" esot Burvja kungs. Šoreiz es teikšu ļoti īsi piezīmi - Rasnača kungs sajaucas, martā tiešām divi deputāti nav bijuši ne uz vienu komisijas sēdi, to jūs varat redzēt protokolos. Es nesaukšu viņus vārdā, jo varbūt viņiem ir bijuši dažādi iemesli, lai neierastos, bet viens deputāts ir no "Latvijas ceļa", otrs ir no Jaunās partijas. Kā man komentēt vairākos laikrakstos sniegtos Rasnača kunga paziņojumus, ka Tautas partijas frakcijas deputāti esot mēģinājuši iznest kaut kādus materiālus un tos iznesuši? Es šos paziņojumus nevaru komentēt, jo acīmredzot, ja kādu sieva regulāri sit ar slapjiem rabarberu kātiem, tad rādās ne tas vien.

Sēdes vadītājs. Jānis Ādamsons.

J.Ādamsons (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Augsti godātais Prezidij! Cienījamie kolēģi! Es esmu viens no tiem, kuri ir parakstījuši šo lēmuma projektu, un esmu sagatavojis arī komisijas... izmeklēšanas komisijas vārdā otro lēmuma projektu. Un tagad deputātiem būs jāizšķiras, par kādu tad mēs balsosim. Man diemžēl nebija iespējas beigās atbildēt uz oponentu kritiku, kura izskanēja no šīs tribīnes, bet man tik tiešām bija liels gods strādāt ar tiem desmit deputātiem, kuri

godprātīgi pildīja savus pienākumus, kuri izcieta visas tās neķītrības un sekoja līdzī visām šīm lietām un liecībām no paša sākuma līdz pašam beigām. Man bija iespēja arī noskatīties, kāda reakcija bija Nacionālās drošības komisijā, kad es informēju viņus, ka šie materiāli būs nodoti viņiem. Nekā patīkama tur nav.

Kāpēc radās šis lēmuma projekts? Diemžēl deputātiem laikam ir pietiekami īsa atmiņa. Savulaik pietiekami efektīvi darbojās pazudušo "Latvenergo" 3 miljonu lietas izmeklēšanas komisija. Komisija pēc būtības izpildīja visas savas funkcijas un uzdevumus. Vēl vairāk. Galaziņojumā tika nosauktas arī aizdomās turamās personas. Taču lielākā kļūda, kuru pieļāva toreiz Panteļejeva kungs, bija tā, ka viņš nenolasīja visu šo ziņojumu no Saeimas tribīnes. Un tāpēc man bija šodien tas jādara, lai šo kļūdu neatkārtotu. Tikai pateicoties "Latvenergo" lietas izmeklēšanas komisijai, faktiski tika atlaista "Latvenergo" padome, tika noņemta daļa valdes locekļu, tika celtas apsūdzības gan "Latvenergo" prezidentam, gan viceprezidentam, gan arī finanšu direktoram. Pēc tam, kad šī komisija pārtrauca savu darbību, faktiski izmeklēšanā nav notikusi nekāda virzība uz priekšu. Kad darbojās komisija, pavīdēja informācija par to, ka ir ierosināta arī krimināllieta par Jāņa Nagļa iespējamo saukšanu pie kriminālatbildības par nelikumīgu lēmumu pieņemšanu saistībā ar šiem 3 miljoniem. Diemžēl arī šī krimināllieta kaut kur ir noplēnējusi.

Deputātiem ir pamatotas bažas, ka, ja nebūs šīs parlamentārās kontroles, tad arī šī iesāktā lieta var tiesiskajā līmenī beigties ne ar ko.

Tieši tāpēc mēs uzskatām, ka parlamentam un tieši izmeklēšanas komisijai jāturpina savs darbs. Kaut gan, uzreiz godīgi pateikšu, neviens no komisijas locekļiem pēc būtības negribētu atbalstīt šo priekšlikumu viena iemesla dēļ. Tāpēc, ka nevienam nav patīkšanas nodarboties ar šīm lietām un uzklaut šīs liecības, kuras pašas pēc būtības ir ļoti, ļoti nepatīkamas.

Par komisijas darbības stilu. Diemžēl šeit - es ceru, ka neapzināti, - tika mānīta arī sabiedrība. Vairāk nekā pirms trim mēnešiem tika izstrādāts pamats apkopojošajam ziņojumam. Trīs nedēļas deputātiem bija iespēja iesniegt savus priekšlikumus. Diemžēl no Tautas partijas puses tika iesniegti tikai divi priekšlikumi. Viens - mainīt datumu, otrs - precizēt uzvārdus.

Nākamais. Šopirmdien komisija slēgtā balsojumā pieņēma lēmumu par to, kādi uzvārdi tiks publicēti. Tur netika... (No zāles dep. K.Leiškalns: "Kāpēc?") arī šodien netika nosaukti visi uzvārdi. Tāpēc, ka tā lēma komisija, Leiškalna kungs!

Tālāk. Pirmdien komisija pieņēma lēmumu par to, kādā veidā šie dokumenti tiek nosūtīti izskatīšanai parlamentā. Tika pieņemts lēmums, ka visi deputāti neparakstās zem apkopojošā ziņojuma, bet komisijas vārdā šo ziņojumu iesniedz komisijas priekšsēdētājs Saeimas Prezidijam. Vienīgais, kurš toreiz balsoja "pret", bija Kiršteina kungs. Arī par šodienas balsojumu... Atvainojiet, bija pieņemts lēmums nevis par to, ka šis protokols ir jāpievieno apkopojošajam ziņojumam, bet ka tas ir... ka šie iebildumi ir jāpievieno komisijas protokolam, kas ir nofiksēts. Un, ja ir vēlēšanās iepazīties ar to, nav nekādu problēmu ar to iepazīties.

Bet tieši tāpēc, ka deputātiem ir bažas, ka šī izmeklēšana prokuratūrā netiks veikta objektīvi, es aicinu atbalstīt šo izstrādāto un iesniegto lēmuma projektu.

Sēdes vadītājs. Oskars Grīgs.

O.Grīgs (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Mums ir divi dokumenti - dokuments nr.1836 un dokuments nr.1837. Es ierosinu varbūt atteikties no lēmuma projekta, kas ir dokumentā nr.1836 (tas ir par komisijas darbības termiņa pagarināšanu), un atbalstīt otru dokumentu - dokumentu nr.1837. Es zināmā mērā runāju arī no Saeimas Nacionālās drošības komisijas puses... Atbalstīt 1.punktu, kurā Saeima nolemj... Un par 2.punktu nebalsot.

Balsot par 1.punktu. Nu jā, diemžēl komisija ir strādājusi rūpīgi un kārtīgi un ir atklājusi faktus par augstām amatpersonām ar pretdabiskām tieksmēm. Žēl, ka mana drauga Šķēles kunga vārds arī noskanēja tur tajā sarakstā, nu nekā nevar darīt. Taču es ierosinu tāpat balsot par 1.punktu un...

Sēdes vadītājs. Es atvainojos. Mēs apspriežam dokumentu nr.1836. Vai jums ir vēl kas ko teikt?

O.Grīgs. Cienījamais Saeimas priekšsēdētāja kungs, es runāju tieši par dokumentu nr.1837 - par augstām amatpersonām, kuras tur ir nosauktas. Es ierosinu balsot par 1.punktu...

Sēdes vadītājs. Paldies. Dzintars Rasnačs. Otro reizi.

Dz.Rasnačs (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Godātie deputāti! Cienījamais Kiršteina kungs! Es jūs nesaukšu "Slivkina kungs", es teikšu "Kiršteina kungs", jo šī tribīne nav samazgu izgāztuve. Es aicinu jūs turpmāk būt korektam un pieklājīgam.

Godātie kolēģi! Ja runā par lietas būtību, tad es gribētu aicināt neturpināt tās tradīcijas šajā tribīnē un nepārvērst nopietnas lietas par farsu, un uz to es aicinu jūs, Kiršteina kungs, un uz to es aicinu arī jūs, Gundar Bērziņa kungs, kas šo lietu gribēja pārvērst par farsu jau pagājušā gada decembra sākumā.

Sēdes vadītājs. Paldies. Vai Pēteris Apinis arī vēlas ko teikt? Nevēlas. Debates beidzam. Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par Saeimas lēmuma projektu: noteikt, ka parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), darbības termiņš pagarināms līdz attiecīgās krimināllietas izmeklēšanas beigām.

Lūdzu rezultātu! Par - 28, pret - 43, atturas - 23. Lēmuma projekts noraidīts.

Izskatīsim lēmuma projektu "Par tālāku darbu ar parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), materiāliem un likumprojektiem". Dokuments nr.1837.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas vārdā - deputāts Jānis Ādamsons.

J.Ādamsons (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Komisijas vārdā es aicinu atbalstīt šo lēmuma projektu. Paskaidrošu, kāpēc. Tie, kuri uzmanīgi klausījās, ievēroja, ka ir arī šajā apkopojošajā ziņojumā atsevišķa sadaļa - "Nacionālā drošība". Pēc piekritības un būtības tieši Nacionālās drošības komisija būtu tā, kurai būtu jāizskata un jāpārņem šie materiāli. Un savas kompetences ietvaros - arī visām pārējām Saeimas komisijām. Komisijas vārdā vēlreiz aicinu atbalstīt komisijas sagatavoto lēmuma projektu.

Sēdes vadītājs. Debatēs neviens pieteicies nav. Lūdzu zvanu! Balsosim par izskatāmo lēmuma projektu. Lūdzu rezultātu! Par - 73, pret - nav, atturas - 23. Lēmums pieņemts.

Nr.21

Parlamentārās izmeklēšanas komisija A/S "Latvijas kuģniecības" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā

http://www.saeima.lv/steno/2002/st_3110/st3110.htm

Latvijas Republikas 7.Saeimas rudens sesijas devītā sēde

2002.gada 31.oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs Jānis Straume.

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

Sēdes vadītājs. Sāksim Saeimas 31.oktobra sēdi!

Ir saņemti daudzi priekšlikumi par izmaiņām darba kārtībā.

[..]

Uzklusīsim Parlamentārās izmeklēšanas komisijas a/s "Latvijas kuģniecība" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā galaziņojumu.

Komisijas vārdā - deputāts Guntars Krasts.

G.Krasts (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Godātais prezidij! Cienījamie kolēģi! Parlamentārās izmeklēšanas komisija akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā tika izveidota 1999.gada 4.novembrī. Komisiju ir vadījuši četri priekšsēdētāji, un komisija savas darbības laikā ir sanākusi uz 142 sēdēm.

Komisija par savas darbības mērķi izvirzīja stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas procesa izpēti, šā procesa likumības un efektivitātes izvērtēšanu, kā arī likumdošanas iniciatīvu virzīšanu, lai novērstu konstatētos trūkumus privatizācijas procesā. Tā kā vairāku lielo uzņēmumu privatizācija notikusi komisijas darbības laikā, komisija ir veikusi arī privatizācijas procesa uzraudzības funkciju.

Jau savas darbības sākumā komisija publiski vērsās pie deputātiem un sabiedrības ar aicinājumu sniegt informāciju par iespējamajām nelikumībām privatizācijas procesā un sniegt komisijai datus, kas apstiprinātu faktus par iespējamajām nelikumībām.

Atbilstoši šīs komisijas izveidošanas galvenajam uzdevumam komisija lielāko sava darba daļu veltīja privatizējamās akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība" privatizācijas jautājumiem. Par "Latvijas kuģniecības" privatizāciju komisija Saeimai ir iesniegusi divus starpziņojumus.

Vēl komisija tika skatījusi valsts akciju sabiedrības "Dauteks" (akciju sabiedrības "Tolaram Fibers" privatizāciju, valsts uzņēmuma - sanatorijas "Ķemeri" privatizāciju, tāpat vairāku citu mazāk nozīmīgu objektu privatizācijas jautājumus. Skatīti arī ar privatizāciju būtiski saistīti jautājumi, tostarp maksāšanas līdzekļu maiņa privatizējamajos uzņēmumos, Latvijas Privatizācijas aģentūras ieņēmumu apjomi, Latvijas Privatizācijas aģentūras likvidācijas jautājumi, speciālas institūcijas izveidošana uzņēmumu maksātspējas vai maksātspējas uzraudzībai, privatizācijas sertifikātu izmantošanas jautājumi un daudzi citi. Neminēšu tos visus, jo galaziņojumam ir pievienoti seši pielikumi, kas detalizēti atspoguļo komisijas paveikto. Nedaudz par komisijas galvenajiem secinājumiem un priekšlikumiem, kas apkopoti desmit lappusēs. Minēšu tikai galveno.

Par valsts privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība" privatizāciju. Izanalizējot Augstākās tiesas Senāta 2002.gada 15.maija spriedumu, kas pēc būtības ir atstājis spēkā Valsts kontroles padomes 2001.gada 17.decembra lēmumu revīzijas lietā "Par PVAS "Latvijas kuģniecība" tankkuģu iegādes darījuma likumību un lietderību", kurā izdarīti secinājumi: privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība"

amatpersonu darbības veiktas, neievērojot likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 15.panta un citu normu un aktu prasības; valsts akciju sabiedrības "Privatizācijas aģentūra" valde nav veikusi pastāvīgu pilnvarnieku darbības kontroli, noslēgtie kredītlīgumi satur nosacījumus, kas ierobežo privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība" privatizāciju; tankkuģu flotes atjaunošana sakarā ar ieilgušo privatizāciju uzskatāma par lietderīgu, bet ekonomiski izdevīgāk būtu tankkuģus pasūtīt kuģu būvētavās, nevis pirkt par darījumu cenu, komisija uzskata, ka Ministru kabinetam nekavējoties jāizvērtē Valsts kontroles atzinums "Par PVAS "Latvijas kuģniecība" tankkuģu iegādes darījuma likumību un lietderību" un nepieciešamības gadījumā jānodrošina attiecīgās amatpersonas, kā arī jāierosina prasība par šo amatpersonu vainas dēļ nodarīto zaudējumu piedziņu.

Komisija savas darbības laikā vairākkārt saskārusies ar grūtībām saņemt informāciju no privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība", tajā skaitā par kuģu iegādi un citiem būtiskiem lēmumiem sabiedrības darbībā.

Komisija konstatēja, ka privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvijas kuģniecība" vadība nespēj novērtēt riskus. To parādīja uzņēmuma menedžmenta nespēja aplēst uzņēmuma saistības, paredzot nepietiekamus uzkrājumus Gdaņskas kuģubūvētavas prasījumam pret "Latvijas kuģniecību" tiesvedības negatīva iznākuma gadījumā. Tāpat uzņēmuma vadība prognozēja citu tiesvedības gaitu un termiņus lietā par Gdaņskas kuģubūvētavas pretenziju pret "Latreefers" Inc. un "Latvijas kuģniecību". Komisija uzskata, ka Lielbritānijas Apelācijas tiesas pieņemtais "Latvijas kuģniecībai" nelabvēlīgais spriedums īsi pirms akciju izsoles varēja pazemināt iespējamo pretendentu interesi par piedalīšanos izsolē, kā arī pazemināt akciju cenu izsolē. Savlaicīga "Latvijas kuģniecības" vadības sniegtā informācija par iespējamo tiesas dienu un varbūtējo tās iznākumu (vai arī riska pakāpi) būtu pietiekams pamats tam, lai izvēlētos citu izsoles datumu, kas mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz izsoles rezultātiem.

Komisija secina, ka valsts uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) esošā pārvaldes daudzpakāpju struktūra apgrūtina uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) uzraudzību.

Par valsts uzņēmuma - sanatorijas "Ķemeri" privatizāciju. Jau 2000.gada 20.jūnijā komisija nosūtīja vēstuli Latvijas Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektoram J.Naglim, kurā ierosināja izvērtēt valsts uzņēmuma - sanatorijas "Ķemeri" privatizācijas noteikumu izpildi. Privatizācijas noteikumu neizpildes gadījumā komisija ierosina Latvijas Privatizācijas aģentūrai uzsākt darbības nomaksas pirkuma līguma atcelšanai ar privatizētāju - SIA "Ominasis Latvia". Tikai 2002.gada 19.jūlijā Latvijas Privatizācijas aģentūras padome uzdeva Privatizācijas aģentūras valdei uzsākt līguma laušanas procedūru.

Komisija konstatēja, ka objekta privatizācijas noteikumi izstrādāti nepilnīgi, tajā skaitā nepieprasot stingri noteiktas garantijas privatizācijas noteikumos paredzētajiem 10 miljonu latu lielajiem ieguldījumiem, neizstrādājot investīciju ieguldīšanas grafiku pa gadiem, kā arī investīciju mērķizlietojumu, kā arī neprecizējot, no kura laika privatizētājam jāveic kūrorta ārstnieciski profilaktiskā darbība, rehabilitācijas un citi medicīniskie pakalpojumi, kad jāsāk tie sniegt.

Šajā sakarā komisija ierosināja Ministru kabinetam un ekonomikas ministram A.Kalvītim izvērtēt Latvijas Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektora A.Ozolnieka atbilstību ieņemamajam amatam.

Komisija atzina, ka Ekonomikas ministrijai jāpastiprina uzraudzība pār privatizācijas noteikumu izpildi gan šajā, gan citos uzņēmumos.

Par valsts akciju sabiedrības "Dauteks" privatizāciju. Komisija konstatēja, ka Latvijas Privatizācijas aģentūra akciju pirkuma līgumā nav konkretizējusi un savlaicīgi

kontrolējusi nosacījumus par paredzēto valsts akciju sabiedrības "Dauteks" investīciju ieguldījumu.

Komisija kārtējo reizi konstatēja, ka Latvijas Privatizācijas aģentūra neveic privatizācijas noteikumu izpildes kontroli, tajā skaitā pirkuma līgumā paredzēto investīciju ieguldījumu kontroli.

Par privatizācijas procesā pensiju fondam nodoto kapitāldaļu pārvaldīšanu. Komisija secināja, ka līdzšinējā darbība, pārvaldot pensiju fondam nodotās kapitāldaļas, nav devusi gaidītos finanšu rezultātus, jo kapitāldaļu atdeve ir bijusi zema. Tā 2001.gadā tikai 22 no 161 statūsabiedrībām, kurās ir pensiju fondam nodotās kapitāldaļas, izmaksāja dividendes. No kapitāldaļām ar nominālvērtību vairāk nekā 8 miljoni ieņēmumi dividendēs bija tikai 94 tūkstoši latu, kas nozīmē, ka kapitāldaļu atdeve bija 1,1 procents, tātad zem inflācijas līmeņa.

Komisija ierosina Ministru kabinetam izskatīt jautājumu, kā efektīvāk apsaimniekot kapitāldaļas, kas privatizācijas procesā nodotas pensiju fondam, un izvērtēt, vai likumos nepieciešamas izmaiņas, lai paaugstinātu ieņēmumus valsts sociālās apdrošināšanas budžetā.

Par īpašās institūcijas izveidošanu uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) maksātnespējas procesa uzraudzīšanai. Komisija ierosina Ministru kabinetam izstrādāt priekšlikumus likumu izmaiņām, kas veicinātu maksātnespējīgo uzņēmumu sanāciju un ļautu reāli saukt pie atbildības par ļaunprātīgu bankrotu. (Tātad komisija ierosina izstrādāt ļaunprātīga bankrota pazīmes.)

Par maksāšanas līdzekļu maiņu attiecībā uz privatizējamiem uzņēmumiem. Analizējot Valsts kontroles kolēģijas 2000.gada 5.septembra lēmumu revīzijas lietā par maksāšanas līdzekļu maiņas tiesisko pamatojumu attiecībā uz valsts īpašuma objektiem, kuri ir nodoti privatizācijai saskaņā ar 1992.gada 16.jūnija likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu (uzņēmumu) privatizācijas kārtību", komisija konstatēja, ka līdz 1997.gada 1.jūlijam Privatizācijas aģentūra bez tiesiska pamatojuma veikusi izmaiņas maksāšanas līdzekļu proporcijās attiecībā uz 153 privatizējamiem objektiem, tā samazinot apstiprinātajos privatizācijas projektos noteikto naudā maksājamo daļu par 11,7 miljoniem latu. Komisija konstatēja, ka Privatizācijas aģentūra, veicot maksāšanas līdzekļu maiņu, nav vadījusies pēc vienotiem kritērijiem. Par Privatizācijas aģentūras ieņēmumiem. Komisija secina, ka ir nepieciešams veikt neatkarīgu auditu Privatizācijas aģentūrā, un ierosina Ministru kabinetam norīkot neatkarīgu auditoru Privatizācijas aģentūras darbības audita veikšanai, lai būtu iespējas izvērtēt privatizācijas ieņēmumus un izdevumus laikā no aģentūras dibināšanas 1994.gadā līdz 2003.gada 1.janvārim.

Par Privatizācijas aģentūras likvidāciju. Komisija uzskata, ka nepieciešams izvērtēt Privatizācijas aģentūras darbību un privatizācijas procesa ekonomisko efektu.

Par Sabiedrisko izdevumu uzraudzības komisiju. Komisija secināja, ka nepieciešams Saeimā izveidot pastāvīgu komisiju, kas regulāri strādātu ar svarīgākajiem Valsts kontroles ziņojumiem un atzinumiem un tādējādi nodrošinātu atgriezenisko saiti starp revīzijas un likumdošanas procesiem. Komisija izstrādāja un iesniedza Saeimā likumprojektu "Grozījumi Saeimas kārtības rullī", kas paredzēja izveidot Saeimā šādu pastāvīgu komisiju - Sabiedrisko izdevumu uzraudzības komisiju -, un likums par šīs komisijas izveidošanu, kā zināms, tika pieņemts šā gada 24.oktobrī.

Nobeigumā vēlos pateikties visiem tiem deputātiem, kas aktīvi piedalījās komisijas darbā, un komisijas vārdā vēlos izteikt pateicību Valsts kontrolei par ciešo sadarbību ar komisiju, kā arī visiem tiem, kuri palīdzēja un sekmēja komisijas darbu.

Paldies!

Sēdes vadītājs. Paldies.

Debatēs pieteicies deputāts Leons Bojārs. Lūdzu!

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).
Cienījamais prezidij! Cienījamie kolēģi! Paldies komisijai par darbu! Darbs tik tiešām ir veikts liels.

Taču kas tad bija tā privatizācija? Protams, vēsture to vēlāk novērtēs. Tā bija nepārdomāta un Latvijas Republikas ekonomikai kaitīga darbība, kas noveda pie kolosāliem zaudējumiem, kurus Latvija jutīs vēl desmitiem gadu. Trīs miljardi latu ir privatizācijai nodotā vērtība, aptuveni 200 miljoni ir ieņemti, un 100 no tiem ir izlietoti pašu vajadzībām. "Latvijas kuģniecība", "Latvijas gāze". Cik daudz tika solīts saistībā ar "Latvijas gāzes" privatizāciju, kādi brīnumi nu notikšot! Diemžēl mēs redzam, ka celsies gāzes cena, 1997.gadā tika speciāli ieviesta abonenta maksa, un pakāpeniski notiks cenu augšana, kas pacels cenas arī citiem produktiem.

Un tagad par "Latvijas kuģniecību". Ļoti daudz tika runāts par to, ka Latvijai kā jūras valstij bija vislielākā tirdzniecības flote Eiropā un viena no lielākajām pasaulē - 102 kuģi 1991.gadā un plus vēl 16 kuģi. Diemžēl ko mēs tagad redzam? Tikai kādi 60 it kā esot palikuši. Vai varat iedomāties šo kolosālo uzņēmumu, kas varētu Latviju apzeltīt, bet Latvijas budžets katru gadu būtu pildījies vismaz ar 60-70 miljoniem dolāru vai pat vairāk?

Ja mēs nedaudz ieskatāmies vēsturē, tad redzam, ka "Neatkarīgā Avīze" 1996.gadā rakstīja (un to bija rakstījis kuģniecības ministra vietnieks): "Ārzemēs reģistrētie kuģi un uz tiem strādājošie jūrnieki nodokļus Latvijai nemaksā." Tātad šis valsts īpašums Latvijai nedod praktisku labumu. Un to rakstīja ministra vietnieks!

Ja mēs paskatāmies arī apgrozījumu un peļņu, tad redzam, ka 1992.gadā peļņa bija 57 miljoni, bet jau 1995.gadā peļņa bija mīnus 6 miljoni. Kur tad palika tā nauda? Un te var piekrist Mārim Gailim, bijušajam Ministru prezidentam, kas 1995.gadā "Dienā" rakstīja: "Zīmīgi, ka "Latvijas kuģniecība" ir pilnīgi pārstājusi maksāt peļņas nodokli. Kuģi brauc zem dažādu valstu karogiem."

Tātad, cienījamie kolēģi, bija izplānota speciāla operācija, kuras rezultātā mēs zaudējam ievērojamu avotu Latvijas valsts budžeta papildināšanai, darba vietu papildināšanas nozari, jo uz kuģiem strādāja ļoti daudz cilvēku. Atcerēsimies, ka bija 116 kuģi un vismaz pa 30 cilvēkiem ekipāžā. Tad nu varat saskaitīt, cik bija nodarbināto.

Cieta Latvijas prestižs, jo katram kuģim bija jābrauc ar Latvijas karogu, nevis ar Maltas, Kipras vai Libērijas karogu.

Latvijas rūpniecības attīstība. Kuģu remonts, kuģubūve un citi darbi, kas saistīti ar kuģu apkalpi, deva ļoti labus rezultātus. Diemžēl tagad to visu saņem ārzemju firmas.

Kuģu apgāde ar lauksaimniecības produktiem. Redziet, kur varēja lauksaimniecību attīstīt! Diemžēl tas nenotika.

Tas pats attiecas uz elektrosistēmu, radiosistēmu un citu sistēmu izgatavošanu, apkalpošanu, remontu un visu pārējo.

Tātad Latvija zaudēja vienu no savām ievērojamākajām peļņu nesošajām nozarēm. Un kas no tā guva labumu? Diemžēl to guva pavisam citas firmas un citi uzņēmumi, kuri tik tiešām speciāli bija dibināti ārvalstīs. Un tātad, ja jau Ministru prezidents Māris Gailis toreiz varēja teikt, ka kuģniecība pārstāj maksāt peļņu Latvijā un ka kuģi ir aizgājuši zem citu valstu karogiem, tad kā tas varēja notikt? Un kāpēc tas notika?

Arī viens otrs šinī zālē sēdošais deputāts bija valsts pilnvarnieks tām ārvalstu kompānijām, kuras nemaksāja ne centu, ne santīmu valsts kasē. Tā mēs zaudējam vienu savu nozari, un tās cena, kura 1991.gadā bija lielāka par miljardu dolāru, ir nokritusi zem 200 miljoniem latu, un, man liekas, arī pat to nesaņems.

Es jau nemaz nerunāju par tām tiesu prāvām, kuras notika Polijā saistībā ar Gdaņskas kuģubūvētavas rūpnīcu, par visiem tiem jautājumiem, kas saistīti ar tankkuģiem, pie tam ar unikāliem tankkuģiem, kuriem bija ledus klase un viss pārējais.

Tā ka, cienījamie kolēģi, šinī ziņojumā arī citi iekļautie jautājumi, teiksim, par Ķemeru sanatoriju... viss minētais norāda uz to izsaimniekošanas principu, kurš tika īstenots desmit gadu laikā un kurš Latviju noveda pie tā, ka Eiropā tā ir kļuvusi par vienu no nabadzīgākajām valstīm. Un tas ir kauns visām mūsu valdībām, kuras bija, un tai, kura tagad aizies vēsturē.

Tāpēc, cienījamie kolēģi, es domāju, ka nākamā Saeima padarbosies šajā jautājumā un visu noskaidros, jo "sitienam" jau ir nolikta "Latvenergo" privatizācija, uz kuru arī kādi jau trin rokas.

Es nemaz nerunāju par Latvijas mežiem, kuri arī jau ir sagatavoti izpārdošanai. Es nerunāju par visām upēm un ezeriem, kurus arī grib nopirkt. Vienīgi jūras līci vēl neviens nav iedomājies privatizēt, bet arī ar to droši vien būs kādi brīnumi izstrādāti...

Sēdes vadītājs. Laiks!

L.Bojārs. Paldies!

Sēdes vadītājs. Debates slēdzu. Jautājums ir izskatīts.

Nr.22

Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus un apstākļus, kas saistīti ar 1991. gada 29. augustā Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija īpaši pilnvarotā deputāta Pētera Simsosna un PSRS Valsts drošības komitejas pārstāvju parakstīto slepeno protokolu, kā arī izvērtētu tā nozīmi

http://www.saeima.lv/steno/2002/st_3110/st3110.htm

Latvijas Republikas 7.Saeimas rudens sesijas devītā sēde

2002.gada 31.oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs Jānis Straume.

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

Sēdes vadītājs. Sāksim Saeimas 31.oktobra sēdi!

[..]

Uzklausīsim Parlamentārās izmeklēšanas komisiju, lai noskaidrotu faktus un apstākļus, kas saistīti ar 1991.gada 29.augustā Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija īpaši pilnvarotā deputāta Pētera Simsona un PSRS Valsts drošības komitejas pārstāvju parakstīto slepeno protokolu, kā arī izvērtētu tā nozīmi.

Komisijas vārdā - deputāts Juris Dobelis.

J.Dobelis (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cik ilgs laiks man ir dots?

Sēdes vadītājs. Stunda.

J.Dobelis. Paldies!

Cienītie kolēģi! Vispirms es gribētu pateikties tiem, kas piedalījās komisijas darbā: pirmām kārtām 7.Saeimas deputātiem, kas tieši strādāja komisijā, tād - Ingrīdai Ūdrei, bijušajiem Latvijas Republikas Augstākās padomes deputātiem Jānim Lagzdiņam un Linardam Muciņam, kā arī 7.Saeimas deputātiem Rišardam Labanovskim un Romānam Mežeckim. Gribētu pateikties arī tiem Latvijas Republikas Augstākās padomes deputātiem un ministriem, kas sniedza mums vērtīgas liecības, kā arī pateikties Lietuvā, Igaunijā, Lielbritānijā un Krievijā esošo Latvijas vēstniecību darbiniekiem, kas sniedza visu nepieciešamo, ko komisija viņiem lūdza.

Paša ziņojuma teksts ir visiem jums, un tādēļ es to tagad nepārstāstīšu. Es centīšos izteikt dažas pārdomas, kas ir saistītas ar komisijas darbu.

Uzsveru, ka Latvijas sabiedrība nav vērtējusi un arī šobrīd netaisās nopietni vērtēt padomju okupācijas laikā notikušo. Līdzās tīri miermīlīgi, sānu pie sāna, dzīvo un darbojas bijušie komunisti, čekisti, politiski represētie. Tā nu tas ir! Un līdz ar to kaut kādi acumirkļīgi pieskārieni vēsturei - tā ir drīzāk darbības imitācija, nevis nopietna darbība.

Šodienas sabiedrībai Latvijā vispār nav nopietnas attieksmes pret pagātnes izzināšanu. Tāpēc būtu interesanti pajautāt lielākajai sabiedrības daļai, ko tai izsaka nu kaut vai daži vārdi - tādi kā Vilis Olavs, Margērs Skujenieks, Voldemārs Ozols, brīvības cīņu varonis ģenerālis Radziņš un daudzi citi. Toties ik pa brīdīm parādās kaut kāda mākslīgi sakāpināta interese par kādu atsevišķu notikumu vai personu, atsevišķs fakts tiek izrauts no vēstures vispārējās ainas.

Un tāpēc komisija centās dot iespēju visiem, kas to vēlas, bezkaislīgi vērtēt notikumus, kuri 1991.gada rudenī risinājās Latvijā, un savu darbu balstīt uz dokumentu, dokumentu projektu un liecību pamata. Jo šodien mēs ļoti daudz lasām - pat pārāk daudz lasām! - dažādus atmiņu stāstus par šo neseno pagātni, taču šajos atmiņu stāstos parasti kā galvenais varonis dominē stāstītājs, kas, protams, ir pozitīvais tēls, un viņam

nepatīkamie cilvēki, kas ir viņam apkārt, bieži vien skaitās tie nevēlamie un negatīvie. Līdz ar to mums nācās rūpīgi šķirot dokumentus un salikt tos attiecīgajās vietās, kā arī uzklaut aculiecinieku stāstīto un to fiksēt. Tas viss paliks nākamajai paaudzei.

1991.gada notikumus Latvijā cilvēki redzēja ļoti dažādi, un tajā laikā notikušo sabiedrība vērtē ļoti atšķirīgi. Tāpēc komisija ar savu darbu centās šo vērtējumu padarīt pēc iespējas tuvāku patiesi notikušajam, cenšoties iedziļināties tajā gaisotnē, kāda valdīja 1991.gada nogalē. Toreiz bija cilvēki, kas patiesi vēlējās kaut ko darīt. Protams, pieredzes nebija, tādēļ daudzas no šīm darbībām bija haotiskas. Toreiz bija arī daudzi vienaldzīgie, kas stāvēja, sēdēja vai gulēja un gaidīja, ar ko tas viss beigsies. Tāpat attieksme pret saviem pienākumiem bija ārkārtīgi dažāda. Un tādēļ pēc zināma laika, agrāk vai vēlāk, būs kādi, kas vēlēties nopietni iedziļināties patiesi notikušajā. Un pašas labākās liecības reizēm ir skaidri dokumenti - skaitļi un fakti. Protams, ja šos skaitļus un faktus rūpīgi analizē. Tāpēc komisijas darba apkopojuma ziņojums nav domāts lētu sensāciju meklētājiem. Ne jau velti interese par mūsu komisijas darbu ir stingri noplakusi. Šis ziņojums ir domāts galvenokārt tiem cilvēkiem, kam ir nopietna vēlme izprast to laika posmu, jo tas posms, paldies Dievam, deva Latvijai vēlreiz iespēju ieņemt cienīgu vietu pasaules valstu vidū. Ja mēs, latvieši, gribam saglabāt savu tautu, tad mums ir arī tikpat nopietni jāpadomā, kāda ir bijusi mūsu pagātne un ko tas dod mums, domājot par savu nākotni.

Ar to es beigšu savu ieskatu komisijas darbā. Lūdzu, ņemiet par labu visu to, kas ir darīts! Un, ja kādam no deputātiem ir lielāka interese par padarīto, varu informēt, ka mums ir vesels dokumentu klāsts. Šos dokumentus mums ir devuši komisijas pārstāvji, gan Jānis Lagzdīns, gan Linards Muciņš. Šos dokumentus mums ir devuši arī liecinieki - bijušie Augstākās padomes deputāti. Tā ka - laipni lūdzu! Es domāju, ka jums būs vispatiesākais priekšstats tad, ja jūs paši priekš sevis noskaidrosiet kaut cik to, kas tiešām ir noticis.

Paldies!

Sēdes vadītājs. Paldies. Jautājums izskatīts.

Nr.23

Parlamentārās izmeklēšanas komisija jautājumā par iespējamo valsts amatpersonu iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā

http://www.saeima.lv/steno/2002/st_1010/st1010.htm

Latvijas Republikas 7.Saeimas rudens sesijas sestā sēde

2002.gada 10.oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 7.Saeimas priekšsēdētājs Jānis Straume.

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

Sēdes vadītājs. Pirms sākam izskatīt 10.oktobra sēdes darba kārtībā iekļautos jautājumus, ir jālemj par iespējamām darba kārtības izmaiņām.

[..]

Nākamais darba kārtības jautājums - "Parlamentārās izmeklēšanas komisijas jautājumā par iespējamo valsts amatpersonu iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā darba apkopojuma ziņojums".

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas vārdā - deputāts Pēteris Salkazanovs.

P.Salkazanovs (Sociāldemokrātu savienības frakcija).

Labdien, augsti godātais prezidij! Labdien, cienījamie deputāti!

Parlamentārās izmeklēšanas komisija jautājumā par valsts amatpersonu iespējamo iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā tika izveidota pirms gada, kad Tautsaimniecības, agrārās vides un reģionālās politikas komisijā vērsās nu jau bijušais Ekonomikas policijas darbinieks Normunds Margēvičs. Parlamentārās izmeklēšanas komisija sāka strādāt 2001.gada 1.novembrī. Komisija sastāvēja no 16 deputātiem, kas pārstāvēja visas parlamentā esošās frakcijas.

Jāteic, ka sākumā, lai normāli noritētu parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbs, mēs vērsāmies pie Juridiskās komisijas, lai paātrinātu Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma pieņemšanu, jo iepriekšējo komisiju darbs liecināja, ka šāds likums ir vajadzīgs. Mēs šādu likumu līdz šim neesam sagaidījuši un strādājam ar pašu apstiprināto nolikumu. Jāteic, ka izdevās vienoties ar ģenerālprokuru Jāni Maizīti par to, ka komisijas darbā ar padomdevēja tiesībām piedalās viņa pilnvarotie virsprokurori - virsprokurors Arvīds Kalniņš un virsprokurore Māra Usāne. Tā kā parlamentārās izmeklēšanas komisijām nav tiesību veikt operatīvās darbības, parlamentārās izmeklēšanas komisija vienojās ar iekšlietu ministru Mareku Segliņu un Kriminālpolicijas priekšnieku Valdi Pumpuru par operatīvās grupas izveidošanu, kas veiks pārbaudi par tiem iesniegumiem un tiem materiāliem, kas nonāk komisijas rīcībā. Es domāju, ka tas bija ļoti veiksmīgi, jo parlamentārās izmeklēšanas komisijai bija instrumenti, ar ko strādāt, - gan virsprokuroru klātbūtne, gan arī šīs operatīvās grupas izveidošana ļāva diezgan operatīvi veikt pārbaudes par tiem materiāliem, kas nonāca komisijā.

Kopumā komisija saņēma apmēram 40 rakstveida un mutvārdu iesniegumus, videoierakstus un audioierakstus, un 22 no tiem bija anonīma informācija. Informācijas sniedzējs vai nu vēlējās, lai viņa vārds un uzvārds netiktu publiskots, vai arī sniedza informāciju anonīmā veidā.

Kopumā komisija noturēja 37 sēdes, uz kurām tika uzaicināti tiesībsargājošo un kontrolējošo institūciju vadītāji un viņu vietnieki, tika uzaicinātas arī personas, kas

vēlējās sniegt informāciju. Komisijas darba laikā - šajā gadu ilgajā laikā - tika veiktas ļoti daudzas un dažādas pārbaudes.

Jāteic, ka ļoti veiksmīga bija sadarbība ar Pārtikas un veterinārā dienesta vadītāju Vinetu Veldri, Galvenās muitas pārvaldes direktoru Kalvi Vītoliņu, Galvenās muitas pārvaldes Kontrabandas apkarošanas centra direktoru Vladimīru Vaškēviču, Drošības policijas priekšnieku Jāni Reiniku, kā arī ģenerālprokurora pilnvarotajiem virsprokuroriem Arvīdu Kalniņu un Māru Usāni.

Komisijas darbība tika organizēta pārsvarā četros virzienos.

Pirmais virziens bija likumu un citu normatīvo aktu izvērtēšana.

Otrais virziens - valsts tiesību sargājošo un kontrolējošo institūciju darbības izvērtēšana un analīze.

Trešais virziens - komisijas saņemtās informācijas pārbaudes organizēšana un pārbaudes rezultātu izvērtēšana.

Un ceturtais virziens ir viena tāda interesanta darbība, ko mēs pēc mūsu pašu iniciatīvas uzsākām komisijā, - tā ir valsts tiesībsargājošo un kontroles institūciju vadītāju un viņu pirmās pakāpes radnieku īpašuma atbilstības ieņēmumiem izvērtēšana. Dabīgi, ka šo izvērtēšanu veica tiesībsargājošās institūcijas. Mēs vienkārši savācām informāciju par šiem cilvēkiem, kas ir vadošajos amatos tiesībsargājošās un kontrolējošās institūcijās.

Par šo pēdējo darbības virzienu, kas bija mūsu pašu iniciatīva, jāteic, ka bija ļoti interesanti rezultāti par vairākām amatpersonām, kas pilda valsts amatpersonas deklarāciju. Pilnīgi skaidrs, ka uz sava vārda tām īpašumu apjoms ir mazs, bet viņu pirmās pakāpes radniekiem bieži vien īpašumu saraksts - tikai nekustamo īpašumu saraksts vien! - aizņem 27 lappuses. Visi materiāli ir nodoti pārbaudei Ģenerālprokuratūrai un Drošības policijai. Jāteic, ka par visiem vēl pagaidām atbilde nav saņemta. Un tas pats ir sakāms arī par tiem materiāliem, kurus sniedza sabiedrība un kuri ir nodoti pārbaudei. Tiesībsargājošās institūcijas vēl nav sniegušas komisijai atbildi par visiem pārbaudes rezultātiem.

Kopumā jāteic, ka komisijas darbības laikā tomēr parlamentā, šajā parlamentā, tika pieņemti diezgan daudzi likumdošanas akti, kas ierobežo iespējamo kontrabandu, iespējamo korupciju amatpersonu vidū un noziedzīgās pasaules iespējamo iedarbību uz valsts institūciju darbību. Šie likumi bija šādi:

grozījumi Politisko organizāciju finansēšanas likumā - lai samazinātu ekonomiskās varas ietekmi uz likumdošanas varu; likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" - lai uzlabotu likumdevējvaras, izpildvaras un tiesu varas darbību un samazinātu atsevišķu amatpersonu iespēju bezdarbīgi novērot likumpārkāpumus, kā arī lai nodrošinātu valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs;

grozījumi likumā "Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām", lai iespaidotu arī tā saucamo ceturto varu un naudas "caurspīdīgumu" vēlēšanu procesā no politisko partiju puses;

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums.

Pēdējais virziens, kurā strādāja komisija, attiecas uz amatpersonu īpašumu atbilstību viņu ieņēmumiem. Es domāju, ka likumprojekts "Fizisko personu īpašuma sākumdeklarēšanas likums", ko mēs vakar pieņemām otrajā lasījumā, arī ir svarīgs. Vai tas ir tādā formā vajadzīgs? Vai ir jābūt īpašuma iegādes laikā īpašuma deklarēšanai? Tas ir vai nu šai, vai nākamajai Saeimai lemjams jautājums. Katrā ziņā amatpersonu un viņu pirmās pakāpes radnieku, viņu ģimenes locekļu īpašumu neatbilstība viņu ieņēmumiem tika konstatēta, taču bez šāda likuma pierādīt to no juridiskā viedokļa ir ļoti grūti. To parādīja arī Ekonomikas policijas priekšnieka Brieža un viņa ģimenes locekļu īpašuma pārbaude, atzinums, ko sniedza Ģenerālprokuratūra. Likumdošanas

nepilnību dēļ veselu rindu lietu, kas notikušas pirms 1994.-1995.gada, ir ļoti grūti pierādīt.

Par saņemtās informācijas pārbaudi. Tika konstatētas un pārbaudītas vairākas ļoti interesantas lietas. Tā, piemēram, pārbaudot tipogrāfiju Ulbrokā, tika konstatēts, ka šajā tipogrāfijā tiek ražots cigarešu "Regal" un "West" paciņu iepakojums, un tajā pašā laikā Liepājas muitas punktā tika aizturēta krava - 6 miljoni cigarešu "Regal". Izrādījās - ekspertīze to pierādīja - , ka tās nav tikušas ražotas Anglijā. Šīs cigaretes ražo vispār tikai Anglijā, bet nu ir parādījusies vēl viena valsts - Latvija - , kur šādas cigaretes tiek ražotas.

Līdzīgi ir arī ar cigarešu rūpnīcu - tās darbība tika apturēta pēc saņemtās informācijas. Komisijas darbības laikā tika atklāti lieli kontrabandas apjomi - gan cigarešu, gan arī gaļas. Jāteic, ka attiecīgo krimināllietu izmeklēšana izraisīja savdabīgu lavīnu, kas "izgaismoja" valsts tiesībsargājošo iestāžu darbiniekus, konkrēti, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomikas policijas biroja, Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas, Kontrabandas apkarošanas centra darbiniekus. Es domāju, ka komisija nu būs beigusi darbu, bet apmēram pēc gada vai pusgada vesela rinda krimināllietu par šīm personām nonāks tiesā un viņas tiks sauktas pie kriminālatbildības.

Komisija, kā jau es teicu, tika izveidota, pamatojoties uz Ekonomikas policijas darbinieka, tālaika darbinieka, Normunda Margēviča sniegto informāciju par to, ka, iespējams, SAB amatpersona Babris un "Spektra" vadītājs Kalniņš ir iesaistīti kontrabandas darījumu piesegšanā. Jāteic, ka arī šī informācija tika pārbaudīta, un Ģenerālprokuratūras atzinums liecina par to, ka šīs tā laika amatpersonas sniegtā informācija neatbilst patiesībai. Toties Margēvičs par epizodi Meža prospektā 52, kur tika pazaudēti iespējamie pretlikumīgie dokumenti par uzņēmēja Basa darbību... Pret Margēviču un Ekonomikas policijas biroja izziņas izdarītāju Mihailovu ir celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 319.panta - par valsts amatpersonu bezdarbību.

Kopumā jāteic, ka komisijas galaziņojums ir uz 19 lapām. Es domāju, ka komisijas darbības laikā ļoti daudz informācijas par šīs komisijas darbību parādījās arī presē.

Savā atzinumā komisija norāda uz to, ka šāda parlamentārās izmeklēšanas komisija nākamajā Saeimā varētu turpināt darbību - ne kā parlamentārās izmeklēšanas komisija, bet kā parlamentā pastāvīgi funkcionējoša komisija, kas kontrolētu organizētās noziedzības, korupcijas un kontrabandas jautājumu risināšanu Latvijā, cīņu pret šīm parādībām. Jo pēdējo desmit gadu laikā ir bijis tā: parlaments ir, no vienas puses, politiski uzņēmies atbildību par izpildvaras, tiesu varas un likumdevējvaras darbību, taču lielākoties nodarbojas tikai ar likumdošanas jautājumiem. Bet neviens no tiem vēlētājiem, kas parlamentu ir ievēlējuši, nav noņēmis no parlamentāriešiem atbildību par pārējo varu darbību, un tādēļ Saeimas kārtības ruļļa grozījumi, kas ir pašlaik pieņemti otrajā lasījumā un nosaka šādas pastāvīgi funkcionējošas komisijas izveidošanu, būtu tas instruments, kas ļautu turpināt konstruktīvi cīnīties pret šīm parādībām, kuras pašlaik ir Latvijā diezgan izplatītas. Vismaz komisija ar to visu ir saskārusies.

Komisija ir nolēmusi savu galaziņojumu iesniegt Aizsardzības un iekšlietu komisijai, Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai, Ministru prezidentam un ģenerālprokuroram. Tas arī ir izdarīts. Ir vienošanās ar Ministru prezidentu, ka nepieciešami grozījumi normatīvajos aktos; tas skar Ministru kabineta noteikumus un arī likumdošanas normu grozījumus, un tas būtu uzdevums attiecīgajām ministrijām - sagatavot šos grozījumus.

Jā, nevar teikt, ka visi tie priekšlikumi, ko tiesībsargājošās un kontrolējošās institūcijas ir iesniegušas komisijā, ir guvuši atzinumu no parlamentārās izmeklēšanas komisijas

un parādās kā priekšlikumi galaziņojumā. Vesela rinda jautājumu noteikti būtu vēl šeit papildināmi, jo nebija tā, ka komisijā bija vienprātīgs atzinums par visiem priekšlikumiem.

Es domāju, ka viens no tādiem nozīmīgākajiem varētu būt jautājums par kriminālatbildību juridiskajām personām - jautājums, par kuru ONKAB vadītājs Bogdanova kungs un Finanšu policijas priekšnieks Purmaļa kungs runāja parlamentārās izmeklēšanas komisijas laikā. Es domāju, ka šādi likuma grozījumi ļautu operatīvāk piedzīt valstij nodarīto kaitējumu atlīdzību ne tikai no fiziskajām, bet arī no juridiskajām personām, saucot tās pie kriminālatbildības.

Tas arī ir viss. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Debatēt neviens nevēlas? Atvainojiet... Atklājam debates. Leons Bojārs.

L.Bojārs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi, ir drusciņ jāatskatās uz mūsu darbību! Es atceros, ar kādu nepatiku tika izveidota šī komisija - Parlamentārās izmeklēšanas komisija jautājumā par iespējamo valsts amatpersonu iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā. Bija liels pretspars - teica, ka šī komisija neko neizdarīšot un ka neesot vērts to izveidot, un bija visdažādākie priekšlikumi... Pats galvenais iebildums vienmēr bija tas: komisija neko neizdarīšot! Bet, kā tagad redzams, šie 16 mūsu kolēģi, Saeimas deputāti, ir veiksmīgi pastrādājuši. Notikušas 37 komisijas sēdes, un tas fakts norāda uz to, ka tik tiešām darbība bijusi ļoti produktīva. Un tas fakts, ka liecības ir devušas vai ir izsauktas uz pārrunām 23 paša augstākā ranga amatpersonas, norāda uz to, ka valstī nav kārtības šinī jautājumā. Tātad patiesībā valdība desmit gadu laikā neko nedarīja, lai mūsu valsts budžets saņemtu papildu līdzekļus, lai mums nevajadzētu strīdēties par to, vai 100 vai 200 latus iedot tai skolai vai tam muzejam, nedz arī par to, kā atrast kādus līdzekļus bezmaksas zālēm.

Komisijas darbības rezultāts jeb pirmais panākums ir tas, ka sāka sakārtot likumdošanu. Vai tad valdības līdz šim nezināja, ka likumdošanā ir "robi", kuri palīdz attīstīties kontrabandai? Protams, zināja, bet diemžēl neko nedarīja! Uz to norāda arī tas, ka Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums līdz šim laikam netiek Saeimā izskatīts trešajā lasījumā. Kāpēc? No kā tad mēs baidījāmies 7.Saeimā, ka nevarējām šo likumu sagatavot un izskatīt? Diemžēl nebija gribas!

Un kas notiek ar kontrabandas apkarošanu? Nu paskatīsimies uz Zemkopības ministriju! Te ministrijas pārstāvji vienmēr "apbižojās" uz mani un arī uz citiem un teica, ka nu viņi tik veiksmīgi strādā... Viņu pašu datus ir nezināmas izcelsmes gaļa, piena produkti. Bet, redziet, gada laikā veicot pārbaudi, izrādās, ka Latvijā ir 1378 fiktīvas firmas, kas nodarbojas ar gaļas pārstrādi vai tās importu vai eksportu, vai ar vēl kādiem citiem darījumiem. Nu vai tad Latvija ir tik liela valsts un vai tad ar visu šo aparātu, kurš ir izveidots - desmitiem tūkstošu cilvēku -, nevar to sakārtot, lai būtu atrisināts jautājums par fiktīvām firmām? Negrib to darīt! Un tāpēc arī viņas plaukst.

Redziet, ļoti interesants ir arī kāds cits komisijas konstatējums. Paskatieties: cūkgaļas tranzīts. Pēc Muitas pārvaldes datiem, ir 541 tonna, bet Pārtikas un veterinārais dienests uzrāda 48 064 tonnas. Nu bet tie taču ir briesmīgi atšķirīgi skaitļi! To jau pat 5.klases skolēns saprot, ka 540 - tas ir mazāk nekā 48 000.

Putnu gaļa. Muita uzrāda 25 000 tonnas, bet Pārtikas un veterinārais dienests - 78 000 tonnas.

Kāpēc mūsu valstī ar to nelielo valsts aparātu (nu, neliels tas ir salīdzinājumā ar lielām valstīm, tādām kā, teiksim, Vācija vai Francija) nevar ieviest kārtību? Ar šādu tehnisko aprīkojumu, kas ir, divas pārvaldes nevar saskaņot datus. Ja tie skaitļi atšķirtos par

kādām 10 tonnām, to vēl varētu saprast, bet, ja tie atšķiras par tūkstošiem tonnu, tātad kārtības nav!

Paskatīsimies arī uz to darbinieku darbību, kura ir aplūkota šinī dokumentā! Izrādās, ka mūsu valsts amatpersonas nedara vai nevēlas darīt to, kas viņām ir jādara. Interesants ir viens komisijas secinājums: valsts amatpersonu darbība vai bezdarbība, darba pienākumu nepildīšana rada netiešu valsts atbalstu kontrabandai. Tas taču ir briesmīgi! Kādā veidā tad Eiropas Savienībai, uz kuru tā tiecamies, mēs pierādīsim, ka mūsu valsts amatpersonas ir godīgas, visi strādā labi un visi dienesti mūsu ministrijās un citās valsts iestādēs strādā godīgi un izpilda savus pienākumus? Diemžēl, pamatojoties uz šo dokumentu un, protams, arī uz citiem dokumentiem, neviens nedos pozitīvu atsauksmi par šo darbību. Un tāpēc jau arī starptautiskos dokumentos, kuros novērtēta kontrabandas apkarošana valstīs, redzam, ka Latvija ir ļoti tālu no panākumiem.

Nu, un ir arī visi tie jautājumi, kas ir saistīti ar mūsu tabakas lietām. Mēs taču Eiropā esam iesaistīti ļoti daudzos šādos skandālos, un patiesībā tas izcelsmes avots ir Latvija... Tas taču nedara mums godu! Cik tad ilgi to var tādā veidā turpināt?

Nākamais interesantais jautājums ir par Valsts ieņēmumu dienesta darbību. Jūs ļoti labi atceraties - varat paskatīties arī budžetu -, ka katru gadu Valsts ieņēmumu dienesta modernizācijai mēs no valsts budžeta atvēlējam 10- 12 miljonus latu. Tad sakiet, lūdzu, ko tad viņi četrus gadu laikā ir modernizējuši, ja līdz šim laikam nav varējuši sakārtot tos 5-6 robežpunktus, lai tur darbotos videonovērošanas sistēma, lai nesalūstu zīmogi... Tad vajag tos izliet no čuguna vai no kāda cita metāla, lai tie nelūstu! Un vēl visas pārējās darbības, ko nav veicis Valsts ieņēmumu dienests?

Vispār ir diezgan jocīgi, ka mazajiem un vidējiem uzņēmumiem... Kad arī es vadīju savu uzņēmumu, Valsts ieņēmumu dienests skaitīja katrus simts kilogramus, katru konservu kārbu, tika veikts desmitiem pārbaudu, bet tajā pašā laikā tagad, kā mēs to redzam, 100 000 tonnu gaļas parādās Latvijā, bet neviens nevar pateikt, kas to ir ievēdis, kādā veidā tā ir ieviesta, kas to ir izvietojis un kas to visu ir kontrolējis. Un tas ir jocīgi! Tāpēc arī vidējais un mazais bizness Latvijā ir nolemts iznīcībai un izdzīvo tikai tie, kuri mierīgi apkrāpj valsti.

Par pievienotās vērtības nodokli. Es ļoti labi atceros, ka Valsts ieņēmumu dienests man neatmaksāja 50-60 tūkstošus latu par 3, 4 vai 5 mēnešiem. Šī nauda gulēja privātbankās, jo konti bija atvērti tieši privātbankās. Tā tika apgrozīta, taču uzņēmumam par to procentus nemaksāja. Toties, ja mēs savlaicīgi nenomaksājām kādu nodokli, tad uzreiz tika pieskaitīti procenti. Turklāt ļoti lieli un nežēlīgi! Tad rodas jautājums: kāpēc ir tāda jocīga attieksme, jo valsts no mazā vai vidējā uzņēmēja izspiež pēdējo, ko vien var izspiest, bet tajā pašā laikā tā neredz, kur paliek miljoni?

Taču paskatīsimies arī tālāko Valsts ieņēmumu dienesta darbību saistībā ar pievienotās vērtības nodokļa atmaksāšanu. Un visi tie maksājumi, kuri ir notikuši...? Kur tā nauda ir aizgājusi? Tātad tā shēma ir izstrādāta visai precīzi, un tagad šo izstrādāto shēmu mēģina kaut kādā veidā apkarot. Kas tad to galu galā izstrādā un kas to realizē?

Un ir vēl viena lieta. Pirms kāda uzņēmuma reģistrācijas ir jāparedz iespēja Iekšlietu ministrijas Sodīto personu reģistrā pārbaudīt šo personu atrašanās vietu, lai arī Iedzīvotāju reģistrā atspoguļotu ziņas par šo personu atrašanos brīvības atņemšanas vietās. Šī frāze norāda uz to, ka Iekšlietu ministrijā tik tiešām, veidojot likumdošanu, nav paredzēts tas, lai Latvijā 2,5 miljoni iedzīvotāju būtu uzskaitīti, lai viņi būtu reģistrēti.

Un tagad es jau varu iedomāties, kāds haoss valdīs un kādi panākumi būs mūsu kontrabandistiem, ja notiks mūsu iedzīvotāju ienākumu deklarēšana, jo neviens jau nezina, kur kāds dzīvo, kur viņš ir pierakstīts un kur ir viņa patiesā atrašanās vietā. Tātad 1:0 mūsu ēnu ekonomikas labā strādā 7.Saeima. Diemžēl!

Te ļoti labi redzami arī citi risinājumi. Un kas tad notiek mūsu Iekšlietu ministrijā un tajās apakšvienībās, kuras nodarbojas ar kontrabandu un tās apkarošanu? Diemžēl arī tur ļoti daudz mīnusu.

Un, ja mēs paskatāmies vēl tālāk to, kas notiek ar naftas produktu tranzītu, tad, redziet, ir kāda ļoti interesanta lieta. Kad jūs aizbraucat uz tehniskās apskates vietu, tur jums pārbauda, kāds ir gāzes saturs. Un tad jūs vaļā nepalaid, ja ir slikts dzinējs, ja tas normāli nestrādā un viss, bet neviens nepārbauda, kāda tad degviela ir ielieta tajā benzīna uzpildes stacijā. Neviena institūcija to neveic! Un vēl līdz pat šim laikam šo ļoti nesarežģīto operāciju neviens negrib veikt. Kāpēc? Tāpēc, ka mūsu benzīna uzpildes stacijās ir ļoti daudz surogāta.

Jūs ļoti labi atceraties, ka pat dīzeļdegviela sasala pie mīnus 15 grādiem. Un cik daudz dzinēju ir sabeigts tikai tāpēc, ka degviela ir ļoti nekvalitatīva!

Nu kā var zemākās kvalitātes benzīnu pārvērst par augstākās kvalitātes benzīnu, ja tas netiek pārstrādāts ar krekinga tehnoloģiju, lietojot kaut kādu ķīmiju? Un tad arī parādās tā ķīmija, ka cilvēki cieš zaudējumus.

Vēl es varētu pateikt, ka ļoti interesanti notiek ar pagrīdes rūpnīcām. Neviens 7.Saeimā tās negribēja atzīt, un, kad parādījās tie jautājumi, vienmēr noklusēja, ka pagrīdes ražotņu Latvijā laikam ir diezgan daudz, jo te atrod tipogrāfiju, kura tiražē simtiem tūkstošu visdažādāko uzlīmju vai cigarešu paciņu. Tātad tabakas rūpnīca Latvijā strādā uz nebēdu, taču izrādās, ka arī to neviens nezina.

Atcerēsimies arī tos pēdējos notikumus, kas saistīti ar cilvēku saslimšanu ar dažādām un nepatīkamām slimībām, kuras izraisījusi pārtikas lietošana. Jūs zināt, ka mēs esam pieņēmuši Pārtikas aprites uzraudzības likumu. Manus priekšlikumus jūs toreiz neatbalstījāt, taču atcerieties, ka to pārtiku jūs lietosiet arī paši. Un tas jums "atkodīsies", jo jūs nobalsojāt "pret".

Jā, cienījamie kolēģi, nekur jūs nepaliksi! Jums iedos bifšteku, kas radīts no nezināmas izcelsmes gaļas vai no to putnu gaļas, kura nezina no kurienes ievesta, jūs to aiznesīsiet mājās, cepsiet vai ko citu veiksiet ar tiem pārtikas produktiem, bet jūs nezināsiet, ko jūs lietojat. Un, protams, nebūs nekāds brīnums, ka Latvijā parādīsies kaulu milti, kuri tūkstošiem tonnu ir uzkrājušies Eiropas Savienības valstīs, tāpēc ka tos kombinētajā lopbarībā vairs nelieto. Tātad to lietošana notiks Latvijā. Un tāpēc nav jau brīnums, ka pie mums parādās visdažādākie ierosinājumi izveidot ražotnes kaitīgo atkritumu un visa pārējā dedzināšanai. Kāpēc tas notiek? Tāpēc, lai varētu ievest visdažādāko produkciju, ko pēc tam Latvijā varētu pārstrādāt, bet mēs to saņemsim savā galdā vai izlietosim ikdienas vajadzībām.

Redziet, cik mēs tālu esam nonākuši, kad bezatbildīgi visdažādākās iedarbības rezultātā nobalsojam vai nu "par", vai "pret", jo ne vienmēr taisnība ir bijusi viss tas, ko jums cildeni ir stāstījuši... Tur, protams, ir iesaistītas visdažādākās personas, ir izvirzīti visdažādākie prasījumi un pieprasījumi, un Saeimā viss ir ļoti labi redzams, kā notiek lobēšana un pie kā tas viss noved. Es jums vēlreiz atkārtāju: padomājiet par savu veselību, par savu bērnu vai par savu radnieku veselību, par to, kas notiek ar mūsu pārtiku! Diemžēl lielāko kaitējumu nodara pārtika, jā, arī medikamenti, protams, jo daudz ienāk viltotu, un naftas produkti.

Un tagad par pēdējo. Jā, priekšvēlēšanu datus parādījās informācija, ka garām valsts kasei aiziet 400 miljonu latu, ko nodara ēnu ekonomika, bet, spriežot pēc citiem datiem, tādi ir 600 miljoni. Un, protams, gan viens, gan otrs skaitlis ir absolūti pareizs. Un arī tie dati, kurus minēja parlamentārās izmeklēšanas komisija, jau norāda, ka īsā laika periodā Latvijā garām valsts budžetam aiziet ļoti, ļoti lieli naudas līdzekļi.

Tāpēc es aicinu atbalstīt parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbu un novērtēt to pozitīvi.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Oskars Grīgs.

O.Grīgs (Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Pretēji savam kolēģim Bojāra kungam, es gan nelikšu apmierinošu atzīmi šīs izmeklēšanas komisijas darbam. Neapšaubāmi, strādāts ir, uz 19 lappusēm ir šis galaziņojums, sasauktas 38 sēdes. Darbs ir ieguldīts, taču, manuprāt, absolūti šeit nav skaidras atbildes uz jautājumiem, kurus parlaments uzdevumu veidā bija uzticējis šai izmeklēšanas komisijai. Un parlaments šai komisijai tika devis sekojošu uzdevumu - noskaidrot valsts amatpersonu iespējamo iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā.

Protams, var jau sarakstīt uz 19 lapām šo galaziņojumu, un, paldies Dievam, ka tas nav uzrakstīts uz 119 lappusēm. Un varbūt tomēr vajadzēja ļoti īsi pateikt, Salkazanova kungs... varbūt jūs vēl nāksiet šeit priekšā un pateiksiet skaidru atbildi, ir vai nav iesaistītas valsts amatpersonas kontrabandas darījumos Latvijā. Ja nav, tad šajā ziņojumā arī uzrakstiet skaidri un gaiši, ka nav. Pasakiet to parlamentam, kas jums uzticēja šo darbu! Ja amatpersonas ir iesaistītas kontrabandā, tad sakiet, ka ir, un nosauciet uzvārdus! Pretējā gadījumā es uzskatīšu, ka jūs neesat kvalitatīvi veikuši savu darbu.

Ļoti īsi un konkrēti: tāpat mēs varam nonākt tikai pie secinājumiem, ka kārtējā izmeklēšanas komisija ir piedzīvojusi fiasko. Es neteikšu, ka varbūt tā analīze, kas attiecas uz likumdošanu, uz šīm valsts amatpersonām un to darbību, ir pozitīva, bet galvenais "sāls" jau bija šajā parlamenta dotajā uzdevumā, bet jūs neesat sniedzis uz šo jautājumu atbildi. Es to gribētu dzirdēt un varbūt arī viens otrs cits kolēģis šajā zālē arī gribētu dzirdēt tiešu un precīzu atbildi uz parlamenta uzdoto jautājumu.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Pēteris Salkazanovs.

P.Salkazanovs (Sociāldemokrātu savienības frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es gribētu vēlreiz nocītēt secinājumu un ieteikumu 1.punktu: "Komisijas darbības laikā tika atklāti līdz šim lielākie gaļas un cigarešu kontrabandas gadījumi. Attiecīgo krimināllietu izmeklēšana izraisīja savdabīgu lavīnu, kas "izgaismoja" valsts tiesībsargu iestāžu darbiniekus, konkrēti Valsts policijas, Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes, Ekonomikas policijas biroja, Valsts ieņēmumu dienesta, Finanšu policijas un Kontrabandas apkarošanas centra darbiniekus."

Jā, varētu varbūt nosaukt vēl arī dažas citas iestādes un citas amatpersonas, jo epizode par P.Brazēviča kunga ziņojumu un pēc tam VID veiktā pārbaude liecina par 44 muitnieku darbībām Terehovā, Grebņevā, Vientuļos. Arī Basa lieta liecina par muitnieku līdzīgu darbību, un pie tam ne jau tikai par muitnieku, bet arī par robežsargu, muitnieku un Sanitārās robežinspekcijas darbību dažādos robežkontroles punktos, un tur šādi iesaistīto valsts amatpersonu skaits ir ļoti liels.

Taču parlamentārās izmeklēšanas komisija, kā tas galaziņojumā ir rakstīts, strādāja divos virzienos: pirmais - tās bija atklātās sēdes, bet otrajā daļā bija slēgtās sēdes. Un Grīga kungs, būdams Aizsardzības un iekšlietu komisijas loceklis, zina, ko nozīmē krimināllieta, operatīvā lieta vai izziņas lieta un ko nozīmē šo materiālu noplūdināšana no šīm lietām. Tāpēc es arī pieminēju, ka ir vairāki jautājumi, par kuriem attiecīgās amatpersonas tiks sauktas pie kriminālatbildības. Tiesā tas tiks izskatīts jau pēc tam, kad parlamentārās izmeklēšanas komisija sen būs beigusi savu darbību. Taču šīs personas tiks sauktas pie kriminālatbildības, un tiesā tiks izskatīta viņu vaina. Viņas tiks sodītas, lai nebūtu tā, kā ir noticis pašlaik, ka trīs sievietes pēc Krimināllikuma 190.panta par kontrabandu ir vienīgās personas, kas atrodas ieslodzījuma vietās. Tā nebūs! Ne tikai es, bet arī citi parlamentārās izmeklēšanas komisijas locekļi, cer, ka šīs personas tiks sauktas pie atbildības un tiks arī apcietinātas.

Nobeigumā es tomēr gribu pateikt paldies visiem 16 komisijas locekļiem, visām personām, kas bija iesaistītas šīs komisijas darbībā - un šo personu skaits bija ļoti liels -, kā arī masu mediju pārstāvjiem, kuri ļoti operatīvi sniedza informāciju un bieži vien to darīja daudz ātrāk nekā kāda tiesībsargājošā institūcija, tāpēc mūsu komisijas rīcībā bieži vien nonāca materiāli no masu medijiem par dažādu valsts amatpersonu iespējamo iesaisti kontrabandas darījumos.

Paldies visiem!

Sēdes vadītājs. Debates slēdzu. Jautājums ir izskatīts

Nr.24

Parlamentārā izmeklēšanas komisija Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei

starpziņojums (galaziņojums netika sagatavots/nolasīts)

http://www.saeima.lv/steno/2002_8/st_040603/st0306.htm

Latvijas Republikas 8.Saeimas
pavasara sesijas astotā sēde
2004.gada 2.-3.jūnijā

2004.gada 3.jūnijā.

Sēdi vada Latvijas Republikas 8.Saeimas priekšsēdētājas biedrs
Andris Ārgalis.

[Sēdes darba kārtība](#)

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

Sēdes vadītājs. Turpināsim izskatīt vakardien iesākto lēmuma projektu “Par piekrišanu Saeimas deputāta Andra Tolmačova saukšanai pie administratīvās atbildības”. Turpinām debates! Debatēs runās deputāts Aleksejevs. Lūdzu!
[..]

Nākamais darba kārtības jautājums - starpziņojums, ko sagatavojusi Parlamentārās izmeklēšanas komisija Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas vārdā - deputāts Jānis Šmits.

J.Šmits (Latvijas Pirmās partijas frakcija).

Godātie kolēģi! Lūdzu uzklaustīt Latvijas Republikas 8.Saeimas izveidotās Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei starpziņojumu!

Parlamentārās izmeklēšanas komisija Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei ir izveidota ar Saeimas 2004.gada 29.janvāra lēmumu Nr.289.

Komisijas mērķis ir padarīt Latvijas politiķu darbu iespējami atklātu un novērst amatpersonu interešu konfliktus, tādēļ komisija ir apkopojusi faktus un izsaka viedokli vienīgi par gadījumiem, kas liecina par Einara Repšes finansiālo darbību ietekmi uz viņa pieņemtajiem lēmumiem, kā arī Einara Repšes iepriekš pieņemto lēmumu ietekmi uz viņa turpmākajām materiālās labklājības izmaiņām.

Pildot šo Saeimas doto uzdevumu, komisija ir noteikusi sekojošus galvenos darbības virzienus:

nodrošināt sabiedrības tiesības saņemt informāciju par amatpersonu darbību un pārbaudīt Einara Repšes darījumus ar nekustamo īpašumu;

konstatēt, vai šo darījumu veikšana nav uzskatāma par neregistrētu uzņēmējdarbību;

noskaidrot, kādas īpašas priekšrocības, slēdzot finanšu darījumus, iespējams, ir guvis Einars Repše;

noskaidrot, kādus lēmumus par labu saviem darījumu partneriem un ziedotājiem, izmantojot dienesta stāvokli, iespējams, ir pieņēmis Einars Repše;

izvērtēt Ministru prezidenta pārraudzībā esošā un tādēļ interešu konfliktā nonākušā KNAB darbības, pārbaudot iespējamās nelikumības Einara Repšes finanšu darījumos. Vadoties no augšminētā, Parlamentārās izmeklēšanas komisija ir apkopojusi sekojošus faktus, kuri ir bijuši pamatā komisijas viedoklim.

1999.gada 23.martā Rīgas Apgabaltiesa atzina akciju sabiedrību "Rīgas Komer banka" par maksātne spējīgu, kā arī noteica desmit akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" amatpersonu piedalīšanos maksātne spējas procesā. Šīs desmit personas bija bankas prezidents Vladimirs Kuļiks, valdes locekle un galvenā grāmatvede Mārīte Kurkulīte, viceprezidentes Tatjana Ratņikova un Irēna Skobeļeva, viceprezidents Andrejs Sergejevs, padomes priekšsēdētājs Sols Bukingolts, padomes locekļi Aleksandrs Bondarevs un Kārlis Cerbulis, padomes locekle Karina Izaksone un padomes loceklis Georgs Krivickis.

1999.gada 4.augustā Latvijas Banka nolēma atbalstīt Latvijas Bankas piedalīšanos maksātne spējīgās akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" sanācijā, un ar Latvijas Bankas padomes lēmumu Nr.59/2 tika nodibināta SIA "Rīgas Komer bankas rehabilitācijas aģentūra", kurā Latvijas Banka iemaksāja 15 546 000 latus Latvijas valstij piederošas naudas. Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Banka nedrīkstēja tieši iegādāties akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" akcijas, tādēļ Latvijas Banka izmantoja likumā minēto atrunu, ka Latvijas Bankai var būt savi uzņēmumi, lai nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti.

1999.gada 13.augustā Latvijas Banka uzdeva SIA "Rīgas Komer bankas rehabilitācijas aģentūra" izpilddirektoram A.Šteinbergam iegādāties 93 781 818 maksātne spējīgās akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" akcijas LVL 0,01 nominālvērtībā par kopsummu 15 474 000 latu. Saskaņā ar SIA "Rīgas Komer bankas rehabilitācijas aģentūra" 1999.gada ilgtermiņa ieguldījumu kustības pārskatu šo akciju vērtība nepilnu piecu mēnešu laikā - līdz 1999.gada beigām - samazinājās par 10 748 000 latu. Saskaņā ar Latvijas Bankas lēmumu 2000.gada 18.maijā visas minētās akcijas tika pārdotas "Norddeutsche Landesbank Girozentrale" par 2 767 383 latiem, un Latvijas Banka šā darījuma rezultātā 2000.gada nepilnos piecos mēnešos cieta zaudējumus vēl par 2 030 617 latiem. Kopējā starpība starp maksātne spējīgās akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" akciju iegādes sākotnējo cenu un to pārdošanas cenu bija 12 778 617 latu.

Tādējādi, glābjot akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" akcionārus un to ieceltās amatpersonas, kā arī novēršot sekas, ko bija izraisījusi Latvijas Bankas rīcība akciju sabiedrības "Rīgas Komer banka" darbības uzraudzībā, Latvijas valsts cieta zaudējumus par summu 12 778 617 latu.

2001.gada 10.augustā Einars Repše atvēra kontu akciju sabiedrībā "Hansabanka" ziedojumu vākšanai, kas būtu nepieciešami viņa - jaundibināmās politiskās partijas vadītāja - finansiālās neatkarības nodrošināšanai.

2001.gada 21.decembrī stājās spēkā Saeimas lēmums par Einara Repšes atbrīvošanu no Latvijas Bankas prezidenta amata, izbeidzot Einara Repšes pienākumus, kuros ietilpa arī lēmumi par atļauju būtiskas līdzdalības iegūšanai kredītiestādēs, kredītiestāžu amatpersonu kontrole, kā arī kredītiestāžu uzraudzības, kontroles un sodīšanas funkcijas.

2000.gada februārī Einars Repše tika ievēlēts par jaunās politiskās partijas priekšsēdētāju.

2002.gada 10.maijā stājās spēkā likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", saskaņā ar kuru Einaram Repšem, bijušajam Latvijas Bankas prezidentam, bija jāievēro noteikti ierobežojumi mantiskos darījumos līdz 2003.gada 20.decembrim.

2002.gada 6.oktobrī Einars Repše slēdza ziedojumu kontu akciju sabiedrībā "Hansabanka" un pieņēma viņa kontā iemaksātos 277 977 latus, 51 950 ASV dolārus, 3732 eiro un 373 Kanādas dolārus.

Vairāk nekā 90% no Einara Repšes saņemtās naudas kopsummā viņa kontā iemaksājušās aptuveni 60 fiziskās un juridiskās personas, vairākas no kurām ir savstarpēji saistītas. Šo personu skaitā bija gan Einara Repšes pārraugāmo kredītiestāžu īpašnieki, gan amatpersonas, kā arī uzņēmumu amatpersonas, kas piedalījušās valsts iepirkumos Latvijas Bankas vajadzībām, un arī tādu uzņēmumu īpašnieki vai amatpersonas, kas ziņojumā jau minētas maksātspējīgās akciju sabiedrības "Rīgas Komercbanka" sanācības procesa aprakstā.

Piemēram, ziedotāji, par kuriem Einars Repše varēja būt lēmis, būdams Latvijas Bankas prezidents:

Andris Kreislers ir ziedojis - 1000 latu; Ojārs Kehris - 5000 latu; SIA "Domuss" - 2000 latu; Belokoņs - 10 000 latu; Belokoņs - vēlreiz 10 000 latu; SIA "Investasource" - 2000 latu; SIA "Interavots" - 2000 latu; Andris Kreislers - 7000 latu; SIA "Domuss" - 5000 latu; Ojārs Bite - 1012 latu.

Komisija aicina Ģenerālprokuratūru pārbaudīt, vai Einaram Repšem, izpildot likumā noteiktos ierobežojumus kā bijušajam Latvijas Bankas prezidentam, bija tiesības pieņemt naudu no sarakstā minētajām personām agrāk nekā 2003.gada 20.decembrī un vai viņš nav pārkāpis likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 10.panta septītās daļas noteikumus. Saskaņā ar šā likuma 30.panta otro daļu minētās summas ir piekritīgas valstij.

Komisija aicina Ģenerālprokuratūru pārbaudīt, vai Einars Repše kredīta iegūšanai ir likumīgi saņēmis galvojumu no fiziskās personas - bijušā Latvijas Bankas darbinieka U.Klausa, attiecībā uz kuru Einars Repše realizēja kontroles funkcijas. Komisija uzskata par vismaz neētisku Einara Repšes rīcību vēl iepriekš - Latvijas Bankas prezidenta amatā, jo viņš bija saņēmis no Latvijas Bankas darbinieka U.Klausa, personas, attiecībā uz kuru Einars Repše realizēja kontroles funkcijas, kredītu vismaz 23 000 latu apmērā.

Bez tam, būdams Latvijas Bankas prezidents, Einars Repše saņēma kredītu vismaz 72 999 ASV dolāru un 7381 lata apmērā no akciju sabiedrības "Hansabanka", attiecībā uz kuru Einars Repše bija pieņēmis lēmumus par atļauju būtiskas līdzdalības iegūšanai kredītiestādē, veicis kredītiestādes amatpersonu kontroli, kā arī šīs kredītiestādes uzraudzības, kontroles un sodīšanas funkcijas.

Komisija uzskata, ka, atbilstoši likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 10.panta septītās daļas noteikumiem, līdz 2003.gada 20.decembrim Einaram Repšem nebija tiesību iegūt akciju sabiedrības "Hansabanka" un akciju sabiedrības "Nord/LB" mantu (tajā skaitā ietilpst naudas saņemšana par atlīdzību uz laiku), jo attiecībā uz šiem komersantiem Einars Repše bija pieņēmis lēmumus par atļauju būtiskas līdzdalības iegūšanai kredītiestādēs, veicis kredītiestāžu amatpersonu kontroli, kā arī šo kredītiestāžu uzraudzības, kontroles un sodīšanas funkcijas. Likumā nav atrunas par amatpersonas pieļaujamo rīcību atkarībā no mantas iegūšanas veida, tādēļ arī kredītu ņemšanu šajās bankās komisija neuzskata par attaisnojamu rīcību. Kredītu apmēri salīdzinājumā ar Einara Repšes parastajiem ienākumiem, to nosacījumi, kas ļauj vairākus gadus nemaksāt kredītu pamatsummu, atbrīvojumi no samaksas par kredītu pieteikumu izskatīšanu, procentu likmes, kas ir

zemākas nekā ievērojamam vairākumam šo banku klientu, ārkārtīgi iecietīgās prasības attiecībā uz kredītu ķīlas nodrošinājumu neļauj šos kredītus uzskatīt par parastiem ikdienas vajadzību apmierināšanai nepieciešamiem darījumiem, kuri to maznozīmības dēļ būtu uzskatāmi vien par formālu likuma pārkāpumu.

2002.gada oktobrī tika apstiprināts Einara Repšes 8.Saeimas deputāta mandāts. No 2002.gada novembra līdz 2004.gada martam Einars Repše bija Ministru prezidents - valsts amatpersona, kas ieņem atbildīgu stāvokli. Komisija pauž pieņēmumu, ka Einaram Repšem bija būtiska iespēja ietekmēt Ministru kabineta normatīvo aktu saturu un pieņemšanas termiņu un viņš to ir izmantojis.

Saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 13.panta sesto daļu, ja Einars Repše ārpus valsts amatpersonas pienākumu pildīšanas bija pieņēmis dāvanas no fiziskajām vai juridiskajām personām, viņam laikā no 2002.gada 6.oktobra līdz 2004.gada 5.oktobrim nebija tiesību attiecībā uz šīm personām izdot administratīvus aktus.

Būdams Ministru prezidents, Einars Repše ir piedalījies administratīvu aktu izdošanā, kas attiecas uz sekojošām juridiskām personām, kuru naudu viņš ir pieņēmis 2002.gada oktobrī. Ziedotāji, par kuriem Einars Repše lēmis, būdams Ministru prezidents: piemēram, SIA "Vincent's" ziedojuši 2045 eiro, SIA "Vincent's" ziedojuši 1500 ASV dolāru.

2003.gada nogalē ar Ministru kabineta lēmumu tika grozīta Rīgas Brīvostas teritorijas robeža, tādējādi atvieglot SIA "Vincent's" iecerētā būvniecības projekta realizāciju. Kaut arī pēc būtības šis lēmums bija saprātīgs, Einaram Repšem nebija tiesību piedalīties tā pieņemšanā.

Bez tam komisija aicina Ģenerālprokuratūru pārbaudīt, kādā veidā fakts, ka Einars Repše ir bijis aktīvs ierosinātājs izmaiņām Latvijas valstij piederošo mežu apsaimniekošanā un lēmumu pieņemšanas kārtībai ostās, varētu būt ietekmējis sekojošo uzņēmumu darbību, kas Einaram Repšem devuši naudu. Piemēram, ziedotāji, kuru darbību, iespējams, ietekmējuši Einara Repšes lēmumi: SIA "Vudisona termināls" - 2500 latu ziedojums Einaram Repšem. SIA "Latvijas Rietumu termināls" - 10 000 ASV dolāru ziedojums, SIA "Pata AB" - 5000 latu ziedojums, SIA "Alpha-osta" - 5000 latu ziedojums.

Komisija uzskata, ka vismaz neētiska ir bijusi Einara Repšes rīcība, augstos politiskos vai valsts saimnieciskos amatos virzot fiziskās personas, kas devušas viņam naudu. Šo personu skaitā ir Grigorijs Krupņikovs, kandidāts ārlietu ministru postenim (samaksājis Einaram Repšem 2500 latu), Kārlis Šadurskis, izglītības un zinātnes ministrs, Pāvels Rebenoks, Ministru prezidenta padomnieks ostu jautājumos, Aldis Kušķis un Liene Liepiņa - novērotāji Eiropas Parlamentā. Komisijas rīcībā ir ziņas, ka augstus amatus ir saņēmušas arī citas personas, kas kopumā Einaram Repšem samaksājušas vairākus tūkstošus latu, taču komisija neuzskata par iespējumu šādas ziņas publiskot, pirms saņemts atbilstošs izmeklēšanas iestāžu atzinums.

Par kļaju interešu konfliktu likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 12.panta izpratnē uzskatāms Einara Repšes atbalsts Viļa Vītola, kura kompetenci komisijai nav pamata apšaubīt, iecelšanai amatos valsts akciju sabiedrībās, jo, būdams Ministru prezidents, Einars Repše ir saņēmis Vilim Vitolam piederošajā bankā kredītus 116 406 eiro un 75 239 ASV dolāru apmērā.

Komisija uzskata, ka Einara Repšes reputāciju ietekmē arī fakts, ka viņa vadītā Ministru kabineta ieceltais Valsts ieņēmumu dienesta vadītājs K.Ketners 2003.gada laikā ir vienpersoniski lēmis par vairāku desmitu komersantu atbrīvošanu no maksājumiem valsts budžetā, tajā skaitā 2003.gada 11.jūlijā pieņēmis lēmumu par akciju sabiedrības "Hansabanka", ar kuru Einars Repše atradās un turpina atrasties darījumu attiecībās,

atbrīvošanu no ienākuma nodokļa un soda naudas samaksas valsts budžetā par kopējo summu 170 382 latu un ar nodokli neapliekamo, uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmo zaudējumu palielināšanu par 443 999 latiem.

Komisijas uzdevums nav konstatēt visu to personu loku, kas, piešķirot Einaram Repšem naudu, pateicās par viņa sniegtajiem pakalpojumiem vai cerēja uz tādiem nākotnē. Svarīgi gan ir konstatēt, vai Einars Repše, pieņemot naudu, ir pārkāpis likumu, un tas ir izmeklēšanas iestāžu pienākums.

Diemžēl komisijai nav bijusi iespēja uzklaut pašam Einara Repšes viedokli par viņa rīcības morāli ētiskajiem aspektiem, tādēļ komisija, izsakot viedokli par sekojošajām personām un viņu rīcības motīviem, maksājot Einaram Repšem naudu, ir spiesta interpretēt faktus atbilstoši pašu komisijas locekļu izpratnei par ētisku, godīgu un loģisku rīcību.

Apšaubāmi un, iespējams, koruptīvi ziedojumi. Piemēram, Ainārs Dzelze ir noziedojis 2500 latu, SIA "Adugs" - 3000 latu, SIA "Empower" - 5000 latu, SIA "Empower" - vēlreiz 5000 latu, Valentīna Mamajeva - 5000 latu, Ilvars Attis - 5000 latu, Sergejs Korotkovs - 5000 latu, Ilja Basins - 5000 latu, Velners Siņicins - 5000 latu, Novruzs Kasum Ogli Tagijevs - 8700 latu un Nataļja Brūvere - 6400 latu.

Komisija ziņojumā ir izmantojusi vien tādus datus, kas pašam Repšem un jebkurai citai personai ir publiski pieejami, izmantojot visus atklātos informācijas avotus. Komisija uzskata par neētisku rīcību naudas paturēšanu, kuru Einars Repše saņēma no Aināra Dzelzes, kurš ir publiski atzinies, ka bijis starpnieks naudas nodošanā politiskajai partijai, un šāds fakts ir konstatēts ar tiesas spriedumu.

Komisija uzskata par politiskas personas reputāciju negatīvi ietekmējošu apstākli naudas pieņemšanu no Ilvara Atta, kurš laikrakstā "Diena" (2004.gada 10.janvārī) minēts kā persona, par kuru ir aizdomas līdzdalībā darbībās, kuru mērķis ir Ventspils uzņēmumu izvairīšanās no nodokļu samaksas.

Tāpat masu medijos ir paustas bažas, ka V.Mamajevas rīcībā nav bijuši legāli naudas līdzekļi, lai viņa būtu tik dāsna Einara Repšes finansētāja. Nav saprotama SIA "SIGEX", kuras kapitāls ir 2000 latu, vadītāja Novruza Kasum Ogli Tagijeva un revidentes Nataļjas Brūveres motivācija un spēja samaksāt Repšem kopsummā vairāk nekā 15 000 latu.

Līdzīgi nav saprotams, kādi ir bijuši avoti tiem 10 000 latu, kurus Einaram Repšem ir piešķīrusi sīka Ķekavā reģistrētā SIA "Empower". Komisija labprāt būtu uzklaut Einara Repšes viedokli par sakarību starp faktu, ka viņam 3000 latu piešķīrusi Ķekavā reģistrētā SIA "Adugs", un faktu, ka 2003.gadā, kad Einars Repše bija Ministru prezidents, SIA "Adugs" saņēma no valsts budžeta kompensāciju par ražošanā izmantoto cukuru 57 099 latu apmērā.

Komisija izsaka pieņēmumu, ka Repšes finansiāla neatkarība būtu saprātīgu politisku lēmumu pieņemšanu veicinošs faktors, tomēr tā nav iespējama, ja galvenais viņa naudas līdzekļu izcelsmes avots ir nelielas ļaužu grupas piešķirtie līdzekļi, kurus turklāt Repše ir ieguldījis augsti spekulatīvos darījumos, ienākumi no kuriem varētu būt atkarīgi no viņa kā atbildīgas valsts amatpersonas rīcības vai ietekmēt viņa rīcību.

2001.gada 21.decembrī, atstājot Latvijas Bankas prezidenta amatu, Repšem piederēja 238 "Standard&Poors" depozīta sertifikāti par kopējo tirgus vērtību 27 227 ASV dolāri, kā arī 1292 latu, ko Repše bija noguldījis Latvijā reģistrētā kredītiestādē. Repšes kopējās parādsaistības bija 72 999 ASV dolāri un 30 381 lats. Komisija izsaka pieņēmumu, ka Repšes nekustamā īpašuma līdžvērtība un divu automašīnu vērtība bija ne mazāka kā 2003.gadā, kad to vērtība, kā norādīts darījumos, bija kopsummā ne lielāka par 35 000 latu. Ja vien Einara Repšes īpašumā nebija kāda vērtīga kustamā manta, kura nav

jāuzrāda valsts amatpersonas deklarācijā, tad Repšes aktīvu tīrā vērtība bija negatīva, proti, viņa parādsaistības pārsniedza viņa īpašuma vērtību par vismaz 25 000 latu.

Ņemot vērā to, ka, stājoties Ministru prezidenta amatā 2002.gada 5.decembrī, valsts amatpersonas deklarācijā Repše nav norādījis kustamas mantas pārdošanas darījumus, nav saprotams, kas uzturēja Repši ilgāk nekā 9 mēnešus periodā no 2001.gada 21.decembra līdz 2002.gada 6.oktobrim, līdz viņš saņēma partijas vadītāja kontā iemaksāto naudu. Tādēļ nepieciešams papildus pārbaudīt, vai Repšes valsts amatpersonas deklarācija atspoguļo patieso stāvokli.

Kā publiski paziņojis pats Einars Repše, viņa kontā iemaksātos naudas līdzekļus viņš ir iztērējis, lai iegādātos ASV biržās dažādu firmu akcijas. Saskaņā ar Einara Repšes deklarāciju 2002.gada 5.novembrī, stājoties Ministru prezidenta amatā, viņš bija veicis divus nozīmīgus darījumus. Viens darījums bija ASV tirgus vērtspapīru piršana un pārdošana, līdz ar ko Repšes īpašumā nu jau bija 1411 "Standard&Poors" depozīta sertifikāti par kopējo tirgus vērtību 129 138 ASV dolāri.

Otrs darījums saskaņā ar Einara Repšes paša deklarēto bija honorāra saņemšana par politiskās partijas dibināšanu par kopējo summu 312 053 lati. Pat tad, ja Einars Repše bija samaksājis no šīs summas vismaz iedzīvotāju ienākuma nodokli nekavējoties, nevis vienlaikus ar iedzīvotāju ienākuma deklarācijas iesniegšanu 2003.gada 1.ceturksnī, viņa rīcībā atlikušajai naudas summai vajadzēja būt ne mazākai kā 234 000 latu.

Einars Repše bija atdevis iepriekš norādītos parādus par kopējo summu aptuveni 75 000 latu, papildus nopircis vērtspapīrus par kopējo summu aptuveni 60 000 latu. Einara Repšes deklarētie naudas uzkrājumi kopsummā bija sasnieguši aptuveni 21 500 latu. Līdz ar to vai nu Einars Repše 30 dienu laikā - no 2002.gada 6.oktobra līdz 2002.gada 5.novembrim - nelielos pirkumos ir iztērējis vismaz 77 500 latu, vai nav šo summu deklarācijā norādījis kā uzkrājumus noguldījumu vai skaidras naudas formā, vai arī sedzis kādas citas saistības, kuras nav norādītas iepriekšējo periodu deklarācijās. Tāpēc ir nepieciešams papildus pārbaudīt, vai Repšes valsts amatpersonas deklarācija atspoguļo patieso stāvokli.

Saskaņā ar Einara Repšes valsts amatpersonas deklarāciju, kas iesniegta 2003.gada 26.martā, viņam piederošo ASV tirgus vērtspapīru tirgus vērtība nepilnos divos mēnešos laikā no 2002.gada 5.novembra līdz 31.decembrim bija sarukusi par 35 121 ASV dolāru jeb 27,2 procentiem.

2001.gadā Einaram Repšem piederošo vērtspapīru portfeļa ienesīgums bija 0,91%; 2002.gadā ienesīgums saruka līdz 0,47%. 2003.gadā ienesīgums saruka līdz pat 0,10% gadā. Šāds ienesīguma līmenis bija neapšaubāmi ievērojami zemāks nekā procentu likme par kredītiem, kurus Einars Repše bija ņēmis vērtspapīru iegādei, un ievērojami zemāks nekā ienesīgums no naudas izvietojuma zema riska aktīvos.

Saskaņā ar Repšes valsts amatpersonas deklarāciju, kurā atspoguļots viņa mantiskais stāvoklis 2003.gada 31.decembrī, Einara Repšes īpašumā bija ASV tirgus vērtspapīri par kopējo summu tirgus vērtībā 810 089 ASV dolāri, likvīdi ieguldījumi un noguldījumi Latvijas finanšu uzņēmumos par kopējo summu 14 431 lats un 5 613 ASV dolāri.

Einaram Repšem piederēja nekustamie īpašumi, kuru iegādes vērtība bija 323 718 lati. Bez tam Einara Repšes īpašumā bija arī iepriekš dāvinājumā saņemts nekustamais īpašums Ikšķilē, kura ķīlas vērtība bija 65 543 lati. Einars Repše bija izsniedzis aizdevumus par kopējo summu - 6700 lati. Tādējādi Einaram Repšem piederošo aktīvu kopējā vērtība bija 851 687 lati. Einara Repšes saistības, summas pārrēķinot pēc valūtas kursa 2003.gada 31.decembrī, kopsummā bija 780 511 lati. Rezultātā Repšes aktīvu tīrā vērtība bija 71 176 lati.

2002.gada 31.decembrī Einara Repšes aktīvu tīrā vērtība saskaņā ar viņa iesniegto deklarāciju bija aptuveni 105 150 latu. Tātad viena gada laikā Einars Repše bija zaudējis vismaz 30 000 latu savas mantas, ko nespēja segt pat viņa kā Ministru prezidenta alga un ienākumi no mantas pārdošanas.

Komisijas uzdevums nav sniegt Einaram Repšiem ieteikumus viņam piederošo finanšu līdzekļu saprātīgai pārvaldei, tādēļ komisija aprobežojas ar savu viedokli, ka augstas valsts amatpersonas atkarība no riskantu darījumu veiksmes var apdraudēt valsts pārvaldības kvalitāti.

Vienlaikus komisija uzskata par nepieciešamu ierosināt izmaiņas normatīvajos aktos, kas nosaka valsts amatpersonas deklarācijas formu. Lai iegūtu patiesu un skaidru priekšstatu par valsts amatpersonu mantiskā stāvokļa izmaiņām, deklarācija būtu iesniedzama finanšu pārskata formā, kas sastāv no bilances, peļņas vai zaudējuma aprēķina un naudas plūsmas pārskata.

Pārskatos nepieciešams atspoguļot arī peļņu vai zaudējumus no valūtas kursa svārstībām. Neviena no Einara Repšes valsts amatpersonas deklarācijām šādi ienākumi vai zaudējumi nav deklarēti.

Kā jau minēts komisijas ziņojumā, atbilstoši likumam "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 10.panta septītās daļas noteikumiem līdz 2003.gada 20.decembrim Einaram Repšiem nebija tiesību iegūt akciju sabiedrības "Hansabanka" un akciju sabiedrības "Nord/LB" mantu, tās skaitā ietilpst naudas saņemšana par atlīdzību uz laiku, jo attiecībā uz šiem komersantiem Einars Repše bija pieņēmis lēmumus par atļauju būtiskas līdzdalības iegūšanai kredītiestādēs, veicis kredītiestāžu amatpersonu kontroli, kā arī šo kredītiestāžu uzraudzības, kontroles un sodīšanas funkcijas.

Komisija aicina Ģenerālprokuratūru pārbaudīt, vai Einars Repše nav pārkāpis likumu, 2003.gadā pieprasot un pieņemot no minētajām kredītiestādēm aizdevumus - no akciju sabiedrības "Nord/LB Latvija" - 75 996 ASV dolārus un 269 234 eiro, no akciju sabiedrības "Hansabanka" - 259 300 eiro.

2004.gada 16.janvārī Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs saņēma iesniegumu no sabiedrības par atklātību "Delna" par Einara Repšes iespējamo interešu konfliktu, saņemot aizdevumus no kredītiestādēm. Atbildē uz divām teksta lappusēm, ko KNAB sniedza pēc četrus mēnešus ilgās pārbaudes, analizēts un kā nepamatots noraidīts šis pieņēmums, ka Einars Repše varētu būt saņēmis kredītus uz īpaši labvēlīgiem nosacījumiem.

Komisija uzskata, ka KNAB veiktā pārbaude ir apliecinājums šīs iestādes darbinieku nekompetencei, profesionālajai mazspējai vai personiskai ieinteresētībai pārbaudes rezultātos sekojošu apstākļu dēļ.

Pirmkārt, KNAB nav sniedzis tiesisku vērtējumu Repšes finansiālajām darbībām, nav analizējis saistību starp Einara Repšes saņemtajiem labumiem un viņa kā augstas valsts amatpersonas rīcību, nav kritiski vērtējis no kredītiestādēm saņemto informāciju. Pārbaude nav veikta vispusīgi, bet aprobežota vienīgi ar jautājumu par kredītu procentu likmju apmēru.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijai joprojām nav izdevies no KNAB iegūt materiālus, kas ļautu vērtēt, vai pats Repše ir sniedzis kredītiestādēm nepatiesu informāciju, vai kredītiestādēs ir dati par iegādāto nekustamo īpašumu patieso cenu, vai Repšiem ir bijis kāds plāns ienākumu gūšanai no nekustamajiem īpašumiem, vai viņam bija līdzekļi ieguldījumiem šajos nekustamajos īpašumos, kas paaugstinātu to vērtību, vai Repšiem bija nepieciešamās prasmes un iemaņas ienākumu gūšanai no uzņēmējdarbības nekustamo īpašumu jomā, vai astoņi nekustamie īpašumi bija nepieciešami vienīgi Repšes personiskā patēriņa vajadzību apmierināšanai un vai šīs

vajadzības atbilst viņa paša iespējām. Tādēļ komisija pauž viedokli vienīgi par apstākļiem, kas norāda uz pretrunām KNAB pieticīgajos secinājumos. KNAB secinājumi balstīti vienīgi uz pašu kredītiestāžu norādītajiem vērtēšanas kritērijiem, kuri ir pretrunā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmumu...

Sēdi vada Latvijas Republikas 8.Saeimas priekšsēdētājas biedrs

Andris Ārgalis.

Sēdes vadītājs. Es atvainojos, godātais Šmita kungs! Saeimas Prezidijs ir saņēmis vairāku deputātu: Goldes, Šņepsta, Paula, Zommeres un citu parakstītu lūgumu turpināt 2.-3.jūnija Saeimas sēdi bez pārtraukuma līdz visu jautājumu izskatīšanai. Vai nav iebildumu? Nav...

Deputāti lūdz balsojumu. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par strādāšanu bez pārtraukuma līdz visu jautājumu izskatīšanai šīsdienas sēdē. [Lūdzu rezultātu!](#) Par - 61, pret - 18, atturas - 2. Sēde tiek pagarināta līdz visu jautājumu izskatīšanai. Paldies.

Lūdzu, turpiniet!

J.Šmits. KNAB secinājumi balstīti vienīgi uz pašu kredītiestāžu norādītajiem vērtēšanas kritērijiem, kuri ir pretrunā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmuma Nr.17/6, kas datēts ar 2001.gada 2.novembri, "Kredītrisku pārvaldīšanas ieteikumi" 3.2.punkta un 3.5.punkta prasībām. KNAB norāda, ka lēmumu pieņemšanā par kredītu piešķiršanu būtiski bija sekojoši kritēriji: pirmkārt, kredīta valūta un termiņš; otrkārt, klienta iepriekšējā sadarbība ar banku, kredītvēsture, maksājumu disciplīna, citu produktu izmantošana bankā; treškārt, klienta maksātspēja, ņemot vērā klienta ienākumus, izglītību, darba pieredzi un potenciālo konkurētspēju darba tirgū; ceturtkārt, kredīta nodrošinājums, tā tirgus vērtība; piektkārt, citu banku konkurence, to veiktie procentu piedāvājumi.

Einara Repšes Ministru prezidenta alga tika aprēķināta un izmaksāta Latvijas latos, nevis eiro vai ASV dolāros - valūtās, kurās izsniegti un atmaksājami šie kredīti. Komisijas rīcībā nav ziņu, ka Einaram Repšem būtu bijuši kādi citi legāli pastāvīgi ienākumi, kā vien aptuveni 1650 latu liela ikmēneša alga, kuras apmērs ir nepietiekams viņa saistību segšanai.

Nav pamata uzskatīt, ka politisku partiju dibināšana būtu uzskatāma par pastāvīgu nodarbošanos un ka Einars Repše vēlreiz spētu gūt neparasti lielus ieņēmumus, savukārt viņa tēriņi patēriņa vajadzībām bija radījuši stāvokli 2001.gada beigās, kad viņa parādi bija lielāki par viņa īpašumu.

Akciju sabiedrība "Hansabanka" uzsāka 259 300 eiro liela kredīta izsniegšanu Einaram Repšem 2003.gada 10.septembrī, nosakot, ka visa šā kredīta pamatsumma ir jāatmaksā vienā paņēmienā, proti, 2008.gada 10.septembrī, visu šo periodu maksājot vien procentus par kredītu.

Einars Repše bija atbrīvots no komisijas maksas par pieteikuma izskatīšanu un kredīta izsniegšanu. Komisija konstatēja, ka Einaram Repšem, pildot Latvijas Bankas prezidenta pienākumus, bija kredītvēsture "Hansabankā", kā arī viņa pieprasītais honorārs par politiskās partijas izveidošanu tika uzkrāts "Hansabankā", tādēļ Einaram Repšem piešķirto kredītu nosacījumi, tajā skaitā procentu likme, formāli varēja būt labāka nekā citiem "Hansabankas" klientiem. Tomēr kredīta atmaksas grafiks neļauj pienācīgi kontrolēt maksājumu disciplīnu, neļauj gūt pārliecību, ka Einara Repšes rīcībā būs pietiekami finanšu līdzekļi kredīta pamatsummas atmaksai.

Bez tam akciju sabiedrība "Hansabanka" ir piešķirusi kredītu 90% apmērā no visa Einara Repšes turpmāk iegādājamo nekustamo īpašumu pirkumu cenas, pieļaujot, ka Einars Repše drīkst iesniegt darījumu dokumentus un ieķīlāt īpašumus 30 dienas pēc tam, kad bija saņēmis naudu no kredītkonta.

Pat šo liberālo nosacījumu Einars Repše vismaz vienu reizi ir pārkāpis. Komisijai ir pamatotas šaubas, vai īpašumu patiesā vērtība atbilda līgumos norādītajai cenai. Pat tad, ja kredītlietās būtu atrodami ARCO REAL ESTATE veiktie īpašumu vērtējumi, tie ir apšaubāmi, jo šis starpniekuzņēmums vienlaikus bija Einara Repšes pilnvarotā persona, un tātad tas nav uzskatāms par neatkarīgu vērtētāju.

Einara Repšes deklarācijās nav atrodami dati par viņa kredītvēsturi komercbankā "Nord/LB Latvija", viņam piešķirto kredītu nosacījumi īpaši neatšķiras no nosacījumiem, kas tika piemēroti citiem šīs bankas klientiem, izņemot faktu, ka Einaram Repšem ir piešķirts kredīts 100 līdz 190% apmērā no iegādāto nekustamo īpašumu cenas.

Vienlaikus komisija pauž šaubas, vai abas komercbankas parasti būtu piešķirušas šādus kredītus, zinot, ka Einars Repše vienlaikus ir saņēmis vairākus simtus tūkstošu naudas vienību lielus kredītus citās bankās un no ASV vērtspapīru tirgus brokeriem.

Komisija arī konstatē, ka KNAB secinājums par kredītprocentu likmēm banku sektorā neatbilst Latvijas Bankas publicētajai oficiālajai statistikai. KNAB nav analizējis noziedzīgu nodarījumu un likumu pārkāpumu pazīmes, kas atrodamas materiālos, ko KNAB ir pārsūtījis komisijai pēc tās pieprasījuma.

Valsts nodevas kopsummā vairāku tūkstošu latu apmērā darījumos ar nekustamajiem īpašumiem Einara Repšes vietā ir maksājušas "ARCO REAL ESTATE" pilnvarotas personas un citas anonīmas personas. Šie darījumi būtu papildus rūpīgi pārbaudāmi, un tie bija jāatspoguļo Einara Repšes valsts amatpersonas deklarācijā.

Ir vismaz neētiski, ka Einars Repše darba laikā ir lietojis valsts mantu ar Ministru prezidenta pienākumu izpildi nesaistītām vajadzībām, proti, daudzkārt izmantojis Ministru kabineta telpas savu paša biznesa darījumu kārtošanai sekojošos datumos: 2003.gada 22.janvārī, 2003.gada 4.augustā, 2003.gada 14.augustā, 2003.gada 19.augustā, 10.septembrī, 13.oktobrī, vēlreiz 13.oktobrī un 16.decembrī.

Komisija aicina kompetentas valsts institūcijas pienācīgi konstatēt iesaistīto personu atbildību un lemt par normatīvajos aktos noteiktās atbildības piemērošanu sakarā ar sekojošiem pārkāpumiem.

Kolkas pagasta padome 2003.gada 2.septembrī lēma par atteikšanos no pirmpirkuma tiesībām saistībā ar 2003.gada 6.augusta pirkuma līgumu starp G.Pūcīti un R.Sakni, kaut gan jau 2003.gada 25.augustā bija noslēgts pārjaunojuma līgums, ar kuru Einars Repše kā pircējs bija stājies Pūcīša vietā. Vienlaikus ar atteikumu no pirmpirkuma tiesībām Kolkas pagasta padome ir lēmusi par zemes gabala zemes lietošanas mērķa noteikšanu - vienas un divģimeņu māju apbūve. Jāpiezīmē, ka šis zemes gabals atrodas Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā.

2001.gada 14.februārī ar Istras pagasta padomes lēmumu Ivo Danilovam pastāvīgā lietošanā tika piešķirta zeme 141,1 hektāra platībā Istras pagasta "Līčos". 2002.gada 18.septembrī Aivars Veinbergs, kas dzīvo Rīgas rajona Ādažu pagastā. Pirmajā ielā 31, dzīvoklis 1, ir piešķīris Gatim Saknītīm ģenerālpilnvaru "Līču" zemes privatizācijai, šā īpašuma apsaimniekošanai, mežistrādes veikšanai, īpašuma atsavināšanai pēc G.Saknīša ieskatiem.

Vairākus mēnešus pēc šādas pilnvaras izsniegšanas datuma ar Istras pagasta padomes lēmumu 2003.gada 26.februārī, pamatojoties uz vienošanos, kas slēgta 2003.gada 28.aprīlī, tātad divus mēnešus pēc šā datuma, lietošanas tiesības pārreģistrētas uz A.Veinbergu un jau 2003.gada 30.maijā A.Veinbergam zeme piešķirta īpašumā par samaksu - 9640 latiem privatizācijas un kompensācijas sertifikātos.

Ar 2003.gada 9.septembra pirkuma līgumu Einars Repše iegādājās šo īpašumu par 84 600 ASV dolāriem, kā norādīts līgumā, samaksājot šo naudu vēl pirms līguma parakstīšanas.

Vairāk nekā mēnesi pirms šā līguma sastādīšanas, proti, 2003.gada 28.jūlijā, Istras pagasta padome jau bija lēmusi par atteikšanos no pirmpirkuma tiesībām pie norādītās pirkuma cenas - 6395 lati.

Komisija uzskata, ka krimināllietas ietvaros, kas 2003.gada 4.decembrī tika ierosināta aizdomās par Saknīša izdarītu krāpšanu lielā apmērā, būtu nepieciešams rūpīgi noskaidrot tās mehānismus, darījumos iesaistītās personas, kas ļāvušas G.Saknītim, viņa mātei A.Saknītei un citām ar viņiem saistītām personām nesodīti nemaksāt nodokļus, izmantot savu darījumu aizsegam mazturīgas personas bez noteiktas nodarbošanās un, pārkāpjot likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 16.pantu, iegūt savā un savu darījuma partneru īpašumā vairāk nekā 10 000 hektāru zemes.

Komisija uzskata, ka Einara Repšes ieguldījumi zemes īpašumos varēja radīt interešu konfliktu gadījumos, kad viņš vai viņa ietekmē esošās amatpersonas lemtu par zemes lietošanas mērķi gan Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā, gan Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegumā, gan attiecībā uz tiešo maksājumu apmēru par zemes platībām lauku apvidos, jo šādi lēmumi būtiski ietekmētu Einara Repšes īpašumu vērtību.

Komisija uzskata, ka izmeklēšanas iestāžu pienākums būtu vispusīgi un objektīvi novērtēt sakarību starp faktu, ka Repše ir pieņēmis naudu no akciju sabiedrības "Venceb" amatpersonas, kura realizē Rēzeknes multifunkcionālās halles projektēšanu un būvniecību, faktu, ka Aizsardzības ministrija 2003.gadā ir piešķirusi šīs halles būvniecībai 194 000 latu, un faktu, ka Repšes darījumu partnerim D.Vanagam 2003.gadā pastarpināti piederēja kapitāla daļas uzņēmumā SIA "Rēzeknes halle".

Par Einara Repšes turpinātu saimniecisko darbību liecina arī darījums, kura rezultātā viņš ieguva savā īpašumā pusi reģionālā sporta veselības centra "Rāzna" Rēzeknes rajona Kaunatas pagastā. Iegūtā īpašuma raksturs, paša Einara Repšes izteikumi medijos, ka viņš ir nolēmis kopīgi ar līdzīpašnieku un darījumu partneri Donātu Vanagu izveidot atpūtas telpas iznomāšanai, internetā publicētā šīs atpūtas vietas reklāma ļauj uzskatīt Eināru Repši par lauku tūrisma uzņēmēju, kas viņam šobrīd kā Saeimas deputātam, nav aizliegts. Tomēr Repšes pienākums ir izpildīt visas normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz komersantiem.

Komisija aicina Valsts ieņēmumu dienestu novērtēt, vai Einars Repše ir samaksājis visus likumos minētos nodokļus.

Tāpat arī komisija aicina Valsts ieņēmumu dienestu pārbaudīt, vai Einara Repšes paveiktais jaunas politiskās partijas izveidē nav uzskatāms par Civillikuma 2212.pantā minēto darbību, par kuru saskaņā ar likumu ir nomaksājams pievienotās vērtības nodoklis.

Pamatojoties uz izklāstīto un vadoties pēc Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 3.panta, 41.panta otrās daļas, 107.panta pirmās daļas 2.punkta, 109.panta un 113.panta, komisija nosūta šo ziņojumu Latvijas Republikas ģenerālprokuroram J.Maizītim jautājuma izlemšanai par krimināllietas ierosināšanu pēc Latvijas Krimināllikuma 195.panta, 210.panta, 219.panta, 320.panta, 325.panta, 326.panta un 326.1.panta minēto noziegumu pazīmēm.

Komisija lūdz arī lemt par prasības celšanu valsts interesēs saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 30.panta otro daļu.

Pamatojoties uz izklāstīto un vadoties pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 215.1.panta, komisija nosūta šo ziņojumu Valsts ieņēmumu dienesta vadītājam N.Jezdakovai, lai tiktu lemts par pamatu administratīvā pārkāpuma lietas ierosināšanai pēc Administratīvo pārkāpumu kodeksa 159.panta un 165.2.panta pazīmēm un pamatu nesamaksāto nodokļu un soda naudu piedzišanai no ziņojumā minētajām personām.

Komisija tāpat arī aicina Ministru kabinetu visdrīzākajā laikā, iesaistot noteikumu sagatavošanā sabiedrības pārstāvjus, izpildīt likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" pārejas noteikumu 6.panta prasības, kuras attiecas uz šā likuma 18. un 22.pantu.

Komisija aicina tiesībsargājošās iestādes pārbaudīt komisijas starpziņojumā minētos faktus. Savu darbību komisija turpinās, līdzko būs saņēmusi nepieciešamo informāciju no tiesībsargājošajām iestādēm.

Es lūdzu Saeimu apstiprināt šo komisijas ziņojumu.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Atklājam debates.

Debatēs pieteicies deputāts Einars Repše. Es gribu deputātus informēt, ka šādos gadījumos debašu laiks ir 5 minūtes.

E.Repše (frakcija "Jaunais laiks").

Sirsnīgi pateicos komisijai par veikto darbu! Patiešām ieguldīts un izdarīts liels darbs. Uzzināju daudz jauna par sevi. To, ko agrāk nebiju zinājis, to, kā nemaz nav bijis, to, kas varbūt ir tikai mani nākotnes nodomi, bet par ko mani aicina jau šodien sodīt.

Jebkurā gadījumā secinājums ir skaidrs. Es tūlīt pēc sēdes došos uz policiju un pieteikšos. Ceru, ka man nometīs kādu gadu nost un varbūt uzreiz arī nearestēs.

Jebkurā gadījumā šķiet, ka mana "kļūda" (pēdējās) un reizē arī principiāla pozīcija ir tā, ka es visu, ko esmu darījis, esmu darījis atklāti. Ja reiz es esmu iegādājies kādu nekustamo īpašumu, tad es to esmu darījis uz sava vārda un par savu naudu, atklāti reģistrējot to zemesgrāmatā. Vienmēr esmu maksājis reālās līgumos minētās naudas summas un vienmēr esmu arī maksājis valsts nodevas pilnā apmērā. Tas, ka šis valsts nodevas, kā to komisija satriecoši pacietīgā darbā ir konstatējusi, manā vārdā ir maksājuši mani algoti pilnvarnieki, tas, mīļie draugi, ir tāpēc, ka es, taupot savu laiku, uzticēju šo darbu, par to arī maksājot atbilstošu komisiju, profesionālām firmām, kuras manā vārdā iemaksāja visas nepieciešamās komisijas valsts iestādēs. Protams, es šos izdevumus pilnībā kompensēju. Un tas ir redzams, izpētot manus bankas kontus, kuriem komisijai vajadzētu būt pilnai pieejai. Taču ne jau patiesības noskaidrošana ir bijis šīs komisijas uzdevums.

Šīs komisijas uzdevums acīmredzot ir sajaukt vienā putrā absolūti visu, nolūkā tikai diskreditēt savu politisko pretinieku, izdarīt to tāpat pirms šīm vēlēšanām, pirms nākamajām vēlēšanām, un, ja tas ir iespējams, tad vispār diskreditēt manu personu un iznīcināt mani kā politisko konkurentu.

Redziet, es nekad savā darbībā neesmu darījis neko sliktu, ne arī ētiski nosodāmu. Es neesmu piedalījies ne valsts uzņēmumu privatizācijā, kā to ir darījis dažs labs no šeit esošo politisko partiju kuratoriem, ne arī pārņēmis kontroli pār kādām valsts ostām, pašvaldībām vai uzņēmumiem, kā to ir darījis kāds cits no šeit klātesošo politisko partiju iedvesmotājiem un sponsoriem.

Neesmu arī tirgojis politisko ietekmi, piemēram, par 16 000 latu dibinot uzņēmumu, bet pēc tam pārdodot to par miljonu eiro un starpību iebāžot kabatā, saistībā ar "Saules akmens" būvniecību.

Tāpat arī šādi es nekad neesmu darījis. Un būtībā, ko esmu darījis, ir tas, ka esmu par savu naudu no privātpersonām iegādājies kādus nekustamos īpašumus, uzskatot tos par labu ieguldījumu savā, savu bērnu un arī Latvijas nākotnē. To es varētu ieteikt arī jebkuram citam - naudu censties nevis notērēt, bet ieguldīt.

Un būtībā man, protams, ļoti simpatizē tas, ka komisija, šķiet, rūpējas par manu finansiālo stāvokli, tikai reizēm nav īsti skaidrs, kas komisiju interesē vairāk - mani ienākumi vai mani izdevumi. Ja interese par maniem ienākumiem it kā vēl ietilptu komisijas saprātīgu interešu sfērā, tad kāda tai ir darīšana par maniem izdevumiem? Ja

protu, iztieku gadā ar 20 latiem, neprotu - tērēju 25 latus. Tomēr jebkurā gadījumā šeit ir acīm redzams mēģinājums salikt iespējami daudz vienā maisā, lai izraisītu tikai un vienīgi politisku izrēķināšanos ar saviem konkurentiem.

Tāpat man nav skaidrs, kādā sakarā man atļaujas pārnest manus nākotnes nodomus. Ne es šobrīd kādu lauku tūristu esmu izmitinājis, ja nu vienīgi pats sevi varētu uzskatīt par lauku tūristu, ne arī šobrīd esmu nodarbojies ar kādu komerciju šajā nozarē. Un tad, kad nākotnē kaut ko tādu varbūt darīšu, es arī reģistrēšos, bet nu, piedodiet, nemēģināsim man pārnest ne manus nākotnes nodomus, ne arī to, ko es varbūt nākotnē darīšu.

Tāpat, īstenojot savus personiskos ieguldījumus no darba brīvajā laikā, es neesmu izmantojis ne valsts garantētus kredītus, ne valsts palīdzību, ne arī jebkādā veidā valsts kredītiestādes tiešā pretstatā tam, kā to ir darījis dažs labs, piemēram, no Tautas partijas bijušajiem ministriem: zemkopības ministrs Slakteris un finanšu ministrs Bērziņš laikā, kad abi bija ministri. Viņi ir saņēmuši simtiem tūkstošu lielus kredītus viņu pārraudzībā esošajā valsts komercbankā, Hipotēku un zemes bankā, ar valsts garantijām, tātad ar Lauku attīstības fonda garantijām. Lauku attīstības fonds bija viena ministra pārraudzībā, bet Hipotēku un zemes banka - otra ministra... Tur godātā komisija vai godātie klātesošie Tautas partijas pārstāvji nesaskatīja nekādu interešu konfliktu un nekādu neētisku rīcību, kuru vajadzētu izmeklēt. Šeit pat jebkuram ir skaidrs, ka ne jau jebkāda patiesības noskaidrošana ir šīs komisijas uzdevums. Tāpat kā, teiksim, par nesen gaismā celtajiem darījumiem saistībā ar "Saules akmens" celtniecību. Nodibinās firma ar 16 000 lielu kapitālu, izkārtu visas nepieciešamās būvatļaujas un pēc tam par miljonu pārdod... Nu tas tāds normāls darījums... Ja tas ir tātad Ministru prezidenta biedra cienīgi, tad tur vispār ne gailis pakaļ nedzied, tur tātad nevienam pat nav jācenšas dibināt kaut kādu izmeklēšanas komisiju vai tamlīdzīgi...

Mīļie draugi! Neko tādu es neesmu darījis! Es esmu iegādājies zemi no privātām personām par adekvātu cenu, kuru daži preses izdevumi pat ir nosaukuši par pārmērīgi lielu... Un tā tālāk.

Mīļie draugi! Tā ir absolūti divkosīga pieeja, un šeit pat faktiski trūkst nopietnu vārdu. Sēdes vadītājs. Deputāt Repše, jūsu debašu laiks ir beidzies.

E.Repše. Jā, pateicos.

Es domāju, ka šis komisijas starpziņojums un arī ziņojums, kas tam sekos, faktiski atmaskos pats sevi, un te ir pat lieki kaut ko vēl piebilst.

Sēdes vadītājs. Deputāts Kārlis Šadurskis.

K.Šadurskis (frakcija "Jaunais laiks").

Godātie kolēģi! Katreiz jau ir vērts pajautāt, kam tas ir izdevīgi. Kad Krievijai vajadzēja novērst pasaules uzmanību no genocīda pret saviem pilsoņiem Čečenijā, tad uzreiz radās mīts par cilvēktiesību pārkāpumiem Baltijas valstīs. Kad Ainaram Šleseram vajadzēja novērst sabiedrības uzmanību no saviem darījumiem ar SIA "Merks", kur 16 000 vērts īpašums tika pārdots par pusmiljonu, bet pēc tam īpatnējā veidā tā vērtība atkal bija 16 000, un tad vajadzēja izveidot šo nožēlojamo izmeklēšanas komisiju Einara Repšes finansiālās darbības izvērtēšanai.

Varētu jau nenākt šajā tribīnē, bet īpatnējā veidā arī mana necilā persona tika pieminēta šajā ziņojumā. Lieliski strādājusi komisija! Prieks! Paldies par to viņiem! Repše ir atļāvies vēl arī daudzus citus noziegumus izdarīt. Redziet, godīgi sakot, visu laiku, būdams premjera amatā, viņš ir arī elpojis, lai uzlabotu savu veselību, bet patiesībā - vai premjers to drīkstēja?

Ziniet, daudziem dakteriem ne sevišķi patīk viņu pašu zāles, un šis pamatīgums, ar kādu Šmita kungs tikko ziņoja, ieinteresēja arī mani paskatīties KNAB mājas lapā. Redziet, izrādās, arī Dzintars Jaundžeikars savu amatu - Tautsaimniecības, agrārās, vides un

reģionālās politikas komisijas priekšsēdētāja amatu -, iespējams, ir ieguvis par 3200 latu ziedojumu Latvijas Pirmajai partijai, un arī Dzintra Smiltene, kā šodien raksta žurnāls “Nedēļa”, par 5000 latu ziedojumu - Latvijas Zemnieku savienībai bija šis ziedojums -, iespējams, ir ieguvusi “Lattelekom” Direktoru padomes priekšsēdētāja amatu. Tad vēl Juris Lujāns par 2650 latu ziedojumu Latvijas Pirmajai partijai, iespējams, ir ieguvis ekonomikas ministra amatu. Arī Juris Radzevičs par 2450 latu ziedojumu Latvijas Pirmajai partijai, iespējams, ieguvis izglītības un zinātnes ministra amatu, bet pats pikantākais ir tas, ka pēdējā gada laikā arī mācītājs Jānis Šmits ir veicis 1950 latu ziedojumu, ko, strādādams par mācītāju, iemaksājis deviņos maksājumos (katru 100 un 200 latu apjomā) un ko, iespējams, ir sakrājis šim cienījamajam amatam, kurā viņš tagad sēž. Apsveicu, Šmita kungs! (Aplausi.)

Redziet, kolēģi, nekā jauna zem saules nav! Un kāds politiķis ir sacījis tādus vārdus: “Pieredzējuši nelieši lieto vārdu “iespējams”. Iespējamību apstrīdēt nav iespējams.” Šajā ziņojumā bija ļoti daudz vārdu “iespējams”, bet manis minēto citātu ir sacījis Andris Šķēle, kad viņu apsūdzēja iespējamā saistībā ar pedofiliju.

Paldies par uzmanību! (Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Godātais deputāt Šadurski! Es gribu teikt, ka šodien mēs izskatām Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudes starpziņojumu, un tāpēc vajadzētu runāt par tēmu, kura attiecas tieši konkrēti uz šo ziņojumu. (Starpsaucieni.) (No zāles dep. K.Šadurskis: “Paldies!”)

Deputāts Edgars Jaunups.

E.Jaunups (frakcija “Jaunais laiks”).

Godājamie kolēģi! Nedaudz paturpinot Šadurska kunga jau aizsākto vērtējumu par komisijas starpziņojumu vai, pareizāk sakot, tā sagatavošanas un interpretācijas veidu, ir jāteic, ka, nedaudz tajā iedziļinoties, mēs, protams, varam konstatēt, ka bez Šadurska kunga jau nosauktajām Latvijas Pirmās partijas un Latvijas Zemnieku savienības amatpersonām, biedriem un atbalstītājiem cienīgas amatpersonas statusu ir ieguvis arī, piemēram, Ēriks Jēkabsons, kurš šobrīd ir iekšlietu ministrs, un vēl daudzas citas puses. Bet nu ir pats interesantākais: ja šo interpretāciju mēs pilnībā attiecinām, piemēram, uz partijas “Jaunais laiks” deputātu Einaru Repši, tad principā jau iznāk tā, ka Einars Repše, jo viņš kādreiz ir bijis Latvijas Bankas prezidents, nevar pieņemt kā valsts amatpersona nevienu lēmumu par nevienu personu Latvijā, kurai ir konts kādā komercbankā vai kura jebkad ir saņēmusi jebkādu kredītu vai jebkādu palīdzību no bankas. Tas tiešām ir vienkārši tāds unikāls atzinums!

Ja šīs “izcilās” interpretācijas autors būtu tikai un vienīgi mācītājs Jānis Šmits, tad es pats to vēl spētu attaisnot, bet, ņemot vērā to, ka arī man bija tas gods kādu, pavisam gan īsu brīdi, pavadīt šīs komisijas sastāvā, tad man ir jākonstatē kāda satriecoša atziņa saistībā ar to apstākli, ka vēl pavisam nesen šīs komisijas priekšsēdētāja vietniece bija tagadējā tieslietu ministre Vineta Muižniece un ka vēl arvien jau no komisijas pirmās izveides dienas tās loceklis ir jurists ar turpat vai 15 gadu parlamenta darba pieredzi Jānis Lagzdiņš. Tās nu tiešām ir fantastisku un tiešām talantīgu juristu atziņas!

Visticamāk gribot negribot ir jākonstatē, ka pie kaut kā tik “ģeniāla” var nonākt vienīgi padomju laikos studējuši juristi.

Paldies par uzmanību! (Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Deputāts Artis Kampars.

A.Kampars (frakcija “Jaunais laiks”).

Godātie kolēģi! Ļoti uzmanīgi izlasīju šo te dokumentu, ko parakstītāji ir nosaukuši par starpziņojumu, taču es to drīzāk uztvēru kā auditorfirmas, nevis Latvijas likumdevēju ziņojumu par Einara Repšes aktīvu stāvokli. Tiešām ir interesanti, ka Latvijas

Republikas likumdevēji nevar atrast laiku, lai nodarbotos ar savām tiešajām funkcijām, bet gan kā tāds auditoris izskata Einara Repšes kontu plusus vai mīnus.

Otra lieta, kas man iekrita acīs, bija tāda, ka šī komisija ir uzņēmusies arī nekustamā īpašuma vērtētāju funkciju. Diemžēl gan bez licences. Tās varbūt būtu šīs komiskās lietas, bet arī dažas bīstamas lietas es saskatīju šajā ziņojumā. Tātad viena no galvenajām šīm lietām ir tāda, ka mēs pirmo reizi redzam, ka komisija ir norādījusi uz kaut kādiem KNAB it kā nepareizi veiktajiem pētījumiem un vērtējumiem. Tādējādi neatkarīgais KNAB, par ko sen ir cīnījušies Tautas partijas kolēģi, kuri pat gribēja šo neatkarību nostiprināt Satversmē, šobrīd tiek sistis un daudzīts no mūsu parlamentārās izmeklēšanas komisijas puses ar visai apšaubāmiem pamatojumiem.

Un vēl viena lieta, kas tiešām ir ļoti, ļoti dīvaina tajā kontekstā, ka tiešām šīs komisijas vadītājs ir cienījamais jurists Lagzdīna kungs. Mēs atceramies, ka pagājušajā gadā mēs pieņēmām jaunu likumu - "Par parlamentārās izmeklēšanas komisijām", un šī ir pirmā komisija, kura darbojas šā likuma ietvaros. Galvenais, ko šis jaunais likums nosaka, ir iespēja aicināt īpašu prokuroru savā komisijā, un šis īpašais prokurors tad pārbauda, vai izmeklēšanas komisijas rīcībā esošā informācija neietver norādījumus uz izdarītu vai gatavotu noziedzīgu darījumu.

Tātad, godātie kolēģi, kāpēc jūs aicināt Maizīša kungu, kāpēc jūs aicināt Jezdakovas kundzi, ja jums bija iespēja aicināt prokuroru, kurš būtu neatkarīgs un izvērtētu visas šīs lietas uz vietas? Tas ir jautājums Šmita kungam, kā šīs komisijas vadītājam. Kāpēc jūs neizmantojat šo jauno likumu, ko Saeima ir pieņēmusi, lai komisija būtu nevis tikai un vienīgi politiska ar tiešu mērķi politiski izrēķināties ar konkurentiem, bet gan pēc būtības tiešām juridiska instance.

Iesaku jums uzaicināt šādu prokuroru, nevis sūtīt savas vēstules esošajiem prokuratūras darbiniekiem.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Deputāte Anna Seile.

A.Seile (frakcija "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK).

Godātie deputāti! Es esmu strādājusi vairākās izmeklēšanas komisijās, bet jāteic, ka gandrīz neviena no tām nav beigusies ar kaut kādiem redzamiem rezultātiem. Tā tas bija ar izmeklēšanas komisiju kredīta G-24 jautājumos, tā tas bija ar izmeklēšanas komisiju privatizācijas jautājumos. Un arī šī izmeklēšanas komisija, kad tā sāka savu darbu, lai izmeklētu Einara Repšes kā Ministru prezidenta darbību, man jāsaka, darbojās vēl neproduktīvāk par iepriekšējām. Tāpēc frakcija "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK ierosināja no šīs komisijas atsaukt savus deputātus, tas ir, mani un Pēteri Tabūnu. Tā ka mēs ziņojuma sagatavošanā neesam piedalījušies.

Un jāteic, ka tajās sēdēs, kurās mēs piedalījāmies līdz izstāšanās brīdim no šās komisijas sastāva, nebija pieņemts neviens konstruktīvs lēmums, bija pieprasītas tikai dažādas rakstiskas izziņas.

Taču šajā ziņojumā es gribu apstrīdēt vienu tēzi, un, ja es vēl būtu bijusi šajā izmeklēšanas komisijā, tad es būtu centusies to apstrīdēt arī šajā komisijā. Un tā 5.lappusītē ir ziņa, ka komisija aicina Ģenerālprokuratūru pārbaudīt, kādā veidā fakts, ka Repše ir bijis aktīvs ierosinātais izmaiņām Latvijas valstij piederošo mežu apsaimniekošanā... Šāds fakts vispār nav bijis.

Es ilgu laiku esmu strādājusi Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā, kurā gatavo visus mežu likumus un ar tiem saistītās izmaiņas. Esmu strādājusi arī iepriekšējās valdības - "Jaunā laika" organizētajās darba grupās par mežu jautājumiem, bet Einars Repše tur nekad nav ne parādījies, ne arī iesniedzis savus priekšlikumus.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Debatēs pieteicies Gundars Bērziņš. (Starpsauciens: “Novelc žaketi!”) G.Bērziņš (Tautas partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Repšes kungam, man šķiet, savu uzrunu vajadzēja sākt šādi: “Klausieties manos vārdos, bet neskatieties uz maniem darbiem!” Jo liekulība un dubultmorāle šobrīd ir kļuvusi par “Jaunā laika” standartu. Un jūs šobrīd sēžat vieni paši. Ar jums neviens pat nav gatavs runāt, tāpēc ka jūsu dubultmorāle ir visai klaji redzama gan no labās, gan no kreisās puses.

Un kāpēc komisija radās? Tika publiski paziņots, ka komisija nebūtu radusies, ja Repšes kungs tad, kad presē radās par to interese, būtu sasaucis preses konferenci un atbildējis uz jautājumiem par šiem darījumiem, ja jūs sakāt, ka esat atklāts, un izstāstījis visu uzreiz. Jūs pateicāt, ka jūs par to nerunāsiet. Jūs divreiz rakstiski atteicāties komisiju informēt par šiem darījumiem, un tad komisija izmantoja tikai tos materiālus, kuri bija pieejami, un izanalizēja šo situāciju.

Par dubultmorāli runājot. Šodien es lasīju presē un arī vakardien kāds žurnālists man lūdza komentēt “Jaunā laika” šo skandālu, kāds šobrīd ir izcēlies saistībā ar nesamaksātajiem nodokļiem. Kādam cilvēkam tika izsniegts paziņojums ar zīmogu “Gods kalpot Latvijai!” un Repšes parakstu par to, ka par šo cilvēku ir samaksāti nodokļi, bet, aizejot saņemt pensiju, izrādījās, ka tas tā nav. Tas īstenībā ir noziegums, tā ir “aplokšņu” alga, pie tam cilvēka maldināšana. Tātad jūsu deklarācija neatbilst īstenībai. Tā ka attiecībā uz šo dubultmorāli šīs lietas, es domāju, ir pilnīgi skaidras. (Starpsauciens: “Nemelo, Bērziņ!”)

Taču pati būtiskākā lieta, ko ierosina komisija, izvērtējusi datus, kuri ir saistīti ar lēmumiem, kas ir pieņemti par cilvēkiem, no kuriem Repšes kungs ir saņēmis naudu, ir tāda, ka šie fakti būtu izvērtējami saistībā ar Amatpersonu interešu konflikta likumu, jo šī nauda, ja ir bijis likuma pārkāpums, saskaņā ar 30.panta otro daļu ir piekritīga Latvijas valsts budžetam. Šī summa ir 41 012 lati un 4000 dolāru. Tā ka šis jautājums būtu skatāms.

Es saprotu, ka taisnība “Jaunajam laikam” nepatīk, bet taisnībai, “Jaunais laiks”, jūs muti neaizbāzīsiet! Bļaujiet, cik stipri vien gribat!

Vēl par dažām lietām, kas ir kļuvušas acīm redzamas. Viena no lielākajām un vērīgākajām, man šķiet, nekustamā īpašuma afērām, kāda ir bijusi pēdējā laikā un par kuru jau ir ierosinātas vairākas krimināllietas un būs vēl, ir saistīta ar vienu pirkumu, kad cilvēks caur fiktīvām personām desmitiem reižu ir privatizējis zemi par sertifikātiem. Šie cilvēki nekavējoties viņam šo zemi ir atdavinājuši, pie kam nepaejot pat vienam gadam un nesamaksājot nodokli. Par to ir jau ierosinātas vairākas krimināllietas.

Kā Repšes kungs iekļuva šinī kompānijā? Kā arī Krupņikova kungs no šā cilvēka ir nopircis jau lielāku skaitu šo īpašumu?

Es īstenībā aiz nekustamā īpašuma darījumiem, protams, redzu rūdīta cilvēka roku. Es gan nevaru apgalvot, bet man šķiet, ka tas ir tāds... ka tā varētu būt arī Krupņikova roka, jo šeit ir darbojusies trenēta roka. Un šī nekustamā īpašuma afēra, par kuru jau ir ierosinātas vairākas krimināllietas, kur Repšes kungs varbūt ir tikai netīšām iesaistījies vai netīšām nopircis, īstenībā ir uzmanības vērts. Jo šeit ir izkrāpti nodokļi, kas nav samaksāti, šeit caur fiktīvām personām ir privatizēti apmēram 10 000 hektāri zemes visā Latvijas valstī, iegūstot īpašumā šīs lietas.

Tāpēc, lai arī cik nepatīkama būtu patiesība un kļūdu atzīšana, šobrīd ir komisijas atzinums, kas, kā jūs redzat, nav apgalvojuma formā. Ir fakti, kas, man šķiet, ir ļoti korektā formā izklāstīti. Īstenībā, lai varētu pieņemt tālākos lēmumus un virzīties uz priekšu, arī par savām kļūdām ir jāspriež. Ir jāspēj godīgi runāt par tiem apstākļiem, kuri to ir izraisījuši, un tāpēc, “Jaunais laiks”, jūs varat kliegt, cik vien gribat, bet

taisnībai jūs muti neaizbāzīsiet! Un ar savu dubultmorāli, kāda jums ir raksturīga šobrīd, sadarbības partnerus šinī Saeimā jums būs ļoti, ļoti grūti atrast. Tāpēc, lūdzu, esiet apdomīgi!

Sēdes vadītājs. Deputāts Kārlis Strēlis.

K.Strēlis (frakcija "Jaunais laiks").

Cienījamie kolēģi! Man ir ļoti liels prieks, ka deputāts Bērziņš tik augsti ir novērtējis mūs, partiju "Jaunais laiks", un piedēvējis mums dubultmorāli, jo acīmredzot viņam pašam morāles vispār nav.

Tā kā viņš ir bijis finanšu ministrs un pašlaik strādā par Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas vadītāju, es saprotu, ka viņš ir piedalījies šā dokumenta veidošanā. Mani darīja uzmanīgu viens teikums, kas liecina par to, kā šī komisija ir strādājusi. Citēju: "Komisijas rīcībā nav ziņu, ka E.Repšiem būtu bijuši kādi citi legāli pastāvīgi ienākumi kā vien aptuveni 1650 latu liela ikmēneša alga, kuras apmērs ir nepietiekams viņa saistību segšanai." Ja jau bijušais finanšu ministrs un pašreizējais Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas vadītājs precīzi nezina, cik liela Repšiem ir alga, tad rodas jautājums - ko tad mēs varam spriest par visu šo kopējo ziņojumu?

Otrkārt. Es lasu: "Komisija uzskata, ka KNAB veiktā pārbaude ir apliecinājums šīs iestādes darbinieku nekompetencei, profesionālai mazspējai..." Cik es atceros, šīs pārbaudes veikšanā piedalījās arī KNAB darbinieks Loskutova kungs. Un, ja jau viņš ir nekompetents un profesionāli mazspējīgs, kāpēc tad viņš pašlaik izvirzīts KNAB vadītāja amatam?

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Debates slēdzu.

Minētais starpziņojums tiek pieņemts deputātu zināšanai.

Nr.25

Parlamentārās izmeklēšanas komisija sakarā ar iespējamu pretlikumīgu un neētisku rīcību tieslietu sistēmā

<http://www.saeima.lv/steno/Saeima9/090611/st090611.htm>

Latvijas Republikas 9.Saeimas
pavasara sesijas vienpadsmitā sēde
2009.gada 11.jūnijā

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs
Gundars Daudze.

[Sēdes darba kārtība](#)

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

[Frakciju viedokļi](#)

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas!

Kolēģi, es vēlreiz aicinu jūs ieņemt vietas!

Sākam Saeimas 2009.gada 11.jūnija sēdi.

[..]

Nākamais darba kārtības punkts - „Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sakarā ar iespējamu pretlikumīgu un neētisku rīcību tieslietu sistēmā gala ziņojums”.

Komisijas vārdā - deputāts Juris Dobelis.

J.Dobelis (TB/LNNK frakcija).

Godātie kolēģi! Cienītās kolēģes! Vispirms es gribu skaidri pateikt, ka izmeklēšanas komisija strādājusi sekmīgi, par spīti visādām skauģu izdarībām un visādām vēlmēm izjaukt komisijas darbu.

Bet, lai skaidri saprastu, kādos apstākļos komisija sāka strādāt, vajadzētu arī atgādināt, kas toreiz notika Latvijas sabiedrībā, jo tūlīt pēc 9.Saeimas vēlēšanām Latvijas sabiedrība tika pastāvīgi histerizēta ar visdažādākajiem paņēmienu un jebkuru notikumu vēlējās izmantot, lai satrauktu cilvēku prātus.

Un šādos apstākļos parādījās izdevums „Tiesāšanās kā ķēķis”, kurā publicētas it kā notikušas sarunas starp tiesnešiem un advokātiem par iespējamiem tiesu procesiem. Tam, ka izdevumā publicētais materiāls ir nelikumīgi noklausītu telefona sarunu izmantošana, retais pievērša uzmanību. Protams, arī 9.Saeimas deputāti viens otrs centās dažādi reaģēt uz sabiedrībā notiekošo, un daļai no viņiem radās ideja - nu tad dibināsim vienu kārtīgu izmeklēšanas komisiju! Vismaz daži vai arī dažas varēs paspīdēt sabiedrības priekšā ar tēlotu varenu cīņu pret ļaunajiem spēkiem. Un tā nu šo komisiju nodibināja ar Saeimas lēmumu 2007.gada 6.septembrī.

Sākotnēji katrai Saeimas frakcijai bija tiesības izvirzīt uz komisiju savus pārstāvjus. Tas arī notika. Bet laika gaitā komisijā notika izmaiņas, jo viens otrs aizgāja dažādu iemeslu dēļ, viens otrs no jauna atgriezās, tā ka viss tas ir noticis.

Tad, kad komisija uzsāka savu darbu, bija skaidri jāsaprot, ko tai vajadzētu darīt. Vai tiešām vajadzētu.... nu, es teikšu, izākstīties publiski un aicināt it kā uz pratināšanu gan tiesnešus, gan advokātus, gan prokurus un tēlot galvenos pratinātājus, faktiski dublējot prokuratūras darbu, vai arī izanalizēt to, kas tieslietu sistēmā ir noticis kopš it kā minēto notikumu atstāstīšanas, tā tad gandrīz desmit gadu laikā, un kā tālāk varētu palīdzēt attīstīties tieslietu sistēmai.

Es gribu norādīt arī vēl vienu lietu. Ne tikai šīs nelikumīgi noklausītās telefona sarunas bija ierakstītas un noklausītas pretēji visam, bet nebija pieejami arī sarunu oriģinālteksti. Bija tikai tulkojumi no krievu valodas, bet audioierakstu nemaz nebija. Tātad sarunu atbilstību patiesībai varējām vērtēt tikai aptuveni.

Tā kā šie izskatāmie jautājumi tiešām bija ļoti specifiski, uz komisijas sēdēm tika aicināti eksperti gan no tiesnešu, gan advokātu, gan prokuroru vidus, gan arī ar juridisko jautājumu risināšanu saistīto iestāžu pārstāvji. Komisijas sēdēs piedalījās visaugstākā līmeņa pārstāvji - gan Augstākās tiesas priekšsēdētāji, gan ģenerālprokurors, gan tieslietu ministrs, Satversmes tiesas priekšsēdētājs, Satversmes aizsardzības biroja direktors, Drošības policijas priekšnieks un tā tālāk. Tātad komisijai bija iespējas iegūt pilnu informāciju par to, kas notiek tieslietu sistēmā.

Uzaicinātās amatpersonas izteica savu viedokli par stāvokli tieslietu sistēmā dažādos laikposmos un arī izteica piedāvājumus iespējamiem uzlabojumiem un pilnveidojumiem pašā tieslietu sistēmā un arī ar to saistītajos jautājumos.

Tā kā šo komisiju nodibināja neilgi pēc publicētās informācijas par it kā notikušajām sarunām, komisijai sākumā savā darbā bija jāseko līdzī notiekošajam sabiedrībā, sabiedrības reakcijai uz publicēto informāciju.

Kādu laiku, kā jau pie mums valstī tas ir pierasts, bija zināms, tā teikt, pēchisterizācijas periods, viens otrs kaut ko teica, izteicās, izvirzīja versijas. Tagad tas viss ir noplacis. Šobrīd sabiedrībā ir iestājies pilnīgs klusums un nevienu vairs neinteresē, kas notiek tieslietu sistēmā. Izņemot dažus, kas tur ir iesaistīti, ne vairāk.

Un tagad nedaudz sīkāk par to, ko tiešām profesionāli no Ģenerālprokuratūras ir izdarījuši. Viņi izveidoja īpašu prokuroru darba grupu, kura Kriminālprocesa likuma 369.panta ceturtās daļas 4.punkta un Prokuratūras likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkta kārtībā tiešām pārbaudīja žurnālista Lapsas izdrukātajās, atšifrētajās un Brūkļa grāmatā „Tiesāšanās kā ķēķis” publicētajās Latvijas Republikas Augstākās tiesas tiesnešu un Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnešu telefonsarunās ar zvērināto advokātu Grūtupu un Grūtupa biroja darbiniekiem minētās civillietas, pieņēma paskaidrojumus no tiesnešiem par 1998.-2000.gadā iespējami notikušajām telefonsarunām un tajās minētajiem faktiem un izvērtēja tiesnešu rīcības likumību un atbilstību Tiesnešu ētikas kodeksa kanoniem.

Tā kā telefonsarunu audioierakstu nebija, ar resoriskās pārbaudes veikšanai pieļaujamiem līdzekļiem un metodēm nebija iespējams konstatēt, vai izdrukās atšifrētās un grāmatā publicētās telefonsarunas saturiski precīzi atbilst faktiski notikušajām sarunām.

Pēc sarunu atšifrējumos minētajiem dalībniekiem, lietas izskatīšanas vai nolēmuma pieņemšanas datuma un citām sarunās minētajām ziņām tika identificētas 42 civillietas, kuras izskatīja Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneši vai kuru izskatīšanā piedalījās Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta senatori un Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneši.

Tiesas nolēmumi likumā noteiktajā kārtībā netika pārsūdzēti, un tie ir stājušies likumīgā spēkā. Līdz ar to šajās lietās nav Civilprocesa likuma 484.pantā noteiktā pamata prokurora protesta iesniegšanai. Tiesnešu rīcībā netika konstatētas Krimināllikuma 291.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, apzināti nelikumīga sprieduma taisīšana, tāpēc resoriskās pārbaudes materiāli netika virzīti kriminālprocesa uzsākšanai.

Tika pārbaudīti arī iesniegtajās izdrukās atšifrētajās un grāmatā „Tiesāšanās kā ķēķis” publicētajās advokāta Grūtupa un Grūtupa biroja darbinieku sarunās ar prokuroriem un prokuratūras darbiniekiem minētie fakti. Pārbaudē konstatēts, ka telefonsarunu atšifrējumos minēto personu rīcībā nav saskatāmi Prokuroru ētikas kodeksa normu

pārkāpumi. Tāds ir prokuratūras darbinieku darba rezultāts. Mēs sadarbojamies ar prokuratūras darbiniekiem, regulāri saņemam informāciju un sekojam līdzi, bet mēs nekādā gadījumā nevarējām tēlot prokurus. Tas būtu vienkārši smieklīgi.

Augstākajā tiesā notika plēnums. Visi bija uztraukušies. Plēnuma gaitā izveidoja darba grupu minēto sarunu pārbaudei, izanalizēja vairākas civillietas. Zināmu laiku tieslietu sistēmā tiešām bija vērojama paaugstināta psiholoģiskā spriedze. Ne pirmo reizi publiski izskanēja jautājums par to, kas īsti notiek tieslietu sistēmā. Tiesneši nolēma izveidot savu Ētikas komisiju, Saeima savukārt likumā „Par tiesu varu” iekļāva atbilstošu normu.

Pēc iepriekšminētās publikācijas parādīšanās tās negatīvais iznākums bija attiecību pasliktināšanās starp tiesu varas profesijām. Pēc vairāku ekspertu domām, attiecības kļuva redzami saltas, ar savstarpējām aizdomām un piesardzību.

Tomēr bija jāņem vērā, ka publicētās sarunas attiecas uz diezgan paseniem pagātnes notikumiem, cerot, ka kaut kas līdzīgs šodien nebūtu iespējams. Ir liela atšķirība starp Latvijas tiesu sistēmu 1996.-2000.gadā un šodien, sākot ar tiesnešu kadru kvalitāti, spriedumu pieejamību sabiedrībai, spēju iepazīties ar tiesu darbu.

Šajā laika periodā Saeimā pieņemti ļoti nozīmīgi procesuālie likumi - Civilprocesa likums, Administratīvā procesa likums, Kriminālprocesa likums. Minēto procesu izpratnei nepieciešamas mūsdienīgas zināšanas, kam jābalstās uz atbilstošu izglītību.

Neapšaubāmi, tiesu sistēma ir ievērojami progresējusi, skatoties no vairākiem viedokļiem, arī no kadru viedokļa. Kādreiz bija lielas problēmas ar tiesnešu kadru nodrošinājumu, īpaši rajonos. Šodien stāvoklis ir mainījies uz labo pusi. Arī jauno juristu vidū ir vērojama sabiedriska aktivitāte, ir nodibināta un darbojas Latvijas Jauno juristu asociācija.

Tātad ar šādiem iepriekšminētajiem faktiem, vērtējumiem un notikumiem rēķinājās arī komisija savā darbā. Un tad jāatbild bija uz vairākiem jautājumiem. Piemēram, vai var būtiski veikt izmaiņas visā tieslietu sistēmā? Kā rīkoties ar esošās sistēmas pašregulāciju - vai atstāt pašregulācijas tiesības pašai tieslietu sistēmai vai mainīt dažus pašregulācijas principus?

Un šeit ir nedaudz jāatgādina, kas notiek sabiedrībā. Bieži sabiedrības vērtējums par juridisko profesiju balstās uz vājām zināšanām par juridiskiem jautājumiem, juristu profesionālās prakses negatīviem ekscēsiem un tiešo saskari ar juridisko profesiju pārstāvjiem, kur vislabākais piemērs ir notariāts. Notārus visi ciena un mīlē, un godā atšķirībā no citiem tieslietu sistēmas pārstāvjiem.

Sabiedrības viedoklis būtu līdzsvarotāks, ja būtu iespējams papildināt nepietiekamās zināšanas. Un šeit būtu jāatmet pašu juristu kūtrums, novēršot juristu pārkāpumus, lai sabiedrības nepieciešamība pēc tiesu varas tuvotos uzticībai pret šo varu kopumā, nevis tikai atsevišķas juridiskās profesijas pārstāvi.

Lai radītu kādu kopēju vērtību apjomu, vispirms tomēr katrai profesijai pašai jā rūpējas par savu ētisko un arī disciplināro atbildību. Tātad nonākam tomēr pie juridisko profesiju pienākuma nodrošināt pašregulējumu. Tas nozīmē, ka lielākā daļa no tā darba, kas darāms juridisko profesiju vienošanā un to vērtību standarta noteikšanā, ir jāizdara pašām profesijām. Zināms ieguldījums kopīgo vērtību noteikšanā varētu būt arī iezīmētie tiesu iekārtas attīstības pamatprincipi, no kuriem varētu minēt interešu saskaņotības principu, kas paredz tiesu varas pārstāvju un sabiedrības interešu saskaņošanu. Varētu palīdzēt indivīdiem pieejama tiesa, kas ietvertu tiesas sniegto pakalpojumu uzlabošanu, tiesas procesa modernizāciju, sabiedrības informēšanu par tiesu darbību un tiesu nolēmumu pieejamību.

Tagad pieskaršos dažiem apsvērumiem, kas izskanēja, komisijai strādājot.

Vai tas princips, pēc kā šodien veido Tiesnešu kvalifikācijas kolēģiju un Tiesnešu disciplinārlietu kolēģiju, varētu palikt tā, kā ir, vai varbūt būtu jāpārskata šis princips, lai šajās kolēģijās būtu nevis noteikta pārstāvniecība, bet tiešām cilvēki, kas varētu sekmīgāk strādāt? Un būtiski ir arī tas, cik lielā mērā būtu iespējams kolēģiju sēdēs piedalošos novērotājus iesaistīt lēmumu pieņemšanas procesā.

Mūžsenais jautājums par tiesnešu vecuma cenzu, par tā noteikšanu. Vismaz administratīvajās tiesās varētu strādāt jauni tiesneši, kuru vecums nesasniedz 30 gadus un kuri mācījušies administratīvo procesu. Un, tā kā laikposms, kas aizritējis kopš augstākās mācību iestādes pabeigšanas līdz 30 gadu vecuma sasniegšanai, reizēm ir diezgan garš, būtu vēlams pārdomāt par šā laikposma samazināšanu.

Tālāk. Pārāk neskaids, izplūdis ir jēdziens „tiesneša palīgs”, par ko runā likuma „Par tiesu varu” 99.pants. Šķiet, ka būtu pilnīgāk jāizstrādā šis pants un nopietnāk jāpievēršas tiesnešu palīgu sagatavošanai, jo tas varētu palīdzēt jauno juristu sagatavošanai tiesneša darbam.

Tālāk. Ļoti nopietns, smags jautājums ir tiesu noslodzes regulēšana, kas prasa ievērojamus līdzekļus, nedabīgi daudz līdzekļu. Jāpievērš lielāka uzmanība, piemēram, mediācijai, latviski sakot, starpniecībai. Man patīk latviski vārdi. Mediācija kā alternatīvs domstarpību risināšanas veids izlīdzinātu tiesu noslodzi, jo atsevišķas tiesu kompetences tiktu nodotas citām institūcijām.

Daudz strīdu, nesaskaņu un domstarpību joprojām ir šodien, spriežot par procesuāliem jautājumiem. Ja runājam par likumdošanas pilnveidošanu, tad jāieskatās vienā otrā likumā, vai tas nav pārāk vecs jau un vai nevajadzētu padomāt par jauna likuma izstrādāšanu. Arī tā ir lieta, par kuru ir jādiskutē.

Komisijas uzdevums bija piedāvāt risinājumus. Piedāvāt pārdomām risinājumus! Tātad runa ir par jaunu Prokuratūras likumu, jo vecais Prokuratūras likums ir aptuveni 15 gadus vecs un līdz ar to visu laiku tiek lāpīts, raustīts un šūdināts.

Ir runa arī par juridisko profesiju standartu apvienošanas iespēju, piemērojot vienotus standartus. Jo cilvēks aiziet no vienas juridiskās profesijas un atrod citu juridisko profesiju vai vienas profesijas pārstāvji kādu izslēdz no savām rindām, bet citi - pieņem. Tas ir jautājums pārdomām, protams, jo... Es jums pateikšu vienu. Daļa juristu domā apmēram tā (pēc tā paša principa, pēc kā savulaik domāja kompartijas sekretāri): „Ir divas patiesības. Pareizāk sakot, ir viena nepatiesība un ir otra patiesība, tāpēc ka to paužu es.”

Tālāk. Ja šie paši tieslietu sistēmas un līdzīgie pārstāvji sadarbotos tā, ka viņi arī praktiski sanāktu kopā un rīkodu kopīgas konferences, seminārus un juridisko jautājumu pētījumu sanāksmes, varbūt tad mēs varētu novērst to, ka viens un tas pats likums tiek tulkots tā, kā katram tas iepatīkas. Visbēdīgākais ir... visbēdīgākais ir šis teiciens „veikls advokāts apspēlēs neveiklu prokuroru”. Un tur nu neviens neprasa, cik tur tās objektīvās patiesības ir un cik tās nav.

Zināma problēma ir saistīta ar visu spriedumu brīvu pieejamību, lai tie būtu pieejami pilnā apjomā jebkuram Latvijas Republikas pilsonim. Šodien tas tā nav. Tāpēc vajadzētu maksimāli censties publiskot visu instanču tiesu nolēmumus, veidojot vienotu datubāzi, kuras arī nav. Un šādu nolēmumu publiskošana varētu dot iespēju analizēt tiesnešu nolēmumu ne tikai lietas dalībniekiem, bet arī visiem interesentiem.

Vēl vienreiz atgriezīšos pie šā milzīgā risināmo jautājumu daudzuma. Faktiski, ja tā paskatās reāli, katra trešā lieta tiek atlikta. Un, protams, svarīgi ir tas, lai advokāts tur būtu klāt. Un krimināllietās trešdaļa no lietu atlikšanas iemesliem ir tieši advokātu neatrašanās uz vietas. Nu mierīgi min kā attaisnojumu slimību, un viss.

Šodien nav arī tāda nopietna jēdziena kā lietu sūtīšana papildu izmeklēšanai. Un svarīgs jautājums ir... tas it kā patlaban tiek risināts... par tiesu kalendāra izveidi, lai neiznāktu tā, ka vienam advokātam it kā ir jāatrodas vairākās sēdēs vienlaicīgi.

Vēl ir jautājums par nepieciešamību izskatīt visas lietas trīs tiesu instancēs. Piemēram, ja runā par apelāciju, varbūt šo instanču skaitu var samazināt. Pārkāpuma, par kuru pienākas sods 5 vai 10 latu, izskatīšana ir pārāk smagnēja un dārga. Ja te sāksies izrunāšanās par kaut kādu naudas tērēšanu, tad mēs varētu paskatīties, kur to naudu tiešām tērē.

Nu, protams, Satversmes principi ir jāievēro un ļoti uzmanīgi šie jautājumi ir jāskatā. Nedod Dievs, ka tur sāks kāds uztraukties arī par tiem 5 latiem.

Tagad runāsim par likumdevēja darbu drusciņ un par lieki iztērētajiem līdzekļiem un lieki nosēdētām stundām un tā tālāk.

Ir mums šodien likums „Par tiesu varu”. Ir arī tāda jocīga iecere šo likumu nomainīt ar Tiesu iekārtas likumu. Vesela rinda juristu principā iebilst pret Tiesu iekārtas likumu. Tagad paskatieties, cik ilgi velkas darbs pie šā Tiesu iekārtas likuma, kurš nebūt nav pat gatavības vai priekšgatavības stadijā, jo tiesu vara un tiesu iekārta nav viens un tas pats. Un tagad iznāks tā interesanti, ka pat jau pats 1.pants tiek tā sagrozīts, ka daudziem juristiem tas nav pilnīgi pieņemams. Runa ir par tiesnešu zvērestu, kurš arī ir sagrozīts. Tā ka nopietni juristi ar krietnu pieredzi kategoriski protestē pret šādu zvēresta tekstu. Un tagad es atgriezīšos pie tā jautājuma, no kura vienmēr nezina kāpēc cenšas sabiedrības lielākā daļa izvairīties, - vai drīkst publicēt, dot sabiedrībai atklātu pieeju tādiem materiāliem, kuri iegūti nelikumīgi. Diemžēl arī Latvijā pēc šīs grāmatas iznākšanas sākumā bija liela kliegšana, brēka, un tie varoņi, kas dibināja to komisiju šeit, Saeimā, arī domāja saspēlēties ar sabiedrību, brēkt kopīgi: nelieši tādi un šitādi! To, ka nelikumīgi šie materiāli tika iegūti, tas praktiski nevienu neuztrauca.

Un tāpēc es jums vienu faktu minēšu.

2005.gadā prokuratūra nepamatoti atteica kriminālprocesa uzsākšanu par zvērināta advokāta Grūtupa telefonsarunu noklausīšanos. Atteica! Šo pašu 2005.gadā pieņemto lēmumu vēlāk atcēla. Uzsāka kriminālprocesu. Rezultāts ir tas, ka daži juristi viens ar otru uz ielas vairs nesusveicinās.

Es tomēr gribu atgādināt Latvijas Zvērinātu advokātu padomes lēmumu, jo tur ir nopietni juristi. Nav pieļaujama nelikumīgi iegūtu ziņu izmantošana secinājumu izdarīšanai par jebkuras personas rīcību, bet vērtējumu advokātu rīcībai un advokatūras uzdevumu noteikšanu var izdarīt pēc prokuratūras oficiāla atzinuma par informācijas iegūšanas likumību.

Vajadzētu gan kādreiz ieklausīties šajos vārdos, jo ir jābūt kaut kādai skaidrībai par to, cik tālu var sniegties oficiālas iestādes tiesības pārkāpt pilsoņu konstitucionālās tiesības, piemēram, noklausīties pilsoņu privātās sarunas un tās izmantot tiesu procesos. Mēs tādu skaistu nodaļu esam iedibinājuši Latvijas Republikas Satversmē, tā ir 8.nodaļa - „Cilvēka pamattiesības”. Šīs nodaļas 96.pantā ir šādi vārdi: „Ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.” Vai nelikumīgi noklausītu telefonsarunu izmantošana publiskajā telpā atbilst Satversmes 96.pantā teiktajam? Komisija pēdējās divās sēdēs vienbalsīgi apstiprināja to, ka no pretlikumīgā ceļā iegūtiem materiāliem sacerētu darbu parādīšanās atklātībā nav atbalstāma. Tāda rīcība neveicina tieslietu sistēmas tālāku progresīvu virzību.

Es gribu kārtējo reizi atgādināt, ka jebkuram pilsonim, jebkurai valsts iestādei, īpaši drošības iestādei, būtu jāpievērš uzmanība tam, ka nav nekādas garantijas, ka arī šodien neturpinās indivīda tiesību pārkāpšana, nelikumīgi iejaucoties pilsoņu privātajā dzīvē un noklausoties telefonsarunas. Diemžēl kādu tas maz uztrauc līdz tam brīdim, kad viņa uzvārds tur parādās.

Un tāpēc, rūpīgi izanalizējot visu iegūto informāciju un apsverot visus izskatītos priekšlikumus, ir skaidri jāapzinās, cik būtiski ir turpmākajā tieslietu sistēmas attīstībā pieturēties pie vairākiem pamatprincipiem. Tiesa ir valsts varas pārstāve, kas ir neatkarīga un nedrīkst būt pakļauta nekādai citai ietekmei kā vienīgi likumam.

Otra lieta ir tā, ka Latvijas tieslietu sistēmā notiek objektīvas izmaiņas, proti, arī paaudžu maiņa; tas ir būtiski. Tas prasa laiku, sabiedrības izpratni un arī prasmīgu likumdošanas pilnveidošanu. Latvijas Republikas Saeimai ir iespējas arī turpmāk pastāvīgi piedalīties tieslietu sistēmas uzlabošanas darbā, taču tam jānotiek bez skaļa populisma un tas jāveic, nopietni sadarbojoties ar zinošiem ekspertiem.

Tieslietu sistēma Latvijā attīstās, tās attīstība ir būtiska, it īpaši nopietnākos saimnieciskos apstākļos, un šis process ir jāveicina ikvienam.

Es gribu pateikties tiem komisijas darbiniekiem, tiem deputātiem, kas tiešām strādāja godprātīgi, kas nemēģināja iegūt sev lētu popularitāti, nelaidās prom no komisijas un palika strādāt tur līdz galam.

Paldies. (No zāles dep. L.Ozoliņš: „Bravo! Bravo!”)

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētāja biedre
Vineta Muižniece.

Sēdes vadītāja. Godātie kolēģi! Deputāti vēlas debatēt par ziņojumu.

Pirmā debatēs runās deputāte Ilma Čepāne. (No zāles dep. J.Dobelis: „Ha-ha-ha!”)

I.Čepāne (partijas „Pilsoniskā Savienība” frakcija).

Godātie kolēģi! Kā norādīts gala ziņojumā, komisija tika izveidota gandrīz pirms diviem gadiem, proti, 2007.gada 6.septembrī, un pēc trijiem mēnešiem būs pagājuši divi gadi. Pirms pusgada, pagājušā gada 2.oktobrī, komisijas priekšsēdētājs Dobeļa kungs iepazīstināja Saeimu ar starpziņojumu un lūdza pagarināt šīs komisijas darbības termiņu. Žurnāls „Jurista Vārds” šo starpziņojumu pagājušā gada 11.novembra numurā bija lūdzis vērtēt vairākiem neatkarīgiem speciālistiem, proti, politisko zinātņu doktoram Valtam Kalniņam un tiesību maģistriem Gatim Litvinam un Artai Snipei. Un neatkarīgo ekspertu secinājumi par šo garadarbu ir iznīcinoši. Proti, tiek uzsvērts, ka tā ir vieglprātīga pieeja parlamentārajai izmeklēšanai, tiek uzsvērta zema darba kvalitāte, ka tas diskreditē šā institūta ideju un mērķus, neveicina atbilstošas un stabilas parlamentārās izmeklēšanas prakses izveidošanos un grauj jau tā zemo sabiedrības uzticību parlamentam. Proti, advokāte Arta Snipe uzskata, ka darbs ir vērtējams ar atzīmi „vāji” un grauj parlamenta autoritāti un ka vispārzināmos faktus un frāzes šādā ziņojumā daudz labākā kvalitātē varētu sagatavot jebkurš Tieslietu ministrijas referents dažu dienu laikā. Un beidzot viņa secina, ka, salīdzinot izmeklēšanas komisijas radīto produktu (es runāju par starpziņojumu) ar citu valstu parlamentu izmeklēšanas komisiju daudzu desmitu vai pat simtu lappušu ziņojumiem, kuros dažkārt ir izpētīts visdažādāko avotu klāsts un redzams daudz atsauču, rodas sajūta, ka aplūkotais teksts ir skolas līmeņa vingrinājums „Spēlēsim parlamentāro izmeklēšanu”.

Līdz ar to mēs varējām gaidīt, ka šajos pēdējos sešos mēnešos gala ziņojums tiks kvalitatīvi uzlabots. Diemžēl, godātie kolēģi, salīdzinot abus šos komisijas priekšsēdētāja sagatavotos ziņojumus, tie ir tā kā dvīņu brāļi: 90 procentos tā teksta nekas nav mainīts. Un patiešām rodas jautājums: ar ko komisija ir nodarbojusies pēdējos sešus mēnešus?

Ierobežotā laika dēļ es nevaru analizēt ziņojumā ietvertos muļķīgos apgalvojumus, piemēram, par juristu profesionālās prakses eksciesiem, par juristu grupu cīņām, par jaunām metodēm likumu nogriešanā, par jaunām metodēm tiesību normu interpretācijā... Kā mēs redzējām, tikko no tribīnes Dobeļa kungs runāja par tādu interpretācijas metodi kā divdomīga interpretācijas metode, un viņam ir vēlme, lai nu

visi juristi sanāktu kopā un vienotos par vienu vienotu interpretācijas metodi. Viņš nepatiesi apgalvoja, ka sabiedrībai nav iespējams iepazīties ar tiesu nolēmumiem, gan arī runāja muļķības par cilvēku pamattiesību ierobežošanu.

Godātie kolēģi! Palasiet kaut vai ziņojuma pēdējā lapaspusē „atklātos” (pēdiņās) tieslietu sistēmas pamatprincipus! Un viens no tiem satur arī pamācības jums, kolēģi! Un proti (es citēju): „Saeimai ir iespējas arī turpmāk pastāvīgi piedalīties tieslietu sistēmas uzlabošanas darbā.” Vai tad tas, godātie kolēģi, ir kaut kas jauns? Taču vēl autors piebilst, ka tam esot jānotiek bez skaļa populisma, publiskas izrādīšanās un nopietni sadarbojoties ar zināmiem ekspertiem.

Es domāju, godātie kolēģi, ka šo gala ziņojumu, kuru analizēs juristi un kurš būs publiski pieejams... tas tiks publicēts, patiešām visupirms vajadzēja, lai mēs sevi neapkaunotu, parādīt ekspertiem. Un proti, galvenais komisijas secinājums, kā arī mēs dzirdējām, ir tāds, ka no pretlikumīgā ceļā iegūtiem materiāliem sacerētu darbu parādīšanās atklātībā nav atbalstāma, jo tāda rīcība neveicinot tieslietu sistēmas progresīvu tālāku virzību.

Dobeļa kungs ļoti uztraucās par to, cik šī komisija ir izmaksājusi. Es pieminēju tikai galīgo skaitli: šajos divos gados tas ir vairāk nekā 33 tūkstoši latu.

Un tagad par skaudību un par skaugēm. Ja šīs parlamentārās komisijas... ja šīs parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs ir iedomājies, ka viņš ir kompetents tiesību sistēmas problēmu identificēšanā, tad es, ja man būtu tādas ambīcijas, varētu rakstīt ziņojumus par Mendelejeva tabulas grozīšanu.

Godātie kolēģi! Komisija nav sasniegusi savu mērķi un nav pat centusies identificēt galvenās problēmas tieslietu sistēmā. (No zāles dep. L.Ozoliņš: „Pareizi!”) Man ir kauns par to.

Paldies par uzmanību. (Aplausi.)

Sēdes vadītāja. Nākamais debatēs runās deputāts Juris Dobelis... (No zāles dep. J.Dobelis: „Komisijas vārdā!”) Debates tiek slēgtas, jo deputāts Dobelis tomēr nevēlējās runāt debatēs.

Ņemot vērā, ka par attiecīgo ziņojumu mums nav jābalso, mēs arī līdz ar šo ziņojumu un debašu slēgšanu uzskatām šo jautājumu par izskatītu. (No zāles dep. J.Dobelis: „Man ir tiesības!”)

Nr.26

Parlamentārās izmeklēšanas komisija sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām A/S “Parex banka” pārņemšanas un restrukturizācijas procesā

http://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS_LmP.nsf/0/95EBC463112A6F4BC22578B6002D9643?OpenDocument

Nākamais darba kārtības jautājums – „Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām A/S „Parex banka” pārņemšanas un restrukturizācijas procesā galaziņojums”.

Vārds deputātam Igoram Pimenovam.

I.Pimenovs (SC frakcija).

Labdien, cienījamās dāmas un godātie kungi!

Es tagad runāšu komisijas vārdā, bet ar savu personīgo viedokli uzstāšos pēc tam debatēs.

Šobrīd netaisos lasīt galaziņojumu no tribīnes, jo deputātiem ir iespēja ar to iepazīties tāpat kā ikvienam valstī, jo ziņojums ir ievietots Saeimas mājaslapā.

Galaziņojumu parakstīja visi desmit komisijas locekļi. Daži komisijas locekļi saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 13.panta trešo daļu pievienoja savas atsevišķās domas, par kurām sacīšu vēlāk.

Mūsu komisijai atvēlētajā laikā bija jāsaprot secinājumi, kā arī jautājumi valsts amatpersonām, kurus varēs uzdot tie, kas pēc mums turpinās parlamentāro izmeklēšanu. Uzsveru, ka piecu nedēļu laikā tas bija viss, kas bija iespējams, lai uzsāktu nopietnu izmeklēšanu, saistītu ar iespējamo finanšu noziegumu analīzi. Eksperti, kuri bija uzaicināti darbam komisijā, apliecina, ka tāda veida izmeklēšana prasot vismaz sešus mēnešus. Mēs nolēmām uzsākt darbu no dokumentu saņemšanas brīža un ķērāmies pie secinājumiem, kurus izdarīja liela informācijas apjoma analīzes rezultātā Valsts kontrole savos revīzijas ziņojumos.

Mūsu otrs uzdevums bija prokuratūras lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu analīze, tātad kriminālprocesa par valsts amatpersonu rīcības likumību un atbilstību valsts interesēm, gatavojot bankas pārņemšanu. Kriminālprocess bija uzsākts tieši uz Valsts kontroles revīzijas ziņojuma pamata, ilga 10 mēnešus un tika izbeigts, jo prokuratūra tika konstatējusi, ka valdība rīkojusies savas kompetences ietvaros savlaicīgi un maksimāli iespējami ātri, ievērojot Latvijas valsts intereses un novēršot iespējamās smagākās sekas Latvijas valstij, finanšu sistēmai un tautsaimniecībai. Un tas bija viss, ko sabiedrība uzzināja no prokuratūras par paveikto darbu, taču no prokuratūras saņemtais lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu rada jaunus jautājumus, nevis sniedz atbildes uz Valsts kontroles revīzijas ziņojumiem.

Es nosaukšu piecus secinājumus par prokuratūras paveikto, kuros izpaužas komisiju locekļu vairākuma neapmierinātība ar prokuratūras paveikto.

Pirmkārt. Prokuratūra atstāja bez ievērības to, ka, kaut gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija 2008.gada 7.novembrī lūdza sasaukt Ministru kabineta ārkārtas sēdi iespējami īsā laikā, lai noteiktu saistību ierobežojumus „Parex bankai”, ierobežojumi tika uzlikti tikai pēc 24 dienām, kad no 2008.gada 7.novembra līdz 2008.gada 1.decembrim no „Parex bankas” kontiem bija aizplūdusi ievērojama naudas summa. Kāpēc tam netiek dots vērtējums prokuratūrā?

Otrkārt. Nav analizēts un noskaidrots, kurām valsts amatpersonām būtu jāuzņemas atbildība par bezdarbību, pieļaujot, ka šajā laika periodā valsts un pašvaldību uzņēmumi, iestādes un organizācijas nekontrolēti izņēma lielā apmērā naudas līdzekļus no kontiem „Parex bankā”.

Treškārt. Nav noskaidrots, vai ilgstoša ierobežojumu nepiemērošana nav tieši vai pastarpināti saistīta ar nepieciešamību nodrošināt iepriekš minēto iespēju ne tikai attiecīgajām iestādēm, organizācijām, bet arī kādām citām Latvijas un ārvalstu fiziskajām un juridiskajām personām.

Ceturtkārt. Komisija secināja, ka Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas virsprokurora Adlera lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu pamatā balstīts uz Finanšu ministrijas, FKTK un Latvijas Bankas atzinumiem, slēdzieniem un viedokļiem, kā arī šo iestāžu amatpersonu liecībām, bet tieši Finanšu ministrijas, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Latvijas Bankas amatpersonas bija tās, kas organizēja un veica „Parex bankas” pārņemšanas procesu.

Un piektais secinājums. Nav skaidrs, vai prokuratūra, veicot resorisko pārbaudi un turpmāko izmeklēšanu, izmantoja iespēju analizēt, atlasīt faktus un noskaidrot aizplūdušo naudas līdzekļu patiesos labuma guvējus un viņu iespējamo saistību ar tām personām, kuras bija iesaistītas „Parex bankas” pārņemšanā.

Ir sagatavoti jautājumi valsts amatpersonām, tie nav publicējami izmeklēšanas interesēs, kura, ceru, turpināsies 11.Saeimā.

Galaziņojumu parakstīja, kā jau teicu, visi desmit komisijas locekļi, no tiem viens ziņojumam nepiekrita, četri komisijas locekļi nepiekrīt galaziņojumā ietvertajam secinājumam, ka, sākot rudens sesiju, darbs jāturpina, izveidojot jaunu Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisiju, bet pieļauj turpinājumu pēc „Parex” un „Citadeles” pārdošanas.

Tomēr atdalīsim ķīseli no kompota, kolēģi! Viena lieta – pārdot tirgū biznesus ar apliecinātiem objektīviem finanšu rādītājiem, cita lieta – saprast, kā valsts tika līdz lielākās komercbankas nacionalizācijai un turpmākai sadalīšanai divās pārdodamās iestādēs.

Es, tāpat kā komisijas priekšsēdētāja biedrs Imants Parādnieks un komisijas locekļi Viktors Jakovļevs un Dzintars Rasnačs, atbalstu jaunas Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidošanu, bet nu jau pēc jaunās Saeimas ievēlēšanas.

Mūsu komisija, uzskatu, ielika kāju durvīs, bet jaunās komisijas uzdevums būs atvērt šīs durvis vaļā.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Tā kā neviens nav pieteicies debatēs, jautājums uzskatāms par izskatītu... Ā, jā... Lūdzu, Pimenova kungs!

Sākam debates.

Vārds deputātam Igoram Pimenovam.

I.Pimenovs (SC frakcija).

Paldies, priekšsēdētāja!

Kolēģi! Ar galaziņojumu noslēdzas parlamenta mēģinājums savu vēlētajū vārdā tikt līdz skaidrībai par „Parex bankas” pārņemšanu valsts īpašumā nepieredzētas finanšu krīzes apstākļos ar ļoti smagām sekām valsts budžetam un ar no tā izrietošo nepieciešamību aizņemties starptautiskajās finanšu organizācijās. Un tie mūsu kolēģi, kuri ierosināja komisijas izveidošanu, labi saprata, ka informācijas apjoms, kurš bija jāanalizē, ir milzīgs un ka turklāt tam būs atvēlēts ļoti īss laiks, un ka šis jautājums sastaps ļoti lielu nelabvēļu skaitu kaut vai tāpēc, ka pie lietas komisijā ķērās klāt opozīcijas deputāti. Un arī par to, ka komisijas darbību nepagarināšot, mēs dzirdējam jau uzreiz pēc tās izveidošanas.

Esmu pārliecināts, ka „Parex bankas” pārņemšanas parlamentārā izmeklēšana bija pārbaudījums Saeimas briedumam un pārbaudījums tam, vai Latvijas parlamentam ir

patstāvīga vara, vai tam ir sava griba, pašcieņa un lepnums vai tā uzdevums ir vienkārši reducēts uz politiķu katapultēšanu izpildvarā un tālāko valdības pasūtījumu apkalpošanu.

Es uzskatu, ka parlaments šo pārbaudījumu neizturēja. Un vai ne tāpēc tādu lielu pretestību sastapa Saeimā parlamentārā izmeklēšana, ka tā varētu izvilkēt dažus skeletus no Latvijas elites skapjiem?

Es gribu atgādināt, kā pilda savus pienākumus deputāti citos Eiropas parlamentos, kad valsts saduras ar tādiem izaicinājumiem, kas līdzīgi tiem, ko piedzīvoja Latvija.

Īslandē neilgi pēc finanšu krīzes sākšanās bija izveidota parlamentārā izmeklēšanas komisija, kura secināja, ka trīs Īslandes banku sabrukumā, kas izraisīja valstī vēl nepieredzētu finanšu krīzi, ir vainojama tieši valdības īstenotā politika. Īslandes premjeram bijis pa spēkam novērst šo finanšu krīzi, bet viņš to neesot izdarījis – tā secināja izmeklēšanas komisija. Tā bija izveidota 2008.gada beigās, strādāja līdz 2010.gada aprīlim un iesniedza parlamentā ziņojumu, kura apjoms bija ap 2000 lappusēm. Iepriekšējā nedēļā Augstākajā tiesā Īslandē tika iesniegta prasība pret bijušo valsts premjerministru, kuru apsūdz nolaidīgā valsts naudas tērēšanā, kā arī pret viņa vadītās valdības finanšu ministru, banku ministru un ārlietu ministri. Tiesas sēdēs tikšot uzklauti vairāk nekā 40 liecinieku, to skaitā bijušie ministri, ministriju darbinieki, Centrālajā bankā strādājošie un triju bankrotējušo banku direktori.

Es lūdzu jūs nesaskatīt manis teiktajā draudus mūsu bijušajam premjeram. Es pieminēju Īslandes piemēru tādēļ, lai nodemonstrētu Īslandes parlamenta deputātu apņēmību patstāvīgi un pēc vēlētāju norādījuma risināt savai dzimtenei liktenīgus jautājumus. Un kā šajā sakarā uzrakstīja interneta portālā kāds „Latvijas Avīzes” lasītājs: „Latvija, mācies!”

Es gribu pateikt to, ka mēs savukārt darījām tā, rīkojamies tā, labi saprotot, ka atvēlētajā laikā mums nebūs iespējas patiešām kaut ko uzzināt no konkrētām amatpersonām. Galvenais bija sagatavot fundamentu, balstoties uz kura, jūs, kolēģi, (tad mēs vēl nezinājām, ka mums būs pārvēlēšanas valstī) vai citi deputāti tomēr tiks pie skaidrības un paskaidros gan sev, gan saviem vēlētājiem, kas tad tieši notika ar „Parex banku”, kā varēja notikt tā, ka liela summa no valsts pārvaldītās bankas, kuru mēs jebkurš varējām uzskatīt par drošu, jo valstij piederēja kontrolpakete, tomēr aizgāja, bija izņemta, jo pašvaldības vai valsts iestādes tai nezināmu iemeslu dēļ jau neuzticas.

Es domāju, jautājums ir uzdodams un pētāms jau jaunajā Saeimā. Un es gribu aicināt jūs visus būt ievēlētiem jaunajā Saeimā un turpināt šo darbu tādā veidā, kā jūs to saprotat un ko uzskatāt par taisnīgāko.

Paldies jums par uzmanību!

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Imantam Parādniekam.

I.Parādnieks (VL–TB/LNNK frakcija).

Labrīt, cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze un godātie kolēģi!

Manuprāt, viena daļa kolēģu īsti neapzinās, ka Saeimas pašizvēlēšanās process aizsākās daudz ātrāk. Daudzi lēmumi tika pieņemti visai dīvaini. Un viens no pirmajiem soļiem, kam sekoja Saeimas 26.maija sēdes lēmums par neizdošanu kratīšanai, bija Saeimas 19.maija sēdes lēmums par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbības laika nepagarināšanu. Kāpēc es velku šādas paralēles? Arī šinī komisijā darbojās tiesībsargājošo struktūru pārstāvji (Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras virsprokurora vietniece Elga Jonikāne un Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldes direktora vietniece Ļubova Švecova), un viņiem, tāpat kā pārējiem Parlamentārās izmeklēšanas komisijas locekļiem, nebija iespējas... šāda iespēja netika dota – veikt tālāku izmeklēšanu, lai atbildētu uz tiem jautājumiem,

kuri interesē sabiedrībai. Šos jautājumus daļēji jau es uzdevu iepriekšējā reizē, kad šis lēmums tika pieņemts, bet šodien es uzdošu vēl pāris jautājumu, uz kuriem, es ceru, atbildes tiks meklētas jaunajā Saeimā. Ceru, ka jaunā Saeima citādāk skatīsies uz lietām un pieņems lēmumu par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbības atjaunošanu jaunā sastāvā.

Šeit jau pieminētais Īslandes piemērs bija zīmīgs ar to, ka tās īpašā izmeklēšanas komisija darbojās pusotru gadu un tās darbs noslēdzās ar to, ka... tās darba rezultāts bija tas, ka atbildīgo personu sarakstā nonāca divi bijušie premjerministri, Centrālās bankas vadītājs, finanšu ministrs, banku lietu ministrs un vairākas uzraugošo institūciju amatpersonas. Ir uzsākts tiesas process, kas liecina par Īslandes valsts varas spēju godprātīgi izvērtēt iesaistīto personu un atbildīgo amatpersonu atbildību.

Vai Latvijā nevēlas noskaidrot atbildīgos par vienu miljardu vērtu, no visiem aspektiem visnotaļ apšaubāmo darījumu? Vēlas! Bet šīs Saeimas vairākums diemžēl ne.

Jautājums, kas, manuprāt, ir viens no būtiskajiem un kas arī šodien joprojām ir darba kārtībā, jo notiek Latvijas Hipotēku un zemes bankas restrukturizācijas process (ja to tā var nosaukt), ir tāds: kāda bija vienošanās ar zviedru konsultantiem vai kādas bija šīs grupas prasības, kas tika pieņemtas pirms starptautiskās palīdzības nodrošinājuma kā tāds buferis, līdz šī nauda ieplūda valsts kasē? Varbūt šīs prasības un šī cena bija iznīcināta valsts banka, kas bija kā konkurents lielajām zviedru bankām?

Arī daudzus citus jautājumus mēs esam noformulējuši un iekļāvuši savā ziņojumā, un es ceru, ka nākamā Saeima komisijas darbu atjaunos, atbildi atradīs.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Dzintaram Rasnačam.

Dz. Rasnačs (VL–TB/LNNK frakcija).

Godātie kolēģi! Godātie Saeimas deputāti! Runājot par šīs komisijas darbu, protams, ir jāskatās arī uz pagātņi, uz tām komisijām, kas ir bijušas līdz šim, un jāsecina, ka parlamentāro komisiju darbs var būt veiksmīgs tikai tad, ja šo komisiju darbā tiek pieaicināti tiešām augstākā līmeņa eksperti. Kolēģis Imants Parādnieks jau minēja Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvi un prokuratūras pārstāvi.

Taču vēlos jums minēt dažus vārdus par Īslandi. Ir tāds forums, ko sauc Ziemeļu un Baltijas valstu astotnieka parlamentu spikeru sanāksme. Pagājušajā gadā šī sanāksme mums kopā ar toreizējo Saeimas priekšsēdētāju Gundaru Daudzes kungu bija Reikjavīkā, un viens no ziņojumiem bija tieši Īslandes Augstākās tiesas tiesneša ziņojums par izmeklēšanas gaitu saistībā ar finanšu krīzi. Šis ziņojums bija ļoti interesants un parādīja to, ka Īslandē šī parlamentārās izmeklēšanas sistēma ir nedaudz citādi strukturēta.

Tātad pirmais solis, ko Īslandē dara, – tā apstiprina pavisam nelielu komisiju, trīs cilvēku komisiju, Īslandes Augstākās tiesas tiesneša vadībā. Šī komisija saņem finansējumu, šī komisija pieaicina... Tā bija pieaicinājusi 50 finanšu ekspertus, un šie 50 finanšu eksperti kopā ar komisiju strādāja vairāk nekā pusgadu. Kā atceros, tie bija kādi 8 vai 9 mēneši. Komisija sagatavoja milzīga apjoma ziņojumu. Šis ziņojums nonāca parlamentā, Īslandes parlamentā, un jau tikai pēc tam šim darbam pieslēdzās parlamentāriešu izveidota komisija, kura šim ziņojumam deva likumdevēja slēdzienu, kas būtu jādara, lai Īslandes vēsturē turpmāk nekas tamlīdzīgs vairs neatkārtotos. Šodien ir sākusies tiesvedība, un tā acīmredzot turpināsies.

Skaidrs, ka bez vainas nav arī finanšu uzraugi, taču Latvija nav mācījusies nedz no „Bankas Baltija”, nedz no „Rīgas Komercbankas”, nedz no „Parex bankas”, un komisijas darba neturpināšana ir vienkārši zaļā gaisma tādiem precedentiem arī turpmāk

Es aicinu tomēr padomāt par to, vai, startējot nākamajās vēlēšanās, vienam no solījumiem vēlētājiem nebūtu jābūt šīs bankas lietas izmeklēšanai.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Debates slēdzu.

Tā kā balsojums par šo jautājumu nav paredzēts, tad jautājums uzskatāms par izskatītu.

Nākamā darba kārtības sadaļa – „Likumprojektu izskatīšana”.

Nr.28

Parlamentārās izmeklēšanas komisija par Ķemeru sanatorijas pārvaldīšanas juridisko un faktisko situāciju, izvērtēt Ķemeru sanatorijas privatizācijas tiesiskumu, privatizācijas līguma izpildi, kā arī izvērtēt situāciju saistībā ar SIA "Ominasis Latvia" reģ. Nr.40003417017 maksātnespēju

http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs_imp.nsf/0/FF88DFC18FD17A87C2257C7B004B8E61?OpenDocument

Un 23.janvāra sēdes pēdējais darba kārtības jautājums ir ziņojuma izskatīšana. Tas ir Latvijas Republikas Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Ķemeru sanatorijas pārvaldīšanas juridisko un faktisko situāciju, izvērtēt Ķemeru sanatorijas privatizācijas tiesiskumu, privatizācijas līguma izpildi, kā arī izvērtēt situāciju saistībā ar SIA „Ominasis Latvia” reģ.Nr.40003417017 maksātnespēju gala ziņojums.

Stalta kungs, mums ir atlikušas septiņas minūtes līdz pārtraukumam. Ziņojums ir apjomīgs. Vai jums pietiks ar septiņām minūtēm?

D.Stalts (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Nē.

Sēdes vadītāja. Tad mēs šo jautājumu skatīsim pēc pārtraukuma. Lūdzu zvanu! Lūdzu deputātu klātbūtnes reģistrācijas režīmu! Paldies.

Pēdējais darba kārtības jautājums - parlamentārās izmeklēšanas komisijas ziņojums.

Vārds parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājam Dāvim Staltam.

D.Stalts (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamā Saeimas priekšsēdētāja! Godātie kolēģi! Šis viss prasīs mirklīti jūsu uzmanības. Šodien jums nolasīšu Latvijas Republikas Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas jautājumus par Ķemeru sanatorijas pārvaldīšanas juridisko un faktisko situāciju galaziņojuma īso izklāstu. Atgādinu, ka ar pilnu komisijas galaziņojumu ikvienam Saeimas deputātam un interesentam būs iespēja iepazīties Saeimas mājaslapā un, kā to nosaka Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums, tas tiks publicēts arī oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.

Komisija strādājusi 11 deputātu sastāvā. Kopējais komisijas darbības laiks bija deviņi mēneši. Izmeklēšanas komisija darbojusies regulāri, sēdēm notiekot vienreiz nedēļā, atsevišķos gadījumos - pat divreiz nedēļā. Komisijas galaziņojumu parakstījuši visi komisijas locekļi atbilstoši Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 13.panta trešajai daļai, diviem deputātiem klāt pievienojot savas atsevišķās domas. Komisija savas darbības laikā vērsusies ar dažāda veida lūgumiem, jautājumiem, informācijas pieprasījumiem pie 53 institūcijām, bet saņēmusi atbildes vai komisijai adresētas vēstules un iesniegumus no 49 juridiskajām vai fiziskajām personām. Pamatojoties uz Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 8.panta pirmo daļu, pēc komisijas ierosinājuma piedalīties tās darbā tika deleģēta Ģenerālprokuratūras prokurore Gunda Kaparšmite. Kopumā komisija klātienē uzklaušījusi 28 personas.

Kādi ir svarīgākie komisijas konstatētie fakti, secinājumi un ierosinājumi?

Visupirms par faktiem un to novērtējumu.

Attiecībā uz Ķemeru sanatorijas juridisko situāciju.

Izmeklēšanas komisija konstatējusi, ka vienīgi privatizācijas noteikumos juridiski saistošā veidā paredzēta sanatorijas kompleksa izmantošana tā sākotnējam mērķim, tas ir, kurortoloģijas funkciju pildīšanai. Sanatorijas īpašnieka maksātnespējas procesa ietvaros veiktās objekta izsoles dēļ vairs nebūs iespējams tiesiski saistošā veidā nodrošināt to, ka sanatorijas komplekss tiks izmantots norādītajam mērķim, jo

privatizācijas noteikumi jaunajam pircējam vairs nebūs saistoši. Tāpat komisija konstatēja, ka ar Ķemeru sanatoriju saistītais artēziskais minerālūdens urbums nodots privatizācijai atsevišķi no sanatorijas, pieļaujot tā nonākšanu trešās personas īpašumā, kura gan ir saistīta ar Ominasis Italia S.R.L. un SIA „Ominasis Latvia” īpašniekiem, tomēr juridiski uzskatāma par atsevišķu juridisko personu. Tādējādi jau pašā sākumā konkrētā privatizācijas procesa noteikumi nenodrošināja sanatorijas kurortoloģijas funkciju ilgtspējīgu turpināšanos.

Apstākļi, ka Ķemeru sanatorija nodota privatizācijai tieši kā valsts uzņēmums (ar visām uzņēmuma tiesībām un pienākumiem, aktīviem un pasīviem), nevis kā nekustamā īpašuma objekts vai atsevišķs nekustamais īpašums, ir šābrīža problemātikas pamatā. Komisijā saņemtie privatizācijas līguma iespējamās atcelšanas un izbeigšanas situācijas analīzes modeļi paredz, ka, atceļot privatizācijas procesu, atpakaļ atgūstama būtu ne tikai Ķemeru sanatorijas ēka, bet arī SIA „Ominasis Latvia” tiesības un saistības, tajā skaitā tiesiskie kreditoru prasījumi pašreizējā maksātnespējas procesa ietvarā.

Attiecībā uz Ķemeru sanatorijas faktisko situāciju.

Izmeklēšanas komisija aktīvi centusies panākt valsts un pašvaldību institūciju iesaistīšanos tādu risinājumu meklēšanā, kuri pavērtu izeju no katastrofālā stāvokļa, kādā Ķemeru sanatorija nonākusi ilgstošas neapsaimniekošanas rezultātā. Pēc komisijas iniciatīvas notikušas vairākas trīspusējas tikšanās ar nolūku risināt Ķemeru sanatorijas jautājumu starp Jūrmalas domes, Ekonomikas ministrijas un izmeklēšanas komisijas pārstāvjiem. Tāpat komisijas vadītājs, pildot mediatora lomu, iesaistījies sarunu procesā starp Jūrmalas domi un Finanšu ministriju pēc tam, kad Jūrmalas dome bija izteikusi vēlmi iegādāties sanatorijas kompleksu, taču radās šķēršļi, lai saņemtu aizdevumu no valsts puses. Kā vēlāk tika konstatēts, šie šķēršļi bija mākslīgi radīti un Jūrmalas domes pārmetumi Finanšu ministrijai - nepamatoti.

Izmeklēšanas komisija skatījusi jautājumu par kultūras pieminekļu zādzības, bojāšanas un bojāejas gadījumiem, kuru rezultātā, pēc komisijas ieskata, valstij nodarīts būtisks kaitējums. Īpaši šis jautājums tika aktualizēts saistībā ar tā sauktās Peldu iestādes nodegšanu 2012.gada 19. jūlijā. Zināms, ka Peldu iestāde ir vietējas nozīmes arhitektūras piemineklis, un tā bojāēja ir uzskatāma par būtisku valsts kultūras mantojuma zaudējumu.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija savā 2014.gada 3.janvāra vēstulē norāda, ka uzsākusi Ķemeru sanatorijā ietilpstošo kultūras pieminekļu kultūrvēsturiskajai vērtībai nodarīto zaudējumu novērtēšanu atbilstoši izmeklēšanas komisijas izvirzītajam uzdevumam.

Izmeklēšanas komisija apzinājusi, iespējams, nelikumīgus sanatorijas „Ķemeru” kustamās mantas izvešanas gadījumus.

Esam vērsušies Ģenerālprokuratūrā ar lūgumu pārbaudīt informāciju par SIA „Savant” pārstāvja un šīs sabiedrības apakšuzņēmēju rīcību, Jūrmalas pilsētas pašvaldības policijas amatpersonu, kā arī citu iesaistīto personu rīcību saistībā ar celtniecības materiālu, lifta, ventilācijas un vadības iekārtu, kā arī citu mantu iespējamu izvešanu no Ķemeru sanatorijas un šīs rīcības atbilstību Krimināllikumā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Izmeklēšanas komisija saņēmusi atbildi, ka saistībā ar tās sniegto informāciju 2013.gada 26.augustā Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirknī pieņemts lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu. Informācija sniegta arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam.

Komisija atzīmē, ka atbilstoši SIA „Ominasis Latvia” maksātnespējas procesa administratora Ainara Kreica publiski paustajam sanatorijas ēka 2013./2014.gada ziemā netiks apkurināta, jo administratoram neesot līdzekļu maksāšanai par apkuri.

Būveksperti atzīstot, ka ēka tādējādi netiks pilnībā izpostīta, taču tās kopējais stāvoklis var būtiski pasliktināties.

Šāda administratora rīcība ir pretrunā ar Maksātnespējas likuma 95.panta trešo daļu, kas paredz, ka administrators pārvalda parādnieka mantu kā krietns un rūpīgs saimnieks. Turklāt saskaņā ar Maksātnespējas likuma 29.panta pirmo daļu administrators atbild par zaudējumiem, kas viņa vai pilnvarnieka vainas dēļ nodarīti valstij, parādniekam, kreditoriem vai citām personām. Līdz ar būtisku vienīgās realizējamās parādnieka mantas kopības stāvokļa pasliktināšanos attiecīgi samazināsies arī tās vērtība un ievērojami zaudējumi radīsies gan kreditoriem, gan valstij.

Komisija vērš Ģenerālprokuratūras uzmanību uz šādu iespējamo notikumu attīstību un lūdz nepieļaut vēl lielāku zaudējumu nodarīšanu valsts kultūrvēsturiskā mantojuma objektam.

Izmeklēšanas komisija nav konstatējusi, ka publiskajā sektorā attiecībā uz sanatorijas „Ķemeri” kompleksa potenciālu turpmāko izmantošanu būtu sagatavots kāds ievērojams pētījums vai komercdarbības plāns, vai projekts. Komisijas 2014.gada 9.janvāra sēdē tās locekļi apsprieda iespēju vērsties Ministru kabinetā ar lūgumu izveidot īpašu, Ekonomikas ministrijai pakļautu, darba grupu, kurā tiktu pieaicināti konsultanti, kas izvērtētu Ķemeru sanatorijas attīstības, biznesa perspektīvas un publisko personu iespējas iesaistīties Ķemeru sanatorijas kā kultūrvēsturiska kompleksa saglabāšanas pasākumos. Komisijas locekļi vienbalsīgi atbalstīja šādu ierosinājumu.

Attiecībā uz Ķemeru sanatorijas privatizācijas tiesiskumu.

Komisijas rīcībā ir Valsts kontroles Privatizācijas procesa revīzijas departamenta sagatavots atzinums par privatizācijas likumību un Valsts kontroles kolēģijas 1998.gada decembra lēmums, kurā secināts, ka privatizācijai nav likumīga pamata un privatizācijas procesā pieļautas daudzas būtiskas kļūdas.

Komisija ir vērtējusi privatizācijas noteikumus, nomaksas pirkuma līguma noteikumus un nomaksas pirkuma līgumā izdarītos grozījumus un konstatējusi, ka privatizācijas noteikumi izstrādāti nepilnīgi. Izmeklēšanas komisija konstatēja, ka jau 1998.gadā uzsāktā Ķemeru sanatorijas privatizācijas procesa mērķis - nozīmīga tautsaimniecības uzņēmuma darbības turpināšana attiecīgajā profilā - nav sasniegts līdz šim brīdim. Par privatizācijas uzraudzību atbildīgās institūcijas arī nav rīkojušās pienācīgā veidā, lai nodrošinātu šā mērķa sasniegšanu.

Attiecībā uz privatizācijas līguma izpildi.

Komisija vairākās sēdēs uzklausi valsts akciju sabiedrības „Privatizācijas aģentūra” pārstāvjus, kuri vairākkārt atzina, ka sanatorijas „Ķemeri” privatizācija nav pabeigta, jo nav izpildīti visi privatizācijas noteikumi.

Komisija saskata privatizācijas noteikumu neizpildīšanu sekojošos nosacījumos: pirmkārt, darbības profila saglabāšanas nosacījumi; otrkārt, darbaspēka izmantošanas nosacījumi; treškārt, investīciju nosacījumi; ceturtkārt, apdrošināšanas nosacījumi; un, piektkārt, nosacījumi, ka pircējam jānoslēdz sadarbības līgums ar Jūrmalas domi.

Komisija konstatēja, ka gandrīz visos šajos nosacījumos tā vietā, lai aizstāvētu valsts intereses un rīkotos, Privatizācijas aģentūra meklē ieganstus, lai aizstāvētu investoru, kurš rīkojies negodprātīgi. Šis arī izsaucis vislielākās bažas par Privatizācijas aģentūras ilgtermiņa nolaidīgu vai bezatbildīgu rīcību ar valsts mantu, šajā gadījumā kā uzraugošai institūcijai pilnvērtīgi nereaģējot uz valsts interešu aizstāvības nepieciešamību.

Ņemot vērā faktu, ka privatizācija nav uzskatāma par pabeigtu un objekts netiek izmantots atbilstoši privatizācijas mērķim, izmeklēšanas komisija savā darba kārtībā iekļāva jautājumu par iespējamu privatizācijas līguma izbeigšanu, lūdzot Saeimas

Juridisko biroju un Tieslietu ministriju sniegt atzinumus par iespējām atcelt valsts akciju sabiedrības „Privatizācijas aģentūra” un SIA „Ominasis Latvia” 1998.gada 25.augustā noslēgto nomaksas pirkuma līgumu. Izmeklēšanas komisija arī lūgusi sniegt atzinumu par iespējām izmantot valsts akciju sabiedrības „Privatizācijas aģentūra” Ķemeru sanatorijas privatizācijas noteikumus paredzētās atpakaļpirkuma tiesības.

Vēlāk saistībā ar šo jautājumu izmeklēšanas komisija vērsās Privatizācijas aģentūrā ar lūgumu sniegt viedokli par iespējām pārtraukt privatizācijas līgumu.

Privatizācijas aģentūra sniedza viedokli, ka juridiski nav iespējams atcelt nomaksas pirkuma līgumu, jo nav iestājies neviens no tajā minētajiem atcelšanas iemesliem. Savukārt attiecībā uz atpakaļpirkumu Privatizācijas aģentūra norādīja, ka teorētiski to varētu veikt, taču jāņem vērā problēmas ar atpakaļpirkuma cenas noteikšanu un citi it kā svarīgi jautājumi. Izmeklēšanas komisija ir konstatējusi nepilnības un pārkāpumus Ķemeru sanatorijas privatizācijas un faktiskās atjaunošanas procesā, taču nav ievērojusi nekādu Privatizācijas aģentūras enerģisku rīcību, kas būtu vērsta uz valsts interešu aizstāvēšanu, proti, Ķemeru sanatorijas kā kultūrvēsturisku pieminekļu kopuma saglabāšanu un detalizētu analīzi attiecībā uz iespējām pārņemt Ķemeru sanatoriju atpakaļ valsts īpašumā.

Attiecībā uz situāciju ar SIA „Ominasis Latvia” maksātnespēju.

Izmeklēšanas komisija lūgusi Latvijas Republikas ģenerālprokuroru apturēt vai izbeigt uzsākto SIA „Ominasis Latvia” maksātnespējas procesu, lai nepieļautu Ķemeru sanatorijas kompleksa pārdošanu izsolē.

Šāds lūgums ticis noraidīts. Izmeklēšanas komisija lūgusi Maksātnespējas administrāciju iesniegt SIA „Ominasis Latvia” maksātnespējas procesa administratora darbības pārskatus. Saistībā ar SIA „Ominasis Latvia” maksātnespējas procesu un tai piederošās mantas izsoli komisija ir sniegusi aktīvu atbalstu Jūrmalas domes pieņemtajam lēmumam iegādāties Ķemeru sanatoriju savā īpašumā.

Pēc komisijas ieskata, faktiskā situācija, proti, fakts, ka līdz komisijas galaziņojuma izstrādei notikušās divas izsoles ir beigušās bez rezultāta, liecina par to, ka privātais sektors nav ieinteresēts sakārtot šo nozari un atjaunot Ķemeru sanatoriju tās sākotnēji paredzēto mērķu izpildei.

Komisijas secinājumi un priekšlikumi.

Pirmkārt. Pēc izmeklēšanas komisijas ierosinājuma tika sagatavots likumprojekts „Grozījumi Ķemeru nacionālā parka likumā”, kas paredz papildināt minēto likumu, iekļaujot tajā jauno zonējuma veidu - Ķemeru kūrorta zonu, kā arī noteikt šīs zonas izveidošanas mērķi, pamatfunkcijas un izmantošanas mērķus, ar kuru sasniegšanu tiktu nodrošināta vēsturisko kurortoloģijas funkciju saglabāšana un uzturēšana Ķemeru nacionālā parka teritorijā.

Otrkārt. Balstoties uz faktiem, kas apliecina kurortoloģijas kā valstiski nozīmīgas tautsaimniecības nozares normatīvo regulējumu nepietiekamību, izmeklēšanas komisija vērsās pie Ministru kabineta ar lūgumu līdz 2014.gada 1.septembrim izstrādāt un nodot Saeimai pieņemšanai kurortoloģijas likuma projektu. Par šādu lūgumu komisija informē individuāli Saeimas deputātus, kā arī Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, Saeimas Pieprasījumu komisiju, Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisiju, lūdzot pievērst uzmanību šā likuma tapšanas gaitai un kvalitātei.

Treškārt. Izmeklēšanas komisija ir iesniegusi Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai izmeklēšanas komisijas sēdēs izteiktos priekšlikumus par iespējamiem grozījumiem normatīvajā regulējumā, lai palielinātu inspekcijas kompetenci kultūras pieminekļu uzraudzības jomā. Komisija aicina inspekciju turpināt šo priekšlikumu virzīšanu atbilstoši izmeklēšanas komisijas un Valsts kultūras pieminekļu komisijas

pārstāvju... un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas pārstāvju 2013.gada 6.decembra sanāsmē izteiktajiem secinājumiem.

Ceturtkārt. Izmeklēšanas komisija ierosinājusi, lai valsts akciju sabiedrība „Privatizācijas aģentūra” kā privatizējamā objekta pārvaldītāja līdz pilnīgai privatizācijas procesa pabeigšanai un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija kā iestāde, kas īsteno valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzības jomā, veic kultūras pieminekļiem nodarītā zaudējuma aprēķinu. Atbilstoši izmeklēšanas komisijas aizrādījumiem Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija uzsākusi zaudējumu aprēķināšanu, par to komisiju informējot 2014.gada 3.janvāra vēstulē un norādot, ka vērtējums tikšot sagatavots līdz 2014.gada 20.janvārim. Ekonomikas ministram adresētajā 2014.gada 8.janvāra vēstulē izmeklēšanas komisija lūgusi izvērtēt Privatizācijas aģentūras amatpersonu bezdarbību - nereaģēšanu uz valsts kultūras pieminekļu bojājumiem Ķemeru sanatorijas privatizācijas gaitā. Vienlaikus izmeklēšanas komisija vērsusies Ģenerālprokuratūrā attiecībā uz Privatizācijas aģentūras un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas bezdarbību.

Piektkārt. Ņemot vērā to, ka Ķemeru sanatorijas veiksmīga attīstība un darbības atjaunošana nesaraucjami saistīta ar sanatorijai piegulošo zemes gabalu un visas Ķemeru teritorijas attīstību, kā arī sanatorijas ēkas faktiskā stāvokļa pasliktināšanos, ēkas atstāšanu bez apkures arī 2013./2014.gada ziemā, komisija secina, ka steidzami jānodrošina valsts pārvaldes iestāžu sadarbība un attiecīga rīcība, lai kultūrvēsturisko kompleksu saglabātu. Komisija akcentē valsts pašreizējo unikālo iespēju gan labot vēsturiski pieļauto kļūdu - nepārdomāto valsts kurortoloģijas un arhitektūras stūrakmeņa privatizāciju, gan, valstij un pašvaldībai līdzdarbojoties, iegūt Ķemeru sanatoriju valsts vai pašvaldības īpašumā, lai izveidotu sekmīgas tās turpmākās darbības modeli. Pēc komisijas ieskata, Ķemeru sanatorijas iegāde Jūrmalas pašvaldības īpašumā varētu būt viens no visveiksmīgākajiem risinājumiem, ja pašvaldība attiecīgi uzņemtos arī atbildību par šā īpašuma tālāku, attiecīgajiem mērķiem atbilstošu izmantošanu.

Sestkārt. Ievērojot apstākli, ka privatizācijas procesā iegūtie līdzekļi nonākuši valsts budžetā, kā arī valsts politisko atbildību par privatizācijas procesa neveiksmīgo gaitu, kā minimums būtu jāparedz līdzfinansējums sanatorijas iegādei no valsts budžeta.

Izmeklēšanas komisija savā Ministru kabinetam adresētajā 2013.gada 16.janvāra vēstulē izvirza uzdevumu mainīt valdības pasīvo attieksmi pret Latvijai nozīmīgā kultūrvēsturiskā objekta bojāeju un rast tūlītēju risinājumu Ķemeru sanatorijas ēku bojāejas apturēšanai; pieaicinot ekspertus, izvērtēt Ķemeru sanatorijas attīstības perspektīvas un ar valsts un pašvaldības aktīvu iesaistīšanos nodrošināt kultūrvēsturiskā Ķemeru sanatorijas kompleksa ilgtspējīgu darbību.

Attiecībā uz Ķemeru sanatorijas privatizācijas tiesiskumu.

Komisija konstatēja, ka objekta privatizācijas līguma un nomaksas pirkuma līguma noteikumi izstrādāti nepilnīgi. Komisija nav ieguvusi pārliecību par to, ka Privatizācijas aģentūras konstatētie ieguldījumi atbilst norādītajām vērtībām, kā arī par Privatizācijas aģentūras rīcības caurskatāmību un pamatotību, atzīstot SIA „Ominasis Latvia” un Jūrmalas pilsētas domes 2010.gada 1.septembra sadarbības līgumu par privatizācijas noteikumiem atbilstošu. Komisija secina, ka privatizācijas procesā Privatizācijas aģentūra nav pārstāvējusi valsts intereses valstij izdevīgā veidā. Izmeklēšanas komisija norāda uz aizdomām, ka šāda privatizācijas procesa norise bijusi iespējama tāpēc, ka pieļauti noziedzīgi nodarījumi valsts un pašvaldības institūciju dienesta pienākumu izpildē.

Komisija lūdz Ģenerālprokuratūru un arī Ekonomikas ministriju vērtēt Privatizācijas aģentūras amatpersonu atbildību minētajā situācijā un, ja nepieciešams, rosināt

kriminālprocesu. Tā kā izmeklēšanas komisijas sēdes ir apmeklējusi Ģenerālprokuratūras deleģēta prokurore, prokuratūra pastāvīgi tika informēta par šajās sēdēs konstatētajiem apstākļiem.

Ievērojot Ķemeru sanatorijas kā valsts kultūras pieminekļa būtisko valstisko nozīmi un pamatojoties uz Prokuratūras likuma 2.panta 6.-8.punktu un 21.pantu, izmeklēšanas komisija gaida no Ģenerālprokuratūras aktīvu rīcību un aicina to valsts vārdā izvērtēt iespēju celt tiesā prasību par to zaudējumu atlīdzību, kas Ķemeru sanatorijas privatizācijas procesā valstij nodarīti gan nepilnīgi sagatavota privatizācijas līguma noteikumu rezultātā, gan bezdarbības rezultātā - tāpēc, ka laicīgi nav novērtēts kultūras piemineklim nodarītais kaitējums un nav veikta kompensācijas piedziņa. Pasivitāte izpaudusies, arī nepieprasot privatizācijas līguma laušanu.

Tāpat izmeklēšanas komisija secina, ka izraudzītais privatizācijas modelis kopumā ticis veidots pretēji valsts interesēm un nav sasniedzis tā galveno mērķi. Šis privatizācijas process ir vēl viens apliecinājums tam, ka kurortoloģija kā valstiska tautsaimniecības nozare atjaunojama ar publisko personu līdzdarbību, jo tirgus pats šo nozari bieži vien nespēj attīstīt valstiski nozīmīgā vērīenā.

Attiecībā uz privatizācijas līguma izpildi.

Izmeklēšanas komisija ir secinājusi, ka Ķemeru sanatorijas privatizācijas process nav noslēdzies, jo nav izpildīti vairāki privatizācijas nosacījumi un objekts netiek izmantots atbilstoši privatizācijas mērķim. Izmeklēšanas komisija secina, ka nesamaksāto nodokļu piedzīšana sociālās apdrošināšanas budžetā no SIA „Ominasis Latvia” saistībā ar līgumā paredzētajām, taču tā arī neizveidotajām darba vietām neatbilst tam nodokļu apjomam, ko dotu reālu darba vietu izveidošana un cilvēku nodarbināšana, kas būtu bijusi iespējama, ja Ķemeru sanatorija darbotos.

Izmeklēšanas komisija nākusi pie secinājuma, ka, ņemot vērā konkrētos apstākļus, valsts akciju sabiedrībai „Privatizācijas aģentūra” bija pienākums privatizācijas līgumu precizēt, nosakot termiņu objekta nodošanai ekspluatācijā, vai, ja tas nebija iespējams, privatizācijas līgumu izbeigt un atgūt objektu valsts īpašumā.

Izmeklēšanas komisijā uzklusītie eksperti, kā arī Privatizācijas aģentūras darbinieki komisijai snieguši atšķirīgus vērtējumus par privatizācijas gaitā Ķemeru sanatorijā ieguldīto investīciju apjomu, tāpēc izmeklēšanas komisijai ir šaubas par to, ka ieguldījumi novērtēti atbilstoši privatizācijas nosacījumiem un mērķim, tātad arī par to, ka ieguldījumu veikšanas nosacījumi atbilstoši privatizācijas līgumam ir izpildīti. Komisija lūdz Ministru prezidenti pieņemt lēmumu par starptautisku, neatkarīgu ekspertu piesaisti, veidojot darba grupu, kas konkrētā termiņā vēlreiz izteiktu savu viedokli par objektā ieguldīto investīciju kopīgo apjomu.

Paldies. Ar to arī beidzu komisijas galaziņojumu.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Tā kā neviens debatēs nav pieteicies un balsojums par šo jautājumu nav nepieciešams, uzskatām, ka šis jautājums ir izskatīts.

Nr.29

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā

Latvijas Republikas 12.Saeimas rudens sesijas vienpadsmitā sēde 2015.gada
5.novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 12.Saeimas priekšsēdētājas biedrs Gundars Daudze.

Sēdes vadītājs. Labrīt, godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas!

Sāksim Saeimas 2015.gada 5.novembra sēdi.

Godātie kolēģi, pirms mēs sākam izskatīt apstiprināto šodienas sēdes darba kārtību, mums ir jālemj par iespējamiem grozījumiem tajā.

Juridiskā komisija lūdz grozīt šodienas sēdes darba kārtību un iekļaut tajā lēmuma projektu "**Par Valda Vernera ievēlšanu par Centrālās vēlēšanu komisijas locekli**". Vai deputātiem ir iebildumi? Deputāti neiebilst. Darba kārtība ir grozīta.

Savukārt Mandātu, ētikas un iesniegumu komisija lūdz izdarīt izmaiņas Saeimas šodienas sēdes darba kārtībā un iekļaut tajā Saeimas lēmuma projektu "**Par piekrišanu 12.Saeimas deputāta Gunta Belēviča saukšanai pie administratīvās atbildības**" (reģistrācijas Nr.245). Vai deputātiem ir iebildumi? Deputāti neiebilst. Darba kārtība ir grozīta. *(Sēdes vadītājs noklaudzina ar āmuru, jo zālē ir pieaudzis troksnis.)*

Godātie kolēģi, cienīsim sevi un citus!

Un savukārt deputāti Ints Dālderis, Veiko Spolītis, Aleksejs Loskutovs, Zenta Tretjaka un Igors Zujevs lūdz izdarīt šodienas sēdes darba kārtībā grozījumus, un tas ir jautājums "**Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojuma izslēgšanu no Saeimas sēdes darba kārtības**". Vai deputāti iebilst pret šādiem darba kārtības grozījumiem?

Saskaņā ar Saeimas kārtības rulli viens deputāts var runāt "par", viens – "pret" šo priekšlikumu.

"Pret" ir pieteicies runāt deputāts Ringolds Balodis.

R.Balodis (NSL).

Labdien, godātie kolēģi! Mēs daudz un dažādi varam runāt un vērtēt parlamentārās izmeklēšanas komisiju nozīmi, lomu, kā arī spriedelēt, vai vieni politiķi var izmeklēt citu politiķu nedarbus un nosaukt viņus par politiski atbildīgiem.

Protams, politiķiem nepatīk, ka viņiem pārmet neizdarības un sauc pie atbildības konkrētajā galaziņojumā, kurā viņi nosaukti par atbildīgajiem, – tiem, kuri pārstāv VIENOTĪBU un SASKAŅU. Pēc tam, kad ar likumīgiem līdzekļiem nav izdevies pasargāt Valdi Dombrovski, Anriju Matīsu, Arti Kamparu, Juri Pūci, Danielu Pavļutu, Nilu Ušakovu un Vircavu no kauna staba (kas gan cits ir šo personu pieminēšana publiskā dokumentā?), lietā tiek likti procedurāli šķēršļi: likumā noteiktā kārtībā apstiprinātu galaziņojumu, kuru Saeimas Prezidijs šodien nozīmējis Saeimas izskatīšanai, pieci deputāti iesaka izslēgt no šodienas darba kārtības.

Es pastāstīšu, ko viņi grib. Un tas, manuprāt, ir prettiesiski, lai gan nav nelikumīgi, – viņi vēlas "noraut" galaziņojuma nolasīšanu, tā publicēšanu "Latvijas Vēstnesī" – valsts oficiālajā publiskajā vietnē. Šis "lieliskais piecinieks", šī zonderkomanda, kurai ir uzdots, kriminālā žargona vārdiem runājot (kas daudz labāk, manuprāt, raksturo šo situāciju), satīrīt šo ķezu ar procedurālu diversiju. Respektīvi, tas ir kā ar tanku braukt uz likumīgu piketu pilsētas vidū. Citādāk to nenosauksi. Šie četri tankisti... es atvainojos, es pārteicos... šie četri komisijas locekļi un Veiko Spolītis, kas nobalsoja "pret" galaziņojumu... viņi pārcentās, jo faktiski pārlikt uz nākamo sēdi, viņu izpratnē, nozīmē "noraut". Nekas jau nenotikšot, ja, pēc viņu prāta, šis galaziņojums tikšot pārlikt uz nākamo sēdi! Viņiem ir doma, ka komisijai būs beidzies pilnvaru termiņš, būs beidzies komisijai dotais mandāts, jo pagājušā gada 11.datumā komisija ir dibināta, un 11.datumā šis mandāts beidzas, un, viņuprāt, nebūs, kam nolasīt, tāpat nebūs, kur publicēt.

Manuprāt, šāda rīcība ir apkaunojoša, it īpaši tāpēc, ka starp šiem pieciem divi ir tādi, kas ir bijuši augsta līmeņa... tiesībsargājošo iestāžu darbinieki.

Atgādināšu, ka komisija nav ne tiesa, ne pēdējā instance. Un ar nožēlu jāteic, ka Latvijā jautājums par politisko atbildību... Latvijā šī atbildība ir diezgan jauns institūts, un šī ir pirmā reize... Galaziņojumā ir mēģināts nosaukt atbildīgos, un acīmredzot tāpēc ir šī pretreakcija.

Lūdzu deputātus padomāt par maniem vārdiem un par Saeimas prestižu, kurš uzticības reitingā ir noslīdējis līdz visu laiku zemākajam līmenim – 18 procentiem. Protams, šī nozīmīgā dokumenta, šī reprezentatīvā dokumenta, kurš būtībā ir tikai viedoklis, "noraušana", manuprāt, darītu mums kaunu. Vai politiskā atbildība un būvniecības problēmu identificēšana ir tas, no kā mēs baidāmies? Es domāju, ka tas ir apkaunojošs risinājums, kas ož pēc politisku līķu izmisīgām konvulsijām. Tas neatbilst normālas parlamentāras prakses, teiksim, būtībai. Es domāju, ka mēs varam nobalsot "pret" šādu risinājumu, nolasīt šo galaziņojumu un nebaidīties paskatīties patiesībai acīs.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds deputātam Aleksejam Loskutovam. Viņš ir pieteicies runāt "par" darba kārtības grozījumiem.

A.Loskutovs (VIENOTĪBA).

Cienījamie kolēģi! Es esmu paredzējis par balsošanas motīviem runāt pēc balsošanas, bet tagad es atnācu uz tribīni, lai no sirds pateiktos Baloža kungam par viņa ieguldījumu mūsu šodienas sēdē, jo viņš ļoti spilgti visai valstij parādīja, par ko bija šī izmeklēšanas komisija. Šīs komisijas pēdējais uzdevums bija vērtēt cēloņus; šīs komisijas pēdējais uzdevums bija ieteikt risinājumus, lai novērstu traģēdijas; šīs komisijas pamatuzdevums – mēs skaidri to šodien redzējām! – bija meklēt un atrast vainīgos pat tad, ja viņu nav.

Paldies, Baloža kungs, jūs cītīgi strādājāt! (*Aplausi.*)

Sēdes vadītājs. Paldies.

Viens deputāts ir runājis "par", viens – "pret" iespējamajiem darba kārtības grozījumiem.

Lūdzu zvanu! Balsosim par priekšlikumu grozīt šodienas sēdes darba kārtību, izslēdzot no tās jautājumu "Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojuma izslēgšanu no Saeimas sēdes darba kārtības"! Tātad balsosim par šī punkta izslēgšanu no šodienas sēdes darba kārtības! Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par – 41, pret – 47, atturas – nav. Darba kārtība nav grozīta. (*Aplausi.*)

Godātie kolēģi! Sākam izskatīt apstiprināto... Ā, es atvainojos! Jā! Deputāts Loskutovs bija lūdzis vārdu, lai ziņotu par balsošanas motīviem.

Loskutova kungs, jums piecas minūtes!

A.Loskutovs (VIENOTĪBA).

Cienījamais Prezidij! Kolēģi! Vēlos uzsvērt, ka minētais ir mans personīgs, subjektīvs viedoklis, kas atbilst Satversmes 28.pantā noteiktajam par amatu izpildot izteiktām domām un pauž uzskatus, nevis apgalvojumus par faktiem.

Informēju, ka balsoju... ierosināju balsojumu par Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojuma izslēgšanu no šodienas dienaskārtības, lai pievērstu uzmanību tam, ka ir pārsniegts komisijas pilnvarojums. Komisijas locekļi ir pārkāpuši nevainīguma prezumpciju, komisijas darbā notikuši atsevišķi procedūras pārkāpumi, kas varēja ietekmēt galaziņojuma saturu.

Komisijas pilnvarojuma pārsniegšana un nevainīguma prezumpcijas neievērošana, manuprāt, izpaužas šādi.

Komisijas mērķis bija izanalizēt Latvijas valsts rīcību, izvērtējot Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus un turpmākās darbības, kas veicamas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī darbības minētās traģēdijas seku novēršanā. Proti, komisijas mērķis nebija kriminālprocesa laikā paust publiskus skaļus viedokļus par vainīgajiem.

Vēlos citēt "Latvijas Republikas Satversmes komentārus" Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekļa Ringolda Baloža redakcijā: "Ikvienā tiesiskā un demokrātiskā valstī darbojas nevainīguma prezumpcija, saskaņā ar kuru nevienu personu nevar atzīt par vainīgu, kamēr tās vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā." Arī komisijas ziņojuma projektā iekļauts tas, ka komisija, pildot savu uzdevumu, ievēro minēto principu, un neviens šajā ziņojumā minētais apsvērums nevar tikt interpretēts pretēji nevainīguma prezumpcijas principam. Šis princips ir saistošs gan komisijai, gan ikvienai valsts amatpersonai, kas izteikusies, izsakās vai izteiksies saistībā ar traģēdiju.

Paužu savu pārliecību, ka komisijas darbā šis nevainīguma princips nav ievērots, nosaucot politiķus par vainīgiem bez faktiskā pamata. Ievērojot traģēdijas ārkārtējo un smago raksturu, personiski uzskatu, ka nepamatoti apvainojumi pārkāpj Latvijas sabiedrībā pieņemtos ētikas pamatprincipus un Latvijas Republikas Satversmes ievadā nostiprinātās Latvijas sabiedrības tiesiskās paražas.

Vēlos paust viedokli, savas personiskās subjektīvās piesardzīgās aizdomas, ka atsevišķas personas parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbu varētu būt apzināti vai arī neapzināti (nezināšanas, pieredzes neesamības un vispārējas erudīcijas trūkuma dēļ) izmantojušas kā instrumentu, lai iejauktos kriminālprocesā un atbrīvotu no kriminālatbildības vainīgos vai arī lai parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojumu izmantotu kā līdzekli kriminālsoda mīkstināšanai, kā arī publiskai sabiedriskās domas veidošanai tiesā.

Manā rīcībā nav un nevar būt pierādījumu par tiešu korupciju, kuru veikuši kādi deputāti. Taču atsevišķu cilvēku ārkārtīgi neloģiska, neracionāla un naiva rīcība izmeklēšanas komisijā rada šādu personisku viedokli un aizdomas. Uzskatu, ka šo komisijas galaziņojumu nedrīkst nolasīt Saeimas sēdē, jo, kā nejauši publiski par to savā videoblogā ir atzinies deputāts Artuss Kaimiņš, atsevišķu personu grupas mērķis ir šī galaziņojuma kā oficiāla Saeimas dokumenta nonākšana starptautiskajā apritē, kas nav un nevar būt komisijas izmeklēšanas darba legītīms mērķis.

Uzskatu, ka galaziņojuma nolasīšana var raisīt situāciju, ka galaziņojums tiek izmantots Eiropas Cilvēktiesību tiesā kā instruments, lai panāktu Latvijas Republikā kriminālprocesā notiesāto lietas atkārtotu izskatīšanu un viņu attaisnošanu. Kriminālprocesa laikā apzināti vērsot komisijas darbību uz "vainīgo politiķu" (pēdiņās) nosaukšanu galaziņojumā, komisijas deputāti, kuri to organizēja un aktīvi atbalstīja, manuprāt, pēc būtības un saturiski ir pārkāpuši Satversmes 92.pantā nostiprinātās pamattiesības, kā arī nav ievērojuši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru un starptautisko tiesību normas. Pēc tam, kad komisijas darbā tika norādīts, ka nevainīguma prezumpcijas pārkāpšana nav pieļaujama, aktīvā rīcība, par katru cenu cenšoties saglabāt "vainīgo politiķu" nosaukšanu, manuprāt, ir radījusi situāciju, kurā komisija apzināti pārkāpj Satversmes 83.pantā nostiprināto tiesu varas neatkarības principu. Līdz ar to ir pārkāpta arī Parlamentārās izmeklēšanas komisiju

likuma 1.panta trešā daļa, kas paredz, ka komisija savā darbībā ievēro Satversmē un citos normatīvajos aktos noteiktās personu tiesības un brīvības.

Saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 8. un 9.panta normām, kas skar izmeklēšanas gaitu, kriminālnodarījuma pazīmes analizē nevis deputāti, bet pēc komisijas motivēta ierosinājuma ģenerālprokurora norīkots prokurors. Šis prokurors informē komisiju par pārbaudes vai pirmstiesas izmeklēšanas rezultātiem tādā apjomā, kādā viņš to uzskata par iespējamu. Šīs normas vēlreiz uzsver, ka likumdevējs apzināti ir veidojis parlamentārās izmeklēšanas komisiju kā institūciju, kas nevar skart fizisko personu nevainīguma prezumpciju.

Attiecībā uz procedūras pārkāpumiem komisijas darbībā. Uzskatu, ka komisijas priekšsēdētājs Ringolds Balodis pārkāpis pēc analogijas izmantojamās Saeimas kārtības ruļļa normas par sēžu sasaukšanu, vairākas sēdes sasaucot bez pienācīgas iepriekšējas izsludināšanas, kā arī neizsludinot tās.

Komisijas darbs ir bijis neobjektīvs, un tā mērķis galvenokārt ir politisks. Par labu šim manam viedoklim liecina arī komisijas priekšsēdētāja Ringolda Baloža un deputāta Artusa Kaimiņa preses konference, kura tika rīkota pirms galaziņojuma pieņemšanas un kurā šie deputāti atklāti pauda, ka "vainīgās" personas esot no konkrētām politiskajām partijām – no partijas VIENOTĪBA un sociāldemokrātiskās partijas SASKAŅA. Tāpēc, kā publiski paši klāstīja, "runāšot" (proti, aicināšot izdarīt ar to politisku spiedienu uz komisijas deputātiem no Zaļo un Zemnieku savienības un "Visu Latvijai!–TB/LNNK") par nepieciešamību komisijas galaziņojumā minēt šo citu politisko spēku līderu uzvārdus, kuri paši nestrādā parlamentārās izmeklēšanas komisijā.

Piemēram, "vainīgo politiķu" loks tika... Pēdējo teikumu! Piemēram, "vainīgo politiķu" loks tika vairākas reizes mainīts, publiski lietojot argumentāciju, ka iepriekšējais "vainīgo politiķu" saraksts esot skaitliski "par daudz". Loks tika sašaurināts tādā komisijas sēdē, kura ne tikai netika protokolēta, bet arī vispār netika izsludināta.

Cienījamie kolēģi! Ievērojot, ka laiks ir ierobežots, bet sakāmā ir ļoti daudz, es lūdzu... (*No zāles: "Viss! Pietiek!"; "Nav ierobežots!"; "Runā, runā!"*)

A.Loskutovs. ...es lūdzu pievienot protokolam manu atsevišķo viedokli.

Sēdes vadītājs. Paldies Loskutova kungam. (*Aplausi.*)

Es atvainojos kolēģiem, ka ir 21.gadsimts un elektroniskā balsošanas un laika uzskaites sistēma mūs šobrīd ir mazliet pievīlusī. Vai tā ir kārtībā? Vai mums vajag tehnisko pārtraukumu? Ir kārtībā? *Okey*, šoreiz ticam uz vārda un pārliecināties par to, pāriedami pie nākošā darba kārtības punkta.

Tātad, godātie kolēģi, sākam izskatīt nākamo darba kārtības sadaļu – "Prezidija ziņojumi par iesniegtajiem likumprojektiem".

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu "**Grozījumi likumā "Par tiesu varu"**" nodot Juridiskajai komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā

komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputāti neiebilst. Likumprojekts komisijai nodots.

[..]

Līdz ar to nākamais darba kārtības punkts – **"Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojums"**.

Komisijas vārdā – deputāts Ringolds Balodis.

R.Balodis (NSL).

Komisija savu darbu ir beigusi, galaziņojums jums, godātie tautas priekšstāvji, ir pieejams pilnā apjomā. Ne vēlāk kā 12.novembrī tas tiks publicēts valsts oficiālajā publikāciju vietnē "Latvijas Vēstnesis", tāpēc es šo apjomīgo dokumentu, kas sastāv no 103 lapaspusēm – četrām nodaļām, 25 apakšnodaļām, 380 atsaucēm – nelasišu visu, bet vien informēšu par, manuprāt, pašu svarīgāko.

2013.gada 21.novembrī Rīgā, Priedaines ielā 20, iebruka lielveikala *Maxima* jumts, un tā rezultātā bojā gāja 54 cilvēki, bet 59 tika ievainoti. Pēc bojāgājušo skaita tā ir viena no lielākajām traģēdijām, kas notikusi Latvijā miera laikā. Ņemot vērā traģēdijas apmēru un sabiedrības lielo sašutumu, valdība dažās nedēļās pēc notikušā izveidoja sabiedrisko izmeklēšanas komisiju, kas, pastrādājusi pāris dienu, pieprasīja sev dārgu biroja tehniku un vainoja nevalstisko sektoru kapacitātes trūkumā. Līdz ar sabiedrības uzticības zaudēšanu komisija izjuka. Jaunievelētā 12.Saeima tieši pirms gada izveidoja parlamentārās izmeklēšanas komisiju, kuras uzdevums atspoguļots tās garajā nosaukumā. Izmeklēšanas komisijas mērķis bija konstatēt un izvērtēt Zolitūdes traģēdiju veicinošās nepilnības valsts un pašvaldību iestāžu darbā un normatīvajā regulējumā, identificējot arī par nepilnībām atbildīgās amatpersonas, kā arī formulēt priekšlikumus normatīvā regulējuma un valsts un pašvaldību iestāžu darba uzlabošanai. Komisija izmeklēja trūkumus normatīvo aktu sistēmā un valsts iestāžu darbībā, neiejaucoties tiesībaizsardzības iestāžu darbā.

Vislielāko rezonansi sabiedrībā ir raisījis jautājums par atbildīgajām valsts amatpersonām traģēdijas sakarā, kas minētas šajā galaziņojumā. Latvijā, atšķirībā no citām valstīm, nav pierasts pie atbildības saukt premjerministrus, ministrus un citas augstas valsts amatpersonas. Diemžēl varbūt arī tāpēc mēs esam tur, kur mēs esam – vieni no pēdējiem Eiropas Savienības valstu sarakstā gan labklājības, gan korupcijas apkarošanas, gan citādā ziņā.

Un te mēs nonākam pie jautājuma par politisko atbildību. Kas ir politiskā atbildība? Kurš ir politiski atbildīgs? Var piekrist tam, ka tie ir smagi jautājumi. Interpretācijas un atbildes var būt vairākas, tomēr nedrīkst pieļaut to, ka Latvijas valsts varas realizētāji, gan bijušie, gan esošie, atsakās atbildēt par savu politisko rīcību. Šīm amatpersonām ir jārikojas atbilstoši Latvijas valsts un tautas interesēm, pretējā gadījumā tām ir jārēķinās ar negatīvām sekām, tajā skaitā nosodījumu un varas zaudēšanu. Nevienam nevajadzētu būt šaubām par to, ka deputāti ir politiski atbildīgi Latvijas tautas priekšā. Tāpat visiem vajadzētu zināt to, ka Ministru kabineta locekļi ir politiski atbildīgi Saeimas priekšā. Nedrīkst arī aizmirst par pašvaldību amatpersonu politisko atbildību attiecīgās pašvaldības iedzīvotāju priekšā, tāpēc es uzsvēršu – Latvijas valsts varas realizētājiem ir jābūt politiski atbildīgiem par savu rīcību. Pamatojoties uz šo principu, izmeklēšanas komisija ir identificējusi vairākas šādas politiski atbildīgas personas.

Godātie kolēģi, ar šiem politiski atbildīgajiem, kurus izmeklēšanas komisija ziņojumā ir uzskaitījusi, tad arī sākšu.

Kā norādījis Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis Egils Levits: "Šī traģēdija pēc būtības ir nepārdomātu likumdošanas izmaiņu radīta riska realizācija." Šos likumdošanas riskus realizēja konkrēti cilvēki un konkrētas institūcijas. Sākšu ar institūcijām un noslēgšu ar amatpersonām.

Valsts būvinspekcijas likvidācija 2009.gadā ievērojami samazināja būvniecības uzraudzību, tādējādi palielinot Zolitūdes traģēdijas iespējamību. Par Valsts būvinspekcijas likvidāciju solidāra atbildība ir jāuzņemas 9.Saeimai un tās apstiprinātajai valdībai, bet it sevišķi Ekonomikas ministrijai, kas, būdama atbildīgā par būvniecības jomu, iniciēja Valsts būvinspekcijas likvidāciju. Šeit īpaši ir izceļamas tās personas, kuras kā morāli un politiski atbildīgi indivīdi bija spējīgas izdarīt izvēli un ietekmēt politiskos un administratīvos procesus būvniecības jomā. Izmeklēšanas komisija ir nosaukusi sekojošas amatpersonas – bijušo Ministru prezidentu Valdi Dombrovski, bijušos ekonomikas ministrus Arti Kamparu un Danielu Pavļutu, kā arī šo ministru darbības laikā darbojušos Ekonomikas ministrijas valsts sekretārus Anriju Matīsu un Juri Pūci.

Ņemot vērā, ka Rīgas pilsētas pašvaldībā pastāvošā būvniecības uzraudzības sistēma lielveikala celtniecības laikā bija neefektīva un nevajadzīgi sadrumstalota, izmeklēšanas komisija par politiski un morāli atbildīgiem ir atzinusi arī Rīgas domes priekšsēdētāju Nilu Ušakovu un Rīgas pilsētas būvvaldes vadītāju Ingusu Vircavu.

Jāteic, ka ziņojumā ir arī "baltie tēli" – tie atbildīgie valstsvīri, kuri centās būvniecības valsts kontroles vājināšanu kavēt, lai, iespējams, novērstu šo asiņaino traģēdiju. Tā, piemēram, Ministru kabineta sēdē, kurā tika pieņemts lēmums par Valsts būvinspekcijas likvidāciju, toreizējais ministrs, tagadējais Valsts prezidents Raimonds Vējonis norādīja, ka tas nav tālredzīgs lēmums. Dažus gadus vēlāk, vēl pirms traģēdijas, atsevišķi deputāti – atkal Raimonds Vējonis, kā arī Andris Bērziņš, Ingmārs Līdaka un citi deputāti – rosināja atjaunot Valsts būvinspekciju. Bet Saeimas vairākums nolēma citādi.

Vēlreiz atgādinu: ar faktisko un juridisko apstākļu detalizētu izklāstu varat iepazīties galaziņojumā, kas jums ir priekšā.

Tagad par galveno, kas ziņojumā ir secināts ārpus iepriekš minēto jautājumu izklāsta.

Komisija ir formulējusi virkni priekšlikumu normatīvā regulējuma un valsts un pašvaldību iestāžu darba uzlabošanai.

Būvniecības nozares mērķtiecīgai vadīšanai Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām ir jāizstrādā būvniecības politikas plānošanas dokuments tuvākajiem gadiem. Iepriekšējie politikas plānošanas dokumenti – Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes 2009.–2013.gadam un Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes 2011.–2015.gadam – tā arī netika pieņemti. Tas ir novedis pie tā, ka nozare, kura veido 7 procentus no valsts iekšzemes kopprodukta, bet kura netieši ietekmē vismaz 30 procentus no tā, jau vairākus gadus ir palikusi bez politikas plānošanas dokumenta; tas ir tiešā veidā atspoguļojies jaunajā Būvniecības likumā un tam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu kvalitātē jeb, precīzāk izsakoties, brāķī.

Ir jāizstrādā un jāpieņem grozījumi Būvniecības likumā, pastiprinot prasības būvprojektu ekspertīzei un būvju ekspluatācijas drošībai, kā arī palielinot būvniecības procesa dalībnieku atbildību visā būvniecības procesā.

Būvniecības likumā un tam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos ir jāprecizē publiskas ēkas jēdziens, jānosaka pienākums informēt sabiedrību par būvatļaujas nosacījumu izpildi, kā arī jānovērš terminoloģiskas neprecizitātes.

Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības jomā ir nepieciešams noteikt, ka būvdarbu veicējam (ģenerāluzņēmējam) jāuzņemas galvenā atbildība par neatbilstoša būvizstrādājuma iestrādāšanu būvē. Ir jānosaka administratīvā atbildība par atsevišķu prasību neizpildīšanu, kā arī jāprecizē kārtība, kādā būvvalde atļauj turpināt būvdarbus, kad tie ir apturēti.

Internetā ir jāizveido datubāze, kurā būtu pieejama informācija par būvizstrādājumu atbilstību apliecināšu dokumentāciju, par kritērijiem, pēc kuriem tā jāvērtē, kā arī cita nepieciešamā informācija.

Jāpalielina arī Patērētāju tiesību aizsardzības centra kapacitāte. Par minēto pasākumu nepieciešamību liecina fakts, ka 2014.gadā Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir pārbaudījis 582 būvizstrādājumus, 277 būvizstrādājumu modeļiem konstatējot neatbilstības, bet pusē no veiktajām ekspertīzēm konstatētas neatbilstības deklarētajām būvizstrādājumu īpašībām.

Publiskā iepirkuma procedūrā dominējošais zemākās cenas kritērijs, nekvalificētu apakšuzņēmēju algošana iepirkuma prasību izpildei, iepirkuma līgumu nesankcionēta grozīšana pēc uzvaras konkursā būtiski samazina būvju kvalitāti un drošumu. Nepieciešams izstrādāt vadlīnijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanai, paaugstinot iepirkuma speciālistu kvalifikāciju, kā arī ieviest drošības naudas iemaksu par sūdzību izskatīšanu Iepirkumu uzraudzības birojā. Lielāku iepirkumu veikšanai ieteicams izveidot centralizētas iepirkuma institūcijas. Lielā mērā tieši no Saeimas, no jums, būs atkarīgs tas, vai publisko iepirkumu procedūra nodrošinās drošu būvniecību, jo drīzumā Saeimai būs jāizskata un jāpieņem jauns Publisko iepirkumu likums.

Būvniecības informācijas sistēma pašreizējā attīstības stadijā nenodrošina informāciju par būvniecības procesā esošajiem objektiem, tādēļ ir nepieciešams nekavējoties rast resursus informācijas sistēmas tālākai attīstībai. Lai arī valsts finansiālās iespējas, protams, nav bezgalīgas, tomēr sistēmas tālāka attīstīšana vistiešākajā veidā ir saistīta ar pašvaldību būvvalžu un Būvniecības valsts kontroles biroja darba efektīvizēšanu.

Būvspeciālistu profesionālās augstākās izglītības programmās jāsamazina nespecializācijas priekšmetu īpatsvars, jāizstrādā mehānisms, kā ierobežot augstskolu administratīvos tēriņus, jānosaka, ka studentiem izvēles priekšmeti jāizvēlas kādā konkrētā būvniecības specializācijas jomā. Kā precīzi norādījis komisijas loceklis Aleksejs Loskutovs, pašreizējā izglītības sistēma nodrošina "plaša profila diletantu", nevis kvalificētu būvspeciālistu sagatavošanu.

Lai arī komisija atzīst, ka traģēdijas ietekmē pārveidotā būvspeciālistu sertifikācijas kārtība ir ievērojami labāka par iepriekšējo, tomēr tajā ir jāveic vēl vairāki uzlabojumi. Būvspeciālistu sertifikācijas funkcija ir jādelegē ar Būvniecības likumu, nevis ar deleģēšanas līgumiem, jo pašlaik pastāv iespēja izveidot sertifikācijas institūciju, kura ir ieinteresēta nevis speciālistu kompetencē un atbildībā, bet gan sev izdevīgu nosacījumu piemērošanā sertificētajām personām. Tāpat sertifikācijas institūcijām jāparedz tiesības anulēt sertifikātus gadījumos, kad tās konstatē rupjus profesionālās darbības pārkāpumus. Normatīvajos aktos ir jānoteic, ka būvprojekta ekspertīzes veicējiem ir jābūt pieredzei to būvju projektēšanā, kurām ekspertīze noteikta kā obligāta, un attiecībā uz šiem speciālistiem jāietver prasība par profesionālās darbības un ētikas pārkāpumu nepieļaujamību.

Traģēdijas ietekmē izveidotā Būvniecības valsts kontroles biroja funkcijas būtu paplašināmas, nosakot šo biroju par pirmstiesas strīdu risināšanas iestādi un uzliktot tam par pienākumu organizēt regulāras pašvaldību būvinspektoru apmācības. Turklāt jānorāda, ka jau pie esošo funkciju apjoma birojam nav pietiekama finansējuma.

Ir jāstiprina pašvaldību būvvalžu kapacitāte un jāpaplašina to pilnvaras, tajā pašā laikā jācenšas būtiski nepalielināt tām uzdoto funkciju apjomu. Viens no iespējamiem risinājumiem kapacitātes stiprināšanai ir apvienoto būvvalžu veidošana, jo Latvijā ir arī tādas būvvaldes kā Rugāju novada pašvaldības vai Jaunpils novada pašvaldības būvvaldes, kur gada laikā tiek izskatītas attiecīgi septiņas un 11 būvatļaujas, kamēr citos novados būvinspektori ir pārslogoti.

Nepieciešams normatīvi noteikt atbildību un sankcijas par vides pieejamības prasību neievērošanu visās būvniecības procesa stadijās, kā arī ieviest identifikācijas kartes visiem būvniecībā nodarbinātajiem, lai panāktu būvdarbu drošu izpildījumu un samazinātu ēnu ekonomikas īpatsvaru būvniecībā.

Lai arī komisijai nav tiešu pierādījumu, tomēr nav šaubu, ka viens no aspektiem, kas nelabvēlīgi ietekmējis Būvniecības likuma saturu, ir bijis būvnieku lobījs. Tāpēc beidzot ir jāpieņem lobēšanas atklātības likums, kā arī jāievieš publisks lobētāju reģistrs. Par spīti tam, ka būvniecībā pastāv ļoti augsts korupcijas risks, korupcija privātajā sfērā vispār netiek apkarota. Ņemot vērā KNAB specializēšanos ar korupciju saistītu noziegumu atklāšanā, par atbildīgo iestādi korupcijas apkarošanai privātajā sektorā arī ir jānosaka KNAB, jo tikai šai iestādei ir nepieciešamā kapacitāte un pieredze šādu sarežģītu noziegumu atklāšanā.

Saeimā ir jāizveido likumdošanas analītiskais dienests, ietverot tajā pirmslikumdošanas un pēclikumdošanas novērtēšanas sistēmu. Pašlaik deputātiem nākas paļauties uz Ministru kabineta sniegto analīzi, jo citas nemaz nav. Parlaments, kam, no teorijas viedokļa, būtu jākontrolē valdība, pats iet pilnīgā valdības pavadā. To spilgti pierāda manis jau minētā Ekonomikas ministrijas iniciētā Valsts būvinspekcijas likvidācija 2009.gadā. Diemžēl Saeimā toreiz neviens neparedzēja šī lēmuma tālejošās sekas un kļūda tika labota tikai pēc pieciem gadiem uz Zolitūdes traģēdijas fona. Turklāt mūsu parlaments, Saeima, Eiropā ir gandrīz vienīgais parlaments, kurā šāds likumdošanas analīzes dienests nav izveidots.

Katastrofu pārvaldīšanas koordinācijā starp valsts un pašvaldību iestādēm pastāv neskaidrības, tāpēc nepieciešams noteikt kompetento iestāžu skaidru un vienveidīgu rīcību ārkārtējās situācijās, precizējot hierarhiju starp iesaistītajām pusēm un vienlaikus palielinot pašvaldību uzdevumus katastrofu seku novēršanas procesā. Nepieciešams arī optimizēt pašvaldību civilās aizsardzības komisiju skaitu, lai palielinātu pašvaldību finansiālās iespējas reaģēt uz iespējamām katastrofām.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta materiāltehniskais nodrošinājums ir zems. Nepieciešams ne tikai steidzami atjaunot un modernizēt vairākus ugunsdzēsības depo un speciālo tehnisko aprīkojumu glābējiem, bet arī veicināt iedzīvotāju ar plašām prasmēm apzināšanu un iesaistīšanu glābšanas darbos. Jāmodernizē civilās trauksmes apziņošanas sistēma, ieviešot šūnu apraides sistēmu iedzīvotāju informēšanai ārkārtējos gadījumos.

Jānodrošina sabiedrībai iespējas ziņot par konstatētajiem tiesību un ētikas normu pārkāpumiem, jāievieš efektīvs mehānisms trauksmes cēlēju tiesiskajai aizsardzībai. Šim nolūkam valsts iestādēm jānodrošina "vienas pieturas princips", personai ziņojot par pārkāpumiem; jāparedz konfidenciāli ziņošanas kanāli, skaidri jānosaka iesniegumu izskatīšanas kārtība, jāveicina sabiedrības informētība par trauksmes celšanas iespējām un uzticēšanās valsts reaģēšanai uz iesniegumiem, nodrošinot nepieciešamo tiesisko aizsardzību un juridisko palīdzību trauksmes cēlējiem. Tomēr atsevišķs likums trauksmes cēlēju aizsardzībai nav nepieciešams, jo, kā liecina pašvaldību sniegtā informācija, sūdzības visbiežāk ir saistītas ar blakus esošu nekustamo īpašumu īpašnieku savstarpēju izrēķināšanos, nevis ar būvniecības jomas drošības jautājumiem.

Nepieciešams noteikt skaidras vadlīnijas sociālās palīdzības sniegšanai ārkārtējās situācijās; valstij ir jāuzņemas koordinējošā loma palīdzības sniegšanā, tādējādi novēršot palīdzības pārklāšanos.

Veselības ministrijai jāizstrādā valsts mēroga plāns medicīniskās palīdzības sniegšanai traumatizējošu notikumu un katastrofu gadījumos dažāda apjoma cietušo grupām, jāizveido kompetentu krīzes speciālistu saraksts.

Tieslietu ministrijai jāizstrādā grozījumi normatīvajos aktos, pielāgojot personas datu aizsardzības prasības ārkārtēju situāciju vajadzībām.

Savukārt Labklājības ministrijai jānosaka principi, pēc kuriem arī citas sabiedrības grupas, piemēram, Talsu traģēdijā cietušie un bojāgājušo tuvinieki, varētu pretendēt uz nodokļu atvieglojumiem.

Un nobeigumā... Nu, es biju ļoti lakonisks.

Un nobeigumā jāteic, ka par policijas veikto izmeklēšanu komisija secina, ka kriminālprocesa pašreizējā stadijā nav pamata pārmest Valsts policijai lēnu izmeklēšanu. Par izmeklēšanas kvalitāti varēs spriest tikai pēc tiesas procesa noslēguma.

Paldies, ka uzklausījāt!

Sēdes vadītājs. Paldies. (*Aplausi.*)

Sākam debates. Vārds debatēs deputātam Mārtiņam Šicam.

M.Šics (LRA).

Godātie kolēģi, tiešām ar lepnumu un prieku par padarīto darbu es jūs aicinu pēc būtības ieklausīties Zolitūdes traģēdijas parlamentārās komisijas ziņojumā.

Komisijas darbs nebija viegls, jo Zolitūdes traģēdija atklāja ļoti dziļas problēmas būvniecības, iepirkumu, izglītības, apsardzes, uzraudzības un citās jomās. Jā, arī krīžu pārvaldīšanā un sagatavotībā tām. Komisijas deputātu lielākā daļa, līdzīgi kā arī Latvijas sabiedrība, uzskatīja, ka traģēdija ir ilgstošas politiku, ierēdņu un amatpersonu nolaidības, formālisma, mantkārības un nesodītas visatļautības likumsakarīgs rezultāts. Taču mums uz sēdēm ieradās ierēdņi un amatpersonas, kuri ar svētu pārliecību klāstīja, ka viss ir kārtībā, vislabākā kārtībā – procesi ir pārdomāti un attaisnojami, nolaidības nav. Visi ir rīkojušies godprātīgi, pēc priekšrakstiem un, galvenais, likumīgi. Neviens nejutās līdzvainīgs neloģiskā un pat amorālā rīcībā.

Mēs jutām, ka visi par izcilību būtu gatavi saņemt prēmijas un apbalvojumus. Nav brīnums, ka šajā situācijā dažas komisiju sēdes kļuva emocionālas. Uzdodiet jautājumu paši sev, jūs, deputāti, – vai Zolitūdes traģēdija bija nejaušība vai tā bija atbildīgo ierēdņu, amatpersonu un arī politiku nolaidības likumsakarīgs rezultāts? Mana atbilde ir skaidra. Traģēdija nebija nejaušība, tā bija pilnībā likumsakarīga, un komisijai bija jānosauc daudzi politiski un morāli atbildīgie. Žēl, nosaukti ir tikai daži galvenie. Bijušais premjers Valdis Dombrovskis, bijušie ekonomikas ministri – Artis Kampars un Daniels Pavļuts, bijušie Ekonomikas ministrijas valsts sekretāri – Anrijs Matīss un Juris Pūce. Jā, liela atbildība jāuzņemas ir arī Rīgai – Rīgas domes priekšsēdētājam Nilam Ušakovam un Rīgas pilsētas būvvaldes vadītājam Ingusam Vircavam.

Parlamentārās komisijas ziņojumā ir atklāts to problēmu šķērsgriezums, kas prasa ilgstošu un mērķtiecīgu procesu – birokrātiski saražoto likumu un noteikumu revīziju. Ar jūsu palīdzību mēs kopā uzturēsim prasību par būvniecības, iepirkumu un daudzu citu jomu reorganizāciju drošības un cilvēku interesēs. Bet es vēlos arī uzsvērt to, ka komisijas darbs bija īpašs. Tas bija atklāts, sabiedrība tika aicināta vērot un piedalīties komisijas darbā.

Šobrīd, kad sabiedrības uzticēšanās Saeimai turpina kristies un ir katastrofāli zema, tieši atklātība ir ceļš, kas samazinās plaisu starp Saeimu un sabiedrību. Mums šī plaisa ir jāsamazina.

Es ceru, ka nākotnē visas parlamentārās izmeklēšanas komisijas būs atklātas, jo parlaments patiesības meklējumos nedrīkst slēpties aiz noslēpumainības un slepenības plīvura. Tas nav pieļaujams. Neaizmirsīsim Zolitūdes traģēdiju, izdarīsim secinājumus no pieļautajām kļūdām. Izturēsimies ar cieņu pret galaziņojumu un tajā ieguldīto darbu.

Paldies, kolēģi!

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Jānim Upeniekam.

J.Upenieks (VIENOTĪBA).

Lūdzu, atvainojiet, septiņas minūtes.

Sēdes vadītājs. Deputāts Upenieks vēlas runāt septiņas minūtes. Tas ir gan pirmo, gan otro reizi vienlaikus. Un tad viņš otrreiz vairs nepiesakās. Vai deputātiem ir iebildumi? (*Dep. I.Zariņš: "Lai runā!"*)

Deputāti neiebilst. Jums ir septiņas minūtes, Upenieka kungs.

J.Upenieks. Paldies.

Cienījamais sēdes vadītāja kungs! Godātie kolēģi! Ar nožēlu jāatzīst, ka man ir ļoti liels kauns par atsevišķiem mūsu kolēģiem, kuriem nav ne mazākās kripatiņas kauna un pašcieņas, lai atturētos no 54 cilvēku un ģimeņu traģēdijas izmantošanas sava politiskā kapitāla stiprināšanai.

Jāatzīst, ka aizdomas par komisijas potenciālo darbu man bija jau pirms gada, tāpēc arī neatbalstīju – lai gan simboliskā balsojumā, bet neatbalstīju! – komisijas veidošanu. Un diemžēl visas manas aizdomas ir apstiprinājušās: komisija ir izmantota praktiski tikai politisko spalvu spodrināšanai, izveidoti entie samontētie "Suņubūdas" sižeti, lai pievilinātu skatītājus, un paši cietušie un viņu pārstāvji diemžēl komisijas sēdes ir atzinuši par cirku. Un tie ir tikai daži no faktiem!

Pēc šādas traģēdijas skaidrs, ka izmeklēšana bija un ir nepieciešama, un arī šajā dokumentā ir vērtīgi secinājumi. Taču atsevišķi komisijas locekļi rūpīgi pacentās, lai vienīgais, ko plašāka sabiedrība uzzinātu un uztvertu par komisijas darbu, būtu tikai un vienīgi atsevišķi uzvārdi. Un pati uzvārdu izvēle vispār ir viens amizants numurs, manuprāt! Sekojot līdzī notikumu attīstībai, var redzēt, ka šis process, visticamāk, ir veikts deputāta Zariņa slaveno anekdošu cienīgā garā. Centīšos apmēram reproducēt divu cilvēku iespējamu sarunu par vārdu iekļaušanu.

"Klau', vajadzētu kaut kādus uzvārdus iekļaut sarakstā... ziņojumā!"

"Ko tu ar to domā?"

"Nu, atbildīgos kaut kādus!"

"Okey, laba doma. Ko iekļausim – būvniekus, uzraugus, pasūtītājus?"

"Nē, nē, nē, ko tu?! Liekam... Re', Valdis atzinās – to uzreiz liekam! Ēēē... paskatīsimies līdzi, pačecosim, kas tur bija ministri. Man liekas, bija Kampars, Pavļuts. Liekam tos! Vjačeslavs Dombrovskis..."

"Ā, nē, nē! Vjačeslavu nē, viņš jau vairs nav deputāts, nav vairs aktuāli. Okey, derēs!"

"Vēl kādu? Saraksts tā kā īss."

"Nu, piemetam klāt komisiju. Kas atbildīga par šito?"

"Man liekas, ka Tautsaimniecības komisija."

"Ā, nu jā, pareizi! Ā, tur bija arī bijušais prezidents. Skanēs ļoti labi! Skanēs skaļi!"

"Domā, viena komisija to nolēma? Nē, nē, es domāju arī plašāk: ieliekam arī budžetniekus!"

"Kāpēc viņus?"

"Nu, zini, kā: naudu dod, naudu atņem... Tur ir arī Reirs, tagad ministrs, vienu brīdi tā kā pretendēja uz premjeru. Arī labi skanēs!"

"Bet paga', nē! Nu mēs tad tā kā iekļaujam arī citu partiju pārstāvjus, ne tikai VIENOTĪBU. Riskējam! Riskējam zaudēt balsis. Nesanāks apstiprināšana."

"Bez stresa! Izgrozīsim, lai jāparaksta nav visiem, bet tikai vairākumam."

Tikai pienāk tā diena, izgroza un saprot: zini, nē, tāpat nesanāks balsis. Jo, redz, komisijas vadītājs nebija zinājis... Bet izgroza un saprot: tāpat nesanāks balsis. "Labi, ņemam ārā! Atstājam VIENOTĪBU un SASKAŅU, tad balsu pietiks!" Bet tik un tā plāns atkal sagrozās, jo, redz, komisijas vadītājs nebija zinājis, ka sekretāram obligāti jāparaksta... Bet – bez stresa! Labosim! Nometīsim! Ievēlēsime citu!

Nevēlos nevienu nedz attaisnot, nedz apvainot. Bet, ja šie minētie cilvēki tiešām būtu tie īstie, kā dēļ mums ir problēmas un kā dēļ notika šī tragēdija – pasarg' Dievs! –, tad karam pie zvana un atrisinām problēmas!

Bet realitātē problēma jau ir daudz dziļāk. Problēma ir tajā, ka netrūkst cilvēku, kas paši piedalās objekta būvniecībā, bet tikai pēc tragēdijas lepni internetā publicē, ka zinājuši, ka tas jau tiek būvēts uz sabrukšanu.

Problēma ir tajā, ka, lai veiktu viena trīsistabu dzīvokļa pārbūvi lauku novadā, būvvaldē ir jāgaida atbilde divas nedēļas, bet lielus projektus citviet saskaņo pat nedēļas nogales laikā – trijās dienās.

Problēma ir tajā, ka pēc pusotrgadīga bērna nāves līdzcilvēki atzīst: "Tas jau bija tikai laika jautājums."

Problēma ir tajā, ka, sēžot mājās pie vakariņu galda, pie televizora, cilvēki pārmet iespējamu korumpētību, piemēram, policistiem, bet, tiklīdz tiek apturēti, pirmie vārdi pār lūpām ir: "Vai nevaram kaut ko sarunāt?"

Problēma ir tajā, ka nemaksāt nodokļus, apiet likumus, izdarīt pa blatu ir diemžēl stilīgi. (*Dep. I.Rībenas starpsauciens.*)

Problēma ir tajā: kā lietu iztiesājošie tiesneši jau šobrīd atzīst, bija apmēram 30 epizodes, kurās... ja kaut vienā viss būtu ticis darīts pareizi un tā, kā noteikts, tad no traģēdijas būtu varējuši izvairīties.

Tādēļ jāklauvē pie mūsu visu sirdsapziņas. Un ar vārdiem "mūsu visu" domāju ne tikai Saeimas deputātus vienā vai otrā sasaukumā, bet gan visu sabiedrību kopumā.

Un ar atsevišķu personu nosaukšanu komisija diemžēl ir izdarījusi lāča pakalpojumu, novēršot uzmanību no reālām problēmām būvniecības nozarē, citās nozarēs un sabiedrībā.

Tādēļ aicinu tomēr deputātus un sabiedrību atstāt šīs traģēdijas izmeklēšanu profesionāļu ziņā, pievērst pastiprinātu uzmanību komisijas ieteikumiem nozares sakārtošanā, īstenot tos un risināt, nevis šobrīd paļauties uz to, ka raganas ir sadedzinātas, un varam dzīvot mierīgi. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Inesim Boķim.

I.Boķis (VIENOTĪBA).

Cienījamie kolēģi! Viens Latvijā ļoti pazīstams būvuzraugs man vakar teica: "Ja kaut pusi no tā, kas ierakstīts ziņojumā, mums izdotos par visiem arī izpildīt, tas būtu ļoti, ļoti labi. Protams, mēs kopīgi centīsimies, lai izpildītu vēl vairāk no tā, kas tur rakstīts." Un pēc tam viņš piebilda: "Bet kāpēc jums vajadzēja tur rakstīt to daļu un rīkot tās raganu medības, kas tur ir ierakstītas par tiem septiņiem cilvēkiem?" Un es viņam uz to jautājumu tā īsti atbildēt nevarēju.

Jāsaka tā, ka mums vēl būs jāgroza likumi, Ministru kabinetam droši vien būs darbs ar noteikumiem, arī dažādiem nolikumiem būvvaldēm, tajā skaitā jaunajam Būvniecības valsts kontroles birojam, kuru tiešām vajadzēja izveidot no jauna. Tikai mums nevajadzētu dzīvot ilūzijās, ka ar to viss būs galā. Galvenais ir, kā rīkosies, kā strādās, pirmkārt, projektētāji, otrkārt, būvuzraugi, treškārt, celtnieki un, ceturtais, pats galvenais, – arī pasūtītāji. Un tikai no viņiem būs atkarīga mūsu būvniecības turpmākā nākotne un arī drošība. Un, lai kādas institūcijas mēs veidotu, mēs nevaram aizmirst, ka uzraugu katru minūti, katru dienu vai katru stundu visiem klāt nepieliksi.

Un vēl mums, protams, gan pašvaldībās, vismaz pagaidām, gan arī valsts mērogā nāk klāt tāda svarīga lieta kā jaunais iepirkuma likums, kurš mums būs jāpieņem līdz aprīlim, un es ceru, ka tur tās lietas mēs sakārtosim nopietnāk, lai tie principi, kas tiek ievēroti pašlaik, aizietu otrā plānā un mēs varētu izvērtēt un būvēt, un celt tiešām kvalitatīvi.

Vēl par būvniecību. Man ir bijusi izdevība septiņdesmitajos gados strādāt būvniecībā par palīgstrādnieku un divtūkstošajos gados būt objektu pieņemšanas komisijās. Dažreiz. Abos gadījumos – gan toreiz, pavisam tālajos septiņdesmitajos, gan arī divtūkstošajos gados – darbojās būvinspekcijas. Bija tām dažādi nosaukumi tālākajos laikos, bet būvinspekcijas bija. Un man jāsaka tā, cienījamā komisija, acīmredzot jums bija eksperti, kas darbojušies tajā laikā, visos laikos tajās komisijās, jo jūsu ziņojumā šī komisiju loma, maigi izsakoties, ir nedaudz pārspīlēta. Jo es atceros, ka pieņemšanas komisijas – valsts būvinspekcijas, vai kā viņu tur sauca, – pārstāvji atbrauca, viņi bija iepazinušies ar dokumentiem un visu pārējo. Pēc tam bija, kā saka, uzklāts neliels galdiņš, un viss notika. Tagad šīs būvinspekcijas jautājums ir kļuvis par galveno iemeslu, lai politiski izrēķinātos ar dažiem politiskiem pretiniekiem pēc noteiktas izvēles un selekcijas, jo ziņojumā jūs esat skaisti ierakstījuši: sabiedrība pieprasa morālo un politisko atbildību par traģēdiju. Un uz ko lai tā atbildība gulstas? Un tā gulstas uz... Un tiek nosaukti, protams, tikai septiņi. Bet man tad ir jautājums, un varbūt es kaut ko nesaprotu... Kāpēc par vismaz morāli atbildīgajiem nav nosaukusi bargā komisija arī pasūtītāju uzņēmumu vadītājus, būvorganizāciju vadītājus – un tā joprojām –, kuri tieši veica šos darbus? Kāpēc viņi morāli nav tur nosaukti? Es saprotu, ka droši vien ir kaut kādas zināmas barjeras, bailes vai kaut kas tamlīdzīgs: "Labāk nosauksim šitos septiņus, un miers mājās!" Un ar to arī viss komisijas ziņojums daļēji ir sabojāts.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Debatēs vārds deputātam Kārlim Seržantam.

K.Seržants (ZZS).

Labdien, godātie kolēģi! Drusku iebilstot Boļa kungam, es tomēr atgādināšu, ka visus tos būvorganizāciju pasūtītājus – un tā tālāk – prokuratūra ir apsūdzējusi, un tiesa arī viņu vainu pierādīs.

Es gribu teikt, ka es arī biju viens no tiem, kuri balsoja par šo septiņu uzvārdu atstāšanu izmeklēšanas komisijas galaziņojumā, un gribu arī pateikt, kāpēc es to izdarīju. Ir, protams, zināma taisnība Loskutova kungam, ka demokrātiskā valstī par vainīgu var nosaukt tikai tiesa, taču komisijas slēdziens nosauc šos cilvēkus nevis par kriminālnoziedzniekiem, bet tikai par atbildīgiem attiecīgajos politiskajos un saimnieciskajos procesos, kurus viņi personiski vadīja vai īstenoja.

Es varētu arī diskutēt par Valda Dombrovska esamību šajā ziņojumā. Viņš vienīgais, spiests vai labprātīgi, pats uzņēmās politisko atbildību vismaz uz kādu laiku. Bet par to, ka tur ir pelnījuši atrasties pārējie, man šaubu nav. Es tikai domāju, ka tur būtu jābūt arī attiecīgajiem ministriju ierēdņiem, kuri, šos jautājumus bez iebildumiem sagatavojot, pildīja ministra rīkojumu. Nu, iedodiet man pamatojumu būvinspekcijas likvidēšanai!

Vērtējot arī Ģenerālprokuratūras informāciju par to, ka vēl būvniecības procesa laikā bija vismaz 30 iespējas, kad šo traģēdiju varēja un vajadzēja novērst, arī par Rīgas domes pārstāvja iekļaušanu ziņojumā man nav šaubu. Un tas, starp citu, bija arī paša

Inta Dāldera priekšlikums. Interesanti, ka pēc šo domes pārstāvju parādīšanās ziņojumā arī Ločmeles-Luņovas kundze, kura pirms tam kaismīgi aizstāvēja uzvārdu iekļaušanu, pēkšņi sāka runāt par nevainības prezumpciju.

Es vēl varētu apspriest jautājumu par šo uzvārdu iekļaušanu galaziņojuma rezultējošajā daļā, bet diemžēl šādas opcijas jeb piedāvājuma nebija. Dāldera kunga priekšlikums par uzvārdu izņemšanu paredzēja to svītrosanu vispār, arī tajā ziņojuma aprakstošajā daļā, kur bija parādīti praktiskie procesi, kā tika likvidēta inspekcija, kas kādus ziņojumus pieņēma. Un tas man nebija pieņemams.

Var, protams, teikt, ka politiski vainīgo nosaukšana nav Saeimas uzdevums. Varbūt! Varbūt tā tas ir situācijās, kad netalantīgi vai noziedzīgi ir iztērēta valsts nauda, jo tā jau ir tikai nauda. Bet tā tas nedrīkst būt šajā gadījumā, kad ir pieļauta šāda līdz šim nebijuša mēroga traģēdija, un varbūt šis galaziņojums nākotnē veidotām izmeklēšanas komisijām ļaus būt mazliet drosmīgākām.

Paldies. (*Aplausi.*)

Sēdes vadītājs. Paldies.

Debatēs vārds deputātam Aleksandram Kiršteinam.

A.Kiršteins (VL–TB/LNNK).

Godājamie deputāti! Gribu izteikt pateicību arī šai komisijai, jo, atskatoties uz varbūt pēdējiem desmit gadiem un lasot dažādu izmeklēšanas komisiju ziņojumus, es domāju, šis ir viens no vislabākajiem, kurš atstās arī kaut kādas sekas un uzlabojumus tālākajā darbā.

Jautājums te nav tik daudz par uzvārdiem, cik par to, vai bija iespējams novērst šos upurus. Un, manuprāt, divas lietas ko neizdarīja attiecīgās iestādes. Pirmā lieta – netika ieviesti Eiropas Savienības būvkodeksi, būvnormatīvi. Un es gribētu pateikt, ka jau deviņdesmito gadu sākumā Amerikas Savienotajās Valstīs un divtūkstošo gadu sākumā Eiropas Savienībā pievērsa uzmanību tam, ka dažādu dabas katastrofu vai lidmašīnu katastrofu gadījumos, neparedzētos gadījumos, sabrūk ļoti lielas platības. Lai cik ģeniāli būtu konstruktori vai celtnieki, mēs nevaram novērst, teiksim, kaut kādas milzīgas slodzes uzkrīšanu uz attiecīgās ēkas jumta, tāpēc Eiropas Savienībā tika ieviests tāds jēdziens kā "progresīvais sabrukums", kas atļauj būvēt tikai tā izprojektētas ēkas, ka milzīgas pārslodzes gadījumā sabrūk noteikts sektors. Teiksim, 10 reiz 10 metri jeb 100 kvadrātmetri. Un pārējā ēka tiek saglabāta.

Skaidrs, ka šādu būvnormatīvu ieviešana Latvijas pasūtītājiem, celtniekiem prasītu diezgan lielus papildlīdzekļus un... tika doti ziedojumi ar ekonomikas ministru saistītām personām, lai šie Eiropas Savienības būvnoteikumi tiktu atļikti. Tātad bija paredzēts 2008.gadā tos ieviest Latvijā, bet pārcēla uz 2010.gadu un tālāk uz 2014.gadu.

Tātad, ja šie būvnormatīvi Latvijā būtu iestrādāti dažādās celtniecības normās, kas ir mikslis no jauniem normatīviem un vecajiem Padomju Savienības tā saucamajiem

snīpiem (СНИП), kas nozīmē "Строительные нормы и правила" ("Celtniecības normas un noteikumi" – red.), rezultātā mēs būtu izvairījušiem no šiem upuriem.

Tagad, runājot par šiem uzvārdiem. Varētu tos arī, protams, nesaukt. Un tā nav nekāda kriminālatbildība, nekāda liela nelaime nebūtu. Bet, cienījamie kolēģi, vai jūs zināt, ka šis ir trešais jumts, kas sabruka? Pirmie divi jumti tika veiksmīgi noklusēti. Tātad 2011.gadā Liepājas "Depo" veikalam no sniega slodzes sabruka jumts pārsimts kvadrātmetru platībā. Nu, komisijas izpētīja, nekāda liela trokšņa nebija. Pēc gada, 2012.gada decembrī, sabruka nākošais jumts virs būvmateriālu noliktavas Liepājā 800 kvadrātmetru platībā. Laime bija tā, ka šis jumts sabruka īsu brīdi pēc tirdzniecības laika beigām, cilvēki bija jau no veikala izgājuši. Šis gadījums atkal tika noklusēts.

Šie gadījumi bija ļoti labi zināmi Ekonomikas ministrijai. Nekādi secinājumi netika izdarīti.

Kāpēc jumts sabruka? Es papētīju. Tur bija vienu metru bieza sniega slodze uzkritusi, tātad sniegs bija apmēram vienu metru biezs. Uzlija lietus decembrī, jumts sagāzās. Vecajos padomju normatīvos bija teikts tā, ja sētnieks Vaņa uzkāpj uz jumta un sniegu nofīra, tad konstrukcija var būt daudz vienkāršāka, lētāka un vieglāka. Līdz ar to šis jumts un veikals bija uzprojektēts pēc šiem vecajiem būvnormatīviem. Bet, saprotiet, ja sētnieks bija piedzēries tajā dienā, viņš šo sniegu nenotīrīja un, loģiski, veikals sabruka. Tātad arī šeit netika izdarīti secinājumi, ka nedrīkst sabrukt jumts 800 kvadrātmetru platībā un ar steigu jāievieš šie normatīvi. Tas netika izdarīts.

Otrs, par izglītības kvalitāti. Nebija jau nelaime, ka padomju okupācijas rezultātā pirmām kārtām, visās skolās, teiksim, ģimnāzijās izmeta sengrieķu valodu un latīņu valodu, jo, kā jūs saprotat, tās ir pilnīgi nederīgas. To vietā ieviesa krievu valodu. Bet es domāju, ka daudz lielāka nelaime ir tā, ka daudzās skolās vairs nemācīja fiziku un pašreiz nemāca matemātisko analīzi kā tādu. Un ja savulaik, piemēram, būvinžinieriem bija jāstudē pieci ar pusi gadi un arhitektiem seši gadi, tad tagad augstskolās bakalaurus "cep" trijos ar pusi gadus. Viņi absolūti neko neprot izrēķināt, un viņu zināšanas absolūti neatbilst tam, lai varētu spēt uzprojektēt pareizas konstrukcijas. Tā ka, es domāju, šis ziņojums zināmā mērā ļaus izdarīt secinājumus arī mūsu izglītības sistēmai, ne tikai dažādām kontrolējošām iestādēm, un būs kaut kādi rezultāti.

Līdz ar to nav liela nelaime, ja kaut kādi cilvēki no Ekonomikas ministrijas, kas bija atbildīgi par šo būvnormatīvu ieviešanas novilcināšanu, tiks darīti zināmi.

Paldies par uzmanību! (*Aplausi.*)

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Ilmāram Latkovskim.

I.Latkovskis (VL–TB/LNNK).

Godātais sēdes vadītāj! Kolēģi deputāti! Runāt par šo traģēdijas tematu, kā arī par to lemt – tā, protams, ir liela spriedze un atbildība. Un šeit mēs vērojam, cik brīvi mēs

varam būt no dažādām blakus ietekmēm – no politiskajiem vējiem, no citādas konjunktūras.

Es biju viens no tiem, kuri pamatīgi izlasīja šo ziņojumu – ar piezīmēm, ar jautājumiem. Un, protams, jautājums pēc tam: ko ar to tālāk darīt? Vai tas tā, ar vienu politisko izrādi, beigsies, vai mēs spēsim no tā... spēsim to pielietot arī, teiksim, pozitīviem uzlabojumiem? Manā skatījumā, komisija šeit ir ņēmusi ļoti plaši un dziļi... sniegusi vērtīgas atziņas, kuras būtu svarīgi izmantot. Vienlaikus šeit, šajā ziņojumā, ir saskatāma tomēr arī neviengabalainība un nekonsekvence. Teiksim, ir trīs lielas sadaļas: viena ir vainīgo meklēšana, otra ir likumu nepilnības, un trešā ir ļoti iespaidīgs vispārīgais vērtējums pašās beigās. Un dažkārt šīs trīs lielas sadaļas ir nedaudz pretrunā.

Tas pozitīvais, tās pozitīvās, vērtīgās atziņas, kuras, manuprāt, vajadzētu paņemt līdzi, ir sekojošas. Tika uzsvērts, ka Saeimai nav analītiskā dienesta (to mēs dzirdam jau vairākkārt) vai zinātniski pētnieciskā centra; tika runāts par šāda dienesta vai centra nepieciešamību. Tas ir atgādinājums, ka to nu galu galā beidzot varbūt vajadzētu ieviest, jo tiešām deputāti gudri spriedelē par visiem jautājumiem – par mākslu, par morāli, par kosmosu –, bet bieži vien šie spriedumi ir ļoti sadzīviskā līmenī, un tad par tiem deputātu kategoriskajiem vērtējumiem tu dzirdi no nozares pārstāvjiem: "Nu pilnīgi zābaki!"

Pamatīgi ir izanalizēta arī būvniecības nozare – gan izglītība, gan likumdošana šajā jomā. Daudz uzdevumu ir dots Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai. Taču es iedomājos – tagad tā lielā atbildības un uzmanības nasta... Lai to visu īstenotu dzīvē un ieliktu likumos, būtu svarīgi nesarežģīt birokrātiju, jo šajā gadījumā mēs redzam, ka varbūt problēma ir tā, ka nepieciešams nevis sarežģīt likumus, bet gan vienkāršot tos.

Negatīvie aspekti. Manuprāt, tomēr... Šeit jau daudz runāja par to vainīgo meklēšanu. Es neattaisnošu šos septiņus, bet liela nekonsekvence tur ir vērojama. Nu, kāpēc varbūt ne Latvijas Pašvaldību savienība, kuras loma tur ir parādīta diezgan negatīvi, kāpēc ne visi tie Saeimas deputāti, kuri galu galā toreiz nobalsoja par šīm izmaiņām likumā, un arī tie, kuri nebalsoja... Kāpēc atturējās? Un kāpēc arī nākamā Saeima ātrāk nelaboja tos likumus? Un Valsts prezidents galu galā izsludināja tādu likumu. Nu, šeit nedaudz atpērkamies, tos septiņus pagrūžot.

Par atklātību runāja šeit jau vairāki komisijas deputāti. Jā, atklātība ir vajadzīga. Taču šeit ir tā riska trauklā robeža – padarīt to par izrādi. Un komisija atsauca uz viena komisijas deputāta personīgajiem blogiem, cik ļoti tas ticis skatīts. Manuprāt, tas šī ziņojuma prestižam nenāk par labu – sasaistīšana ar personīgiem interneta blogiem. Tie septiņi ir, jā, uzvesti uz ešafota, un ir ļoti saprotama tā sabiedrības vēlme, lai beidzot būtu vainīgie, lai tie tiktu tiesāti. Bet paliek jautājums: kas tad tālāk? Nekā! Uz to nekādas atbildes nav. Lai gan tā tas nav... It kā sakām – "politiskā atbildība nav kriminālā atbildība", taču šajā situācijā, bez šaubām, tiek pateikts: šajā traģēdijā, šo cilvēku nāvē, ir vainojami tieši šie cilvēki.

Un vēl viens secinājums, kas ir varbūt pats galvenais, man izrietēja: tie jumti brūk, un ar pārprasti labvēlīgu attieksmi pret investoriem uz skaliem tiek salikti betona bluķi, šajās konstrukcijās nāk iekšā pircēji, un galu galā par sabrukušajiem jumtiem nekad

nav atbildīgi tie, kuri no šī procesa gūst peļņu. Tāpēc es aicinu, lai mēs izvērtējam pozitīvās, vērtīgās atziņas no šī ziņojuma un lai tas nepaliek vienīgi par politisku izrādi. (*Aplausi.*)

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Ivaram Zariņam.

I.Zariņš (SASKAŅA).

Labdien, kolēģi! Es lielā mērā varētu pievienoties Latkovska kunga teiktajam, ka tik tiešām šeit ir jāatdala sēnālas no graudiem. Jo, raugiet, tik tiešām mums ir jāpiedod saviem kolēģiem, kuri pašlaik varbūt ir politiski mazāk pieredzējuši un ir krituši kārdinājumā mēģināt veidot šeit, uz personīgo batāliju fona, kaut kādu savu politisko kapitālu. Tā ir viena šī ziņojuma daļa, un es ļoti negribētu, lai mēs fokusētos tikai uz to.

Pats galvenais ir tomēr akcentēt šo konstruktīvo pusi, kas ir šajā ziņojumā. Un tur tiešām ir daudz vērtīgu lietu. Principā par tām visām mums bija zināms. Arī pirms tam, diskutējot par Būvniecības likuma projektu.

Ja jūs atceraties, šeit, no šīs tribīnes, pusgadu vēl pirms Zolitūdes traģēdijas, es jūs visus brīdināju: ja mēs saglabāsim šādu liberālu būvniecības regulējumu, tas var novest pie traģēdijas. Un tik tiešām šī traģēdija notika. Ļoti svarīgi ir tagad beidzot izdarīt secinājumus, un to, kas ir šajā Zolitūdes ziņojumā minēts, reāli arī īstenot likumdošanā.

Tāpēc es aicinu neapstāties pie šā ziņojuma. Sevišķi es šeit vērsos pie koalīcijas partneriem, kolēģiem, jo bez jūsu atbalsta izmaiņas likumā netaps, kā mēs to diemžēl jau skaidri zinām. Principā visas tās lietas, par kurām tiek runāts šajā atzinumā, esmu norādījis savos priekšlikumos jau pie iepriekšējā likumprojekta, diemžēl tie neguva vajadzīgo atbalstu. Tāpēc mans priekšlikums ir šoreiz to ņemt un izdarīt. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debates beidzam.

Vai referentam Ringoldam Balodim ir kas piebilstams? Lūdzu!

R.Balodis. Labdien, godātie kolēģi! Es tiešām esmu priecīgs, ka Zariņa kungs izteica šo frāzi par jauniem, nepieredzējušiem kolēģiem. Jo būtībā, saprotiet, viņam ir taisnība. Atnākot Saeimā, bez pieredzes Saeimas darbā, mēs ar katru dienu mācāmies no jums, Zariņa kungs, no Āboltiņas kundzes, arī no Bērziņa kunga, no visiem. Jo būtībā (*Dep. S.Āboltiņa: "Jūs komisija pilnvaroja runāt par Āboltiņu un Zariņu?" Dep. K.Šadurskis: "Jūs runājat komisijas vārdā!"*)... Šinī gadījumā... Mani jau brīdināja, ka neļaus runāt... Un šajā gadījumā, ja mēs runājam par šo selektīvo attieksmi pret politiski atbildīgajiem, tad man jāatzīmē viena būtiska, svarīga lieta. Jā, mēs diskutējam par to, kas tad būtu politiski atbildīgs. Mēs runājam par to. Jā, bija dažādi viedokļi. Mēs sākumā runājam par pieciem atbildīgajiem, un beigās mēs runājam par pieciem plus diviem. Runājot par šiem profesionālajiem kolēģiem, tieši Ints Dālderis pielika klāt Rīgas atbildību un atsevišķajā viedoklī, kas šobrīd jau ir

pieejams arī jums, Zenta Tretjaka ir paskaidrojusi savu viedokli. Ja mēs runājam par politisko atbildību, kas šeit parādās, tas ir viens, ko es gribētu teikt.

Otrs ir par to, kāpēc mēs neaplūkojam, teiksim, būvnieku atbildību un tamlīdzīgi.

Bet par pirmo – par politisko atbildību – mūsu valstī ir maz runājuši. Jā, ir bijušas dažkārt tieši demisijas, kas saistītas ar politiskās atbildības uzņemšanos, bet pēdējā laikā šīs diskusijas nav bijis. Paskatoties konversācijas vārdnīcā, "politiskā atbildība" tur nav atrodamā, bet tur ir rakstīts, kas ir "politika". Politika ir valsts māksla, cenšanās ar aktīvu plānveidīgu līdzdalību ietekmēt publiskas, it īpaši valsts dzīves izveidošanos. Tātad – ikdienišķa dzīve... Ikdienišķā dzīvē šo politiku sauc par atsevišķas personas māku un veiklību pielāgoties citiem. (*Dep. S.Āboltiņa: "Vai par to arī jūs diskutējat komisijā? Baloža kungs, jūs runājat komisijas vārdā!"*) Ja mēs palūkojamies juridiskajā literatūrā, tad redzam, ka tur ir maz kas runāts par politisko atbildību. (*Dep. K.Šadurskis: "Jūs esat jurists, cieniet Kārtības rulli!"*) Satversmes... Man ar jums... arī jānācās, kā pārtraukt runātājus. Es tiešām to cenšos darīt. Jūs... (*Dep. S.Āboltiņa: "Nesarunājieties ar zāli!"*) Nu, redz, momentāli! Paldies.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Es atgādinu, ka diskusija no tribīnes ar kolēģiem zālē nav pieļaujama. Ir atļauti starpsaucieni, protams, bet es lūdzu tiešām pieturēties pie ziņojuma teksta un pie tā, par ko ir runāts ziņojumā. (*Dep. K.Šadurskis: "Paldies!"*)

Turpiniet, lūdzu!

R.Balodis. Labi!

Tādā gadījumā es gribētu teikt pirmām kārtām par nevainīguma prezumpcijas principu, ka tas šeit absolūti nav pārkāpts.

Ziņojuma pašā sākumā (1.4.2.punkts) ir runāts par to, ka komisija pieturas pie nevainīguma prezumpcijas principa, un mēs, es domāju, arī pieturējamies, jo būtībā, uzskaitot šos atbildīgos un uzskaitot, kāpēc... Mēs runājam par Valsts būvinspekcijas likvidāciju. Konkrēti šajā ziņojumā ir runāts par to, kāpēc radās šī situācija, ka valsts būvniecības kontrole vājinājās.

Es visu nenolasīju. Es nolasīju tikai galasecinājumus. Bet, lai pēc šīs diskusijas nebūtu vienpusējs viedoklis par šo galaziņojumu, jo es baidos, ka daudzi vienkārši diemžēl vēl nebūs ar to iepazinušies, es gribu nolasīt dažas vietas.

Piemēram, 7.5.1.punkts: "Valsts būvinspekcijas reorganizācijas nepieciešamība iezīmējās jau 2008.gadā, kad Ekonomikas ministrija bija sagatavojusi un iesniegusi valdībai Būvniecības nozares attīstības pamatnostādnes. Dokumentā kā pamats reorganizācijas veikšanai minēta Valsts būvinspekcijas un pašvaldību būvvalžu funkciju dublēšanās."

Vēlāk notika līdzekļu konsolidācija, un būtībā šīs konsolidācijas laikā netika veikta analīze ne tikai attiecībā uz būvniecības jomu, bet arī uz daudzām citām jomām, netika izdarīti secinājumi, notika tehniska līdzekļu samazināšanās. Un būtībā tā vaina, kas ir jāuzņemas tai valdībai, ir tāda, ka bija, no vienas puses, Ekonomikas ministrijas atbildība. Nevarēja nezināt šie ministri, nevarēja nezināt šie valsts sekretāri, ka līdz ar

Valsts būvinspekcijas likvidāciju vājināsies valsts kontrole būvniecības jomā. Attiecībā uz valdības vadītāju mēs tiešām neizdomājām neko jaunu; viņš politiski atkāpās, un tāpēc nepieminēt viņu būtu vienkārši nepareizi.

Ja mēs paskatāmies uz to situāciju, kas tālāk izveidojās, mēs redzam pirmām kārtām to, ka bija centieni atjaunot šo būvniecības kontroli, bet tie netika uzklauti, un tas viss balstījās uz vēlmi ietaupīt, ekonomēt līdzekļus. Ja mēs runājam konkrēti par šo situāciju, tad otrām kārtām es gribu pateikt, kāpēc mēs neaplūkojam šos būvniekus... Jau pašā sākumā mēs centāmies komunicēt ar prokuratūru un nonācām pie skaidra secinājuma, ka mums neiznāks pat tad, ja mēs īsti vēlētos, dublēt prokuratūras vai policijas darbu, jo mums vienkārši nedos šos materiālus.

Tieši tāpēc mēs aplūkojam šos atbildīgos, kuri strādāja valsts pārvaldē un bija vainīgi pie būvniecības kontroles vājināšanās, un tur nav tiešas saiknes ar to, ka uz viņu rokām būtu asinis. Tiešas saiknes nav! Ir vaina par to, ko viņi neizdarīja. Ja viņi nebūtu likvidējuši Valsts būvinspekciju, šī situācija varbūt – te ir vārdiņš "varbūt"! – nebūtu tik traģiska. Un, ja ir bailes par šādu politisku atbildību, teiksim, pat tādā ziņojuma līmenī, tad man jāsaka: nu ko tad mēs te visi darām? Mēs katrs esam politiski atbildīgi par savu rīcību.

Paldies. (*Aplausi.*)

Sēdes vadītājs. Paldies.

Godātie kolēģi! Saeimas kārtības rullis neparedz balsojumu par šo ziņojumu. Līdz ar to jautājums uzskatāms par izskatītu.

Līdz ar to šodienas sēdes darba kārtība ir izskatīta.

Es jūs informēju, ka šodien pulksten 17.00 bija paredzēta atbilžu sniegšana uz deputātu jautājumiem.

Pirmais bija deputātu Zariņa, Mirska, R.Rubika, Potapkina un Orlova jautājums Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai "**Par Ekonomikas ministrijas neizdarībām būvniecības jomā**", bet Ministru prezidente informē, ka šodien nevar ierasties uz mutvārdu atbildes sniegšanu. (*No frakcijas SASKAŅA: "Kāpēc?"*)

Nr.30

Parlamentārās izmeklēšanas komisiju par valstij piederošo 75% bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā

Latvijas Republikas 12.Saeimas
rudens sesijas deviņpadsmitā sēde
2015.gada 17.decembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 12.Saeimas priekšsēdētāja
Ināra Mūrniece.

[Sēdes darba kārtība](#)

[Satura rādītājs](#)

[Balsojumi](#)

[Frakciju viedokļi](#)

Sēdes vadītāja. Labrīt, godātie kolēģi! Aicinu ieņemt vietas Sēžu zālē. Sāksim Saeimas 17.decembra sēdi.

Pirms izskatām Saeimas Prezidija apstiprināto darba kārtību, ir jāizskata iesniegtie grozījumi.

[..]

Darba kārtībā - “Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par valstij piederošo 75% bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā galaziņojums”.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas vārdā - deputāts Gunārs Kūtris.

G.Kūtris (NSL).

Labdien, cienījamie kolēģi! 2014.gada 13.novembrī izveidotā parlamentārā izmeklēšanas komisija savu darbu ir pabeigusi un ir sagatavojusi galaziņojumu.

Ņemot vērā to, ka bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesā daudziem dokumentiem joprojām ir noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss, galaziņojumam ir sagatavotas divas daļas, proti, ir divas versijas, redakcijas. Pirmā - jums publiski pieejamā un šodien izsniegtā, kā arī publiski interneta tīklā lasāmā. Otra versija satur ierobežotas pieejamības informāciju, un ar to deputāti var iepazīties Saeimas Sevišķajā lietvedībā atbilstoši parlamentā noteiktajai kārtībai.

Lai ērtāk varētu iepazīties ar galaziņojumu, vēršu jūsu uzmanību uz to, ka galaziņojumā sākumā ir sniegts saīsināts pārskats par komisijas darbu - par to, kas ir

izdarīts. Lielāko daļu no galaziņojuma veido komisijas darba rezultātā konstatētie fakti, tas ir, tie fakti, kas atklāj patieso notikumu būtību. Uz tiem ir balstīti arī komisijas secinājumi un priekšlikumi, kas ir sakārtoti pēc konkrētiem problēmjautājumiem. Un visbeidzot seko arī komisijas secinājumi un priekšlikumi.

Ziņojumā ir norādīts, ka sadarbība ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā iesaistītajām personām ne vienmēr bija veiksmīga. Reizēm tā bija apgrūtinoša, neskatoties uz to, ka Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumā valsts institūcijām un amatpersonām noteikts pienākums sniegt komisijas pieprasīto informāciju. Piemēram, Valsts kanceleja pēc pirmā pieprasījuma iesniegt visus dokumentus, kas saistīti ar šo procesu, bija aizmirsusi kādas ļoti svarīgas Ministru kabineta sēdes protokolu un audioierakstu un atsūtīja tikai daļu. Pēc atkārtotā pieprasījuma atsūtīja arī šo protokolu, tikai tajā bija ar roku pierakstīts papildu teksts, kas nebija citu ministriju iesniegtajos šīs pašas sēdes protokolos.

Neizpratni radīja arī Ekonomikas ministrijas attieksme pret parlamentārās izmeklēšanas komisiju. Ministrija pēdējo triju mēnešu laikā neuzskatīja par nepieciešamu atbildēt un noņemt ierobežotas pieejamības informācijas statusu lielai daļai no šīs ministrijas sagatavotajiem ziņojumiem.

Galaziņojumā ir ietverts arī īss apraksts par Valsts kancelejas un Ministru prezidentes Straujumas "sadarbību" ar parlamentārās izmeklēšanas komisiju. Komisija bija spiesta vērsties Ģenerālprokuratūrā, jo citu iespēju, kā pārliecināties par amatpersonas rīcības tiesiskumu, vienkārši nebija. Tos faktus par, mūsaprāt, apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu parlamentārās izmeklēšanas komisijai, par ko paredzēta atbildība Krimināllikuma 272.pantā, varēja pārbaudīt tikai prokurors.

Es atvainojos, prokuratūra šajos faktos nesaskatīja noziedzīga nodarījuma sastāvu; vienā gadījumā tika saskatīts administratīvs pārkāpums, bet tika atzīts, ka tas ir formāls pārkāpums. Tomēr tieši par Ministru kabineta 2014.gada 29.jūlija sēdes gaitu un audioieraksta tehniskajām kļūmēm skaidras pārliecības nav arī pēc prokuratūras veiktās pārbaudes.

Cienījamie kolēģi! Šodien es jūs īsumā iepazīstināšu ar galaziņojumā esošajiem svarīgākajiem secinājumiem un priekšlikumiem, ievērojot galaziņojuma kopējo apjomu. Tāpēc... tā kā es nelasīšu visu šo apjomīgo galaziņojumu, es ļoti ceru, ka dažiem mūsu kolēģiem neradīsies pārliecība, ka es apzināti sagrozu vai viltoju dokumentu.

Komisijas secinājumi.

Pirmkārt. Komisija uzskata, ka bankas "Citadele" pārdošanas process kopumā nav atzīstams par veiksmīgi izdevušos un uz atklātumu orientētu darījumu. Komisijai neizdevās novērst šaubas par to, vai bankas pārdošana bija vienīgais iespējamais un pareizais risinājums.

Šāda secinājuma pamatā ir virkne fakti, kurus tagad minēšu.

Pirmkārt, bankas "Citadele" pārdošanas process bija ļoti ilgs - no 2010.gada, kad banka "Citadele" tika nodibināta, līdz 2015.gada aprīlim. Faktiski process sākās jau 2008.gada rudenī ar Parex bankas krīzi.

Otrkārt, pārdošanas procesā iesaistītās personas komisijai nespēja pierādīt, ka pastāvētu detalizēta un profesionāli veikta analīze par alternatīviem scenārijiem, piemēram, bankas “Citadele” pārveidošanu par attīstības banku vai cita veida finanšu institūciju. Komisija neguva pārliecību, ka valdība kopā ar Privatizācijas aģentūru būtu plānveidīgi vērtējusi iespējamās pārdošanas alternatīvas, piemēram, akciju pārdošanu biržā. Šāda iespēja tika formāli pārrunāta tikai tad, kad visu biržas procedūru izpildīšanai starptautiskajos finanšu tirgos vairs praktiski nepietiktu laika. Kā galvenais faktors tika minēta Eiropas Komisijas prasība, ka Latvijas valstij bankas kapitāldaļas nedrīkst piederēt ilgāk par 2014.gada 31.decembri.

Treškārt, komisija norāda, ka Latvijas puse nav oficiāli ierosinājusi un uzsākusi savlaicīgas un konstruktīvas sarunas ar Eiropas Komisiju, lai mainītu bankas restrukturizācijas kārtību vai panāktu pārdošanas termiņa izmaiņas.

Kolēģiem, kas vēlas iepazīties ar komisijas rīcībā esošiem dokumentiem, es ļoti ieteiktu apskatīt e-pasta saraksti starp Latvijas un Eiropas Komisijas ierēdņiem, no kuras nevar secināt, ka Latvijas valsts būtu intensīvi aizstāvējusi savu viedokli oficiālā līmenī.

Ceturtkārt, Ministru kabinets, Latvijas Banka un Finanšu un kapitāla tirgus komisija neveica detalizētu Parexbankas krīzes izvērtējumu, netika analizēti iespējamie turpmākās attīstības scenāriji gan banku sektorā, gan šo institūciju darbības regulējumā. To apliecina drīz sekojošā Latvijas Krājbankas maksātnespēja 2011.gadā.

Komisijai nebija pieejams detalizēts izvērtējums tieši par Parex bankas krīzes ietekmi uz Latvijas iedzīvotāju dzīves līmeņa izmaiņām un ietekmi uz tautsaimniecību.

Pavisam neliela replika. Cienījamie kolēģi, ja valdība būtu izveidojusi ekspertu komisiju un būtu izvērtējusi un mācījusies no kļūdām, iespējams, ka mums nebūtu pēc tam neveiksmīgu pārdošanas darījumu un, iespējams, parlamentārās izmeklēšanas komisija arī nebūtu nepieciešama.

Otrais secinājums.

Komisija uzskata, ka Ministru kabinets ir pilnībā atbildīgs par bankas “Citadele” pārdošanas rezultātu, un to apliecina vairāki fakti.

Pirmais fakts. Ministru kabinetam nebija nepieciešamības iesaistīties un piedalīties visā bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesā, tādējādi kļūstot par vienīgo šā procesa virzītāju. Bankas kapitāldaļu turētājs taču bija Privatizācijas aģentūra, un tās atbildība par rīcību ar valsts mantu ir noteikta normatīvajos aktos.

Otrais fakts. Ministru kabinets bez vispusīga izvērtējuma, balstoties vienīgi uz konsultanta Nomura ieteikumu, akceptēja pārdošanas darījuma pārtraukšanu no 2011.gada decembra līdz 2013.gada jūlijam (faktiski 16 mēnešus), neveicot nekādus pasākumus, lai bankas “Citadele” pārdošana netiktu nepamatoti novilcināta. Piemēram, Privatizācijas aģentūrai un starptautiskajiem konsultantiem netika dots uzdevums izvērtēt un uzsākt akciju pārdošanu biržā, netika izvērtēta arī attīstības bankas izveides iespējamība.

Trešais fakts. Ministru kabinets nespēja panākt, ka pārdošanas procesā tiktu sasniegts vismaz viens no trijiem darījuma izvirzītajiem rezultātiem - pārdevēja (tas ir, valsts) vērtējumam atbilstoša cena, darījuma norises ātrums un darījuma kvalitāte. Bankas pārdošanu noteica politisks uzstādījums, kam nav bijusi saistība ar Latvijas tautsaimniecības attīstību kopumā.

Ceturtais fakts. Komisija uzskata, ka garantiju līgumi, kas bija noslēgti ar Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem, atbrīvoja viņus no atbildības šajos darījumos, un tas nekbalpo par piemēru labas pārvaldības principu ievērošanai valsts pārvaldē un rada pamatotas šaubas par šāda juridiska risinājuma atbilstību valsts un sabiedrības interesēm. Tiek radīta nelohiska situācija, jo būtībā valsts uzņemas pienākumu segt kaitējumu par pašas valsts teorētiski pieteikto prasījumu pret konkrētām amatpersonām.

Trešais secinājums.

Komisija uzskata, ka 2014.gada 29.jūlija sēdē Ministru kabinets ir pieņēmis tiesiski apšaubāmu lēmumu, neievērojot juridiskos un ekonomiskos apsvērumus, kā arī sabiedrības intereses. Tā vietā iesaistītās amatpersonas centās padarīt bankas "Citadele" pārdošanas procesu necaurredzamu, tādējādi radot šaubas arī par savas rīcības objektivitāti. Un to vēl vairāk pastiprināja Valsts kancelejas faktiskā rīcība, apgrūtinot komisijas darbu.

Fakti.

Pirmkārt, komisijas ieskatā, Ministru kabineta 2014.gada 29.jūlija lēmums - ekskluzīvi turpināt sarunas ar vienu potenciālo bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentu - starptautisko investoru grupu ar vadošo investoru Ripplewood Advisors LLC, neraugoties uz Ģenerālprokuratūras veikto resorisko pārbaudi, - joprojām uzskatāms par pieņemtu neskaidros apstākļos un robežojas ar Ministru kabineta iekārtas likuma un Ministru kabineta noteikumu pārkāpumu, jo komisijai iesniegtie materiāli precīzi neatspoguļo Ministru kabineta pieņemtā lēmuma būtību un apstākļus.

Otrkārt, lēmumu par ekskluzivitātes nodrošināšanu, turpinot sarunas ar vienu investoru grupu, 2014.gada 29. jūlija Ministru kabineta sēdē pieņēma Ministru kabineta locekļi Rinkēvičs, Vējonis, Vilks, Kozlovskis, Druvieta, Melbārde un Dūklavs. Ekonomikas ministrs Dombrovskis atturējās no piedalīšanās lēmuma pieņemšanā. Ministru prezidente Straujuma nepiedalījās lēmuma pieņemšanā, lai izvairītos no interešu konflikta.

Ievērojot ierobežotās informācijas statusu, es jums publiski nevaru nosaukt, kāds bija ministru balsojums vienu punktu iepriekš, kur izšķīrās jautājums par to, ka netiks turpinātas sarunas ar visiem. Tas, kā ministri balsoja, ir ierobežotas pieejamības informācija. Tas punkts ir noslepenots.

Ceturtais secinājums.

Ministru kabineta rīcība bankas "Citadele" pārdošanā noveda, iespējams, pie zemākās cenas, respektīvi, pircēja piedāvātās cenas akceptēšanas, neraugoties uz bankas sasniegtajiem rezultātiem un prognozēto attīstību, kas ir pierādījies pēc 2014.gada

bankas darbības pārskata izvērtējuma; tas liecina par divkārt lielāku peļņu nekā 2013.gadā.

Tikai daži fakti.

Ministru kabineta rīcība neliecināja, ka tam ir skaidrs priekšstats par bankas "Citadele" iespējamo pārdošanas cenu; Ministru kabinets pilnībā uzticējās investora piedāvājumam.

Arī Privatizācijas aģentūra nebija aprēķinājusi bankas "Citadele" un tās meitas firmu iespējamo pārdošanas cenu vai vismaz noteikusi cenu diapazonu, kas tiktu izmantots salīdzināšanai ar bankas pirkšanas piedāvājumiem.

Valstij būs iespējams tikai daļēji atgūt Parex bankas restrukturizācijas procesā ieguldītos naudas līdzekļus. Aplēses liecina, ka paredzamā neatgūstamā summa var būt no 500 līdz 700 miljoniem eiro.

Bankas "Citadele" pārdošanas darījuma sagatavošana un īstenošana noritēja ļoti ilgā laikā; tas, iespējams, radīja nelietderīgas izmaksas gan konsultantiem, gan administrēšanai. Piemēram, bankas "Citadele" pārdošanas process tika pārtraukts uz 16 mēnešiem. Turklāt komisija neieguva informāciju, ka būtu izanalizēta akciju pārdošanas iespējamība biržā, uzsākot bankas pārdošanu 2010.gadā.

Privatizācijas aģentūras valdes locekļu Spridzāna un Lauska atkāpšanās no amata 2014.gada 3.novembrī nav vērtējama viennozīmīgi. Var atzīt, ka atkāpšanās no amatiem bija vienīgā iespējamā amatpersonu rīcība, kā protestēt pret spiedienu veikt nepieņemamas darbības, tādējādi pievēršot sabiedrības uzmanību aizdomīgiem bankas "Citadele" pirkuma līguma nosacījumiem. Tomēr atkāpties no amatiem brīdī, kad jau bija izraudzīts investors un sagatavots līguma projekts... Latvijas puses vienpusējs mēģinājums mainīt termiņu varēja novest arī pie darījuma pārtraukšanas, kā arī dotu iespēju investoram ierosināt akciju pārdošanas cenas samazināšanu.

No amatpersonu paskaidrojumiem, kuri tika sniegti komisijai, komisija neguva pārliecību, ka Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem tajā brīdī būtu bijis rīcības plāns, kas, ja panāktu līguma noslēgšanas termiņa pagarinājumu, dotu iespēju iegūt labvēlīgākus akciju pārdošanas nosacījumus.

Vēl daži secinājumi.

Ministru kabineta rīcība kopumā, bet īpaši Ekonomikas ministrijas un Finanšu ministrijas darbība liecināja, ka bankas "Citadele" pārdošanu tās uzskatīja par atsevišķu uzdevumu, nevis par Latvijas tautsaimniecības attīstībai kopumā nozīmīgu projektu.

Sabiedrība netika informēta par darījumiem ar valsts īpašumu, un tādējādi netika īstenoti labas pārvaldības principi. Bankas "Citadele" darījumā iesaistītās valsts amatpersonas nav vadījušās pēc profesionāli sagatavota komunikācijas plāna, bet informāciju medijiem un sabiedrībai sniedza haotiski, nepārdomāti, radot labvēlīgu vidi baumām un pretrunīgai informācijas interpretācijai.

Tā kā bankas "Citadele" akciju pārdošanas process ir pabeigts, nepastāv nekādi būtiski iemesli turpmākajai dokumentu un informācijas, tajā skaitā arī akciju

pārdošanas līguma, atzīšanai par tādu, kas būtu jāslēpj no sabiedrības. Šobrīd klasificētās informācijas statuss ir saglabāts lielākajai daļai ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistīto Ministru kabinetā izskatīto informatīvo ziņojumu.

Pamatojoties uz šiem un arī citiem secinājumiem, komisija uzskata, ka valstij būtu veicami vairāki pasākumi, kas padarītu efektīvāku valsts institūciju un amatpersonu rīcību dažādu krīzes situāciju vadīšanā, lēmumu pieņemšanā un komunikācijā ar sabiedrību.

Papildus tam komisija ierosina arī vēl sekojošo.

Pirmkārt. Saeimai pilnveidot normatīvo regulējumu, lai parlamentārās izmeklēšanas komisijām būtu iespējams iepazīties ar plašāku informācijas klāstu, kas satur arī komercinformāciju. Komisija saskārās ar situāciju, ka gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija, gan banka "Citadele", gan Eiropas Centrālā banka atteicās komisijai sniegt tās pieprasīto informāciju tikai tāpēc, ka trūka nacionālās tiesiskās bāzes, lai gan starptautiskie dokumenti to atļautu. Komisija ierosina precizēt un pilnveidot Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu un attiecīgos pārējos normatīvos aktus, lai ieviestu krimināltiesisko, administratīvo un disciplināro atbildību par izvairīšanos no informācijas sniegšanas parlamentārās izmeklēšanas komisijai.

Otrkārt. Ierosinām uzdot Tieslietu ministrijai precizēt normatīvo regulējumu ierobežotas pieejamības informācijas aprītē, vienkāršojot šādu informāciju saturošu dokumentu deklasifikācijas procedūru un nosakot kārtību, kādā tiek vērtēta to amatpersonu rīcība, kuras ir atbildīgas par ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšanu, tostarp arī par pārspīlētu slepenības lietošanu, lai slēptu savu rīcību.

Treškārt. Ierosinām izvērtēt pašreizējo kārtību normatīvajā regulējumā, kādā veidā Saeimas deputāti un Ministru kabineta locekļi iegūst pieeju valsts noslēpumam un kādas ir viņu tiesības izmantot to savu amata pienākumu veikšanai. Līdzšinējā prakse ir izraisījusi virkni pārpratumu un tiesisku neskaidrību, diskreditējot gan politisko procesu, gan valsts pārvaldības kārtību, tādējādi radot kaitējumu valsts un sabiedrības interesēm. Amatpersonas, kuras ir ievēlētas vai ieceltas augstos amatos un kurām ir izteikta tautas vai parlamenta uzticība pieņemt lēmumus par būtiskiem visas valsts attīstības jautājumiem, tiek ierobežotas iepazīties ar informāciju, kas nepieciešama jautājumu pilnvērtīgai un objektīvai izlemšanai, aizbildinoties, ka šīm personām nevar uzticēt valsts noslēpumu.

Saskaņā ar 10.Saeimas lēmumu laikā no 2011.gada 24.februāra līdz 2011.gada 23.maijam bija izveidota Parlamentārās izmeklēšanas komisija sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām akciju sabiedrības "Parexbanka" pārņemšanas un restrukturizācijas procesā. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas triju mēnešu darbs būtībā netika pabeigts, jo Saeima noraidīja priekšlikumu pagarināt...

Sēdes vadītāja. Kūtra kungs, vienu mirkli! Kolēģi, lūdzu, pārtrauciet sarunas!

G.Kūtris. Toreiz Saeima noraidīja priekšlikumu pagarināt tās darbību.

Sēdes vadītāja. Zariņa kungs, beidziet, lūdzu, sarunas pa tālruni vai izejiet no Sēžu zāles!

G.Kūtris. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbības turpināšanai nepiekrita arī vairāki tajā toreiz pārstāvētie deputāti: Kučinskis, Šķēle, Vucāns un Loskutovs, kuri vienlaikus norādīja, ka parlamentāro izmeklēšanu būtu nepieciešams veikt pēc Parex bankas un bankas "Citadele" pārdošanas. 10.Saeimas izveidotās parlamentārās izmeklēšanas komisijai noteiktos uzdevumus daļēji ir izdevies izpildīt šai komisijai attiecībā uz "Citadeles" pārdošanu.

Komisija uzskata, ka būtu lietderīgi Saeimai tomēr izveidot īpašu parlamentārās izmeklēšanas komisiju, kuras uzdevums būtu detalizēti izvērtēt Parex bankas pārņemšanas un restrukturizācijas ietekmi uz Latvijas finanšu sektora attīstību un Latvijas tautsaimniecību kopumā, ja valdība ar ekspertu komisiju to pati neizdara.

Un visbeidzot. Komisija aicina Ministru kabinetu izbeigt garantiju līgumu slēgšanu ar valsts amatpersonām un uzdot Tieslietu ministrijai, Finanšu ministrijai un Ekonomikas ministrijai pilnveidot tiesisko regulējumu normatīvajos aktos, lai īpašos gadījumos noteiktu valsts kapitālsabiedrību amatpersonām samērīgu atbildības ierobežojumu.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītāja. Uzsākam debates.

Vārds deputātam Mārtiņam Bondaram.

M.Bondars (LRA).

Cienītās kolēģes! Godātie kolēģi! Šis ziņojums ir par Saeimu, par tās lomu un par tās spējām. Šis ziņojums ir par mums. Par mūsu spēju uzraudzīt Ministru kabinetu. Par mūsu spēju izvirzīt tāds Ministru kabineta locekļus, kuri prot un var. Par mūsu spēju novērst, ne tikai secināt. Šis ziņojums būs tikai dekoratīvs, kolēģi, ja mēs nespēsim izdarīt secinājumus. Un pārbaudes laiks šiem secinājumiem pienāks ļoti drīz. Jau drīz mums nāksies izraudzīties jauno Ministru kabinetu, tā vadītāju un tā locekļus. Tāpēc lūgums, kolēģi, izvērtēt šos secinājumus, kuri ir attiecīgajā ziņojumā, un saprast, kādā veidā uzlabot Saeimas darbu.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Debates slēdzu.

Godātie kolēģi, par šo ziņojumu mums nav jābalso. Līdz ar to jautājums uzskatāms par izskatītu.

Nākamā darba kārtības sadaļa - "Patstāvīgo priekšlikumu izskatīšana".

